ပဋ္ဌာန်း နှင့် ဝိပဿနာ ရှုမှတ်ပုံ တရားမှတ်စုများ

တရားတော် စာအုပ် (၅)

"လူကြီးမင်းတို့ သတိဆောင်ရန်"

"ငါသည် ယခုအခါ အနာကင်းနေသည်။ ကျန်းမာနေသည်၊
အအေးအပူမျှတလျက် ရှိသည်၊ မကြာတော့သော နောက်တစ်ချိန်တွင်
မမာမကျန်းသော အနာနှိပ်စက်ခံရသော အဖြစ်သို့ ဧကန်ရောက်လတ္တံ၊
အနာနှိပ်စက်ခံရသောငါ့အား မြတ်စွာဘုရား၏ အဆုံးအမ ဝိပဿနာ
အဓိပညာ သာသနာကို ငါ အားထုတ်နိုင်ဖို့ မလွယ်ပြီ၊
တောသို့ဖြစ်စေ၊ တောင်သို့ဖြစ်စေ၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်းသို့ဖြစ်စေ၊
သွားရောက်၍ အားထုတ်ရန် မလွယ်ချေ၊ ငါသည် မနှစ်သက်အပ်သော၊
သဘောမကျအပ်သော အနာရောဂါ မဖြစ်မီ၊ ဗျာဓိတရားတို့
မနှိပ်စက်နိုင်မီ ကြိုတင်၍ တရားအလုပ် အားထုတ်တော့အံ့၊
ယင်းသို့ အားထုတ်သဖြင့် ငါ့အား မရောက်မရသေးသော
မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ရန်၊
ရရန်၊ မျက်မှောက်မပြုရသေးသော နိဗ္ဗာန်သို့လည်း
မျက်မှောက်ပြုနိုင်ရန် ငါသည် လုံ့လ ဝီရိယရှေ့ထား၍
အားထုတ်ကာ နေတော့အုံ့ဟု ဗျာဓိမကင်းသော ရုပ်နာမ်ရှိသူတို့
သတိတရားထားရန်"

(ပဋ္ဌာနိပါတ် အင်္ဂုတ္တရ ပါဠိတော် ၃-အနာဂတဘယသုတ်-၉၁)တွင်
မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူသည်။

ဆရာကြီးဦးကြည် မဟာဒုက္ခန္ဓသုတ်အဖွင့် (စာမျက်နှာ ၁၈၆ မှ)

ပြုစုတင်ပြသူ

ဦးညီညီစိန်

ISBN 978-99971-0-040-7 (၅)

မေတ္တာလက်ဆောင်

ဘို့ _____

မှ _____

ပဋ္ဌာန်း နှင့် ဝိပဿနာ ရှုမှတ်ပုံ တရားမှတ်စုများ

တရားတော် စာအုပ် (၅)

(အာဟာရပစ္စည်း မှ အဝိဂတပစ္စည်း ထိ)

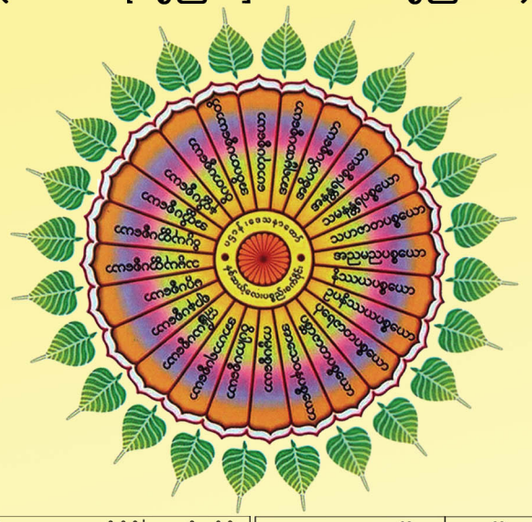

ပစ္စည်း	ပစ္စည်း စိတ်	ပစ္စယုပဒေန် ဂုဒ စိတ်
(၁) ဟေတုပစ္စည်း	စေတသိက်(၆)၌	စေတသိက်
	ရုပ်	က- စိတ္တဇ
	ပညတ်	ခ-ကမ္မဇ

နာမ်ကနာမ်+ရုပ်။ ၁၃,၁၄,၁၇,၁၈

(၂) အာရမ္မဏပစ္စည်း	၈၉	၈၉
	၅၂	၅၂
	၂၈	

နာမ်+ရုပ်+ပညတ်ကနာမ် ကို။ ၉

(၃)အဓိပတိပစ္စည်း	၄၄	၂၈
	၄၇	၄၅
	၁၈	

နာမ်+ရုပ်ကနာမ်+ရုပ်ကို။ ၆,၇,...

(၄)အနန္တရပစ္စည်း	၈၉	၈၉
	၅၂	၅၂

နာမ်ကနာမ်ကို ။ ၅,၁၂,၁၉,၂၂,၂၄

(၅)သမနန္တရပစ္စည်း	၈၉	၈၉
	၅၂	၅၂

နာမ်ကနာမ်ကို=၄,၁၂,၁၉,၂၂,၂၄

ပြုစုတင်ပြသူ

ဦးညီညီစိန်

ပဋ္ဌာန်း နှင့် ဝိပဿနာ ရှုမှတ်ပုံ
တရားမှတ်စုများ
တရားတော် စာအုပ် (၅)
(အာဟာရပစ္စည်း မှ အဝိဂတပစ္စည်း ထိ)

ပြုစုတင်ပြသူ
ဦးညီညီခိန်

ပုံနှိပ်မှတ်တမ်း

၂၀၂၁-ခုနှစ်၊ ဇွန်လ (ပထမအကြိမ်)

အုပ်ရေ ၁၀၀၀

ပုံနှိပ် . . . . . အေးချားမက်ဂါဇိုကုမ္ပဏီလိမိတက်
အခန်းအမှတ်(၂၉)၊ တိုက်အမှတ်(၄)၊
ပြည်သူ့အိမ်ရာတောင်ဘက်ခြမ်း၊
(၈)မိုင်လမ်းဆုံ၊ မရမ်းကုန်းမြို့နယ်၊
ရန်ကုန်မြို့။

စာအုပ်ချုပ် . . . . . ----------

စီစဉ်သူ . . . . . ဦးမင်းကိုကို၊ မရမ်းကုန်းမြို့နယ်။

တန်ဖိုး . . . . . (မေတ္တာလက်ဆောင်)

ဖြန့်ချီရေး . . . . . ဖုန်း-၀၉-၄၂၃၀၀၁၇၁

မာတိကာ

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၁။	နိဒါန်း	
၂။ (၁၅)	**အာဟာရ ပစ္စယောတိ**	၁
၃။	(၁) အာဟာရပစ္စည်းဖြင့် ဝိပဿနာ ရှုမှတ်ပုံ	၃
၄။	(၂) အာဟာရပစ္စည်းဖြင့် ဝိပဿနာ ရှုမှတ်ပုံ	၁၀
၆။ (၁၆)	**ဖဿ ပစ္စယောတိ**	၁၇
၇။	(၁) ဖဿပစ္စည်းဖြင့် ဝိပဿနာ ရှုမှတ်ပုံ	၂၄
၈။	(၂) ဖဿပစ္စည်းဖြင့် ဝိပဿနာ ရှုမှတ်ပုံ	၃၇
၉။ (၁၇)	**ဈာန ပစ္စယောတိ**	၄၃
၁၀။	(၁) ဈာနပစ္စည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုမှတ်ပုံ	၄၅
၁၁။	(၂) ဈာနပစ္စည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုမှတ်ပုံ	၅၄
၁၂။	(၃) ဈာနပစ္စည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုမှတ်ပုံ	၆၄
၁၃။	(၄) ဈာနပစ္စည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုမှတ်ပုံ	၇၇
၁၄။	(၅) ဈာနပစ္စည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုမှတ်ပုံ	၉၁
၁၅။	“ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း အမေးအဖြေများ”	၁၀၈
၁၆။	ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းသရုပ်ပြ ဇယား	၁၃၀
၁၇။	ဝိပဿနာတရား– ပဋ္ဌာန်းဒေသနာ အရှုခံနှင့် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး၊ သတိပဋ္ဌာန်လေးပါး အရှုကြောင်းဇယား	၁၃၂
၁၈။	ဝိပဿနာတရား အရှုခံနှင့် ဉာဏ်စဉ်ဇယား	၁၃၆
၁၉။	နိဂုံး	၁၃၈
၂၀။	ရည်ညွှန်းကိုးကား တရားစာအုပ်များ	၁၄၂

၁၅။ (၁၈) မဂ္ဂ ပဉ္ဇယောတိ ၉၅
၁၆။ (၁) မဂ္ဂပစ္စည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုမှတ်ပုံ ၉၈
၁၇။ (၂) မဂ္ဂပစ္စည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုမှတ်ပုံ ၁၀၈
၁၈။ (၁၉) သမ္မယုတ္တ ပဉ္ဇယောတိ ၁၂၁
၁၉။ သမ္မယုတ္တပစ္စည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုမှတ်ပုံ ၁၂၃
၂၀။ (၂၀) ဝိပ္ပယုတ္တ ပဉ္ဇယောတိ ၁၃၆
၂၁။ (၁) ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်းဖြင့် ဝိပဿနာ ရှုမှတ်ပုံ ၁၃၈
၂၂။ (၂) ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်းဖြင့် ဝိပဿနာ ရှုမှတ်ပုံ ၁၄၆
၂၃။ (၃) ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်းဖြင့် ဝိပဿနာ ရှုမှတ်ပုံ ၁၆၇
၂၄။ (၂၁) အတ္ထိ ပဉ္ဇယောတိ ၁၇၂
၂၅။ ဝတ္ထုပုရေဇာတတ္ထိ ၁၇၅
၂၆။ အာရမ္မဏပုရေဇာတတ္ထိ ၁၇၅
၂၇။ ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတတ္ထိ ၁၇၆
၂၈။ (၁) အတ္ထိပစ္စည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုမှတ်ပုံ ၁၈၅
၂၉။ (၂) အတ္ထိပစ္စည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုမှတ်ပုံ ၁၉၂
၃၀။ (၃) အတ္ထိပစ္စည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုမှတ်ပုံ ၂၀၅

၃၂။ (၃) အတ္ထိပစ္စည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုမှတ်ပုံ (သုခဝေဒနာပါယ်ပုံ) ၂၁၁
၃၃။ (၄) အတ္ထိပစ္စည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုမှတ်ပုံ (ဥပေက္ခာ ဝေဒနာပယ်ပုံ) ၂၁၉
၃၄။ (၆) အတ္ထိပစ္စည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုမှတ်ပုံ ၂၂၄
၃၅။ (၇) အတ္ထိပစ္စည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုမှတ်ပုံ ရှုမှတ်ပုံ ၂၂၉
၃၆။ (၂၂) နတ္ထိ ပဉ္ဇယောတိ ၂၃၉
၃၇။ (၂၃) ဝိဂတ ပဉ္ဇယောတိ ၂၄၁
၃၈။ (၂၄) အဝိဂတ ပဉ္ဇယောတိ ၂၄၂
၃၉။ (၁) အဝိဂတပစ္စည်းဖြင့် ဝိပဿနာ ရှုမှတ်ပုံ ၂၅၄
၄၀။ (၂) အဝိဂတပစ္စည်းဖြင့် ဝိပဿနာ ရှုမှတ်ပုံ ၂၆၂
၄၁။ (၃) အဝိဂတပစ္စည်းဖြင့် ဝိပဿနာ ရှုမှတ်ပုံ ၂၆၈
၄၂။ “ပဋ္ဌာန်းနှင့်ဝိပဿနာတရား– အကျဉ်းမှတ်ချ” ၂၉၂
၄၃။ “ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းကျွးဇူးပြုပုံ – ၆ မျိုး” ၃၀၅
၄၄။ “ပဋ္ဌာန်းနှင့် နိဗ္ဗာန်” ၃၀၅

နိဒါန်း

ရှင်တော်မြတ်ဘုရားသည် ပဌာန်းဒေသနာတော်အားဖြင့် လူနတ်ဗြဟ္မာတို့အား ပြတော်မူလိုသည့် လိုရင်းသဘောမှာ -

ရုပ်နာမ်တရားတို့သည် အကြောင်းကိုစွဲ၍ ဖြစ်ပေါ်ကြသော သပ္ပစ္စယ၊ သခ်ၤတတရားတို့သာ ဖြစ်ကြကုန်၏။ သတ္တဝါတို့၏ အလိုဆန္ဒအားဖြင့် ဖြစ်ပေါ်ကြသော တရားမျိုးမဟုတ်ကုန်၊ သတ္တဝါတို့၏ အလိုသို့ မလိုက်သော အဝသတ္တန တရားတို့သာ ဖြစ်ကုန်၏။ တရားတစ်ခုခုဖြစ်ပေါ်ရာ၌ အကြောင်းပစ္စည်းပေါင်းများစွာတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြုကာ ထူထောင်ရကုန်၏။

အနတ္တသဘောအချက်ကြီးကို အနုစိတ်အားဖြင့် ပြတော်မူလိုသောကြောင့် ပဌာန်းတရားကို ဟောကြားတော်မူပါသည်။

အဘိဓမ္မာ (၇)ကျမ်းတွင် နောက်ဆုံးကျမ်းဖြစ်သည့် ပဌာန်းကျမ်းတော်ကြီး၏ ရုပ်နာမ်ဓမ္မများသည် ပုထုဇဉ်တို့ နားလည်သဘောပေါက်ရန် ခဲယဉ်းလှ၏။ သာမန်ဉာဏ်အဆင့်ရှိသူ၊ ဉာဏ်နုနယ်သူတို့မှာ ပဌာန်းတရား၏ အနီးသို့ ချဉ်းကပ်ရန် ပို၍ခဲယဉ်းပေလိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အဘိဓမ္မာဒေသနာကို ဟောကြားသည့်အခါ ဉာဏ်ပညာအလွန် ထက်မြက် သောနတ်ဗြဟ္မာကြီးများအား တာဝတိံသာနတ်ပြည်တွင် ဟော ကြားခဲ့ရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်မှ နတ်ပြည်တွင် ဟောကြားခဲ့သည့်

အဘိဓမ္မာ တရားတော်ကြီးကို ရှင်သာရိပုတ္တရာ ကိုယ်တော်မှ ငါးရာသောတပည့် ရဟန်းများအား နေ့စဉ်သင်ကြား ပို့ချ တော်မူခြင်းဖြင့် လူပြည်လောကၦ ထွန်းကားပြန့်ပွားခဲ့ရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

မိမိတို့၏ ဝိပဿနာတရား ရှုမှတ်ရာတွင် နာမ်နှင့်ရုပ်၊ ပညတ်တို့၏ အကြောင်းအကျိုးဆက်နွယ်မှု တရားအမှန်တို့ကို ရှင်းလင်းမှန်ကန်စွာ သိရှိနိုင်ရန် ရည်ရွယ်၍ ပဋ္ဌာန်းတရားတော်ကြီးကို နာကြားဖတ်ရှုမှတ်သားရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ပဋ္ဌာန်းတရားတော်ကြီး၏ ပါဠိတော်များကို ရွတ်ဖတ်နိုင် သည့် သူတော်ကောင်း ပုဂ္ဂိုလ်များလှပါသည်။ ယခုစာစုတွင် ပဋ္ဌာန်း တရားပါဠိတော်အသီးသီး၏ နိဿယျ မြန်မာပြန်များ၊ ပစ္စည်းတရားများ၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရားများ တစ်ပုဒ်ချင်းစီ တင်ပြထားပါသည်။ ပစ္စည်းတရားများ တစ်ခုချင်းစီ၏ ဥပမာ - ဥပမေယျရှင်းလင်းချက် ဆောင်ပုဒ်များကို လည်း တင်ပြထားပါသည်။

သဒ္ဓမ္မရံသီဆရာတော်ဘုရားကြီး ဟောကြားခဲ့သည့် ပဋ္ဌာန်း ပစ္စည်းတရား အသီးသီးနှင့် သက်ဆိုင်သော ဝိပဿနာတရားရှုမှတ် ပုံများကိုလည်း တင်ပြထားပါသည်။

ထို့ပြင် ပဋ္ဌာန်းတရားတော်ကြီး၏ အဓိက အချုပ်တရားဖြစ် သည့် နာမ်၊ ရုပ်၊ ပညတ်၊ နိဗ္ဗာန်တို့၏ ပစ္စည်း၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရား အတိုကောက် သင်္ကေတအမှတ်ဇယားများဖြင့် စုပေါင်းဖော်ပြထား

သဖြင့် ဖတ်ရှုသူတို့၏ မှတ်ဉာဏ်စက်ဝန်း ဖြန့်ကျက်ရှုမှတ်ရာတွင် များစွာ ထင်ရှားသိရှိရမည် ဖြစ်ပါသည်။

သို့ဖြစ်ပါ၍ ဤစာစုများသည် ဝိပဿနာတရား ရှုမှတ်သူ ကလျာဏပုဂ္ဂိုလ်များအတွက် အထောက်အပံ့များစွာ ရပါစေကြောင်း မေတ္တာဖြင့် စုစည်းတင်ပြလိုက်ရပါသည်။

ဦးညီညီစိန်
B.E (Mech) 79
PE . ACPE (Mech)
ညွှန်းကြားရေးမှူး (အငြိမ်းစား)
မြန်မာ့ရေနံ (၂၀၁၅)

ယထာဘူတံ = ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ ၊
ဥတ္တာ = သိ၍ (ဝါ) သိသောကြောင့်၊
ပဏ္ဍိတော = ကျိုးကြောင်းမြင်သိ ပညာရှိသည်၊
နိဗ္ဗာနံ = နိဗ္ဗာန်သို့၊
သစ္ဆိကရောတိ= မျက်မှောက်ပြု၏။
ဧတံ နိဗ္ဗာနံ = ဤနိဗ္ဗာန်သည်၊
ပရမံ = အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော၊
သုခံ = ချမ်းသာမည်၏။
ဣတိ = ဤသို့၊
ဘဂဝါ = မြတ်စွာဘုရားသည်၊
အဝေါစ = ကရုဏာရှေ့သွား ပညာအားဖြင့် ဟောကြား တော်မူခဲ့ပါပေသတည်း . . . ။

သာဓု . . . သာဓု . . . သာဓုပါဘုရား။

ဆာလောင်ခြင်းဟာ အလွန်ကဲဆုံးရောဂါဖြစ်တယ်။ အဆိုးဆုံး ရောဂါပဲတဲ့။ အခြားရောဂါတွေက ဆေးကုလိုက်လို့ရှိရင် ပျောက်ကင်း သွားနိုင်တယ်။ တချို့တချို့သော ရောဂါတွေ မပျောက်သွားပါဘူးလား . . . ပျောက်သွားပါတယ်ဘုရား။ မပျောက်သွားငြားသော်လည်း အသင့် အတင့် သက်သာရာ ရရှိသွားတယ်။ ဆာလောင်ခြင်းရောဂါကိုတော့ ဆေးကုလို့ ရပါရဲ့လား . . . မရပါဘုရား။ အာဟာရနဲ့ အမြဲတမ်း ဆေးမကုနေရပါဘူးလား . . . အမြဲတမ်းဆေးကုပေးနေရပါတယ် ဘုရား။

(၁၅) အာဟာရ ပစ္စယောတိ

ကဗဠီကာရော အာဟာရော၊ ဣမဿ ကာယဿ၊ အာဟာရ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

အရူပိနော အာဟာရာ၊ သမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံ သမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ၊ အာဟာရ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

အာဟာရပစ္စည်း။ ။ (၁) ထောက်ပံ့ခိုင်ခံ့စေတတ်သည်ဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုတတ်သောတရားလည်းကောင်း၊

(၂) နေ့စဉ်မျိုအပ်သော ထမင်းအစာတို့၏ တစ်ဘဝ၊ တစ်ဘဝ၌ ရုပ်ခန္ဓာကြီးကို ခိုင်မြဲအောင် ထောက်ပံ့မှု၊ စိတ်ဖသ စေတနာ တို့ အနမတဂ္ဂ သံသရာ၌ နာမ် ခန္ဓာအစဉ် ကို ခိုင်မြဲအောင် ထောက်ပံ့မှု သည် “အာဟာရပစ္စည်း” ဆိုသတည်း။

စဉ်	ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်	ပစ္စယသတ္တိများ
၁	နာမ် + ရူပ်	နာမ် + ရူပ်	အာဟာရ (အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အဝိဂတ)

ပစ္စည်း = အကြောင်း
ရူပ် ကဗဠီကာရော အာဟာရော

ပစ္စယုပ္ပန် = အကျိုး
ရူပ် ဣမဿ ကာယဿ

နာမ် အရူပီနော အာဟာရာ နာမ်ရုပ် သမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ

၁။ နိဒါန်း - အာဟာရပစ္စယောတိ = အာဟာရပစ္စည်း ဆိုသည်မှာ

အကြောင်း - ကဗဠီကာရော = စားသောက်ရသော
- အာဟာရော = အာဟာရသည်

အကျိုး - ဣမဿ = ဤသို့သော
- ကာယဿ = ခန္ဓာကိုယ်တစ်ခု လုံးအား

အကြောင်းသတ္တိ - အာဟာရပစ္စယေန = အာဟာရဟူသော သတ္တိဖြင့်

နိဂုံး - ပစ္စယော = အကျိုးပြုသည်
- ဟောတိ = ဖြစ်၏။

၂။ အကြောင်း - အရူပီနော = နာမ်ဖြစ်သော
- အာဟာရော = အာဟာရသည်

အကျိုး - သမ္ပယုတ္တာနံ ဓမ္မာနံ = ယှဉ်ကြကုန်သော စိတ်စေတသိတ်တို့ နှင့်
- တံ သမုဋ္ဌာနာနဉ္စ = ထိုစိတ်စေတသိတ် တို့ကြောင့်ဖြစ်ကြ ကုန်သော
- ရူပါနံ = ရုပ်တရားတို့အား

အကြောင်းသတ္တိ - အာဟာရပစ္စယေန = အာဟာရဟူသော သတ္တိဖြင့်

နိဂုံး - ပစ္စယော = အကျိုးပြုသည်
- ဟောတိ = ဖြစ်၏။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ ကံစိတ်ဥဟာ၊ ရုပ်လေးဖြာ၊ မှန်စွာဖြစ်ပေသည်။
ဆောင်ပုဒ်။ ။ သြဇာရုပ်ဟာ၊ လေးမျိုးမှာ၊ မှန်စွာရှိပေသည်။
ဆောင်ပုဒ်။ ။ တွင်းပြင်နှစ်ဖြာ၊ ရုပ်သြဇာ၊ မှန်စွာရှိပေသည်။

(ခ) အာဟာရပစ္စည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုမှတ်ပုံ

အဲဒါ မြတ်စွာဘုရားဉာဏ်တော်မှာတော့ ဆာတာလည်း ရောဂါတစ်မျိုးပဲတဲ့။ မှန်ပါတယ်။ ဆာတာလည်း . . . ရောဂါတစ်မျိုးပါဘုရား။ ရောဂါတစ်မျိုးပဲတဲ့။ ရောဂါထဲမှာ ဆာတဲ့ရောဂါက အလွန်ကဲဆုံး၊ အပြင်းထန်ဆုံး ရောဂါပါပဲ။ မြတ်စွာဘုရား တစ်ချိန်သောအခါ အာဠဝီပြည်မှ ဆင်းရဲသားတစ်ယောက်ကို အကြောင်းပြုပြီးတော့ ဟောကြားပါတယ်။

ဇိယ္ဆာ ပရမာ ရောဂါ၊ သခ်ါရာ ပရမာ ဒုက္ခာ။
ဧတံ ဉတ္ဝာ ယထာဘူတံ၊ နိဗ္ဗာနံ ပရမံ သုခံ။

ဇိယ္ဆာ = ဆာလောင်ခြင်းသည်၊
ပရမာ = အလွန်ကဲဆုံးသော၊
ရောဂါ = ရောဂါမည်၏။
သခ်ါရာ = ခန္ဓာ(၅)ပါး သခ်ါရတရားတို့သည်၊
ပရမာ = အလွန်ကဲဆုံးသော၊
ဒုက္ခာ = ဆင်းရဲတို့မည်ကုန်၏။
ဧတံ = ဤသဘောတရားကို၊

ယောက်ျားကို ထမင်းဟင်း ကျွေးလိုက်ကြပါဦး"ဟု မိန့်ကြားသဖြင့် ထမင်းကျွေးကြတယ်။ စားပြီးတဲ့အခါ မြတ်စွာဘုရား တရားဟောပါတယ်။ ဒီဂါထာကို ဟောတာပါပဲ။

ဇိယစ္ဆာ ပရမာ ရောဂါ၊ သခ်ီရာ ပရမာ ဒုက္ခာ။
ဧတံ ဥ တွာ ယထာဘူတံ၊ နိဗ္ဗာနံ ပရမံ သုခံ။

ဇိယစ္ဆာ = ဆာလောင်ခြင်းသည်၊
ပရမာ = အလွန်ကဲဆုံးသော၊
ရောဂါ = ရောဂါမည်၏။
သခ်ီရာ = ခန္ဓာ(၅)ပါး သခ်ီရတရားတို့သည်၊
ပရမာ = အလွန်ကဲဆုံးသော၊
ဒုက္ခာ = ဆင်းရဲတို့မည်ကုန်၏။
ဧတံ = ဤသဘောတရားကို၊
ယထာဘူတံ = ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ ၊
ဥ တွာ = သိ၍ (ဝါ) သိသောကြောင့်၊
ပဏ္ဍိတော = ကျိုးကြောင်းမြင်သိ ပညာရှိသည်၊
နိဗ္ဗာနံ = နိဗ္ဗာန်သို့၊
သစ္ဆိကရောတိ = မျက်မှောက်ပြု၏။
ဧတံ နိဗ္ဗာနံ = ဤနိဗ္ဗာန်သည်၊
ပရမံ = အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော၊
သုခံ = ချမ်းသာမည်၏။
ဣတိ = ဤသို့၊
ဘဂဝါ = မြတ်စွာဘုရားသည်၊

နေ့စဉ်နေ့တိုင်း ဆေးကုပေးနေရတယ်၊ အာဟာရတွေ ထည့်ပေးနေရတယ်။ အလွန်ကဲဆုံးရောဂါဆိုတာ မမှန်ပါဘူးလား . . . မှန်ပါတယ်ဘုရား။ ယခုဘဝတင် ဆာတာမဟုတ်ဘူး။ အတိတ်အတိတ်ဘဝတွေကလည်း . . . ဆာခဲ့ပါတယ်ဘုရား။ ဆာခဲ့လို့ ဆေးမကုခဲ့ရပါဘူးလား . . . ဆေးကုခဲ့ရပါတယ်ဘုရား။ ဘဝမကုန်သေးလို့ရှိရင်လည်း နောက်အနာဂတ်ဘဝတွေ ဘယ်လောက်များ ကုရဦးမလဲ . . . နိဗ္ဗာန်ရောက်သည့်တိုင်အောင် ကုရဦးမယ်။ အဆိုးဆုံးရောဂါဆိုတာ မမှန်ပါဘူးလား . . . အဆိုးဆုံးရောဂါဆိုတာ မှန်ပါတယ်ဘုရား။ အဆိုးဆုံးရောဂါပါပဲ။

သခ်ီရာ ပရမာ ဒုက္ခာ။

သခ်ီရာ = ခန္ဓာ(၅)ပါး သခ်ီရတရားတို့သည်၊
ပရမာ = အလွန်ကဲဆုံးသော၊
ဒုက္ခာ = ဆင်းရဲတို့မည်ကုန်၏။

ခန္ဓာ(၅)ပါးဟာ အဆင်းရဲဆုံးဒုက္ခပဲ။ ခန္ဓာ(၅)ပါးရကတည်းက ဆင်းရဲမနေပါဘူးလား . . . ဆင်းရဲနေပါတယ်ဘုရား။ နေ့စဉ်နေ့စဉ်နဲ့အမျှ မပြုပြင်ပေးနေရပါဘူးလား . . . ပြုပြင်ပေးနေရပါတယ်ဘုရား။ ရှာကျွေးရတယ်၊ သန့်ရှင်းအောင် ပြုပေးရတယ်၊ ခွံပေးရတယ်၊ အမျိုးမျိုး လုပ်ပေးရတယ်။ မလုပ်ပေးရပါဘူးလား . . . လုပ်ပေးရပါတယ်ဘုရား။ ဒီခန္ဓာဝန်ထုတ်ကြီးကို ဆောင်ထားလိုက်ရတာ ပညာဉာဏ်ဖြင့်ကြည့်လိုက်တော့ တစ်ခုမှ ချမ်းသာခြင်း မရပါဘူး။ ခန္ဓာ(၅)ပါး သခ်ီရတရားဟာ အဆိုးဆုံးဒုက္ခ ဖြစ်ပေတယ်။

အဲဒီသဘောကို ကြည့်ပြီးတော့ ယထာဘူတံ - ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ၊ ဥ တွာ-သိ၍။ "ဆာလောင်ခြင်းဟာ အလွန်ကဲဆုံးရောဂါ၊ ခန္ဓာ(၅)ပါးဟာ အဆိုးဆုံး ဒုက္ခဆင်းရဲတွေပဲ"လို့ အဲဒီသဘောကို အမှန်အတိုင်းသိပြီးတော့ ဝိပဿနာတရားတွေ အားထုတ်လို့ရှိရင် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုသွားနိုင်တယ်။ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကတော့ ချမ်းသာထဲမှာ အကောင်းဆုံးချမ်းသာ၊ အမြတ်ဆုံးချမ်းသာဟု မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူပါတယ်။ အာဟာရပစ္စည်းနဲ့ စပ်ပြီးတော့ သိစရာလေးပါပဲ။

အတွင်းကသြဇာ ကောင်းတာနဲ့အမျှ ဆာလောင်မွတ်သိမ်ခြင်းလည်း ဖြစ်လာမယ်။ ဆာလောင်မွတ်သိပ်ခြင်းကို အမြဲတမ်းပျောက်အောင် ဆေးကုပေးနေရတယ်။ အာဟာရတွေ စားပေးနေရတယ်။ အဲဒါလေးတွေကို အဲဒီလိုဟောကြားလိုက်တော့ တရားထူးတရားမြတ်တွေရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ရှိကြတယ်တဲ့။ မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တိုင် အလုပ်ပေးတရားတွေနဲ့ ဟောကြားလိုက်တော့ အဲဒီမှာ ဆင်းရဲသားတစ်ယောက်ဟာ သောတာပန်ဖြစ်သွားတယ်။

တစ်ခါနိသောအခါ မြတ်စွာဘုရား သာဝတ္ထိပြည်၊ ဇေတဝန်ကျောင်းတော်မှာ သီတင်းသုံးနေတယ်။ တစ်နေ့သောအခါ မြတ်စွာဘုရား လောကမာတ်ကို ဉာဏ်မျက်စိနဲ့ ကြည့်လိုက်သောအခါ ဆင်းရဲသားတစ်ယောက် သောတာပန်ဖြစ်နိုင်တဲ့ ဥပနိဿယအကြောင်းကို မြင်တော်မူ၍ သာဝတ္ထိပြည်မှ အာဠဝီပြည်သို့ ကြွလာတယ်။ ကြွလာတဲ့အခါ အာဠဝီပြည်သူပြည်သားတွေ မြတ်စွာဘုရားကို ဆွမ်းခဲဖွယ်ဘောဇဉ် အာဟာရတွေ စီမံပြီးတော့ လှူဒါန်းကြတယ်။

အဲဒီဆင်းရဲသားယောကျ်ားကတော့ မြတ်စွာဘုရား ရောက်လာတဲ့အချိန်မှာ နွားတစ်ကောင်က ထွက်ပြေးသွားလို့ နွားပျောက်ကို ရှာဖို့ရာနဲ့ မြတ်စွာဘုရားထံသွားပြီးတော့ ရှိခိုးပူဇော်ကန်တော့ဖို့ရာ သူမှာကိစ္စ(၂)မျိုး ပေါ်လာတယ်။ ဘယ်ကိစ္စကို အရင်ဆောင်ရွက်ရပါ့မလဲ။ နွားပျောက်တာကို အရင်ရှာမှတော်မယ်။ သို့မဟုတ်ရင် မြတ်စွာဘုရားကိုလည်း ကျေကျေနပ်နပ် ဖူးမြော်ရမှာ မဟုတ်ဘူးဆိုပြီး နွားနောက်သို့ လိုက်သွားပြီး နွားပျောက်တာကို လိုက်ရှာတယ်။ နွားတွေ့တဲ့အခါ နွားကိုပြန်မောင်းခဲ့ပြီးတော့ နွားအုပ်ထဲမှာ ထည့်ထားခဲ့ကာ မြတ်စွာဘုရားထံ လာခဲ့တယ်။

အချိန်ကလည်း မွန်းတည့်ချိန် (၁၂)နာရီအချိန် ဖြစ်သွားပြီ။ အိမ်ပြန်သွားလို့ရှိရင် မြတ်စွာဘုရားနှင့် တွေ့ချင်မှ တွေ့ရတော့မှာ ဖြစ်တယ်။ ဒီတော့ အိမ်သို့မပြန်တော့ဘူး။ မြတ်စွာဘုရားထံပဲ အရောက်သွားမယ်။ ထမင်းလည်း မစားရသေးပေဘူး။ ရောက်သွားတဲ့အခါ မြတ်စွာဘုရားက "ဒီယောကျ်ားဟာ ထမင်းတွေ သိပ်ဆာနေတယ်။ ဆာနေတုန်းမှာ တရားဟောလို့ရှိရင် စိတ်ကမတည်ငြိမ်တဲ့အတွက်ကြောင့် ဒီယောကျ်ား တရားရမှာမဟုတ်ဘူး"ဟု မြတ်စွာဘုရားဉာဏ်တော်မှာ ထင်ရှားတော်မူတယ်။

ထို့ကြောင့် ဆွမ်းကျွေးတဲ့ ဥပါသကာတွေကို၊ ဝေယျာဝစ္စအဖွဲ့တွေကို "ထမင်းဟင်းလေးများ ကျန်သေးလား၊ သံဃာတော်တွေက ကျန်တဲ့ ထမင်းဟင်းလေးများ ရှိသေးလား"ဟု မေးတော်မူပါတယ်။ ရှိသေးတဲ့အကြောင်း လျှောက်ထားကြတဲ့အခါ " အဲဒီဆင်းရဲသား

စေတသိတ်တရားတွေနဲ့ ရုပ်တရားတွေဖြစ်ပေါ်အောင်၊ အာဟာရ သတ္တိဖြင့် တည်တဲ့အောင် ကျေးဇူးပြုနေတယ်။ ရှိနေတဲ့အခိုက်အတန့် အတူတကွဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုတယ်။

ဒါက အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်မှာလာတဲ့ နည်းအတိုင်း မြတ်စွာဘုရားပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်မှာ ဟောကြားတယ်။ သုတ္တန်ဒေသနာတော်မှာ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတဲ့နည်းဆိုတာ ပိုထင်ရှားပါတယ်။

တိဏ္ဏံ သင်္ဂတိ ဖဿော စက္ခုဉ္စ ပဋိစ္စ ရူပေစ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စက္ခုဝိညာဏံ။

တိဏ္ဏံ သင်္ဂတိ ဖဿော-ဟုဆိုတဲ့အတိုင်း မျက်စိအကြည်ရယ်၊ ရူပါရုံအဆင်းရယ်၊ မြင်သိစိတ်ရယ် (၃)ခုပေါင်းဆုံလိုက်တဲ့အခိုက်အတန့် ပေါင်းဆုံပြီးတော့ဖြစ်လာတဲ့ အတွေ့လေးကို ဖဿလို့ခေါ်တယ်။ အဲဒီ ဖဿက ဘယ်သူ့ကို ဆောင်ထားသလဲ၊ ဘယ်သူ့ကို ကျေးဇူးပြုသလဲ ဆိုတော့ ဝေဒနာကို ကျေးဇူးပြုတယ်။ ဖဿပစ္စယာဝေဒနာ။ ဖဿ အတွေ့ကောင်းရင် ကောင်းတဲ့ဝေဒနာဖြစ်တယ်။ ဖဿကအတွေ့ဆိုးရင် ဆိုးတဲ့ဝေဒနာဖြစ်တယ် အလယ်အလတ်ဆိုရင် ဥပေက္ခာဝေဒနာဖြစ်တယ်။

ဝေဒနာကနေပြီးတော့ တစ်ခါ ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ-ဟုဆိုသည့်အတိုင်း တဏှာကို ကျေးဇူးပြုတယ်။ တဏှာပစ္စယာ ဥပါဒါနံ-ဟု ဆိုသည့်အတိုင်း တဏှာကနေ ဥပါဒါန်ကို ကျေးဇူးပြုတယ်။ ဥပါဒါန ပစ္စယာ ဘဝေါ-ဟုဆိုသည့်အတိုင်း ဥပါဒါန်ကနေ ဘဝဆိုတဲ့ ကမ္မဘဝကို ကျေးဇူးပြုတယ်။ ဖဿတည်းဟူသော ပစ္စည်းတရားက ဝေဒနာ တဏှာ ဥပါဒါန် ကံဆိုတဲ့တရားတွေ ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ကျေးဇူးပြုနေတယ်။ သုတ္တန်ဒေသနာတော်နည်းအားဖြင့် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ထဲကို

အဝေါစ = ကရုဏာရှေ့သွား ပညာအားဖြင့် ဟောကြား တော်မူခဲ့ပါပေသတည်း . . . ။

သာဓု . . . သာဓု . . . သာဓုပါဘုရား။

ဆာလောင်ခြင်းဟာ အပြင်းထန်ဆုံးရောဂါ၊ ခန္ဓာ(၅)ပါးကြီးဟာ အဆင်းရဲဆုံးသောဒုက္ခ၊ နိဗ္ဗာန်ဟာ အချမ်းသာဆုံး သုခချမ်းသာ။ နိဗ္ဗာန် အချမ်းသာဆုံးဖြစ်တဲ့ သုခပဲဟု မြတ်စွာဘုရားဟောကြားပြီးတော့ အလုပ်ပေးတရား ဟောကြားလိုက်ရာ အဲဒီယောဂျီး မြတ်စွာဘုရား တရားတော်ကို နာကြားရသောကြောင့် အပါယ်တံခါးပိတ်တဲ့အဆင့် သောတာပန်အဖြစ်သို့ ရောက်သွားပါတယ်။

ဆာလောင်ခြင်းကို အကြောင်းပြုပြီးတော့ မြတ်စွာဘုရားဟောကြားတာဖြစ်တယ်။ အဲဒီဆာလောင်ခြင်းတွေ ကင်းသွားရအောင်၊ အပြီးတိုင် ကင်းသွားရအောင်၊ ထိုထိုရောဂါတွေ ကင်းစင်သွားရအောင် ဘယ်တရားမျိုး အားထုတ်ရပါ့မလဲ . . . သတိပဋ္ဌာန်ဝိပဿနာတရား အားထုတ်ရပါမယ်ဘုရား။ ဒီအဖြေက အဓိကပါပဲ။ သတိပဋ္ဌာန်တရား အားထုတ်နေတာ ဆာလောင်ခြင်းတွေ ကင်းသွားအောင်၊ ဆာလောင်ခြင်းရောဂါတွေ၊ အပြင်းထန်ဆုံးရောဂါတွေ ပျောက်ကင်းရအောင် တရားအားထုတ်နေရတာဆိုတာ မထင်ရှားပါဘူးလား . . . ထင်ရှားပါတယ်ဘုရား။ ရုပ်အာဟာရအကြောင်းကို ဟောကြားတာ အသင့်အတင့် ပြည့်စုံသွားပါပြီ။

(၂) အာဟာရပစ္စည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုမှတ်ပုံ

ယခု နာမ်အာဟာရအကြောင်း ဟောကြားပါတော့မယ်။

အရူပိနော = နာမ်ဖြစ်ကုန်သော၊
အာဟာရာ = အာဟာရတို့သည်၊
သမ္ပယုတ္တကာနံ = သမ္ပယုတ်ဖြစ်ကုန်သော၊
ဓမ္မာနဉ္စ = စိတ် (၈၉)ခု စေတသိတ် (၅၂)ခုတို့အား လည်းကောင်း၊
တံသမုဋ္ဌာနာနံ = ထိုအာဟာရနှင့်ယှဉ်သော စိတ် စေတသိတ်လျှင် ဖြစ်ကြောင်းရှိကုန်သော၊
ရူပါနဉ္စ = စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်တို့အား လည်းကောင်း၊
အာဟာရပစ္စယေန = နာမ်အာဟာရပစ္စယသတ္တိဖြင့်၊
ပစ္စယော+ဥပကာရကော = ကျေးဇူးပြုသည်၊
ဟောတိ = ဖြစ်၏။

နာမ်အာဟာရကို တရားကိုယ်အရကောက်လျှင် (၃)ပါး။ ဖဿစေတနာဝိညာဏ်တို့ဖြစ်တယ်။ တရားနာပရိသတ်များသန္တာန်မှာရှိနေတဲ့ တရားတွေပါပဲ။ ဖဿဆိုတာ အတွေ့သဘောဖြစ်တယ်။ စေတနာဆိုတာ တရားနာပရိသတ်များသိတဲ့အတိုင်း စေ့ဆော်ပေးနေတဲ့၊ အရာရာမှာ အမှုကိစ္စတွေကို ရွက်ဆောင်နိုင်ရအောင် စေ့ဆော်နှိုးဆော်ပေးနေတာ စေတနာဖြစ်တယ်။ ဝိညာဏ်ဆိုတာ အာရုံတွေကို သိနေတာဟာ ဝိညာဏ်ဖြစ်တယ်။ ဒီ(၃)ပါးကနေပြီးတော့ တရားနာပရိသတ်များရဲ့

သန္တာန်မှာရှိတဲ့ စိတ်တွေ၊ ရုပ်တွေကို ဖြစ်ပေါ်လာရအောင်၊ ရှင်သန်နေရအောင် ဆောင်ပေးကာ ကျေးဇူးပြုပေးတယ်။

ဒီတရားတွေရှိနေလို့ တရားနာပရိသတ်များ အသက်တွေရှင်ပြီးတော့ နေထိုင်ကြရတာ ဖြစ်ပေတယ်။ ဖဿ အတွေ့ကနေပြီးတော့ အာရုံရဲ့ ကောင်းဆိုးအရသာတွေ တွေ့ပြီးတော့ သမ္ပယုတ်တရားတွေကို ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်အောင် ကျေးဇူးပြုတယ်။ စေတနာကလည်း သူ့ရဲ့ကိစ္စအားလျော်စွာ လှုံ့ဆော်တဲ့အနေမျိုး၊ တိုက်တွန်းတဲ့အနေမျိုးနဲ့ တရားနာပရိသတ်များသန္တာန်မှာဖြစ်တဲ့ သမ္ပယုတ်တရားတွေ စိတ် စေတသိတ်တရားတွေဖြစ်အောင်၊ ရုပ်တရားတွေဖြစ်အောင် ကျေးဇူးပြုတယ်။ ဝိညာဏ်ကလည်း အာရုံကိုသိခြင်းကိစ္စဖြင့် သူ့ကိစ္စအားလျော်စွာ သမ္ပယုတ်တရားတွေကို ဖြစ်စေတယ်၊ သိစေတယ်။ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်တရားတွေကိုလည်း ဖြစ်စေတယ်။ မြတ်စွာဘုရားဉာဏ်တော်မှာတော့ ထင်ရှားတယ်။ တရားနာပရိသတ်များဉာဏ်မှာတော့ သိပ်တော့မထင်ရှားဘူး။ ယခုလို ဟောကြားမှပဲ ထင်ရှားပါတယ်။

သဟဇာတ - အတူတကွ ဖြစ်ဖော်ဖြစ်ဖက်အနေနဲ့ ဖဿကလည်း တရားနာပရိသတ်များရဲ့သန္တာန်မှာ သမ္ပယုတ်တရားလို့ဆိုတဲ့ စိတ်စေတသိတ်တရားတွေနဲ့ ရုပ်တရားတွေ ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ကျေးဇူးပြုနေတယ်။ တရားနာပရိသတ်များသန္တာန်မှာရှိတဲ့ စေတနာကလည်း သမ္ပယုတ်တရားတွေလို့ဆိုတဲ့ စိတ်စေတသိတ်တရားတွေနဲ့ ရုပ်တရားတွေဖြစ်အောင် ကျေးဇူးပြုနေတယ်။ ဝိညာဏ်လို့ခေါ်တဲ့ စိတ်ကလည်း တရားနာပရိသတ်များသန္တာန်မှာရှိတဲ့ သမ္ပယုတ်တရားတွေလို့ဆိုတဲ့

နိုင်ပါတယ်။ သောတာပန်အဆင့်ရောက်သွားတော့ မပြတ်သွားပါဘူး လား . . . ပြတ်သွားပါတယ်ဘုရား။ ပြတ်သွားနိုင်တယ်။ အဲဒီလောက် ပြတ်ဖို့ရာ အဓိကထားပြီးတော့ ယခုတရားနာပရိသတ်များ၊ ယောဂီ များတော့ ရှုမှတ်နေကြရတယ်။ အလွန်ပဲ နေရာကျပါတယ်။ အလွန်ပဲ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာဖြစ်စရာ ကောင်းပါတယ်။ သုတ္တန်နည်းအားဖြင့် ထင်ရှားပါတယ်။ ဝိပဿနာရှုကွက်ကတော့ ဝေဒနာမှာ ရှုရပါတယ်။ အာဟာရပစ္စည်းအတွက်ဟောတာ အသင့်အတင့်ပြည့်စုံသွားပါပြီ။

ဤကဲ့သို့ အာဟာရပစ္စည်း၏ ကျေးဇူးပြုပုံများကို နာကြား ရသဖြင့် နာကြားရသောအတိုင်း လိုက်နာကျင့်ကြံပွားများ အားထုတ် နိုင်ကြပြီးလျှင် မိမိတို့အလိုရှိအပ် တောင့်တအပ်သော တရားထူး တရား မြတ်တို့ကို ဒုက္ခခပ်သိမ်းအေးငြိမ်းရာဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို လွယ်ကူသော အကျင့်ဖြင့် လျင်မြန်စွာ ဆိုက်ရောက်၍ မျက်မှောက် ပြုနိုင်ကြပါ စေကုန်သတည်း . . . ။

ဆရာတော်ဘုရား ပေးသနားသောဆုနဲ့ ပြည့်စုံရပါလို၏ အရှင်ဘုရား။

သာဓု . . . သာဓု . . . သာဓုပါဘုရား။

မဝင်သွားပါဘူးလား . . . ဝင်သွားပါတယ်ဘုရား။

စေတနာလို့ခေါ်တဲ့ ပစ္စည်းတရားမှာ စေတနာဆိုတာ ကမ္မဘဝ ဖြစ်ပါတယ်။ ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံတို့ ဖြစ်တယ်။ ကမ္မဘဝ၊ ဥပပတ္တိဘဝလို့ (၂)မျိုးရှိတဲ့အနက်က စေတနာက ကမ္မဘဝဖြစ်တယ်။ အဲဒီကမ္မဘဝက ဥပပတ္တိဘဝဆိုတဲ့ ကာမဘဝ၊ ရူပဘဝ၊ အရူပဘဝ တွေကိုဖြစ်အောင် ကျေးဇူးပြုတယ်။

ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပံ-ဟု ဆိုသည့်အတိုင်း ဝိညာဏ်တည်း ဟူသော အာဟာရပစ္စည်းတရားက ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပံ။ နာမရူပ ပစ္စယာ သဠာယတနံ-လို့ ဆိုသည့်အတိုင်း ဝိညာဏ်ကနေပြီးတော့ နာမ်ရုပ်၊ နာမ်ရုပ်ကနေ သဠာယတနကို ဆက်လက်ပြီးတော့ ကျေးဇူး ပြုတယ်။

သုတ္တန်ဒေသနာတော်နည်းအားဖြင့်ဆိုရင် ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒ်ထဲ ဝင်သွားတယ်။ ဖဿကနေပြီးတော့ ဝေဒနာ၊ ဝေဒနာကနေ တဏှာ၊ တဏှာကနေ ဥပါဒါန်၊ ဥပါဒါန်ကနေ ဘဝကို ကျေးဇူးပြုတယ်။ စေတနာ ကနေ ဥပပတ္တိဘဝလို့ခေါ်တဲ့ ကာမဘဝ၊ ရူပဘဝ၊ အရူပဘဝတွေကို ကျေးဇူးပြုတယ်။ ဝိညာဏ်ကနေ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတနတို့ကို ကျေးဇူး ပြုတယ်။ အဲဒါ တရားနာပရိသတ်များရဲ့ သန္တာန်မှာ ဖြစ်နေတာပါပဲ။

ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒ်ထဲ ရောက်သွားတဲ့အခါကျတော့ ရှုမှတ်ဖို့ရာ ဖြစ် သွားပြီ။ ဖဿကြောင့် ဝေဒနာ၊ ဝေဒနာကြောင့် တဏှာ၊ တဏှာကြောင့် ဥပါဒါန်၊ ဥပါဒါန်ကြောင့် ကမ္မဘဝ။ ဘဝတွေဖြစ်ပြီးတဲ့အခါ ဇာတိ ဇရာ မရဏတွေ၊ သောက ပရိဒေဝတွေ ဆက်လက်ပြီးတော့ ဖြစ်သွား တော့ ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒ်စက်ရဟတ်ကြီး လည်သွားတယ်။ ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒ် စက်ရဟတ်ကြီး သံသရာကြီးလည်နေရတာကို ဘာနဲ့ဖြတ်ရပါ့မလဲ၊

ဝိပဿနာဖြင့် ဖြတ်ရတယ်။

ဖဿပြီးတော့ ဝေဒနာ၊ ဖဿမှာက နာမ်အတွေ့ဆိုတော့ သိပ်တော့ မထင်ရှားဘူး။ ဝေဒနာကျတော့ တရားနာပရိသတ်များ မထင်ရှားလာပါဘူးလား . . . ထင်ရှားလာပါတယ်ဘုရား။ ကောင်းတဲ့ ဖဿအတွေ့ တွေ့ရရင် သုခဝေဒနာ၊ မကောင်းတဲ့ဖဿအတွေ့ တွေ့ရရင် ဒုက္ခဝေဒနာ၊ အလယ်အလတ်ဖြစ်တဲ့ဖဿအတွေ့တွေ့ရရင် ဥပေက္ခာဝေဒနာဖြစ်တယ်။ ဝေဒနာ(၃)မျိုး တွေ့ကြရတယ်။ ဥပေက္ခာဝေဒနာကတော့ မထင်ရှားပေဘူး။

အထင်ရှားဆုံးကတော့ ဒုက္ခဝေဒနာ။ ဒုက္ခဝေဒနာကျတော့ ဝိပဿနာရှုလို့ မရသွားပါဘူးလား . . . ရသွားပါတယ်ဘုရား။ ရသွားတယ်။ ဝေဒနာကိုနှိုင်အောင် ရှုနိုင်ပြီဆိုရင်တော့ တဏှာမဖြစ်တော့ဘူး။ ဝေဒနာကို တဏှာမဖြစ်နိုင်အောင် ရှုမှတ်နိုင်ရမည်။ ရှုမှတ်လိုက်တာနဲ့ကုန်ပျက်၊ ရှုမှတ်လိုက်တာနဲ့ကုန်ပျက်ကိုမြင်တော့ ဝေဒနာကို သာယာတဲ့သဘော ရှိနိုင်ပါတော့မလား . . . မရှိတော့ပါဘုရား။

ဒုက္ခဝေဒနာကလည်း တဏှာကို ဖြစ်စေနိုင်တာပါပဲ။ ဒုက္ခဝေဒနာတွေ့ရတော့ ဒီဒုက္ခဝေဒနာက လွတ်မြောက်ပြီး ချမ်းသာတဲ့ သုခဝေဒနာလေးကို လိုချင်လိုက်တာ။ ချမ်းသာကိုလိုချင်တော့ တဏှာဖြစ်တယ်။ ဒုက္ခလည်း တဏှာကို ကျေးဇူးမပြုပါဘူးလား . . . ကျေးဇူးပြုပါတယ်ဘုရား။ တဏှာဖြစ်သွားရင်တော့ ဥပါဒါန် စွဲလမ်းခြင်း၊ ကံ ဘဝတွေ၊ ဇာတိ ဇရာ မရဏတွေ ဖြစ်ကုန်တယ်။ ဒါကြောင့် ဝေဒနာမှာ ပြတ်အောင် ရှုမှတ်နိုင်ရမယ်။

ဝေဒနာကို ရှုမှတ်သွားနိုင်တဲ့ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်မှာ ရှုမှတ်လိုက်တာနဲ့ ကုန်ပျက်၊ ရှုမှတ်လိုက်တာနဲ့ကုန်ပျက်တာကို မြင်သွားရင် သာယာနိုင်ပါတော့မလား . . . မသာယာနိုင်တော့ပါဘုရား။ ကောင်းတဲ့ဝေဒနာလေးတွေကိုလည်း တောင့်တနိုင်ပါတော့မလား . . . မတောင့်တနိုင်တော့ပါဘုရား။ မတောင့်တနိုင်တော့ပေဘူး။ ရှုမှတ်လိုက်တာနဲ့ ကုန်ပျက်၊ ရှုမှတ်လိုက်တာနဲ့ ကုန်ပျက်တာကို သိအောင်လိုက်မှတ်နေရတော့ တဏှာဆက်ပြီးတော့ မဖြစ်နိုင်တော့ပေဘူး။ တဏှာချုပ်သွားတယ်။ တဏှာချုပ်တော့ ဥပါဒါန်ချုပ်၊ ဥပါဒါန်ချုပ်တော့ ကံတွေချုပ်၊ ကံတွေချုပ်တော့ ဘဝတွေချုပ်၊ ဘဝတွေချုပ်တော့ အိုခြင်း၊ နာခြင်း၊ သေခြင်း၊ စိုးရိမ်းပူဆွေး ငိုကြွေးခြင်းတွေ ချုပ်ငြိမ်းတယ်။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားတွေ ချုပ်ငြိမ်းရအောင် ဘယ်တရားများ အားထုတ်ရပါမလဲ . . . သတိပဋ္ဌာန်ဝိပဿနာတရား အားထုတ်ရပါမယ်ဘုရား။

ဒီလိုဆိုရင်တော့ သတိပဋ္ဌာန်ဝိပဿနာတရား အားမထုတ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်လည်ချင်လို့ အားမထုတ်တာဖြစ်တယ်လို့ပြောရင် ကောင်းမှကောင်းပါ့မလား . . . ကောင်းပါတယ်ဘုရား။ ပြတ်ချင်ရင်တော့ အားထုတ်။ မပြတ်ချင်ရင်တော့ အားမထုတ်နဲ့ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပါယ်ရောက်သွားပါတယ်။ ပြတ်တော့ပြတ်ချင်တယ်။ အားတော့မထုတ်ချင်ဘူးဆိုရင်တော့ ဒါကတော့လည်း သဘာဝကျမှကျပါ့မလား. . . သဘာဝမကျပါဘုရား။ ပြတ်ချင်ရင် အားထုတ်ရတယ်။ အားမထုတ်တာကတော့ မပြတ်ချင်သေးလို့ပဲဆိုရင်တော့ မမှားနိုင်ပါဘူး။

ယခုဘဝမှာ အားထုတ်လို့ရှိရင် အပါယ်သံသရာသို့ ရောက်စေနိုင်တဲ့ စွဲလမ်းမှု တဏှာ၊ တပ်မက်တဲ့ တဏှာ ဥပါဒါန်တွေ ပြတ်သွား

အကျိုး - စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ = မြင်သိစိတ်အား
လည်းကောင်း
- တံသမွယုတ္တကာနံ = ထိုမြင်သိစိတ်နှင့်
ယှဉ်ကြကုန်သော
- ဓမ္မာနဉ္စ = စေတသိတ်တရား
တို့အားလည်းကောင်း
အကြောင်းသတ္တိ - ဣန္ဒြိယပစ္စယေန = အစိုးရသောသတ္တိ
ဖြင့်
နိဂုံး - ပစ္စယော = အကျိုးပြုသည်
- ဟောတိ = ဖြစ်၏။

၂။ အကြောင်း - သောတိန္ဒြိယံ = သောတိန္ဒြေသည်
အကျိုး - သောတဝိညာဏဓာတုယာ = ကြားသိစိတ်အား
လည်းကောင်း
- တံသမွယုတ္တကာနံ = ထိုကြားသိစိတ်နှင့်
ယှဉ်ကြကုန်သော
- ဓမ္မာနဉ္စ = စေတသိတ်တရား
တို့အားလည်းကောင်း
အကြောင်းသတ္တိ - ဣန္ဒြိယပစ္စယေန = အစိုးရသောသတ္တိ
ဖြင့်
နိဂုံး - ပစ္စယော = အကျိုးပြုသည်
- ဟောတိ = ဖြစ်၏။

(၁၆) ဣန္ဒြိယ ပစ္စယောတိ

စက္ခုန္ဒြိယံ၊ စက္ခုဝိညာဏ ဓာတုယာ တံ သမွယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ၊ ဣန္ဒြိယ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

သောတိန္ဒြိယံ သောတ ဝိညာဏ ဓာတုယာ၊ တံ သမွယုတ္တတာနဉ္စ ဓမ္မာနံ၊ ဣန္ဒြိယ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

ဃာနိန္ဒြိယံ ဃာန ဝိညာဏ ဓာတုယာ၊ တံသမွယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ၊ ဣန္ဒြိယ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

ဇိဝှိန္ဒြိယံ ဇိဝှါဝိညာဏ ဓာတုယာ၊ တံသမွယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ၊ ဣန္ဒြိယ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

ကာယိန္ဒြိယံ ကာယဝိညာဏ ဓာတုယာ၊ တံ သမွယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ၊ ဣန္ဒြိယ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

ရူပ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ ကဋတ္တာ ရူပါနံ၊ ဣန္ဒြိယ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

အရူပိနော ဣန္ဒြိယာ၊ သမွယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ၊ တံ သမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ၊ ဣန္ဒြိယ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

ဣန္ဒြိယပစ္စည်း ။ ။ (၁) အစိုးရသည်ဖြစ်၍ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရား လည်းကောင်း။

(၂) စက္ခုရုပ်သည် စက္ခုဝိညာဏ် နာမက္ခန္ဓာ (၄) ပါးတို့ကို အစိုးရ၏။ ထိုခန္ဓာ (၄)ပါးတို့ သည် စက္ခုရုပ် နှေးလျှင် နှေးရကုန်၏။ မျက်စိ အမြင် မကြည်မလင် ဖြစ်ရ၏။ စက္ခုရုပ် ထက်သန်

လျှင် ထက်သန်ကြရကုန်၏။ မျက်စိအမြင်
ကြည်လင်၏။ လူတို့၏ စက္ခုရုပ် ထက်သန်
သည်ထက် နတ်တို့၏ စက္ခုရုပ်သည် ထက်သန်
၏။ ထို့ကြောင့် အမြင်ခန္ဓာတို့သည် သစ်ပင်၊
တော၊ တောင်၊ မြေ၊ ရေကို ဖောက်ထွင်း၍
မြင်ကြကုန်၏။
သောတရုပ်၊ ဃာနရုပ်၊ ဇိဝှါရုပ်၊ ကာယ
ရုပ်တို့၌လည်း သူ့ဝိညာဏ်နှင့်သူ ဆိုလေ။
ဇိဝိတစိတ်၊ ဝေဒနာ၊ သဒ္ဓါ၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊
သမာဓိ၊ ပညာတို့သည် နာမက္ခန္ဓာ (၄)ပါး
တို့ကို အသီးသီး အစိုးရကြကုန်၏။ မိမိတို့
ကိစ္စ၌ မိမိတို့နုံလျှင် နုံကြရကုန်၏။ ထက်လျှင်
ထက်ကြရကုန်၏။
ရုပ်ဇိဝိတသည် ကမ္မဇရုပ်တို့ကို အစိုးရ၏။
ဇိဝိတနုံလျှင် နုံကြရကုန်၏။ ဇိဝိတထက်သန်
လျှင် ထက်သန်ကြကုန်၏။ အသက်ရှည်၏။
ဤသို့သော အစိုးရမှုကို "ကျန်ဒြိယပစ္စည်း" ဆို
သတည်း။

စဉ်	ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်	ပစ္စယသတ္တိများ
၁	နာမ် + ရုပ်	နာမ် + ရုပ်	ကျန်ဒြိယ (အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ အာဟာရ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အဝိဂတ)

ပစ္စည်း = အကြောင်း		ပစ္စယုပ္ပန် = အကျိုး	
ရုပ်	စက္ခုန္ဒြိယ်	နာမ်	စက္ခုဝိညာဏာဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ
ရုပ်	သောတိန္ဒြိယ်	နာမ်	သောတဝိညာဏာဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ
ရုပ်	ဃာနိန္ဒြိယ်	နာမ်	ဃာနဝိညာဏာဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ
ရုပ်	ဇိဝှိန္ဒြိယ်	နာမ်	ဇိဝှါဝိညာဏာဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ
ရုပ်	ကာယိန္ဒြိယ်	နာမ်	ကာယဝိညာဏာဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ
ရုပ်	ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယ်	ရုပ်	ကဋတ္တာ ရူပါနံ
နာမ်အရူပိနော	ကျန်ဒြိယာ	နာမ်ရုပ်	သမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ

၁။ နိဒါန်း - ကျန်ဒြိယပစ္စယောတိ = ကျန်ဒြိယပစ္စည်း ဆိုသည်မှာ
အကြောင်း - စက္ခုန္ဒြိယံ = စက္ခုန္ဒြေသည်

(၁) ကွန်ဒြိုယပစ္စည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုမှတ်ပုံ

အဲဒီမှာကတော့ ဝိပဿနာရှုလို့ ရသွားပြီဖြစ်တယ်။ ဝိပဿနာရှုကွက်ပါပဲ။ သဟဇာတမျိုးထဲကပါပဲ။ နာမ်ကွန်ဒြိုယဆိုတာ သဟဇာတမျိုးထဲကဖြစ်တယ်။ စိတ်တို့၊ သဒ္ဒါတရားတို့၊ ဝိရိယတို့က ထက်သန်အားရှိနေတာ ဝိပဿနာတရား ရှုမှတ်နေတဲ့အခါ ထင်ရှားနေတတ်ပါတယ်။ ဘယ်အမူအရာတွေမှာ ထင်ရှားနေသလဲဆိုရင် ကွရိယာပုတ်ကြီး(၄)ပါးမှာတော့ ပိုထင်ရှားတယ်။ တရားရှုမှတ်လို့ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်သို့ ရောက်လာလို့ရှိရင် ဝိပဿနာရှုလို့ ရသွားပါပြီ။ စိတ်တို့၊ ဝေဒနာတို့၊ သဒ္ဓါတို့ကနေပြီးတော့ သမ္မယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ -လို့ခေါ်တဲ့ ပစ္စယုပ္ပန်တရားတွေကို ကျေးဇူးပြုနေတဲ့အခိုက်အတန့် ဝိပဿနာရှုကွက်ထဲမှာ ရောက်သွားပြီဖြစ်တယ်။

ဝိပဿနာရှုမှတ်နေတဲ့ တရားနာပရိသတ်များ၊ ယောဂီဟောင်းများက သိပါတယ်။ ရှုမှတ်ခါ နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်မှာတော့ ဖောင်းတယ်၊ ပိန်တယ်၊ ထိုင်တယ်၊ ထိတယ်၊ ကြွတယ်၊ လှမ်းတယ်၊ ချတယ်လို့ ရှုမှတ်နေရတယ်။ တရားဝင်ခါစတော့ ဘာမှ ကွဲကွဲပြားပြား မသိသေးဘူး။ ဖောင်းတာကလည်း မိမိဝမ်းဗိုက်ကြီးကပဲ ဖောင်းနေတယ်၊ ရှုမှတ်တာကလည်း မိမိကပဲ ရှုမှတ်နေတယ်။ ပိန်တာကလည်း မိမိဝမ်းဗိုက်ကြီးကပဲ ပိန်နေတယ်၊ ပိန်တယ်လို့ ရှုမှတ်တာကလည်း မိမိကပဲရှုမှတ်နေတယ်။ ထိုင်နေတာကလည်း မိမိခန္ဓာကိုယ်ကြီးကပဲ ထိုင်နေတယ်၊ ရှုမှတ်တာကလည်း မိမိကပဲ ရှုမှတ်နေတယ်။ ကြွတယ်၊ လှမ်းတယ်၊ ချတယ်လို့ ရှုမှတ်နေတဲ့အခါမှာလည်း မိမိကိုယ်ကြီးကပဲ လှမ်းကြွ

၃။ အကြောင်း	- ဃာနိတိန္ဒြိယံ	= ဃာနိန္ဒြေသည်
အကျိုး	- ဃာနဝိညာဏာဓာတုယာ	= နံသိစိတ်အားလည်းကောင်း
	- တံသမ္ပယုတ္တကာနံ	= ထိုနံသိစိတ်နှင့် ယှဉ်ကြကုန်သော
	- ဓမ္မာနဉ္စ	= စေတသိတ်တရားတို့အားလည်းကောင်း
အကြောင်းသတ္တိ	- ကွန်ဒြိုယပစ္စယေန	= အစိုးရသောသတ္တိဖြင့်
နိဂုံး	- ပစ္စယော	= အကျိုးပြုသည်
	- ဟောတိ	= ဖြစ်၏။
၄။ အကြောင်း	- ဇိဝှိန္ဒြိယံ	= ဇိဝှိန္ဒြေသည်
အကျိုး	- ဇိဝှိဝိညာဏာဓာတုယာ	= စားသိစိတ်အားလည်းကောင်း
	- တံသမ္ပယုတ္တကာနံ	= ထိုစားသိစိတ်နှင့် ယှဉ်ကြကုန်သော
	- ဓမ္မာနဉ္စ	= စေတသိတ်တရားတို့အားလည်းကောင်း
အကြောင်းသတ္တိ	- ကွန်ဒြိုယပစ္စယေန	= အစိုးရသောသတ္တိဖြင့်
နိဂုံး	- ပစ္စယော	= အကျိုးပြုသည်
	- ဟောတိ	= ဖြစ်၏။

၅။ အကြောင်း	- ကာယိန္ဒြေယံ	= ကာယိန္ဒြေသည်
အကျိုး	- ကာယဝိညာဏာဓာတုယာ	= ထိသိသိစိတ်အား လည်းကောင်း
	- တံသမ္ပယုတ္တကာနံ	= ထိုထိသိသိစိတ်နှင့် ယှဉ်ကြကုန်သော
	- ဓမ္မာနဉ္စ	= စေတသိတ်တရား တို့အားလည်းကောင်း
အကြောင်းသတ္တိ	- ဣန္ဒြေယပစ္စယေန	= အစိုးရသောသတ္တိ ဖြင့်
နိဂုံး	- ပစ္စယော	= အကျိုးပြုသည်
	- ဟောတိ	= ဖြစ်၏။

၆။ အကြောင်း	- ရူပဇီဝိတိန္ဒြေယံ	= ရူပဇီဝိတိန္ဒြေသည်
အကျိုး	- ကဋတ္တာရူပါနံ	= ကံကြောင့်ဖြစ်ကြ
အကြောင်းသတ္တိ	- ဣန္ဒြေယပစ္စယေန	= အစိုးရသောသတ္တိ ဖြင့်
နိဂုံး	- ပစ္စယော	= အကျိုးပြုသည်
	- ဟောတိ	= ဖြစ်၏။

၇။ အကြောင်း	- အရူပိနောဣန္ဒြေယာ	= နာမ်ဣန္ဒြေသည်
အကျိုး	- သမ္ပယုတ္တကာနံ	= ယှဉ်ကြကုန်သော
	- ဓမ္မာနဉ္စ	= စေတသိတ်တရား တို့အားလည်းကောင်း

	- တံသမုဋ္ဌာနာနံ	= ထိုစိတ် စေတသိတ် တို့ကြောင့်ဖြစ်ကြ ကုန်သော
	- ရူပါနဉ္စ	= ရူပ်တရားတို့အား လည်းကောင်း
အကြောင်းသတ္တိ	- ဣန္ဒြေယပစ္စယေန	= အစိုးရသောသတ္တိ ဖြင့်
နိဂုံး	- ပစ္စယော	= အကျိုးပြုသည်
	- ဟောတိ	= ဖြစ်၏။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ ပြိုင်ဘက်မရှိ၊ စိုးရဘိ၊ အဓိပတိသာ။
ကိုယ့်ဌာနတွင်၊ စိုးရလျှင်၊ ခေါ်တွင်ဣန္ဒြေယာ။
ဆောင်ပုဒ်။ ။ ထိုင်ချင်တာကနာမ်၊ ထိုင်နေဟန်ကရူပ်၊
သူမဟုတ်၊ ငါမဟုတ်၊ ထိုင်တာနာမ်နဲ့ရူပ်။
နာမ်ရူပ်နှစ်သင်း၊ အမြင်ရှင်း၊ ထိုင်ရင်းအလုပ်လုပ်။
ဆောင်ပုဒ်။ ။ ဗောဇ္ဈင်ကျင့်များ၊ ကြဉ်ပယ်ထား၊
အများချမ်းသာမမြင်ပါ။
ဣန္ဒြေစောင့်ငြား၊ ကြဉ်ပယ်ထား၊
အများချမ်းသာမမြင်ပါ။
နိဗ္ဗာန်ပယ်ထား၊ ရပ်တစ်ပါး၊
အများချမ်းသာမမြင်ပါ။

ရှားတော့ ထိုင်ချင်တယ်၊ ထိုင်ချင်တယ်ဟု မရှုမှတ်ရပါဘူးလား . . . ရှုမှတ်ရပါတယ်ဘုရား။ ပစ္စည်းကို ရှုမှတ်တာလား၊ ပစ္စယုပ္ပန်ကို ရှုမှတ်တာလား . . . ပစ္စည်းကို ရှုမှတ်တာပါဘုရား။ ပစ္စည်းကိုရှုမှတ်တာဖြစ်တယ်။ အရှုပိတော -အရ စိတ်ကို ရှုမှတ်နေတာဖြစ်တယ်။ မရှုမှတ်ရပါဘူးလား . . . ရှုမှတ်ရပါတယ်ဘုရား။ ဘယ်သူ့ကို ရှုမှတ်တာလဲ၊ ပစ္စည်းကို ရှုမှတ်တာလား၊ ပစ္စယုပ္ပန်ကို ရှုမှတ်တာလား . . . ပစ္စည်းကို ရှုမှတ်တာပါဘုရား။ ပစ္စည်းထဲက စိတ်ကို ရှုမှတ်နေတာဖြစ်တယ်။

ရပ်ရာမှ ထိုင်ရတော့မည့်အခါမှာလည်း အထူးသတိထားလိုက်လို့ရှိရင် ထိုင်ချင်တဲ့စိတ်တွေက ရှေးဦးစွာ ထင်ရှားနေတတ်ပါတယ်။ ထင်ရှားနေတော့ ထိုင်ချင်တယ်၊ ထိုင်ချင်တယ်ဟု ရှုမှတ်ကြရပါတယ်။ နောက်ပြီးမှ ထိုင်ချင်တဲ့စိတ်ကြောင့်ဖြစ်တဲ့ လေတွေက တွန်းကန်လို့ ဖြစ်လာတဲ့ ကိုယ်အမူအရာတွေဖြစ်လာတဲ့အခါ ထိုင်တယ်၊ ထိုင်တယ်ဟု မရှုမှတ်ရပါဘူးလား . . . ရှုမှတ်ရပါတယ်ဘုရား။ တံသမုဋ္ဌာနာနဥ္စ ရူပါနံ-အရ စိတ္တဇရုပ်ကို ရှုမှတ်တာဖြစ်တယ်။ ထိုင်ချင်တဲ့စိတ်ကြောင့် ဖြစ်တဲ့ရုပ် ထိုင်တဲ့ကိုယ်အမူအရာကြီး မဖြစ်လာပါဘူးလား . . . ဖြစ်လာပါတယ်ဘုရား။

ထိုင်တယ်၊ ထိုင်တယ်လို့ ရှုမှတ်ရတာက ပါဠိတော်ထဲက ဘယ်အချက်ကို ရှုမှတ်ရတာလဲ၊ တံသမုဋ္ဌာနာနဥ္စ ရူပါနံ-ကို ရှုမှတ်ရတာဖြစ်တယ်။ ပဋ္ဌာန်းထဲမှာ မသက်ဝင်နေပါဘူးလား . . . သက်ဝင်နေပါတယ်ဘုရား။ သက်ဝင်နေပေတယ်။ ထိုင်ချင်တဲ့စိတ်ကြောင့် ထိုင်ရတယ်။ ထိုင်ချင်တဲ့စိတ်က အကြောင်းတရား၊ ထိုင်တဲ့ကိုယ်အမူအရာကြီးက အကျိုးတရားဖြစ်တယ်။ တံသမုဋ္ဌာနာနဥ္စ ရူပါနံနှင့် မကိုက်ညီပါဘူးလား . . . ကိုက်ညီပါတယ်ဘုရား။

ချနေတယ်။ ရှုမှတ်နေတယ်လို့ မှတ်စရာ အာရုံနဲ့ မှတ်သိစိတ်ဟာ တပေါင်းတည်း ဖြစ်နေသေးတယ်။

နောက်တော့ သမာဓိဉာဏ် ဖြစ်လာပြီဆိုတော့ ဖောင်းတယ်၊ ပိန်တယ်၊ ထိုင်တယ်၊ ထိတယ်လို့ ရှုမှတ်နေတဲ့အခါ ဖောင်းတာက တခြား၊ မှတ်သိလိုက်တာက တခြား၊ ပိန်တာက တခြား၊ မှတ်သိလိုက်တာက တခြား၊ ထိုင်တာက တခြား၊ မှတ်သိလိုက်တာက တခြား၊ ထိတာက တခြား၊ မှတ်သိလိုက်တာက တခြားလို့ မကွဲပြားသွားပါဘူးလား . . . ကွဲပြားသွားပါတယ်ဘုရား။

ဖောင်းတာ ပိန်တာ၊ ထိုင်တာ ထိတာတွေက ဘာမှမသိတတ်တဲ့ ရုပ်တရား။ ဖောင်းတယ် ပိန်တယ်၊ ထိုင်တယ် ထိတယ်လို့ မှတ်သိမှတ်သိလိုက်တာက သိတတ်တဲ့အတွက်ကြောင့် . . . နာမ်တရားပါဘုရား။ မကွဲပြားသွားပါဘူးလား . . . ကွဲပြားသွားပါတယ်ဘုရား။

ဒီခန္ဓာကိုယ်ကြီးထဲမှာ "ငါ" "ငါ"ဆိုတာ တကယ်စင်စစ်တော့ ရှိတာမဟုတ်ဘူး၊ ဝေါဟာရ အပြောမျှပဲရှိတယ်၊ တကယ်စင်စစ်တော့ ရုပ်တရား၊ နာမ်တရား (၂)ပါးပဲရှိတယ်လို့ သိသွားတယ်။ အတ္တဒိဋ္ဌိ မကွာသွားပါဘူးလား . . . ကွာသွားပါတယ်ဘုရား။ အတ္တဒိဋ္ဌိ ကွာသွားတယ်။ နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်ရောက်တော့ အတ္တဒိဋ္ဌိကွာသွားတယ်။ အပါယ်တံခါးပိတ်ဖို့ရာ အကောင်းဆုံး အခြေခံအဆင့်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဆက်ကာဆက်ကာရှုမှတ်တော့ ဉာဏ်စဉ်တစ်ခု တက်သွားတဲ့အခါ အကြောင်းနဲ့အကျိုးကို သိလာတယ်။ ဖောင်းတာ ပိန်တာတွေက ရှေ့ကပေါ်ပေါ်ပေးနေလို့ မှတ်သိစိတ်က နောက်က လိုက်လိုက်ပြီးတော့ ရှုမှတ်နေရတာပဲ။ ထိုင်တာ ထိတာတွေက ရှိနေလို့ မှတ်သိစိတ်က

ရှုမှတ်နေရတာပဲ။ ရှေ့က ပေါ်ပေါ်ပေးနေတာ၊ ရှေ့က ရှိရှိနေတာတွေကတော့ အကြောင်းပဲ၊ နောက်က လိုက်လိုက်ပြီးတော့ ရှုမှတ်နေရတာ၊ သိနေတာကတော့ အကျိုးတရားပဲ။ ဖောင်းတာ ပိန်တာ၊ ထိုင်တာ ထိတာတွေက အကြောင်းတရား၊ မှတ်သိမှတ်သိနေတာက . . . အကျိုးတရားပါဘုရား။ အကျိုးတရား။ အဲဒီဉာဏ်အဆင့် ရောက်သွားတဲ့ ယောဂီဟာ တော်တော်လေး အထွေထွေအသေးစိတ်အမှတ်တွေ ရှုမှတ်လို့ ရသွားပါတယ်။ အထူးသဖြင့်တော့ ဣရိယာပုထ်ကြီး (၄)ပါးမှာ ရှုမှတ်လို့ ရလာပါတယ်။

အဲဒီဉာဏ်အဆင့်မှာ အထူးသတိထားလိုက်လို့ရှိရင် ရပ်နေရာကနေသွားရတော့မယ်ဆိုရင် အထူးသတိထားလိုက်တဲ့အခါ သွားချင်တဲ့စိတ်တွေ ရှေးဦးစွာ ထင်ရှားနေတတ်ပါတယ်။ ထင်ရှားနေတော့ သွားချင်တယ်၊ သွားချင်တယ်လို့ မရှုမှတ်ရပါဘူးလား . . . ရှုမှတ်ရပါတယ်ဘုရား။ သွားချင်တဲ့စိတ်ကြောင့် သွားရတယ်။ မသိရပါဘူးလား. . . သိရပါတယ်ဘုရား။ သွားချင်တဲ့စိတ်ကြောင့် သွားတဲ့ကိုယ်အမူအရာတွေ ဖြစ်လာတယ်။ ဘယ်လှမ်းတယ် ညာလှမ်းတယ်၊ ကြွတယ် ချတယ်၊ ကြွတယ် လှမ်းတယ် ချတယ်လို့ မရှုမှတ်ရပါဘူးလား . . . ရှုမှတ်ရပါတယ်ဘုရား။ သွားချင်တဲ့စိတ်က နာမ်ကျန့်ဒြယပစ္စည်း။ သွားနေတဲ့ကိုယ်အမူအရာကြီးက တံသမုဒ္ဒာနာနဉ္စ ရူပါနံ-က စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်ပဲ။

သွားချင်တယ်၊ သွားချင်တယ်လို့ ရှုမှတ်တာက နာမ်ကျန့်ဒြယထဲက စိတ်ကိုမှတ်တာဖြစ်တယ်။ သွားတယ် သွားတယ်၊ ဘယ်လှမ်းတယ် ညာလှမ်းတယ်လို့ ရှုမှတ်နေတာက ဘယ်သူ့ကို ရှုမှတ်နေတာလဲ၊ တံသမုဒ္ဒာနာနဉ္စ ရူပါနံ ဆိုတဲ့ စိတ္တဇရုပ်ကို ရှုမှတ်နေတာဖြစ်တယ်။

သွားရာက စကြိုဉီးသို့ ရောက်ခါနီးမှာ ရပ်ရတော့မယ်ဆိုရင် တစ်လှမ်း၊ နှစ်လှမ်း၊ သုံးလှမ်းလောက်ကတည်းက အထူးသတိထားလိုက်လို့ရှိရင် ရပ်ချင်တဲ့စိတ်တွေ ရှေးဦးစွာ မထင်ရှားနေပါဘူးလား . . . ထင်ရှားနေပါတယ်ဘုရား။ ထင်ရှားနေတော့ ရပ်ချင်တယ်၊ ရပ်ချင်တယ်လို့ မရှုမှတ်ရပါဘူးလား . . . ရှုမှတ်ရပါတယ်ဘုရား။ နောက်ပြီးမှ ရပ်ချင်တဲ့စိတ်ကြောင့်ဖြစ်တဲ့ လေတွေကနေ တွန်းကန်ပေးလိုက်လို့ ရပ်တဲ့ကိုယ်အမူအရာဖြစ်လာမှ ရပ်တယ်၊ ရပ်တယ်လို့ မရှုမှတ်ရပါဘူးလား . . . ရှုမှတ်ရပါတယ်ဘုရား။

ရပ်ချင်တဲ့စိတ်က အကြောင်းတရား၊ ရပ်တဲ့ ကိုယ်အမူအရာကြီးက . . . အကျိုးတရားပါဘုရား။ ရပ်ချင်တဲ့စိတ်ဆိုတာ ဒီမှာ နာမ်ကျန့်ဒြပစ္စည်းထဲမှာ ကြည့်လိုက်တော့ အရူပိနော ကျန့်ဒြယာ -အရ စိတ်မပါပါဘူးလား . . . ပါပါတယ်ဘုရား။ စိတ်ကိုလည်း မရှုမှတ်ရပါဘူးလား . . . ရှုမှတ်ရပါတယ်ဘုရား။ ရပ်တဲ့ကိုယ်အမူအရာဆိုတာ စိတ္တဇရူပ်ဖြစ်တယ်။ တံသမုဒ္ဒာနာနဉ္စ ရူပါနံ ထဲမှာပါတဲ့ စိတ္တဇရူပ်ကို မရှုမှတ်ရပါဘူးလား . . . ရှုမှတ်ရပါတယ်ဘုရား။ ဝိပဿနာရှုကွက်ထဲ မရောက်နေပါဘူးလား . . . ရောက်နေပါတယ်ဘုရား။ သြော် . . . ဝိပဿနာရှုရတာ ပဋ္ဌာန်းဒေသနာတော်တရားတွေကို ရှုနေရတာပဲ။ မရှုရပါဘူးလား . . . ရှုရပါတယ်ဘုရား။ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ဖြစ်စရာပါပဲ။

ရပ်ရာက ထိုင်ရတော့မယ်ဆိုရင် ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်ရောက်နေတဲ့ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်က အထူးသတိထားလိုက်ရင် ထိုင်ချင်တဲ့စိတ်တွေ ဖြစ်တာ မထင်ရှားပါဘူးလား . . . ထင်ရှားနေပါတယ်ဘုရား။ ထင်

အကြောင်းနဲ့အကျိုးကိုသိတဲ့ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟညာဏ်သို့ ရောက်သွားတဲ့ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် မြတ်စွာဘုရားသာသနာတော်မှာ ထောက်ရာတည်ရာ ရသွားပါပြီ။ ဝါဒတစ်ပါးတို့ဖြင့် ဘယ်လိုပင်ဟောဟောပြော ပြော မတုန်လှုပ်တော့ပါဘူး။ ထောက်ရာတည်ရာ ရသွားပြီ။

အဟေတုကဒိဋ္ဌိ။ အကြောင်းမရှိဘဲနဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါတွေ ချမ်းသာကြတယ်၊ ဆင်းရဲကြတယ်ဆိုတဲ့ ဒိဝါဒ ဒိအယူအဆတွေနဲ့လည်း ပြောဟောလို့ မရတော့ဘူး။ ယုံကို မယုံတောပေဘူး။ ကိုယ့်ခန္ဓာကိုယ်ထဲမှာ အကြောင်းနဲ့အကျိုးကို တွေ့နေရတော့ ယုံပါတော့မလား . . . မယုံတော့ပါဘုရား။ အကြောင်းဖြစ်တဲ့ ကိုယ့်စိတ်က စိတ်ကောင်းစိတ်မြတ်တွေ ဖြစ်တဲ့အခါ အကျိုးဖြစ်တဲ့ကောင်းတဲ့ ကိုယ်အမူအရာ၊ နှုတ်အမူအရာတွေဖြစ်လို့ ကောင်းကျိုးတွေ ခံစားရတာ၊ အကြောင်းဖြစ်တဲ့ ကိုယ့်စိတ်က မကောင်းတဲ့ စိတ်ဆိုးစိတ်ညစ်တွေ ဖြစ်သွားတဲ့အခါ အကျိုးဖြစ်တဲ့ မကောင်းတဲ့ ကိုယ်အမူအရာ၊ နှုတ်အမူအရာတွေဖြစ်လို့ မကောင်းကျိုးတွေနဲ့ တွေ့ရတာ ထင်ရှားနေတော့ အကြောင်းမရှိဘဲနဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါတွေ ချမ်းသာကြတယ်၊ ဆင်းရဲကြတယ်ဆိုတာ ယုံမှယုံပါတော့မလား . . . မယုံတော့ပါဘုရား။ ဘယ်လောက်ပဲ ဟောဟောပြောပြော မယုံတော့ပေဘူး။ မတုန်လှုပ်တော့ပေဘူး။ ထောက်ရာတည်ရာ မရသွားပါဘူးလား . . . ရသွားပါတယ်ဘုရား။

ဝိသမဟေတုဒိဋ္ဌိကြောင့်လည်း မတုန်လှုပ်တော့ပေဘူး။ ဝိသမဟေတုဒိဋ္ဌိ၌ ဝိသမ-ဆိုတာ မညီမျှတာ၊ သမ-ကညီမျှတာ။ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါတွေကို တန်ခိုးရှင်၊ ဖန်ဆင်းရှင်တွေက ဖန်ဆင်းထားတာဖြစ်တယ်ဟူသော အယူဝါဒမျိုးလည်း ရှိကြတယ်။ ဖန်ဆင်းတာက အကြောင်း၊

ဆောင်ပုဒ်။ ။ ထိုင်ချင်တာကနာမ်၊ ထိုင်နေဟန်ကရုပ်၊
သူမဟုတ်၊ ငါမဟုတ်၊ ထိုင်တာနာမ်နဲ့ရုပ်။
နာမ်ရုပ်နှစ်သင်း၊ အမြင်ရှင်း၊ ထိုင်ရင်းအလုပ်လုပ်။

ထိုနာမ်ကန္ဓာဇဝီထိက စိတ်အကြောင်း၊ ထိုင်တဲ့ကိုယ်အမူအရာကြီးက အကျိုးစိတ္တဇရုပ်။ မထင်ရှားပါဘူးလား . . . ထင်ရှားပါတယ်ဘုရား။ ထင်ရှားပါတယ်။

ထိုင်ချင်တာက သိတတ်တဲ့အတွက်ကြောင့် ဘာလို့ဆိုရပါမလဲ . . . နာမ်လို့ဆိုရပါမယ်ဘုရား။ ထိုင်နေတဲ့ကိုယ်အမူအရာကြီးက မသိတတ်တဲ့အတွက်ကြောင့် . . . ရုပ်ပါဘုရား။ "နာမ်ရုပ်နှစ်သင်း၊ အမြင်ရှင်း၊ ထိုင်ရင်းအလုပ်လုပ်" ဘယ်အလုပ်ကို လုပ်ရမလဲ၊ ထိုင်တယ်၊ ထိုင်တယ်လို့ မရှုမှတ်ရပါဘူးလား . . . ရှုမှတ်ရပါတယ်ဘုရား။ ရှုမှတ်ရတာ ဝိပဿနာအလုပ်ဖြစ်တယ်။ ထိုင်ရင်းအလုပ်လုပ်တော့ ရုပ်နာမ်မကွဲသွားပါဘူးလား . . . ကွဲသွားပါတယ်ဘုရား။ အကြောင်းအကျိုးလည်း ကွဲသွားပါတယ်။

ထိုင်ချင်တဲ့စိတ်ကြောင့် ထိုင်ရတယ်။ ထိုင်ချင်တဲ့စိတ်က အကြောင်းတရား၊ ထိုင်ချင်တဲ့ကိုယ်အမူအရာကြီးက . . . အကျိုးတရားပါဘုရား။ အကျိုးတရားဖြစ်တယ်။

ထိုင်ရာက လျောင်းချရတော့မယ်ဆိုလို့ရှိရင်လည်း အဲဒီဉာဏ်အဆင့်ရောက်နေတဲ့ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်က အထူးသတိထားလိုက်တဲ့အခါမှာ လျောင်းချင်တဲ့စိတ်တွေ ရှေးဦးစွာ ထင်ရှားနေတယ်။ မထင်ရှားပါဘူးလား . . . ထင်ရှားပါတယ်ဘုရား။ ထင်ရှားနေတော့ လျောင်း

ချင်တယ်၊ လျောင်းချင်တယ်ဟု မရှုမှတ်ရပါဘူးလား . . . ရှုမှတ်ရပါတယ်ဘုရား။ လျောင်းချင်တယ်၊ လျောင်းချင်တယ် ရှုမှတ်ရတာ လျောင်းချင်တဲ့စိတ်ကို ရှုမှတ်ရတာ ပစ္စည်းဘက်ကလား၊ ပစ္စယုပ္ပန်ဘက်ကလား . . . ပစ္စည်းဘက်ကပါဘုရား။ အရှုပိနော ဣန္ဒြေယာ-အရမှာ စိတ်မပါပါဘူးလား . . . ပါပါတယ်ဘုရား။ အဲဒီစိတ်ကို ရှုမှတ်ရတာ ဖြစ်ပေတယ်။

ထိုင်ရာက လျောင်းချရတော့မယ်ဆိုလို့ရှိရင် လျောင်းချင်တယ်၊ လျောင်းချင်တယ်လို့ ရှုမှတ်ရတာက ပစ္စည်းဘက်က စိတ်ကို ရှုမှတ်ရတာဖြစ်တယ်။ လျောင်းချင်တဲ့စိတ်ကြောင့်ဖြစ်တဲ့ လေတွေက တွန်းချလိုက်လို့ လျောင်းတဲ့ကိုယ်အမူအရာဖြစ်လာမှ လျောင်းတယ်၊ လျောင်းတယ်ဟု ရှုမှတ်ရပေတယ်။

လျောင်းတယ်၊ လျောင်းတယ်လို့ ရှုမှတ်ရတာက ပစ္စည်းဘက်ကို ရှုမှတ်တာလား၊ ပစ္စယုပ္ပန်ဘက်ကို ရှုမှတ်တာလား . . . ပစ္စယုပ္ပန်ဘက်ကို ရှုမှတ်တာပါဘုရား။ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ-အရ စိတ္တဇရုပ်ကို ရှုမှတ်ရတာဖြစ်တယ်။ ထိုင်ချင်တဲ့စိတ်ကြောင့်ဖြစ်လာတဲ့ ကိုယ်အမူအရာကြီးက စိတ္တဇရုပ်ဖြစ်ပေတယ်။ မရှုမှတ်ရပါဘူးလား . . . ရှုမှတ်ရပါတယ်ဘုရား။ လျောင်းချင်တဲ့စိတ်ကြောင့်ဖြစ်လာတဲ့ ကိုယ်အမူအရာကြီးကို မရှုမှတ်ရပါဘူးလား . . . ရှုမှတ်ရပါတယ်ဘုရား။ စိတ္တဇရုပ်ပဲဖြစ်ပေတယ်။ ထင်ရှားသွားပါပြီ။ ဝိပဿနာရှုကွက်ထဲ ရောက်သွားပြီဖြစ်တယ်။ တရားနာပရိသတ်များလည်း ရှုတတ်သွားပါပြီ။ ဒီဉာဏ်အဆင့်သို့ ရောက်သွားတဲ့ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တွေလည်း များပါတယ်။ အဲဒီဉာဏ်အဆင့်သို့ ရောက်သွားတဲ့ပုဂ္ဂိုလ် သာသနာတော်မှာ ထောက်ရာတည်ရာ ရသွားပြီဖြစ်ပေတယ်။

ဣမိနာ ပန ဉာဏေန သမ္ပန္နာဂတော ဝိပဿကော၊ ဗုဒ္ဓသာသနေ လဒ္ဓဿာသော လဒ္ဓပတိဋ္ဌော နိယတဂတိကော စူဠသောတာပန္နောနာမ ဟောတိ။

ဣမိနာ ပန ဉာဏေန	=	ဤသို့ အကြောင်းအကျိုးကို သိသော ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်နှင့်၊
သမ္ပန္နာဂတော	=	ပြည့်စုံသော၊
ဝိပဿကော	=	ဝိပဿနာရှုမှတ်ပွားများသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်၊
ဗုဒ္ဓသာသနေ	=	မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာတော် မြတ်၌၊
လဒ္ဓဿာသော	=	ရအပ်သောသက်သာရာရှိသည်ဖြစ်၍၊
လဒ္ဓပတိဋ္ဌော	=	ရအပ်သော ထောက်ရာတည်ရာ ရှိသည်ဖြစ်၍၊
နိယတဂတိကော	=	ကောင်းမြတ်သော သုဂတိဘဝ မြဲသော၊
စူဠသောတာပန္နောနာမ	=	အငယ်စားသောတာပန်မည်သည်၊
ဟောတိ	=	ဖြစ်၏။
ဣတိ	=	ဤသို့၊
အဋ္ဌကထာစရိယော	=	အဋ္ဌကထာဆရာသည်၊
သံဝဏ္ဏေတိ	=	ကောင်းစွာမသွေ ဖွင့်ပြတော်မူခဲ့ပါပေသတည်း . . .။

သာဓု . . . သာဓု . . . သာဓုပါဘုရား။

ရသွားပါတယ်ဘုရား။ ဘယ်တရားအားထုတ်လို့ပါလဲ . . . သတိပဋ္ဌာန် ဝိပဿနာတရား အားထုတ်လို့ပါဘုရား။

ဘဝသံသရာမှာ ကျင်လည်ရတဲ့အခါမှာလည်း ဒီဘဝထက် မြင့်မြတ် မြင့်မြတ်တဲ့ဘဝတွေသို့ပဲ ရောက်ရောက်သွားတာပဲ။ ဒီဘဝထက် မြင့်မြတ်တဲ့ဘဝ၊ ဒီဘဝထက်ကို စိတ်နေစိတ်ထားတွေ မြင့်မြတ်တဲ့ဘဝ၊ ဒီဘဝထက်ကို ပစ္စည်းဥစ္စာရတနာတွေ ပေါများကြွယ်ဝချမ်းသာတဲ့ဘဝ၊ ဒီဘဝထက်ကို အမျိုးအနွယ် မြင့်မြတ်တဲ့ဘဝ၊ ဒီဘဝထက်ကို ရုပ်ရှည်အဆင်း လှပတင့်တယ်တဲ့ဘဝတွေသို့ပဲ ရောက်ရောက်သွားပါတယ်။

ဘဝချမ်းသာတွေနဲ့ တွေ့ရလို့ သတိပဋ္ဌာန်ဝိပဿနာတရားတွေ အားထုတ်ဖို့ရာ မေ့သွားတယ်ဆိုလို့ရှိရင်လည်း ဘယ်နှဘဝလောက် မေ့လို့ရပါသလဲ . . . (၇)ဘဝပဲ မေ့လို့ရပါတယ်ဘုရား။ (၇)ဘဝပဲ မေ့လို့ရတယ်။ (၇)ဘဝမှာ အထူးသံဝေဂရပြီးတော့ အထူးအားထုတ်လိုက်ရင် ကိလေသာအာသဝေါတွေ ကုန်ခန်းနေတဲ့ ရဟန္တာဖြစ်ပြီးတော့ နိဗ္ဗာန်သို့ ဝင်စံသွားရပေတယ်။ သတိပဋ္ဌာန်ဝိပဿနာတရား အားထုတ်ရတာ အကျိုးမများပါဘူးလား . . . အကျိုးများပါတယ်ဘုရား။ ပဋ္ဌာန်းဒေသနာတော်နဲ့လည်း မကိုက်ညီနေပါဘူးလား . . . ကိုက်ညီနေပါတယ်ဘုရား။ ကိုက်ညီတယ်။ ကိုက်ညီတယ်ဆိုတော့ အားထုတ်ဖို့ရာ ဖြစ်ပေတယ်။ မိမိရည်မှန်းချက် ပြည့်စုံအောင် အားထုတ်ဖို့ရာ ဖြစ်တယ်။

ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါတွေ လာဖြစ်တာက အကျိုးတရားဖြစ်တယ်။ ဖန်ဆင်းတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေက မေတ္တာ၊ ကရုဏာရှင်တွေဖြစ်တဲ့အတွက်ကြောင့် အားလုံး အကောင်းချည်းပဲ ဖန်ဆင်းကြတာပါပဲ။ မကောင်းတာ ဖန်ဆင်းပါ့မလား . . . မဖန်ဆင်းပါဘုရား။ ကောင်းအောင်ချည်းပဲ ဖန်ဆင်းကြတယ်။ ဒါပေမယ့် လူတွေ၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါတွေဖြစ်လာကြတော့ အကျိုးတရားတွေကတော့ အကုန်လုံး အကောင်းချည်းပဲဖြစ်ကြပါရဲ့လား . . . မဖြစ်ကြပါဘုရား။

တချို့က သိပ်ကောင်း သိပ်တော်၊ တချို့ကလည်း အသင့်အတင့်၊ တချို့ကလည်း မပြည့်မစုံ။ မကောင်းတာတွေလည်း ဖြစ်နေကြရတာ မရှိပါဘူးလား . . . ရှိနေပါတယ်ဘုရား။ အကြောင်းကတော့ ကောင်းအောင်၊ တူအောင် ဖန်ဆင်းတယ်။ အကျိုးကျတော့ မကောင်းတာရော၊ ကောင်းတာရော၊ အသင့်အတင့်ရော ဖြစ်နေကြတယ်။ မညီမမျှ မဖြစ်နေပါဘူးလား . . . ဖြစ်နေပါတယ်ဘုရား။

မညီမမျှဖြစ်တဲ့ အယူဝါဒကို ဝိသမဟေတုဒိဋ္ဌလို့ ဆိုရတယ်။ အဲဒီဒိဋ္ဌဖြင့် ဘယ်လိုပင် ပြောပြောဟောဟော မယုံတော့ပေဘူး။ အဲဒီဒိဋ္ဌမျိုးလည်း မဖြစ်လာနိုင်တော့ပေဘူး။ ထောက်ရာတည်ရာရသွားပြီ။ ကိုယ့်ခန္ဓာကိုယ်ထဲမှာ အကြောင်းနဲ့အကျိုး ထင်ရှားစွာ တွေ့မြင်ရတော့ ကိုယ့်စိတ်ကကောင်းရင် ကောင်းတဲ့ ကိုယ်အမူအရာတွေဖြစ်လို့ ကောင်းကျိုးတွေ ခံစားနေရတာ၊ ကိုယ့်စိတ်တွေက မကောင်းတဲ့စိတ်တွေ ဖြစ်သွားလို့ရှိရင် မကောင်းတဲ့ ကိုယ်အမူအရာ၊ နှုတ်အမူအရာတွေဖြစ်သွားလို့ မကောင်းတဲ့ အပြစ်ဒဏ်တွေ၊ မကောင်းကျိုးတွေနဲ့ တွေ့နေရတာ ကိုယ်တိုင်သိတော့ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါတွေ ကောင်းတာ မကောင်း

တာတွေ ဖြစ်ရတာ အတိတ်အတိတ်ဘဝများက ကံကြောင့်ပဲ။ အကြောင်းကံကြောင့် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါတွေ အမျိုးမျိုး ကွဲပြားနေကြတာပဲဆိုတာ မသိသွားပါဘူးလား . . . သိသွားပါတယ်ဘုရား။ သိသွားတော့ ဖန်ဆင်းတဲ့ဝါဒကို ယုံမှယုံပါတော့မလား . . . မယုံတော့ပါဘုရား။ မယုံတော့ပေဘူး။

သာသနာတော်မှာ ထောက်ရာတည်ရာ ရသွားပါပြီ။ ဝိပဿနာရှုရတာ အကျိုးမများပါဘူးလား . . . အကျိုးများပါတယ်ဘုရား။ စူဠသောတာပန် -အငယ်စားသောတာပန် ဖြစ်သွားပြီဖြစ်တယ်။ သုဂတိဘဝတွေပဲ မြဲသွားပါပြီ။ အဲဒီအဆင့်လောက်ရောက်အောင် အားထုတ်ဖို့ကတော့ သိပ်ပြီး အကြာကြီးလည်း အားမထုတ်ရပါဘူး။ အသင့်အတင့်ဉာဏ်ရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေ (၁၀)ရက်အတွင်းမှာ ဒီဉာဏ်အဆင့်ကို ရောက်တာ များပါတယ်။ (၁၀)ရက်လောက်တော့ ဒုက္ခမခံနိုင်ပါဘူးလား . . . ဒုက္ခခံနိုင်ပါတယ်ဘုရား။

အပါယ်သံသရာမှ လွတ်ရအောင် ဒီလောက်လေးတော့ ဒုက္ခခံနိုင်ရမယ်။ ဒီလောက်ကလေးမှ ဒုက္ခမခံချင်ဘဲ အပါယ်သံသရာမှလည်း လွတ်ချင်လို့ရှိရင်တော့ နေရာမှကျပါ့မလား . . . နေရာမကျပါဘုရား။ နေရာမကျပေဘူး။ (၁၀)ရက်လောက် ဒုက္ခခံလိုက်ရင်တော့ စူဠသောတာပန်ဖြစ်သွားလို့ ဒုတိယဘဝစသည်မှာ အပါယ်မကျနိုင်တော့ပေဘူး။ အဲဒီလောက်တော့ အားထုတ်နိုင်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေ များပါတယ်။

ယခုတရားနာပရိသတ်များတော့ အားထုတ်နေကြပါတယ်။ ဒီလောက်နဲ့တော့ မရောင့်ရဲ မတင်းတိမ်ကြပါဘူး။ မဟာသောတာပန်ဖြစ်အောင် ဆက်လက်ပြီးတော့ အားထုတ်နေကြတယ်။ မဟာသောတာပန်ဆိုတော့ ဉာဏ်စဉ်တွေ အဆင့်ဆင့်တက်သွားပြီးလျှင် သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်သို့ ရောက်သွားတဲ့အခါ မဟာသောတာပန်ဖြစ်သွားတယ်။ ဘယ်သောအခါမှ အပါယ်သံသရာသို့ ပြန်မရောက်ရတော့ပေဘူး။ အနမတဂ္ဂသံသရာ ဘဝပေါင်းများစွာက မိမိမိုက်ခဲ့ဆိုးခဲ့လို့ ပြုလုပ်ခဲ့တဲ့ အပါယ်ကျစေနိုင်တဲ့ ကံဆိုးကံဟောင်းတွေ အကုန်လုံးကင်းပျောက်သွားတယ်။ သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်က ပယ်သတ်လိုက်တယ်။

ဒီဘဝမှာလည်း ငယ်ရွယ်စဉ်အခါက မသိမိုက်မှားလို့ ပြုလုပ်ကျူးလွန်ခဲ့တဲ့၊ အပါယ်ငရဲသို့ ကျရောက်စေနိုင်တဲ့ ကံဆိုးကံဟောင်းတွေ ရှိခဲ့လို့ရှိရင်လည်း အကုန်လုံး ကင်းပျောက်သွားအောင် သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်က ပယ်သတ်လိုက်တယ်။ နောင်ဘယ်သောအခါမှ အပါယ်သံသရာသို့ပြန်မရောက်ရတော့ပေဘူး။ ဘဝသံသရာမှာလည်း မကြောက်မရွံ့ ကျင်လည်လို့ ရသွားပါတယ်။ ဒီဘဝက ကွယ်လွန်သွားလို့ရှိရင် ငရဲများကျရောက်ရဦးမလား၊ ဒီဘဝက ကွယ်လွန်သွားလို့ရှိရင် တိရိစ္ဆာန်များ သွားဖြစ်ရဦးမလားလို့ စိတ်ထဲမှာကို ယုံမှားသံသယ မရှိတော့ပါဘူး။

မိမိဟာ ဒီဘဝမျိုးတွေ မရောက်နိုင်တော့ပေဘူး။ ဒီဘဝက ကွယ်လွန်သွားလို့ရှိရင် ပြိတ္တာလို့ခေါ်တဲ့ တစ္ဆေ သရဲ ဥစ္စာစောင့်ဘဝမျိုးများ ရောက်သွားရဦးမလားလို့ စိတ်ထဲမှာ ယုံမှားသံသယ မရှိတော့ပေဘူး။ ဒီဘဝက ကွယ်လွန်သွားလို့ရှိရင် အသုရကာယ်လို့ခေါ်တဲ့ဘဝမျိုးများ ရောက်သွားရဦးမလားလို့ စိတ်ထဲမှာကို ယုံမှားသံသယ မရှိတော့ပါဘူး။ မိမိဟာ ဒီဘဝမျိုးတွေ မရောက်နိုင်တော့ဘူး။ ဘဝသံသရာမှာ မကြောက်မရွံ့ ကျင်လည်လို့ မရသွားပါဘူးလား . . .

သောတ္ထိ = ချမ်းသာခွင့်ကို၊
န ပဿာမိ = ငါဘုရားမြင်တော်မမူ။
ကတိ = ဤသို့၊
ဘဂဝါ = မြတ်စွာဘုရားသည်၊
အဝေါစ = ကရုဏာရှေ့သွား ပညာအားဖြင့် ဟောကြား တော်မူခဲ့ပါပေသတည်း . . . ။

သာဓု . . . သာဓု . . . သာဓုပါဘုရား။

သုဇြဟ္မာနတ်သားနှင့် နတ်သမီး(၅၀၀) အလုံးစုံသောပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါတို့၏ ချမ်းသာခြင်းကို ငါဘုရား မမြင်ဘူးတဲ့။ ဗောဇ္ဈင်အကျင့် တွေဖြစ်အောင် ဘယ်တရားများ အားထုတ်ရပါ့မလဲဆိုတော့ သတိပဋ္ဌာန် ဝိပဿနာတရားပဲ အားထုတ်ရမယ်။ သတိပဋ္ဌာန်ဝိပဿနာတရား အားထုတ်လို့ရှိရင် ဗောဇ္ဈင်(၇)ပါးဟာ သူ့ဉာဏ်စဉ်အားလျော်စွာ ပါဝင်သွားတယ်။

ကွန္ဒြေယသံဝရာ = မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကိုယ်၊ စိတ်တည်း ဟူသော ကွန္ဒြေခြောက်ပါးကို စောင့်စည်းခြင်းကို၊
အညတြ = ကြဉ်ထား၍၊
ပါဏိနံ = သုဇြဟ္မာနတ်သားနှင့် နတ်သမီး(၅၀၀) အလုံးစုံသော ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါတို့၏၊
သောတ္ထိ = ချမ်းသာခွင့်ကို၊
န ပဿာမိ = ငါဘုရားမြင်တော်မမူ။

(၂) ကွန္ဒြေယပစ္စည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုမှတ်ပုံ

ကွန္ဒြေယပစ္စည်းဆိုတော့ ကွန္ဒြေခြောက်ပါးကအဓိက။ ကွန္ဒြေခြောက်ပါးကို လုံခြုံအောင် ဝိပဿနာမရှုရပါဘူးလား။ မျက်စိကလည်း မြင်တယ် မြင်တယ်၊ နားကလည်း ကြားတယ် ကြားတယ်၊ နှာခေါင်းကလည်း နံတယ်၊ နံတယ်၊ လျှာကလည်း စားတယ် စားတယ်၊ ကိုယ်ကလည်း ထိတယ် ထိတယ်၊ စိတ်ကလည်း ကြံစည်တယ် ကြံစည်တယ်၊ ဒွါရခြောက်ပါးကနေ ရှုမှတ်နေရတယ်။ အဓိကကတော့ ကိုယ်ကာယကတော့ အဓိကပဲ။ တရားနာပရိသတ်များ ကိုယ်ကာယမှာ အဓိကထားပြီးတော့ ရှုမှတ်နေရတာဖြစ်တယ်။ ကိုယ်ကာယမှာ ရှုမှတ်နေလို့ရှိရင် ကျန်တဲ့ဌာနတွေလည်း မလုံခြုံနေပါဘူးလား. . . လုံခြုံနေပါတယ်ဘုရား။ လုံခြုံနေတယ်။ ကွန္ဒြေခြောက်ပါးကို စောင့်စည်းနိုင်မှ မိမိအလိုရှိအပ် တောင့်တအပ်တဲ့ တရားထူးတရားမြတ်တွေ ရနိုင်မယ်ဆိုတဲ့အကြောင်းကို မြတ်စွာဘုရား မကြာခဏ ဟောကြားတော်မူပါတယ်။

တစ်ချိန်သောအခါ သုဇြဟ္မာနတ်သားကြီးဆိုတာ နတ်ပြည်မှာ နတ်သမီး(၁၀၀၀)နဲ့ ခံစားစံစားကာ နေရတယ်။ တစ်နေ့သောအခါမှာ နတ်သမီး(၅၀၀)က ပန်းပင်ပေါ်တက်ပြီးတော့ ပန်းပွင့်တွေ ခြွေချကြတယ်။ (၅၀၀)က အောက်ကနေပြီးတော့ ပန်းပွင့်တွေ သီကုံးပြီး သုဇြဟ္မာနတ်သားကြီးကို ဆင်မြန်းဖို့ရာ သီကုံးနေကြတယ်။ တော်တော်လေး ကြာသွားတဲ့အခါကျတော့ ပန်းပင်ပေါ်က နတ်သမီးတွေရဲ့ အသံလည်း မကြားတော့ဘူး။ ပန်းပွင့်တွေလည်း မကျလာတော့ သုဇြဟ္မာနတ်သားကြီးက နတ်သမီးတွေ ဘယ်ကိုများ သွားကြသလဲဟု

သူ့ရဲ့ဒိဗ္ဗစက္ခုနဲ့ ကြည့်လိုက်တဲ့အခါ နတ်သမီးတွေ တစ်ခဏအတွင်းမှာ ကွယ်လွန်သွားကြပြီး ငရဲရောက်သွားတာကို တွေ့မြင်ရတော့ ထိတ်လန့်လိုက်တာ၊ စိတ်သောကတွေ ဖြစ်လိုက်တာ၊ မဖြစ်ပါဘူးလား . . . ဖြစ်ပါတယ်ဘုရား။ သူ့ရဲ့အပေါင်းအဖော် နတ်သမီးတွေ ဒီလို ချက်ချင်းပဲ ပျောက်ကွယ်သွားပြီးတော့ ငရဲမှာခံနေရတာမြင်တော့ စိတ်သောကတွေ အလွန်ပဲဖြစ်တယ်။ စိတ်ဆင်းရဲမှုတွေဖြစ်တယ်။

မိမိအတွက်လည်း နောက်ဘယ်လောက်ကြာကြာ နတ်ပြည်မှာ နေရဦးမလဲလို့ သူ့ရဲ့ဉာဏ်ဖြင့် ကြည့်လိုက်တဲ့အခါ (၇)ရက်ပဲ ကျန်တော့တာကို မြင်သွားတယ်။ သုပြဟ္မာနတ်သားကြီးနဲ့ ကျန်တဲ့နတ်သမီး (၅၀၀) နောက်(၇)ရက်ကြာလို့ရှိရင် ငရဲကို ကျရမှာကို မြင်ရပြန်တော့ စိတ်သောက ထပ်မဖြစ်ပါဘူးလား . . . ဖြစ်ပါတယ်ဘုရား။

ငရဲကျနေတဲ့ နတ်သမီး (၅၀၀)ကြောင့် စိတ်သောကတွေဖြစ်ရတာက တစ်မျိုး၊ မိမိတို့လည်း ငရဲကျရမှာကိုမြင်ရလို့ စိတ်သောကတွေဖြစ်ရတာက တစ်မျိုး နှစ်မျိုးလုံးဖြစ်နေတော့ ကိုးကွယ်ရာ၊ ထောက်ရာတည်ရာ မရှိတော့ပေဘူး။ တစ်လောကလုံးမှာ ရှာလိုက်တာ၊ ဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ မိမိရဲ့ကိုးကွယ်အားထားရာ ဖြစ်ပါ့မလဲလို့ ရှာလိုက်တာ ရှာလို့ကို မရဘူး။ မြတ်စွာဘုရားမှတပါး မိမိမှာ ကိုးကွယ်ရာ မရှိတော့ပေဘူးလို့ မြင်တော့ မြတ်စွာဘုရားထံ ဆင်းခဲ့ပြီး လျှောက်ထားတယ်။

"မြတ်စွာဘုရား . . . တပည့်တော်မှာ အင်မတန်ပဲ စိတ်သောကတွေ ဖြစ်နေရပါတယ်ဘုရား။ တပည့်တော်မှာ အကြောင်း(၂)ပါးကြောင့် စိတ်ဒုက္ခတွေ ဖြစ်နေရပါတယ်ဘုရား။ မြတ်စွာဘုရားမှတစ်ပါး ကိုးကွယ်ရာ မရှိတော့ပါဘူးဘုရား"လို့ လျှောက်ထားတော့ မြတ်စွာဘုရား တရားဟောပါတယ်။

နာညတြ ဗောဇ္ဈာတပသာ၊
နာညတြိန္ဒြိယ သံဝရာ။
နာညတြ သဗ္ဗနိဿဂ္ဂါ၊
သောတ္ထိ ပဿာမိ ပါဏိနံ။

ဗောဇ္ဈာတပသာ = ဗောဇ္ဈင်အကျင့် ဓုတင်အကျင့်ကို၊
အညတြ = ကြဉ်ထား၍၊
ပါဏိနံ = သုဋ္ဌိဟ္မာနတ်သားနှင့် နတ်သမီး(၅၀၀) အလုံးစုံသော ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါတို့၏၊
သောတ္ထိ = ချမ်းသာခွင့်ကို၊
န ပဿာမိ = ငါဘုရားမြင်တော်မမူ။
ဣန္ဒြိယသံဝရာ = မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကိုယ်၊ စိတ်တည်းဟူသော ဣန္ဒြေခြောက်ပါးကို စောင့်စည်းခြင်းကို၊
အညတြ = ကြဉ်ထား၍၊
ပါဏိနံ = သုဋ္ဌိဟ္မာနတ်သားနှင့် နတ်သမီး(၅၀၀)အလုံးစုံသော ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါတို့၏၊
သောတ္ထိ = ချမ်းသာခွင့်ကို၊
န ပဿာမိ = ငါဘုရားမြင်တော်မမူ။
သဗ္ဗနိဿဂ္ဂါ = အလုံးစုံသောဒုက္ခတို့၏ လွတ်မြောက်ရာဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ကို၊
အညတြ = ကြဉ်ထား၍၊
ပါဏိနံ = သုဋ္ဌိဟ္မာနတ်သားနှင့် နတ်သမီး(၅၀၀)အလုံးစုံသော ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါတို့၏၊

၁။ နိဒါန်း	- စျာနပစ္စယောတိ	= စျာနပစ္စည်း ဆိုသည်မှာ
အကြောင်း	- စျာနဂ်ိါနိ	= စျာန်တရားတို့သည်
အကျိုး	- စျာနသမ္ပယုတ္တကာနံ	= စျာန်တရားတို့နှင့် ယှဉ်ကြကုန်သော
	- ဓမ္မာနဉ္စ	= စိတ် စေတသိတ် တရားတို့အားလည်း ကောင်း
	- တံသမုဋ္ဌာနာနံ	= ထိုစိတ်စေတသိတ်တို့ကြောင့်ဖြစ်ကြကုန်သော
	- ရူပါနဉ္စ	= ရုပ်တရားတို့အားလည်းကောင်း
အကြောင်းသတ္တိ	- စျာနပစ္စယေန	= စူးစူးစိုက်စိုက် သတ္တိဖြင့်
နိဂုံး	- ပစ္စယော	= အကျိုးပြုသည်
	- ဟောတိ	= ဖြစ်၏။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ စူးစိုက်သမှု၊ ကပ်၍ရှု၊ စျာန်ဟုခေါ်သည်။
ဆောင်ပုဒ်။ ။ အာရမ္မဏူ၊ လက္ခဏူ၊ နှစ်မူကွဲပြားသည်။
ဆောင်ပုဒ်။ ။ သမထစျာန်၊ ဝိပဿီစျာန်၊ နှစ်တန်သူ့အမည်။
ဆောင်ပုဒ်။ ။ တည်ငြိမ်ရုံမျှ၊ ရှုနေက၊ သမထစျာန်ခေါ်သည်။

ဣန္ဒြေခြောက်ပါး လုံခြုံအောင်လို့ ဘယ်တရားများ ကျင့်ရပါမလဲ . . . သတိပဋ္ဌာန်တရား ကျင့်ရပါမယ်ဘုရား။ သတိပဋ္ဌာန်တရားပဲ ကျင့်ရမယ်။ ဣန္ဒြေခြောက်ပါး လုံခြုံရင်တော့ ချမ်းသာမယ်၊ ဣန္ဒြေခြောက်ပါး မလုံခြုံရင်တော့ ဆင်းရဲပါမယ်ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပါယ်ဖြစ်တယ်။

သဗ္ဗနိဿဂ္ဂါ	=	အလုံးစုံသောဒုက္ခတို့၏ လွတ်မြောက်ရာဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ကို၊
အညတြ	=	ကြဉ်ထား၍၊
ပါဏိနံ	=	သုဖြဟ္မာနတ်သားနှင့် နတ်သမီး(၅၀၀)အလုံးစုံသော ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါတို့၏၊
သောတ္ထိ	=	ချမ်းသာခွင့်ကို၊
န ပဿာမိ	=	ငါဘုရားမြင်တော်မမူ။

နိဗ္ဗာန်ကိုကြဉ်ထားပြီးတော့ အခြားအခြားသော အရုပ်ဒေသတွေမှာ သတ္တဝါတွေရဲ့ ချမ်းသာခွင့်ဆိုတာ၊ အမြဲတမ်း ချမ်းသာခွင့်ဆိုတာ ငါဘုရား မြင်တော်မမူဘူး။ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာလျှင် ချမ်းသာအစစ်ဖြစ်တယ်။ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူပါတယ်။

ဣန္ဒြေခြောက်ပါးကို လုံခြုံအောင် စောင့်ထိန်းရမယ်။ ဣန္ဒြေယပစ္စည်းအရ တရားနာပရိသတ်များ ရှုမှတ်နိုင်မယ်ဆိုရင် မလုံသွားပါဘူးလား . . . လုံသွားပါတယ်ဘုရား။ လုံသွားနိုင်တာပဲ။ ချမ်းသာရနိုင်တယ်။ ဣန္ဒြေခြောက်ပါးလုံအောင်လည်း သတိပဋ္ဌာန် ဝိပဿနာတရားတွေ ကျင့်မှ လုံခြုံအောင် စောင့်စည်းနိုင်မယ်။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ ဗောဇ္ဈင်ကျင့်များ၊ ကြဉ်ပယ်ထား၊
အများချမ်းသာမြင်ပါ။
ကွန်ဒြေစောင့်ငြား၊ ကြဉ်ပယ်ထား၊
အများချမ်းသာမြင်ပါ။
နိဗ္ဗာန်ပယ်ထား၊ ရပ်တစ်ပါး၊
အများချမ်းသာမြင်ပါ။

ကွန်ဒြိယပစ္စည်းနဲ့ ကွန်ဒြေခြောက်ပါး လုံခြုံအောင် စောင့်စည်းဖို့ ရာဝိပဿနာတရား ရှုမှတ်ကြရပါတယ်။ တရားနာ ပရိသတ်များက တော့ အသင့်အတင့် ရှုမှတ်နေကြ ပါတယ်။

ဤကဲ့သို့ ယနေ့ယခုအခါ၌ ပစ္စယနိဒ္ဒေသပါဠိတော်လာ -ကွန်ဒြိယပစ္စည်းကို ရှုမှတ်ပုံနှင့်တကွ နာကြားရသဖြင့် နာကြားရသော အတိုင်း လိုက်နာကျင့်ကြံပွားများ အားထုတ်နိုင်ကြပြီးလျှင် မိမိတို့ အလိုရှိအပ် တောင့်တအပ်သော တရားထူး တရားမြတ်တို့ကို ဒုက္ခ ခပ်သိမ်းအေးငြိမ်းရာဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို လွယ်ကူသော အကျင့်ဖြင့် လျင်မြန်စွာ ဆိုက်ရောက်၍ မျက်မှောက်ပြုနိုင်ကြပါ စေကုန် သတည်း . . . ။

ဆရာတော်ဘုရား ပေးသနားသောဆုနဲ့ ပြည့်စုံရပါလို၏ အရှင်ဘုရား။

သာဓု . . . သာဓု . . . သာဓုပါဘုရား။

(၁၇) ဈာန ပစ္စယောတိ

ဈာနဂိုနိ ဈာနသမ္မယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ၊ တံ သမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ၊ ဈာန ပစ္စယေန ပစ္စယော။

ဈာနပစ္စည်း ။ ။ (၁) စူးစိုက်ကာ ကပ်၍ရှုတတ်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်သောတရားလည်းကောင်း။
(၂) ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ပီတိ၊ ဝေဒနာ၊ ဧကဂ္ဂတာ တို့၏ နာမကွန်ရှာတို့ကို အာရုံ စူးစူးစိုက်စိုက် နေနိုင်ကြအောင် ကျေးဇူးပြုမှုသည် "ဈာန ပစ္စည်း" မည်၏။
သေနတ်ဖြင့် ဌက်ကိုပစ်ရာ၌ ဤဈာနပစ္စည်း မပါလျှင် ရွယ်ပင် မရွယ်နိုင်။

စဉ်	ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်	ပစ္စယသတ္တိများ
၁	နာမ်	နာမ် + ရူပ်	ဈာန (ဟေတု၊ မဂ္ဂ၊ ကမ္မ၊ ဝိပါက)

ပစ္စည်း = အကြောင်း
နာမ် ဈာနဂိုနိ

ပစ္စယုပ္ပန် = အကျိုး
နာမ်ရူပ် ဈာနသမ္မယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာ နဉ္စ ရူပါနံ

ဒီလိုလည်း မသိထားသင့်ပါဘူးလား . . . သိထားသင့်ပါတယ်ဘုရား။

လောကမှာတော့ အမျိုးမျိုးပဲ။ သမထသမားလည်းရှိ၊ နောက်ပြီးတော့ ဝိပဿနာသမားလည်းရှိ။ ဘယ်သူက ပိုအကျိုးများနိုင်သလဲ၊ ဒါလေးလည်းမေးဖို့ မလိုပါဘူးလား . . . လိုပါတယ်ဘုရား။ လိုပါတယ်။

နှိုင်းယှဉ်လို့လည်း ရပါတယ်တဲ့။ ကျေးဇူးတော်ရှင် မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီးက နှိုင်းယှဉ်ပြထားပါတယ်။ ဒုတိယစျာန်နဲ့ ဥဒယဗ္ဗယညာဏ်အနုပိုင်းနဲ့ တူတယ်တဲ့။ ဒုတိယစျာန်နဲ့ ဘာနဲ့တူပါသလဲ . . . ဥဒယဗ္ဗယညာဏ်အနုပိုင်းနဲ့ တူပါတယ်ဘုရား။ တတိယစျာန်နဲ့ ဥဒယဗ္ဗယညာဏ်အရင့်ပိုင်းနဲ့ တူတယ်တဲ့။ စတုတ္ထစျာန်က သခ်ၤါရုပေက္ခာညာဏ်နဲ့ တူတယ်။ တရားနာပရိသတ်များ အဲဒါလေး မှတ်ထားစရာပဲ။ ကိုယ်လည်း စျာန်ရနေတာကို စျာန်ရမှန်းသိရင် မကောင်းပါဘူးလား . . . ကောင်းပါတယ်ဘုရား။

ဥဒယဗ္ဗယညာဏ်အနုပိုင်းသို့ ရောက်နေလို့ရှိရင် မိမိမှာ ဒုတိယစျာန် ရထားတာနဲ့ အတူတူပါပဲတဲ့။ အဲဒီကနေ စျာန်လမ်းကို ခွဲသွားရင်လည်း ရသွားနိုင်တယ်တဲ့။ တချို့တချို့ ကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာတွေကနည်းနည်း အရောင်လေးမြင်လာလျှင် သမထလမ်းသို့ ခွဲခွဲပေးတယ်။ ခွဲပေးလို့ ဟိုဘက်သမထလမ်းကို အားသန်သွားရင်တော့ သိပ်နေရာမကျတော့ပေဘူး။ အဲဒီ သမထစျာန်ဘက်ကို ယိုင်သွားတဲ့အခါ လောကရေးရာဘက်တွေကို၊ စီးပွားရေးကြီးပွားရေးဘက်တွေကို ယိုင်သွားရင်တော့ နေရာမှ ကျမှကျပါတော့မလား . . . နေရာမကျတော့ပေဘူး။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ လက္ခဏာသုံးရပ်၊ ရှုသိမှတ်၊ ဝိပဿီစျာန်ခေါ်သည်။
ဆောင်ပုဒ်။ ။ ပညတ်ကိုခွာ၊ ပရမတ်သာ၊ မှန်စွာရှုရမည်။
ဆောင်ပုဒ်။ ။ စူးစိုက်သမှု၊ ကပ်၍ရှု၊ စျာန်ဟုခေါ်သည်။

(၁) စျာနပဒဋ္ဌာန်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုမှတ်ပုံ

စူးစိုက်ပြီးတော့ ဖောင်းတယ်။ ပိန်တယ်၊ ထိုင်တယ်၊ ထိတယ်၊ ကြွတယ်၊ လှမ်းတယ်၊ ချတယ် စသည်ဖြင့် ကိုယ်အမူအရာမှာ စူးစိုက်ပြီးတော့ ကပ်၍ရှုနေရတာကို ဘာလို့ခေါ်ပါသလဲ . . . စျာန်လို့ခေါ်ပါတယ်ဘုရား။

သမထလမ်းကလာတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်အတွက်လည်း သမထအာရုံကသိုဏ်းတွေမှာ၊ ပထဝီကသိုဏ်းဝန်း မြေကွက်စသည်မှာ စူးစိုက်ပြီးတော့ စိတ်တွေအာရုံတစ်ပါးသို့ မရောက်သွားရအောင် ကပ်ပြီးတော့ ရှုနေရတယ်။ ခွာလို့ရပါ့မလား . . . ခွာလို့မရပါဘုရား။ အဲဒီလို ကပ်ပြီးတော့ ရှုနေတာကို ဘာလို့ခေါ်ပါသလဲ . . . စျာန်လို့ခေါ်ပါတယ်ဘုရား။ စျာန်တဲ့။

အဲဒီစျာန်ကလည်း ခုပြောခဲ့ပြီးတဲ့အတိုင်း သမထစျာန်နဲ့ ဝိပဿနာစျာန်လို့ (၂)မျိုးကွဲပြားတယ်။ ပါဠိဝေါဟာရအားဖြင့်တော့ အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာန၊ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနလို့ ဒီလို(၂)မျိုးကွဲပြားပါတယ်။ အဲဒီပါဠိတော် အဋ္ဌကထာအဖွင့်အားလျော်စွာ ကျေးဇူးတော်ရှင် မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီးက ဆောင်ပုဒ်လေးတွေ စီထားပေးပါတယ်။ လိုက်ဆိုရအောင်။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ အာရမ္မဏူ၊ လက္ခဏူ၊ နှစ်မူကွဲပြားသည်။

အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာန်ဆိုတာ ကသိဏ်းအာရုံကို ကပ်ပြီးတော့ရှုနေတဲ့ စျာန်ဖြစ်တယ်။ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန်ဆိုတာ အနိစ္စပဲ ဒုက္ခပဲ အနတ္တပဲ၊ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တလက္ခဏာတွေကို ကပ်ပြီးတော့ရှုနေတဲ့ စျာန်ဖြစ်တယ်။ ဘယ်နှမျိုးပါလဲ . . . နှစ်မျိုးပါဘုရား။ တရားနာပရိသတ်များသန္တာန်မှာတော့ ဘယ်စျာန်ရထားပါသလဲ . . . လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန်ပါဘုရား။ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန် မရထားပါဘူးလား . . . ရထားပါတယ်ဘုရား။ ကိုယ့်သန္တာန်မှာရှိတဲ့စျာန်ကို ဟောတယ်ဆိုတာ မထင်ရှားပါဘူးလား . . . ထင်ရှားပါတယ်ဘုရား။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ သမထစျာန်၊ ဝိပဿီစျာန်၊ နှစ်တန်သူ့အမည်။

အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာန်ဆိုတာ သမထစျာန်ဖြစ်တယ်။ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန်ဆိုတာက ဝိပဿနာစျာန်ဖြစ်တယ်။ သူ့အမည်အတိုင်း မြန်မာဝေါဟာရ ထင်ထင်ရှားရှားဖြစ်အောင် ကျေးဇူးတော်ရှင် မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီးထပ်ပြီးတော့ ဖော်ပြထားတာဖြစ်တယ်။ ပါဠိလိုတော့ တပ္ပါကဋ္ဌိကရဏဝါကျလို့ ခေါ်ပါတယ်။ အထက်က မထင်ရှားသေးတဲ့ ပါဠိဝေါဟာရလေးကို မြန်မာဝေါဟာရဖြင့် ထင်ရှားအောင် ထပ်ပြီးတော့ ရှင်းပြတာဖြစ်တယ်။

အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာန်ကိုတော့ သမထစျာန်၊ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန်ကိုတော့ ဝိပဿနာစျာန်လို့ မြန်မာ သူ့အမည်အားဖြင့် အဲဒီလို သိရပါတယ်။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ တည်ငြိမ်ရုံမျှ၊ ရှုနေက၊ သမထစျာန်ခေါ်သည်။

သမထစျာန်ရဲ့ သဘောတရားလေး ထပ်ပြီးတော့ ဖွင့်ပြတယ်။ အင်မတန်ပဲ တန်ဖိုးရှိတဲ့ ဆောင်ပုဒ်ပဲ။ သမထစျာန်ရဲ့ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ပြတယ်။ တည်ငြိမ်ရုံမျှပဲ ရှုနေတယ်။ ကသိဏ်းအာရုံလေးမှာ စိတ်ကလေး ဘယ်မှမထွက်သွားရအောင် တည်ငြိမ်ရုံ ရှုနေတာကိုတော့ ဘာစျာန်လို့ခေါ်ပါသလဲ . . . သမထစျာန်လို့ ခေါ်ပါတယ်ဘုရား။ သမထစျာန်တဲ့။ ဆောင်ပုဒ်နဲ့ပဲ တော်တော်ပြည့်စုံနေပါပြီ။ တည်ငြိမ်ရုံမျှ ရှုနေလို့ရှိရင် သမထပဲတဲ့။

"လက္ခဏာသုံးရပ်၊ ရှုသိမှတ်၊ ဝိပဿနာစျာန်ခေါ်သည်။" အဲဒါလေးကတော့ တရားနာပရိသတ်များနဲ့ သက်ဆိုင်နေတော့ ရအောင်ပဲ ဆိုလိုက်ရအောင်။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ လက္ခဏာသုံးရပ်၊ ရှုသိမှတ်၊ ဝိပဿီစျာန်ခေါ်သည်။

လက္ခဏာသုံးရပ်ဆိုတာ အနိစ္စလက္ခဏာ၊ နောက်ပြီးတော့ ဒုက္ခလက္ခဏာ၊ နောက်ပြီးတော့ အနတ္တလက္ခဏာ။ ဒီလက္ခဏာရေးသုံးပါးကို သိအောင် ရှုသိမှတ်နေတဲ့စျာန်ကိုတော့ ဝိပဿနာစျာန်လို့ ဆိုရတယ်။ တရားနာပရိသတ်များသန္တာန်မှာ မရှိပါဘူးလား . . . ရှိပါတယ်ဘုရား။ အဲဒါကို သိအောင်ကပ်ပြီးတော့ ရှုနေရတယ်။ ဖောင်းတယ်၊ ပိန်တယ်၊ ထိုင်တယ်၊ ထိတယ်၊ ကြွတယ်၊ လှမ်းတယ်၊ ချတယ်လို့ ရှုနေတာ ဒီလက္ခဏာရေးသုံးပါးကို သိနေအောင်ပဲ ရှုနေရတာပါပဲ။ အဲဒီဝိပဿနာစျာန် မိမိတို့သန္တာန်မှာ ရှိနေတယ်။

ဒီစျာန် (၂)ပါးတို့တွင် ဘယ်စျာန်က ပိုပြီးတော့ အကျိုးများမလဲ။ သမထစျာန်နဲ့ ဝိပဿနာစျာန် ဘယ်စျာန်က ပိုအကျိုးများနေပါသလဲ၊

ထိုအခါ မိဖုရားကြီးထံမှ ဆွမ်းကိုအကပ်ခံပြီး နန်းတော်ထဲမှာ မဘုန်းပေးတော့ပေဘူး။ သူရဲ့သဘာဝကို သူသိပြီး နန်းတော်ထဲမှာ ဆွမ်းမဘုန်းပေးတော့ပေဘူး။ ဥယျာဉ်ထဲ ပြန်သွားတယ်။ ဆွမ်းလည်း မဘုဉ်းပေးတော့ပေဘူး။ သပိတ်ကြီး ကုတင်အောက်မှာချကာ ကုတင်ပေါ်မှာ တုံးလုံးလဲ့ပြီးတော့ မိဖုရားကြီးအာရုံနဲ့ပဲ အချိန်တွေကုန်နေတယ်။ ဗျာန်သမာပတ်ဟာ ခိုင်မြဲပါရဲ့လား . . . မခိုင်မြဲပါဘုရား။ မခိုင်မြဲပေဘူး။

မင်းကြီး(၇)ရက်တိုင်တိုင် သူပုန်တွေနှိမ်နင်းပြီးတော့ ပြန်လာတဲ့အခါ နန်းတော်ထဲသို့ အရင်မဝင်ပါဘဲ ဆရာရသေ့ကြီးထံ အရင်ဝင်လာပြီး ရှိခိုးဦးချတယ်။ ရသေ့ကြီးကုတင်ပေါ်မှာ တုံးလုံးလဲ့နေတာကို မြင်တော့ "အရှင်ဘုရား . . . နေမကောင်းလို့လားဘုရား၊ ဘာဖြစ်ပါသလဲဘုရား" "နေကောင်းပါတယ်" "ဘာကြောင့် ယခုလိုဖြစ်နေတာပါလဲဘုရား" "နန်းတော်ထဲက အာရုံတစ်ခုကြောင့်ပဲ" "ဘာအာရုံပါလဲဘုရား" "မိဖုရားကြီးအာရုံ" "အို-အရှင်ဘုရား၊ တပည့်တော်ရအောင်ဖန်တီးပေးပါ့မယ်၊ ကြွတော်မူပါ"ဟု ဆိုကာ နန်းတော်သို့ ပင့်သွားတယ်။

လောဘတဏှာက မိဖုရားကြီးအာရုံ၌ သိပ်ငြိကပ်နေတော့ မင်းကြီးခေါ်ရာ နန်းတော်သို့ လိုက်သွားတယ်။ နန်းတော်သို့ရောက်တော့ မင်းကြီးက မိဖုရားကြီးကို ရသေ့ကြီးအား အပ်နှင်းလိုက်တယ်။ မိဖုရားကြီးကိုလည်း ဤသို့ မှာကြားလိုက်တယ်။ "သင်-ရသေ့ကြီး၏ သီလတွေ မပျက်ပါစေနဲ့၊ ရသေ့ကြီး၏ သီလတွေ မပျက်စီးအောင် စောင့်ရှောက်ပါ"ဟု မှာကြားလိုက်တယ်။ ရသေ့ကြီးသည် မိဖုရားကြီးကို ခေါ်ဆောင်၍ နန်းတော်မှဆင်းကာ ထွက်လာခဲ့တယ်။

(ဇာတက -၄-၁/၃၂၃)

ဒုတိယစျာန်နဲ့ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်အနုပိုင်းနဲ့ တူတယ်။ တတိယစျာန်နဲ့ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်အရင့်ပိုင်းနဲ့ တူတယ်။ စတုတ္ထစျာန်နဲ့ သခ်ၤါရုပေက္ခာဉာဏ်နဲ့တူတယ်တဲ့။ ယခုတရားနာပရိသတ်များ ရောက်ဖူးတာများကြပါတယ်။ ကျေးဇူးတော်ရှင် မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး ပြတဲ့နည်းနဲ့ အားထုတ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေ သခ်ၤါရုပေက္ခာဉာဏ်တိုင်အောင် ရောက်ဖူးတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်က များပါတယ်။ ဒီတော့ ဒီစျာန်တွေမရပါဘူးလား . . . ရပါတယ်ဘုရား။ ကိုယ်ရတဲ့စျာန်ကိုသိရရင် ပိုပြီးတော့ ကျေးဇူးမများပါဘူးလား . . . ကျေးဇူးများပါတယ်ဘုရား။ သမထဘက်ကိုတော့ မယိုင်သွားစေနဲ့၊ ဒါလေးလည်း သိထားဖို့ မကောင်းပါဘူးလား . . . သိထားဖို့ ကောင်းပါတယ်ဘုရား။ သိထားဖို့ကောင်းတယ်။

သမထရဲ့ သဘောတရားလေး အနည်းငယ် ပြောပြပါမယ်။ သမထဆိုတာ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရ - မျက်မှောက်သော ကိုယ်၏အဖြစ်မှာ ချမ်းသာခွင့်ရတယ်။ ချမ်းသာခွင့်ရပြီးတော့ အောင်မြင်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေ လာဘ်လာဘတွေလည်း ပေါများလာတတ်တယ်။ အဲဒါကိုမှီပြီးတော့ စိတ်တွေကလည်း ယိမ်းယိုင်သွားတတ်တယ်။ ယိမ်းယိုင်သွားရင် နေရာကျမှကျပါတော့မလား . . . နေရာမကျပါဘုရား။ နေရာမကျတဲ့ သာဓကတွေ မြတ်စွာဘုရား တော်တော်များများ ဇာတ်တွေမှာ ဟောကြားခဲ့ပါတယ်။ တရားနာပရိသတ်များ မကြာခဏ နာကြားဖူးတဲ့ ဇာတ်တော်ပဲ။ အလွန်ထင်ရှားတဲ့ ဇာတ်တော်ပဲ။ သာဓကပြုဖို့ ကောင်းပါတယ်။

တစ်ချိန်သောအခါ မြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော် ဟိမဝန္တာအရပ်မှာ ရသေ့ပြုပြီးတော့ သမထစျာန်ကိုရအောင် အားထုတ်တယ်။

သာသနာပအခါမှာဆိုတော့ စျာရအောင်ပဲ အားထုတ်လို့ရတယ်။ ဘုရားလောင်းအားထုတ်လိုက်တာ စျာန်တွေရနေတယ်။

ဟိမဝန္တာမှာနေရတာ အချိန်ကကြာတော့ ကျန်းမားရေးက သိပ်မပြည့်စုံပေဘူး။ ဟိမဝန္တာမှာ ဆားမမှီဝဲရတော့ ဆားလိုတဲ့အတွက်ကြောင့် ဆားမှီဝဲအံ့သောငှာ ဗာရာဏသီပြည်သို့ ကြွလာပြီး ဆွမ်းခံလှည့်လည်တော့ မင်းနန်းတော်ရှေ့ ရောက်သွားတယ်။ မင်းကြီးမြင်တဲ့အခါ အလွန်ကြည်ညိုသွားတယ်။

စျာန်သမာပတ်ရထားတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုတော့ ကိုယ်အမူအရာကလည်း သိမ်မွေ့နူးညံ့တဲ့အမူအရာနဲ့ ဆွမ်းခံကြွတာကိုမြင်ရတော့ အလွန်ကြည်ညိုသွားတယ်။ ကြည်ညိုတော့ နန်းတော်ထဲသို့ပင့်တယ်။ ပင့်ပြီးတော့ လျှောက်ထားတယ်။ "အရှင်ဘုရား . . . ဘယ်နေရာမှာ သီတင်းသုံးပါလဲဘုရား" "ဟိမဝန္တာသို့ ပြန်မကြွပါနဲ့တော့ဘုရား၊ တပည့်တော်ရဲ့ မင်းဥယျာဉ်မှာပဲ သီတင်းသုံးပါဘုရား၊ ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ပါရစေဘုရား၊ တပည့်တော်ကို ဆုံးမပေးတဲ့ ဆရာတစ်ဆူအနေနဲ့ သီတင်းသုံးတော်မူပါဘုရား"လို့ လျှောက်ထားလိုက်တော့ မင်းကြီးရဲ့လျှောက်ထားချက်ကို ငဲ့ညှာပြီးတော့ ဥယျာဉ်ထဲမှာ သီတင်းသုံးနေတယ်။

နေ့စဉ်နေ့တိုင်း နန်းတော်ထဲသို့ကြွ၍ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးရပေတယ်။ အချိန်ကာလ အတော်ကြာသွားတဲ့အခါ ဇနပုဒ်တွေမှာ သူပုန်ထတဲ့အတွက်ကြောင့် မင်းကြီးကိုယ်တိုင်ထွက်၍ သူပုန်နှိမ်နင်းဖို့ရာ ဖြစ်လာတယ်။ ဇနပုဒ်များသို့သွားရောက် သူပုန်နှိမ်နင်းနေသည့်အခိုက်မှာ ဆရာရသေ့ကြီးကို ပြုစုဖို့ရာ "မုဒုလက္ခဏာ" မိဖုရားကြီးကို အပ်နှင်းလိုက်တယ်။ "ဆရာရသေ့ကြီး စိတ်ချမ်းသာ၊ ကိုယ်ချမ်းသာရှိအောင်

ဆွမ်းဘောဇဉ် အာဟာရတွေကို စီမံပြီးတော့ လှူဒါန်းပါ၊ ပြုစုပါ"ဟု မှာထားခဲ့ပြီး သူပုန်နှိမ်နင်းဖို့ရာ မင်းကြီးထွက်ပေတယ်။

သူပုန်နှိမ်နင်းဖို့ရာ ထွက်သွားပြီးတဲ့အခါ ရသေ့ကြီးလည်း နေ့စဉ်နေ့တိုင်း နန်းတော်ထဲ ကြွမြဲကြွပြီး ဆွမ်းဘုဉ်းပေးပါတယ်။ တစ်နေ့သောအခါ ရသေ့ကြီးဆွမ်းဘုဉ်းပေးကြွတာ အချိန်နည်းနည်းနောက်ကျသွားတယ်။ မိဖုရားကြီးက ဆွမ်းတွေပြင်ဆင်ပြီး နန်းတော်အပြင်ခန်းမှာ ရသေ့ကြီးကို စောင့်နေတယ်။ ရသေ့ကြီး အချိန်နောက်ကျတော့ စျာန်သမာပတ်နဲ့ အမြန်ကြွလာပြီးလာပြီး နန်းတော်ထဲသို့ ဝင်လိုက်တဲ့အခါ သင်္ကန်းသံကြား၍ မိဖုရားကြီး အမြန်ထလိုက်တာ အဝတ်ကျွတ်ကျသွားတယ်။ ဤအဝတ်ကျွတ်ကျသွားတာကို ရသေ့ကြီးမြင်သွားတယ်။

မြင်သွားတော့ အဲဒီမိဖုရားကြီးရဲ့အာရုံ၌ တပ်မက်တဲ့ လောဘတဏှာဖြစ်သွားတယ်။ ဖြစ်သွားတာနဲ့ ချက်ချင်းစျာန်တွေ လျှောကျသွားတယ်။ စျာန်သမာပတ်နဲ့ လောဘတဏှာနဲ့ ဖြောင့်ဖြောင့်ဆန့်ကျင်ဘက်ပဲ။ စျာန်သမာပတ်တွေရအောင် ကျင့်ကြံအားထုတ်တဲ့အခါမှာလည်း လောဘတဏှာ ပယ်ခွာနိုင်မှသာလျှင်၊ ငြိမ်းအောင်ပြုလုပ်နိုင်မှသာလျှင် စျာန်သမာပတ် ရနိုင်ပါတယ်။ ရပြီးတဲ့ စျာန်သမာပတ်ကလည်း လောဘတဏှာ ဖြစ်လာတာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက်တည်း ချက်ချင်းလျှောကျသွားတယ်။ စျာန်သမာပတ်ဟာ ခိုင်မြဲပါရဲ့လား . . . မခိုင်မြဲပါဘုရား။ ဘာမှ အားမကိုးလောက်ဘူး။ ဒီအာရုံလေးလောက်နဲ့ စျာန်သမာပတ်လျှောရတယ်။ လောဘတဏှာဖြစ်တာနဲ့ သူနဲ့ဆန့်ကျင်ဘက်အာရုံနှင့်တွေ့တာနဲ့ လျှောကျသွားတယ်။

ဖောင်းတဲ့အပေါ်မှာ၊ ပိန်တဲ့အပေါ်မှာ၊ ထိုင်တဲ့အပေါ်မှာ၊ ထိတဲ့အပေါ်မှာ စိတ်ကလေးရောက်ရောက်သွားအောင် တင်ပေးနေတာ ဝိတက်ပဲဖြစ်တယ်။

ဝိစာရ -ဆိုတာ အာရုံကို အဖန်ဖန်သုံးသပ်တာ။ ဖောင်းတဲ့အပေါ်မှာလည်း စိတ်ကလေးဟာ သုံးသပ်ပြီးတော့နေတယ်။ ပိန်တဲ့အပေါ်မှာလည်း စိတ်ကလေးဟာ သုံးသပ်ပြီးတော့နေတယ်။ ထိုင်တဲ့အပေါ်မှာလည်း စိတ်ကလေးဟာ သုံးသပ်ပြီးတော့နေတယ်။ ထိတဲ့အပေါ်မှာလည်း စိတ်ကလေးဟာ သုံးသပ်ပြီးတော့နေတယ်။ ဝိတက်နဲ့ ဝိစာရဟာ မိတ်ဖက်ပဲ။ ဝိတက်က အာရုံပေါ်သို့ တင်ပေးလိုက်တယ်။ ဝိစာရက သုံးသပ်လိုက်တယ်၊ ဆင်ခြင်လိုက်တယ်။

သမထစျာန်ရအောင် အားထုတ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေရဲ့ စျာန်မှာလည်း အဲဒီအတိုင်းပါပဲ။ ကျမ်းဂန်ဆရာများ ဥပမာပြထားတာကတော့ ဝိတက်နဲ့ဝိစာရ အခိုက်အတန့်ပဲကွဲတယ်။ ရှေးပညာရှင်ကြီးများ ဖွင့်ဆိုထားသည်မှာ- ရှေးခေတ်အခါက ဌက်ကြီးများ မြေကနေပြီး ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်တယ်၊ ကောင်းကင်လေဟုန်စီးတဲ့ အရပ်ထိအောင် ပျံတက်ရတယ်တဲ့။ အဲဒီလိုစပြီးတော့ မြေကနေ ပျံတက်နေတဲ့အခိုက်အတန့် အတောင်ကိုခတ်ခတ်ပြီးတော့ ပျံတက်နေတဲ့အခိုက်အတန့်ကတော့ ဘာနဲ့တူသလဲဆိုရင် ဝိတက်နဲ့တူတယ်တဲ့။ အာရုံပေါ်သို့ စိတ်တွေ ရောက်သွားရအောင် ဝိတက်ကနေ တင်ပို့နေတာ ဌက်ကြီးအတောင်ခတ်ခတ်ပြီးတော့ တက်နေတာနဲ့ တူတယ်တဲ့။

အာရုံပေါ်သို့ စိတ်ရောက်သွားတဲ့အခါ ဒီအာရုံပေါ်မှာပဲ သုံးသပ်ဆင်ခြင်နေပါတယ်။ ဌက်ကြီးဟာ ကောင်းကင်ကို ရောက်သွား၍

နန်းတော်တံခါးမှ ထွက်တဲ့အခါ မိဖုရားကြီးက ဤသို့ပြောတယ်။ “အရှင်ရသေ့ကြီး . . . အကျွန်ုပ်တို့မှာ နေစရာအိမ် မရှိသေးဘူး၊ အိမ်တစ်အိမ် မင်းကြီးထံ သွားတောင်းပါ”ဟု ပြောတယ်။ ပြောတော့ ရသေ့ကြီးက မင်းကြီးထံသွားရောက်၍ အိမ်တောင်းတယ်။ မင်းကြီးက ကျင်ကြီးကျင်ငယ်တွေ စွန့်ရာဖြစ်တဲ့အိမ်ကို ပေးလိုက်တယ်။

မိဖုရားကြီးကို ခေါ်ဆောင်၍ ထိုအိမ်သို့ သွားကြတယ်။ ရောက်သွားတဲ့အခါ မိဖုရားကြီးက “မသန့်ရှင်းဘူး၊ ထိုအိမ်ထဲသို့ မဝင်ချင်ဘူး” လို့ ပြောတယ်။ “ဒါဖြင့်ဘာလုပ်ပေးရမလဲ” “သန့်ရှင်းဖို့ရာ မင်းကြီးထံသို့ သွား၍ ပေါက်တူး၊ ခြင်းတောင်းများ သွားတောင်းပါ”ဟု ပြောတဲ့အတိုင်း ပေါက်တူး၊ ခြင်းတောင်းတွေ သွားတောင်းကာ သန့်ရှင်းရေးတွေ ပြုလုပ်ပေးတယ်။ “ထိုင်စရာ၊ အိပ်စရာလည်း မရှိဘူး”လို့ ပြော၍ မင်းကြီးထံသွား၍ ကုတင်တောင်းပေတယ်။

ကုတင်များ ရောက်လာသောအခါ ကုတင်ပေါ်၌ နှစ်ယောက်အတူထိုင်လိုက်ကြတယ်။ ထိုင်ပြီးတဲ့အခါ မိဖုရားကြီးကပြောတယ်။ “ဘယ်လိုလဲ . . ရသေ့ရဟန်းအဖြစ်ကိုမျှ သတိမရတော့ပေဘူးလား၊ တကယ်မွန်မြတ်တဲ့ဘဝကိုမျှ သတိမရတော့ဘူးလား”ဟု ဆိုကာ ရသေ့ကြီး၏ မုတ်ဆိတ်ကို ခပ်နာနာလေး ဆွဲလိုက်တော့မှ စျာန်ရသည့် ရသေ့အဖြစ်ကို ပြန်သတိရသွားတယ်။ လောဘတဏှာ၏ အပြစ်တို့ကိုမြင်ပြီး ဟိမဝန္တာသို့ ပြန်ကြွသွားတယ်။

သမထစျာန် ခိုင်မြဲပါရဲ့လား . . . မခိုင်မြဲပါဘုရား။ ဘုရား အလောင်းမို့တော်ပါသေးတယ်။ သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုရင် ဒုက္ခမများပါဘူးလား . . . ဒုက္ခများပါမယ်ဘုရား။ အားကိုးလောက်ပါရဲ့လား . . . အားမကိုးလောက်ပါဘုရား။ အားမကိုးလောက်ပါဘူး။ ဘုရားလောင်း

တောင်မှ ဒီလိုဖြစ်ရင် သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုရင်တော့ ပြောစရာ မရှိတော့ ပါဘူး။ သမထစျာန်တွေ အားမကိုးလောက်ပါဘူး။

(၂) စျာနပစ္စည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုမှတ်ပုံ

အဲဒီသမထစျာန် ရပြီးတဲ့နောက်ပိုင်းမှာ ဝိပဿနာစျာန်ဖြစ်ရအောင် ဆက်လက်ပြီးတော့ အားထုတ်မယ်ဆိုရင်တော့ ကောင်းပါတယ်။ အခြေခံကောင်းရပါတယ်။ အဲဒီတော့ တရားနာပရိသတ်များ သမထလည်း အားထုတ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ရှိလို့ရှိရင်လည်း အဲဒီသမထ သမာဓိအခြေခံ ရလာလို့ရှိရင် ဝိပဿနာဘက်ကို ကူးဖို့ရာ၊ ဝိပဿနာ ဉာဏ်တွေ မြန်မြန်ဖြစ်ဖို့ရာ အားမထုတ်ရပါဘူးလား . . . အားထုတ် ရပါတယ်ဘုရား။ အားထုတ်ရတယ်။

စျာနဂ်ါနိ = ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ပီတိ၊ ဝေဒနာ၊ ဧကဂ္ဂ တာတည်းဟူသော စျာနင်္တရားကိုယ် (၅) ပါးတို့သည်၊

စျာနသမ္ပယုတ္တကာနံ = စျာန်နှင့်ယှဉ်ကုန်သော၊

ဓမ္မာနဉ္စ = ဒွေပဉ္စဝိညာဏ် (၁၀)ကြဉ်သော စိတ် (၇၉)ခု၊ စေတသိက်(၅၂)ပါးတို့အား လည်းကောင်း၊

တံသမုဋ္ဌာနာနံ = ထိုစျာန် စျာန်နှင့်ယှဉ်သော စိတ်စေ သိတ်လျှင် ဖြစ်ကြောင်းရှိကုန် သော၊

ရူပါနဉ္စ = စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်တို့အား လည်းကောင်း၊

စျာနပစ္စယေန = စျာနပစ္စယသတ္တိဖြင့်၊

ပစ္စယော+ဥပကာရကော = ကျေးဇူးပြုသည်၊

ဟောတိ = ဖြစ်၏။

ပါဠိတော် ပြန်ပြီးတော့ ဆင်ခြင်ကြည့်ရအောင်။ ဝိတက်ဆိုတာ အာရုံသို့တင်ပေးတတ်တာ။ သမ္မယုတ်တရားတွေကို တင်ပေးတတ်တာဖြစ်တယ်။ ဝိစာရဆိုတာ အာရုံကို အဖန်ဖန်သုံးသပ်တာ။ သမ္မယုတ်တရားတွေကို သုံးသပ်ဆင်ခြင်စေတာဖြစ်တယ်။ ပီတိဆိုတာ နှစ်သက်အားရမှု။ သမ္မယုတ်တရားတွေကိုလည်း နှစ်သက်အားရစေတယ်။ ဝေဒနာဆိုတာ ခံစားမှု။ သမ္မယုတ်တရားတွေကိုလည်း အာရုံ၏ အရသာကို ခံစားစေတယ်။

ဧကဂ္ဂတာဆိုတဲ့ ပစ္စည်းတရားက စိတ်တည်ငြိမ်မှုဖြစ်တယ်။ စိတ်တည်ငြိမ်မှုဆိုတဲ့ ဧကဂ္ဂတာကလည်း စျာနသမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ-ဆိုတဲ့ စျာန်နဲ့ယှဉ်တဲ့ သမ္မယုတ်တရားတွေကို တည်ငြိမ်စေတယ်။ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်တွေကိုလည်း ဖြစ်စေတယ်။

ဝိတက်-ဆိုတာ အာရုံသို့ ရှေးရှုတင်ပေးတတ်တာ။ ကြံစည်တယ်လို့လည်း မြန်မာဝေါဟာရပြန်ရတယ်။ ဒီနေရာမှာတော့ ဝိပဿနာဉာဏ်တွေဖြစ်အောင် အားထုတ်တဲ့အခါမှာတော့ အာရုံသို့ ရှေးရှုတင်ပေးတတ်တာကို စိတ်ကို အာရုံပေါ်သို့ ရောက်သွားအောင် တင်ပေးတတ်တာ ဝိတက်ပဲဖြစ်တယ်။

တရားနာပရိသတ်များ ဝိပဿနာတရားအားထုတ်တော့ ဖောင်းတယ်၊ ပိန်တယ်၊ ထိုင်တယ်၊ ထိတယ်လို့ အားထုတ်နေတဲ့ အခိုက်အတန့်

စိတ်တွေဆိုတာ ဖြစ်လို့ရှိရင် တစ်ခုတည်း ဒီလိုဖြစ်တာမဟုတ်ပေဘူး။ ဖြစ်နိုင်သမျှ သူ့ပစ္စည်းအားလျော်စွာဖြစ်တယ်။ ဧကဂ္ဂတာဖြစ်လို့ရှိရင် ဧကဂ္ဂတာနှင့်ယှဉ်ဖက် စိတ်စေတသိတ်တွေဖြစ်တယ်။ စိတ္တဇရူပ်တွေလည်းဖြစ်တယ်။ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရူပ်တွေလည်းဖြစ်တယ်။ အဲဒီတရားတွေကို ဧကဂ္ဂတာက ဈာနပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုနေတယ်။

ဈာနပစ္စည်းဆိုတာ သဟဇာတမျိုးထဲကပါပဲ။ အတူတကွဖြစ်ဖက်အနေနဲ့ ကျေးဇူးပြုတာပါပဲ။ သူရဲ့ပစ္စယုပ္ပန်တရား အကျိုးတရားတွေကို အတူတကွဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုနေတယ်။ တရားနာပရိသတ်များသန္တာန်မှာပဲ ကျေးဇူးပြုနေတာပါပဲ။ စိတ္တဇရူပ်တွေဖြစ်အောင်လည်း ကျေးဇူးပြုတယ်။ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရူပ်တွေဖြစ်အောင် ကျေးဇူးပြုနေတယ်။ ဈာနသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုနေတယ်။ ဝိပဿနာယောဂီများဆိုတော့ ဝိပဿနာကို အဓိကထားပြီးတော့ ရှုမှတ်ရတယ်။ စာပေကျမ်းဂန်တွေ လေ့လာတဲ့အခါမှာ ဝိပဿနာတွေ အဓိကထားပြီးတော့ မလေ့လာရပါဘူးလား . . . လေ့လာရပါတယ်ဘုရား။

အခု ပဋ္ဌာန်းဒေသနာတော်ကို လေ့လာတဲ့အခါမှာလည်း ဝိပဿနာကိုပဲ အဓိကထားပြီးတော့ လေ့လာနေရတယ်။ ဝိတက်က ဝိပဿနာတရားအားထုတ်တဲ့အခါမှာ ဘယ်လိုများကျေးဇူးပြုသလဲဆိုတော့၊ ဘာတွေပယ်ပေးသလဲဆိုတော့ ဝိတက်ကနေပြီးတော့ ထိနမိဒ္ဓကို ပယ်ပေးတယ်။ အာရုံပေါ်သို့ စိတ်ကလေး အမြန်အမြန်ရောက်အောင် တင်ပေးနေတော့ ဒီကြားထဲမှာ ထိနမိဒ္ဓ ဝင်လို့ရပ့်ါမလား . . . ဝင်လို့မရပါဘုရား။ မဝင်နိုင်တော့ပေဘူး။ ပီတိ(၅)မျိုးအကြောင်းကို နောက်မှ ဆက်လက်ပြီးတော့ ဟောကြားပါမယ်။

လေဟုန်မိသွားတဲ့အခါ အတောင်တွေ ဖြန့်ဝဲပြီးတော့ ကောင်းကင်မှာ ရစ်ဝဲလှည့်နေတယ်။ စွန်ကြီးများ လှည့်ပတ်ဝဲနေတာ တရားနာပရိသတ်များ တွေ့ဖူးပါလိမ့်မယ် . . . တွေ့ဖူးပါတယ်ဘုရား။ အတောင်ခတ်ပါသေးရဲ့လား . . . မခတ်တော့ပါဘုရား။ မခတ်တော့ဘူး။ ရစ်ဝဲပြီးတော့နေတယ်။ အဲဒီလို ရစ်ဝဲပြီးတော့နေတာနဲ့ ဝိစာရနဲ့ တူတယ်တဲ့။ အာရုံပေါ်သို့ ရောက်သွားတဲ့အခါ ဒီအာရုံပေါ်မှာပဲ ရစ်ဝဲပြီးနေသကဲ့သို့ ဝိစာရက ဖြစ်နေပါတယ်။ ဝိတက်နဲ့ဝိစာရ ဤသို့ အခိုက်အတန့်အားဖြင့် ထူးကြပါတယ်။

ပီတိ -ဆိုတာကတော့ နှစ်သက်ခြင်း၊ အားရခြင်းဖြစ်တယ်။ ရှုမှတ်လိုက်တဲ့အခါ စိတ်တွေတည်ငြိမ်၊ သမာဓိတွေဖြစ်လာပြီး ဧကဂ္ဂတာဆိုတဲ့ ဈာန်အင်္ဂါဖြစ်လာတဲ့အခါ စိတ်တွေတည်ငြိမ်လာတယ်။ ဤကဲ့သို့ စိတ်တွေတည်ငြိမ်လာတဲ့အခါ ပီတိဖြစ်လာတယ်။ နှစ်သက်အားရမှုတွေ မဖြစ်တတ်ပါဘူးလား . . . ဖြစ်တတ်ပါတယ်ဘုရား။ မှတ်လို့ကောင်းနေတယ်။ “တပည့်တော်နှစ်သက်အားရမှုတွေ၊ ပီတိတွေဖြစ်နေတယ်”ဟု တချို့ယောဂီများ မလျှောက်ပါဘူးလား. . . လျှောက်ပါတယ်ဘုရား။ ပီတိတွေဖြစ်နေတယ်။ ဝိပဿနာရှုတဲ့အခါ ပီတိတွေတော်တော်များများပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဝေဒနာ-ဆိုတာကတော့ တရားရှုမှတ်တဲ့အခါ ဝေဒနာ(၃)မျိုးတွေ့ရပါတယ်။ ဒီနေရာမှာတော့ သောမနဿဝေဒနာ၊ ဒေါမနဿဝေဒနာ၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာလို့ ဝေဒနာ(၃)မျိုးလုံးပဲ ရရှိနိုင်ပါတယ်။ ဝိပဿနာရှုတဲ့အခါလည်း သုခဝေဒနာ၊ ဒုက္ခဝေနာ၊ အဒုက္ခဝေဒနာနဲ့ မတွေ့ရပါဘူးလား . . . တွေ့ရပါတယ်ဘုရား။ အဲဒီဝေဒနာဆိုတဲ့ဈာန်အင်္ဂါကိုလည်း တရားနာပရိသတ်များ မတွေ့ရပါဘူးလား . . .

တွေ့ရပါတယ်ဘုရား။ တွေ့ရပါတယ်။ ကိုယ့်သန္တာန်မှာရှိနေတာကို မြတ်စွာဘုရား ဟောတာပါပဲ။ သမထစျာန်ကတော့ မိမိသန္တာန်မှာ မရှိဘူးလို့ ဆိုရမှာပါပဲ။ ဝိပဿနာစျာန်ကတော့ မရှိနေပါဘူးလား . . . ရှိနေပါတယ်ဘုရား။

ဧကဂ္ဂတာ-ဆိုတာ အာရုံလေးပေါ်မှာ စိတ်ကလေး တည်တည်သွားတာဖြစ်တယ်။ ဖောင်းတယ်လို့ရှုမှတ်လိုက်ရင် ဖောင်းတဲ့အပေါ်မှာ စိတ်ကလေးကပ်ကပ်ပြီး တည်တည်သွားတာ၊ အာရုံပေါ်မှာ စိတ်ကလေး ကပ်ပြီး တည်သွားတာဖြစ်တယ်။ ဖောင်းစမှာ ဖောင်းဆုံးတိုင်အောင် စိတ်ကလေးကပ်ပြီး တည်သွားတာ၊ ပိန်စမှ ပိန်ဆုံးတိုင်အောင် စိတ်ကလေးကပ်ပြီး တည်သွားတာ၊ ကြွစမှ ကြွဆုံးတိုင်အောင် စိတ်ကလေးကပ်ပြီး တည်သွားတာ၊ လှမ်းစမှ လှမ်းဆုံးတိုင်အောင် စိတ်ကလေးကပ်ပြီး တည်သွားတာ၊ ချစမှ ချဆုံးတိုင်အောင် စိတ်ကလေးကပ်ပြီး တည်သွားတာ ဘာလို့ခေါ်ပါသလဲ . . . ဧကဂ္ဂတာလို့ ခေါ်ပါတယ်ဘုရား။ ဧကဂ္ဂတာပဲ ဖြစ်တယ်။

တရားနာပရိသတ်များ ဝိပဿနာရှုမှတ်နေတာ စျာန်တွေ မရရှိနေပါဘူးလား . . . ရရှိနေပါတယ်ဘုရား။ စျာန်အင်္ဂါ(၅)ပါး အပေါင်းကို စျာန်လို့ခေါ်တာပါပဲ။ "ဒို့လည်း စျာန်ရတယ်"လို့ ပြောလို့ မရပါဘူးလား . . . ရပါတယ်ဘုရား။ ဘာစျာန်လဲလို့မေးရင်တော့ ဝိပဿနာစျာန်ဖြစ်တယ်။ "သမထစျာန်ကိုတော့ ဒို့မရရှိပေဘူး၊ ဝိပဿနာစျာန်ရရှိတယ်"။ ဒီစျာန်နှစ်မျိုးထဲက ဘယ်စျာန်ကများ ကျေးဇူးများသလဲလို့မေးရင် . . . ဝိပဿနာစျာန်က ကျေးဇူးများပါတယ်ဘုရား။ ဒါကြောင့် ဆရာတော်၊ သံဃာတော်ကြီးများက အခုအခါ ဘယ်စျာန်ကို ညွှန်ပြနေပါသလဲ . . . ဝိပဿနာစျာန်ကို ညွှန်ပြနေပါတယ်ဘုရား။

ကျေးဇူးများတဲ့ ဝိပဿနာစျာန်ကိုပဲ ညွှန်ပြပေးနေပါတယ်။ မြတ်စွာဘုရား အလိုကျပါပဲတဲ့။

အဲဒီစျာနင်တရားကိုယ်(၅)ပါးကနေပြီးတော့ စျာနသမ္မယုတ္တ ကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ-ဆိုတဲ့ သမ္မယုတ်တရားတွေကို ကျေးဇူးပြုနေတယ်။ ဝိတက်ကလည်း အာရုံပေါ်သို့ ရောက်သွားအောင် သမ္မယုတ်တရားတွေကို တင်ပေးတယ်။ ကျေးဇူးပြုတယ်။ ဝိစာရကတော့ အာရုံပေါ်မှာ စိတ်ရောက်သွားတဲ့အခါ သမ္မယုတ်တရားတွေကို အဖန်ဖန်သုံးသပ်နေရအောင် ကျေးဇူးပြုတယ်။

ပီတိကလည်း သမ္မယုတ်တရားတွေမှာ နှစ်သက်အားရမှုတွေ ဖြစ်အောင် ကျေးဇူးပြုတယ်။ ဝေဒနာကလည်း သမ္မယုတ်တရားတွေကို ကျေးဇူးပြုတယ်။ သောမနဿဝေဒနာဆိုရင် ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာဖြစ်နေရအောင်၊ ဒေါမနဿဆိုရင်လည်း နှလုံးမသာယာမှုတွေဖြစ်အောင်၊ ဥပေက္ခာဆိုရင်လည်း အလယ်အလတ် သုခလည်းမဟုတ်၊ ဒုက္ခလည်းမဟုတ်၊ ချမ်းသာလည်းမဟုတ်၊ ဆင်းရဲလည်းမဟုတ်တဲ့ သဘောတရားများ သမ္မယုတ်တရားတွေမှာ ဖြစ်နေရအောင် ကျေးဇူးပြုတယ်။ ဘယ်သူက ကျေးဇူးပြုသလဲ၊ ဝေဒနာက ကျေးဇူးပြုတယ်။

ဧကဂ္ဂတာကလည်း သမ္မယုတ်တရားတွေကို ကျေးဇူးပြုနေတယ်။ တည်ငြိမ်အောင် အာရုံတွေပေါ်မှာ တည်ငြိမ်တည်ငြိမ်သွားအောင် အာရုံရဲ့အစ၊ အလယ်။ အဆုံးလေးမှာ တည်ငြိမ်တည်ငြိမ်သွားအောင် ခဏိကသမာဓိဖြစ်အောင် ကျေးဇူးပြုတယ်။ ဝိပဿနာယောဂီဆိုတော့ ခဏိကသမာဓိ တစ်ခဏမျှ တည်ငြိမ်တည်ငြိမ်သွားအောင် ဘယ်သူက ကျေးဇူးပြုနေသလဲ . . . ဧကဂ္ဂတာက ကျေးဇူးပြုနေတယ်။

လောကတော ဥတ္တရံ၊ လောကုတ္တရံ။

လောကတော = လောကမှ၊

ဥတ္တရံ = လွန်မြောက်တတ်သည်တည်း။

လောကုတ္တရံ = လောကမှ လွန်မြောက်တတ်သည်။

လောကမှ လွန်မြောက်သွားမှ လောကုတ္တရာဖြစ်တယ်။ လွန်မြောက်အောင်လည်း များသောအားဖြင့် ဆန့်ကျင်ဘက်လုပ်မှ လွန်မြောက်တယ်။ အဲဒီပီတိတွေဖြစ်နေရုံနဲ့တော့ တရားမရနိုင်ပေဘူး။ ကာမာမိသာပီတိ၊ လောကာမိသာပီတိ၊ ဝဋ္ဋာမိသာပီတိ။ ဒီပီတိတွေနဲ့ တရားမရနိုင်ပါဘူး။ တရားနာပရိသတ်များလို ဝိပဿနာတရားအားထုတ်လို့ဖြစ်လာတဲ့ ပီတိကျတော့ တရားရနိုင်ပါတယ်။ ပီတိအားကောင်းလေလေ တရားတွေ မြန်မြန်တွေ့၊ တရားတွေမြန်မြန်တက်၊ တရားထူးတရားမြတ်တွေ မြန်မြန်ရဖို့ရာ ဖြစ်ပေတယ်။

(၃) ဈာနပစ္စည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုမှတ်ပုံ

ဝိပဿနာတရားရှုမှတ်တော့ ဘယ်အဆင့်မှာ ပီတိတွေ များများဖြစ်တတ်သလဲ၊ ဥဒယဗ္ဗယညာဏ်ရောက်မှ ပီတိတွေ များများတွေ့တတ်ပါတယ်။ ဖောင်းတယ်၊ ပိန်တယ်၊ ထိုင်တယ်၊ ထိတယ်လို့ မှတ်နေရတာ အစပိုင်းမှာတော့ ဘာမှ မထင်ရှားသေးဘူး။ ဖောင်းတာကလည်း မိမိဝမ်းပိုက်ကပဲဖောင်း၊ မှတ်တာကလည်း မိမိကပဲမှတ်။ ပိန်တာကလည်း မိမိဝမ်းပိုက်ကပဲပိန်၊ မှတ်တာကလည်း မိမိကပဲမှတ်။ ထိုင်တာကလည်း မိမိ ကိုယ်ကြီးကပဲထိုင်၊ မှတ်တာကလည်း မိမိကပဲမှတ်။ ထိတာကလည်း မိမိ ကိုယ်ကြီးကပဲထိနေတယ်၊ မှတ်တာကလည်း မိမိကပဲမှတ်နေတယ်

ဝေဒနာထဲမှာ သုခဝေဒနာပါတယ်။ အဲဒီသုခဝေဒနာက ဘာကို ပယ်ပါသလဲ၊ ဥဒ္ဓစ္စနှင့် ကုက္ကုစ္စကိုပယ်တယ်။ ဝိပဿနာတရားအားထုတ်တော့ ကာယိကသုခ၊ စေတသိကသုခ - ကိုယ်ကလည်းချမ်းသာ၊ စိတ်ကလည်းချမ်းသာ။ ယောဂီများ အမှတ်ကောင်းတဲ့အခါ သုခတွေကို မတွေ့ရပါဘူးလား . . . တွေ့ရပါတယ်ဘုရား။ အဲဒီသုခဝေဒနာက ဘာကိုပယ်သလဲ၊ ဥဒ္ဓစ္စကိုပယ်တယ်။

ဥဒ္ဓစ္စဆိုတာ - စိတ်တွေပျံ့လွင့်နေတာဖြစ်တယ်။ အာရုံ၌ မှတ်စိတ်မတည်ပေဘူး။ အတိတ်ကိုလည်း ပြေးသွားပြီးတော့ ကြံစည်လိုက်၊ အနာဂတ်ကိုလည်း ပြေးသွားပြီးတော့ ကြံစည်လိုက်။ အဲဒီလို အတိတ်၊ အနာဂတ်ကို ပြေးနေတာ၊ ဟိုဟိုဒီဒီ ကြံနေတာကို ဘာလို့ခေါ်ပါသလဲ . . . ဥဒ္ဓစ္စလို့ခေါ်ပါတယ်ဘုရား။ သုခ - ချမ်းသာလာတော့ အဲဒါတွေ မကြံစည်နိုင်တော့ပေဘူး။ သုခ - ချမ်းသာနေတော့ အဲဒါတွေ ကြံစည်ပါတော့မလား . . . မကြံစည်တော့ပါဘုရား။ မကြံစည်တော့ပေဘူး။ သုခက ဘာကိုပယ်လိုက်ပါသလဲ၊ ဥဒ္ဓစ္စကို ပယ်လိုက်တယ်။ ကုက္ကုစ္စကို ပယ်တယ်။

ကုက္ကုစ္စဆိုတာ ပြုလိုက်မိတဲ့ ဒုစရိုက်၊ မပြုလိုက်မိတဲ့ သုစရိုက်တွေကို နောင်တပူပန်နေတာဖြစ်တယ်။ မကောင်းတာလေးတွေ ပြုမိလိုက်၊ ပြောမိလိုက်တယ်။ အဲဒါလေးတွေ မကောင်းပါဘူးဆိုပြီး ပြန်ပြန်ပြီးတော့ နောင်တပူပန်မှုလေးတွေ ဖြစ်နေတတ်တယ်။ ဒီစကားမျိုးကို မပြောသင့်ဘဲနဲ့ ပြောမိတာပဲ၊ ဒီအမှုအရာလေးက မပြုသင့်တာ ပြုမိတာပဲ၊ ဒီအသုံးအနှုန်းလေး မသုံးသင့်တာကို သုံးမိတာပဲလို့ တစ်ခါတစ်ခါ ပြန်ပြန်ပြီး စိတ်ထဲမှာ ထင်လာ၊ ရောက်လာတတ်တယ်။ အဲဒီလို စိတ်ပူပန်မှုလေး ဖြစ်ဖြစ်နေတာကို ကုက္ကုစ္စလို့ ဆိုရတယ်။

မပြုလိုက်ရတဲ့ သုစရိုက် - ဘုရားရှိခိုးတဲ့အချိန်မှာ ရှိမခိုးလိုက်ရပေဘူး၊ ဆွမ်းတော်ကပ်ချိန်မှာ မကပ်လိုက်ရပေဘူး၊ ဝေယျာဝစ္စပြုလုပ်ချိန်မှာ မပြုလုပ်လိုက်ရပေဘူး၊ တရားရှုမှတ်တဲ့အချိန်မှာ မရှုမှတ်လိုက်ရပေဘူး၊ အို- အပြုလိုက်ရဘူး၊ မပြုလိုက်ရဘူး။ အဲဒီလို နောင်တပြန်ပြီးတော့ ပူပန်ဖြစ်နေတာ ကုက္ကုစ္စပဲဖြစ်တယ်။

ချမ်းသာနေတော့ အဲဒါလေးတွေ ပြန်ပြီးတော့ နှလုံးသွင်းနိုင်ပါတော့မလား၊ မသွင်းနိုင်တော့ပေဘူး။ ထို့ကြောင့် ကုက္ကုစ္စကိုလည်း သုခကပယ်တယ်။ နေရာမကျပါဘူးလား . . . နေရာကျပါတယ်ဘုရား။ ဝိပဿနာတရားအားထုတ်ရတာ နေရာမကျပါဘူးလား . . . နေရာကျပါတယ်ဘုရား။ နေရာကျလိုက်တာ။

ပိတိအားကောင်းတာနဲ့အမျှ တရားထူးတရားမြတ်တွေရဖို့ရာ အခြေခံကောင်းပဲ ဖြစ်ပေတယ်။ ပိတိက အမျိုးမျိုးပဲဖြစ်ကြတယ်။ ဘယ်ပိတိပဲဖြစ်ဖြစ် ဝိပဿနာရှုမှတ်လို့ ဖြစ်လာတဲ့ ပိတိကတော့ တရားရဖို့ပါပဲတဲ့။ အပြင်ဘယ်က ပိတိတွေကတော့ တရားရဖို့ မဟုတ်ပေဘူး။ ပြင်ပမှာရှိတဲ့ ပိတိတွေရှိတယ်။

ကာမာမိသာပိတိ၊ လောကာမိသာပိတိ၊ ဝဋ္ဋမိသာပိတိလို့ အပြင်ကပိတိတွေ ရှိပါတယ်။ အဲဒါတွေကတော့ တရားရကြောင်း မဟုတ်ပေဘူး။

ကာမာမိသာပိတိဆိုတာ ကာမဂုဏ်တရားတွေ ခံစားရရှိလို့ အဆင်းကောင်းကောင်း၊ အနံ့ကောင်းကောင်း၊ အသံကောင်းကောင်း၊ အရသာကောင်းကောင်း၊ အတွေ့အထိကောင်းကောင်း၊ အိမ်ရာတိုက်တာကောင်းကောင်း၊ မော်တော်ကားကောင်းကောင်းတွေ ရရှိလာ

တယ်ဆိုရင် ပိတိမဖြစ်ကြပါဘူးလား . . . ပိတိဖြစ်ကြပါတယ်ဘုရား။ အဲဒီပိတိကို ဘာလို့ခေါ်ပါသလဲ၊ ကာမာမိသာပိတိလို့ ခေါ်ရတယ်။ အဲဒီပိတိက တရားရကြောင်း မဟုတ်ပေဘူး။

လောကာမိသာပိတိဆိုတာ လောကရေးရာတွေ ဆောင်ရွက်လို့ အောင်မြင်လာတယ်၊ မိသားစုအတွက်၊ မိမိကိုယ်ရေးကိုယ်တာအတွက်တွေ ဆောင်ရွက်လို့ အောင်မြင်လာတယ်၊ ရပ်ကွက်အတွက် ဆောင်ရွက်လို့ အောင်မြင်လာတယ်၊ တိုင်းပြည်အတွက် ဆောင်ရွက်လို့ အောင်မြင်လာတယ်ဆိုရင် ပိတိမဖြစ်ပါဘူးလား . . . ပိတိဖြစ်ပါတယ်ဘုရား။ လောကာမိသာပိတိလို ခေါ်ရတယ်။ ဤကဲ့သို့ လောကရေးရာအတွက် ဆောင်ရွက်လို့ အောင်မြင်လာတဲ့အခါမှာလည်း ပိတိတွေဖြစ်တယ်။ ဒီပိတိကလည်း တရားရကြောင်း မဟုတ်ပေဘူး။

ဝဋ္ဋာမိသာပိတိဆိုတာ ဒါနစတဲ့ ကုသိုလ်ကောင်းမှုတွေပြုပြီးတဲ့အခါ မိမိမှာ ကောင်းမှုတွေပြုထားတာပဲ၊ ဘဝသံသရာမှာတော့ ချမ်းချမ်းသာသာကျင်လည်ရမှာပဲ၊ ယုတ်နိမ့်တဲ့ဘုံဘဝတွေတော့ မရောက်နိုင်တော့ပေဘူး၊ ဘဝသံသရာမှာ ချမ်းချမ်းသာသာ အထက်တန်းကျကျကျင်လည်ရတော့မှာပဲလို့ ကိုယ်ပြုထားတဲ့ ကောင်းမှုတွေ အကြောင်းပြုပြီးတော့ အားရမှုပီတိတွေဖြစ်တယ်။ အဲဒီပိတိကိုတော့ ဝဋ္ဋာမိသာပိတိလို့ ခေါ်ရတယ်။ အဲဒီပိတိကလည်း တရားရကြောင်း မဟုတ်သေးဘူးတဲ့။

အဲဒီပိတိတွေက တရားရကြောင်းဆိုရင်တော့ လောကရေးရာတွေ ဆောင်ရွက်နေရင်းနဲ့ပဲ တရားတွေ ရရသွားကြမှာပေါ့။ လောကီနဲ့ လောကုတ္တရာဆိုတာ ဖြောင့်ဖြောင့်ဆန့်ကျင်ဘက်ပဲ။ လောကထဲက လွတ်မြောက်မှ လောကုတ္တရာထဲ ရောက်နိုင်မှာဖြစ်တယ်။

. . . အကျိုးတရားပါဘုရား။ မသိလာပါဘူးလား . . . သိလာပါတယ် ဘုရား။

သွားနေရာက စကြိ်ဳဦး၊ စကြိ်ဳအဆုံးနားသို့ ရောက်တဲ့အခါကျ တော့ ရပ်ရတော့မယ်ဆိုရင် အထူးသတိထားလိုက်တဲ့အခါ နှစ်လှမ်း၊ သုံးလှမ်းလောက်ကစပြီးတော့ ရပ်ချင်တဲ့စိတ်တွေ ဖြစ်နေတယ်။ မဖြစ် ပါဘူးလား . . . ဖြစ်ပါတယ်ဘုရား။ အဲဒီတော့ ဘယ့်နှယ်မှတ်ရမလဲ၊ ရပ်ချင်တယ်၊ ရပ်ချင်တယ်လို့ ရှုမှတ်ရပါတယ်။ ရပ်ချင်တဲ့စိတ်ကြောင့် ဖြစ်တဲ့ လေတွေက တွန်းကန်ပေးလိုက်လို့ ရပ်တဲ့ကိုယ်အမူအရာ ဖြစ် လာတယ်။ ရပ်တဲ့ကိုယ်အမူအရာဖြစ်လာမှ ရပ်တယ်၊ ရပ်တယ်လို့ ရှုမှတ်ရမယ်။

ရပ်တယ်၊ ရပ်တယ်လို့ ရှုမှတ်တဲ့အခါမှာလည်း ခေါင်း ကိုယ် ခြေ လက် ပုံသဏ္ဌာန်များကိုတော့ ခွာနိုင်သမျှခွာ၊ ရပ်ချင်တဲ့စိတ်ကြောင့် ဖြစ်တဲ့ လေတွေက တွန်းကန်ထားလို့ တောင့်တင်းနေတဲ့ သဘောလေး ကိုပဲ ရပ်တယ်၊ ရပ်တယ်လို့ ရှုမှတ်ရပေတယ်။ ရပ်ချင်တဲ့စိတ်ကြောင့် ရပ်ရတာပဲ။ ယောဂီ မသိသွားပါဘူးလား . . . သိသွားပါတယ်ဘုရား။

ရပ်ချင်တဲ့စိတ်က အကြောင်းတရား၊ ရပ်နေတဲ့ ကိုယ်အမူအရာ ကြီးက အကျိုးတရား။ တရားနာပရိသတ်များလောက် သမာဓိဉာဏ် အခြေခံရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်များအတွက် ဒီဉာဏ်ရောက်လာတော့ ခက်ပါသလား . . . မခက်ပါဘုရား။ မခက်လှပါဘူး။ အထူးသတိထားရင် ထင်ရှား ပါတယ်။ သတိမထားရင်တော့ မထင်ရှားပေဘူး။ သတိပဋ္ဌာန်လို့ဆိုတဲ့ အတိုင်း သတိကတော့ မထားရပါဘူးလား . . . ထားရပါတယ်ဘုရား။

ရပ်ရာမှ ထိုင်ချရတော့မယ်ဆိုလို့ရှိရင်လည်း ထိုင်ချင်တဲ့စိတ် တွေ ထင်ရှားနေတတ်ပါတယ်။ ထင်ရှားနေတော့ ထိုင်ချင်တယ်၊ ထိုင်

လို့ အစပိုင်းမှာတော့ တစ်ခဲတည်း၊ တစ်လုံးတည်း၊ တပေါင်းတည်းပဲ ထင်နေသေးတယ်။

နောက်သမာဓိဉာဏ် ဖြစ်လာတဲ့အခါကျတော့ ဖောင်းတယ်လို့ ရှုမှတ်လိုက်ရင် ဖောင်းတာကတခြား၊ မှတ်သိလိုက်တာကတခြား၊ ပိန် တယ်လို့ ရှုမှတ်လိုက်ရင် ပိန်နေတာကတခြား၊ မှတ်သိလိုက်တာက တခြား၊ ထိုင်တယ်လို့ရှုမှတ်လိုက်ရင် ထိုင်နေတာကတခြား၊ မှတ်သိ လိုက်တာကတခြား၊ ထိတယ်လို့ ရှုမှတ်လိုက်ရင် ထိနေတာတခြား၊ မှတ်သိလိုက်တာကတခြား၊ တခြားစီ မသိနေပါဘူးလား . . . သိနေ ပါတယ်ဘုရား။

နိုင်ငံခြားသားယောဂီများကျတော့ မပြောတတ်ပေဘူး။ နာမ ရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်ရောက်သော်လည်း မပြောတတ်ပေဘူး။ ဘယ်လို ပြောသလဲဆိုလို့ရှိရင် “တရားအားထုတ်စ အခါတုန်းကတော့ သူမှာ လူတစ်ယောက်ပဲ ရှိပါတယ်။ အခုတော့ လူနှစ်ယောက် နှစ်ယောက် ဖြစ်သွားပြီး”လို့ သူကပြောတယ်တဲ့။ လူဘယ်နှယောက် ဖြစ်နေပါသလဲ . . . နှစ်ယောက်ဖြစ်နေပါတယ်ဘုရား။ နှစ်ယောက်ဖြစ်နေတယ်။ မှတ်စရာအာရုံက တစ်ခု၊ မှတ်သိစိတ်ကတစ်ခုလို့ပြောတာ။ မထင်ရှား ပါဘူးလား . . . ထင်ရှားပါတယ်ဘုရား။ နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်ရောက် တဲ့ နိုင်ငံခြားသားတွေ ပြောတာဖြစ်တယ်။ အခုတော့ လူနှစ်ယောက် ဖြစ်သွားပြီးလို့ ပြောတယ်။

နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ် ရောက်သွားပြီးတော့ ဆင့်ကာဆင့်ကာ ရှုမှတ်တော့ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်သို့ ရောက်လာတယ်။ အကြောင်းနဲ့ အကျိုးကိုသိတဲ့ဉာဏ်။ ဉာဏ်ရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်များကျတော့ မကြာခဏပဲ သိသွားကြတယ်။ ဖောင်းတာ ပိန်တာတွေက ရှေ့မှ ပေါ်ပေါ်ပေးနေ

လို့ မှတ်သိစိတ်က နောက်မှ လိုက်လိုက်မှတ်နေရတာပဲ။ ထိုင်တာ ထိတာတွေက ရှိနေလို့၊ ပေါ်ပေးနေလို့ မှတ်သိစိတ်က မှတ်နေရတာပဲ။ ဒီလိုလည်း သိလာတတ်ပါတယ်။ ဖောင်းတာ ပိန်တာလေးက ရှေ့က ပေါ်ပေါ်ပေးနေတယ်။ မပေါ်ပေးနေရပါဘူးလား . . . ပေါ်ပေးနေပါတယ်ဘုရား။ မှတ်သိစိတ်ကနောက်က လိုက်လိုက်မှတ်နေရတယ်။

မှတ်သိစိတ်က အကျိုးတရား။ ဖောင်းတာ ပိန်တာတွေက ပေါ်ပေးလို့ မှတ်ရတာ၊ မပေါ်ပေးရင်တော့ . . . မှတ်လို့မရပါဘုရား။ မှတ်လို့မရပေဘူး။ ဖောင်းတာ ပိန်တာတွေက အမျိုးမျိုး ပြောင်းလဲသွားတတ်တယ်။ "ရင်ဝမှလည်း တက်၍ဖောင်းပိန်၊ လည်ပင်းမှာလည်း တက်၍ ဖောင်းပိန်၊ ငယ်ထိပ်မှာလည်း ဖောင်းပိန်များ သွားဖြစ်နေတယ်ဘုရား"။ မလျှောက်ထားပါဘူးလား . . . လျှောက်ထားပါတယ်ဘုရား။ ဘယ်လိုများ မှတ်ရမလဲဆိုတော့ ငယ်ထိပ်မှာပဲလိုက်ပြီး ဖောင်းတယ်၊ ပိန်တယ်လို့ ရှုမှတ်ရပေတယ်။ သိဖို့ရာ အဓိကပဲမဖြစ်ပါဘူးလား . . . ဖြစ်ပါတယ်ဘုရား။

တစ်ခါတလေလည်း ဘေးဘက်ကကပ် ဖောင်းပိန်နေတယ်ဘုရားတဲ့။ ဘယ်လိုမှတ်ရပါ့မလဲ၊ အဲဒီဘေးဘက်ကို လိုက်ပြီးတော့ ဖောင်းတယ်၊ ပိန်တယ်ပဲ လိုက်မှတ်ပါ။ ကျောဘက်က ဖောင်းပိန်ရင်လည်း ကျောဘက်ကိုပဲ လိုက်ပြီးတော့ ဖောင်းတယ်၊ ပိန်တယ် ရှုမှတ်ပေးရတယ်။ ဖောင်းတာ ပိန်တာတွေ ရွှေ့သွားတာနဲ့အမျှ မှတ်သိစိတ်က နောက်ကနေပြီးတော့ ရွှေ့ရွှေ့ပြီးတော့ မရှုမှတ်နေရပါဘူးလား . . . လိုက်မှတ်နေရပါတယ်ဘုရား။ ဖောင်းတာပိန်တာတွေက အကြောင်းဆိုတာ မထင်ရှားပါဘူးလား . . . ထင်ရှားပါတယ်ဘုရား။

နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ် ရောက်ခါစကတည်း ကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာများကတော့ တရားတွေ မြန်မြန်တွေ့၊ တရားတွေ မြန်မြန်တက်ရအောင် "ယောဂီ. . . အထွေထွေအသေးစိတ် အမှတ်ကလေးကိုလည်း မှတ်ပေးရတယ်။ မှတ်တတ်ပြီလား" "မမှတ်တတ်သေးပါဘုရား၊ နည်းနည်းပါးပါးပဲ ရပါတယ်ဘုရား"ဟု မလျှောက်ပါဘူးလား . . . လျှောက်ပါတယ်ဘုရား။ လျှောက်ထားတယ်။

နောက်ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်သို့ ရောက်သွားတဲ့အခါ ယောဂီက ဆရာသမားတွေ ညွှန်ပြတဲ့အတိုင်း မှတ်လို့ရသွားတတ်ပါတယ်။ အဲဒီဉာဏ်အဆင့်ရောက်သွားတော့ ဣရိယာပုထ်ကြီး(၄)ပါးမှာ အထူးသတိထားလိုက်တဲ့အခါ အကြောင်းနဲ့အကျိုးတွေ ထင်ရှားလာတယ်။

ရပ်နေရာက သွားရတော့မယ်ဆိုလို့ရှိရင် အထူးသတိထားလိုက်တဲ့အခါ သွားချင်တဲ့စိတ်တွေ ယောဂီဉာဏ်မှာ မထင်ရှားနေပါဘူးလား . . . ထင်ရှားနေပါတယ်ဘုရား။ ထင်ရှားတော့ ဘယ့်နှယ်မှတ်မလဲဆိုတော့ သွားချင်တယ်၊ သွားချင်တယ်ဟု မရှုမှတ်ရပါဘူးလား. . . ရှုမှတ်ရပါတယ်ဘုရား။ နောက်ပြီးမှ သွားချင်တဲ့စိတ်ကြောင့်ဖြစ်တဲ့လေတွေက တွန်းပို့ပေးလိုက်လို့ သွားတဲ့ကိုယ်အမူအရာတွေ ဖြစ်လာတယ်။ အထူးသတိထားတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာ တွန်းပို့နေတာ တော်တော့်ကို သိသာပါတယ်။ သွားတဲ့အမူအရာ ဖြစ်လာတဲ့အခါကျမှ ဘယ်လှမ်းတယ်၊ ညာလှမ်းတယ်၊ ကြွတယ် ချတယ်၊ ကြွတယ် လှမ်းတယ် ချတယ်လို့ မရှုမှတ်ရပါဘူးလား . . . ရှုမှတ်ရပါတယ်ဘုရား။ သွားချင်တဲ့စိတ်ကြောင့် သွားရတာပဲ။ ယောဂီမသိပါဘူးလား . . . သိပါတယ်ဘုရား။ သွားချင်တဲ့စိတ်က အကြောင်းတရား၊ သွားတဲ့ကိုယ်အမူအရာကြီးက

ဘူးလား . . . ရှုမှတ်လို့ ရသွားပါတယ်ဘုရား။ ဣရိယာပုထ်ကြီး(၄) ပါးကစပြီး ရှုမှတ်လို့ရသွားရင် နောက်တော့ အသေးစိတ်ကိုယ်အမူအရာတွေအားလုံး ရှုမှတ်လို့ ရသွားတတ်ပါတယ်။ ဆင့်ကဲဆင့်ကဲ ရှုမှတ်တော့ သမ္မသနဉာဏ်သို့ ရောက်သွားပါတယ်။

သမ္မသနဉာဏ်သို့ ရောက်သွားတဲ့အခါကျတော့ နာတာ ကျင်တာ အောင့်တာ၊ ကိုက်တာ ခဲတာ၊ မူးတာ ယားတာ၊ အော့ချင်အန်ချင်ရှိတာ၊ ယိမ်းတာ ယိုင်တာ၊ တွန်းတာ ဆွဲတာတွေ အမျိုးမျိုးပဲ တွေ့လာတတ်ပါတယ်။ ဝေဒနာ အမျိုးမျိုးတွေ တွေ့လာတတ်ပါတယ်။ ယောဂီဟောင်းများ ကိုယ်တိုင်လည်း တွေ့ဖူးကြပါတယ်။ တခြားသော ယောဂီတွေ ယိမ်းနေတာ ယိုင်နေတာ၊ မူးနေတာ အန်ချင်နေတာ၊ နာနေတာ ကျင်နေတာ အောင့်နေတာ၊ ခေါင်းစိုက်စိုက်ပြီး ကြမ်းနဲ့ ဆောင့်နေတာတွေကိုလည်း မတွေ့ရပါဘူးလား . . . တွေ့ရပါတယ်ဘုရား။ ဘာဉာဏ်လို့ ခေါ်ရပါမလဲ . . . သမ္မသနဉာဏ်ပါဘုရား။ သမ္မသနဉာဏ်ဖြစ်တယ်။ ကိုယ်တိုင်လည်း ဖြစ်ခဲ့ဖူးတယ်။ သူတစ်ပါးတွေဖြစ်တာကိုလည်း မြင်နေရတယ်။

ယောဂီမှာ ကိုယ်ဆင်းရဲ၊ စိတ်ဆင်းရဲတွေ ဖြစ်ရပေတယ်။ ရှေ့ပိုင်း နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်နဲ့ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်မှာတော့ ကောင်းတာလေးတွေ တစ်ခါတစ်လေလည်း တွေ့ခဲ့ရတယ်။ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်မှာ အထူးတွေ့တတ်တယ်။ တစ်ခါတလေ ဘယ်လိုထိုင်လို့ ကောင်းသွားမှန်းမသိဘူး။ “ပုံသဏ္ဌာန်ဒြပ်တွေ မထင်ရှားတော့ဘူးဘုရား”လို့ လျှောက်ထားတယ်။ တရားတွေ သိပ်ကောင်းသွားတယ်။

နောက်တစ်ချိန် ဒီလိုရအောင် ထိုင်ဦးမယ်ဆိုပြီး ကြိုးစားထိုင်

ချင်တယ် မှတ်ရတယ်။ မှတ်ပြီးတော့မှ ထိုင်ချင်တဲ့စိတ်ကြောင့်ဖြစ်တဲ့ လေတွေက တွန်းကန်ချလိုက်လို့ ထိုင်တဲ့ကိုယ်အမူအရာပေါ်လာမှ ထိုင်တယ်၊ ထိုင်တယ်ဟု ရှုမှတ်ရပါတယ်။

ထိုင်တယ်၊ ထိုင်တယ်လို့ ရှုမှတ်တဲ့အခါမှာလည်း ခေါင်း ကိုယ် ခြေ လက်ပုံသဏ္ဌာန်များကိုတော့ ခွာနိုင်သမျှခွာ၊ ထိုင်ချင်တဲ့စိတ်ကြောင့် ဖြစ်တဲ့လေတွေက တွန်းချလိုက်လို့ ခန္ဓာကိုယ်အမူအရာ အောက်ကို တရွေ့ပြီးတရွေ့ ရွေ့ရွေ့ကျသွားတဲ့ သဘောလေးကိုတော့ သိနိုင်သမျှ သိအောင် စူးစိုက်။ ရွေ့ရွေ့ကျသွားတဲ့သဘောက ပရမတ်ပဲ။ ခေါင်း ကိုယ် ခြေ လက်ပုံသဏ္ဌာန်များကတော့ ပညတ်ပဲ။

ဝိပဿနာဆိုတာ ပညတ်ကို မရှုရပေဘူး။ ပညတ်ကိုရှုတာများနေရင်တော့ ယောဂီမှာ တရားတွေ ကြာသွားလိမ့်မယ်။ တရားရှုမှတ်တဲ့အခါ၊ တရားအားထုတ်တဲ့အခါ တရားတွေ ကြာချင်ပါရဲ့လား . . . မကြာချင်ပါဘုရား။ မကြာချင်ရင် ဘယ်လိုလုပ်ရမလဲ၊ ပညတ်ကို ခွာနိုင်သမျှ ခွာရမယ်။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ ပညတ်ကိုခွာ၊ ပရမတ်သာ၊ မှန်စွာရှုရမည်။

ဝိပဿနာရှုတဲ့အခါမှာ မရိုးနိုင်တဲ့ အမှာဆောင်ပုဒ်ပါပဲ။ ဘယ်တော့မှ မရိုးသွားပေဘူး။ ဘယ်ယောဂီကိုမေးမေး အဖြေကတော့ ပေးရမယ်။ ဘယ်လိုရှုမှတ်ရမှာလဲ၊ ခေါင်း ကိုယ် ခြေ လက်ပုံသဏ္ဌာန်တွေ ရှုမှတ်ရမှာလား၊ သို့မဟုတ် ဘယ်လိုများ မှတ်ရပါ့မလဲလို့ မေးလို့ရှိရင် တရားပရိသတ်များ မဖြေရပါဘူးလား . . . ဖြေရပါမယ်ဘုရား။ ခေါင်း ကိုယ် ခြေ လက်ပုံသဏ္ဌာန်တွေ မရှုမှတ်ရပေဘူး။ တရားမြန်မြန်တွေ့

ချင်လို့ရှိရင် အဲဒါတွေကို ခွာနိုင်သမျှခွာရမယ်။ ခွာတယ်ဆိုတာ အာရုံမပြုနဲ့ဟု ဆိုလိုပါတယ်။ အောက်ကိုကျရွေ့ကျသွားတဲ့ သဘောလေးကို သာ သိနိုင်သမျှသိအောင် စူးစိုက်၍ ရှုမှတ်ရပါတယ်။

ထိုင်ရာမှ လျောင်းချရတော့မယ့် အချိန်ရောက်လာလို့ လျောင်းချရတော့မယ်ဆိုလို့ရှိရင်လည်း အထူးသတိထားလိုက်လို့ရှိရင် လျောင်းချင်တဲ့စိတ်တွေ ထင်ရှားနေတတ်ပါတယ်။ မထင်ရှားပါဘူးလား . . . ထင်ရှားပါတယ်ဘုရား။ သာမန်သတိထားရင်တော့ မထင်ရှားပေဘူး။ ဘာဖြစ်လို့လဲ၊ အမှတ်သတိမပါဘဲနဲ့၊ ရမ္မတ်ချင်စိတ်ကို သတိမထားဘဲနဲ့ သွား၊ ရပ်၊ ထိုင်၊ လျောင်းခဲ့တဲ့ အကြိမ်ပေါင်းက မရေမတွက်နိုင်တော့ပေဘူး။ ဒီဘဝမှာသာလားလို့ မေးလိုက်ရင် အနမတဂ္ဂသံသရာ ဘဝပေါင်းများစွာက အမှတ်သတိမပါဘဲနဲ့ သွားခဲ့တာ၊ ရပ်ခဲ့တာ၊ ထိုင်ခဲ့တာ၊ လျောင်းခဲ့တာတွေ မရှိခဲ့ပါဘူးလား . . . ရှိခဲ့ပါတယ်ဘုရား။ အာသေဝနပစ္စည်းတွေက ရထားလို့ သာမန်သတိထားရင်တော့ မထင်ရှားပေဘူး။ အထူးသတိထားရင် ထင်ရှားပါတယ်။

လျောင်းချင်တဲ့စိတ်က နှေးဦးစွာ ထင်ရှားနေတော့ လျောင်းချင်တယ်၊ လျောင်းချင်တယ်လို့ မရှုမှတ်ရပါဘူးလား . . . ရှုမှတ်ရပါတယ်ဘုရား။ လျောင်းချင်တဲ့စိတ်ကြောင့်ဖြစ်တဲ့ လေတွေက တွန်းချလိုက်လို့ ခန္ဓာကိုယ်အမူအရာ တရွေ့ရွေ့ လျောင်းကျသွားတဲ့အခါကျမှ လျောင်းတယ်၊ လျောင်းတယ်ဟု ရှုမှတ်ရတယ်။

လျောင်းတယ်လို့ ရှုမှတ်တဲ့အခါမှာလည်း ခေါင်း ကိုယ် ခြေလက်ပုံသဏ္ဌာန်များကိုတော့ ခွာနိုင်သမျှခွာ၊ ရွေ့ရွေ့ပြီးတော့ ကျသွားတဲ့သဘောလေးကိုတော့ သိနိုင်သမျှသိအောင် စူးစိုက်ပြီး ရှုမှတ်ရပါတယ်။ ဝိပဿနာ ရှုတဲ့နေရာမှာ အချက်အချာတစ်ခုပါပဲ။ ပညတ်ပုံ

သဏ္ဌာန်ဒြပ်တွေကို ခွာပြီးတော့ သဘောတရားမျှကိုသာ မှတ်တတ်တာ ဝိပဿနာရှုတဲ့အခါမှာ အချက်အချာတစ်ခု၊ အရေးကြီးတဲ့ အချက်တစ်ခုဖြစ်တယ်ဟု မသိထားရပါဘူးလား . . . သိထားရပါတယ်ဘုရား။ မသိထားသင့်ပါဘူးလား . . . သိထားသင့်ပါတယ်ဘုရား။ သိထားသင့်တယ်။

ပစ္စုပ္ပန်လည်း တည့်နိုင်သမျှတည့်အောင် စူးစိုက်ရပေတယ်။ လျောင်းချတဲ့အခါ တရွေ့ပြီးတရွေ့ အောက်သို့ရွေ့ကျသွားတဲ့ အစဉ်လေးကို မိနိုင်သမျှမိအောင် စူးစိုက်ရပါတယ်။ ပေါ့ပေါ့ဆဆလေး မရှုရပေဘူး။ တရွေ့ပြီးတရွေ့ ကျသွားတဲ့အစဉ်လေးကို မိနိုင်သမျှမိအောင် စူးစိုက်ရပေတယ်။ ကျသွားပြီဆိုတာနဲ့ စိတ်ကလျော့လိုက်ရင် အဲဒီအစဉ်လေးကို မမီတော့ပေဘူး။ ထိုင်တဲ့အခါမှာဖြစ်စေ၊ လျောင်းတဲ့အခါမှာဖြစ်စေ၊ ရပ်တဲ့အခါမှာဖြစ်စေ ရွေ့နေတဲ့ အစဉ်လေးကို မိနိုင်သမျှမိအောင် စူးစိုက်ကြရပေတယ်။

တရားနာပရိသတ်များက တကယ်ဝိပဿနာတရား အားထုတ်မယ့်ပုဂ္ဂိုလ်တွေဆိုတော့ ဝိပဿနာအကြောင်းကိုတော့ မသိသင့်ပါဘူးလား . . . သိသင့်ပါတယ်ဘုရား။ သိသင့်တယ်။ ပစ္စုပ္ပန်တည့်နိုင်သမျှတည့်အောင် ရွေ့နေတဲ့အစဉ်လေးကို မိနိုင်သမျှမိအောင် စူးစိုက်ရပေတယ်။ တရွေ့ပြီးတရွေ့ ရွေ့သွားတာ ထင်ရှားလာပါလိမ့်မယ်။

အဲဒီလို အကြောင်းနဲ့အကျိုးကိုသိတဲ့ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်သို့ ရောက်သွားတဲ့အခါ အမှတ်တွေ စိပ်စိပ်လေး ရှုမှတ်လို့ရသွားပြီဖြစ်တယ်။ တရားတွေ ရှေ့ကိုဆက်လက်ပြီး တက်တော့မှာဖြစ်တယ်။ အထွေထွေအမှတ်တွေ ရှုမှတ်ချင်တဲ့ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်များ ရှုမှတ်လို့ မရသွားပါ

လည်း လေ့လာပြီးသား၊ စိတ်ကလည်း လေ့လာပြီးသား။ ယာယီကသုခ၊ စေတသိကသုခ = ကိုယ်ကလည်းချမ်းသာ၊ စိတ်ကလည်းချမ်းသာဖြစ်ပုံကို မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော်တိုင် ဟောကြားတော်မူခဲ့ပါသည်။

သုညာဂါရံ ပဝိဋ္ဌဿ သန္တစိတ္တဿ ဘိက္ခုနော၊
အမာနုတီ ရတိ ဟောတိ သမ္မာ ဓမ္မံ ဝိပဿတော။

သုညာဂါရံ = ဆိတ်ငြိမ်ရာကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်းသို့၊
ပဝိဋ္ဌဿ = ဝင်လျက်၊
သန္တစိတ္တဿ = ငြိမ်သက်သောစိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊
သမ္မာ = ကောင်းစွာ၊
ဓမ္မံ = ရုပ်တရား နာမ်တရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်းသဘောကို၊
ဝိပဿတော = ဝိပဿနာရှုသော၊
ဘိက္ခုနော = ဘေးကိုရှုတတ်ယောဂီမြတ်အား၊
အမာနုတီ = လူသာမန် နတ်သာမန်တို့ မခံစား မတွေ့သိနိုင်သော၊
ရတိ = ဝိပဿနာ ပီတိသုခတို့ဖြင့် ပျော်မွေ့ခြင်းသည်၊
ဟောတိ = ဖြစ်၏။
ဣတိ = ဤသို့၊
ဘဂဝါ = မြတ်စွာဘုရားသည်၊
အဝေါစ = ကရုဏာရှေ့သွား ပညာအားဖြင့် ဟောကြားတော်မူခဲ့ပါပေသတည်း . . .။

သာဓု . . . သာဓု . . . သာဓုပါဘုရား။

လိုက်တယ်။ မရတော့ပေဘူး။ "ဘယ်လိုဖြစ်သွားသလဲဘုရား"တဲ့။ ကောင်းအောင်လည်း မှတ်လို့ မရတော့ဘူး။ "မရတော့ပေဘူးယောဂီ၊ သူဉာဏ်အဆင့်က မရောက်သေးဘူး။ ဒါပေမဲ့ ယောဂီကို တရားကနေပြီးတော့ ဆွဲခေါ်လိုက်တာဖြစ်တယ်"။ တရားသဘောဆိုတာ ဒီလိုရှိပါတယ်။ ဒီလိုချမ်းသာခွင့် ရပါတယ်လို့ တရားကယောဂီကို မဆွဲခေါ်လိုက်ပါဘူးလား . . . ဆွဲခေါ်လိုက်ပါတယ်ဘုရား။ ဆွဲခေါ်လိုက်တယ်။

နာတာ ကျင်တာ အောင့်တာတွေ နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်နဲ့ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်မှာ သိပ်ပြီးတော့ မထင်ရှားပေဘူး။ သမ္မသနဉာဏ်ရောက်လာတော့ ထင်ရှားပါတယ်။ နာတာ ကျင်တာ အောင့်တာတွေ၊ ကိုက်တာ ခဲတာတွေ၊ မူးတာ ယားတာတွေချည်း ရှုနေရတော့ ရှေ့နားကကောင်းတော့မလိုလိုနဲ့ အခုတော့ ဆိုးတာတွေပဲ တွေ့တွေ့နေရတယ်။ တရားရတော့မှာ မဟုတ်တော့ပါဘူးလို့ စိတ်ဓာတ်တွေ ကျသွားတတ်ပါတယ်။

မြတ်စွာဘုရားတရားတော်တွေဆိုတာ အဆင့်ဆင့် ချမ်းသာခွင့်ရတယ်။ အဆင့်ဆင့် နူးညံ့သိမ်မွေ့တယ်လို့ ကြားခဲ့ဖူးတယ်။ အခုတော့ အရှေ့ပိုင်း နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်၊ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်မှာတော့ ဟုတ်တော့မလိုလိုနဲ့ ရက်လေး (၁၀)ရက်လောက်ရလာတော့ ဆင်းရဲဒုက္ခတွေနဲ့ပဲ တွေ့နေရတယ်။ တရားတော့ ရနိုင်တော့မှာ မဟုတ်တော့ပါဘူးဟု စိတ်ဓာတ်တွေကျကာ ယောဂီ ချုံးချုံးချပြီးတော့ ငိုတတ်တယ်။

ကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာတွေက အားပေးစကားတွေ ပြောရတယ်။ "ယောဂီအတွက် တရားတွေ သိပ်ကောင်းပါတယ်။ ယောဂီကသာ မှတ်လို့ မကောင်းတာ၊ တရားသဘောအရတော့ အလွန်ကောင်းပါတယ်။ ဒီ

ဉာဏ်မှာ ဆိုးသလောက် အထက်ဉာဏ်ကျတော့ ကောင်းတာတွေ တွေ့ဖို့ရာ ရှိပါတယ်”ဟု အားပေးစကား ပြောရပေတယ်။

“အရှင်ဘုရားကသာ ကောင်းတယ်လို့ပြောတယ်။ တပည့်တော်က သေ.. သေရတော့မယ်”ဟု ပြောတယ်။ ယောဂီက မကျေနပ်ပေဘူး။ ပြန်လျှောက်ထားတယ်။ သိပ်ဆင်းရဲနေတာကိုး။ မငိုရတဲ့ ယောဂီရယ်လို့ မရှိသလောက်ပါပဲ။ တချို့ကလည်း နည်းနည်းရှက်တတ်တာနဲ့ ကြိတ်ပြီးတော့ပဲ ငိုနေတာပါပဲ။

မဟာစည်ရိပ်သာမှာ ဆရာတော် တရားဝင်အားထုတ်ခါစ ကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာဆီမှာ တရားအစစ်ခံရပါတယ်။ ရဟန်းယောဂီများနဲ့ အမျိုးသားယောဂီများ အတူတကွ တရားအစစ်ခံရပါတယ်။ ရဟန်းယောဂီများကို ရှေးဦးစွာ စစ်နေစဉ်မှာ နောက်နားကနေပြီးတော့ အမျိုးသားယောဂီများက ထိုင်နေပြီး တရားမှတ်နေကြရပါတယ်။ နောက်မှ ယောဂီတစ်ယောက်က တရှူးရှူးနဲ့ ရှိုက်ရှိုက်ပြီးတော့ ငိုနေတယ်။

ကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာက “ဘာဖြစ်လို့ ဒကာကြီးက ဒီမှာလာငိုနေရတာတုံး”ဟု မိန့်ကြားတော့ “တပည့်တော် အသက်(၆၀)ရှိပါပြီဘုရား။ တစ်ခါမှ မငိုခဲ့ဖူးဘူးဘုရား။ အရှင်ဘုရားတို့ရိပ်သာရောက်မှ ငိုနေရပါတယ်ဘုရား”တဲ့။ မငိုရပါဘူးလား . . . ငိုရပါတယ်ဘုရား။ ငိုရတယ်။ ကောင်းသောငိုခြင်း မဖြစ်ပါဘူးလား . . . ကောင်းသောငိုခြင်းပါဘုရား။ ကောင်းသောငိုခြင်းပဲ။

ဆရာသမားတွေ ညွှန်ပြတဲ့အတိုင်း အဲဒီသမ္မသနဉာဏ်ကနေ ၍ ဆင့်ကာဆင့်ကာ မပြတ်မလပ်အောင် ထိုင်မှတ်လိုက်၊ စကြ်ဳံလျှောက်မှတ်လိုက်၊ အထွေထွေအသေးစိတ်အမှတ်တွေ ရအောင် ကြိုးစားပြီး မှတ်လိုက်တဲ့အခါ မကြာမီရက်အတွင်းမှာ တချို့ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တွေ

(၂)ရက်(၃)ရက်အတွင်းမှာပဲ တရားတွေ တက်သွားကြပါတယ်။ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ရောက်သွားကြပါတယ်။

ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်သို့ ရောက်သွားတဲ့အခါ ပြောင်းပြန် ပြန်ဖြစ်သွားပါတယ်။

ကာယလဟုတာ = ကိုယ်ကလည်းပေါ့ပါး
စိတ္တလဟုတာ = စိတ်ကလည်းပေါ့ပါး၊
ကာယမုဒုတာ = ကိုယ်ကလည်း နူးညံ့၊
စိတ္တမုဒုတာ = စိတ်ကလည်းနူးညံ့၊
ကာယကမ္မညတာ = ကိုယ်ကလည်းခံ့ကျန်း၊
စိတ္တကမ္မညတာ = စိတ်ကလည်းခံ့ကျန်း ဖြစ်ရတယ်။

အစပိုင်းက တစ်ထိုင်မှာ တစ်နာရီမှာ တစ်ခါနှစ်ခါ ပြင်ထိုင်ရတဲ့ပုဂ္ဂိုလ် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ရောက်တော့ တစ်ခါမှ မပြင်ရတော့ပေဘူး။ တစ်ခါမှ မပြင်ရတဲ့ ယောဂီများကျတော့ (၂)နာရီ၊ (၃)နာရီ၊ (၄)နာရီ၊ (၅)နာရီ ဆက်ထိုင်နိုင်သွားကြတယ်။

ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ရောက်လာတဲ့အခါ ကာယပါဂုညတာ၊ စိတ္တပါဂုညတာ = ကိုယ်ကလည်းလေ့လာပြီးသား စိတ်ကလည်းလေ့လာပြီးသားဖြစ်တယ်။ “မှတ်စရာအာရုံလေးကလည်း အလိုလိုပေါ်လို့ မှတ်သိစိတ်ကလည်း အလိုလို မှတ်နေရသကဲ့သို့ ထိုင်ကြည့်နေရသလိုပဲဘုရား”။ ယောဂီများ မလျှောက်ထားတတ်ပါဘူးလား . . . လျှောက်ထားတတ်ပါတယ်ဘုရား။ လျှောက်ထားတတ်တယ်။

“ဖောင်းတာ ပိန်တာတွေကလည်း အလိုလိုပေါ်လို့ မှတ်သိစိတ်ကလည်း အလိုလိုမှတ်နေရသကဲ့သို့ ဖြစ်နေပါတယ်ဘုရား။ ထိုင်ပြီးတော့ ကြည့်နေရသလိုပါပဲဘုရား”လို့ လျှောက်ထားတယ်။ ကိုယ်က

မှာပဲ”။ သူတစ်ပါးတွေ ဖြစ်လာတဲ့ အခါလည်း ဖျောင်းဖျမပေးရပါဘူး လား . . . ဖျောင်းဖျပေးရပါတယ်ဘုရား။ သိထားရမယ့် အချက်တွေ ပဲ ဖြစ်တယ်။

အချို့ယောဂီတွေမှာ ဘဝါဘဝကအကြောင်းအားလျော်စွာ ပီတိ အမျိုးမျိုးတွေ ဖြစ်ကြတယ်။ ထိုင်းရင်းလည်း ခုန်ဆွခုန်ဆွဖြစ်ပြီး ရှေ့ကို ရွေ့သွားတတ်တယ်။ ဖားလိုလည်း ခုန်ခုန်ပြီးတော့ ရွေ့သွားတယ်။ ဘဝကအကြောင်းတွေလည်း ပါတော့ပါမှာပေါ့လေ။ တချို့ကလည်း လက်ကလေး မြောက်ရင်း မြောက်ရင်းနဲ့ပဲ ကချင်တဲ့စိတ်တွေ ဖြစ်လာ လို့ ဘယ့်နှယ်ဖြစ်သလဲ၊ ကနေတယ်။ အဲဒီလိုပဲဖြစ်လာတဲ့အခါ ကတယ်၊ ကတယ်လို့ပင် လိုက်၍မှတ်ရပေတယ်။

တချို့က စကြိုလျှောက်ရင်းနဲ့လည်း ကနေသလို ဖြစ်သွားတတ် တယ်။ ဘာပီတိလဲ၊ ဥဗ္ဗေဂါပီတိဖြစ်တယ်။ ခါးက နဂိုအမူအရာမဟုတ် ဘဲ စကြိုလျှောက်တာ ဘယ်လိုအမူအရာလည်းတော့ မပြောတတ်ဘူး။ ခါးက နွဲ့တဲ့ နွဲ့တဲ့ဖြစ်ပြီး လျှောက်သွားတယ်။ စကြိုဆုံးလည်း ဆုံးမှန်း မသိပေဘူး။ အဲဒီလိုဖြစ်တာကို ဘေးကလိုက်ပြီးတော့ စောင့်ရှောက် ပေးရပေတယ်။ ဘာပီတိပါလဲ . . . ဥဗ္ဗေဂါပီတိပါဘုရား။

ရှေးခေတ်ရှေးအခါကတော့ ကောင်းကင်ပျံတက်ပါတယ်။ သီဟိုဠ်ကျွန်းမှာ ဝတ္တာလကဆိုတဲ့ တောင်ခြေရွာတစ်ရွာ ရှိပါတယ်။

တောင်ထိပ်ပေါ်မှာ စေတီတည်ထား ကိုးကွယ်ကြတယ်။ တစ်ချိန်သော တစ်နေ့သောအခါမှာ စေတီမှာ ဘုရားပွဲတော်ကျင်းပ ကြတယ်။ ကျင်းပတဲ့အခါ စေတီမှာလည်း ဆီမီးတွေလည်း ထွန်းထား တယ်။ ရဟန်းတော်တွေကလည်း ပါဠိတော်တွေ ရွတ်ဖတ်သရဇ္ဈာယ် နေကြတယ်။ ဘုရားဖူးပရိသတ်တွေကလည်း ဆီမီးတွေ၊ ပန်းတွေယူပြီး တော့ လက်ယာရစ်လှည့်ပြီးတော့ ပူဇော်နေကြတယ်။

(၄) ဈာနပစ္စည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုမှတ်ပုံ

ဥဒယဗ္ဗယညာဏ်သို့ ရောက်နေတဲ့ယောဂီပုဂ္ဂိုလ် ဆိတ်ငြိမ်ရာ ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်းသို့ ချဉ်းကပ်ပြီးတော့ ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်း သဘောတရားတွေကို ရှုမှတ်ပြီးတော့ နေလိုက်တာ လူသာမန်မဆိုထားနဲ့ နတ်သာမန်တို့တောင်မှ မခံစား မတွေ့သိနိုင်တဲ့ ဝိပဿနာပီတိသုခတွေနဲ့ ပျော်မွေ့နေပြီးတော့ နေရတယ်။

ဝိပဿနာပီတိ (၅)မျိုးရှိပါတယ်။ ခုဒ္ဒကာပီတိ = အငယ်စားပီတိ၊ ရင်ထဲက လှိုက်ခန၊ ကျောထဲက သိမ့်ခနဖြစ်ပြီးတော့ တစ်ခါလောက်ပဲ ဖြစ်ပြီးတော့ ပျောက်သွားတယ်။ အငယ်စားပီတိဖြစ်တယ်။ ခဏိကာ ပီတိ - ခဏခဏဖြစ်တယ်။ ဟိုကလှုပ်လိုက်၊ ဒီကလှုပ်လိုက်၊ ရင်ထဲက လှိုက်ခနဲဖြစ်လိုက်၊ ဖိုခနဲဖြစ်လိုက်၊ ကျောကလှုပ်ခနဲဖြစ်လိုက်၊ ရွှခနဲ ဖြစ်လိုက်။ “အသားတွေလှုပ်တယ်ဘုရား၊ အကြောလေးတွေ လှုပ်တယ် ဘုရား” မလျှောက်ပါဘူးလား . . . လျှောက်ပါတယ်ဘုရား။ ဘာပီတိ လို့ခေါ်ရပါမလဲ . . . ခဏိကာပီတိလို့ ခေါ်တယ်။

ငါးများတဲ့ ရေအိုင်ထဲမှာ ငါးပွက်ကလေးတွေ ဟိုကပွတ်လိုက်၊ ဒီကပွတ်လိုက် ဖြစ်နေသလို ခန္ဓာကိုယ်ထဲမှာ ဟိုကလှုပ်လိုက်၊ ဒီက လှုပ်လိုက်၊ ရိပ်ခနဲဖြစ်လိုက်၊ လှိုက်ခနဲဖြစ်လိုက်၊ ဖိုခနဲဖြစ်လိုက်၊ တစ် ခါတလေလည်း မျက်ရည်တွေ ကျလာတတ်တယ်။ အဲဒါတွေဟာ ခဏိကာ ပီတိ - ခဏခဏဖြစ်တဲ့ ပီတိဖြစ်တယ်။

ဩက္ကန္တိကာပီတိ - ခန္ဓာကိုယ်အထက်ပိုင်းကနေ၍ အအေးငွေ့၊ အပူငွေ့တွေနဲ့ ခြုံခြုပေးလိုက်သလို ခန္ဓာကိုယ်အောက်ပိုင်းကျတော့

ပျောက်သွားတယ်။ ခန္ဓာကိုယ်အောက်ပိုင်းကနေ၍ အထက်ပိုင်းကို အအေးငွေ့၊ အပူငွေ့လေးတွေနဲ့ ပက်ဖြန်းလိုက်သလို အထက်ပိုင်းရောက်တော့ ပျောက်သွားတယ်။ ယောဂီများက လျှောက်ထားတယ်။ "အပြင်က အအေးငွေ့၊ အပူငွေ့နဲ့လည်း မတူပါဘူးဘုရား။ လူဘဝမှာ တစ်ခါမှ ဒီလို အအေးငွေ့၊ အပူငွေ့မျိုးတွေ မထိတွေ့ မခံစားဖူးပါဘုရား"လို့ လျှောက်ထားတယ်။ ဘာပီတိပါလဲ . . . ဩက္ကန္တိကာပီတိ။ တရား ကောင်းတဲ့ယောဂီများ မကြာခဏ လျှောက်ထားကြတယ်။

ဥဗ္ဗေဂါပီတိ - အထက်ကို ပျံတက်တဲ့ပီတိ။ အထက်သို့ စိတ်ကို ညွှတ်ထားရင်တော့ ပျံသွားကာ ကောင်းကင်ထိ ပျံတက်တတ်တယ်။ ကောင်းကင်ကနေပျံပြီး သွားလိုတဲ့နေရာအရပ်သို့ ရောက်သွားတာလည်း ရှိတယ်။ အခုခေတ်အခါတော့ ကောင်းကင်ပျံနိုင်တာတော့ သိပ်မရှိတော့ပါဘူး။

အခုခေတ် အချို့ယောဂီတွေလည်း ဖြစ်တော့ဖြစ်ပါတယ်။ လက်ကလေးကြွနေတယ်။ လက်ကလေး ကြွတက်ပြီး ရှိခိုးသလိုလည်း ဖြစ်နေတတ်တယ်။ ဒူးကလေး ထောက်ပြီးတော့လည်း ကြွတက်သွားတတ်တယ်။ အပေါ်ကို ခန္ဓာကိုယ် ဆွဲတင်ထားသလိုလည်း မရှိနေတတ်ပါဘူးလား . . . ရှိနေတတ်ပါတယ်ဘုရား။ ကြွသလိုဖြစ်နေတတ်တယ်။ အဲဒါကို ဘာပီတိလို့ ခေါ်ရပါ့မလဲ၊ ဥဗ္ဗေဂါပီတိလို့ ခေါ်ရပါတယ်။

ခပ်ကြမ်းကြမ်းလည်း ဖြစ်တတ်တယ်။ နောက်ကနေ၍ ဆွဲလိုက်သလို၊ တွန်းလိုက်သလို၊ ဆတ်ခနဲဆို တွန်းလိုက်၊ ဆတ်ခနဲဆို ဆွဲလိုက်သလိုလည်း ဖြစ်သွားတတ်တယ်။ တစ်ခါတလေလည်း ကျောမှာလာပြီးထိထားသလို မဖြစ်တတ်ပါဘူးလား . . . ဖြစ်တတ်ပါတယ်ဘုရား။

ခေါင်းမှာ လာဖိထားသလို၊ ကိုင်ထားသလို ဖြစ်နေတတ်ပါတယ်။ ဥဗ္ဗေဂါပီတိပဲဖြစ်တယ်။ အလွန်ပဲ ဆန်းကြယ်ပေတယ်။

ယောဂီကလည်း ခပ်နည်းနည်း၊ ရိပ်သာကလည်း ဖွင့်ခါစ၊ မီးကလည်း သိပ်မရှိတော့ ညဘက် တရားတွေထိုင်နေကြတဲ့အခါ အဲဒီလို ဥဗ္ဗေဂါပီတိ ဖြစ်တဲ့သူတွေရှိကြတော့ နောက်ကလာကိုင်ထားသလို၊ လက်မောင်းကို လာဆွဲလိုက်သလိုဖြစ်၍ နောက်လှည့်ကြည့်လိုက်တော့ ဘယ်သူ့ကိုမှလည်း မတွေ့ပေဘူး။ တစ်ခါပြန်မှတ်ပြန်တယ်။ တစ်ခါပြန်မှတ်တော့ တစ်ခါကိုင်ပြန်တယ်၊ ဆွဲပြန်တယ်။

ဒီရိပ်သာဟာ တစ္ဆေခြောက်တဲ့ရိပ်သာလို့ ပြောကြတယ်။ ခြောက်နေသလား . . . မခြောက်ပါဘုရား။ မခြောက်ပါဘူး။ ကိုယ့်တရားကိုယ်မသိတော့ အမှတ်တွေ မကျဲကုန်ပါဘူးလား . . . အမှတ်တွေ ကျဲကုန်ပါတယ်ဘုရား။ ကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာက "ရိပ်သာမှာ ဘယ်တစ္ဆေရှိရမှာတုံး၊ ကိုယ့်ပီတိ ကိုယ်ပြန်ကြောက်နေတာကိုး" ခပ်ထန်ထန်လေး မပြောရပါဘူးလား . . . ပြောရပါတယ်ဘုရား။ ဥဗ္ဗေဂါပီတိဖြစ်တာ အမှန်ပါပဲ။

ငိုချင်သလို ရယ်ချင်သလိုလည်း ဖြစ်လာတတ်တယ်။ ငိုရရယ်ရဖြစ်ကြတယ်။ အခုပဲငို အခုပဲရယ် ပြန်ဖြစ်တယ်။ မဖြစ်တတ်ပါဘူးလား . . . ဖြစ်တတ်ပါတယ်ဘုရား။ ဘာပီတိလို့ ဆိုရပါမလဲ . . . ဥဗ္ဗေဂါပီတိပါဘုရား။ တရားနာပရိသတ်များက ဝိပဿနာယောဂီတွေဆိုတော့ ဒီလိုတရားရဲ့ သဘောတရားတွေလည်း မသိထားသင့်ပါဘူးလား . . . သိထားသင့်ပါတယ်ဘုရား။ ကိုယ်ကိုယ်တိုင် ဖြစ်လာလို့ရှိရင်လည်း "သြော် . . . ဒါပီတိပဲ။ ဒါတွေ ကျော်လွန်အောင် ဆက်ပြီးတော့ မှတ်ရ

ရသေးသလဲ” “ကျွန်ုပ်တို့တိုင်းပြည်မှာ သံဃာရတနာဆိုတာ ဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက်နေပါတယ်”ဟု ပြောတဲ့အခါမှာလည်း (၃)ကြိမ်တိုင်တိုင် ဒီလိုပဲ မေ့သွားပြီး (၄)ကြိမ်ကျမှပဲ သတိရတယ်။ “သံဃာရတနာကို ပြောနိုင်တဲ့အတွက်ကြောင့် တစ်သိန်းထပ်ပြီးတော့ ဆုပေးပါမယ်”ဟု ဆိုပြီး ဆုပေးတယ်။ ဘယ်နှသိန်းရသွားပါပြီလဲ . . . သုံးသိန်းရသွားပါပြီဘုရား။ ဖရဏာပိတိ ၇မ်းဆီထိသက့ဲသို့ မေ့မေ့သွားတာဖြစ်တယ်။

တရားနာပရိသတ်များ၊ ယောဂီများလည်း သတိထားစရာပါပဲ။ တစ်ခါတစ်ရံ အမှတ်တွေကောင်းတော့ သတိကလေး မလစ်မလစ်သွားပါဘူးလား . . . လစ်သွားပါတယ်ဘုရား။ လစ်သွားလို့ တရားထူးတရားမြတ်တွေ ရထားပြီလို့ထင်ရင်တော့ တရားတွေ ရှေ့ကိုမတက်နိုင်တော့ပေဘူး။ သတိလစ်တိုင်းလည်း တရားကောင်းတယ်လို့ မဆိုရသေးပေဘူး။ ပိတိကြောင့်လည်း လစ်တယ်။ သမာဓိကြောင့်လည်း လစ်တတ်တယ်။ ပဿဒ္ဓိကြောင့်လည်း လစ်တတ်တယ်။ လစ်တာတွေ အမျိုးမျိုးရှိပါတယ်။

“ဘုရားရတနာကို ပြောနိုင်တဲ့အတွက်ကြောင့် တစ်သိန်း၊ တရားရတနာကို ပြောနိုင်တဲ့အတွက်ကြောင့် တစ်သိန်း၊ သံဃာရတနာကို ပြောနိုင်တဲ့အတွက်ကြောင့် တစ်သိန်း၊ (၃)သိန်းပေးပါတယ်ဟု ရေးထားတဲ့စာကို မိဖုရားကြီးကို သွားပြပါ။ သင်တို့ကို (၃)သိန်းပေးပါလိမ့်မယ်။ သတင်းစကားလည်း မှာကြားလိုက်ပါဦးမယ်။ မင်းကြီးကတော့ မြတ်စွာဘုရားထံ သွားပြီးတော့ သာသနာဘောင်ဝင်ပြီး ရဟန်းဝတ်တော့မယ်။ မိဖုရားကြီးကို နန်းတော်နဲ့ တိုင်းပြည်ကို အကုန်လုံးပဲ အပ်နှင်းလိုက်ပါတယ်ဆိုတဲ့ အဲဒီသတင်းစကားလေးလည်း ပြောကြားလိုက်ပါတယ်”။

တောင်ခြေက အိမ်တစ်အိမ်ကလည်း သူတို့လည်း ဘုရားဖူးသွားကြမယ်၊ တရားနာသွားကြမယ်ဆိုတော့ ပြင်ဆင်ကြတယ်။ အမျိုးသမီးငယ်တစ်ယောက်ကတော့ သူ့မှာ ကိုယ်ဝန်အရင့်အမာရှိနေလို့ မိဘတွေက “သင်မလိုက်ခဲ့နဲ့၊ ဒို့သင့်အတွက် ဘုရားလည်း ပိုဖူးခဲ့မယ်၊ တရားလည်း ပိုနာခဲ့မယ်၊ သင်အိမ်စောင့်နေခဲ့”ဆိုပြီးတော့ အိမ်သူအိမ်သား မိဘတွေ ဘုရားဖူး သွားကြတယ်။

အဲဒီအချိန်တွင် ကိုယ်ဝန်ရှိသူအမျိုးသမီးငယ် အိမ်ဝသို့ထွက်ပြီးတော့ ဘုရားရှိခိုးပူဇော် အာရုံပြုလိုက်တဲ့အခါ စေတီမှာပူဇော်ထားတဲ့ ဆီမီးတွေ ကြည်ညိုစရာတွေလည်း တွေ့ရ၊ ရဟန်းတော် သံဃာတော်တွေ ရွယ်ဖတ်သရဖျာယ်နေတဲ့ အသံတွေလည်း ကြားရ၊ ဘုရားဖူးတွေ စေတီကို လက်ယာရစ်လှည့်ပြီးတော့ ဆီမီးတွေ၊ ပန်းတွေနဲ့ ပူဇော်နေတာကိုလည်း တွေ့မြင်ရတော့ နှစ်သက်အားရမှုပိတိတွေ ဖြစ်လာတယ်။

အဲဒီကြည်ညိုတဲ့ ပိတိတွေဖြစ်လာပြီးတော့ သူ့ခန္ဓာကိုယ်က အလိုလို ကြွတက်သွားတယ်။ ကြွကြွတက်သွားပြီးတော့ ကောင်းကင်ရောက်တဲ့အခါ သူစိတ်ညွှတ်နေတဲ့အတိုင်း စေတီရင်ပြင်ပေါ် သို့ ရောက်သွားတယ်။ ရောက်သွားတဲ့အခါ ဘုရားကို ရှိခိုးကန်တော့တယ်။ ဘုရားရှိခိုးပြီးတော့ တရားနာပရိသတ်ထဲဝင်ပြီး တရားနာယူတယ်။

သူ့မိဘတွေ နောက်မှရောက်လာကြတယ်။ သူ့ကိုမြင်တော့ “ဟဲ့ ဘယ့်နှယ်တုံး၊ မလိုက်လာခဲ့နဲ့ပြောတာ ဘာကြောင့်လိုက်လာရသလဲ၊ ဘယ်လမ်းကလာခဲ့သလဲ၊ မြန်လှချည်လား”ဆိုတော့ “သူ ကုန်းကြောင်းခရီးဖြင့် လာခဲ့တာမဟုတ်ပါဘူး။ ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် လာခဲ့ပါတယ်”

ဟု ဖြေတယ်။ မိဘတွေက "ဟဲ့ မပြောကောင်းဘူး၊ ကောင်းကင်ခရီး ဆိုတာ ဘုရား၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ ရဟန္တာတွေရဲ့ သွားရာခရီးဖြစ်တယ်။ မပြောကောင်းတာ မပြောရဘူး"ဟု ပြောကြတယ်။ "သူဒီလိုပဲ လာခဲ့ရပါတယ်"လို့ ပြန်ပြောတယ်။ ဘာပီတိပါလဲ . . . ဥဇ္ဇေဂါပီတိပါဘုရား။

အပြန်ကျတော့ မိဘတွေနဲ့အတူ ပြန်ရတယ်။ ကောင်းကင်ခရီးက ပြန်လို့ မရတော့ပေဘူး။ အိမ်အပြန်မှာ ပီတိကမရှိတော့ ကုန်းကြောင်းပဲ ဆင်းပြန်လာခဲ့ရတယ်။ အဲဒီပီတိတွေ အားကောင်းလေလေ တရားတွေ မြန်မြန်တွေ့၊ တရားတွေ မြန်မြန်တက်ဖို့ရာ ဖြစ်လေလေပဲ။ ပီတိအားကောင်းလို့ တရားထူးတရားမြတ်ရသွားတဲ့ သာဓကတွေ မြတ်စွာဘုရားလက်ထက်တော်အခါက တော်တော်များများ ရှိခဲ့ပါတယ်။

မြတ်စွာဘုရားလက်ထက်တော်အခါက မဟာကပ္ပိနမင်းနဲ့ အနောဇာဒေဝီတို့သည် ကုက္ကုဋ္ဌပြည်ကို အုပ်စိုးနေကြတယ်။ တစ်ခါန်သောအခါ မဇ္ဈိမဒေသက ကုန်သည်တွေ ကုန်သွယ်လာကြတယ်။ အဲဒီအချိန်အခါမှာ မင်းကြီးက ဥယျာဉ်ထဲထွက်ပြီး အမတ်ကြီးတစ်ထောင်နဲ့ ဥယျာဉ်ထဲ လှည့်လည်ပြီးတော့ ကြည့်နေတယ်။ ကုန်သည်တွေ နန်းတော်ရောက်လာတဲ့အခါ မင်းကြီးနဲ့အမတ်ကြီးများ ဥယျာဉ်ထဲမှာ ရှိနေပါတယ်ဆိုတဲ့အကြောင်းကြားတော့ မင်းကြီးထံသွားကြတယ်။ လက်ဆောင်ပဏ္ဏာတွေ ဆက်သကြတယ်။

ကုန်သည်တွေကို မင်းကြီးက နှုတ်ဆက်စကား မိန့်ကြားတယ်။ မိန့်ကြားပြီးတဲ့အခါ "သင်တို့တိုင်းပြည်မှာ သာသာယာယာရှိပါရဲ့လား" "သာသာယာယာရှိပါတယ်" "သင်တို့မင်းကြီးက တိုင်းပြည်ကို မင်းကျင့်တရား(၁၀)နှင့်အညီ အုပ်ချုပ်နိုင်ပါရဲ့လား" "အုပ်ချုပ်နိုင်ပါတယ်"။

"သင်တို့တိုင်းပြည်မှာ ဘာသတင်းထူးများ ယခုကြားနေရပါသလဲ"ဆိုတော့ ကုန်သည်တွေက ဖြေကြရပါတယ်။ "ကျွန်ုပ်တို့တိုင်းပြည်မှာ ဘုရားရတနာဆိုတာ ဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက်နေပါတယ်"လို့ ပြောလိုက်တဲ့အခါ မဟာကပ္ပိနမင်းကြီး မေ့သွားတယ်။

နောက်တစ်ခါ ပြန်သတိရတော့ "အမောင်ကုန်သည်တို့ ဘာသတင်းစကား ပြောကြတာလဲ" "ကျွန်ုပ်တို့တိုင်းပြည်မှာ ဘုရားရတနာဆိုတာ ဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက်နေပါတယ်"ဟု ပြောလိုက်တော့ တစ်ခါပြန်မေ့သွားပြန်တယ်။ ပြန်သတိရလာတော့ ပြန်မေးပြန်တယ်။ တတိယအကြိမ်လည်း ဒီအတိုင်းပဲ တစ်ခါပြန်မေ့သွားပြန်တယ်။ ပြန်သတိရလာတော့ "အမောင်ကုန်သည်တို့ ဘာသတင်းထူးပြောတာလဲ" "ကျွန်ုပ်တို့တိုင်းပြည်မှာ ဘုရားရတနာဆိုတာ ဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက်နေပါတယ်" လို့ ပြောလိုက်တဲ့အခါ (၄)ကြိမ်ကျမှပဲ ကောင်းကောင်းသိသွားတယ်။ "အမောင်ကုန်သည်တို့ ဘုရားရတနာကို ပြောနိုင်တဲ့အတွက်ကြောင့် အမောင်တို့ကို တစ်သိန်း ဆုပေးမယ်"။

"နောက်ဘာသတင်းထူးများ ကြားရပါသလဲ" "ကျွန်ုပ်တို့တိုင်းပြည်မှာ တရားရတနာဆိုတာ ဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက်နေပါတယ်"ဟု ပြောတဲ့အခါမှာလည်း (၃)ကြိမ်တိုင်တိုင်ပဲ မေ့သွားတယ်။ (၄)ကြိမ်ကျမှပဲ သတိရတယ်။ "အမောင်ကုန်သည်တို့ တရားရတနာကို ပြောနိုင်တဲ့အတွက်ကြောင့် တစ်သိန်းဆု ပေးမယ်"။ ဘယ်နှသိန်း ရသွားပါပြီလဲ . . . နှစ်သိန်းရသွားပါပြီဘုရား။

"အမောင်ကုန်သည်တို့ နောက်ထပ် ဘာသတင်းထူးများ ကြား

(၄)ကြိမ်ကျမှ သတိရတယ်။ "အမောင်ကုန်သည်တို့ သံဃာရတနာကို သင်တို့ ပြောနိုင်တဲ့အတွက်ကြောင့် နောက်ထပ်(၃)သိန်းထပ်ပေးပါတယ်"။ ဘယ်နှသိန်းရသွားပါသလဲ . . . ကိုးသိန်းရသွားပါတယ်ဘုရား။ ကိုးသိန်းရသွားပြီ။

အဲဒီလို (၃)သိန်းပေးမယ်လို့ ပြောပြီးတဲ့အခါ မင်းကြီးမှာကြားလိုက်တဲ့ အမှာစကားတွေ ကုန်သည်တွေက မိဖုရားကြီးကို ပြောကြားပါတယ်။ "မင်းကြီးက အမှာစကားတွေ မှာလိုက်ပါတယ်" "ဘာစကားတွေပါလဲ" "မင်းကြီးကတော့ ဥယျာဉ်ကနေ၍ မြတ်စွာဘုရားရှိတော်မူရာအရပ်ကို သွားပြီးတော့ ရဟန်းပြုတော့မယ်။ နန်းတော်နဲ့ တိုင်းပြည်စည်းစိမ်ကို မိဖုရားကြီးကို အပ်နှင်းလိုက်ပါတယ်။ မိဖုရားကြီး အလိုရှိသလို စီမံခန့်ခွဲပါ၊ အသုံးပြုပါဟု မှာကြားလိုက်ပါတယ်"။

မင်းကြီးမှာကြားလိုက်တဲ့အတိုင်း ပြောပြလိုက်တော့ မိဖုရားကြီးရဲ့စိတ်ထဲမှာ တစ်မျိုးဖြစ်သွားတယ်။ မင်းကြီးစွန့်ပစ်လိုက်တဲ့ တံတွေးပေါက်ကို မိမိက ကောက်ယူပြီးတော့ မျိုးရသကဲ့သို့ ထင်သွားတယ်။ မင်းစည်းစိမ်ဆိုတာ အလွန်ဒုက္ခများပါတယ်။ မများပါဘူးလား . . . များပါတယ်ဘုရား။ အလွန်ဒုက္ခများတယ်။ မလိုချင်ပါဘူးတဲ့။ မင်းကြီးလိုပဲ တရားထူးတရားမြတ်ရဖို့ မြတ်စွာဘုရားထံသွား၍ ရဟန်းပြုလိုတဲ့စိတ်ဆန္ဒတွေများပြီးတော့ မင်းကြီးကဲ့သို့ တရားထူးတရားမြတ်တွေရအောင် အားထုတ်တော့မယ်ဆိုပြီးတော့ အမတ်ကြီးကတော် တစ်ထောင်ကို တိုင်ပင်တယ်။

"အမတ်ကြီးကတော်တို့ ဘယ်လိုသဘောရကြသလဲ" "မိဖုရားကြီးသဘောအတိုင်းပါပဲ" "ကျွန်ုပ်တော့ မြတ်စွာဘုရားရှိတဲ့နေရာသို့

အမတ်ကြီးတွေကိုလည်း မေးတယ်။ "အမတ်ကြီးများတို့ ဘယ်လိုသဘောရသလဲ၊ မင်းကြီးကတော့ ဒီကနေပြီး မြတ်စွာဘုရားရှိရာသို့ သွားပြီးတော့ ရဟန်းပြုတော့မယ်။ သင်တို့ ဘယ်လိုများသဘောရသလဲ" "မင်းကြီးလိုပါပဲ၊ မင်းကြီးနောက်က လိုက်ကြမယ်"ဟု ဖြေကြားကြပေတယ်။ "ဒီလိုဆိုလို့ရှိရင်လည်း အမတ်ကြီးကတော်များကိုလည်း မှာကြပါဦး"ဟု အမှာစကားတွေ မှာခိုင်းတယ်။

မင်းကြီးနဲ့အမတ်ကြီး တစ်ထောင် မြင်းစီးပြီး မြတ်စွာဘုရားရှိတော်မူရာအရပ်ကို ဦးတည်ပြီးတော့ ခရီးထွက်ခဲ့ကြတယ်။ ပထမမြစ်ချောင်းတစ်ချောင်းရောက်သွားတဲ့အခါ လှေသင်္ဘောတွေ ရှာလို့မရတော့ ဘုရားဂုဏ်တော်တွေ အာရုံပြုပြီးတော့ ကူးသွားကြတယ်။ ဒုတိယမြစ်ချောင်းရောက်တဲ့အခါ လှေသင်္ဘောရှာလို့မရတဲ့အတွက်ကြောင့် တရားဂုဏ်တော်တွေ အာရုံပြုပြီးတော့ ကူးသွားကြတယ်။ တတိယမြစ်ချောင်း ရောက်သွားတဲ့အခါလည်း လှေသင်္ဘောတွေ ရှာလို့မရတဲ့အတွက်ကြောင့် သံဃာဂုဏ်တော်ကို အာရုံပြုပြီးတော့ နှလုံးသွင်းပြီးတော့ ကူးသွားကြတယ်။ ချောချောမောမောပဲ ဟိုတစ်ဖက်ကမ်းကို ရောက်သွားကြတယ်။

ဟိုဘက်ကမ်း ရောက်သွားကြတော့ မြတ်စွာဘုရားက ညောင်ပင်အောက်မှာ စောင့်ပြီးတော့ ကြိုနေသကဲ့သို့ ရောင်ခြည်တော်ခြောက်သွယ် လွှတ်ပြီးတော့ သီတင်းသုံးနေတော်မူတယ်။ ရောင်ခြည်တော်တွေမြင်တော့ မဟာကပ္ပိနမင်းကြီးနဲ့ အမတ်ကြီးတစ်ထောင်တို့ မြတ်စွာဘုရားရှိတော်မူရာသို့ ဦးတည်ပြီးတော့ သွားကြတယ်။ ရောက်သွားတဲ့အခါ မြတ်စွာဘုရား တရားဟောလိုက်တာ တရားလည်းဆုံး မဟာ

ကပ္ပိနမင်းကြီးနဲ့ အမတ်ကြီးတစ်ထောင် သောတာပန် ဖြစ်သွားကြတယ်။ မမြန်ပါဘူးလား . . . မြန်ပါတယ်ဘုရား။ ဘာအခြေခံရထားလို့လဲ . . . ပိတိအခြေခံရထားလို့ပါဘုရား။ ပိတိအခြေခံရထားလို့ ဖြစ်တယ်။

ကုန်သည်တွေက မိဖုရားကြီးထံသွားပြီး မင်းကြီးပေးသည့် စာကို ပြတော့ "အမောင်ကုန်သည်တို့ များလှချည်လား၊ မင်းကြီးအတွက် ဘာအကျိုးတွေ ဆောင်ရွက်ပေးလို့လဲ" "ဘာအကျိုးမှ မဆောင်ရွက်ပေးရပါဘူး။ မင်းကြီးကို သတင်းထူးတွေ ပြောလို့ပါပဲ" "အဲဒီသတင်းထူးကို ကျွန်ုပ်ကိုလည်း ပြောလို့မရဘူးလား" "ရပါတယ်" "ပြောလို့ရရင် ပြောကြပါ။

"ကျွန်ုပ်တို့တိုင်းပြည်မှာ ဘုရားရတနာဆိုတာ ဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက်နေပါတယ်"ဟု ပြောလိုက်တဲ့အခါ မိဖုရားကြီးလည်း မေ့သွားတယ်။ ပြန်သတိရလာတော့ "အမောင်ကုန်သည်တို့ ဘာသတင်းထူးပြောကြတာလဲ" "ကျွန်ုပ်တို့တိုင်းပြည်မှာ ဘုရားရတနာဆိုတာ ဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက်နေပါတယ်"ဟု ပြောလိုက်တဲ့အခါ ပြန်မေ့သွားပြန်တယ်။ (၃)ကြိမ်တိုင်တိုင် မေ့သွားတယ်။ ပိတိမများပါဘူးလား . . . များပါတယ်ဘုရား။

ဖရဏာပိတိ ၇မ်းဆီထိသကဲ့သို့ ဘုရားလို့ ကြားလိုက်တာနဲ့ မေ့မေ့သွားတယ်။ (၄)ကြိမ်ကျမှ ကောင်းကောင်းသိတော့ "အမောင်ကုန်သည်တို့ သင်တို့ကို မင်းကြီးက ဘုရားရတနာ ပြောနိုင်တဲ့အတွက်ကြောင့် ဘယ်နှသိန်းပေးလိုက်သလဲ" "(၁)သိန်းပေးပါတယ်" "ကျွန်ုပ်က မွဲပါတယ်။ ကျွန်ုပ်က (၃)သိန်းပေးမယ်"ဟု ပြောတယ်။ မွဲတဲ့သူက ဘယ်နှသိန်းပေးပါသလဲ . . . (၃)သိန်းပေးပါတယ်ဘုရား။

ဒကာကြီးများနဲ့ ဒကာမကြီးများ သဒ္ဒါတရားမှာတော့ မကွာခြားပါဘူးလား . . . ကွာခြားပါတယ်ဘုရား။ ကျောင်းအဆောက်အဦတွေထဲ ထည့်တဲ့အထဲမှာ ဒကာမကြီးတွေနာမည်က တော်တော်များနေတာ တွေ့ရတယ်။ ဟိုရှေးအခါထဲက ကွာခြားခဲ့တာ အခုမှ မဟုတ်ပါဘူး။ ဒါကြောင့် အပြစ်ပြောစရာ မလိုတော့ပါဘူး။ မြတ်စွာဘုရား လက်ထက်တော်အခါထဲက ကွာခြားခဲ့တာကြီးကို အခုမှ လာအပြစ်တင်နေရင်တော့ နေရာမှ ကျမှကျပဲ့မလား . . . နေရာမကျပါဘုရား။ နေရာမကျပေဘူး။ ကျွန်ုပ်က မွဲပါတယ်ဆိုပြီး ဘယ်နှသိန်းပေးပါသလဲ . . . (၃)သိန်းပေးပါတယ်တဲ့။ ဘုရားရတနာကို ပြောနိုင်တဲ့အတွက် ကုန်သည်တွေကို (၃)သိန်းပေးပါတယ်။

"နောက်ဘာသတင်းထူး ကြားရပါသေးလဲ" "ကျွန်ုပ်တို့တိုင်းပြည်မှာ တရားရတနာဆိုတာ ဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက်နေပါတယ်"ဟု ပြောတဲ့အခါမှာလည်း ဒီလိုပဲ(၃)ကြိမ်တိုင်တိုင် မေ့သွားတယ်။ ပိတိတွေ ပျံ့နှံ့လို့ မေ့သွားတာဖြစ်တယ်။ (၄)ကြိမ်ကျမှ သတိရတော့ "အမောင်ကုန်သည်တို့ တရားရတနာကို ပြောနိုင်တဲ့အတွက်ကြောင့် သင်တို့ကို (၃)သိန်းထပ်ပေးပါတယ်" ဘယ်နှသိန်းရသွားပါသလဲ . . . ခြောက်သိန်းပါဘုရား။ ခြောက်သိန်းရပြီ။

"နောက်ထပ် ဘာသတင်းထူးများ ကြားရပါသေးသလဲ" "ကျွန်ုပ်တို့တိုင်းပြည်မှာ သံဃာရတနာဆိုတာ ဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက်နေပါတယ်" ဟု ပြောတဲ့အခါမှာလည်း ဒီလိုပဲ (၃)ကြိမ်တိုင်တိုင် မေ့သွားတယ်။ ပစ္စိမဘဝိကပုဂ္ဂိုလ်တွေဆိုတော့၊ နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန္တာဖြစ်မယ့် ပုဂ္ဂိုလ်တွေဆိုတော့ ပိတိမများပါဘူးလား . . . များပါတယ်ဘုရား။ ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာနဲ့စပ်တဲ့ ပိတိတွေသိပ်အားကြီးတယ်။ မေ့မေ့သွားတယ်။

တစ်နေ့သောအခါ ရဟန္တာ(၃)သောင်းထဲက အဘိညာဉ်သမာပတ်ရတဲ့ ရဟန္တာတစ်ပါးက ဆရာမဟာသီဝကို အာရုံပြုပြီးတော့ ကြည့်လိုက်တယ်။ ဘယ်အဆင့်များ ရောက်နေလဲ၊ ရဟန္တာအဆင့် ရောက်ပြီလားလို့ ကြည့်လိုက်တော့ ဘယ်အဆင့်မှ မရောက်သေးဘူး။ ပုထုဇဉ်ပဲ ဖြစ်နေတာကို မြင်တဲ့အတွက်ကြောင့် ကြွလာပြီးတော့ "ဆရာတော်ကြီးဘုရား . . . တပည့်တော်ကို စာတစ်ဝါလောက် သင်ပေးပါဦးဘုရား" ဟု လျှောက်ထားတယ်။ "ဟာ - သင့်အတွက် စာသင်ဖို့ရာ အချိန်မရှိတော့ပါဘူး။ ဆွမ်းခံသွားရင်းလည်း တရားတွေ သင်ပေးနေရတယ်။ ခြေဆေးရင်းလည်း သင်ပေးနေရတယ်။ အယုတ်ဆုံးသဖြင့် မျက်နှာသစ်နေတဲ့အချိန်မှာလည်း သင်ပေးနေရတာပဲ"ဟု မိန့်ကြားတယ်။

"အို - ဒီလိုလားဘုရား။ ဒီလိုဆိုရင် အရှင်ဘုရား နံနက်စောစောလေးမှာ တစ်ချိန်လောက်မှ တရားနှလုံးသွင်းချိန်လေးများ မရတော့ပါဘူးလားဘုရား" "မရတော့ပေဘူး" "အို- ဒီလိုလားဘုရား။ ဒီလိုဆိုရင်တော့ သေမင်းရောက်လာတဲ့အခါ မအားသေးဘူး၊ စာချစရာရှိသေးတယ်လို့ အရှင်ဘုရား ပြောရမှာပဲနော်"ဆိုပြီးတော့ ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်သွားတယ်။

မထေရ်ကြီး ထိတ်လန့်သွားတယ်။ "အို- ဒီရဟန်း တကယ်စာသင်ချင်လို့ မဟုတ်ပါဘူး။ မိမိကိုလာပြီးတော့ တရားပြတာပဲ။ တရားအားထုတ်တာမခက်ပါဘူး"။ ရဟန္တာဖြစ်အောင် ပြထားပေးတဲ့ ဆရာတော်ကြီးဆိုတော့ ရဟန္တာဖြစ်တဲ့နည်းလမ်းတွေ သူကျွမ်းကျင်နေတော့ တရားအားထုတ်တာ မခက်ပါဘူးဆိုပြီး ဝါဆိုလဆန်း (၁၃)ရက်မှာ တောထွက်သွားတယ်။ ဝါဆိုလပြည့်နေ့ ပြန်ကြွလာပြီးတော့ ကျောင်း

သွားတော့မယ်။ မင်းကြီးလိုပဲ တရားထူးတရားမြတ်တွေ ရအောင်ယူတော့မယ်" "ဒီလိုဆိုလိုရှိရင် ကျွန်ုပ်တို့လည်း လိုက်ကြပါမယ်" "လိုက်မယ်ဆိုရင် ရထားတွေပြင်ကြ"ဆိုတဲ့အတိုင်း ရထားတွေပြင်ကြတယ်။ ပြင်ပြီးတော့ မင်းကြီးသွားတဲ့လမ်းအတိုင်း မြတ်စွာဘုရားရှိတဲ့နေရာသို့ ဦးတည်ပြီးတော့ ထွက်ခဲ့ကြတယ်။

မြစ်(၃)တန်ကိုလည်း မင်းကြီးလိုပဲ ပထမမြစ်ကိုတော့ ဘုရားဂုဏ်တော်ကို အာရုံပြုပြီးတော့ ကူးကြတယ်၊ ဒုတိယမြစ်ကိုလည်း တရားဂုဏ်တော်ကို အာရုံပြုပြီးတော့ ကူးကြတယ်၊ တတိယမြစ်ကိုတော့ သံဃာဂုဏ်တော်ကို အာရုံပြုပြီးတော့ ကူးကြတယ်။ ဟိုဘက်ကမ်းရောက်သွား၍ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ရောင်ခြည်တော်တွေ မြင်ရတဲ့အခါ ရထားပေါ်က ဆင်းပြီးတော့ မြတ်စွာဘုရားရှိတဲ့နေရာသို့ ဦးတည်ပြီးတော့ ဝင်သွားကြတယ်။

ရောက်သွားတဲ့အခါ မဟာကပ္ပိနမင်းကြီးနဲ့ အမတ်ကြီးတစ်ထောင်တို့ ရဟန်းဖြစ်နေကြပေတယ်။ ဧဟိဘိက္ခုရဟန်းတွေ၊ မြတ်စွာဘုရားခေါ်ထားလို့ ရဟန်းတော်တွေ ဖြစ်နေကြပေတယ်။ ဝါတော်(၆၀)ရတဲ့ မထေရ်ကြီးများလို သပိတ်၊ သင်္ကန်းတွေ ဝတ်ရုံပြီးတော့ ရဟန်းတော်တွေ ဖြစ်နေကြတယ်။ အဲဒီရဟန်းတော်တွေကို မမြင်ရအောင် မြတ်စွာဘုရား တန်ခိုးတော်နဲ့ ကွယ်ထားတယ်။ မိဖုရားကြီးနှင့် အမတ်ကြီးကတော်တွေ မြင်ရလို့ရှိရင် ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာတွေ ဖြစ်ပြီးတော့ စိတ်တွ မတည်ငြိမ်ပါဘဲ တရားတွေ မရနိုင်မှာကို မြတ်စွာဘုရား မြင်တော်မူတဲ့အတွက်ကြောင့် ဘာနဲ့ကွယ်ထားပါသလဲ . . . တန်ခိုးတော်နဲ့ ကွယ်ထားပါတယ်ဘုရား။ ကွယ်ထားတယ်။

ရူတ်တရက် ရဟန်းတော်ကြီးတွေ ဖြစ်နေတာကို မြင်ရတော့ တချို့ကလည်း ဝမ်းသာကြမယ်။ တချို့လည်း ဝမ်းနည်းကြမယ်။ ဝမ်းသာဝမ်းနည်းတွေ ဖြစ်နေလို့ရှိရင် စိတ်ကမတည်ငြိမ်၊ သမာဓိမဖြစ်ပေဘူး။ သမာဓိမဖြစ်ရင် ဝိပဿနာဉာဏ်လည်း. . . မဖြစ်တော့ပါဘုရား။ အဲဒါကိုမြင်တော့ မြတ်စွာဘုရား တရားမဟောသေးဘဲနဲ့ ဘာနဲ့ကွယ်ထားပါသလဲ . . . တန်ခိုးနဲ့ကွယ်ထားပါတယ်ဘုရား။ ကွယ်ထားပြီးတော့ အမတ်ကြီးကတော်တစ်ထောင်နဲ့ အနောဇာဒေဝီမိဖုရားကို တရားထပ်ဟောပါတယ်။

တရားအသံကတော့ မဟာကပ္ပိနမင်းကြီးနဲ့ အမတ်ကြီးတစ်ထောင်လည်း ကြားနေရတယ်။ အသံကိုတော့ နှစ်ဦးလုံးကို ကြားရတယ်။ အဆင်းကိုတော့ မမြင်ရပေဘူး။ မြတ်စွာဘုရား တရားဟောလိုက်တော့ ပိတိအခြေခံများတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ဖြစ်သည့်အားလျော်စွာ အနောဇာဒေဝီနဲ့ အမတ်ကြီးကတော် တစ်ထောင်လည်း တရားဆုံးတာနဲ့ သောတာပန် ဖြစ်သွားကြတယ်။

သောတာပန်ဖြစ်သွားတော့ လူ့ဘောင်လူ့လောကမှာတော့ မပျော်ကြတော့ပေဘူး။ အထက် တရားထူးတရားမြတ်တွေရဖို့ရာ အားထုတ်ချင်ကြတဲ့အတွက်ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားက ဘိက္ခုနီမကျောင်းတိုက်သို့ ပို့စေပြီးတော့ ရဟန်းပြုစေလိုက်တယ်။

မဟာကပ္ပိနမင်းကြီးနဲ့ အမတ်ကြီးတစ်ထောင်ကတော့ အဲဒီအနောဇာဒေဝီတို့ကို ဟောတဲ့တရားလည်းဆုံးရော ရဟန္တာလည်း ဖြစ်သွားကြတယ်။ ဘာအခြေခံကကောင်းခဲ့လို့လဲဆိုတော့ ပိတိအခြေခံက ကောင်းခဲ့လို့ဖြစ်တယ်။ ပိတိအခြေခံကောင်းတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်များ တရားတွေ မြန်မြန်တွေ့၊ တရားတွေ မြန်မြန်ရတယ်ဆိုတာ ထင်ရှားပါတယ်။

အနောဇာဒေဝီမိဖုရားနဲ့ အမတ်ကြီးကတော်တစ်ထောင်တို့ ဘိက္ခုနီမပြုပြီးတဲ့အခါ ဆက်လက်ပြီးတော့ အားထုတ်လိုက်တာ ရဟန္တာဖြစ်သွားကြတယ်။ ပိတိအခြေခံကောင်းတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်များ တရားထူးတရားမြတ်တွေ မြန်မြန်ရတယ်ဆိုတဲ့ သာဓကပါပဲ။ ဝိပဿနာဈာန် အကျိုးမများပါဘူးလား . . . အကျိုးများပါတယ်ဘုရား။ အကျိုးများပါတယ်။ ဝိပဿနာဈာန်အဂ်ီတွေထဲက ပိတိဈာန်အဂ်ီကနေ၍ ကျေးဇူးပြုပုံဖြစ်တယ်။ ဝိပဿနာအတွက် ကျေးဇူးမများပါဘူးလား . . . ကျေးဇူးများပါတယ်ဘုရား။

(၅) ဈာနပစ္စည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုမှတ်ပုံ

ဝေဒနာကလည်း ကျေးဇူးများပါတယ်။ ဝေဒနာ(၃)မျိုးလုံး ဝိပဿနာမရှုရပါဘူးလား . . . ရှုရပါတယ်ဘုရား။ ဒုက္ခဝေဒနာကိုလည်း ရှုရတယ်။ သုခဝေဒနာကိုလည်း ရှုရတယ်။ ဒုက္ခဝေဒနာ ဒေါမနဿကို အခြေခံပြီးတော့ တရားထူးတရားမြတ်ရသွားတဲ့ သာဓကတွေလည်း ကျမ်းဂန်တွေမှာ ထင်ရှားစွာ ရှိခဲ့ပါတယ်။ ဒေါမနဿဝေဒနာကို အခြေခံပြီးတော့ တရားရသွားတဲ့ သာဓကကို ကျဉ်းကျဉ်းတော့ ဟောလို့ ရကောင်းပါလိမ့်မယ်။

မဟာသီဝမထေရ်အကြောင်းကို တရားနာပရိသတ်များအားလွန်ခဲ့တဲ့ သီတင်းတစ်ပတ်က အနည်းငယ် ဟောကြားခဲ့ဖူးပါပြီ။ မဟာသီဝမထေရ်သည် ဂိုဏ်းကြီး(၁၈)ကို အုပ်ချုပ်ပြီးတော့ တရားတွေ ပြပေးနေတယ်။ ပိဋ္ဌကသုံးပုံတွေ သင်ကြားပေးနေတယ်။ သူတရားပြပေးလို့ တရားရသွားတဲ့ ရဟန္တာပေါင်းက (၃)သောင်းရှိပါတယ်တဲ့။ သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ်ကတော့ ရေတွက်လို့ မရလောက်အောင် များပြားပါတယ်။

ပစ္စည်း = အကြောင်း ပစ္စယုပ္ပန် = အကျိုး
ရှုပ် မဂ္ဂင်္ဂါနိ နာမ်ရှုပ် မဂ္ဂသမ္မယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ

၁။ နိဒါန်း - မဂ္ဂပစ္စယောတိ = မဂ္ဂပစ္စည်း ဆိုသည်မှာ
အကြောင်း - မဂ္ဂင်္ဂါနိ = မဂ်တရားတို့သည်
အကျိုး - သမ္မယုတ္တကာနံ = မဂ်တရားတို့နှင့် ယှဉ်ကြကုန်သော
- ဓမ္မာနဉ္စ = စိတ် စေတသိတ် တရားတို့အားလည်း ကောင်း
- တံသမုဋ္ဌာနာနံ = ထိုစိတ်စေတသိတ်တို့ကြောင့်ဖြစ်ကြကုန်သော
- ရူပါနဉ္စ = ရုပ်တရားတို့အားလည်းကောင်း
အကြောင်းသတ္တိ - မဂ္ဂပစ္စယေန = အကြောင်းသတ္တိဖြင့်
နိဂုံး - ပစ္စယော = အကျိုးပြုသည်
- ဟောတိ = ဖြစ်၏။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ မှန်စွာမြင်သိ၊ ကြံမိမှန်ကန်၊
မှန်စွာပြောပြု၊ ရှာမှူလမ်းမှန်၊

ရှိသံယာတွေနဲ့ ဝါဆိုမယ်။ (၃)ရက်လောက် အားထုတ်ရင် ရဟန္တာဖြစ်နိုင်ပါတယ်ဆိုပြီး တောထွက်သွားတယ်။

အားထုတ်လိုက်တာ ဝါဆိုလပြည့်နေသို့ ရောက်လာသော်လည်း တရားထူးတရားမြတ် မရပေဘူး။ နောက်တစ်ခါ တစ်ဝါတွင်းဆက်ပြီး အားထုတ်မယ်ဆိုပြီး အားထုတ်တယ်။ တစ်ဝါတွင်းဆိုတာ မကြာပေဘူးဟု ဆက်လက်ပြီး အားထုတ်နေတယ်။ ဝါကျွတ်တော့လည်း တရားမရပေဘူး။ မရတော့ စိတ်နှလုံး မသာမယာမှု ဒေါမနဿဖြစ်လာတယ်။ ဖြစ်တော့ မျက်ရည်ကျတယ်။

တရားနာပရိသတ်များ၊ ယောဂီများလည်း တရားတွေ အတွေ့ဆိုးပြီး တရားတွေမတက်တဲ့အခါ မျက်ရည်မကျပါဘူးလား . . . မျက်ရည်ကျပါတယ်ဘုရား။ ဆရာတော်ကြီးလည်း မျက်ရည်ကျတယ်။ တရားကို လိုချင်တော့ ဆက်လက်ပြီးတော့ အားထုတ်တယ်။ ဝါကျွတ်တိုင်း ဝါကျွတ်တိုင်း မျက်ရည်ကျရတယ်တဲ့။ ဘယ်နှဝါရသွားပြီလဲ (၂၉)ဝါ၊ (၂၉)ဝါ ရသွားပြီ။ တရားမရသေးပေဘူး။ ဝါကျွတ်တိုင်း ဝါကျွတ်တိုင်း မျက်ရည်ကျရတယ်။

နောက် ဝါ(၃၀)ပြည့်တဲ့နှစ်ကျတော့ အကြီးအကျယ် မျက်ရည်ကျတယ်။ ဒီဘဝမှာတော့ တရားထူးတရားမြတ် ရထိုက်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်မဟုတ်ပါဘူးဆိုပြီး မျက်ရည်အကြီးအကျယ်ကျတယ်။ အနီးအနားမှာရှိတဲ့ နတ်သမီးတစ်ဦးကလည်း အသံခပ်ကျယ်ကျယ်နဲ့ပဲ ငိုလိုက်တယ်တဲ့။ ငိုလိုက်တဲ့အခါမှာ ဆရာတော်ကြီး ကြားသွားတယ်။ "ဒီနားမှာ လာငိုနေတာ ဘယ်သူလဲ" "တပည့်တော် နတ်သမီးပါဘုရား" "ဘာကြောင့် ငိုရတာလဲ" "မင်္ဂတရား ဖိုလ်တရားလေးများ ရမလားလို့ ငိုရတာပါဘုရား"လို့ လျှောက်ထားလိုက်တယ်။

"ဩော် - နတ်သမီး၊ နတ်သားတွေတောင် သိကုန်ပြီ။ အို မဟာသီဝ. . . ဒီလိုတော့ မဖြစ်ဘူး။ သင်ဒီထက် ဆတက်ထမ်းပိုးတိုးပြီးတော့ အားထုတ်ရမယ်"။ ထူးထူးခြားခြား အားထုတ်လိုက်တာ (၄)မင် (၄)ဖိုလ် အဆင့်ဆင့်တက်ပြီးတော့ ရဟန္တာဖြစ်သွားတယ်။

ဒေါမနဿအခြေခံပြီးတော့ တရားမရသွားပါဘူးလား . . . တရားရသွားပါတယ်ဘုရား။ အဲဒီလို တရားတွေရသွားတဲ့ သာဓကရှိခဲ့ပါတယ်။

ဘယ်နှဝါကျင့်ရပါသလဲ . . . ဝါ(၃၀)ကျင့်ရပါတယ်။ ဇွဲမကောင်းပါဘူးလား . . . ဇွဲကောင်းပါတယ်ဘုရား။ ဘယ်နှဝါ၊ ဝါ(၃၀)တဲ့။ တရားနာပရိသတ်များကတော့ ရက်(၃၀)ပဲ အားထုတ်နိုင်ကြတယ်။ ရက် (၃၀)တောင် မနည်းဘဲ အားထုတ်ရပေတယ်။ အိမ်မှုကိစ္စ၊ လူမှုကိစ္စတွေ များလှပါတယ်ဘုရားဟု လျှောက်ထားကြတယ်။ တကယ်ပဲ များသလား၊ ဇွဲကိုပဲ လျှော့လိုက်တာလား မပြောတတ်တော့ပါဘူး။ အဲဒီလို မဟာသီဝ ရသွားတာ ဒေါမနဿကို အခြေခံပြီးတော့ မရသွားပါဘူးလား . . . ရသွားပါတယ်ဘုရား။ ရသွားပါတယ်။

ဝေဒနာထဲက ဒေါမနဿဝေဒနာကလည်း ဝိပဿနာရှုတဲ့အခါမှာ ကျေးဇူးမပြုပါဘူးလား . . . ကျေးဇူးပြုပါတယ်ဘုရား။ ကျေးဇူးပြုတယ်။ အဲဒီမျက်ရည်မျိုးကတော့ ကျသင့်ပါတယ်။ ကျချင်လည်း ကျပါစေ။ ဒီဒေါမနဿမျိုးတော့ ဖြစ်ချင်လည်းဖြစ်ပါစေ။ တရားရဖို့ရာ အခြေခံကောင်းတစ်ခု ဖြစ်နေပေတယ်။

ဤကဲ့သို့ ယနေ့ယခုအခါ၌ ပစ္စယနိဒ္ဒေသပါဠိတော်လာ စျာန ပစ္စည်းကို ရှုမှတ်ပုံနှင့်တကွ နာကြားရသဖြင့် နာကြားရသောအတိုင်း

လိုက်နာကျင့်ကြံပွားများ အားထုတ်နိုင်ကြပြီးလျှင် မိမိတို့ အလိုရှိအပ်တောင့်တအပ်သော တရားထူး တရားမြတ်တို့ကို ဒုက္ခခပ်သိမ်း အေးငြိမ်းရာဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို လွယ်ကူသောအကျင့်ဖြင့် လျင်မြန်စွာ ဆိုက်ရောက်၍ မျက်မှောက် ပြုနိုင်ကြပါ စေကုန်သတည်း . . . ။

ဆရာတော်ဘုရား ပေးသနားသောဆုနဲ့ ပြည့်စုံရပါလို၏ အရှင်ဘုရား။

သာဓု . . . သာဓု . . . သာဓုပါဘုရား။

(၁၈) မဂ္ဂ ပစ္စယော

မဂ္ဂင်္ဂါနိ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ၊ တံ သမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ၊ မဂ္ဂပစ္စယေန ပစ္စယော။

မဂ္ဂပစ္စည်း ။ ။ (၁) ထွက်မြောက်ကြောင်းဖြစ်၍ကျေးဇူးပြုတတ်သောတရား လည်းကောင်း။

(၂) ပညာ၊ ဝိတက်၊ ဝိရတီသုံးခု ဝီရိယ၊ သတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ဒိဋ္ဌတို့၏ နာမက္ခန္ဓာ (၄)ပါးကို ကာယကံ ဝစီကံ မနောကံမြောက်ကြောင်း၊ ဒုဂ္ဂတိသုဂတိ နိဗ္ဗာန်သို့ ပေါက်ရောက်ကြောင်းသဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူး ပြုမှုသည် "မဂ္ဂပစ္စည်း" ဆိုသတည်း။

စဉ်	ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်	ပစ္စယသတ္တိများ
၁	နာမ်	နာမ် + ရူပ်	မဂ္ဂ

(ဟေတု၊ စျာန၊ ကမ္မ၊ ဝိပါက)

ဆောင်ပုဒ်။ ။ ကိုယ်နှင့်နှူတ်မှာ၊ ဖြစ်ပေါ်လာငြား၊ အကုများ၊ ပယ်ရှားမြတ်သီလာ။

ကိုယ်နှင့်နှူတ်မှာဖြစ်ပေါ်လာတဲ့အတိုင်း သူ့အသက်သတ်ခြင်း၊ သူတစ်ပါးပစ္စည်းခိုးယူခြင်း၊ သူတစ်ပါးသားသမီးဖျက်ဆီးခြင်း၊ လိမ်ညာပြောခြင်း အစရှိတဲ့ ကိုယ်နှင့်နှူတ်မှာဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ အကုသိုလ်တရားတွေကိုတော့ သီလဖြင့် ပယ်ရမယ်။ သီလဆောက်တည်ထားလို့ရှိရင် ပယ်ပြီးသား မဖြစ်သွားပါဘူးလား . . . ပယ်ပြီးသား ဖြစ်သွားပါတယ်ဘုရား။ ပယ်ပြီးသား ဖြစ်သွားတယ်။

ကိုယ်နှူတ်သို့ မရောက်လာပါဘဲ စိတ်ထဲမှာ တနှံ့နှံ့ဖြစ်နေတဲ့ အကုသိုလ်တွေကို ဘာနဲ့ပယ်ရပါမလဲ။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ စိတ်အစဉ်မှာ၊ ဖြစ်ပေါ်လာငြား၊ အကုများ၊ ပယ်ရှားမြတ်သမာ။

ကိုယ်နှင့်နှူတ်ကို မရောက်လာဘူး။ စိတ်ထဲမှာ တနှံ့နှံ့ဖြစ်နေတယ်။ လိုချင်စရာလေးတွေ တနှံ့နှံ့လိုချင်တယ်။ ဟိုဟာလိုချင် ဒီဟာလိုချင်၊ ဟိုဟာကိုတပ်မက်လိုက် ဒီဟာကိုတပ်မက်လိုက် ကိုယ်နှူတ်တွေကိုတော့ မရောက်လာဘူး။ မရှိတတ်ပါဘူးလား . . . ရှိတတ်ပါတယ်ဘုရား။ လိုချင်စရာလေးတွေမရလို့ စိတ်ထဲမှာ တစ်နှံ့နှံ့ နှလုံးမသာမယာမှုလေးတွေလည်း မဖြစ်တတ်ပါဘူးလား . . . ဖြစ်တတ်ပါတယ်ဘုရား။ အို . . . မရသေးပါလား မရသေးပါလား၊ ဖြစ်မှဖြစ်ပါတော့မလား၊ ရမှရယူနိုင်ပါတော့မလားလို့ ကြောင့်ကြပူပန်မှုကလေး၊ နှလုံးမသာယာမှုလေးတွေ မကြာခဏ ရှိနေတတ်ပါတယ်။

မှန်စွာကြောင့်ကြ၊ မှတ်ရမှန်ကန်၊
စူးစိုက်ကပ်၊ ရှစ်ရပ်မဂ်လမ်းမှန်။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ ကံကျိုးမရှိပါ၊ စွဲယူတာ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမည်။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ မုသာဝိသု၊ ဖရူသမ္ဘာ၊ ဤလေးဖြာ၊ မိစ္ဆာဝါစာမည်။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ သတ်ခိုးကာမေ၊ ကံသုံးထွေ၊ ပြုလေမိစ္ဆာကမ္မမည်။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ မကြားဖူးကြား၊ ကြားဖူးစင်ကြယ်၊
ယုံမှားဖွယ်ပျောက်၊ အယူဖြောင့်သူ၊
စိတ်ကြည်ဖြူပါ၊ တရားနာ၊ ငါးဖြာအကျိုးရသတည်း။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ မဖြစ်ဖူးငြား၊ အကုများ၊ ထင်ရှားမဖြစ်လာ။
ဖြစ်ဖူးပြီးငြား၊ အကုများ၊ ပယ်ရှားလျင်မြန်စွာ။
မဖြစ်ဖူးငြား၊ ကုသိုလ်များ၊ ဖြစ်ပွားစေဖို့ရာ။
ဖြစ်ဖူးပြီးငြား၊ ကုသိုလ်များ၊ လွန်စွာတိုးပွားရာ။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ ကိုယ်နှင့်နှူတ်မှာ၊ ဖြစ်ပေါ်လာငြား၊ အကုများ၊ ပယ်ရှားမြတ်သီလာ။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ စိတ်အစဉ်မှာ၊ ဖြစ်ပေါ်လာငြား၊ အကုများ၊ ပယ်ရှားမြတ်သမာ။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ ဘဝစဉ်ဆက်၊ ကိန်းလျက်ပါငြား၊ အကုများ၊ ပယ်ရှားမြတ်ပညာ။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ ဘဝစဉ်ဆက်၊ ကိန်းလျက်ပါငြား၊ အကုများ၊ ပယ်ရှားမြတ်ပညာ။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ အမြစ်မပယ်၊ အကိုင်းပယ်၊ ပြန်လည်ကြီးထားသည်။
ဆောင်ပုဒ်။ ။ အနုသယမပယ်၊ ဒုက္ခနယ်၊ ပြန်လည်ဖြစ်ရသည်။
ဆောင်ပုဒ်။ ။ အနုသယမပယ်၊ ဝက်မငယ်၊ ပြန်လည်ဖြစ်ရသည်။
ဆောင်ပုဒ်။ ။ အနုသယကိုပယ်၊ ဒုက္ခနယ်။ တကယ်လွတ်ကြသည်။
ဆောင်ပုဒ်။ ။ အနုသယပယ်ရန်၊ သတိပဋ္ဌာန်၊ အမှန်ပွားရမည်။
ဆောင်ပုဒ်။ ။ ကိုယ်အမူအရာ၊ ဖြစ်တိုင်းမှာ၊ မှန်စွာရှုရမည်။
ဆောင်ပုဒ်။ ။ ကောင်းဆိုးလတ်ပါ၊ ဝေဒနာ၊ ပေါ်တာရှုရမည်။
ဆောင်ပုဒ်။ ။ စိတ်အမူအရာ၊ ဖြစ်တိုင်းမှာ၊ မှန်စွာရှုရမည်။
ဆောင်ပုဒ်။ ။ သဘောတရား၊ ထင်ပေါ်ငြား၊ ပိုင်းခြားရှုရမည်။

(၁) မဂ္ဂပစ္စည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုမှတ်ပုံ

အကုသိုလ်တွေက ဘယ်နှမျိုးရှိနေပါသလဲ၊ တရားနာပရိသတ်များရဲ့သန္တာန်မှာ အကြမ်းဖျင်းအားဖြင့် အကုသိုလ်(၃)မျိုးရှိပါတယ်။ ဘယ်နှမျိုးရှိနေပါသလဲ . . . (၃)မျိုးရှိနေပါတယ်ဘုရား။

ကိုယ်နဲ့နှုတ်မှာဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ အကုသိုလ်ကတစ်မျိုး၊ စိတ်အစဉ်မှာဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ အကုသိုလ်တစ်မျိုး၊ အနမတဂ္ဂသံသရာ ဘဝပေါင်းများစွာက ကိန်းလာပါလာတဲ့ အကုသိုလ်ကတစ်မျိုး။ ဘယ်နှမျိုးပါလဲ . . . (၃)မျိုးပါဘုရား။ ကိုယ့်သန္တာန်မှာရှိတဲ့ အကုသိုလ်ကို ကိုယ်သိမှ ပယ်နိုင်မှာပါ။ မသိမှမသိဘဲနဲ့ ပယ်လို့မှ ရမှရပ့ါမလား . . . မရပါဘုရား။ သိထားဖို့ အရေးမကြီးပါဘူးလား . . . အရေးကြီးပါတယ်ဘုရား။

ကိုယ်နှုတ်မှာဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ အကုသိုလ်ကတစ်မျိုး၊ စိတ်အစဉ်မှာဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ အကုသိုလ်ကတစ်မျိုး၊ အနမတဂ္ဂသံသရာ ဘဝပေါင်းများစွာက လိုက်ပါလာတဲ့ အနုသယအကုသိုလ်ကတစ်မျိုး။ ကိုယ်နှုတ်မှာ ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ အကုသိုလ်တွေ ဘာနဲ့များပယ်ရမလဲ၊ မသိချင်ပါဘူးလား . . . သိချင်ပါတယ်ဘုရား။ စိတ်အစဉ်မှာဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ အကုသိုလ်ကို ဘာနဲ့များပယ်ရမလဲ၊ အနမတဂ္ဂသံသရာ ဘဝပေါင်းများစွာက လိုက်ပါလာတဲ့ ကိန်းလာတဲ့ အကုသိုလ်တွေကို ဘာနဲ့များပယ်ရမလဲ၊ သူ့အကုသိုလ်နဲ့သူ ပယ်ဖို့တရားကိုက်ညီမှသာလျှင် မြန်မြန်ပယ်ခြင်းကိစ္စတွေ ပြီးနိုင်ပါတယ်။

ကိုယ်နှုတ်တွေမှာဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ အကုသိုလ်တရားတွေ သူ့အသက်သတ်၊ သူ့ဥစ္စာခိုး၊ သူတစ်ပါးသားသမီးဖျက်ဆီး၊ လိမ်ညာပြော ကုန်းတိုက်တာ စတဲ့ ဒုစရိုက်(၇)ပါးက ကိုယ်နှုတ်မှာ မဖြစ်ပါဘူးလား. . . ဖြစ်ပါတယ်ဘုရား။ ကိုယ်နှုတ်မှာဖြစ်တဲ့ အကုသိုလ်တွေ ဝိတိက္ကမ အကုသိုလ်လို့ခေါ်တယ်။ လွန်ကျူးပြီးတော့ဖြစ်တယ်။ အင်မတန်ပဲ ထင်ရှားပါတယ်။ ခိုးလိုက်ရင် ခိုင်းလိုက်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်လည်း မသိပါဘူးလား . . . သိပါတယ်ဘုရား။ တခြားသောပုဂ္ဂိုလ်တွေကကော . . . သိပါတယ်ဘုရား။ ဒီလူ "ခိုးတယ် ခိုးတယ်"နဲ့ သိတယ်။ အလွန်ထင်ရှားတာပဲ။ ဝိတိက္ကမ (လွန်ကျူး)ပြီးတော့ဖြစ်တဲ့ အကုသိုလ်ကို ဘာနဲ့ပယ်ရမလဲဆိုတော့ သီလနဲ့ပယ်ရမယ်။ ငါးပါးသီလ ဆောက်တည်ထားလိုက်တဲ့အခါ မခိုးနိုင်တော့ဘူး။ မသတ်နိုင်တော့ဘူး။ သူတစ်ပါးသားသမီးကို မဖျက်ဆီးနိုင်တော့ဘူး။ မလိမ်နိုင် မညာနိုင်တော့ဘူး။ ငါးပါးသီလက မပယ်လိုက်ပါဘူးလား . . . ပယ်လိုက်ပါတယ်ဘုရား။ ကိုယ်နှုတ်မှာဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ အကုသိုလ်တွေကို သီလနဲ့ပယ်ရမယ်။

သောက်မြစ်နဲ့တူတယ်။ ရေသောက်မြစ်ကြီးဆိုတာ အနားရောက်တာ တောင်မှ ဒီရေသောက်မြစ်ကြီးဟာ ဘယ်လောက်နက်တယ်၊ ကြီးတယ် လို့ သေသေချာချာသိရပါရဲ့လား . . . မသိရပါဘုရား။ ပကတိသော မျက်စိဖြင့်တော့ မသိနိုင်ဘူး။ ဉာဏ်မျက်စိနဲ့မှ သိနိုင်မယ်။ ဒီသစ်ပင်ဟာ ရေသောက်မြစ်ရှိနေလို့ ရှင်သန်နေတာပဲဟု ဉာဏ်ဖြင့်ကြည့်မှ သာ သိနိုင်တယ်။ ပကတိသော မျက်စိနဲ့တော့ အမြစ်ကြီးနဲ့တူတယ်။ မထင်ရှားဆုံးပဲ။ ကိုယ်ကိုယ်တိုင်တော့ မသိနိုင်ပေ။ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားလို့သာ သိရပေတယ်။

အဆိပ်ပင်ကြီးကို လူတွေ မနှစ်သက်ကြဘူး။ မနှစ်သက်တော့ အဆိပ်ပင်ကြီးကို တွေ့တဲ့အခါ အကိုင်းအခက်တွေလည်းဖြတ်၊ ပင်စည်လုံးပတ်ကြီးလည်းဖြတ် ဖြတ်ပြီးတော့ထားခဲ့မယ်။ ဒီသစ်ပင်ကြီးက အမြစ်ကြီးကို မတူးဖော်ဘူးဆိုလို့ရှိရင်တော့ နောင် မိုးတွေ၊ ရေတွေ သင့်သွားတဲ့အခါ အဲဒီအမြစ်ကြီးက အကိုင်းအခက်တွေထွက်ပြီးတော့ လူတွေကို ဒုက္ခပေးနိုင်သေးတယ်။ အမြစ်ရင်းကို တူးဖော်ထုတ်ဖို့ရာ အရေးကြီးဆုံးပဲ ဖြစ်တယ်။

အဲဒီလိုပါပဲ။ တရားနာပရိသတ်များရဲ့သန္တာန်မှာ အဆိပ်ပင်ကြီးရဲ့ အကိုင်းအခက်များနဲ့တူတဲ့ ကိုယ်နှုတ်တွေမှာဖြစ်တဲ့ အကုသိုလ်တွေကို သီလဖြင့် ပယ်သတ်ထား၊ စိတ်အစဉ်မှာဖြစ်တဲ့ ပင်စည်လုံးပတ်နှင့်တူတဲ့ အကုသိုလ်တွေကို သမထနဲ့ ပယ်သတ်ထားပါသော်လည်း အဆိပ်ပင်ကြီးရဲ့ ရေသောက်မြစ်ကြီးနှင့်တူတဲ့ ဘဝသံသရာများစွာက ကိန်းပါလာတဲ့ အနုသယအကုသိုလ်အညစ်အကြေးများကို ဝိပဿနာပညာ၊ မဂ်ပညာတို့ဖြင့် မပယ်သတ်ဘဲထားခဲ့သော် အပါယ်သံသရာစသော

ဝိပဿနာတရားအားထုတ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်များကတော့ ကိုယ့်စိတ်ကိုယ် မကြာခဏ ပြန်ပြီးတော့ သုံးသပ်မိတတ်ပါတယ်။ သြော်. . . ဒီစိတ်တွေဟာ ကုသိုလ်စိတ်လား၊ အကုသိုလ်စိတ်လား . . . အကုသိုလ်စိတ်ပါဘုရား။ အကုသိုလ်တွေပဲ။ မရတာတွေ ရချင်နေတာလည်း လိုချင်နေတာလည်း လောဘ။ ရချင်တာကို မရလို့ စိတ်နှလုံးပူပန်မှု ရှိနေတာလည်း ဒေါသ။ မကြာခဏမဖြစ်နေတတ်ပါဘူးလား . . . ဖြစ်နေတတ်ပါတယ်ဘုရား။ သားငယ်၊ သမီးငယ်တွေကို သဘောမကျ၊ သဘောမကျတော့ စိတ်ထဲမှာ ပြောတော့မပြောဖြစ်ဘူး။ စိတ်ထဲမှာ သဘောမကျပေဘူး။ ဒီကလေးတွေ နေပုံထိုင်ပုံ၊ ပြောဆိုပုံ နေရာမကျပါဘူး။ စိတ်ထဲမှာ တနုံ့နုံ့နဲ့ မဖြစ်တတ်ပါဘူးလား . . . ဖြစ်တတ်ပါတယ်ဘုရား။ စိတ်အစဉ်မှာဖြစ်တာ တော်တော်များများပါပဲ။ ဝိပဿနာတရား အားထုတ်ပြီးတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်များ ကိုယ့်စိတ်ကိုယ် သိနေတတ်ပါတယ်။ ဒါတွေဟာ ကြောင့်ကြပူပန်မှုတွေပဲ။ တရားရှုမှတ်နေရတာ ကောင်းပါတယ်။ ဒီလို မဖြစ်သွားတတ်ပါဘူးလား . . . ဖြစ်သွားတတ်ပါတယ်ဘုရား။ ဖြစ်သွားတတ်တယ်။

အဲဒီ စိတ်အစဉ်မှာဖြစ်တဲ့ အကုသိုလ်တွေကိုတော့ ဘာနဲ့ပယ်ရမလဲ၊ သူ့အစဉ်အတိုင်းဆိုလို့ရှိရင် သမထနဲ့ ပယ်ရမယ်။ ဘုရားရှိခိုးနေလိုက်တဲ့အခါ စိုးရိမ်ပူပန်ကြောင့်ကြမှုလေးတွေ၊ လိုချင်တပ်မက်မှုလေးတွေ မရှိတော့တာ သမာဓိက၊ သမထကနေပြီးတော့ ပယ်လိုက်ပါတယ်။ စိတ်အစဉ်မှာဖြစ်တဲ့ အကုသိုလ်တွေကို ပယ်လိုက်တာပါပဲ။

ဘဝအဆက်ဆက်၊ သံသရာအဆက်ဆက်က လိုက်လာတဲ့ အကုသိုလ် အညစ်အကြေးတွေကို ဘာနဲ့ပယ်ရမလဲ၊ ဝိပဿနာပညာ၊ မဂ်ပညာနဲ့ပယ်ရမယ်။

ပဋ္ဌာန်း နှင့် ဝိပဿနာ ရှုမှတ်ပုံ တရားမှတ်စုများ
- ၁၀၂ -

အဆိပ်ပင်ကြီးရဲ့ အကိုင်းအခက်နဲ့ ဘာနဲ့တူသလဲ၊ တရားနာပရိသတ်များသန္တာန်မှာ ကိုယ်နှုတ်တွေမှာဖြစ်တဲ့ အကုသိုလ်တွေနဲ့ တူတယ်။ အဆိပ်ပင်ကြီးရဲ့ အကိုင်းအခက်တွေကို အဝေးကြီးကနေ ၍ မမြင်ရပါဘူးလား . . . မြင်ရပါတယ်ဘုရား။ ကိုယ်နှင့်နှုတ်မှာ လွန်ကျူး လွန်ကျူးပြီးတော့ဖြစ်တဲ့ အကုသိုလ်ကလည်း ထင်ရှားတယ်။ ကိုယ်ကိုယ်တိုင်လည်း မသိပါဘူးလား . . . သိပါတယ်ဘုရား။ အို့ . . . လွန်ကျူးမိပြီ လွန်ကျူးမိပြီ၊ မဟုတ်တာတွေ ပြောမိပြီ စသည်ဖြင့် ကိုယ်တိုင်လည်းသိတယ်၊ သူတစ်ပါးတို့လည်း သိသိသွားတယ်။ ထင်ရှားတာချင်း မတူပါဘူးလား . . . တူပါတယ်ဘုရား။ အဆိပ်ပင်ကြီးရဲ့ အကိုင်းအခက်တွေက ထင်ရှားသလို ကိုယ်နှုတ်တွေမှာ လွန်ကျူး လွန်ကျူးပြီးတော့ဖြစ်တဲ့ အကုသိုလ်တရားတွေကလည်း ထင်ရှားတယ်။ ဒါကြောင့် ကိုယ်နှုတ်တွေမှာ လွန်ကျူး လွန်ကျူးပြီးဖြစ်တဲ့ အကုသိုလ်တွေက အဆိပ်ပင်မှာရှိတဲ့ သစ်ပင်ရဲ့ အကိုင်းအခက်တွေနဲ့တူတယ်။

စိတ်အစဉ်မှာရှိတဲ့ အကုသိုလ်အညစ်အကြေးတွေကတော့ မထင်ရှားဘူး။ ပင်စည်လုံးပတ်ကြီးနဲ့တူတယ်။ ပင်စည်လုံးပတ်ကြီးကို အဝေးကနေပြီးတော့ ကြည့်ရတဲ့သူတွေ၊ တစ်မိုင် နှစ်မိုင်လောက်ကနေ ကြည့်ရတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ဒီပင်စည်လုံးပတ်ကြီးဟာ ဘယ်လောက်ကြီးတယ်လို့ ထင်ထင်ရှားရှား သိရပါရဲ့လား . . . မသိရပါဘူးဘုရား။ ခန့်မှန်းခြေလောက်ပဲ သိရတယ်။ အဲဒီလိုပါပဲတဲ့။ စိတ်အစဉ်မှာရှိတဲ့ အကုသိုလ်တွေ သူတစ်ပါးတွေတော့ မသိရဘူး။ ကိုယ်ကိုယ်တိုင်တောင်မှ နှလုံးသွင်းတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်မှ သိရပါတယ်။ မထင်ရှားပေဘူး။

အနမတဂ္ဂသံသရာ ဘဝပေါင်းများစွာက လိုက်ပါလာတဲ့ အနုသယအကုသိုလ်ကတော့ ဘာနဲ့တူသလဲဆိုတော့ အဆိပ်ပင်ကြီးရဲ့ ရေ

ဆောင်ပုဒ်။ ။ ဘဝစဉ်ဆက်၊ ကိန်းလျက်ပါငြား၊ အကုမျှား၊ ပယ်ရှားမြတ်ပညာ။

ဘဝအဆက်ဆက်၊ သံသရာဆက်ဆက်က လိုက်ပြီး ကိန်းပြီး ပါလာတဲ့ အစွမ်းသတ္တိတွေ၊ အနုသယတွေ၊ အကုသိုလ်တရားတွေ တရားနာပရိသတ်များသန္တာန်မှာ ရှိကြတယ်။ အင်မတန်ပဲ များပြားပါတယ်။ စုပေါင်းထားတာတွေ ရှိနေတယ်။ အဲဒီအကုသိုလ်တွေ ပယ်နိုင်မှသာလျှင် တရားနာပရိသတ်များ အလိုရှိအပ် တောင့်တအပ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို ရရှိသွားနိုင်တယ်။ ဆုတောင်းနေရုံနှင့်တော့ မရနိုင်ပေဘူး။

ကိုယ်နှုတ်တွေမှာရှိတဲ့ အကုသိုလ်တွေ၊ စိတ်အစဉ်မှာရှိတဲ့ အကုသိုလ်၊ အနမတဂ္ဂသံသရာ ဘဝပေါင်းများစွာက လိုက်ပါလာတဲ့ အကုသိုလ်အညစ်အကြေးတွေ ဘာနဲ့များ ဥပမာတူသလဲဆိုတော့ ကျမ်းဂန်တွေမှာ ရှင်းပြထားသည်မှာ အဆိပ်ပင်ကြီးနဲ့ တူတယ်တဲ့။ မိမိတို့သန္တာန်မှာရှိနေတဲ့ အကုသိုလ်(၃)မျိုးဟာ ဘာနဲ့တူပါသလဲ . . . အဆိပ်ပင်ကြီးနဲ့ တူပါတယ်ဘုရား။ လူတွေကို ဒုက္ခပေးတဲ့ အဆိပ်ပင်ကြီးနဲ့ တူတယ်တဲ့။

အဆိပ်ပင်ကြီးမှာ အပိုင်း(၃)ပိုင်းရှိတယ်။ အကိုင်းတွေ အခက်တွေက တစ်ပိုင်း၊ ပင်စည်လုံးပတ်ကြီးက တစ်ပိုင်း၊ အမြစ်ရေသောက်မြစ်ကြီးကတစ်ပိုင်း၊ ဘယ်နှပိုင်းရှိပါသလဲ. . . (၃)ပိုင်းရှိပါတယ်။ တရားနာပရိသတ်များသန္တာန်မှာဖြစ်နေတဲ့ အကုသိုလ်ကလည်း ဘယ်နှပိုင်းရှိနေပါသလဲ. . . (၃)ပိုင်းပါဘုရား။ (၃)ပိုင်း။ ကိုယ်နှုတ်တွေမှာဖြစ်တဲ့ အကုသိုလ်၊ စိတ်အစဉ်မှာဖြစ်တဲ့ အကုသိုလ်၊ အနမတဂ္ဂသံသရာ ဘဝပေါင်းများစွာက လိုက်ပါလာတဲ့ အကုသိုလ်လို့ (၃)ပိုင်းရှိပေတယ်။

(၂) မဂ္ဂပစ္စည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုမှတ်ပုံ

မြင်လျှင်မြင်ကာမျှမတွာမှာ တည်အောင်ရှုနေရမယ်တဲ့။ မြင်လျှင်မြင်ကာမျှမတွာမာ မြင်အောင်ရှုတယ်ဆိုတာ သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်တွေအနေနဲ့၊ သတိပဋ္ဌာန်ဝိပဿနာအခြေခံမရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေအနေနဲ့တော့ ဘယ်လိုပြောတာလဲ၊ မြင်ပြီးပါပြီဆို အားလုံးမြင်သွားတာပါပဲ။ မြင်ကာမျှမတွာမှာ တည်အောင်ရှုလို့ မတတ်ပါဘူးတဲ့။ တရားနာပရိသတ်များလို သမာဓိဉာဏ်အခြေခံရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတိပဋ္ဌာန်အခြေခံရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်များတော့ မြင်လျှင်မြင်ကာမျှမတွာဆိုတာ သဘောကျပါတယ်။

စကြိ်လျှောက်နေတဲ့ပုဂ္ဂိုလ် အမှတ်တွေကောင်းနေတဲ့အခိုက်အတန့် ကြွတယ်၊ လှမ်းတယ်၊ ချတယ်လို့ မှတ်နေတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ပေါ့ပေါ့တက်သွားတာ၊ လှမ်းတဲ့အခါလည်း ပေါ့ပေါ့ပြီးတော့ ရွှေ့သွားတာ၊ ချလိုက်တဲ့အခါလည်း လေးလေးပြီးတော့ကျသွားတာကို မြင်ရတဲ့ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်မှာ သူ့ရှေ့က လူတစ်ယောက် ဖြတ်သွားပြီးတဲ့အခါ သွားမေးကြည့်၊ "ယောဂီရှေ့က ဖြတ်သွားတာဘယ်သူလဲ" "လူတစ်ယောက်တော့ ဖြတ်သွားတာပဲ။ ဘယ်သူလည်းတော့ မသိဘူး"။ မပြောပါဘူးလား . . . ပြောပါတယ်ဘုရား။ မြင်လျှင်မြင်ကာမျှမတွာမှာ မတည်သွားပါဘူးလား . . . တည်သွားပါတယ်ဘုရား။

သူနှလုံးသွင်းနေတာက ဘာကိုအဓိကထားပြီးတော့ နှလုံးသွင်းနေလဲ၊ အမှတ်ကို အဓိကထားပြီးတော့ နှလုံးသွင်းနေတယ်။ မြင်ဖို့ရာအဓိကထားပြီးတော့ နှလုံးသွင်းတာမဟုတ်တော့ မြင်လျှင်မြင်ကာမျှမတွာမှာ မတည်သွားပါဘူးလား . . . တည်သွားပါတယ်ဘုရား။ အဲဒီ

ဒုက္ခအမျိုးမျိုးတို့နှင့် တွေ့ကြရမည်သာဖြစ်ပေတယ်။ ထို့ကြောင့် အနုသယအကုသိုလ် အညစ်အကြေးတို့ကို ပယ်သတ်ဖို့ရာ အရေးအကြီးဆုံးပင်ဖြစ်ပေတယ်။

ပယ်သတ်ဖို့ရာမှာလည်း ယခုလိုဘဝမျိုးကို ရရှိမှသာ ပယ်သတ်နိုင်ပေတယ်။ ယခုလိုဘဝမျိုးဆိုတာ လူလည်းဖြစ်နေရတဲ့ အခိုက်အတန့်၊ အသက်လည်းရှင်နေသည့် အခိုက်အတန့်၊ သတိပဋ္ဌာန်ဝိပဿနာတရားတွေလည်း ထွန်းကားနေတဲ့ အခိုက်အတန့်၊ မြတ်စွာဘုရားသာသနာတော်ကြီးနှင့် တွေ့ကြုံနေရတဲ့ အခိုက်အတန့်ဟူသော ရခဲသည့် အခိုက်အတန့်ကြီး(၄)မျိုးရရှိထားသော ဘဝမျိုးဖြစ်လို့ အဆိပ်ပင်ကြီးရဲ့ အမြစ်ရင်းကြီးနဲ့တူတဲ့ အနုသယအကုသိုလ်ကို ပယ်သတ်နိုင်တာဖြစ်တယ်။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ ဘဝစဉ်ဆက်၊ ကိန်းလျက်ပါငြား၊ အကုမျှား၊ ပယ်ရှားမြတ်ပညာ။

ဝိပဿနာပညာ၊ မဂ်ပညာတို့ဖြင့် ပယ်သတ်ရမယ်။ ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ရှေးဦးစွာ ပယ်သတ်နေရတာပါပဲ။ အဲဒီ အနုသယကိလေသာကလည်း နှစ်မျိုးရှိပါတယ်တဲ့။ အာရမ္မဏာနုသယနှင့် သန္တာနာနုသယ။ အာရမ္မဏာနုသယဆိုတာ ယခုတရားနာပရိသတ်များ မြင်ရ၊ ကြားရ၊ နံရ၊ စားရ၊ တွေ့ထိရ၊ ကြံစည်စိတ်ကူးရတယ်ဆိုတဲ့ အာရုံတွေမှာ အနုသယတွေ ကိန်းကိန်းသွားတာဖြစ်တယ်။

မြင်ရရုံ အာရုံတစ်ခုပဲဆိုပါတော့၊ အလွန်သာယာဖွယ်ကောင်းတဲ့ အာရုံတစ်ခု မြင်ရခိုက်မှာ မရှုမှတ်နိုင်ခဲ့ဘူး။ ဒီအာရုံ ကွယ်ပျောက်သွားပြီးတဲ့ နောက်ပိုင်းမှာ အချိန်တော်တော်ကြာမှ ပြန်ပြန်ပြီးတော့

သတိရတယ်။ အို. . . အလွန်သာယာဖွယ်ကောင်းတာပဲ၊ အလွန်နှစ်သက်ဖွယ်ကောင်းတာပဲ၊ အလွန်ခင်ပင်စရာကောင်းတာပဲလို့ ထပ်ထပ်ပြီးတော့ ဖြစ်နေတတ်တယ်။ အဲဒီထပ်ထပ်ပြီးတော့ ဖြစ်နေတာကို ဘာလို့ခေါ်သလဲဆိုတော့ အနုသယလို့ခေါ်တယ်။ ကိန်းတယ်လို့ခေါ်တယ်။ လောဘတဏှာကိလေသာ ကိန်းကိန်းလာတယ်။ သတိရတိုင်း သတိရတိုင်း မကိန်းလာပါဘူးလား . . . ကိန်းလာပါတယ်ဘုရား။

ဒေါသဖြစ်စရာ အာရုံဆိုးတွေ့ရတယ်။ အလွန်ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်တဲ့ အာရုံနဲ့ တွေ့ရတဲ့အချိန်မှာ မရှုမှတ်နိုင်ခဲ့ဘူး။ မရှုမှတ်နိုင်တဲ့အတွက်ကြောင့် နောင်ပြန်ပြန်သတိရတယ်။ အို. . . မမြင်ချင်တာနဲ့ မြင်ရတယ်။ မတွေ့ချင်တာ တွေ့နေရတယ်။ စိတ်နှလုံးမသာယာမှုလေးတွေ ထပ်ထပ်ပြီးတော့ မဖြစ်နေတတ်ပါဘူးလား . . . ဖြစ်နေတတ်ပါတယ်ဘုရား။ သတိရတိုင်း သတိရတိုင်း စိတ်နှလုံးမသာယာမှုတွေ ထပ်ထပ်ပြီးတော့ ဖြစ်လာတတ်တယ်။ အဲဒီလို ထပ်ထပ်ပြီးတော့ ဖြစ်လာတာကို ဘာလို့ခေါ်ပါသလဲ . . . အနုသယကိန်းတာပါဘုရား။ အနုသယကိန်းတယ်၊ ပဋိဃာနုသယ ဒေါသကိန်းတယ်။ အာရမ္မဏာနုသယ ကြောက်စရာမကောင်းပါဘူးလား . . . ကြောက်စရာကောင်းပါတယ်ဘုရား။

အဲဒီ ဒီအာရမ္မဏာနုသယကို မှတ်နိုင်ရင်မှတ်နိုင် မမှတ်နိုင်ရင် သန္တာနာနုသယတွေဖြစ်ပြီးတော့ နောက်နောင်ဘဝတွေမှာ မိမိကို ဒုက္ခပေးဖို့ရာ အမြစ်ကြီးပဲ။ စုဆောင်းလိုက်တာပဲတဲ့။ ကိုယ့်ကိုယ်ကို ဒုက္ခပေးဖို့ရာ ကိုယ်စုဆောင်းလိုက်တာနဲ့ မတူပါဘူးလား . . . တူပါတယ်ဘုရား။ တူတယ်။ မြင်ဆဲခဏမှာ၊ ကြားဆဲခဏမှာ ရှုမှတ်နိုင်ရမယ်။

မရှုမှတ်နိုင်လို့ရှိရင်တော့လည်း နောင်ပြန်သတိရတဲ့အခါ ဒီလို စိတ်နှလုံး မသာယာမှုဖြစ်ရတာ။ စိတ်ထဲမှာ စိတ်နှလုံးမသာယာမှု ဖြစ်လာလို့ရှိရင်တော့ စိတ်ကူးကြံစည်တယ်၊ စိတ်ကူးကြံစည်တယ်၊ စိတ်နှလုံးမသာယာမှုဖြစ်တယ်လို့ ပြန်မှတ်နေရတယ်။ ဝိပဿနာသမာဓိဉာဏ်အားရှိလာလို့ မှတ်လိုက်လို့ရှိရင် စိတ်ကူးကြံစည်မှုတွေက ပျောက်ပျောက်သွားတာ၊ ပျက်ပျက်သွားတာ ကိုယ်တိုင်ပဲ တွေ့ရမယ်။

အဲဒီလို သတိပဋ္ဌာန်နည်းနဲ့လည်း မမှတ်နိုင်ဘူးဆိုလို့ရှိရင်တော့ အနုသယတွေ ကိန်းတယ်။ အဲဒီအနုသယတွေ မကိန်းနိုင်ရအောင်လည်း မြင်ကတည်းက စွမ်းနိုင်လို့ရှိရင်လည်း မြင်တယ်၊ မြင်တယ်လို့ မမှတ်ရပါဘူးလား . . . မှတ်ရပါတယ်ဘုရား။ မြင်ကာမျှမတွာမှာ တည်ရအောင် ရှေးဦးစွာ မှတ်ရတာပါပဲတဲ့။

ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌမတ္တံ ဘဝိဿတိ။

ဒိဋ္ဌေ = မြင်အပ်သော အဆင်းရူပါရုံ၌၊
ဒိဋ္ဌမတ္တံ = မြင်ကာမျှဖြစ်သော စိတ်သည်၊
ဘဝိဿတိ = ဖြစ်လတ္တံ့ (၀၀) ဖြစ်အောင်ရှုရမည်။
ဣတိ = ဤသို့၊
ဘဂဝါ = မြတ်စွာဘုရားသည်၊
အဝေါစ = ကရုဏာရှေ့သွား ပညာအားဖြင့် ဟောကြား တော်မူခဲ့ပါပေသတည်း . . . ။

သာဓု . . . သာဓု . . . သာဓုပါဘုရား။

ဘဝပေါင်းများစွာက လိုက်ပါလာတဲ့၊ မိမိတို့ကို ဒုက္ခပေးနေတဲ့ အမြစ်ရင်းကြီးနဲ့တူတဲ့ အနုသယကိုလည်း ပယ်ရာမရောက်နေပါဘူးလား . . . ပယ်ရာရောက်နေပါတယ်ဘုရား။ ပယ်ရာရောက်နေတယ်။

အကျိုးဖြစ်တဲ့ မဂ်ဉာဏ်ဖြင့်ပယ်နိုင်ခြင်း အစွမ်းသတ္တိရဲ့အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်တဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်မှာ တင်စားပြီးတော့ အကြောင်းဖြစ်တဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ပယ်တယ်ဆိုလို့ရှိရင်လည်း မမှားပါဘူး။ ဝိပဿနာအားထုတ်နေရတာ အညစ်အကြေးနဲ့တူတဲ့ အနုသယတွေကို ပယ်နေရတာပဲ။ နေရာမကျပါဘူးလား . . . နေရာကျပါတယ်ဘုရား။ အမြစ်ကို တူးဖော်နေတာပဲ။ အဲဒီလို အမြစ်ရင်းကို ပယ်သတ်နိုင်မှလည်း မိမိတို့အလိုရှိအပ်တောင့်တအပ်တဲ့ တရားထူးတရားမြတ်တွေကို ရသွားနိုင်တယ်။ အမြစ်ရင်းကို မပယ်သတ်ရင်တော့ တရားထူးတရားမြတ်လည်း မရနိုင်ဘူး။ ဘဝသံသရာမှာ အိုလို့မဆုံး၊ နာလို့မဆုံး၊ သေလို့မဆုံးဘဲ ဖြစ်ရမှာပါပဲ။ အဲဒီအမြစ်ရင်းကို မပယ်သတ်နိုင်လို့ ဘဝသံသရာမှာ ပြန်ပြီးတော့ ဒုက္ခတွေတွေ့ရတဲ့ သာဓကလေးတစ်ခုပြောပြီးတော့ တရားအဆုံးသတ်ပါတော့မယ်။ ပရိသတ်ဟောင်း၊ ယောဂီဟောင်းများတော့ မကြာခဏ နာကြားဖူးပါတယ်။

တစ်ချိန်သောအခါ မြတ်စွာဘုရား ရာဇဂြိုဟ်ပြည် ဝေဠုဝန်ကျောင်းမှာ သီတင်းသုံးနေတယ်။ တစ်နေ့သောအခါ အရှင်အာနန္ဒာနှင့်တကွ နောက်လိုက်သံဃာတွေနဲ့ မြတ်စွာဘုရား ရာဇဂြိုဟ်မြို့သို့ ဆွမ်းခံကြွတော်မူပါတယ်။ မြို့ဝသို့ရောက်တော့ ဝက်မလေးတစ်ကောင်တွေ့တယ်။ အစာစားနေတယ်။ မြေကြီးတွေ တူးဖော်တူးဖော်ပြီးတော့ စားနေတဲ့ ဝက်မလေးတစ်ကောင်တွေ့တော့ မြတ်စွာဘုရား ပြုံးတော်

လို တည်သွားလို့ရှိရင် အနုသယဟာ မကိန်းတော့ပါဘူး။ ဒီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ဆန့်ကျင်ဘက်ပဲ၊ ဒီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ခင်မင်စရာ တွယ်တာစရာပုဂ္ဂိုလ်ပဲလို့ ပိုင်းပိုင်းခြားခြားမသိတော့ လောဘလည်းမဖြစ်၊ ဒေါသလည်းမဖြစ်တော့ပေဘူး။

သမာဓိဉာဏ်တွေ သိပ်အားကောင်း၍ ဘင်္ဂဉာဏ်တွေ သိပ်ထက်သန်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကျတော့ မြင်တယ်၊ မြင်တယ်လို့ မှတ်လိုက်ရင် မြင်ရတဲ့ အဆင်းရူပါရုံတွေ တရိပ်ရိပ် ပြောင်းလဲနေတာ၊ မြင်သိစိတ်လေး တစ်ခုပြီးတစ်ခု ပျောက်သွားတာ၊ မြင်တယ်၊ မြင်တယ်လို့ မှတ်လိုက်တဲ့ မှတ်သိစိတ်ပါ ကုန်ပျက်ကုန်ပျက်သွားတာ မြင်ကြရတယ်။ အဲဒီလိုမြင်တော့ ပိုပြီးတော့ ထူးခြားစွာသိရလို့ အကုသိုလ်တွေ မဖြစ်တော့ဘူး။ အနုသယတွေ မကိန်းနိုင်တော့ပေဘူး။

နားကကြားရင်လည်း ဒီလိုပဲမှတ်ရတယ်။ ဒီလိုပဲ ကြားတယ်၊ ကြားတယ်ဟု ကြားကာမျှမတ္တမှာ တည်သွားအောင် မှတ်ရတယ်။ မိမိရဲ့ သမာဓိဉာဏ်အားလျော်စွာ ကြားကာမျှမတ္တမှာ တည်သွားရင် အနုသယတွေ မကိန်းနိုင်တော့ပေဘူး။

အဲဒီလို မြင်ကာမျှမတ္တ၊ ကြားကာမျှမတ္တမှာ မမှတ်နိုင်ဘူးဆိုလို့ရှိရင်တော့ နောက်ပြန်သတိရတဲ့အခါ ကြံစည်တယ်၊ စိတ်ကူးတယ်၊ ကြံစည်တယ်၊ စိတ်ကူးတယ်လို့ မှတ်ရပါတယ်။ သမာဓိဉာဏ် အသင့်အတင့် အားရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာ ကြံစည်တဲ့၊ စိတ်ကူးတဲ့ စိတ်ကလေးပျက်ပျက်သွားတာ ကိုယ်တိုင်ပဲ တွေ့ကြတယ်။ ကြံစည်တာ၊ စိတ်ကူးတာ ပျက်ပျက်သွားတော့ အနုသယကိန်းလို့ ရပါသေးရဲ့လား . . . ကိန်းလို့မရပါဘုရား။ မရတော့ဘူး။

ကြံစည်တယ်၊ စိတ်ကူးတယ်တောင်မှ မမှတ်တတ်ဘူး။ မိမိသန္တာန်မှာတော့ ဒါတွေ ပြန်ပြန်သတိရလို့ အနုသယတွေ ကိန်းနေတယ်လို့ သိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်အတွက် ဘယ်လိုမျှားမှတ်ရပါ့မလဲ . . . ကိုယ်ကာယမှာ ရှုမှတ်ရပါမယ်ဘုရား။ ကာယကတော့ တရားနာပရိသတ်များ အနိုင်ဆုံးပါပဲ။ ကြံစည်တယ်၊ စိတ်ကူးတယ်လည်း မမှတ်နိုင်ဘူး ဆိုရင် ထိုင်လျက်ဆိုရင်တော့ ဖောင်းတယ်၊ ပိန်တယ်၊ ထိုင်တယ်၊ ထိတယ် မှတ်လိုက်ရမယ်။ အမှတ်ဖြစ်သွားတာနဲ့ ကြံစည်စိတ်ကူးမှုတွေ မရှိတော့ဘူး။ စိတ်က တစ်ချိန်ထဲမှာ နှစ်ခုတစ်ပြိုင်နက်တည်း မဖြစ်နိုင်ပေဘူး။ အမှတ်ဖြစ်သွားတာနဲ့ ပယ်ပြီးသာ ဖြစ်သွားတယ်။ အနုသယကို ပယ်ပြီးဖြစ်သွားတယ်။ အနုသယ မကိန်းနိုင်တော့ပေဘူး။

လျောင်းလျက်ဆိုလို့ရှိရင်လည်း ဖောင်းတယ်၊ ပိန်တယ်၊ လျောင်းတယ် မှတ်နေလိုက်ရင် ဒီကြံစည်စိတ်ကူးမှုတွေ မရှိတော့ပေဘူး။ ပယ်ပြီးသာ ဖြစ်သွားတယ်။

သွားလျက်ဆိုရင်လည်း ဘယ်လှမ်းတယ် ညာလှမ်းတယ်၊ ကြွတယ်၊ ချတယ်၊ ကြွတယ် လှမ်းတယ် ချတယ်လို့ အမှတ်ဖြစ်သွားတာနဲ့ ကြံစည်စိတ်ကူးမှုတွေ မရှိတော့ပေဘူး။ ပယ်ပြီးသား ဖြစ်သွားတယ်။ တရားနာပရိသတ်များ အာရမ္မဏာနုသယကို ပယ်နိုင်တဲ့၊ ပယ်သတ်နိုင်တဲ့ လက်နက်ကောင်း မရထားပါဘူးလား . . . ရထားပါတယ်ဘုရား။ ဝိပဿနာလက်နက်ရထားတယ်။ လက်နက်ကောင်းရှိရဲ့သားနဲ့ မပယ်ဘူး၊ မသတ်ဘူး။ ကိုယ့်ကိုဒုက္ခပေးမယ့်တရားတွေကို မပယ်ဘူး၊ မသတ်ဘူးဆိုရင်တော့ နေရာမှ ကျမှကျပါ့မလား . . . နေရာမကျပါဘုရား။ နေရာမကျဘူး။ ကိုယ်ရထားတဲ့လက်နက်ကို ကိုယ်အသုံးမချဘဲကိုး။ ကိုယ့်ကို ပြန်ဒုက္ခပေးမှာပေါ့။

တကယ်စင်စစ် အနုသယကိုပယ်နိုင်တာကတော့ အနမတဂ္ဂသံသရာက ပါလာတဲ့ သန္တာနာနုသယကို ပယ်နိုင်တာကတော့ ဘင်္ဂဉာဏ်ပဲတဲ့။ ဝိပဿနာဉာဏ်ကတော့ အာရမ္မဏာနုသယ ပစ္စုပ္ပန်မှာတွေ့ရတဲ့၊ အာရုံအမျိုးမျိုးတွေမှာ ဖြစ်ဖြစ်လာတဲ့၊ အကြိမ်ကြိမ်အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်အခါခါ ဖြစ်လာတဲ့ အနုသယအကုသိုလ်ကို ပယ်နိုင်တယ်။ ဤကဲ့သို့ ပယ်နိုင်တာကလည်း တစ်ဆင့်မကောင်းနေပါဘူးလား. . . ကောင်းနေပါတယ်ဘုရား။ နောက်နောင် ဘဝတွေ အနုသယကင်းဖို့ရာ ဖြစ်တယ်။ သန္တာနာနုသယတွေ မဖြစ်တော့ပေဘူး။ အတိတ်အတိတ်ဘဝတွေက ပါလာခဲ့တဲ့ သန္တာနာနုသယကိုတော့ မဂ်ဉာဏ်က ပယ်နိုင်တယ်။

မဂ်ဉာဏ်ချည်းသက်သက်ကို သွားယူလို့လည်း မရဘူး။ မဂ်ဉာဏ်ဖြစ်အောင် ဘယ်ကစပြီးတော့ ပွားရသလဲ . . . ဝိပဿနာဉာဏ်က စပွားရပါတယ်ဘုရား။ စပွားရတယ်။ မဂ်ဉာဏ်ရဲ့တည်ရာဟာ ဝိပဿနာပဲ။

ဝိပဿနာအားထုတ်လို့ ဝိပဿနာဉာဏ် ရင့်ကျက်သွားတဲ့အခါ မဂ်ဉာဏ်ကို ရောက်သွားတယ်။ မဂ်ဉာဏ်သို့ ရောက်သွားလို့ရှိရင် အနမတဂ္ဂသံသရာ ဘဝပေါင်းများစွာက လိုက်ပါလာတဲ့၊ မိမိကို ဒုက္ခပေးနေတဲ့ အနုသယကို ပယ်သတ်လိုက်တာပါပဲတဲ့။ မဂ်ဉာဏ်ချည်းသက်သက်တော့ ပွားယူလို့ . . . မရပါဘုရား။ မရဘူး။ မဂ်ဉာဏ်ဖြစ်ချင်လို့ရှိရင် ဘယ်တရားများ ပွားများအားထုတ်ရပါမလဲ . . . ဝိပဿနာတရား ပွားများအားထုတ်ရပါမယ်ဘုရား။ ပွားများအားထုတ်ရတယ်။ ဒီတော့ သတိပဋ္ဌာန်တရား ပွားများအားထုတ်တာ အနမတဂ္ဂသံသရာ

အဆိပ်ပင်ကြီးတစ်ပင်ကို ပင်စည်လုံးပတ်၊ အကိုင်းအခက်တွေ ဖြတ်ထားပြီး အမြစ်ကြီးတော့ မတူးဖော်ဘဲထားခဲ့လို့ရှိရင် ဒီအပင်ကြီးဟာ ဘေးရန်အန္တရာယ်တွေမရှိဘဲနဲ့ ရေတွေ၊ မိုးတွေ၊ လေတွေ အဆင်သင့်သွားတဲ့အခါ အကိုင်းတွေ အခက်တွေ ပြန်ပေါက်ပြီးတော့ ဒီအဆိပ်ပင်ကြီးဟာ လူတွေကို၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါတွေကို ဒုက္ခပြန်ရောက်စေသလို အနမတဂ္ဂသံသရာ ဘဝပေါင်းများစွာက ကိန်းလာ၊ ပါလာတဲ့ တဏှာနုသယ အနုသယကိလေသာကို မဂ်ဖြင့် မပယ်သတ်နိုင်လို့ရှိရင် ဘဝသစ်မှာ ဖြစ်ရခြင်းဆင်းရဲ၊ အိုရခြင်းဆင်းရဲ၊ နာရခြင်းဆင်းရဲ၊ သေရခြင်းဆင်းရဲ အစရှိတဲ့ ဆင်းရဲတွေ အဖန်ဖန်အထပ်ထပ် ဖြစ်လို့မဆုံး၊ အိုလို့မဆုံး၊ နာလို့မဆုံး၊ သေလို့မဆုံး၊ အပါယ်ငရဲလည်းကျလို့မဆုံး ဖြစ်ရလိမ့်မယ်ဟု မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားလိုက်တော့ ရဟန်းတွေ သံဝေဂဖြစ်နေတဲ့အခိုက်အတန့် နာကြားပြီးတော့ အားထုတ်လိုက်ကြတာ သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ် စသည်တို့ ဖြစ်သွားကြတယ်တဲ့။

အဲဒီမှာ ဂါထာ(၆)ဂါထာလောက် ဟောကြားလိုက်ပါတယ်။ ရဟန်းတော်တွေ သံဝေဂတွေဖြစ်နေတဲ့အခိုက်အတန့် အားထုတ်လိုက်တော့ တရားထူးတရားမြတ်တွေ မရသွားပါဘူးလား . . . ရသွားပါတယ်ဘုရား။ ရသွားကြတယ်။ အဲဒီမှာ ဝက်မလေး ပရိပို့ဏမဖြစ်စဉ် အခါတုန်းက အဖျားဖြတ်တရား သီလတရားနဲ့လည်း မပြည့်စုံပါဘူးလား . . . ပြည့်စုံပါတယ်ဘုရား။ အလယ်ဖြတ်တရား၊ သမထတရားနဲ့လည်း ပြည့်စုံတယ်။ အရင်းဖြတ်တရား၊ အမြစ်ဖြတ်ဝိပဿနာတရားနဲ့ မပြည့်စုံခဲ့တဲ့အတွက်ကြောင့် ဘာဖြစ်ရပါသလဲ . . . ဝက်မလေး ဖြစ်ရပါတယ်ဘုရား။ ဗြဟ္မာပြည်ကနေပြီးတော့ ဘယ်ရောက်ပါသလဲ

မူလိုက်တယ်။ ပြုံးတော်မူလိုက်တော့ သွားတော်က အရောင်တွေ ထွက်တော်မူတဲ့အတွက်ကြောင့် မြတ်စွာဘုရား ပြုံးတော်မူတာကို အရှင်အာနန္ဒာကသိတော့ "မြတ်စွာဘုရား . . . ဘာကြောင့် ပြုံးတော်မူတာပါလဲဘုရား"ဟု လျှောက်ထားတယ်။

"ဟိုရှေ့နားမှာ ဝက်မလေးတွေ့လား . . . " "တွေ့ပါတယ်ဘုရား" "အဲဒီဝက်မလေးကို တွေ့လို့ပြုံးတာ။ ဒီဝက်မလေးဟာ သာမန်ဝက်မလေး မဟုတ်ဘူး။ ဗြဟ္မာပြည်က သက်ဆင်းလာတဲ့ ဝက်မလေး။" အံ့ဩစရာမကောင်းပါဘူးလား . . . အံ့ဩစရာကောင်းပါတယ်ဘုရား။ ဗြဟ္မာပြည်ဆိုတာ သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်တွေရောက်နိုင်တာ မဟုတ်ပေဘူး။ ကျင့်ကြံလို့ စျာန်တွေ ရသွားတဲ့အခါကျမှ ဗြဟ္မာပြည်ရောက်သွားတယ်။ အဲဒီဗြဟ္မာပြည်ကနေပြီးတော့ သက်ဆင်းလာတဲ့ ဝက်မလေးဆိုတော့ ရဟန်းတော်တွေ ထိတ်လန့် အံ့ဩသွားကြတယ်။

"ဒီဝက်မလေးဟာ ကဿပမြတ်စွာဘုရား လက်ထက်တော် အခါက ဆွမ်းစားကျောင်းအနီးမှာ ကြက်မကြီးဖြစ်တယ်။ ရဟန်းတစ်ပါးက ဝိပဿနာတရားတွေ သရဇ္ဈာယ်နေတဲ့ တရားအသံနာကြားပြီး ကွယ်လွန်သွားတဲ့အတွက်ကြောင့် မင်းသမီးသွားဖြစ်တယ်။ လူ့ပြည်မှ တရားသံတွေကြားပြီးတော့ မင်းသမီးသွားဖြစ်ရတဲ့အတွက်ကြောင့်၊ တရားလေးက ပါသွားတဲ့အတွက်ကြောင့် လူ့ပြည် လူ့လောကမှာ မမျော်တော့ပေဘူး။ ပရိပို့ဏမဆိုတော့ ရှစ်ပါးသီလအကျင့်၊ ဆယ်ပါးသီလအကျင့်တွေနဲ့ ပြည့်စုံနေတယ်။

သီလအကျင့်ဆို အဖျားဖြတ်တရားပဲ။ သီလဟာ ဘာတရားပါလဲ . . . အဖျားဖြတ်တရားပါဘုရား။ နောက် သမထလည်း အားထုတ်

တယ်။ တစ်နေ့သောအခါ ကုဋ္ဌီအိမ်သာထဲ ဝင်လိုက်တဲ့အခါ လောက်တွေကို မြင်လိုက်တော့ သူရှုလိုက်တာ ပထမစျာန်ရသွားတယ်။ အဲဒီ ပထမစျာန်ရသွားတဲ့အခါ စျာန်သမာပတ်ချမ်းသာနဲ့ပဲ သူပျော်မွေ့ပြီးတော့ နေတယ်။ တစ်ဘဝလုံး ပထမစျာန်ချမ်းသာနဲ့ပဲ နေပေတယ်။ ဝိပဿနာကိုတော့ အားမထုတ်ဖြစ်ဘူးတဲ့။ ကွယ်လွန်သွားတော့ ပထမစျာန်ဗြဟ္မာပြည်သို့ ရောက်သွားတယ်။ ပထမစျာန်ဗြဟ္မာပြည်မှာ ကမ္ဘာနဲ့ချီပြီးတော့ ဗြဟ္မာရဲ့ချမ်းသာတွေ ခံစားပြီးတော့ စျာန်အရှိန်ကလည်း ကုန်သွား၍ ဗြဟ္မာသက်တမ်းကလည်း ကုန်သွားတဲ့အခါကျတော့ လူ့ပြည်မှာ သူဌေးသမီး ပြန်ဖြစ်တယ်။

တစ်ခါတည်း ဝက်မလေးတော့ မဖြစ်ဘူးတဲ့။ ပထမစျာန်ရအောင် အားထုတ်စဉ်က ဥပစာရသမာဓိဆိုတာရှိတယ်။ သူကတစ်ဆင့် အကျိုးပေးပါတယ်။ လူ့ပြည်မှာပြန်ပြီး သူဌေးသမီးဖြစ်တယ်။ သူဌေးသမီးဘဝက ဒုစရိုက်မှုတွေ ပြုလုပ်မိတဲ့အတွက်ကြောင့် ယခု ငါဘုရားပွင့်လာတဲ့အခါမှာ ဒီရာဇဂြိုဟ်မြို့ဝမှာ ဝက်မလေးဖြစ်နေရတာပဲ"ဟု မြတ်စွာဘုရား မိန့်ကြားလိုက်တော့ ရဟန်းတော်တွေ သံဝေဂဖြစ်ကြတယ်။ အို. . . စျာန်ရအောင် အားထုတ်ဖို့ကလည်း လွယ်တာမဟုတ်ဘူး။ စျာန်ရပြီးပုဂ္ဂိုလ်ပင် ဤဝက်ဖြစ်ရသေးတယ်ဟု သံဝေဂတွေဖြစ်နေတဲ့ အခိုက်အတန့်မှာ ရဟန်းတော်တွေ တရားရနိုင်တဲ့အကြောင်းကို မြတ်စွာဘုရား မြင်တော်မူလို့ ရပ်ပြီးတော့ တရားဟောပါတယ်။

ယထာပိ မူလေ အနုပဒ္ဒဝေ ဒဠှေ၊
ဆိန္နေပိ ရုက္ခော ပုနရေဝ ရူဟတိ။
ဧဝမ္ပိ တဏှာနုသယေ အနုဟတေ၊
နိဗ္ဗတ္တတိ ဒုက္ခမိဒံ ပုနပ္ပုနံ။

မူလေ = အမြစ်အရင်းသည်၊
အနုပဒ္ဒဝေ = ဘေးရန်မရှိသည်ဖြစ်၍၊
ဒဠှေ = မြဲမြံစွာတည်သည်၊
သတိ = ရှိသော်၊
ဆိန္နေပိ = ဖြတ်အပ်သော်လည်း၊
ရုက္ခော = သစ်ပင်သည်၊
ပုနရေဝ = တစ်ဖန်သာလျှင်၊
ရူဟတိယထာပိ = အကိုင်းအခက်ပေါက်ကာ စည်ပင်ကြီးပွားပြန်သကဲ့သို့၊
ဧဝံ = ဤအတူ၊
တဏှာနုသယေ = အနုမတဂ္ဂသံသရာ ဘဝပေါင်းများစွာက ကိန်းလာသော တဏှာနုသယကို၊
အနုဟတေ = သောတာပတ္တိမဂ်၊ သကဒါဂါမိမဂ်၊ အနာဂါမိ မဂ်၊ အရဟတ္တမဂ်တို့ဖြင့် မပယ်သတ်သည်ရှိ သော်၊
ဣဒံဒုက္ခံ = ဤဘဝသစ္စာဖြစ်ရသောဆင်းရဲ အိုရခြင်း ဆင်းရဲ၊ နာရခြင်းဆင်းရဲ၊ သေရခြင်းဆင်းရဲသည်၊
ပုနပ္ပုနံ = အဖန်ဖန်အထပ်ထပ်၊
နိဗ္ဗတ္တတိ = ဖြစ်ရ၏။
ဣတိ = ဤသို့၊
ဘဂဝါ = မြတ်စွာဘုရားသည်၊
အဝေါစ = ကရုဏာရှေ့သွား ပညာအားဖြင့် ဟောကြားတော်မူခဲ့ပါပေသတည်း . . . ။

သာဓု . . . သာဓု. . . သာဓုပါဘုရား။

တည်ရအောင်၊ နံကာမျှမတွတ္တသဘောလေးမှာ တည်ရအောင် မရှုရပါဘူးလား . . . ရှုရပါတယ်ဘုရား။ ကာယ၊ ဝေဒနာ၊ စိတ္တမှတစ်ပါး ကျန်တာတွေရှုတာကိုတော့ ဘာလို့ခေါ်ပါသလဲ၊ ဓမ္မာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်ဟု ခေါ်ရတယ်။ သဘောတရားမျှကို ရှုရတယ်။

ကျေးဇူးတော်ရှင် မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီးရဲ့ ဆောင်ပုဒ်တွေ ဆိုပြီးတော့ တရားအဆုံးသတ်ရအောင်။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ ကိုယ်အမူအရာ၊ ဖြစ်တိုင်းမှာ၊ မှန်စွာရှုရမည်။

ကိုယ်အမူအရာဖြစ်တိုင်းဖြစ်တိုင်းမှာ မှန်စွာသိအောင် ရှုရမည်။ ကိုယ်အမူအရာလေး ဖြစ်တိုင်းဖြစ်တိုင်း၊ ထိုင်တယ် ထိုင်တယ်၊ ထတယ် ထတယ်၊ သွားတယ် သွားတယ်၊ ရပ်တယ် ရပ်တယ်၊ လျောင်းတယ် လျောင်းတယ်၊ ကွေးတယ် ကွေးတယ်၊ ဆန့်တယ် ဆန့်တယ်လို့ အမူအရာလေးကို သိအောင် ရှုနေရမယ်။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ ကောင်းဆိုးလတ်ပါ၊ ဝေဒနာ၊ ပေါ်တာရှုရမည်။

ကောင်းတဲ့သုခဝေဒနာ ပေါ်လာရင်လည်း ရှုရမှာပဲ။ ဆိုးတဲ့ဒုက္ခဝေဒနာပေါ်လာရင်လည်း ရှုရမှာပဲ။ ကောင်းတာလည်းမဟုတ် ဆိုးတာလည်းမဟုတ် အလတ်တန်းစားဖြစ်တဲ့ ဥပေက္ခာဝေဒနာပေါ်လာရင်လည်း ရှုရမှာပဲ။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ စိတ်အမူအရာ၊ ဖြစ်တိုင်းမှာ၊ မှန်စွာရှုရမည်။

ကောင်းတဲ့စိတ်ပေါ်လာရင်လည်းရှု၊ ဆိုးတဲ့စိတ်ဖြစ်ပေါ်လာရင်လည်းရှု၊ စိတ်ညစ်တာလည်းရှု၊ စိတ်ဆိုးရင်လည်းရှု၊ စိတ်ချမ်းသာရင်လည်းရှု၊ စိတ်အမူအရာတွေ ဖြစ်တိုင်းဖြစ်တိုင်းလည်း ရှုနေရမယ်။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ သဘောတရား၊ ထင်ပေါ်ငြား၊ ပိုင်းခြားရှုရမည်။

. . . ဝက်မလေး ပြန်ဖြစ်ပါတယ်ဘုရား။ အမြစ်ဖြတ်တရား အရေးမကြီးပါဘူးလား . . . အရေးကြီးပါတယ်ဘုရား။

"ပြဟ္မာပြည်မှာ တဝင်းဝင်း ဝက်စားကျင်းမှာ တရွှင်းရွှင်း" အင်မတန်ပဲ သတိထားစရာ မကောင်းပါဘူးလား . . . သတိထားစရာကောင်းပါတယ်ဘုရား။ ယခုတရားနာပရိသတ်များကတော့ အမြစ်ဖြတ်တရားကို အဓိကထားပြီးတော့ အားထုတ်နေရတယ်။ အလွန်နေရာကျတာပါပဲ။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ အမြစ်မပယ်၊ အကိုင်းပယ်၊ ပြန်လည်ကြီးထားသည်။

အကိုင်းတွေ၊ ပင်စည်လုံးပတ်တွေသာ ပယ်သတ်ထားတယ်။ အမြစ်ရင်းကြီးကို မတူးဖော်လိုက်တော့ ပြန်လည်ကြီးထွားလာပြီး လူတွေကို ဒုက္ခမပေးပါဘူးလား . . . ဒုက္ခပေးပါတယ်ဘုရား။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ အနုသယမပယ်၊ ဒုက္ခနယ်၊ ပြန်လည်ဖြစ်ရသည်။

အနမတဂ္ဂသံသရာ ဘဝပေါင်းများစွာက ကိန်းပါလာတဲ့ အနုသယတွေ မပယ်နိုင်တဲ့အတွက်ကြောင့် ဒုက္ခနယ်ထဲတွင် ဝက်မလေး ပြန်မဖြစ်ရပါဘူးလား . . . ဖြစ်ရပါတယ်ဘုရား။ ဒုက္ခနယ် အပါယ် (၄)ဘုံ ပြန်ကျရတယ်။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ အနုသယမပယ်၊ ဝက်မငယ်၊ ပြန်လည်ဖြစ်ရသည်။

အဖျားဖြတ်တရား သီလနဲ့လည်း ပြည့်စုံခဲ့တယ်။ အလယ်ဖြတ်တရား သမထနဲ့လည်း ပြည့်စုံခဲ့တယ်။ အရင်းဖြတ်တရား ဝိပဿနာနဲ့ မပြည့်စုံခဲ့တဲ့အတွက်ကြောင့် အနုသယတည်းဟူသော အမြစ်ရင်းကြီးကို မပယ်နိုင်ခဲ့တဲ့အတွက်ကြောင့် ဘာလေးဖြစ်ရပါသလဲ . . . ဝက်မလေးဖြစ်ရတယ်တဲ့။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ အနုသယကိုပယ်၊ ဒုက္ခနယ်။ တကယ်လွတ်ကြသည်။

ရဟန်းတော်တွေ ဝိပဿနာတရားအားထုတ်လိုက်တော့ အနုသယကို ပယ်လိုက်တဲ့အတွက်ကြောင့် ဒုက္ခနယ်ထဲက လွတ်မြောက်သွားကြတယ်။ သကဒါဂါမ်ဖြစ်သွားတဲ့ ရဟန်းတော်တွေကျတော့ လူ့ပြည်၊ နတ်ပြည်(၆)ထပ်မှာဖြစ်ရတဲ့ အကြိမ်ပေါင်းများစွာ ဖြစ်ရမယ့် အိုခြင်း၊ နာခြင်း၊ သေခြင်း စတဲ့ ဒုက္ခတွေ လွတ်မြောက်သွားတယ်။ တစ်ကြိမ်သာ ယင်းဒုက္ခတွေကို ခံရတော့တယ်။

သကဒါဂါမီ။ သကိ = တစ်ကြိမ်၊ အာဂါမီ = ပြန်လာတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်။ တစ်ကြိမ်ပဲ လူ့ပြည်၊ နတ်ပြည်မှာဖြစ်ရမယ့် ဒုက္ခတွေ ခံရတော့မယ်။ နေရာမကျပါဘူးလား . . . နေရာကျပါတယ်ဘုရား။ အနာဂါမ်ဖြစ်သွားလို့ရှိရင်တော့ အနာဂန္တာ = ဆိုတဲ့အတိုင်း ကာမဘုံမှာ လူ့ပြည်၊ နတ်ပြည်မှာဖြစ်ရမယ့် အိုရ၊ နာရ၊ သေရတဲ့ဒုက္ခတွေ လုံးဝကင်းလွတ်သွားတယ်။ ဘာကို ပယ်လိုက်လို့ပါလဲ . . . အနုသယကို ပယ်လိုက်လို့ပါဘုရား။ အနုသယကို ပယ်လိုက်လို့။

ရဟန္တာဖြစ်အောင် အားထုတ်လိုက်တဲ့အခါကျတော့ အနုသယကို ပယ်လိုက်တဲ့အခါကျတော့ (၃၁)ဘုံမှာဖြစ်ရတဲ့ ဒုက္ခအမျိုးမျိုးကို အကုန်လွန်မြောက်၍ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာသို့ တစ်ခါတည်း ရောက်တော့တာပါပဲ။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ အနုသယပယ်ရန်၊ သတိပဋ္ဌာန်၊ အမှန်ပွားရမည်။

အနုသယပယ်ဖို့ရာ ဒါနလောက်လေးနဲ့လည်း မပယ်နိုင်၊ သီလလောက်နဲ့လည်း မပယ်နိုင်၊ သမထလောက်နဲ့လည်း မပယ်နိုင်ပေဘူး။

တကယ်တမ်း ဒုက္ခတွေမှ လွတ်မြောက်ချင်တယ်၊ အနုသယကို ပယ်ချင်တယ်ဆိုရင်တော့ ဘယ်တရားမျှား အားထုတ်ရပါမလဲ . . . သတိပဋ္ဌာန်တရား အားထုတ်ရပါမယ်ဘုရား။ အားထုတ်ရမယ်။

သမ္မာသတိဆိုတာ သတိပဋ္ဌာန်တရား (၄)ပါးဖြစ်တယ်။ ကာယနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန် - ကိုယ်အမူအရာလေး ဖြစ်တိုင်းဖြစ်တိုင်း သတိကပ်ပြီးတော့ ရှုမှတ်နေရတယ်။ ဝေဒနာနုပဿသတိပဋ္ဌာန် - ကောင်းဆိုးလတ်ဆိုတဲ့အတိုင်း ကောင်းတဲ့ဝေဒနာ၊ ဆိုးတဲ့ဝေဒနာ၊ အလတ်တန်းစားဖြစ်တဲ့ ဝေဒနာဟူသော (၃)ပါးကို ပေါ်ရာပေါ်ရာဝေဒနာကို သတိကပ်ပြီးတော့ ရှုမှတ်နေရတယ်။

စိတ္တာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်ဆိုတာ စိတ်အမူအရာလေး ကောင်းတဲ့စိတ်ဖြစ်ပေါ်လာရင် ကောင်းတဲ့စိတ်ကလေးတွေကိုလည်း ရှုမှတ်ရတယ်။ ဆိုးတဲ့စိတ်ကလေးတွေ ပေါ်လာရင်လည်း ဆိုးတဲ့စိတ်ကလေးတွေကို ရှုမှတ်ရမယ်။ စိတ်ချမ်းသာလာရင်လည်း ချမ်းသာတဲ့စိတ်ကလေးကို ရှုမှတ်ရမယ်။ စိတ်ညစ်သွားရင်လည်း ညစ်တဲ့စိတ်ကို ရှုမှတ်နိုင်ရမယ်။ စိတ်ဆင်းရဲသွားရင်လည်း စိတ်ဆင်းရဲတယ် ရှုမှတ်ရတယ်။ စိတ်အမူအရာလေး ဖြစ်တိုင်းဖြစ်တိုင်း ရှုမှတ်ရတယ်။

ဓမ္မာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်ဆိုတာ ကာယနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်နဲ့လည်းရှုလို့မရ၊ ဝေဒနာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်နဲ့လည်း ရှုလို့မရ၊ စိတ္တာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်နဲ့လည်း ရှုလို့မရတဲ့ သဘောတရားမှန်သမျှကို ဓမ္မာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်နဲ့ပဲ ရှုရတယ်။ မြင်တယ် မြင်တယ်၊ ကြားတယ် ကြားတယ်၊ နံတယ် နံတယ်ဟု ရှုမှတ်ရတယ်။

မြင်ကာမျှမတ္တသဘောလေးမှာ တည်ရအောင်၊ ကြားကာမျှမတ္တသဘောလေးမှာ တည်ရအောင်၊ နံကာမျှမတ္တသဘောလေးမှာ

သဘောတရားတွေ မြင်ကာမျှမတ္တာ၊ ကြားကာမျှမတ္တာဆိုတဲ့ သဘောတရားတွေ ပိုင်းခြားပိုင်းခြားပြီးတော့ ရှုရမယ်။ သတိပဋ္ဌာန်တရား (၄) ပါး အသင့်အတင့် ပြည့်စုံနေပါပြီ။ ကျေးဇူးတော်ရှင် မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး ဆောင်ပုဒ်လေးနဲ့ သဘောပေါက်လောက်ပါပြီ။

ဤကဲ့သို့ ယနေ့ယခုအခါ၌ မဂ္ဂပစ္စည်းတရားကို ရှုမှတ်ပုံနှင့်တကွ နာကြားရသဖြင့် နာကြားရသောအတိုင်း လိုက်နာကျင့်ကြံပွားများ အားထုတ်နိုင်ကြပြီးလျှင် မိမိတို့အလိုရှိအပ် တောင့်တအပ်သော တရားထူးတရားမြတ်တို့ကို ဒုက္ခခပ်သိမ်းအေးငြိမ်းရာဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို လွယ်ကူသော အကျင့်ဖြင့် လျင်မြန်စွာ ဆိုက်ရောက်၍ မျက်မှောက် ပြုနိုင်ကြပါ စေကုန်သတည်း . . . ။

ဆရာတော်ဘုရား ပေးသနားသောဆုနဲ့ ပြည့်စုံရပါလို၏ အရှင်ဘုရား။

သာဓု . . . သာဓု . . . သာဓုပါဘုရား။

(၁၉) သမ္မယုတ္တ ပစ္စယောတိ

စတ္တာရော ခန္ဓာ အရူပိနော၊ အညမညံ၊ သမ္မယုတ္တ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

သမ္မယုတ္တပစ္စည်း။ ။ (၁) ယှဉ်သည်ဖြစ်၍ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရား လည်းကောင်း။

(၂) နာမက္ခန္ဓာ (၄)ပါးတို့၏ ဖြစ်အတူ ပျက်အတူ ယှဉ်ဖက်မှသည် "သမ္မယုတ္တ ပစ္စည်း" မည်၏။

စိတ်ကတော့ အဓိကပဲ။ စေတသိတ်တွေက စိတ်နှင့် သမ္မယုတ် ဖြစ်ကြရတယ်။ အဲဒီစေတသိတ်တွေဟာ စိတ်နဲ့ ဖြစ်တာလည်းတူရမယ်၊ ချုပ်တာလည်းတူရမယ်၊ အာရုံလည်းတူရမယ်၊ မှီရာဝတ္ထု ဖြစ်ပေါ်ရာ မှီရာဝတ္ထုချင်းလည်းတူရမယ်။ အဲဒီလို (၄)ပါးလုံးတူမှ သမ္မယုတ္တ ပစ္စည်း ဖြစ်နိုင်တယ်။ အတူတကွဖြစ်ပြီးတော့ ဒီအင်္ဂါ(၄)ချက် မပြည့်စုံရင်တော့ သမ္မယုတ္တမဖြစ်ပေဘူး။ နောက်မှ တစ်ခါထပ်ပြီးတော့ ရှင်းပြပါမယ်။

စတ္တာရော ခန္ဓာ အရူပိနော -၌ စတ္တာရော ခန္ဓာ အရကောက်လိုက်တော့ ဝေ သဉ် သင် ဝိဉ်။ စတ္တာရောဆိုတာက ဘယ်နှခုပါလဲ . . . (၄)ခုပါဘုရား။ (၄)ခု။ ပါဠိလို စတ္တာရောဆိုတာ (၄)ခု ၊ စတုဆိုတာလည်း (၄)ခု။ စတ္တာရောဆိုတာ ပါဠိသဒ္ဒါအရ (၄)ခု။ အဲဒီ (၄)ခုဆိုတာ ဘယ်ဟာတွေလဲဆိုတော့ ဝေ = ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၊ သဉ် = သညာက္ခန္ဓာ၊ သင် = သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ ဝိဉ် = ဝိညာဏက္ခန္ဓာ။ အရူပိနောဆိုတာ ရူပ်မဟုတ်ဘူး၊ နာမ်တရားတွေ။ ရူပဆိုတာက ရူပ်။ "အ"က ရူပ်တရားမဟုတ်တာဆိုတော့ နာမ်တရားတွေ။ ပါဠိဝေါဟာရလေးတွေလည်း သဘောပေါက်နေရအောင်။ ရူပဆိုတာ ရူပ်။ ရူပိနောဆိုတာ ရူပ်တရားတွေ။ အခုတော့ အဲဒီ ရူပိနောရှေ့က "အ"ကလေးထည့်လိုက်တော့ ရူပ်တရားတွေမဟုတ်ဘူးဆိုတော့ နာမ်တရားတွေလို့ ပြောတာပါပဲ။

နာမ်တရားတွေဆိုတာ ဘယ်ဟာတွေလဲဆိုရင် ဝေဒနာက္ခန္ဓာ သညာက္ခန္ဓာ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ ဒီခန္ဓာ (၄)ပါး။ ဒါနာမ်တရားတွေပါပဲ။ အရေအတွက်အားဖြင့် ဘယ်လောက်ရှိပါသလဲ . . .

စဉ် ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန် ပစ္စယသတ္တိများ
၁ နာမ် နာမ် သမ္မယုတ္တ
(အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ၊
အာသေဝန)

ပစ္စည်း = အကြောင်း ပစ္စယုပ္ပန် = အကျိုး
နာမ် စတ္တာရော ခန္ဓာ နာမ် အညမညံ
အရူပိနော

၁။ နိဒါန်း - သမ္မယုတ္တပစ္စယောတိ = သမ္မယုတ္တပစ္စည်း
ဆိုသည်မှာ
အကြောင်း - စတ္တာရော ခန္ဓာ အရူပိနော=နာမ်ခန္ဓာ(၄)ပါး
တို့သည်
အကျိုး - အညမညံ = အချင်းချင်းအား
အကြောင်းသတ္တိ - သမ္မယုတ္တပစ္စယေန =အတူတူယှဉ်ခြင်း
သတ္တိဖြင့်
နိဂုံး - ပစ္စယော = အကျိုးပြုသည်
- ဟောတိ = ဖြစ်၏။
ဆောင်ပုဒ်။ ။ ဖြစ်ချုပ်အာရုံ၊ ဝတ္ထုံမှီရာ၊ ဤလေးဖြာ၊
တူတာသမ္မယုတ်မည်။
ဆောင်ပုဒ်။ ။ သိမှတ်ခံစား၊ ပြုပြင်ငြား၊ လေးပါးနာမ်ခန္ဓာ။

သမ္မယုတ္တပစ္စည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုမှတ်ပုံ

စတ္တာရော ခန္ဓာ အရူပိနော အညမညံ သမ္မယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော - ဆိုတာ ဟိုရှေ့ကပါခဲ့ပြီးပြီ။ ဘယ်မှာပါခဲ့ဖူးပါသလဲ၊ သဟဇာတပစ္စည်း ပထမအချက်မှာ ပါခဲ့ပြီးပြီ။ အဲဒီကအတိုင်းပါပဲ။ အညမညပစ္စည်းမှာလည်း ပါတော့ပါခဲ့ပါတယ်။ သဟဇာပစ္စည်းကတော့ အဓိကပါပဲ။ သမ္မယုတ္တပစ္စည်းဆိုတာ သဟဇာတမျိုး သဟဇာတထဲက ထွက်ပေါ်လာတာပါပဲ။ သူကတော့ သီးခြား သူ့အင်္ဂါလက္ခဏာပြည့်စုံမှ သမ္မယုတ္တဖြစ်နိုင်။ သမ္မယုတ္တ = ယှဉ်တယ်ဆိုတာ အင်္ဂါ(၄)ချက်နဲ့ ပြည့်စုံမှ ယှဉ်တယ်လို့ ဆိုရပါတယ်။ အတူတကွဖြစ်တာကတော့ သဟဇာတ။ အတူတကွဖြစ်ရုံမျှနဲ့တော့ သမ္မယုတ္တယှဉ်တာတော့ မဖြစ်နိုင်ပေဘူး။ ဒါကြောင့် သမ္မယုတ္တကို သီးခြား မြတ်စွာဘုရား ထပ်မံပြီးတော့ ဟောကြားပါတယ်။ သမ္မယုတ္တအင်္ဂါ(၄)ပါး ဆောင်ပုဒ်အရင်ဆိုရအောင်။

**ဆောင်ပုဒ်။ ။ ဖြစ်ချုပ်အာရုံ၊ ဝတ္ထုံမှီရာ၊ ဤလေးဖြာ၊
တူတာသမ္မယုတ်မည်။**

"ဖြစ်ချုပ်အာရုံ"၌ ဖြစ်တာတစ်ခု၊ ချုပ်တာတစ်ခု၊ "အာရုံ"က တစ်ခု၊ "ဝတ္ထု"ကတစ်ခု၊ "လေးဖြာ"တူရမယ်တဲ့။ သမ္မယုတ္တပစ္စည်းတရား ဆိုတာဟာ ဒီအင်္ဂါ(၄)ချက်နဲ့ပြည့်စုံမှ သမ္မယုတ္တပစ္စည်းတရား ဖြစ်နိုင်တယ်တဲ့။ ပါဠိလိုတော့ -

(၁)ဧကုပ္ပါဒ = အတူတကွဖြစ်ခြင်း၊
(၂)ဧကနိရောဓ = အတူတကွချုပ်ခြင်း၊
(၃)ဧကာလမ္ဗန = အာရုံတူခြင်း၊
(၄)ဧကဝတ္ထု = မှီရာဝတ္ထုတူခြင်း၊ ဒီ(၄)ပါးတူမှ သမ္မယုတ္တပစ္စည်း ဖြစ်နိုင်တယ်။

ကမ္ဘာတစ်သိန်း ဖြည့်ကျင့်ခံရပါတယ်ဘုရား။ လေးသခြေ်နဲ့ ကမ္ဘာတစ်သိန်း အသက်နဲ့ခန္ဓာကို မငဲ့ညှာဘဲနဲ့ ပါရမီတော်တွေ ဖြည့်ခဲ့ရတယ်။ ဘယ်သူ့အတွက်များ ဖြည့်ခဲ့တာလဲလို့ မေးလို့ရှိရင် ဝေနေယျ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါတွေအတွက်၊ တရားနာပရိသတ်များအတွက်လို့ဆိုရင် မှားပါ့မလား . . . မမှားပါဘုရား။ မမှားဘူး။ မိမိတို့အတွက်ပဲဖြစ်တယ်။ ဒီလောက်ဖြည့်ထားတဲ့ပါရမီတွေ ဒီလိုညာဏ်ထူးတွေရမှ ဟောနိုင်တဲ့ တရားတွေ တရားနာပရိသတ်များသိအောင် အားမထုတ်သင့်ဘူးလား . . . အားထုတ်သင့်ပါတယ်ဘုရား။ အားထုတ်သင့်တယ်။

ပရိယတ္တိ = သင်ကြားတဲ့အနေနဲ့လည်း အားထုတ်နေကြတယ်။ ပဋိပတ္တိ = ဝိပဿနာအားထုတ်တဲ့အနေနဲ့လည်း အားထုတ်နေကြရတယ်။ နှစ်မျိုးစလုံးပဲ အားထုတ်နေကြရတယ်။ မြတ်စွာဘုရားသာသနာတော်မှာ ဒီနှစ်မျိုးပဲရှိပါတယ်။ ဂန္ထဓုရ = စာပေကျမ်းဂန်တွေ သင်အံလေ့လာခြင်းဆိုတဲ့ ပရိယတ္တိအလုပ်၊ ဝိပဿနာဓုရ = ဝိပဿနာတရား အားထုတ်ခြင်းဟူသော ပဋိပတ္တိအလုပ် ဘယ်နှမျိုးရှိပါသလဲ . . . နှစ်မျိုးရှိပါတယ်ဘုရား။ နှစ်မျိုးပဲရှိတယ်။ နှစ်မျိုးလုံးကို အခုတရားနာ ပရိသတ်များ မိမိတို့ စွမ်းအားရှိသလောက် အားမထုတ်နေရပါဘူးလား . . . အားထုတ်နေရပါတယ်ဘုရား။

မြတ်စွာဘုရားသာသနာတော်နဲ့ တွေ့ရတာ နေရာကျလိုက်တာ။ မိမိစွမ်းအားရှိသမျှ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူတဲ့အတိုင်း မြတ်စွာဘုရားအလိုကျ ပရိယတ္တိစာပေကျမ်းဂန်တွေလည်း စွမ်းနိုင်သမျှ သင်အံလေ့လာရလို့ ဂန္ထဓုရဖြစ်တယ်။ ဝိပဿနာဓုရ = ဝိပဿနာတရားတွေလည်း အချိန်ရသမျှ အားထုတ်နေရတယ်။ မြတ်စွာဘုရားအလိုကျ

(၄)ပါးရှိပါတယ်ဘုရား။ ဝေဒနာကမ္ဘန္ဓာ သညာကမ္ဘန္ဓာ သင်္ခါရကမ္ဘန္ဓာ ဝိညာဏကမ္ဘန္ဓာလို့ အပေါင်းရေတွက်လိုက်တော့ (၄)ပါးရှိပါတယ်။ အစိပ်စိပ်သရုပ်အားဖြင့် ရေတွက်လိုက်တော့ စိတ်(၈၉)ခု၊ စေတသိတ် (၅၂)ပါးဖြစ်တယ်။ ဒါကော အစိပ်ရေတွက်ပြလိုက်တာ။ ရနိုင်သမျှ ရေတွက်ပြလိုက်တာ။ ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်ဆိုတဲ့ အရေအတွက်ကို သရုပ်ဖော်ထုတ်ပြပါဆိုရင် စိတ်(၈၉)ခု၊ စေတသိတ် (၅၂)ခု ပါဦးလိုတော့ စိတ်တစ်ခု ယုတ်ကိုးဆယ်၊ စေတသိတ် ဒွေပညာသဖြစ်တယ်။

ဒွေ-ဆိုတာ (၂)ခု၊ ပညာသ-ဆိုတာ(၅၀)။ စိတ်တစ်ခု ယုတ်ကိုးဆယ်ကလည်း ပါဦးဝေါဟာရပါပဲ။ တစ်ခုယုတ်နေတဲ့ ကိုးဆယ်။ နောက်တစ်ခုထည့်ဖြည့်လိုက်ရင် ဘယ်နှခုဖြစ်သွားမလဲ . . . (၉၀) ဖြစ်သွားပါမည်ဘုရား။ တစ်ခုယုတ်ကိုးဆယ်ဆိုတာ အဘိဓမ္မာဝေါဟာရပါပဲ။

ပစ္စည်းတရားထဲက ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်။ အသေးစိတ် အရေအတွက်အားဖြင့် စိတ်တစ်ခုယုတ်ကိုးဆယ်၊ စေတသိတ် ဒွေပညာသ (၅၂)ပါး၊ ပစ္စယုပ္ပန်ကကြည့်လိုက်တော့လည်း ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်ပဲ။ အကျိုးတရား ပစ္စယုပ္ပန်တရားဘက်ကလည်း ဒီတရားတွေပဲ ပြန်ဖြစ်မနေဘူးလား . . . ပြန်ဖြစ်နေပါတယ်ဘုရား။

တရားနာပရိသတ်များရဲ့ ဉာဏ်မှာတော့ မထင်ရှားနိုင်ဘူး။ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ရှင် မြတ်စွာဘုရားဉာဏ်တော်မှာ ထင်ရှားနိုင်တယ်။ သာဝကတွေရဲ့ ဉာဏ်မှာလည်း မထင်ရှားနိုင်ဘူး။ အရှင်သာရိပုတ္တရာစတဲ့ ပညာအရာမှာ ဧတဒဂ်ရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေသည်ပင်လျှင် ကိုယ်တိုင်တော့ ဒီတရားသဘောတွေကို မသိနိုင်ဘူး။ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ရှင် မြတ်စွာဘုရားမှသာ သိနိုင်ပါတယ်။

အဘိမမ္မာဒေသနာတော်၌ ပဋ္ဌာန်းဒေသနာတော်ဆိုတာ အလွန်နက်နဲခက်ခဲသိမ်မွေ့တယ်။ အလွန်လည်း များပြားသည်ဖြစ်၍ လူပြည်မှာ ဟောကြားလို့တော့ တော်တော်နဲ့ မပြီးဆုံးနိုင်ဘူး။ ဘယ်မှာဟောရပါသလဲ . . . တာဝတိံသာနတ်ပြည်မှာ ဟောရပါတယ်ဘုရား။ တာဝတိံသာနတ်ပြည်မှာ ဟောကြားရတယ်။ နတ်တွေဆိုတော့ ဉာဏ်ပညာတွေကလည်း အလွန်ထက်မြက်၊ ကံအဟုန်ကြီးမားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဆိုတော့ နတ်ပြည်မှာ ဟောကြားမှပဲ အားလုံးပြည့်ပြည့်စုံစုံဟောကြားလို့ နားလည်နိုင်ကြမယ်ဟု မြတ်စွာဘုရား သိတော်မူလို့ နတ်ပြည်မှာ ဟောကြားခဲ့တာပဲ။ လူတွေအတွက်လည်း ဟောကြားတာပါပဲ။ အရှင်သာရိပုတ္တရာမှတစ်ဆင့် လူတွေအားလုံး တတ်မြောက်ကြတယ်။

အဲဒီမှာ ဟိုဘက်က ပစ္စည်းတရားဘက်ကလည်း ဒီတရားတွေပဲ။ ပစ္စယုပ္ပန်တရားဘက်ကလည်း ဒီတရားတွေပဲ။ ဘယ်လိုများ ကျေးဇူးပြုနိုင်သလဲ၊ ပစ္စည်းတရားဆိုတာ အကြောင်းတရား ကျေးဇူးပြုတတ်တဲ့တရား။ ပစ္စယုပ္ပန်တရားဆိုတာ အကျိုးတရား ကျေးဇူးအပြုခံရတဲ့တရား။ အတူတူဘယ့်နှယ်များ ကျေးဇူးပြုနိုင်ပါသလဲ။ မြတ်စွာဘုရားဉာဏ်တော်မှာမှ ထင်ရှားတယ်။ တရားနာပရိသတ်များနဲ့ သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်တွေ၊ သာဝကတွေဉာဏ်မှာ မထင်ရှားပေဘူး။

ဝေဒနာက ပစ္စည်းဖြစ်လို့ရှိရင် သညာ သခ်ါရ ဝိညာဏ်တွေက ပစ္စယုပ္ပန်တရားဖြစ်တယ်။ ဝေဒနာ သညာက ပစ္စည်းဘက်ကဖြစ်လို့ ရှိရင် သခ်ါရနဲ့ ဝိညာဏ်က ပစ္စယုပ္ပန်တရားဖြစ်တယ်။ အချင်းချင်းလှည့်ပြီးတော့ ကျေးဇူးပြုနေတယ်။ အညမည = အချင်းချင်းဆိုတာ အဲဒီအဓိပ္ပါယ်ပါပဲ။ သခ်ါရနဲ့ဝိညာဏ်က ပစ္စည်းတရားဖြစ်လို့ရှိရင်

ဝေဒနာနဲ့သညာက ပစ္စယုပ္ပန်တရားဖြစ်တယ်။ ဝိညာဏ်က ပစ္စည်းတရားဖြစ်နေမယ်ဆိုလို့ရှိရင် ဝေဒနာ သညာ သခ်ါရတို့က ပစ္စယုပ္ပန်တရားဖြစ်တယ်။ လှည့်ပြီးတော့ ကျေးဇူးပြုနေတော့ နှစ်ဖက်စလုံးမှာ အညီအမျှ မပါနေပါဘူးလား . . . အညီအမျှ ပါနေပါတယ်ဘုရား။

နာမက္ခန္ဓာ (၃)ပါးအားတတ်သော နာမက္ခန္ဓာ(၁)ပါး၊
နာမက္ခန္ဓာ (၂)ပါးအားတတ်သော နာမက္ခန္ဓာ(၂)ပါး၊
နာမက္ခန္ဓာ (၁)ပါးအားတတ်သော နာမက္ခန္ဓာ(၃)ပါး၊
အချင်းအချင်း အပြန်ပြန်အလှန်လှန် ကျေးဇူးပြုနေတယ်။

မြတ်စွာဘုရားဉာဏ်တော်မှာတော့ ထင်ရှားတယ်။ သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်တွေရဲ့ဉာဏ်မှာတော့ ဒီလောက် ခက်ခဲနက်နဲ သိမ်မွေ့တာ မထင်ရှားနိုင်ပါဘူး။ အဲဒီလို ဝေဒနာ ပစ္စည်းတရားဖြစ်ပြီးတော့ သညာ သခ်ါရ ဝိညာဏ်တွေက ပစ္စယုပ္ပန်တရား ဖြစ်ပြီးတာနဲ့၊ ပေါ်ပြီးတာနဲ့ တည်နေမလား၊ ပျက်သွားမလားဆိုတော့ . . . ပျက်သွားပါမယ်ဘုရား။ ပျက်သွားတာပဲ။ ဝေဒနာက ပစ္စည်းဖြစ်လိုက်၊ သညာ သခ်ါရ ဝိညာဏ်က ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်လိုက် ပျက်သွားလိုက်။ ဝေဒနာ သညာက ပစ္စည်းဖြစ်လိုက်၊ သခ်ါရ ဝိညာဏ်တွေက ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်ပြီး ပျက်သွားလိုက်။ အလျင်အမြန် အလျင်အမြန် ဖြစ်ပျက်နေတာ မြတ်စွာဘုရားဉာဏ်တော်မှာ ထင်ရှားတယ်။ ဒါကြောင့် မျက်စိတစ်မှိတ် လျှပ်တစ်ပြက်အတွင်း တစ်စက္ကန့်အတွင်းမှာ ကုဋေတစ်သိန်း ဖြစ်ပျက်တယ်။ ဖြစ်ပြီးတော့ ပျက်သွားတယ်ဟု ထင်ရှားတယ်တဲ့။

သဗ္ဗညုတဉာဏ်ရှင် မြတ်စွာဘုရားဟာ ဒါတွေ မြင်နိုင်ရအောင် ပါရမီတော်တွေ ဘယ်လောက်များ ဖြည့်ခဲ့ရပါမလဲ . . . လေးသင်္ချေနဲ့

စိတ်ကလေးဟာ စက္ခုပသာဒလို့ခေါ်တဲ့ မျက်စိအကြည် = စက္ခုဝတ္ထုကို မှီပြီး ဖြစ်ရတယ်။ မြင်သိစိတ်က စက္ခုဝတ္ထု = မျက်စိအကြည်ကိုမှီပြီးတော့ ဖြစ်ရသလိုပါပဲ။ သူနဲ့ယှဉ်ဖက်ဖြစ်တဲ့ စေတသိတ်(၇)ပါးကလည်း စက္ခုဝတ္ထုကိုမှီပြီးတော့ ဖြစ်ရတယ်။ မတူပါဘူးလား . . . တူပါတယ် ဘုရား။ တူပါတယ်။

ဧကုပ္ပါဒ = အတူတကွဖြစ်ရမယ်။ ဧကနိရောဓ = အတူတကွ ချုပ်ရမယ်။ ဧကာလမ္ဗန = အာရုံတူရမယ်။ ဧကဝတ္ထုက = မှီရာဝတ္ထု လည်း တူရမယ်။ ဘယ်နှချက်လဲ. . . (၄)ချက်ပါဘုရား။ လေးချက်တူမှ သမ္မယုတ်ဖြစ်တယ်။ သမ္မယုတ္တပစ္စည်းက သဟဇာတမျိုးတော့ ဖြစ်ပါရဲ့။ ဒါပေမယ့် သဟဇာတမျိုးထဲက သူကတော့ ပြည့်စုံရမည့်အင်္ဂါ (၄)ချက်နဲ့ ညီမှသာလျှင် သမ္မယုတ္တပစ္စည်း ဖြစ်နိုင်တယ်။ မြတ်စွာဘုရား ဉာဏ်တော်မှာ ထင်ရှားတယ်။ သာဝကပုဂ္ဂိုလ်တွေဉာဏ်မှာတောင်မှ မထင်ရှားနိုင်ဘူး။ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားမှပဲ အခုလိုသိရတယ်။ တရားနာပရိသတ်များ အဲဒီလို သဗ္ဗညုတဉာဏ်ရှင် မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတဲ့တရားကို ယခုသိရတာ မိမိ ဘဝါဘဝက ကုသိုလ်ပါရမီ လေးတွေ ရှိခဲ့လို့ပါပဲ။ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ဖြစ်ဖို့ရာပါပဲ။

ကြားသိစိတ်ကလေးကလည်း ဒီလိုပဲ ကြားသိစိတ်ကလေး ဖြစ်လာလို့ရှိရင် စေတသိတ်ကလည်း (၇)ခုပဲဖြစ်တယ်။ ကြားသိစိတ်နဲ့ အတူတကွဖြစ်တာ စေတသိတ် ဘယ်နှခုဖြစ်ပါသလဲ . . . (၇)ခုပါဘုရား။ သင်္ဂြိဟ်အဘိဓမ္မာသင်ဖူးတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ကတော့ သိတယ်။ သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏစေတသိတ်(၇)ခုတဲ့။ ကထံ - ဖဿော ဝေဒနာ သညာ စသည်ဖြင့် (၇)ခု။ (၇)ခုကလည်း မခက်ပါဘူး။ အဲဒီ (၇)ခု

အားထုတ်နေရတော့ တရားနာပရိသတ်များ ဘယ်များရောက်သွားမယ်ထင်ကြပါသလဲ . . . နိဗ္ဗာန်ကိုရောက်သွားပါမယ်ဘုရား။ ဒုက္ခခပ်သိမ်း အေးငြိမ်းရာဖြစ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်ကို ရောက်သွားဖို့ပါပဲ။

ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်တရားသဘောတွေတော့ အသင့်အတင့် ထင်ရှားသွားပြီ။ အချင်းချင်းဆိုတဲ့သဘောလေး အချင်းချင်း အပြန်ပြန် အလှန်လှန်ပဲ၊ ဝေဒနာက ပစ္စည်းဖြစ်လို့ရှိရင် သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်တွေက ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ် အကျိုးတရားဖြစ်။ ဝေဒနာ သညာနှစ်ပါးက ပစ္စည်းဖြစ်လို့ရှိရင် သင်္ခါရ ဝိညာဏ်နှစ်ပါးက ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်။ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်နှစ်ပါးက ပစ္စည်းဖြစ်လို့ရှိရင် အကြောင်းဖြစ်လို့ရှိရင် ဝေဒနာ သညာနှစ်ပါးက ပစ္စယုပ္ပန်အကျိုးတရားဖြစ်။ မလည်နေပါဘူးလား . . . လည်နေပါတယ်ဘုရား။ ဝိညာဏ်က ပစ္စည်းဖြစ်လို့ရှိရင် အကြောင်းတရားဖြစ်လို့ရှိရင် ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရတွေက အကျိုးတရား ပစ္စယုပ္ပန်တရားဖြစ်။ အဲဒီလို လှည့်ပတ်ပြီးတော့ ကျေးဇူးပြုနေပါတယ်။

ပစ္စည်းဘက်ကလည်း ဒီတရားတွေပဲ။ ပစ္စယုပ္ပန်ဘက်ကလည်း ဒီတရားတွေပါပဲ။ အတူတကွ အချင်းချင်းပါပဲ။ မြတ်စွာဘုရားဉာဏ်တော်မှာ ထင်ရှားတယ်။ ပစ္စုပ္ပန်ကာလ တစ်ချိန်တည်းမှာဖြစ်တဲ့ အခါကာလမှာပဲ ကျေးဇူးပြုနိုင်တယ်။ နောက် ယှဉ်လည်းယှဉ်နေရမယ်တဲ့။ သဟဇာတလို အတူတကွဖြစ်ရုံမျှနဲ့လည်း သမ္မယုတ္တသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးမပြုပေဘူး။ သဟဇာတကတော့ အတူတကွဖြစ်လို့ရှိရင် နာမ်တရားက ရုပ်တရားကို ကျေးဇူးပြုတာပဲ။ နောက်တော့ ထင်ရှားနေပါတယ်။ သဟဇာတပစ္စည်းထဲမှာ (၄)ခုမြောက် အချက်မှာ -

စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။

စိတ္တစေတသိကာ	=	စိတ်စေတသိတ်ဖြစ်ကုန်သော၊
ဓမ္မာ	=	တရားတို့သည်၊
စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ	=	စိတ်ကြောင့်ဖြစ်ကုန်သော၊
ရူပါနံ	=	စိတ္တဇရူပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရူပ်တို့အား၊
သဟဇာတပစ္စယေန	=	သဟဇာတပစ္စယသတ္တိဖြင့်၊
ပစ္စယော + ဥပကာရကော	=	ကျေးဇူးပြုသည်၊
ဟောတိ	=	ဖြစ်၏။

သဟဇာတပစ္စည်းမှာ နာမ်တရားကနေ ရူပ်တရားကို အတူတကွဖြစ်လို့ ကျေးဇူးပြုတယ်။ သမ္မယုတ္တပစ္စည်းမှာတော့ ဒီလို နာမ်တရားက ရူပ်တရားကို ကျေးဇူးပြုလို့ မရပေဘူး။ အတူတကွဖြစ်ရုံမျှနဲ့ ကျေးဇူးမပြုနိုင်ဘူး။ ယှဉ်ဖက်ဖြစ်မှ ကျေးဇူးပြုနိုင်တယ်။ ယှဉ်ဖက်ဆိုတာ ခုနပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း ဒီတရားတွေဟာ ဖြစ်တာကလည်း တူရမယ်။ ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်ဆိုတဲ့ ဒီတရား(၄)ပါး အကျယ်အားဖြင့် စိတ်(၈၉)ပါး၊ စေတသိတ် (၅၂)ပါးဟာ ဖြစ်ခြင်းလည်း တူရမယ်။ နောက်ပြီးတော့ ချုပ်တာချင်းလည်း တူရမယ်။ အာရုံချင်းလည်း တူရမယ်။ သူတို့ဖြစ်ဖို့ရာ ဝတ္ထု မှီရာချင်းလည်း တူရမယ်တဲ့။ သမ္မယုတ္တ အဂ်ါ ဘယ်နှချက်ပါလဲ . . . (၄)ချက်ပါဘုရား။ (၄)ချက်တူမှ သမ္မယုတ္တပစ္စည်း ဖြစ်နိုင်တယ်။

သရုပ်ကို ဥပမာထုတ်ပြီးတော့ ပြလိုက်လို့ရှိရင် ပိုထင်ရှားသွားမယ်။ ဥပမာ . . . မြင်သိစိတ်ကလေးဖြစ်တယ်။ မြင်သိစိတ်ကလေးဟာ

ဘယ်ကိုအာရုံပြုလို့လဲ၊ ပစ္စုပ္ပန်ရူပါရုံကို အာရုံပြုတယ်။ မြင်သိစိတ်ကလေး ဖြစ်လာပြီဆိုလို့ရှိရင် သူနဲ့ယှဉ်ဖော်ယှဉ်ဖက်က စေတသိတ်(၇)ခု ဖြစ်တယ်။ သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏစေတသိတ်(၇)ခု။ ဖဿ ဝေဒနာ သညာ စသည်ဖြင့် ဘယ်နှခုဖြစ်ပါသလဲ . . . (၇)ခု ဖြစ်ပါတယ်ဘုရား။ သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏ စေတသိတ်(၇)ခုလည်း ဘယ်ကိုအာရုံပြုသလဲဆိုတော့ ပစ္စုပ္ပန်ရူပါရုံကိုပဲ အာရုံပြုတယ်။ အာရုံချင်းလည်း တူပါတယ်။

မြင်သိစိတ်ကလေး ဖြစ်လာတာနဲ့ ဖဿစတဲ့ စေတသိတ်(၇)ပါးကလည်း တစ်ပြိုင်နက်ပဲဖြစ်တယ်။ မြင်သိစိတ်ကလေး ချုပ်သွားတာနဲ့ ဒီဖဿစတဲ့ စေတသိတ်(၇)ပါးကလည်း တစ်ပြိုင်နက်တည်း ချုပ်ရတယ်။ အာရုံပြုတော့လည်း မြင်သိစိတ်က ပစ္စုပ္ပန်ရူပါရုံကိုပဲ အာရုံပြုတယ်။ စေတသိတ်(၇)ပါးကလည်း ပစ္စုပ္ပန်ရူပါရုံကိုပဲ အာရုံပြုတယ်။ ဒီစေတသိတ်(၇)ပါးက ပစ္စုပ္ပန်ရူပါရုံအဆင်းကိုပဲ အာရုံပြုရတယ်။ အသံကို သွားနားထောင်လို့ မရပါဘူး။ အာရုံတစ်ပါးကို သွား၍ အာရုံပြုလို့ မရနိုင်ပေဘူး။ အာရုံချင်းမတူပါဘူးလား . . . တူပါတယ်ဘုရား မြင်သိစိတ်ဖြစ်တာနဲ့ စေတသိတ် (၇)ပါးကလည်းဖြစ်၊ မြင်သိစိတ်အာရုံပြုတဲ့ ပစ္စုပ္ပန်ရူပါရုံကိုပဲ စေတသိတ်(၇)ပါးကလည်း အာရုံပြုရတယ်။ မြင်သိစိတ် ချုပ်သွားတာနဲ့ စေတသိတ်(၇)ပါးကလည်း ချုပ်သွားပါတယ်။

မြင်သိစိတ်က ဘယ်ကိုမှီပြီး ဖြစ်ရသလဲဆိုတော့ မျက်စိအကြည် စက္ခုဝတ္ထုကိုမှီပြီးတော့ ဖြစ်ရပါတယ်။ မြင်သိစိတ်ကလေးဟာ ဘာကိုမှီပြီးတော့ ဖြစ်ရသလဲ . . . စက္ခုဝတ္ထုကိုမှီပြီးတော့ ဖြစ်ပါတယ်ဘုရား။ စက္ခုဝတ္ထုကိုမှီပြီး ဖြစ်ရတယ်။ ဒါကိုတော့ တရားနာပရိသတ်များ အရင့်အရင်ပစ္စည်းတွေ ကတည်းက သဘောပေါက်နေပြီဖြစ်တယ်။ မြင်သိ

(၂၀) ဝိပ္ပယုတ္တ ပစ္စယောတိ

ရူပိနော ဓမ္မာ၊ အရူပိနံ ဓမ္မာနံ၊ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော။
အရူပိနော ဓမ္မာ၊ ရူပိနံ ဓမ္မာနံ၊ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော။

ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်း။ ။ (၁) မယှဉ်သည်ဖြစ်၍ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရား လည်းကောင်း။

(၂) နာမက္ခန္ဓာ (၄)ပါးတို့သည် အရေတွင်း အသားတွင်း အကြောတွင်း အရိုးတွင်း ဦးနှောက်တွင်း အဆုတ်တွင်း အသည်းတွင်း နှလုံးသားတွင် နှလုံးသွေးတွင်းတို့၌ တစ်ဝင်းဝင်း တစ်လက်လက်မစဲ ဖြစ်ပေါ်၍ နေကြကုန်သော်လည်း ရုပ်ခန္ဓာတို့နှင့် ရောယှက်ငြိတွယ်ခြင်း မရှိကြ ကုန်သည်ကို "ဝိပ္ပယုတ္တ ပစ္စည်း" ဆိုသတည်း။

စဉ်	ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်	ပစ္စယသတ္တိများ
၁	နာမ် + ရုပ်	နာမ် + ရုပ်	ဝိပ္ပယုတ္တ (အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ အဟာရ၊ ဣန္ဒြေယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ)

ပစ္စည်း = အကြောင်း **ပစ္စယုပ္ပန် = အကျိုး**

ရုပ် **ရူပိနော ဓမ္မာ** **နာမ်** **အရူပိနံ ဓမ္မာနံ**

ကလည်း ကြားသိစိတ်ကလေးနဲ့ပဲ အတူတကွဖြစ်တယ်။ စေတသိတ်(၇)ခုဟာ ကြားသိစိတ်ကလေး ချုပ်သွားတာနဲ့ စေတသိတ်(၇)ပါးလည်း ချုပ်သွားတယ်။ အတူတကွဖြစ်တယ်။ အတူတကွချုပ်တယ်။

ကြားသိစိတ်ကလေးဟာ ဘယ်ကိုအာရုံပြုပါသလဲဆိုရင် ပစ္စုပ္ပန်သဒ္ဒါရုံ၊ ယခုပစ္စုပ္ပန်မှာ ကြားရတဲ့အသံလေးကို အာရုံမပြုပါဘူးလား . . . အာရုံပြုပါတယ်ဘုရား။ အဲဒီကြားသိစိတ်ကလေးဟာ ပစ္စုပ္ပန်သဒ္ဒါရုံအသံလေးကို အာရုံပြုသလိုပဲ။ စေတသိတ်(၇)ခုကလည်း ပစ္စုပ္ပန်သဒ္ဒါရုံအသံလေးကိုပဲ အာရုံပြုတယ်။ အာရုံချင်းလည်း မတူပါဘူးလား . . . တူပါတယ်ဘုရား။ အာရုံချင်းလည်းတူတယ်။ ကြားသိစိတ်ကလေးဟာ သောတဝတ္ထု နားအကြည်ကိုမှီပြီးတော့ ဖြစ်ရသလိုပဲတဲ့။ သူနဲ့ယှဉ်တဲ့ စေတသိတ်(၇)ခုကလည်း နားအကြည် သောတဝတ္ထုကိုပဲ မှီပြီးတော့ ဖြစ်ရတယ်။ မတူကြပါဘူးလား . . . တူကြပါတယ်ဘုရား။ အဲဒီလိုတူမှ သမ္မယုတ္တပစ္စည်း ဖြစ်နိုင်တယ်။ မသိမ်မွေ့ပါဘူးလား . . . သိမ်မွေ့ပါတယ်ဘုရား။ သိမ်မွေ့တယ်၊ နက်နဲတယ်၊ ခက်ခဲတယ်။ အဲဒီနက်နဲခက်ခဲတာကို ကြိုးစားပြီးတော့ နာနေရတယ်။ ကိုယ်သိချင်တာကို နာရတာ အကျိုးများပါတယ်။

ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်ဆိုတဲ့ ဒီတရားတွေကလည်း ယှဉ်ဖက်ဖြင့် တွဲစပ်ပြီးယူလိုက်တော့ သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်တွေဉာဏ်မှာတော့ မထင်ရှားဘူး။ စိတ်တစ်ခုက အာရုံတစ်ခုကို သိသွားရင် ဝေဒနာလည်းပါ၊ သညာလည်းပါ၊ သင်္ခါရလည်းပါ၊ ဝိညာဏ်လည်းပါ။ တရားနာပရိသတ်များတော့ သိတဲ့အခိုက်အတန့်ကလေးမှာ ခွဲခြားပြီးတော့ မသိနိုင်ဘူး။ မြတ်စွာဘုရားကတော့ သိတော်မူပါတယ်။

စတုမဓုနဲ့တူတယ်တဲ့။ စတုမဓုမှာ ထောပတ်ရယ်၊ တင်လဲရယ်၊ ပျားရည်ရယ်၊ ဆီရယ် (၄)မျိုးရောထားပါတယ်။ စားလိုက်တဲ့အခါကျတော့ ခွဲခြားပြီးတော့ သိလို့ရပါသလား . . . မရပါဘုရား။ ဒီအရသာက ထောပတ်အရသာ၊ ဒါက ဆီအရသာ၊ ဒါက တင်လဲအရသာ၊ ပျားရည်အရသာလို့ ခွဲခြားလို့ ရမှရပါတော့မလား . . . ခွဲခြားလို့မရတော့ပါဘုရား။ မရတော့ပေဘူး။ အဲဒီလိုပါပဲ။ သမ္မယုတ္တအင်္ဂါ(၄)ပါးနဲ့ ရောစပ်ထားတာကို တရားနာပရိသတ်များဉာဏ်နဲ့တော့ ခွဲလို့မရဘူး။ တစ်လုံးတစ်ခဲတည်း ငါသိတယ်၊ ငါမြင်တယ်၊ ငါမှတ်သားတယ်၊ ငါလို့ပဲ စွဲစွဲသွားနိုင်ပေတယ်။ မြတ်စွာဘုရားကတော့ ဒီလိုသိတာမဟုတ်ပေဘူး။ နာမက္ခန္ဓာ(၄)ပါး သူ့ရဲ့သဘောတရားတွေကို တခြားစီ ခွဲခြား၍ သိတော်မူပါတယ်။ နာမက္ခန္ဓာ(၄)ပါး ဆောင်ပုဒ်လေးလည်း ဆိုလိုက်ကြစို့။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ သိမှတ်ခံစား၊ ပြုပြင်ငြား၊ လေးပါးနာမ်ခန္ဓာ။

သိ-ဆိုတာ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၊ မှတ် -ဆိုတာ သညာက္ခန္ဓာ၊ ခံစား ဆိုတာ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၊ ပြုပြင် - ဆိုတာ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ။

နာမက္ခန္ဓာ(၄)ပါးဆိုတာ စိတ်ဝိညာဏ်က အာရုံတစ်ခုကို သိလိုက်တာဖြစ်တယ်။ သိလိုက်တဲ့အခါ သညာက မှတ်သားလိုက်တယ်။ အဖြူပဲ အနီပဲ၊ အကြောင်ပဲ အကျားပဲ၊ အမျိုးသားပဲ အမျိုးသမီးပဲ မမှတ်လိုက်ပါဘူးလား . . . မှတ်လိုက်ပါတယ်ဘုရား။ မှတ်လိုက်တာ သညာက္ခန္ဓာ။ ဒီအာရုံကကောင်းတယ်။ ဒီအာရုံက မကောင်းဘူးဟု မခံစားလိုက်ပါဘူးလား . . . ခံစားလိုက်ပါတယ်ဘုရား။ ခံစားလိုက်တာ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ။ သင်္ခါရက ပြုပြင်ပေးတယ်။ သိနိုင်တယ်၊ ခံစားနိုင်အောင်၊ မှတ်သားနိုင်အောင် ဘယ်သူကပြုပြင်ပေးသလဲ . . . သင်္ခါရက ပြုပြင်

ပေးပါတယ်ဘုရား။ သင်္ခါရက ပြုပြင်ပေးတယ်။ ပြုပြင်ပေးတာ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ။ ဒါက မြတ်စွာဘုရားဉာဏ်တော်မှာ ထင်ရှားလို့ ဟောကြားထားတဲ့အတွက်ကြောင့် ခွဲခြားထားလို့ သိရတာဖြစ်တယ်။ ကိုယ်ကိုယ်တိုင် သိမှသိနိုင်ပါ့မလား . . . မသိနိုင်ပါဘုရား။

သိတာလေးတစ်ခုတည်းပဲ သိလိုက်တာပဲ။ ဘာတွေကမှတ်တယ်၊ ဘာတွေက ခံစားတယ်လို့ တစ်ပြိုင်တည်းကိုတော့ မသိတော့ပေဘူး။ သိတာလေး တစ်ခုတည်းပဲ သိလိုက်တယ်။ ဘယ်လိုမှတ်သလဲ၊ ဘယ်လိုခံစားလိုက်သလဲဆိုတာ မသိလိုက်ပါဘူး။ ငါသိလိုက်တယ်လို့ပဲ စွဲချင်စွဲသွားတယ်။ ငါသိလိုက်တယ်လို့ပဲ စွဲသွားရင်တော့ ဘာဖြစ်သွားပါသလဲ . . . ဒိဋ္ဌဖြစ်သွားပါတယ်ဘုရား။ ဒိဋ္ဌဖြစ်သွားတယ်။

ဝိညာဏ်က သူ့သဘောအတိုင်း သူသိလိုက်တယ်။ သညာက သူ့သဘောအတိုင်း သူမှတ်သားလိုက်တယ်။ ဝေဒနာက သူ့သဘောအတိုင်း သူခံစားလိုက်တာ။ သင်္ခါရက သူ့သဘောအတိုင်း သူပြုပြင်ပေးလိုက်တယ်။ သူ့သဘောတရားနှင့်သူ ဖြစ်နေတာကို ငါသိတယ်ဟု စွဲလမ်းရင်တော့ ဒိဋ္ဌဖြစ်တယ်။ အခုတော့ မစွဲတော့ဘူး။ **သိမှတ်ခံစား၊ ပြုပြင်ငြား၊ လေးပါးနာမ်ခန္ဓာ။** သိ-ဆိုတာ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၊ မှတ်ဆိုတာ သညာက္ခန္ဓာ၊ ခံစားဆိုတာ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၊ ပြုပြင်ဆိုတာ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ။ သဘောပေါက်နေပါပြီ။ သမ္မယုတ္တပစ္စည်းအတွက်တော့ အသင့်အတင့် ပြည့်စုံသွားပါပြီ။

နှုတ်ခမ်းဖျားက ရွှေ့ရွှေ့ပြီးတော့ သွားနေတာ။ နှာခေါင်းဖျားကို အာရုံပြုလိုက်ရင်လည်း ရွှေ့ရွှေ့ပြီးတော့ တိုးနေတာပဲ။ တိုးတယ် တိုးတယ်၊ ထိတယ် ထိတယ် မမှတ်ရပါဘူးလား . . . မှတ်ရပါတယ်ဘုရား။ ဘာကို မှတ်နေတာလဲဆိုရင် ကာယဝတ္ထုကာယအကြည်ကို၊ ကာယအကြည်ဓာတ်ရဲ့အတွေ့ကို မှတ်နေရတာပဲ။ ကာယအကြည်ဓာတ်ကတော့ ဝိပဿနာယောဂီများအတွက်၊ တရားနာပရိသတ်များအတွက် အကျိုးအများဆုံးပါပဲ။

ဟဒယဆိုတာလည်း တရားနာပရိသတ်များရဲ့သန္ဓာန်မှာ ရှိနေပါတယ်။ နှလုံးအကြည်တဲ့။ အခုဆရာဝန်တွေတွေ့တဲ့ နှလုံးထဲမှာရှိတဲ့ အကြည်တော့ မဟုတ်ပါဘူး။ ကျမ်းဂန်ဒေသနာတော်အရ နှလုံးတစ်ခု ရှိနေပါသေးတယ်။ အဲဒီနှလုံးအကြည်မှာရှိတဲ့ သွေးလေတွေမှာ တည်နေတဲ့ ဟဒယဝတ္ထုတဲ့။ အဲဒီ ဟဒယဝတ္ထုနဲ့တကွ ဝတ္ထုရုပ်(၆)ပါးက ပစ္စည်းတရား၊ ရူပိနော ဓမ္မာဆိုတဲ့အတိုင်း ရုပ်တရား။ နောက်ပြီးတော့ သူက ရှေးဖြစ်နေတဲ့အတွက်ကြောင့် ပုရေဇာတဖြစ်တယ်။

ပစ္စယုပ္ပန်တရားဘက်က သတ္တဝိညာဏဓာတ်ဖြစ်တယ်။ အရူပိနံ ဓမ္မာနံ -၌ အရူပိနံ အရကောက်လိုက်တော့ သတ္တဝိညာဏဓာတ်ဖြစ်တယ်။ သတ္တဆိုတာ (၇)ခု၊ ဝိညာဏဓာတ်ဆိုတာ အသိဓာတ်တဲ့။ သတ္တဆိုတာ ဘယ်ခုပါလဲ. . . (၇)ခုပါဘုရား။ ဝိညာဏဆိုတာ. . . အသိဓာတ်ပါဘုရား။ မြင်သိစိတ်ကို ပါဠိလိုတော့ စက္ခုဝိညာဏဓာတ် = မြင်သိစိတ်၊ သောတဝိညာဏဓာတ် = ကြားသိစိတ်၊ ဃာနဝိညာဏဓာတ် = နံသိစိတ်၊ ဇိဝှါဝိညာဏဓာတ် = စားသိစိတ်၊ ကာယဝိညာဏဓာတ် = ထိသိစိတ်။ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းနှင့် သမ္ပဋိစ္ဆိုင်းဒွေးဟူသော မနော

နာမ်	အရူပိနော ဓမ္မာ	ရုပ်	ရူပိနံ ဓမ္မာနံ
၁။ နိဒါန်း	- ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယောတိ	=	ဝိပယုတ္တပစ္စည်း ဆိုသည်မှာ
အကြောင်း	- ရူပိနော ဓမ္မာ	=	ရုပ်တရားတို့သည်
အကျိုး	- အရူပိနံ ဓမ္မာနံ	=	နာမ်တရားတို့အား
အကြောင်း	- အရူပိနော ဓမ္မာ	=	နာမ်တရားတို့သည်
အကျိုး	- ရူပိနံ ဓမ္မာနံ	=	ရုပ်တရားတို့အား
အကြောင်းသတ္တိ	- ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယေန	=	အတူတူမယှဉ်ခြင်း သတ္တိဖြင့်
နိဂုံး	- ပစ္စယော	=	အကျိုးပြုသည်
	- ဟောတိ	=	ဖြစ်၏။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ ပုရေပစ္စာ၊ သဟသာ၊ သုံးဖြာဝိပ္ပယုတ်မည်။
ဆောင်ပုဒ်။ ။ ပညတ်ကိုခွာ၊ ပရမတ်သာ၊ မှန်စွာရှုရမည်။
ဆောင်ပုဒ်။ ။ ထောက်ကန်တောင့်တင်း၊ လျော့ခြင်းတမည်၊ ဝါယောဓာတ်၊ ရှုမှတ်မြတ်ယောဂီ။
ဆောင်ပုဒ်။ ။ ဖြစ်ခိုက်ရှုမှ၊ သဘာဝ၊ မုချသိရမည်။
ဆောင်ပုဒ်။ ။ တေနှင့်ဝါမှာ၊ ဓာတ်နှစ်ဖြာ၊ ပေါ့တာထင်ရှားသည်။
ဆောင်ပုဒ်။ ။ ပနှင့်အာမှာ၊ ဓာတ်နှစ်ဖြာ၊ လေးတာထင်ရှားသည်။
ဆောင်ပုဒ်။ ။ သဘောသိမှ၊ ဥဒယ၊ ဝယမြင်နိုင်သည်။
ဆောင်ပုဒ်။ ။ ပဋိသန္ဓေ၊ ဌိဒ္ဓိပေ၊ တစ်ထွေကေဇမည်။
(ကမ္မဇရုပ်တစ်ခုတည်း)

ဆောင်ပုဒ်။ ။ ပဋိသန္ဓေ၊ ဘင်၌ပေ၊ နှစ်ထွေဒွိဇမည်။
(ကမ္မဇရူပ်နှင့် ဥတုဇရူပ်နှစ်ခု)
ဆောင်ပုဒ်။ ။ ပထမဘဝင်၊ ဌီ၌ပေ၊ သုံးထွေတိဇမည်။
(ကမ္မဇရူပ်၊ ဥတုဇရူပ်၊ စိတ္တဇရူပ်သုံးခု)
ဆောင်ပုဒ်။ ။ အာဟာရတွေ၊ ပျံ့နှံ့ပေ၊ လေးထွေစတုဇမည်။
(အာဟာရဇရူပ်ပါလေးခု)

(၁) ဝိပဿယူတ္တာပန္နည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုမှတ်ပုံ

တရားနာပရိသတ်များသန္တာန်မှာရှိနေတဲ့ သဘောတရားကို မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားထားပါတယ်။ ပဋ္ဌာန်းတရားဆိုတာ တခြားမှာ၊ ပြင်ပမှာ ဟောကြားတာတော့ အလွန်နည်းပါတယ်။ တရားနာပရိသတ်များ၏သန္တာန်၊ ထိုထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တာန်မှာရှိနေတဲ့ တရားတွေပဲ၊ အကြောင်းအကျိုး ဆက်သွယ်ပုံ "ပဋ္ဌာန်းဆက်"ဆိုတာ မိမိသန္တာန်မှာ ရှိနေတဲ့တရားတွေပဲ ဟောကြားတာပါပဲ။

တချို့က အယူအဆတွေ လွဲကြပါတယ်။ ပဋ္ဌာန်းဆက်တွေရှိလို့ ခုမှပြန်တွေ့ကြတယ်တဲ့။ ဟုတ်လား၊ မဟုတ်လားတော့ မသိဘူး။ ပဋ္ဌာန်းဆက်ကို မြတ်စွာဘုရား ဆက်ပြတာကတော့ ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားတွေကို ကိုယ့်ခန္ဓာကိုယ်ထဲမှာ ဆက်ပြတာဖြစ်တယ်။ ထိုထိုပုဂ္ဂိုလ်တွေက ယူဆလိုက်တာကတော့ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါတွေကို ပဋ္ဌာန်းဆက်တွေ ပြန်တွေ့ကြတယ်လို့ ယူဆကြတယ်။ မိဘတွေ၊ ဆွေမျိုးတွေ၊ ဇနီးမောင်နှံတွေ ပြန်ပြီးတော့ ပဋ္ဌာန်းဆက်တွေ ဆက်နေကြတယ်တဲ့။ ကိုယ်လိုချင်တဲ့ဘက်ကို ဆွဲပြီးတော့ ယူဆထားလိုက်တာဖြစ်တယ်။ ပဋ္ဌာန်း

ဆက်က ဒီလိုတော့ မဟုတ်ပါဘူး။ ကိုယ့်ခန္ဓာကိုယ်ထဲမှာရှိတဲ့ ရုပ်တရားနာမ်တရားတွေ အကြောင်းအကျိုး ဆက်ပြီးတော့ ကျေးဇူးပြုနေပုံကို မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားထားတာပါပဲ။

စကျဝဠာဆိုတဲ့ မျက်စိအကြည်သည် တရားနာပရိသတ်များရဲ့ သန္တာန်မှာပဲ ရှိနေတယ်။ မရှိပါဘူးလား . . . ရှိပါတယ်ဘုရား။ သောတဝဋ္ဌာဆိုတဲ့ နားအကြည်သည်လည်း တရားနာပရိသတ်များရဲ့သန္တာန်မှာပဲ ရှိနေတယ်။ ဃာနဝဋ္ဌာဆိုတဲ့ နှာခေါင်းအကြည်သည်လည်း တရားနာပရိသတ်များရဲ့သန္တာန်မှာပဲ ရှိနေတဲ့တရားပါပဲ။ ကာယဝဋ္ဌာဆိုတဲ့ ကိုယ်အကြည်သည်လည်း မိမိတို့သန္တာန်မှာ ရှိနေတဲ့တရားပါပဲ။ တစ်ကိုယ်လုံးမှာ ပျံ့နှံ့ပြီးတော့နေပါတယ်။

ကာယအကြည်ကတော့ တစ်ကိုယ်လုံးမှာ ပျံ့နှံ့ပြီးတော့ တည်နေတယ်။ ဝိပဿနာရှုတဲ့အခါမှာတော့ ကျေးဇူးအများဆုံးပါပဲ။ တရားနာပရိသတ်များ ယခုရှုနေကြတာ ကာယဝဋ္ဌာဆိုတဲ့ ကိုယ်အကြည်ကနေ မရှုနေရပါဘူးလား . . . ရှုနေရပါတယ်ဘုရား။ တစ်ကိုယ်လုံးမှာ ပျံ့နှံ့ပြီးတည်နေတယ်။ လက်သည်းဖျား၊ ခြေသည်းဖျားကို ဖယ်ထားပြီးတော့ ကျန်တဲ့နေရာဌာနတွေမှာ အကုန်လုံး ကာယအကြည်တွေပဲ ရှိပါတယ်။ အပ်ဖျားလေးနဲ့ တို့တို့ကြည့်လို့ သိသိနေတယ်ဆိုရင် ဒီနေရာမှာ ကာယအကြည်ရှိတယ်။ ကာယအကြည်ရှိလို့ရှိရင် ဝိပဿနာရှုလို့ရပါတယ်။ ကာယာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်အနေနဲ့ ရှုလို့ရတယ်။

သမာဓိဉာဏ် ရင့်ကျက်လာတဲ့အခါကျတော့ ဘယ်နေရာကိုပဲ ရှုလိုက်ရှုလိုက် မထင်ရှားနေပါဘူးလား . . . ထင်ရှားနေပါတယ်ဘုရား။ လှုပ်နေတာ၊ ရွနေတာ၊ တိုးနေတာ။ လက်ဖျားလေးတွေကလည်း တိုးပြီးတော့ သွားနေတာ ရွေ့နေတာ။ နှုတ်ခမ်းဖျားကို အာရုံပြုလိုက်တော့

ပစ္စည်းတရားဘက်က စက္ခုတို့၊ သောတတို့၊ ဃာနတို့၊ ဇိဝှါတို့၊ ကာယတို့၊ ဟဒယတို့က လုံးဝ အာရုံမပြုတတ်ပေဘူး။ ဒီတော့ အာရုံချင်းလည်းတူမှတူပါရဲ့လား . . . မတူပါဘုရား။ ပစ္စည်းတရားဘက်က မျက်စိအကြည်၊ နားအကြည်၊ နှာခေါင်းအကြည်၊ လျှာအကြည်၊ ကိုယ်အကြည်၊ ဟဒယအကြည်ဆိုတဲ့ ဝတ္ထုရုပ်(၆)ပါးက ရုပ်တရားဆိုတော့ လုံးဝ အာရုံမပြုတတ်ဘူး။ ဒီတော့ အာရုံချင်းလည်း တူပါရဲ့လား . . . မတူပါဘုရား။ ရုပ်တရားတွေဆိုတာ အနာရမ္မဏ = အာရုံမပြုတတ်ဘူးတဲ့။ ရုပ်တရားရဲ့ သဘောတရား အနာရမ္မဏ = အာရုံမပြုတတ်ဘူး။ ရုပ်တရားက ဘာကိုမှ သူအသိမရှိဘူး။ ရုပ်တရားက သိနေတာရှိပါရဲ့လား . . . မရှိပါဘုရား။ တရားနာပရိသတ်များ၊ ယောဂီများကတော့ ရုပ်တရားက ဘာမှမသိတာကို ပိုသိတာပေါ့။ စက္ခုဝတ္ထု၊ သောတဝတ္ထု၊ ဃာနဝတ္ထု၊ ဇိဝှါဝိတ္ထု၊ ကာယဝတ္ထုဆိုတဲ့ ရုပ်တရားတွေ သဘောက အာရုံတစ်ပါးပါးကို အာရုံပြုပြီးတော့ သိနေတယ်ရယ်လို့ သူတို့မှာ အသိမရှိဘူးတဲ့။

အပ္ပဟာတဗ္ဗ = ပယ်လို့မရဘူးတဲ့။ မျက်စိအကြည်ကို ပယ်ပစ်လိုက်မယ်ဆိုပြီး တရားအမှတ်နဲ့ပယ်လို့ ရမှရပ့ါမလား . . . မရပါဘုရား။ ပယ်လို့မရဘူး။ ပယ်ရင် ဘာဖြစ်သွားမလဲ၊ ကန်းသွားမှာပေါ့။ ကန်းသွားမယ်။ နာမ်တရားနဲ့ မတူဘူး။ နာမ်တရားဆိုတာကတော့ အာရုံပြုတတ်တယ်။ မပြုတတ်ပါဘူးလား . . . ပြုတတ်ပါတယ်ဘုရား။ ဖြူတာကိုလည်း အာရုံပြု၊ မည်းတာကိုလည်း အာရုံပြု၊ ကောင်းတာကိုလည်း အာရုံပြု၊ ဆိုးတာကိုလည်း အာရုံပြုနေတာ ဘယ်သူပါလဲ . . . နာမ်တရားပါဘုရား။ နာမ်တရားဖြစ်တယ်။ ဒီတော့ တူပါရဲ့လား. . .

ဓာတ်၊ မနောဓာတ်(၃)ပါးမှ တစ်ပါးသော ဟဒယဝတ္ထုကို မှီ၍ဖြစ်သော စိတ်တို့သည် မနောဝိညာဏဓာတ်တို့ ဖြစ်ကြပေသည်။

မနောဓာတ် = ကြံသိစိတ်၊ မနောဝိညာဏဓာတ်လည်း ကြံသိစိတ်ပဲ။ အဲဒီမနောဓာတ်နဲ့ မနောဝိညာဏဓာတ် ခွဲခြားပြီးတော့ မြတ်စွာဘုရားဟောကြားပါတယ်။ အဲဒီမနောဓာတ်နဲ့ မနောဝိညာဏဓာတ်ကို စိတ်အနေနဲ့ ပေါင်းလိုက်တော့ ကြံသိစိတ်ပဲ ဖြစ်သွားတယ်။ ဓာတ်အနေနဲ့ခွဲတော့ သတ္တဝိညာဏဓာတ်၊ စိတ်အနေနဲ့ခွဲလိုက်တော့ ဝိညာဏ်(၆)ပါး။ ဝိညာဏ်နဲ့ခွဲလိုက်တော့ ဝိညာဏ်(၆)ပါး။ သတ္တဝိညာဏဓာတ်နဲ့ ဝိညာဏ်အတူတူပါပဲ။ မနောဓာတ်နဲ့ မနောဝိညာဏဓာတ်က တပေါင်းတည်း ကြံသိစိတ်ထဲမှာ ထည့်လိုက်တယ်။ သူတို့က နာမ်တရားပဲ။ အရူပီနံ-၌ ရူပီနံ-က ရုပ်တရား။ “အ”ထည့်လိုက်တော့ ရုပ်မဟုတ်တာ နာမ်တရားပဲ။ သူတို့က အကျိုးတရား ပစ္စယုပ္ပန်တရားဖြစ်တယ်။

ပစ္စည်းတရားက မျက်စိအကြည်၊ နားအကြည်၊ နှာခေါင်းအကြည်၊ လျှာအကြည်၊ ကိုယ်အကြည်၊ ဟဒယအကြည်လို့ ဝတ္ထုရုပ်(၆)ပါး။ ဤအကြည်ဓာတ်(၆)ပါးက ပစ္စည်းတရားဖြစ်တယ်။ သူတို့က ရှေးကဖြစ်နေလို့ ပုရေဇာတဖြစ်တယ်။ ရှေးကမဖြစ်နေပါဘူးလား . . . ဖြစ်နေပါတယ်ဘုရား။ ရှေးကဖြစ်တာကို ပုရေဇာတလို့ ခေါ်ရပေတယ်။

မြင်သိစိတ်ဆိုတာ နောက်မှဖြစ်ရတာပဲ။ စက္ခုဝတ္ထုရုပ်ကို မှီပြီးတော့ မြင်သိစိတ်ဖြစ်တယ်။ သောတဝတ္ထုရုပ် နားအကြည်ကို မှီပြီးတော့ ကြားသိစိတ်ဖြစ်တယ်။ ဃာနဝတ္ထုရုပ် နှာခေါင်းအကြည်ကို မှီပြီးတော့ နံသိစိတ်ဖြစ်တယ်။ ဇိဝှါဝတ္ထုရုပ် လျှာအကြည်ကို မှီပြီးတော့ စားသိစိတ်ဖြစ်တယ်။ ကာယဝတ္ထု ကိုယ်အကြည်ကို မှီပြီးတော့ ထိသိစိတ်ဖြစ်တယ်။ ဟဒယဝတ္ထုအကြည်ကို မှီပြီးတော့ ကြံသိစိတ်ဖြစ်တယ်။

ဟဒယဝတ္ထုကတော့ ဘဝင်ရဲ့ မှီရာဖြစ်တယ်။ ဘဝင်ကို တစ်ဆင့် မှီပြီးတော့ ဝိညာဏ်တွေ ကြံသိစိတ်တွေ ဖြစ်တာပါပဲ။ ဒါပေမယ့် တစ်ဆင့်မှီပေါ့လေ။ ဟဒယဝတ္ထုအကြည်ကို မှီပြီးတော့ ကြံသိစိတ်တွေ ဖြစ်တယ်။ အဲဒီ မျက်စိအကြည်၊ နားအကြည်၊ နှာခေါင်းအကြည်၊ လျှာအကြည်၊ ကိုယ်အကြည်၊ ဟဒယအကြည်တွေက ရှေးဦးစွာ ရှိနေလို့ ပုရေဇာတလည်းဖြစ်တယ်။ ဝိပ္ပယုတ္တလည်းဖြစ်တယ်။ ပစ္စည်းဘက်က ရုပ်တရားတွေချည်းပဲဖြစ်တယ်။

ပစ္စယုပ္ပန်ဘက်က နာမ်တရားဖြစ်တယ်။ အရူပီနံ ဓမ္မာနံ-က နာမ်တရားဖြစ်တယ်။ သမ္ပယုတ်လား၊ ဝိပ္ပယုတ်လား . . . ဝိပ္ပယုတ်ပါဘုရား။ ဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်တယ်။ သမ္ပယုတ်အင်္ဂါနဲ့လည်း မညီတော့ဘူး။ သမ္ပယုတ်အင်္ဂါက ဖြစ်တာလည်း အတူတူဖြစ်ရမယ်။ ဝတ္ထုရုပ်တွေက ရှေးဖြစ်နေတော့ တူပါသေးရဲ့လား . . . မတူပါဘုရား။ ဝိညာဏ်က နောက်မှဖြစ်တယ်။ ဖြစ်တာချင်းလည်း မတူတော့ဘူး။ ချုပ်တာချင်းလည်း မတူတော့ဘူး။ ဝတ္ထုရုပ်တွေက အရှည်ကြီး၊ အကြာကြီး တည်နိုင်တယ်။ စိတ်သက် တစ်ဆယ့်ခုနစ်ချက်တိုင်အောင် တည်သွားနိုင်တယ်။ စိတ်သက်က တစ်ဆယ့်ခုနစ်ချက် ပြည့်သွားအောင် ဖြစ်ပြီးတော့မှ ဒီဝတ္ထုရုပ်တွေက ချုပ်သွားတယ်။ ချုပ်တာချင်းလည်း တူပါရဲ့လား . . . မတူပါဘုရား။

စိတ္တက္ခဏတစ်ခုမှာ ဥပါဒ် ဌီ ဘင်ဆိုတဲ့ ခဏငယ်လေးက (၃) ချက်ရှိတယ်။ ရုပ်တစ်ခါဖြစ်လို့ရှိရင် စိတ်တွေက တစ်ဆယ့်ခုနစ်ချက် ဖြစ်သွားနိုင်တယ်။ ရုပ်သက်တစ်ချက်ကို စိတ်သက် တစ်ဆယ့်ခုနစ်ချက်ရှိတယ်။ ဒီတော့ ချုပ်တာချင်း တူပါတော့မလား. . . မတူတော့ပါဘူး။ ရုပ်သက်တွေက အရှည်ကြီး၊ နာမ်သက် တစ်ဆယ့်ခုနစ်ချက်

တောင်ဖြစ်တယ်။ စိတ်သက်က တစ်ချက်တည်းပဲရှိတော့ ချုပ်တာချင်းလည်း မတူတော့ သမ္ပယုတ်ဖြစ်ပါသေးလား . . . မဖြစ်တော့ပါဘုရား။ မဖြစ်တော့ဘူး။ ဘာဖြစ်သွားပါသလဲ . . . ဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်ပါတယ်ဘုရား။ ဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်သွားတယ်။

ဖြစ်တာချင်းလည်း မတူပေဘူး။ ပစ္စည်းတရားဘက်က ဆဝတ္ထုဆိုတဲ့ ဝတ္ထုရုပ်(၆)ပါးက ရှေးဦးစွာဖြစ်လို့ ပုရေဇာတ။ သတ္တဝိညာဏဓာတ်က နောက်မှဖြစ်ရတယ်။ ဖြစ်တာချင်းလည်း မတူဘူး။ ချုပ်တာချင်းလည်း မတူဘူး။ ရုပ်သက်က နာမ်သက် တစ်ဆယ့်ခုနစ်ချက်တောင် ဖြစ်တယ်။ နာမ်သက်ကလေးက သတ္တဝိညာဏဓာတ်က တစ်ချက်ပဲ ဖြစ်နိုင်တယ်။ ချုပ်တာချင်းတူပါရဲ့လား . . . မတူပါဘုရား။ တစ်ချက်တည်း ဖြစ်ပြီးတာနဲ့ ချုပ်သွားတယ်။ ဒီတော့ ဝိပ္ပယုတ်မဖြစ်ပါဘူးလား . . . ဖြစ်ပါတယ်ဘုရား။ ဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်တယ်။

တူသောအာရုံဆိုရာ၌ အာရုံချင်းလည်း တူရမယ်။ နာမ်တရားတွေက သူ့အာရုံနဲ့သူ အာရုံပြုကြတယ်။ မြင်သိစိတ်က ရူပါရုံအဆင်းကို အာရုံပြုတယ်။ ကြားသိစိတ်က ဘာကိုအာရုံပြုပါသလဲ . . . သဒ္ဒါရုံ အသံကိုပါဘုရား။ နံသိစိတ်က ဘာကိုအာရုံပြုပါသလဲ. . . ဂန္ဓာရုံ အနံ့ကိုပါဘုရား။ စားသိစိတ်က ဘာကိုအာရုံပြုပါသလဲ၊ ကိုယ်နေ့တိုင်း စားနေတာပဲ။ ဘယ်ကိုအာရုံပြုနေလဲ မသိတော့ဘူး။ ဟင်းကောင်းရင် ကောင်းတဲ့ဟင်းကို အာရုံပြုတယ်။ ဟင်းမကောင်းရင် မကောင်းတဲ့ဟင်းကို အာရုံမပြုရပါဘူးလား၊ ပစ္စုပ္ပန်ရသာရုံ တွေ့နေရတာလေးပဲ အာရုံပြုတယ်။ ထိသိစိတ်က ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ အတွေ့ဆိုတဲ့ ပစ္စုပ္ပန်ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ အတွေ့အာရုံကိုပဲ အာရုံပြုတယ်။ ဒီတော့ နာမ်တရားက သူ့အာရုံနဲ့သူ အာရုံပြုနေတယ်။ ဒါက ပစ္စယုပ္ပန်တရားဘက်က ဖြစ်တယ်။

ဖြစ်လို့ ခွာရသလဲ . . . ပညတ်ဖြစ်လို့ပါဘုရား။ ပညတ်ဖြစ်လို့တဲ့။ ပုံသဏ္ဌာန် သဏ္ဌာနပညတ်ဟာ ဝိပဿနာရဲ့ အာရုံမဟုတ်ပေဘူး။ ဖောင်းတယ်လို့မှတ်တဲ့အခါမှာလည်း ဝမ်းဗိုက်ပုံသဏ္ဌာန်ဒြပ်ကြီးကို ခွာနိုင်သမျှခွာ၊ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ ပုံသဏ္ဌာန်ဒြပ်ကြီးက ပညတ်ဖြစ်လို့ပဲ။

ဖောင်းတယ်လို့မှတ်တဲ့အခါမှာ အတွင်းက တောင့်တင်းတွန်းကန်တဲ့သဘောလေး၊ လေရှူသွင်းလိုက်တာနဲ့အမျှ တောင့်တင်းတွန်းကန်တဲ့ သဘောလေးမရှိပါဘူးလား . . . ရှိပါတယ်ဘုရား။ အဲဒါလေးကိုပဲ ဖောင်းတယ်လို့ ဝေါဟာရအားဖြင့် ခေါ်ရတာပဲ။ ဝေါဟာရအခေါ်မှ မရှိလို့ရှိရင် မှတ်လို့ တော်တော်နဲ့မရပေဘူး။ ပြောလို့မရပေဘူး။ အမှန်စင်စစ် သိရမှာကတော့ တောင့်တင်းတွန်းကန်မှု သဘောလေးကိုပဲ သိအောင်မှတ်ရတာပါပဲ။

ခေါ်တာကလည်း ဝေါဟာရပညတ်ပါပဲ။ ခေါ်တော့ခေါ်ရမယ်။ သိအောင်တော့ မပြောရပါဘူးလား . . . ပြောရပါတယ်ဘုရား။ တကယ်တမ်း သိအောင်စူးစိုက်ရမှာကတော့ တောင့်တင်းတွန်းကန်မှု သဘောကလေးကို သိအောင်စူးစိုက်ရမယ်။ ပိန်တယ်လို့မှတ်တဲ့အခါမှာလည်း ဝမ်းဗိုက်ပုံသဏ္ဌာန်ဒြပ်ကြီးကိုတော့ ခွာနိုင်သမျှခွာ၊ လေရှူထုတ်လိုက်တာနဲ့အမျှ တစ်ရွေ့ပြီးတစ်ရွေ့လှုပ်သွားတဲ့ သဘောလေးကိုတော့ သိနိုင်သမျှသိအောင် စူးစိုက်ရတယ်။ ခေါ်တာကလည်း ဝေါဟာရပညတ်ပိန်တယ်လို့ပဲ ခေါ်ရမှာပဲ။ သိအောင်စူးစိုက်ရမှာကတော့ လှုပ်သွားတဲ့သဘော၊ ရွေ့သွားတဲ့သဘောလေးကို သိနိုင်သမျှသိအောင် စူးစိုက်ရမယ်။ အဲဒီလို စူးစိုက်တာဟာ ဝိပဿနာစစ်စစ်ဖြစ်ဖို့ရာ အခြေခံပါပဲ။

မတူပါဘုရား။ အာရုံချင်းလည်း မတူတော့ သမွယုတ်မဖြစ်တော့ဘူး။ ဝိပွယုတ်ဖြစ်နေတယ်။

ရူပ်တရားဆိုတာ အပွဟာတဗ္ဗ = မပယ်လည်းမပယ်ရဘူး။ နာမ်တရားတွေကျတော့ ပယ်သင့်တဲ့တရားတွေ မပယ်ရပါဘူးလား . . . ပယ်ရပါတယ်ဘုရား။ လောဘကို မပယ်ရပါဘူးလား . . . ပယ်ရပါတယ်ဘုရား။ ဒေါသကိုကော . . . ပယ်ရပါတယ်ဘုရား။ မောဟကိုကော . . . ပယ်ရပါတယ်ဘုရား။ မာန်မာနကို . . . ပယ်ရပါတယ်ဘုရား။ ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယတွေကို . . . ပယ်ရပါတယ်ဘုရား။ တရားနာပရိသတ်များတော့ ဘာနဲ့ပယ်နေကြပါသလဲ . . . ဝိပဿနာနဲ့ ပယ်နေရပါတယ်ဘုရား။ ဝိပဿနာမှတ်နေတဲ့အခါ အကုန်ပယ်နေတာပဲ။ ဖြစ်ခွင့်ရပါရဲ့လား . . . ဖြစ်ခွင့်မရပါဘုရား။ ဖြစ်ခွင့်မရတာသည်ပင်လျှင် ပယ်နေတာပဲဖြစ်တယ်။ နာမ်တရားကတော့ ပယ်လို့မရပါဘူးလား . . . ရပါတယ်ဘုရား။

ရူပ်နဲ့နာမ်နဲ့ ကွဲရအောင် ပြောပြစမ်းပါလို့ နိုင်ငံခြားသားတွေကမေးလာလို့ရှိရင် ပြောလို့မရပါဘူးလား . . . ပြောလို့ရပါတယ်ဘုရား။ ရူပ်တရားဆိုတာ အနာရမ္မဏ = ဘာမှအာရုံမပြုတတ်၊ မသိတတ်ပေဘူး။ ရူပ်နဲ့နာမ်နဲ့ကွဲသွားတဲ့အခါကျတော့၊ ကွယ်လွန်သွားတဲ့အခါကျတော့ ရူပ်ကိုချည်း မကျန်နေခဲ့ပါဘူးလား . . . ကျန်ခဲ့ပါတယ်ဘုရား။ ဘာများသိပါသေးလဲ . . . ဘာမှမသိတော့ပါဘုရား။ အနာရမ္မဏ = အာရုံမပြုတတ်ဘူးဆိုတာ မထင်ရှားပါဘူးလား . . . ထင်ရှားပါတယ်ဘုရား။

နာမ်တရားဆိုတာ သိတတ်တယ်။ ပယ်လို့ရတယ်။ ရူပ်တရားဆိုတာ မသိတတ်ပေဘူး၊ ပယ်လို့မရပေဘူး။ နာမ်တရားဆိုတာက

တော့ မကောင်းတဲ့ နာမ်တွေကို ပယ်လို့ရတယ်။ ပယ်ကြရတယ်။ အဲဒီလို ကွာခြားပါတယ်။ ဒါကြောင့် ရုပ်တရားနဲ့ နာမ်တရားဟာ ဝိပွဿနာ မဖြစ်နေပါဘူးလား . . . ဝိပွဿနာ ဖြစ်နေပါတယ်ဘုရား။ ဝိပွဿနာ သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုနေတယ်။

(၂) ဝိပွဿနာဉာဏ်ဖြင့် ဝိပဿနာရှုမှတ်ပုံ

တရားနာပရိသတ်များအတွက်၊ ယောဂီများအတွက်တော့ ဒီစက္ခုဝတ္ထု = မျက်စိအကြည်၊ သောတဝတ္ထု = နားအကြည်၊ ဃာနဝတ္ထု = နှာခေါင်းအကြည်၊ ဇိဝှါဝတ္ထု = လျှာအကြည်၊ ကာယဝတ္ထု = ကိုယ်အကြည်၊ ဟဒယဝတ္ထု = ဟဒယအကြည်ဆိုတာတွေဟာ ဝိပဿနာရှုကွက်တွေပဲ။ ရှုလို့မရပါဘူးလား . . . ရှုလို့ရပါတယ်ဘုရား။ အများဆုံးရှုနေရတာကတော့ ကာယဝတ္ထု = ကာယကနေပြီးတော့ ရှုနေရတာပဲ။ ဖောင်းတယ်၊ ပိန်တယ်။ ထိုင်တယ်၊ ထိတယ်၊ ကြွတယ်၊ လှမ်းတယ်၊ ချတယ်မှတ်နေတာ ဘယ်ကမှတ်နေတာပါလဲ၊ ကာယက မှတ်နေတာဖြစ်တယ်။ ကာယအကြည်မှာ ဖောဋ္ဌဗ္ဗရုပ်ကလေး လာလာတိုက်နေလို့ မှတ်မနေရပါဘူးလား . . . မှတ်နေရပါတယ်ဘုရား။

လာတိုက်တဲ့အခိုက်အတန့် ထိသိစိတ်ကလေး ဖြစ်လာတဲ့အခိုက်အတန့်မှာ ဖောင်းတယ်လို့ ရှုမှတ်ရတယ်။ ဖောင်းတက်လာတဲ့အခါ ကာယအကြည်လေးမှာ လေကတွန်းလိုက်တော့ ဖောင်းတယ်လို့ မသိလာပါဘူးလား . . . သိလာပါတယ်ဘုရား။ သိတော့ ဖောင်းတယ်လို့ မမှတ်လိုက်ပါဘူးလား . . . မှတ်လိုက်ပါတယ်ဘုရား။ ကာယဝတ္ထု = ကာယအကြည်လေးကို မှတ်နေတာပါပဲ။ ပိန်တယ်လို့မှတ်တဲ့အခါမှာ

လည်း တွန်းလိုက်တဲ့လေ တိုးပြီးတော့ထိသွားတဲ့ ဖောဋ္ဌဗ္ဗအတွေ့လေး ဖြစ်သွားတဲ့အခါ ပိန်တယ်လို့သိလာတော့ ပိန်တယ်လို့ မမှတ်ရပါဘူးလား . . . မှတ်ရပါတယ်ဘုရား။ ပိန်တယ်လို့ မှတ်နေရတယ်။ ကာယကနေပြီးတော့ မှတ်နေကြရတာဖြစ်တယ်။

ဒီလိုမှတ်တဲ့အခါမှာလည်း ဝိပဿနာစစ်စစ်တွေဖြစ်အောင် တရားနာပရိသတ်များ၊ ယောဂီများတော့ မှတ်တတ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်များပါတယ်။ ဝိပဿနာစစ်စစ် အားထုတ်ချင်ပါတယ်။ ဘယ်ရိပ်သာမှာ သွားအားထုတ်ရမလဲ၊ ညွှန်ပြစမ်းပါလို့ တကယ်အားထုတ်ချင်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်များက မမေးပါဘူးလား . . . မေးပါတယ်ဘုရား။ ဝိပဿနာစစ်စစ်ဖြစ်ဖို့ရာ သိပ်အရေးကြီးပါတယ်။ တရားနာပရိသတ်များ စစ်စစ်ပဲ အားထုတ်ချင်ပါတယ်။ တုတုယောင်ယောင်တွေတော့ . . . အားမထုတ်ချင်ပါဘုရား။ တကယ်လိုလားတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေ၊ တကယ်အပါယ်တံခါးပိတ်တဲ့အဆင့်ကို ရောက်ချင်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ဝိပဿနာစစ်စစ်ကိုတော့ ရှာဖွေကြပါတယ်။ ဘယ့်နှယ်အားထုတ်ရပါ့မလဲ၊ ဝိပဿနာစစ်စစ်ဖြစ်အောင် ဘယ်လိုအားထုတ်ရပါမလဲလို့ အကယ်၍များ တရားနာပရိသတ်များ၊ ယောဂီများကို မေးလာခဲ့သော် ဖြေနိုင်မှကောင်းမယ်။ ဝိပဿနာစစ်စစ်ပဲ အားထုတ်ရတာဖြစ်တယ်။ ဝိပဿနာစစ်စစ်ဖြစ်ပုံကိုတော့ တရားနာပရိသတ်များ နေ့စဉ်နှင့်အမျှ သဒ္ဓမ္မရံသီရိပ်သာမှာ နာကြားနေရပါတယ်။

ဖောင်းတယ်၊ ပိန်တယ်လို့ မှတ်တဲ့အခါမှာ ဝိပဿနာစစ်စစ်ဖြစ်အောင် ဘယ့်နှယ်အားထုတ်ရမလဲ၊ ဝမ်းဗိုက်ပုံသဏ္ဌာန်ဒြပ်ကြီးကိုတော့ ခွာနိုင်သမျှခွာ၊ မခွာရပါဘူးလား . . . ခွာရပါတယ်ဘုရား။ ဘာ

အောင် စူးစိုက်ရပေတယ်။ ချတယ်လို့မှတ်တဲ့အခါမှာလည်း အောက်ကို ရွေ့ကျသွားတဲ့ အစဉ်လေးကို မိနိုင်သမျှမိအောင်၊ တည့်နိုင်သမျှ တည့်အောင် စူးစိုက်ရပေတယ်။ ပစ္စုပ္ပန်လည်းတည့်အောင် စူးစိုက်တတ်ရမယ်။ ဝိပဿနာစစ် ဖြစ်ဖို့ရာပါပဲ။

ဘာကြောင့် ပစ္စုပ္ပန်တည့်အောင် ရှုမှတ်ရမှာလဲဆိုတော့ တရားနာပရိသတ်များရဲ့သန္တာန်မှာရှိနေတဲ့ ရုပ်တရား၊ နာမ်တရား နှစ်ပါးလုံးက ပစ္စုပ္ပန်အခိုက်အတန့်မှာပဲ ရှိတယ်။ ဖြစ်ပြီးတာနဲ့ ပျက်သွား၊ ဖြစ်ပြီးတာနဲ့ ပျက်သွား၊ တစ်စက္ကန့်လောက် နောက်ကျသွားတာနဲ့ မရှိတော့ပေဘူး။ မရှိတော့လို့ရှိရင် မရှိတဲ့တရားကို သွားပြီးမှတ်လို့ ထင်မှထင်ရှားပဲ့မလား . . . မထင်ရှားပါဘုရား။ မထင်ရှားဘူး။ ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားတွေဟာ ခဏမစဲ အလျင်အမြန် ဖြစ်ပျက် ဖြစ်ပျက်သွားတာပဲ။ တစ်ခဏလေးတောင် မတည်နိုင်ပေဘူး။

ဝိဇ္ဇုပ္ပါဒေါ အာကာသေ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ဝယန္တိစ။

အာကာသေ = ကောင်းကင်၌၊
ဝိဇ္ဇုပ္ပါဒေါ = တိမ်လွှာနှစ်ထပ်ခတ်မိလို့ ဖြစ်ပေါ်လာသော လျှပ်စစ်ရောင်ကွဲသို့၊
ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ = ဖြစ်လည်းဖြစ်ကြကုန်၏။
ဝယန္တိစ = ပျက်လည်း ပျက်သွားကြကုန်၏။

ကောင်းကင်မှာ မိုးဦးကျအခါ တိမ်လွှာနှစ်ထပ် ခတ်မိလို့ လျှပ်စစ်ရောင်လေးတွေ ဝင်းခနဲ ဝင်းခနဲ လက်သွားတယ်။ အဲဒီလျှပ်စစ်ရောင်လေးက လက်နေတဲ့အခိုက်အတန့်ပဲရှိတယ်။ မလက်ခင်တုန်းက

ဆောင်ပုဒ်။ ။ ပညတ်ကိုခွာ၊ ပရမတ်သာ၊ မှန်စွာရှုရမည်။

ဝမ်းပိုက်ပုံသဏ္ဌာန်ဖြပ် ပညတ်ကြီးကိုတော့ ခွာနိုင်သမျှခွာ အာရုံမပြုပါနဲ့။ ခွာတယ်ဆိုတာ အာရုံမပြုနဲ့လို့ ပြောလိုတဲ့ အဓိပ္ပါယ်ပါပဲ။ ပရမတ်ဆိုတာကတော့ ဖောင်းတဲ့အခါ တောင့်တင်းတွန်းကန်တဲ့ သဘောလေး၊ ပိန်တဲ့အခါ လှုပ်သွားလျော့သွားတဲ့ သဘောလေးကို ပရမတ်လို့ ခေါ်ပါတယ်။ ဝါယောဓာတ်ရဲ့ သဘောလက္ခဏာဖြစ်တယ်။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ ထောက်ကန်တောင့်တင်း၊ လျော့ခြင်းတမည်၊ ဝါယောဓာတ်၊ ရှုမှတ်မြတ်ယောဂီ။

ဝါယောဓာတ်ရဲ့လက္ခဏာ ဖောင်းတဲ့အခါမှာ ထောက်ကန်တဲ့၊ တောင့်တင်းတဲ့သဘောလေး မထင်ရှားပါဘူးလား . . . ထင်ရှားပါတယ်ဘုရား။ ပိန်တဲ့အခါမှာ လျော့သွားတဲ့သဘောလေး၊ လှုပ်သွားတဲ့သဘောလေး မထင်ရှားပါဘူးလား . . . ထင်ရှားပါတယ်ဘုရား။ အဲဒါလေးတွေကို သိအောင်စူးစိုက်ရမယ်။ အစပိုင်းမှာတော့ တော်တော်နဲ့ စူးစိုက်လို့ မရပေဘူး။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ ပညတ်ကို သိခဲ့တဲ့အသိကများခဲ့လို့ပါပဲ။ ဒီဘဝသာမဟုတ်ဘူး။ ဟို . . . အတိတ်အတိတ်ဘဝတွေကလည်း ပညတ်ကိုပဲသိတာ များခဲ့ပါတယ်။ ငါပဲ၊ သူပဲ၊ ပုဂ္ဂိုလ်ပဲ၊ သတ္တဝါပဲ၊ အမျိုးသားပဲ၊ အမျိုးသမီးပဲ၊ ကိုယ့်ဗိုက်ပဲ၊ ကိုယ့်ဝမ်းပဲ၊ ကိုယ့်ခြေကိုယ့်လက်တွေပဲလို့ သိခဲ့တဲ့ဘဝပေါင်းက မများခဲ့ပါဘူးလား . . . များခဲ့ပါတယ်ဘုရား။ များခဲ့တယ်။

ပညတ်က ကောင်းကျိုးပေးပါသလား၊ ဆိုးကျိုးပေးပါသလားဆိုတော့ . . . ဆိုးကျိုးပေးပါတယ်ဘုရား။ ဆိုးကျိုးပေးတတ်ပါတယ်။

အစွဲတွေ ဖြစ်လာတတ်တယ်။ သူပဲ၊ ငါပဲ၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါပဲလို့ စွဲသွားတာ ဘယ်သူ့ကြောင့် စွဲသွားတာလဲဆိုတော့ ပညတ်ကြောင့် စွဲတာဖြစ်တယ်။ ဝိပဿနာနဲ့ ပညတ်သည် ဖြောင့်ဖြောင့်ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်ပေတယ်။

ပညတ်ကို ခွာနိုင်သမျှခွာ၊ အစပိုင်းမှာတော့ ခွာပင်ခွာငြားသော်လည်း ပညတ်တွေ ထင်တော့ထင်နေဦးမှာပဲ။ ဘဝါဘဝက အထုံဝါသနာတွေ၊ အာသေဝနပစ္စည်းတွေက ပါလာတော့ တော်တော်နဲ့ ခွာလို့ မရပေဘူး။ တဖြည်းဖြည်း ခွာပါများလာတော့လည်း မကွာသွားပါဘူးလား . . . ကွာသွားပါတယ်ဘုရား။ ဝိပဿနာဉာဏ်ကလည်း ရင့်ကျက်လာ၊ ခွာတာကလည်း ခွာပေးတော့။ ထို့နောက် ဝိပဿနာဉာဏ်တွေ ရင့်ကျက်လာတဲ့အခါ ဝမ်းပိုက်ပုံသဏ္ဌာန်ဒြပ်တွေဟာ မထင်ရှားတော့ဘူး။ ဖောင်းတဲ့အခါ တောင့်တင်းတွန်းကန်တဲ့ သဘောလေး၊ ပိန်တဲ့အခါ လျော့သွားလှုပ်သွားတဲ့ သဘောလေးမျှသာ မထင်ရှားနေတတ်ပါဘူးလား . . . ထင်ရှားနေတတ်ပါတယ်ဘုရား။

ကြွတယ်၊ လှမ်းတယ်၊ ချတယ်လို့မှတ်တာလည်း ကာယဝတ္ထု ကာယအကြည်ကနေ အတွေ့ဖောဋ္ဌဗ္ဗရုပ် လာတွေ့တဲ့အခါ မှတ်နေတာပဲ။ ကာယဝတ္ထုကပဲ မှတ်နေတာပါပဲ။ ကြွတယ်လို့မှတ်တဲ့အခါမှာလည်း ခြေထောက်ပုံသဏ္ဌာန်ဒြပ်ကြီးကို ခွာနိုင်သမျှခွာ၊ ဘာဖြစ်လို့ ခွာရမှာလဲ . . . ပညတ်ဖြစ်လို့ပါဘုရား။

တရားနာပရိသတ်များ၊ ယောဂီများက တရားတွေ ပြည့်စုံတော့ ကိုယ်နဲ့နီးစပ်တဲ့ မိတ်ဆွေသင်္ဃာတွေကို တစ်ဆင့်တရားဟောပြဖို့ သာသနာအတွက် သာသနာပြုဖို့ မလိုအပ်နေပါဘူးလား . . . လိုအပ်နေပါတယ်ဘုရား။ အများကြီးလိုအပ်တယ်။ ခုအချိန်ခါမှာ ပိုလိုအပ်

နေပါတယ်။ ဘာသာဝါဒတွေက များပြားအားကြီးတော့ လူတွေက ဘာသာဝါဒအမျိုးမျိုးတွေ ဟောလိုက်၊ ပြောလိုက်ကြတော့ ယိမ်းယိုင်တုန်လှုပ်နေကြတော့ အမှန်ကိုရောက်ဖို့ မိမိတို့ တာဝန်မရှိနေပါဘူးလား . . . တာဝန်ရှိနေပါတယ်ဘုရား။

ကြွတယ်လို့မှတ်တဲ့အခါမှာ ခြေထောက်ပုံသဏ္ဌာန်ဒြပ်ကြီးကိုတော့ ခွာနိုင်သမျှခွာ၊ ဘာဖြစ်လို့ ခွာရမှာလည်းဆိုတော့ ပညတ်ဖြစ်လို့ ခွာရမယ်။ အပေါ်ကို ရွှေ့ရွှေ့တက်သွားတဲ့သဘောကို သိနိုင်သမျှသိအောင် စူးစိုက်။ လှမ်းတယ်လို့မှတ်တဲ့အခါမှာလည်း ခြေထောက်ပုံသဏ္ဌာန်ဒြပ်ကြီးကို ခွာနိုင်သမျှခွာ၊ အောက်ကို ရွှေ့ရွှေ့ကျသွားတဲ့သဘောကိုတော့ သိနိုင်သမျှသိအောင် စူးစိုက်ရတယ်။

ဝိပဿနာစစ်စစ်ဖြစ်အောင် ပညတ်ပုံသဏ္ဌာန်ဒြပ်ကို ခွာနိုင်သမျှခွာ၊ ပရမတ်သဘောလေးတွေကို သိနိုင်သမျှသိအောင် စူးစိုက်။ ရွှေ့နေတဲ့သဘောလေးဟာ ပရမတ်ပဲ။ နောက်တစ်ချက်က ပစ္စုပ္ပန်ကို တည့်နိုင်သမျှတည့်အောင် စူးစိုက်ရပေတယ်။

ကြွတယ်လို့မှတ်တဲ့အခါ အပေါ်ကို ရွှေ့ရွှေ့တက်သွားတဲ့ ရွှေ့နေတဲ့အစဉ်ကို သန္ဋတိပစ္စုပ္ပန်လို့ ခေါ်တယ်။ အဲဒီအစဉ်လေးကို မိနိုင်သမျှမိအောင် စူးစိုက်ရပေတယ်။ ပေါ့ပေါ့ဆဆလေး မှတ်လို့တော့ မရပေဘူး။ သေသေချာချာ စူးစိုက်၍ မှတ်လိုက်တဲ့အခါမှာ တစ်ရွှေ့ပြီးတစ်ရွှေ့ ရွှေ့ရွှေ့တက်နေတာ မသိရပါဘူးလား . . . သိရပါတယ်ဘုရား။

လှမ်းတယ်လို့မှတ်တဲ့အခါမှာလည်း ရှေ့ကို တစ်ရွှေ့ပြီးတစ်ရွှေ့ ရွှေ့သွားတဲ့အစဉ်လေးကို သန္ဋတိပစ္စုပ္ပန်လေးကို တည့်နိုင်သမျှတည့်

ကွတိ = ဤသို့၊
ဘဂဝါ = မြတ်စွာဘုရားသည်၊
အဝေါစ = ကရုဏာရှေ့သွား ပညာအားဖြင့် ဟောကြားတော်မူခဲ့ပါပေသတည်း ။ ။ ။
သာဓု ။ ။ ။ သာဓု ။ ။ ။ သာဓုပါဘုရား။

(၃) ဝိပဿနာရှုမှတ်ပုံ

တရားတော်သည် တရားနာပရိသတ်များအတွက်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ပုဂ္ဂိုလ်များအတွက် မကောင်းတဲ့အပြစ်ဒဏ်တွေ၊ မကောင်းကျိုးတွေ ပျောက်ပြီး ကောင်းကျိုးတွေ ရောက်လာဖို့ရာ မဂ်လာတစ်ပါးပဲ။ အဲဒီတရားတော်သည် ဂမ္ဘီရော = နက်နဲ၏၊ ဒုဒ္ဒသော = မြင်နိုင်ခဲ၏။ အလွန်ပဲ နက်နဲပါတယ်။ မြင်လည်းမြင်နိုင်ခဲပါတယ်။ မြတ်စွာဘုရား မပွင့်တဲ့ သာသနာပအခါမှာတော့ လုံးဝမမြင်နိုင်ပါဘူး။ အခုလို သာသနာတွင်းအခါမှာဖြစ်လို့ နည်းမှန်လမ်းမှန် ရှုလိုက်တဲ့အခါ တရားသဘောတွေ မြင်လာနိုင်တယ်။ အဲဒီတရားတွေမြင်ပြီးရင် တရားကိုကိုးကွယ်ရာအဖြစ် ဆည်းကပ်သွားနိုင်ပြီဆိုလို့ရှိရင် သဗ္ဗဒုက္ခာ ပမုစ္စတိ = အလုံးစုံသော ဆင်းရဲဟူသမျှမှ လွတ်မြောက်သွားနိုင်တယ်။ တရားသဘောတွေ စမြင်သွားတော့ ယောဂီများက စိတ်ဝင်စားလာကြတယ်။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ သဘောသိမှ၊ ဥဒယ၊ ဝယမြင်နိုင်သည်။

သဘောသိပြီးတဲ့အခါ ဥဒယ = ဖြစ်၊ ဝယ = ပျက် သိလာကြပေတယ်။ ကြွတယ်လို့မှတ်တဲ့အခါမှာ ပေါ့ပေါ့ပြီးတော့ တက်သွားတာ

လည်း ဘယ်တိမ်တိုက်ထဲမှာ လျှပ်စစ်ရောင်လေး ရှိနေတယ်လို့ ရှာလို့မရဘူး။ လက်ပြီးတဲ့ နောက်အခါမှာလည်း ဒီအလင်းရောင်လေးတွေဟာ၊ ဒီလျှပ်စစ်ရောင်လေးတွေဟာ ဘယ်တိမ်တိုက်ထဲမှာ ကျန်ရှိနေသေးတယ်လို့ ရှာလို့မရဘူး။

အဲဒီလိုပါပဲ။ တရားနာပရိသတ်များရဲ့သန္တာန်မှာဖြစ်နေတဲ့ ရုပ်တရား၊ နာမ်တရား နှစ်ပါးလုံးသည်လည်း ဖြစ်ခိုက် ဖြစ်ခိုက်လေးပဲရှိတယ်။ ပျက်ပြီးသွားတာနဲ့ ဒီခန္ဓာကိုယ် ဘယ်နေရာမှာမှ မရှိတော့ပါဘူး။ မဖြစ်ခင်ကလည်း ဒီရုပ်တရား၊ နာမ်တရားတွေ ခန္ဓာကိုယ် ဘယ်နားမှာ ရှိနေတယ်လို့လည်း မရှိကောင်းဘူး။ လျှပ်စစ်ရောင်နဲ့ တူပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဖြစ်ခိုက်ကိုသိအောင် ရှုရတယ်။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ ဖြစ်ခိုက်ရှုမှ၊ သဘာဝ၊ မုချသိရမည်။

ဖြစ်ခိုက်ရှုမှ သဘာဝဆိုတဲ့ ရွှေ့ရွှေ့တက်နေတဲ့ သဘောတရားလေးတွေ သိကြရပေတယ်။ ကြွတယ်လို့မှတ်တဲ့အခါမှာ ရွှေ့ရွှေ့ပြီးတော့ တက်သွားတဲ့သဘောတရား၊ လှမ်းတယ်လို့မှတ်တဲ့အခါမှာ ရှေ့ကို ရွှေ့သွားတဲ့ သဘောတရား၊ ချတယ်လို့မှတ်တဲ့အခါမှာ အောက်ကို ရှေ့သွားတဲ့ သဘောတရားတွေကို သိလာမှာဖြစ်တယ်။

ထို့နောက် သမာဓိဉာဏ် အသင့်အတင့် ရင့်သန်လာတဲ့အခါ သဘောတရားတွေ ပိုပိုပြီးတော့ ထင်ရှားလာပါလိမ့်မယ်။ ကြွတယ်လို့မှတ်တဲ့အခါမှာ တစ်ရွှေ့ပြီးတစ်ရွှေ့ အပေါ်ကို ရွှေ့တက်သွားတာကို သိပြီးတဲ့အပြင် ပေါ့ပေါ့ပြီးတော့ တက်သွားတာ၊ လှမ်းတယ်လို့မှတ်တဲ့အခါမှာလည်း တစ်ရွှေ့ပြီးတစ်ရွှေ့ ရှေ့ကို ရွှေ့ရွှေ့ပြီးသွားတာကို သိပြီး

တဲ့အပြင် ပေါ့ပေါ့ပြီးတော့ ရွှေ့သွားတာ၊ ချတယ်လို့မှတ်တဲ့အခါမှာ လည်း အောက်ကို တစ်ရွှေ့ပြီးတစ်ရွှေ့ ရွှေ့ကျသွားတာကို သိပြီးတဲ့အပြင် လေးလေးပြီးတော့ ကျသွားတာမျှား ပစ္စုပ္ပန်တည့်အောင် မှတ်လိုက်တော့ မထင်ရှားပါဘူးလား . . . ထင်ရှားပါတယ်ဘုရား။

ပညတ်ကိုလည်း ခွာတတ်ပြီး ပစ္စုပ္ပန်ကိုလည်း တည့်အောင် စူးစိုက်တတ်သွားပြီးဆိုလို့ရှိရင် ပေါ့တာ လေးတာတွေ စကြိုလျှောက်တဲ့အခါမှာ ထင်ရှားလာတတ်ပါတယ်။ အစပိုင်းမှာတော့ ပေါ့တာ လေးတာတွေ သိပ်မထင်ရှားဘူး။ ဘာကြောင့် မထင်ရှားလဲဆိုတော့ အဲဒီ နှစ်ချက်က ချို့ယွင်းနေလို့ပဲ။ ပညတ်ကြီးကို မှတ်နေလို့ရှိရင် တော်တော်နဲ့ ထင်ရှားပို့မလား . . . မထင်ရှားပါဘုရား။ ပစ္စုပ္ပန်မတည့်လို့ရှိရင်လည်း မထင်ရှားပေဘူး။ ပေါ့ပေါ့သွားတာက တေဇောနဲ့ ဝါယောတို့နဲ့ သဘောကို တွေ့ရတာဖြစ်တယ်။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ တေနှင့်ဝါမှာ၊ မာတ်နှစ်ဖြာ၊ ပေါ့တာထင်ရှားသည်။

တေ-က တေဇော = အခိုးမာတ်၊ မီးမာတ်၊ အပေါ့မာတ်ပဲ။ ဝါ-က ဝါယော = လေမာတ်၊ အပေါ့မာတ်။ တရားနာပရိသတ်များရဲ့ သန္တာန်မှာ အထင်ရှားဆုံး ရုပ်တရားတွေပါပဲ။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ ပနှင့်အာမှာ၊ မာတ်နှစ်ဖြာ၊ လေးတာတင်ရှားသည်။

ပ-က ပထဝီ = ပထဝီမာတ်ဆိုတာ အမာမာတ်၊ မြေမာတ်၊ အလေးမာတ်ပဲ။ အာ-က အာပေါမာတ် = ရေမာတ်၊ အလေးမာတ်ပဲ။ တရားနာပရိသတ်များရဲ့သန္တာန်မှာ မရှိနေပါဘူးလား . . . ရှိနေပါတယ်ဘုရား။ ဒီရုပ်ကြီးလေးမျိုးကို ပါဠိလို မဟာဘူတ။ မဟာ-က ကြီးကျယ်

ထင်ရှားစွာ၊ ဘူတ-က ဖြစ်နေတဲ့ ရုပ်တရားတွေဖြစ်တယ်။ နည်းမှန်လမ်းမှန် ဝိပဿနာရှုလိုက်တော့ ခန္ဓာကိုယ်ထဲမှာရှိနေတဲ့ မာတ်ကြီးလေးပါး မထင်ရှားလာပါဘူးလား . . . ထင်ရှားလာပါတယ်ဘုရား။ ပေါ့တာလေးတာကို တွေ့လို့ရှိရင် တရားတွေ့တယ်လို့ မဆိုရပါဘူးလား . . . ဆိုရပါတယ်ဘုရား။ တရားတွေ့သွားပြီ။ တရားတွေ့ဖို့ရာ အဓိကပါပဲ။ တရားတွေ့သွားလို့ရှိရင် ယောဂီက သဘောတွေကျပြီး ဆက်ကာဆက်ကာ ရှုလို့ရှိရင် သူ့ရဲ့ပါရမီဉာဏ်အားလျော်စွာ တရားထူးတရားမြတ်တွေ ရသွားကြတာပါပဲ။

ဓမ္မောစ မဂ်လော လောကေ၊ ဓမ္မော ဂမ္ဘီရော ဒုဒ္ဒသော။
ဓမ္မံ သရဏာမာဂမ္မ၊ သဗ္ဗဒုက္ခာ ပမုစ္စတိ။

ဓမ္မောစ = တရားတော်သည်လည်း၊
လောကေ = လောက၌၊
မဂ်လော = မကောင်းကျိုးတွေပျောက် ကောင်းကျိုးတွေ ရောက်စေတတ်သော မဂ်လာတစ်ပါးပင်တည်း။
ဓမ္မော = တရားသည်၊
ဂမ္ဘီရော = နက်နဲ၏၊
ဒုဒ္ဒသော = မြင်နိုင်ခဲ၏။
ဓမ္မံ = နက်နဲသော မြင်နိုင်ခဲသောတရားကို၊
သရဏာ = ရှုမှတ်သောအားဖြင့် ကိုးကွယ်ရာကို၊
အာဂမ္မ = အကြောင်းပြု၍၊
သဗ္ဗဒုက္ခာ = အလုံးစုံသော ဆင်းရဲဟူသမျှမှ၊
ပမုစ္စတိ = လွတ်ရ၏။

မှတ်နေသမျှတော့ တက်နေတာပါပဲလို့ ကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာက မဖြေရပါဘူး လား။ . . ဖြေရပါတယ်ဘုရား။ ယောဂီက မြန်မြန်တက်ချင်တော့ ပြန် ကျသွားသလားဟူ၍ပင် ထင်နေတတ်ပေတယ်။ ပြန်မကျပါဘူး။ တက် နေတာပါပဲ။ သူ့ရဲ့ ဉာဏ်စဉ်အားလျော်စွာကောင်းတာ၊ ဆိုးတာတော့ ကွာခြားပါတယ်။ သူဉာဏ်စဉ်အားလျော်စွာ တစ်ခါတစ်လေ မှတ်လို့ ကောင်းသွားတယ်။ တချို့ဉာဏ်ကျတော့ ဆိုးသွားပြန်ပါတယ်။

ဝိပဿနာဉာဏ်ဆိုတာ မပြည့်စုံသေးခင်အခါမှာတော့ ဌက်ပုံ့ နေသလိုပါပဲ။ ဌက်ပုံ့တဲ့အခါ တစ်ခါတလေ နိမ့်ကျလိုက်၊ တစ်ခါတလေ မြင့်တက်သွားလိုက် မရှိတတ်ပါဘူးလား . . . ရှိတတ်ပါတယ်ဘုရား။ အဲဒီလိုပါပဲ။ ဌက်များပုံ့လို့ ဟိုး. . . ကောင်းကင်ရောက်သွားတဲ့အခါ ရစ်ဝဲနေသကဲ့သို့ နောက်တော့ အမှတ်တွေပြည့်သွားတဲ့အခါ နိမ့်ကျ တာ မရှိတော့ဘူး။ ဝိပဿနာဉာဏ်ပြည့်သွားတဲ့အခါ ကောင်းတာက ချည်းပဲ များတတ်ပါတယ်။

ပညတ်နဲ့ဝိပဿနာက ဖြောင့်ဖြောင့်ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်တယ်။ ဘင်္ဂဉာဏ်ရောက်သွားတဲ့အခါ ပုံသဏ္ဌာန်ဒြပ်တွေကတော့ မထင်ရှား တော့ဘူး။ သဘောတရားမျှသာ ထင်ရှားတယ်။ ကြွတယ်လို့မှတ်တဲ့ အခါ မှတ်လိုက်တာနဲ့ ရိပ်ခနဲ ရိပ်ခနဲ ကုန်ပျက်ကုန်ပျက်သွားတာ၊ လှမ်းတယ်လို့မှတ်တဲ့အခါမှာလည်း ရှေ့ကို ရွှေ့ရွှေ့သွားတာလေးများ ရိပ်ခနဲ ရိပ်ခနဲ ကုန်ပျက်သွားတာ၊ ချတယ်လို့ မှတ်တဲ့အခါမှာလည်း ရိပ်ခနဲ ရိပ်ခနဲ အောက်သို့ကျကျသွားတဲ့ သဘောတရားလေးတွေ ကုန် ပျက်ကုန်ပျက်သွားတာ တွေ့ကြရပေတယ်။

အဆင့်ဆင့်တွေ ပိုများလာတယ်။ လှမ်းတယ်လို့မှတ်တဲ့အခါ ပေါ့ပေါ့ ပြီးတော့ ရွှေ့သွားတာလည်း အဆင့်ဆင့်တွေ ပိုများလာတယ်။ ချတယ် လို့မှတ်တဲ့အခါ လေးလေးပြီးတော့ ကျသွားတာလည်း အဆင့်ဆင့် တွေ ပိုများလာတယ်။ သမာဓိဉာဏ် တစ်ဆင့်ရင့်ကျက် အားရှိလာတဲ့ အခါ ပိုပိုများလာတယ်။

ဆင့်ကာဆင့်ကာရှုမှတ်လို့ သမာဓိဉာဏ်တွေ တစ်ဆင့်ရင့်ကျက် အားရှိထက်သန်သွားတဲ့အခါ ကြွတယ်လို့မှတ်လိုက်တဲ့အခါ ပေါ့ပေါ့ ပြီးတော့ အပေါ် ကိုတက်လာတဲ့ အဆင့်ဆင့်ကလေးတွေဟာ ကြားပြတ် ကြားပြတ်သွားတယ်။ ကြားပြတ်သွားတော့ တစ်ဆင့်ကဖြစ်ပြီးတော့ ပျက်သွားပြီးမှ နောက်တစ်ဆင့် ဖြစ်ပြီးတော့ပျက်၊ နောက်တစ်ဆင့် ဖြစ်ပြီးတော့ ပျက်သွားတယ်။ အဆင့်ဆင့်လေးတွေဟာ ကြားပြတ်သွား တော့ ဖြစ်ပျက်ကလေးတွေ ဖြစ်သွားတယ်။

လှမ်းတယ်လို့ မှတ်တဲ့အခါမှာလည်း အဆင့်ဆင့်လေးတွေဟာ ကြားပြတ်ကြားပြတ်သွားတော့ တစ်ဆင့်ကဖြစ်ပြီးတော့ ပျက်သွားပြီးမှ နောက်တစ်ဆင့် ဖြစ်ပြီးတော့ပျက်၊ နောက်တဆင့် ဖြစ်ပြီးတော့ပျက် ဆိုတော့ ဖြစ်ပျက်ကလေးတွေ ဖြစ်သွားတယ်။ ချတယ်လို့မှတ်တဲ့အခါ မှာလည်း လေးလေးပြီးတော့ကျသွားတဲ့ အဆင့်ဆင့်လေးတွေဟာ တစ်ဆင့်ကဖြစ်ပြီးတော့ ပျက်သွားပြီးမှ ဖြစ်ပျက်ကလေးတွေ ဖြစ်သွား တယ်။ အဆင့်ဆင့်လေးတွေက ကြားပြတ်ကြားပြတ်သွားတော့ ဖြစ် ပျက်ကလေးတွေ ဖြစ်သွားတယ်။

သဘောသိမှ၊ ဥဒယ၊ ဝယမြင်နိုင်သည်-လို့ ဆိုသည့်အတိုင်း ဥဒယ-ကဖြစ်၊ ဝယ-က ပျက်၊ ခြေထောက်ကြီးကတော့ ဖြစ်ပြီးတော့

ပျက်သွားတယ်လို့ ဖြစ်မှဖြစ်နိုင်ပါ့မလား။ . . . မဖြစ်နိုင်ပါဘုရား။ ပုံသဏ္ဌာန်ဒြပ်ကြီး ဖြစ်ပြီးတော့ ပျက်သွား၊ ဖြစ်ပြီးတော့ ပျက်သွားဆိုတာ မှန်းဆလို့ပဲရမယ်။ တကယ်စင်စစ်တော့ မဖြစ်နိုင်ပေဘူး။ မှန်းဆပဲ ဖြစ်နိုင်ပေတယ်။ မှန်းဆဖြစ်ပျက်နဲ့လည်း နိဗ္ဗာန်ကို ရနိုင်ပါ့မလား . . . မရနိုင်ပါဘုရား။ မရနိုင်ဘူးတဲ့။ သဘာဝဖြစ်ပျက်ကိုမြင်မှ နိဗ္ဗာန်ရောက်နိုင်မှာ ဖြစ်တယ်။

ဆင့်ကာဆင့်ကာမှတ်လို့ သမာဓိဉာဏ် အားရှိထက်သန်လာတဲ့အခါကျတော့ ခြေထောက်ပုံသဏ္ဌာန်ဒြပ်ကြီးကို မခွာပေးနေရတော့ဘူး။ အလိုလိုကွာသွားပြီးဖြစ်တယ်။ ကြွတယ်လို့မှတ်တဲ့အခါ တစ်ရွေ့ပြီးတစ်ရွေ့ အပေါ်ကို ရွေ့ရွေ့တက်သွားတာများ ကုန်ပျက်ကုန်ပျက်သွားတာ၊ လှမ်းတယ်လို့မှတ်တဲ့အခါမှာလည်း တစ်ရွေ့ရွေ့ ကုန်ပျက်ကုန်ပျက်သွားတာ၊ ချတယ်လို့မှတ်တဲ့အခါမှာလည်း လေးလေးပြီးတော့ ကျသွားတဲ့ သဘောတရားလေးတွေ ကုန်ပျက်ကုန်ပျက်သွားတာကို ဘင်ဉာဏ်ထက်သန်နေတဲ့ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်များကိုယ်တိုင်ပင် တွေ့ကြရပါတယ်။ ဝိပဿနာဉာဏ်နဲ့ ပညတ်နဲ့ဟာ ဖြောင့်ဖြောင့်ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်ပါတယ်။ ဝိပဿနာဉာဏ်နုသေးလို့ရှိရင် ပညတ်တွေက ထင်ရှားနေလို့ ခွာခွာပေးရတယ်။ မခွာပေးရပါဘူးလား . . . ခွာပေးရပါတယ်ဘုရား။

ခွာရတယ်ဆိုတာလည်း ဝေါဟာရပဲ။ သဘောမှ ကျမှကျပါရဲ့လား . . . ကျပါတယ်ဘုရား။ ခွာရတယ်ဆိုတာ ပညတ်ကို အာရုံမပြုနဲ့လို့ ဆိုလိုရင်း အဓိပ္ပါယ်ပါပဲ။ ဒါပေမယ့် ခွာတယ်ဆိုတာ သူ့ရဲ့ပါဠိ ဝေါဟာရအသုံးဖြစ်တယ်။

ပညတ်တို့ ဌပေတွာ ဝိသေသေန ပဿတီတိ ဝိပဿနာ။

ပညတ်တို့ = ခေါင်းကိုယ်ခြေလက်ပုံသဏ္ဌာန် ပညတ်များကို၊
ဌပေတွာ = ထား၍ (ဝါ)ခွာ၍ (ဝါ) အာရုံမပြုဘဲ၊
ဝိသေသေန = အထူးထူးအပြားပြားအားဖြင့်၊
ပဿတိ = ရှုတတ်၏။
ဣတိတဿ = ထို့ကြောင့်၊
ဝိပဿနာ = ဝိပဿနာမည်၏။

ဌပေတွာ = ထား၍ (ဝါ) ခွာ၍၊ ပါဠိဝေါဟာရ ခွာဆိုတာ မြန်မာလို့ တည့်တည့်ပြောတော့ အာရုံမပြုနဲ့တဲ့။ ပညတ်တွေကို အာရုံမပြုနဲ့။ ပရမတ်သဘောတရားလေးကိုသာ အာရုံပြုရမယ်။ ဝိပဿနာနုစဉ်အခါ ဉာဏ်ကနုသေးလို့ရှိရင်တော့ ခွာပေးနေရတယ်။ ဝိပဿနာဉာဏ်ရင့်ကျက်သွားပြီး ဘင်ဉာဏ်ရောက်သွားပြီဆိုတော့ ပညတ်တွေက အလိုလို ကွာသွားပါတယ်။ ပညတ်နဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်ဆိုတာ ဖြောင့်ဖြောင့်ဆန့်ကျင်ဘက်ပဲ။ မိမိရဲ့ဝိပဿနာဉာဏ် နုနေသေးသလား၊ ရင့်ကျက်လာပြီလားလို့ သိချင်ရင်တော့ အဲဒီပညတ်နဲ့ပဲ ချိန်ထိုးရပါတယ်တဲ့။ ပညတ်ကို အတော်ခွာနေရသေးတယ်ဆိုရင် မိမိရဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ် နုနေသေးတယ်။

ပညတ်တွေကိုတော့ မခွာရတော့ဘူး။ သဘောတရားများကပဲ ပိုပိုပြီး ထင်ရှားလာတယ်ဆိုရင်တော့ ဝိပဿနာဉာဏ်ရင့်လာပြီ။ သိပ်ပြီးတော့ ဆရာသမားတွေ လျှောက်ထားနေစရာ မလိုတော့ပါဘူး။ ဉာဏ်တက်သလား မတက်ဘူးလား သိတော့ သိပ်သိချင်တာပါပဲ။

ဆွမ်းလုပ်ကို ခွံလိုက်တော့ ခွံ့တယ် ခွံ့တယ်၊ ခေါင်းပြန်ထူတော့ ထူတယ် ထူတယ်၊ ဝါးတော့ ဝါးတယ် ဝါးတယ်၊ အရသာကိုသိတော့ သိတယ် သိတယ်၊ မျိုလိုက်တော့ မျိုတယ် မျိုတယ်လို့ ရှုမှတ်ကြရပါတယ်။

ဆွမ်းတစ်လုပ်စားပုံ ကျေးဇူးတော်ရှင် မဟာစည်ဆရာတော် ဘုရားကြီးကိုယ်တိုင် မှတ်တဲ့နည်းဖြစ်တယ်။ တရားနာပရိတ်သတ်များ အတွက် နည်းပေးခဲ့တာဖြစ်တယ်။ သမာဓိဉာဏ်တွေ အတော်ရင့်ကျက်လာတဲ့အခါ စိပ်စိပ်ကလေး မှတ်ချင်တဲ့အခါကျတော့ ကျေးဇူးမများပေဘူးလား . . . ကျေးဇူးများပါတယ်ဘုရား။

မြတ်စွာဘုရားက ခေတ်အခါအားလျော်စွာ စားပုံကို တိုတိုကျဉ်းကျဉ်းပဲ - အသိတေ ပိတေ ခါယိတေ သာယိတေ သမ္မဇာနကာရီ ဟောတိ - လို့ ဟောကြားတော်မူလိုက်ပါတယ်။

အသိတေ = ထမင်းစသော စားဖွယ်တို့ကို စားသည်ရှိသော်၊
ပိတေ = သောက်ဖွယ်တို့ကို သောက်သည်ရှိသော်၊
ခါယိတေ = သစ်သီးခဲဖွယ် တို့ကို ခဲစားသည်ရှိသော်၊
သာယိတေ = လျက်ဖွယ်တို့ကို လျက်စား သည်ရှိသော်၊
သမ္မဇာနကာရီ = အသိဉာဏ်ဖြင့် ပြုလေ့ရှိသည်၊
ဟောတိ = ဖြစ်၏။
အသိတေ = စားဖွယ်တို့ကို စားတဲ့အခါ အသိဉာဏ်နဲ့စားပါ။
ပိတေ = သောက်ဖွယ်တို့ကို သောက်တဲ့အခါမှာလည်း အသိဉာဏ်နဲ့ပဲ သောက်ပါ။ သစ်သီးခဲဖွယ်တွေ

အဲဒီလိုတွေ့တော့ ဗလဝဝိပဿနာ အားရှိသွားပြီဖြစ်တယ်။ နောက်တော့ ဝိပဿနာ တကယ်အားရှိထက်သန်တဲ့ ဘင်္ဂဉာဏ်ရောက်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်များကျတော့ ကြွတယ်လို့မှတ်တဲ့အခါ ကြွတဲ့အမူအရာလေးရိပ်ခနဲ ရိပ်ခနဲ ကုန်ပျက်သွားတာ၊ နောက်က မှတ်သိစိတ်ပါလိုက်ပြီးတော့ ကုန်ပျက်သွားတာ၊ လှမ်းတယ်လို့မှတ်တဲ့အခါမှာလည်း လှမ်းတဲ့ အမူအရာလေးများ ရှေ့ကိုရွေ့ရွေ့ပြီးတော့ ကုန်ပျက်ကုန်ပျက် သွားတာကို တွေ့ပြီးတဲ့အပြင် မှတ်သိစိတ်ပါလိုက်ပြီးတော့ ကုန်ပျက်သွားတာ၊ ချတယ်လို့ မှတ်တဲ့အခါမှာလည်း ချတဲ့အမူအရာလေးတွေ ရိပ်ခနဲ ရိပ်ခနဲ တစ်ရွေ့ရွေ့နဲ့ ကုန်ပျက်သွားတာကို သိပြီးတဲ့အပြင် မှတ်သိစိတ်ပါ လိုက်ပြီးတော့ ကုန်ပျက်သွားတာကို မြင်ကြပေတယ်။

မြင်တဲ့အခါကျတော့ ကြွနေ၊ လှမ်းနေ၊ ချနေတဲ့အမူအရာတွေလည်း မမြဲပါလား။ ကုန်ပျက်ကုန်ပျက်နေတာကိုမြင်တော့ မြဲတယ်လို့ ထင်ပါတော့မလား။ . . . မထင်တော့ပါဘုရား။ မထင်တော့ဘူး။ မှတ်သိစိတ်လည်း မမြဲပါလား။ မမြဲပါလားဆိုတာ မြန်မာလို၊ ပါဠိလိုကျတော့ . . . အနိစ္စပါဘုရား။ ကုန်ပျက်တာတွေက လျင်မြန်အားကြီးတော့ နှိပ်စက်နေသကဲ့သို့ဖြစ်၍ ဆင်းရဲပါလား။ ဆင်းရဲပါလားဆိုတာ မြန်မာလို၊ ပါဠိလိုကျတော့ . . . ဒုက္ခပါဘုရား။ ဒီလိုကုန်ပျက်နေတဲ့ ဆင်းရဲတွေ ဘယ်လိုများ ကာကွယ်လို့ရပါ့မလဲ၊ ဘယ်လိုမှ ကာကွယ်လို့မရဘူး။ သူ့သဘောအတိုင်းသူ ကုန်ပျက်နှိပ်စက်နေတာပဲ ကိုယ်အစိုးမရပါလား။ ကိုယ်အစိုးမရပါလားဆိုတာ မြန်မာလို၊ ပါဠိ လိုကျတော့ . . . အနတ္တပါဘုရား။

အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဉာဏ်တွေ ပိုင်သွားတဲ့အခါ မိမိတို့အလိုရှိအပ်တောင့်တအပ်တဲ့ တရားထူးတရားမြတ်တွေလည်း မိမိရဲ့ပါရမီ

အားလျော်စွာ ရသွားနိုင်တာပါပဲ။ ယခုပြောခဲ့တာ ဝိပဿနာစစ်စစ် ရှုပုံလေးဖြစ်ပါတယ်။

ဝိပဿနာစစ်စစ်ဖြစ်အောင် ဘယ့်နှယ်များ ရှုရပါမလဲ၊ တိုတို ကျဉ်းကျဉ်းလေး ပြောစမ်းပါဆိုရင် ဖြေနိုင်ပါပြီ။ ပညတ်ပုံသဏ္ဌာန်ဒြပ်ကိုတော့ ခွာနိုင်သမျှခွာ၊ ပစ္စုပ္ပန်ကိုလည်း တည့်နိုင်သမျှတည့်အောင် စူးစိုက်၊ ဒီနှစ်ချက်ကတော့ အဓိကလိုရင်းပါပဲ။ ပြည့်စုံသလောက် ရှိပါပြီ။

ဟဒယဝတ္ထုကိုလည်း ရှုလို့ရပါတယ်။ ဒါကတော့ ဝိပဿနာရင့်ကျက်မှ ရှုလို့ရကြပါတယ်။ အထူးသဖြင့်တော့ ကာယကရှုရတယ်။ ကာယကနေရှုလို့ အောင်မြင်သွားပြီဆိုလို့ရှိရင် စက္ခုဝတ္ထု = မျက်စိက ရှုလို့လည်း ရသွားတတ်ပါတယ်။ မျက်စိအကြည်မှာ ရူပါရုံအဆင်းလာတိုက်တဲ့အခါ မြင်တယ် မြင်တယ်လို့ ရှုရတယ်။ ဘင်္ဂဉာဏ်ထက်သန်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်လျှင် မြင်ရတဲ့ အဆင်းရူပါရုံလေး တရိပ်ရိပ် ပြောင်းလဲသွားတာ၊ မြင်သိစိတ်ကလေး ကုန်ပျက်ကုန်ပျက်သွားတာ မြင်ကြတယ်။

နားအကြည်မှာ အသံသဒ္ဒါရုံ လာတိုက်တဲ့အခါမှာလည်း ကြားတယ်၊ ကြားတယ်လို့မှတ်လိုက်တဲ့အခါ အသံလေးတွေ တစ်လုံးပြီးတစ်လုံး တစ်လုံးပြီးတစ်လုံး ပျောက်သွားတာ၊ နောက်တော့ သမာဓိဉာဏ်တွေ ရင့်ကျက်လာတဲ့အခါ မှတ်သိစိတ်ကလေးပါ လိုက်ပြီးတော့ ကုန်ပျက်သွားတာ မြင်ကြတယ်။ တချို့ကတော့လည်း တစ်မျိုးလောက်ပဲ မြင်တာပေါ့လေ။ တချို့ကတော့လည်း နှစ်မျိုးမြင်၊ တချို့ကတော့ သုံးမျိုးတောင် မြင်နိုင်ပေတယ်။

ကြားတယ်၊ ကြားတယ်လို့မှတ်လိုက်ရင် ကြားတဲ့အသံလေးတစ်လုံးပြီးတစ်လုံး ပျက်သွားတာ၊ ကြားသိစိတ်ကလေး တစ်ခုပြီးတစ်ခု ပျက်သွားတာ၊ ကြားတယ်လို့မှတ်လိုက်တဲ့ မှတ်သိစိတ်ကလေးပါ ပျက်သွားတာ၊ ဒီလိုလည်းမြင်ကြပါတယ်။

ဃာနဝတ္ထု = နှာခေါင်းအကြည်မှာ အနံ့ဂန္ဓာရုံလာတိုက်တဲ့အခါ ဒီလိုပဲနံတယ်၊ နံတယ်လို့မှတ်ရပါတယ်။ ဝေါဟာရကတော့ ဝေါဟာရအတိုင်းပဲ မဆိုရပါဘူးလား . . . ဆိုရပါတယ်ဘုရား။ သဘောတရားလေးကိုတော့ သိအောင်မှတ်ရမယ်။ နံတဲ့သဘောတရားလေးကို နံတယ်၊ နံတယ်လို့မှတ်ရမယ်။ သမာဓိဉာဏ်တွေ ရင့်ကျက်အားရှိထက်သန်လာတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာ နံရတဲ့အနံ့လေး တရိပ်ရိပ် တစ်ရွှေ့ပြီးတစ်ရွှေ့ ပျောက်သွားတာ၊ နံသိစိတ်ကလေး တစ်ခုပြီးတစ်ခု ပျက်သွားတာ မြင်နိုင်ကြပါတယ်။

ဇိဝှါဝတ္ထု = လျှာအကြည်မှာ ရသာရုံလာတိုက်တဲ့အခါ ဒီလိုပဲ တရားနာပရိတ်သတ်များ မှတ်နေကြရတာပဲ။ အမျိုးမျိုး မမှတ်နေရဘူးလား . . . မှတ်နေရပါတယ်ဘုရား။ သူကတော့ မှတ်စရာတွေက တော်တော်ကိုများပါတယ်။

ကျေးဇူးတော်ရှင် မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး ညွှန်ကြားတဲ့အတိုင်း ဆွမ်းပွဲကို မြင်ကတည်းက မြင်တယ် မြင်တယ်၊ ဆွမ်းပွဲဆီလက်လှမ်းတော့ လက်လှမ်းတယ် လက်လှမ်းတယ်၊ ဆွမ်းနဲ့လက်နဲ့ ထိတော့ ထိတယ် ထိတယ်၊ ဆွမ်းလုပ်ကို ပြင်လိုက်တော့ ပြင်တယ် ပြင်တယ်၊ ဆွမ်းလုပ်ကို ယူလိုက်တော့ ယူတယ် ယူတယ်၊ ခေါင်းကငုံ့လာတော့ ငုံ့တယ် ငုံ့တယ်၊ ပါးစပ်ကဟလိုက်တော့ ဟတယ် ဟတယ်၊

သဟဇာတဝိပွယုတ်ကို တရားနာပရိသတ်များ ပဋ္ဌာန်းဒေသနာကို ရွတ်ဖတ်ဖူးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကတော့ သိနေပါတယ်။ ဘယ်အချက်မှာလဲဆိုတော့ လေးခုမြောက် အချက်မှာဖြစ်တယ်။

စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ ဝိပွယုတ္တ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

စိတ္တစေတသိကာ = စိတ်စေတသိတ်ဖြစ်ကုန်သော၊
ဓမ္မာ = ဒွေပဉ္စဝိညာဏ် -၁၀၊ အရူပဝိပါက် ၄ ခု၊ ရဟန္တာတို့၏ စုတိကြဉ်သော စိတ် ၇၅ ခု၊ စေတသိတ် ဒွေပညာသ ၅၂-ပါးတို့သည်၊
စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ = စိတ်ကြောင့်ဖြစ်ကုန်သော၊
ရူပါနဉ္စ = စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်တို့အားလည်းကောင်း၊
ဝိပွယုတ္တ ပစ္စယေန = သဟဇာတဝိပွယုတ္တပစ္စယသတ္တိဖြင့်၊
ပစ္စယော + ဥပကာရကော = ကျေးဇူးပြုသည်၊
ဟောတိ = ဖြစ်၏။

သဟဇာတနဲ့တွဲလိုက်တော့ အဲဒီလို ပါဠိတော်က ရလာပါတယ်။ သဟဇာတ -က ပါဠိတော်အတိုင်းဖြစ်လို့ ဒီမှာတော့ နှစ်မျိုးလုံးပေါင်းပြီးတော့ ဟောထားလိုက်တယ်။ သဟဇာတနဲ့ ပစ္ဆာဇာတ နှစ်မျိုးလုံးပေါင်းပြီးတော့ အရူပနော ဓမ္မာလို့ မဟောထားပါဘူးလား . . . ဟောထားပါတယ်ဘုရား။ နှစ်မျိုးလုံး နာမ်တရားချင်း တူတဲ့အတွက်ကြောင့် အရူပနော ဓမ္မာလို့ ပေါင်းဟောလိုက်တယ်။ သဟဇာတ ပါဠိတော်က

ခဲစားတဲ့အခါမှာလည်း အသိဉာဏ်နဲ့စား၊ လျက်စားရတဲ့ အရာဝတ္ထုတွေကို လျက်စားတဲ့အခါမှာလည်း အသိဉာဏ်နဲ့ပဲ လျက်စားရမယ်။

မြတ်စွာဘုရားလက်ထက်တော်အခါကတော့ သမာဓိဉာဏ် ရင့်ကျက်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ပါရမီအခြေခံ ရင့်ကျက်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေဆိုတော့ အခုလောက် ဟောလိုက်တာနဲ့ပဲ ပြည့်စုံသွားကြတယ်။ မှတ်တတ်သွားတတ်ကြပါတယ်။

တရားနာပရိတ်သတ်များခေတ်သို့ ရောက်လာတော့၊ သာသနာ နောက်ပိုင်းရောက်လာတော့ ပါရမီအခြေခံရင့်ကျက်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်နဲ့ နုတဲ့ပုဂ္ဂိုလ် ဘယ်သူက များပါမလဲ . . . နုတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ကများနေပါမယ်ဘုရား။ နုတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေကများတော့ ဆရာ့ဆရာများက တရားနာပရိတ်သတ်များနဲ့ လျော်ညီအောင် တရားနာပရိတ်သတ်များ သိနိုင်တဲ့နည်းလေးတွေကို ညွှန်ပြထားတာဖြစ်တယ်။ တရားနာပရိတ်သတ်များအတွက် အလွန်ပဲ အကျိုးမများပါဘူးလား . . . အကျိုးများပါတယ်ဘုရား။ အကျိုးများပါတယ်။ အဲ့ဒါလေးတွေ စွမ်းနိုင်တဲ့အခါ မှတ်ဖို့ရာနည်းယူပြီးတော့ မှတ်နေကြရပါတယ်။ လျှာကလည်း မှတ်နေကြရတယ်။ စားတိုင်းစားတိုင်းလည်း မမှတ်နေရပါဘူးလား . . . မှတ်နေရပါတယ်ဘုရား။ မှတ်သမျှလည်း ကုသိုလ်တွေပဲ မရနေပါဘူးလား . . . ရနေပါတယ်ဘုရား။ ကုသိုလ်တွေရနေတယ်။

မိမိအတွက်လည်း ကုသိုလ်တွေရ၊ မိမိတို့ကို လာလှူဒါန်းကြတဲ့ အလှူပေးပုဂ္ဂိုလ် ဒကာ၊ ဒကာမတွေကိုလည်း အကျိုးများစေတယ်။ အမှတ်နဲ့စားတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ကို လှူရတာ ပိုပြီးတော့ ကုသိုလ်တွေ အကျိုးကြီးပါတယ်တဲ့။

ရဋ္ဌပိဏ္ဍောပိ တေန ဘုတ္တော မဟပ္ဖလော။

တေန = ထိုမပြတ်မလပ် ရှုမှတ်နေသော ယောဂီ ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊
ဘုတ္တော = မှီဝဲသုံးဆောင်အပ်သော၊
ရဋ္ဌပိဏ္ဍောပိ = တိုင်းသူပြည်သားတို့ လှူဒါန်းအပ်သော ဆွမ်းခဲဖွယ် ဘောဇဉ်သည်လည်း၊
မဟပ္ဖလော = ကြီးသောအကျိုးရှိ၏။
ဣတိ = ဤသို့၊
အဋ္ဌကထာစရိယော = အဋ္ဌကထာဆရာသည်၊
သံဝဏ္ဏေတိ = ကောင်းစွာမသွေ ဖွင့်ဟတော်မူခဲ့ပါပေသတည်း . . . ။

သာဓု . . . သာဓု . . . သာဓုပါဘုရား။

မပြတ်မလပ်ရှုမှတ်နေတဲ့ သံဃာတော်တွေ၊ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တွေကို ဆွမ်းခဲဖွယ်ဘောဇဉ်တွေ လှူဒါန်းရတဲ့အလှူဟာ “မဟပ္ဖလ” အကျိုး အကြီးဆုံးပါပဲ။ ဘာကြောင့်အကျိုးကြီးရသလဲ၊ မပြတ်မလပ် ရှုမှတ်နေတော့ လောဘလည်းကင်း၊ ဒေါသလည်းကင်း၊ မောဟလည်းကင်း။ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟတွေ ကင်းနေတဲ့ အခိုက်အတန့်မှာ လှူရတဲ့ အလှူဒါနဖြစ်လို့ အကျိုးမကြီးပါဘူးလား . . . အကျိုးကြီးပါတယ်ဘုရား။ အကျိုးကြီးပေတယ်။ ဒါကြောင့် မှတ်ပြီးတော့ မှီဝဲသုံးဆောင်နေကြရပေတယ်။ မြတ်စွာဘုရားအလိုကျ မှီဝဲသုံးဆောင်ရတာဖြစ်လို့ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ဖြစ်စရာပါပဲ။ ပထမအချက်ကတော့ အသင့်အတင့် ပြည့်စုံသွားပါပြီ။ ဒုတိယအချက် သွားကြစို့။

(၄) ဝိပဿနာရှုမှတ်ပုံ

ပစ္စည်းတရားဘက်ကို ကြည့်လိုက်တော့ ပစ္စည်းတရားက နာမ်တရား၊

အရူပိနော ဓမ္မာ၊ ရူပိနံ ဓမ္မာနံ၊

အရူပိနော = နာမ်ဖြစ်ကုန်သော၊
ဓမ္မာ = တရားတို့သည်၊ ပစ္စယုပ္ပန်ဘက်ကတော့ ရုပ်တရား၊
ရူပိနံ = ရုပ်ဖြစ်ကုန်သော၊
ဓမ္မာနံ = တရားတို့အား၊
ဝိပဿနာပစ္စယေန = သဟဇာတဝိပ္ပယုတ္တ ပစ္ဆာဇာဝိပ္ပယုတ္တ သတ္တိဖြင့်၊
ပစ္စယော + ဥပကာရကော = ကျေးဇူးပြုသည်၊
ဟောတိ = ဖြစ်၏။
ဣတိ = ဤသို့၊
ဘဂဝါ = မြတ်စွာဘုရားသည်၊
အဝေါစ = ကရုဏာရှေ့သွား ပညာအားဖြင့် ဟောကြားတော်မူခဲ့ပါပေသတည်း။

သာဓု . . . သာဓု . . . သာဓုပါဘုရား။

ပစ္စည်းဘက်က နာမ်ကလည်း သဟဇာတဝိပ္ပယုတ္တနဲ့လည်း ကျေးဇူးပြုနိုင်တယ်၊ ပစ္ဆာဇာတဝိပ္ပယုတ်နဲ့လည်း ကျေးဇူးပြုနိုင်တယ်။

ရသောအတိုင်း လိုက်နာကျင့်ကြံပွားများ အားထုတ်နိုင်ကြပြီးလျှင် မိမိတို့ အလိုရှိအပ် တောင့်တအပ်သော တရားထူး တရားမြတ်တို့ကို ဒုက္ခခပ်သိမ်း အေးငြိမ်းရာဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို လွယ်ကူသော အကျင့်ဖြင့် လျင်မြန်စွာ ဆိုက်ရောက်၍ မျက်မှောက် ပြုနိုင်ကြပါ စေကုန်သတည်း . . . ။

ဆရာတော်ဘုရား ပေးသနားသောဆုနဲ့ ပြည့်စုံရပါလို၏ အရှင်ဘုရား။

သာဓု . . . သာဓု . . . သာဓုပါဘုရား။

(၂၁) အတ္ထိ ပစ္စယောတိ

စတ္တာရောခန္ဓာ အရူပိနော၊ အညမညံ၊ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။

စတ္တာရော မဟာဘူတာ၊ အညမညံ၊ အတ္ထိ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

သြက္ကန္တိက္ခဏော နာမရူပံ၊ အညမညံ၊ အတ္ထိ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

စိတ္တ စေတသိကာ ဓမ္မာ၊ စိတ္တ သမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ၊ အတ္ထိ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

မဟာဘူတာ ဥပါဒါရူပါနံ အတ္ထိ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

စက္ခာယတနံ၊ စက္ခု ဝိညာဏာ ဓာတုယာ၊ တံ သမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ၊ အတ္ထိ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

သောတာယတနံ၊ သောတဝိညာဏာ ဓာတုယာ၊ တံ သမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ၊ အတ္ထိ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

တော့ ယခုဆိုခဲ့ပြီးတဲ့အတိုင်း စိတ် ၇၅-ခု၊ စေတသိတ် ဒွေပညာသ ၅၂-ပါးက ပစ္စည်းတရား ဖြစ်တယ်။ စိတ္တဇရူပ်၊ ပဋိသန္ဓေကကမ္မဇရူပ် တွေက ပစ္စယုပ္ပန်တရားဖြစ်တယ်။

ပစ္စည်းက နာမ်တရား၊ ပစ္စယုပ္ပန်က ရူပ်တရားဆိုတော့ သမ္မယုတ်လား၊ ဝိပ္ပယုတ်လား . . . ဝိပ္ပယုတ်ပါဘုရား။ ဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်တယ်။ နာမ်နဲ့ရူပ်ဟာ ဖြစ်တာချင်းတော့ တူကြပါရဲ့။ ချုပ်တာချင်းကတော့ တူမှ တူပါ့မလား . . . မတူပါဘုရား။ ဖြစ်တာချင်းတော့ တူကြတယ်။ စိတ်ရဲ့ဥပါဒ်၊ နာမ်ရဲ့ဥပါဒ်နဲ့ ရူပ်ရဲ့ဥပါဒ်ဟာ အတူတူပါပဲ။ ဥပါဒ်ချင်းက အတူတူပဲ။ ရူပ်သက်တစ်ချက်ကို စိတ်သက် ဘယ်နှချက်တောင် ဖြစ်နိုင်ပါသလဲ . . . တစ်ဆယ့်ခုနစ်ချက် ဖြစ်နိုင်ပါတယ်ဘုရား။ တစ်ဆယ့်ခုနစ်ချက်တောင် ဖြစ်တယ်တဲ့။ အဲဒီတော့ ချုပ်တာချင်း တူပါတော့မလား . . . မတူတော့ပါဘုရား။

အာရုံချင်းလည်း . . . မတူပါဘုရား။ ဝတ္ထုချင်းလည်း . . . မတူပါဘုရား။ မတူတော့ ဝိပ္ပယုတ် မဖြစ်နေပါဘူးလား . . . ဖြစ်နေပါတယ်ဘုရား။ သဟဇာတ ဝိပ္ပယုတ္တသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုနိုင်တယ်။ သဟဇာတ ဝိပ္ပယုတ္တအတွက်တော့ ဤမျှနဲ့ပဲ အသင့်အတင့် ထင်ရှားသွားပါပြီ။

ပစ္ဆာဇာတဝိပ္ပယုတ္တအတွက် သဟဇာတ၊ ပစ္ဆာဇာတ နှစ်မျိုးလုံး ပစ္စည်းဘက်က နာမ်တရားချည်းပဲဖြစ်၍ အရူပိနော ဓမ္မာ -လို့ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားလိုက်တယ်။ နှစ်မျိုးလုံးပေါင်းပြီးတော့ မရသွားပါဘူးလား . . . ရသွားပါတယ်ဘုရား။ ပစ္စယုပ္ပန်ဘက်ကလည်း ရူပ်တရားချည်းပဲ။ သဟဇာတ ဝိပ္ပယုတ္တကလည်း ရူပ်တရားပဲ၊ ပစ္ဆာဇာတဝိပ္ပ

ယုတ္တကလည်း ရုပ်တရားပဲ။ ရုပ်တရားနှစ်ပါးတူတော့ ရူပီနံ ဓမ္မာနံ - ဟု ဟောလိုက်တာ၊ နှစ်မျိုးလုံး မရသွားဘူးလား . . . ရသွားပါတယ် ဘုရား။

ပစ္ဆာဇာတဝိပွယုတ္တလည်းရ၊ သဟဇာတဝိပွယုတ္တလည်းရ၍ သဘောတူတွေ ပေါင်းလိုက်တာပါပဲ။ ပစ္ဆာဇာတဝိပွယုတ္တပစ္စည်းတရား က စိတ် ၈၅-ခု ဖြစ်တယ်။ စိတ် ၈၉-ခုထဲက အရူပဝိပါက် ၄-ခုကို ကြဉ်ရတယ်။ အရူပဝိပါက် ၄-ခုဆိုတာ အရူပဘုံ၌သာဖြစ်တယ်။ အရူပဘုံဆိုတာ နာမ်သက်သက်သာရှိတဲ့ဘုံ၊ ရုပ်မရှိတဲ့ဘုံဆိုတော့ ရုပ်ကို ကျေးဇူးပြုရမယ်ဆိုတော့ သူ့ထည့်လို့ ရပ့ါမလား မရပါဘုရား။ ဒါကြောင့် သူ့ကိုကြဉ်တော့ ဘယ်နှခုကျန်ပါသလဲ . . . ၈၅-ခု ကျန်ပါတယ်ဘုရား။ ၈၅-ခုပဲ ကျန်တယ်။ စေတသိတ်ကတော့ ၅၂-ပါး ဖြစ်တယ်။

အဲဒီမှာ ဧကဇကာယ၊ ဒွိဇကာယ၊ တိဇကာယ၊ စတုဇကာယတွေ ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းတုန်းကတော့ တရားနာပရိသတ်များ နာခဲ့ဖူးပါတယ်။ မှတ်မိသလောက်တော့ မှတ်မိနေမှာပါပဲ။ မမှတ်မိတာလည်း ရှိချင် ရှိနေမှာပါပဲ။ မမှတ်မိဖို့ကတော့ . . . များပါတယ်ဘုရား။ ပိုများတယ်။ မှတ်မိသွားအောင် တစ်ခေါက်ထပ်ပြီး ဆိုကြပါစို့။

ဧကဇကာယ၌ ဧက -က တစ်ခု၊ ဇာတ-က ဖြစ်တာ၊ ရုပ်တစ်ပါး တည်းရှိတဲ့ ဧကဇကာယ၊ ရုပ်နှစ်ပါးရှိတဲ့ ဒွိဇကာယ၊ ရုပ်သုံးပါရှိတဲ့ တိဇကာယ၊ ရုပ်လေးမျိုးလုံးရှိတဲ့ စတုဇကာယ။ တရားနာပရိသတ်များ သန္တာန်မှာရှိနေတဲ့ရုပ်တွေဟာ (၄)မျိုးရှိပါတယ်။ ကံကြောင့်ဖြစ်တဲ့ရုပ်၊ စိတ်ကြောင့်ဖြစ်တဲ့ရုပ်၊ နောက်ပြီးတော့ ဥတုကြောင့်ဖြစ်တဲ့ရုပ်၊ အာဟာရ

ကြောင့်ဖြစ်တဲ့ရုပ်။ မိမိသန္တာန်မှာဖြစ်နေတဲ့ ရုပ်တရား (၄)မျိုးကို မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတဲ့အတိုင်း သိထားရင်တော့ ပိုမကောင်း ပါဘူးလား . . . ပိုကောင်းပါတယ်ဘုရား။ တစ်ခေါက်လိုက်ဆိုရအောင်။

ကံကြောင့်ဖြစ်တဲ့ရုပ်၊ စိတ်ကြောင့်ဖြစ်တဲ့ရုပ်၊ ဥတုကြောင့်ဖြစ်တဲ့ရုပ်၊ အာဟာရကြောင့်ဖြစ်တဲ့ရုပ်၊ ဘယ်နှမျိုးပါလဲ . . . (၄)မျိုးပါဘုရား။ ဣမဿ ကာယဿ-အရ (၄)မျိုးလုံး ရတယ်တဲ့။ ဒီမှာ ဆရာတော်ကြီးများ ဆရာ့ဆရာများက ရုပ်တစ်မျိုးသာရတဲ့အချိန်၊ ရုပ်နှစ်မျိုးသာရတဲ့အချိန်၊ ရုပ်သုံးမျိုးသာရတဲ့အချိန်၊ ရုပ်လေးမျိုးလုံးရတဲ့အချိန်လို့ ပိုင်းခြားပြီးတော့ ပြထားပါတယ်။ ဆရာတော်ကြီးများဉာဏ်တော်ကို ပူဇော်သောအားဖြင့် ခွဲခြားပြီးတော့ ကြည့်ရအောင်။ အကျယ်ခွဲခြားပုံကတော့ ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းမှာ ခွဲခြားခဲ့သည့်အတိုင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ ယခုဟောကြားသည့် ဝိပွယုတ္တပစ္စည်းမှာ အကျဉ်းဆောင်ပုဒ်ဖြင့်ပင် ခွဲခြားလိုက်လျှင် ပြည့်စုံသွားပါပြီ။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ ပဋိသန္ဓေ၊ ဌီဒ္ဓိပေ၊ တစ်ထွေဧကဇမည်။
(ကမ္မဇရုပ်တစ်ခုတည်း)

ဆောင်ပုဒ်။ ။ ပဋိသန္ဓေ၊ ဘင်ဒ္ဓိပေ၊ နှစ်ထွေဒွိဇမည်။
(ကမ္မဇရုပ်နှင့် ဥတုဇရုပ်နှစ်ခု)

ဆောင်ပုဒ်။ ။ ပထမဘဝင်၊ ဌီဒ္ဓိပေ၊ သုံးထွေတိဇမည်။
(ကမ္မဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်၊ စိတ္တဇရုပ်သုံးခု)

ဆောင်ပုဒ်။ ။ အာဟာရတွေ၊ ပျံ့နှံ့ပေ၊ လေးထွေစတုဇမည်။
(အာဟာရဇရုပ်ပါလေးခု)

ဤကဲ့သို့ ယနေ့ယခုအခါ၌ သမ္မယုတ္တပစ္စည်းနှင့် ဝိပွယုတ္တပစ္စည်းတို့ကို ရှုမှတ်ပုံနှင့်တကွ အတိုချုပ်နာကြားရသဖြင့် နာကြား

ရှုပ် ရှုပါယတနံ(ပ) နာမ် မနောဓာတုယာ
ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ

ဝတ္ထာရမ္မဏူပနိဿယတဉ်

ရှုပ် ယံ ရှုပံ နိဿာယ နာမ် မနောဓာတု စ မနောဝိညာဏ ဓာတု စ ဝတ္ထုန်တိ
ရှုပ် တံ ရှုပံ နာမ် မနောဓာတုယာ စ မနော ဝိညာဏ ဓာတုယာ စ တံ သမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ

၁။ နိဒါန်း - အတ္ထိပစ္စယောတိ = အတ္ထိပစ္စည်း ဆိုသည်မှာ
အကြောင်း - စတ္တာရော ခန္ဓာ အရူပိနော=နာမ်ခန္ဓာ(၄)ပါးတို့သည်
အကျိုး - အညမညံ = အချင်းချင်းအား
အကြောင်းသတ္တိ - အတ္ထိပစ္စယေန = ရှိသည့်သတ္တိဖြင့်
နိဂုံး - ပစ္စယော = အကျိုးပြုသည်
- ဟောတိ = ဖြစ်၏။

၂။အကြောင်း - စတ္တာရော မဟာဘူတာ = ဓာတ်ကြီး(၄)ပါးတို့သည်

ဃာနာယတနံ ဃာန ဝိညာဏ ဓာတုယာ၊ တံ သမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ၊ အတ္ထိ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

ဇိဝှါယတနံ ဇိဝှါဝိညာဏ ဓာတုယာ၊ တံ သမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ၊ အတ္ထိ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

ကာယာယတနံ ကာယ ဝိညာဏ ဓာတုယာ၊ တံ သမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ၊ အတ္ထိ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

ရူပါယတနံ စက္ခုဝိညာဏ ဓာတုယာ၊ တံ သမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ၊ အတ္ထိ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

သဒ္ဒါယတနံ သောတ ဝိညာဏ ဓာတုယာ၊ တံ သမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ၊ အတ္ထိ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

ဂန္ဓာယတနံ၊ ဃာနဝိညာဏ ဓာတုယာ၊ တံ သမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ၊ အတ္ထိ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

ရသာ ယတနံ၊ ဇိဝှါ ဝိညာဏ ဓာတုယာ၊ တံ သမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ၊ အတ္ထိ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ၊ ကာယ ဝိညာဏ ဓာတုယာ၊ တံ သမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ၊ အတ္ထိ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

ရူပါယတနံ၊ သဒ္ဒါယတနံ၊ ဂန္ဓာယတနံ၊ ရသာယတနံ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ၊ မနော ဓာတုယာ၊ တံ သမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ၊ အတ္ထိ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

ယံ ရူပံ နိဿာယ၊ မနော ဓာတု စ၊ မနော ဝိညာဏ ဓာတုစ၊ ဝတ္ထုန်တိ၊ တံ ရူပံ မနော ဓာတုယာစ၊ မနော ဝိညာဏ ဓာတုယာ စ၊ တံ သမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ၊ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။

အတ္ထိပစ္စည်း။ ။ (၁) ပစ္စုပ္ပန်၌ ထင်ရှားဆဲဖြစ်၍ကျေးဇူးပြု တတ်သောတရား လည်းကောင်း။
(၂) ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ပစ္စည်းအပေါင်းတို့တွင် အကျိုးဖြစ်သော ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့နှင့် ခဏ ပစ္စုပ္ပန် အပြိုင် ရကောင်းသော "အတ္ထိပစ္စည်း" ဆိုသ တည်း။

စဉ်	ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်	ပစ္စယသတ္တိများ
၁	နာမ် + ရူပ်	နာမ် + ရူပ်	အတ္ထိ (အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အဝိဂတ)

ပစ္စည်း = အကြောင်း		ပစ္စယုပ္ပန် = အကျိုး	
နာမ်	စတ္တာရော ခန္ဓာ အရူပိနော	နာမ်	အညမည်
ရူပ်	စတ္တာရော မဟာဘူတာ	ရူပ်	အညမည်
နာမ်ရူပ်	ဩက္ကန္တိက္ခဏော	နာမရူပံ	နာမ်ရူပ် အညမည်
နာမ်	စိတ္တစေတသိကာ	ဓမ္မာ	ရူပ် စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ
ရူပ်	မဟာဘူတာ		ရူပ် ဥပါဒါရူပါနံ

ဝတ္ထုပုဗ္ဗင်္ဂမတ္တိ

ရူပ်	စက္ခာယတနံ	နာမ်	စက္ခုဝိညာဏာဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ
ရူပ်	သောတာယတနံ	နာမ်	သောတဝိညာဏာဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ
ရူပ်	ဃာနယတနံ	နာမ်	ဃာနဝိညာဏာဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ
ရူပ်	ဇိဝှါယတနံ	နာမ်	ဇိဝှါဝိညာဏာဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ
ရူပ်	ကာယာယတနံ	နာမ်	ကာယဝိညာဏာဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ

အာရမ္မဏပုဗ္ဗင်္ဂမတ္တိ

ရူပ်	ရူပါယတနံ	နာမ်	စက္ခုဝိညာဏာဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ
ရူပ်	သဒ္ဒါယတနံ	နာမ်	သောတဝိညာဏာဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ
ရူပ်	ဂန္ဓာယတနံ	နာမ်	ဃာနဝိညာဏာဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ
ရူပ်	ရသာယတနံ	နာမ်	ဇိဝှါဝိညာဏာဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ
ရူပ်	ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ	နာမ်	ကာယဝိညာဏာဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာန

	- တံသမွယုတ္တကာနံ	= ထိုစားသိစိတ်နှင့် ယှဉ်ကြကုန်သော
	- ဓမ္မာနဥ္စ	= စေတသိတ်တရား တို့အားလည်းကောင်း
အကြောင်းသတ္တိ	- အတ္ထိပစ္စယေန	= ရှိသည့်သတ္တိဖြင့်
နိဂုံး	- ပစ္စယော	= အကျိုးပြုသည်
	- ဟောတိ	= ဖြစ်၏။
၁၀။အကြောင်း	- ကာယာယတနံ	= ကိုယ်အကြည်သည်
အကျိုး	- ကာယဝိညာဏာဓာတုယာ	= ထိသိ သိစိတ်အား လည်းကောင်း
	- တံသမွယုတ္တကာနံ	= ထို ထိ သိ သိ စိတ် နှင့်ယှဉ်ကြကုန်သော
	- ဓမ္မာနဥ္စ	= စေတသိတ်တရား တို့အားလည်းကောင်း
အကြောင်းသတ္တိ	- အတ္ထိပစ္စယေန	= ရှိသည့်သတ္တိဖြင့်
နိဂုံး	- ပစ္စယော	= အကျိုးပြုသည်
	- ဟောတိ	= ဖြစ်၏။
၁၁။အကြောင်း	- ရူပါယတနံ	= အဆင်းမျိုးစုံ တို့ သည်၊
အကျိုး	- စက္ခုဝိညာဏာဓာတုယာ	= မြင်သိစိတ်အား လည်းကောင်း

အကျိုး	- အညမညံ	= အချင်းချင်းအား
အကြောင်းသတ္တိ	- အတ္ထိပစ္စယေန	= ရှိသည့်သတ္တိဖြင့်
နိဂုံး	- ပစ္စယော	= အကျိုးပြုသည်
	- ဟောတိ	= ဖြစ်၏။
၃။အကြောင်း	- သြက္ကန္တိက္ခဏော	= ပဋိသန္ဓေခဏ၌
	- နာမရူပံ	= နာမ်နှင့် ရုပ်တို့သည်
အကျိုး	- အညမညံ	= အချင်းချင်းအား
အကြောင်းသတ္တိ	- အတ္ထိပစ္စယေန	= ရှိသည့်သတ္တိဖြင့်
နိဂုံး	- ပစ္စယော	= အကျိုးပြုသည်
	- ဟောတိ	= ဖြစ်၏။
၄။အကြောင်း	- စိတ္တာစေတသိကာဓမ္မာ	= စိတ္တာစေတသိတ် တရားတို့သည်
အကျိုး	- စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ	= စိတ္တာစေတသိတ် တို့ကြောင့်ဖြစ်ကြ ကုန်သော
	- ရူပါနံ	= ရုပ်တရားတို့အား
အကြောင်းသတ္တိ	- အတ္ထိပစ္စယေန	= ရှိသည့်သတ္တိဖြင့်
နိဂုံး	- ပစ္စယော	= အကျိုးပြုသည်
	- ဟောတိ	= ဖြစ်၏။

၅။အကြောင်း	- မဟာဘူတာ	= ဓာတ်ကြီး ၄ပါးတို့ သည်
အကျိုး	- ဥပါဒါရူပါနံ	= ဓာတ်ကြီးကို မှီ၍ ဖြစ်ကြကုန်သော ရူပ်တရားတို့အား
အကြောင်းသတ္တိ	- အတ္ထိပစ္စယေန	= ရှိသည့်သတ္တိဖြင့်
နိဂုံး	- ပစ္စယော	= အကျိုးပြုသည်
	- ဟောတိ	= ဖြစ်၏။
၆။အကြောင်း	- စက္ခာယတနံ	= မျက်စိအကြည်သည်
အကျိုး	- စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ	= မြင်သိစိတ်အား လည်းကောင်း
	- တံသမ္ပယုတ္တကာနံ	= ထိုမြင်သိစိတ်နှင့် ယှဉ်ကြကုန်သော
	- ဓမ္မာနဉ္စ	= စေတသိတ်တရား တို့အားလည်းကောင်း
အကြောင်းသတ္တိ	- အတ္ထိပစ္စယေန	= ရှိသည့်သတ္တိဖြင့်
နိဂုံး	- ပစ္စယော	= အကျိုးပြုသည်
	- ဟောတိ	= ဖြစ်၏။
၇။အကြောင်း	- သောတာယတနံ	= နားအကြည်သည်
အကျိုး	- သောတဝိညာဏဓာတုယာ	= ကြားသိစိတ်အား လည်းကောင်း

	- တံသမ္ပယုတ္တကာနံ	= ထိုကြားသိစိတ်နှင့် ယှဉ်ကြကုန်သော
	- ဓမ္မာနဉ္စ	= စေတသိတ်တရား တို့အားလည်းကောင်း
အကြောင်းသတ္တိ	- အတ္ထိပစ္စယေန	= ရှိသည့်သတ္တိဖြင့်
နိဂုံး	- ပစ္စယော	= အကျိုးပြုသည်
	- ဟောတိ	= ဖြစ်၏။
၈။အကြောင်း	- ဃာနာယတနံ	= နှာခေါင်းအကြည် သည်
အကျိုး	- ဃာနဝိညာဏဓာတုယာ	= နံသိစိတ်အား လည်းကောင်း
	- တံသမ္ပယုတ္တကာနံ	= ထိုနံသိစိတ်နှင့် ယှဉ်ကြကုန်သော
	- ဓမ္မာနဉ္စ	= စေတသိတ်တရား တို့အားလည်းကောင်း
အကြောင်းသတ္တိ	- အတ္ထိပစ္စယေန	= ရှိသည့်သတ္တိဖြင့်
နိဂုံး	- ပစ္စယော	= အကျိုးပြုသည်
	- ဟောတိ	= ဖြစ်၏။
၉။အကြောင်း	- ဇိဝှါယတနံ	= လျှာအကြည်သည်
အကျိုး	- ဇိဝှါဝိညာဏဓာတုယာ	= စားသိစိတ်အား လည်းကောင်း

၁၇။အကြောင်း - ယံ ရှုပံ နိဿယ = အကြင်ဟဒယကို
အမှီပြု၍
အကျိုး - မနောဓာတု စ = မနောဓာတ်သည်
လည်းကောင်း
- မနောဝိညာဏဓာတုစ = ကြံသိစိတ်သည်
လည်းကောင်း
- ဝတ္ထန္တိ = ဖြစ်ကြကုန်၏။
အကြောင်း - တံ ရှုပံ = အကြင်ဟဒယရုပ်
သည်
အကျိုး - မနောဓာတုယာစ = မနောဓာတ်အား
လည်းကောင်း
- မနောဝိညာဏဓာတုစ = ကြံသိစိတ်လား
လည်းကောင်း
- တံသမ္ပယုတ္တကာနံ = ထိုကြံသိစိတ်နှင့်
ယှဉ်ကြကုန်သော
- ဓမ္မာနဉ္စ = စေတသိတ်တရား
တို့အားလည်းကောင်း
အကြောင်းသတ္တိ - အတ္ထိပစ္စယေန = ရှိသည့်သတ္တိဖြင့်
နိဂုံး - ပစ္စယော = အကျိုးပြုသည်
- ဟောတိ = ဖြစ်၏။

- တံသမ္ပယုတ္တကာနံ = ထိုကြားသိစိတ်နှင့်
ယှဉ်ကြကုန်သော
- ဓမ္မာနဉ္စ = စေတသိတ်တရား
တို့အားလည်းကောင်း
အကြောင်းသတ္တိ - အတ္ထိပစ္စယေန = ရှိသည့်သတ္တိဖြင့်
နိဂုံး - ပစ္စယော = အကျိုးပြုသည်
- ဟောတိ = ဖြစ်၏။
၁၂။အကြောင်း - သဒ္ဒါယတနံ = အသံမျိုးစုံတို့သည်
အကျိုး - သောတဝိညာဏဓာတုယာ = ကြားသိစိတ်အား
လည်းကောင်း
- တံသမ္ပယုတ္တကာနံ = ထိုကြားသိစိတ်နှင့်
ယှဉ်ကြကုန်သော
- ဓမ္မာနဉ္စ = စေတသိတ်တရား
တို့အားလည်းကောင်း
အကြောင်းသတ္တိ - အတ္ထိပစ္စယေန = ရှိသည့်သတ္တိဖြင့်
နိဂုံး - ပစ္စယော = အကျိုးပြုသည်
- ဟောတိ = ဖြစ်၏။
၁၃။အကြောင်း - ဃာနာယတနံ = အနံ့မျိုးစုံတို့သည်
အကျိုး - ဃာနဝိညာဏဓာတုယာ = နံသိစိတ်အား
လည်းကောင်း
- တံသမ္ပယုတ္တကာနံ = ထိုနံသိစိတ်နှင့်
ယှဉ်ကြကုန်သော

- ဓမ္မာနုဿ = စေတသိတ်တရား တို့အားလည်းကောင်း

အကြောင်းသတ္တိ နိဂုံး
- အတ္ထိပစ္စယေန = ရှိသည့်သတ္တိဖြင့်
- ပစ္စယော = အကျိုးပြုသည်
- ဟောတိ = ဖြစ်၏။

၁၆။အကြောင်း
- ရသာယတနံ = အဆင်မှုန်စုံတို့သည်
- သဒ္ဒါယတနံ = အသံမျိုးစုံတို့သည်
- ဂန္ဓာယတနံ = အနံ့မျိုးစုံတို့သည်
- ရသာယတနံ = အရသာမျိုးစုံ တို့သည်
- ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ = အတွေ့မျိုးစုံ တို့သည်

အကျိုး
- မနောဓာတုယာ = အာရုံကိုခံယူသည့် မနောဓာတ်အား လည်းကောင်း
- တံသမ္ပယုတ္တကာနံ = ထိုကြားသိစိတ်နှင့် ယှဉ်ကြကုန်သော
- ဓမ္မာနုဿ = စေတသိတ်တရား တို့အားလည်းကောင်း

အကြောင်းသတ္တိ နိဂုံး
- အတ္ထိပစ္စယေန = ရှိသည့်သတ္တိဖြင့်
- ပစ္စယော = အကျိုးပြုသည်
- ဟောတိ = ဖြစ်၏။

- ဓမ္မာနုဿ = စေတသိတ်တရား တို့အားလည်းကောင်း

အကြောင်းသတ္တိ နိဂုံး
- အတ္ထိပစ္စယေန = ရှိသည့်သတ္တိဖြင့်
- ပစ္စယော = အကျိုးပြုသည်
- ဟောတိ = ဖြစ်၏။

၁၇။အကြောင်း
- ရသာယတနံ = အရသာမျိုးစုံ တို့သည်
- သဒ္ဒါယတနံ = အသံမျိုးစုံတို့သည်
- ဂန္ဓာယတနံ = အနံ့မျိုးစုံတို့သည်
- ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ = အတွေ့မျိုးစုံ တို့သည်

အကျိုး
- ကာယဝိညာဏဓာတုယာ = ထိသိသိစိတ်အား လည်းကောင်း
- တံသမ္ပယုတ္တကာနံ = ထိုထိသိသိစိတ် နှင့်ယှဉ်ကြကုန်သော

တရားနာပရိသတ်များရဲ့ ဉာဏ်မှာတော့ ဒီလောက်တော့ မထင်ရှားလှဘူး။ မထင်ရှားပင် မထင်ရှားငြားသော်လည်း ဝိပဿနာ ဉာဏ် အားရှိတဲ့အခါကျတော့ တော်တော်လေးကို ထင်ရှားပါတယ်။ သမာဓိဉာဏ် ထက်သန်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေ၊ ဘင်္ဂဉာဏ်ရောက်လာတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ဝေဒနာကို မှတ်လိုက်တဲ့အခါ (အလျင်အမြန်)ကုန်ပျက်သွားတာတွေ့ကြတယ်။ တစ်ချက်မှတ်လိုက်လို့ရှိရင် အများကြီး ကုန်ပျက်သွားတာကိုလည်း တချို့က တွေ့ကြတယ်။ (တစ်ချက်မှတ် တစ်ချက်ကုန်ပျက်) ကတော့ တော်တော်များများ တွေ့ကြတယ်။ တစ်ချက်မှတ်ရင် အများကြီး အပြုံလိုက်ကြီး မီးပန်းကြိုးများ၊ မီးပွားကြိုးများလို ကုန်ပျက်ကုန်ပျက်သွားတာကိုလည်း တွေ့ကြတယ်။

တချို့ယောဂီက ဗဟုသုတမရှိတော့ "ဆရာတော်က တစ်ချက်မှတ် တစ်ချက်ကုန်ပျက်လို့ ပြောတယ်ဘုရား။ တပည့်တော် မှတ်လိုက်တဲ့အခါကျတော့ မီးပန်းကြိုးများလို အများအပြား ကုန်ပျက်ကုန်ပျက်သွားတာ တွေ့တယ်။ တပည့်တော်တော့ များများ များနေပြီလားဘုရား။ များကုန်ပြီလို့ ထင်တယ်ဘုရား"လို့ လျှောက်ထားတယ်။ "မများပါဘူး။ သမာဓိဉာဏ် အားကောင်းလို့ ကုန်ပျက်တာတွေကများလေ၊ မြန်လေပဲဖြစ်တယ်။ ဝိပဿနာရှုတဲ့အခါကျမှ အဲဒီ အလျင်အမြန် အလျင်အမြန် ကုန်ပျက်တာတွေ ထင်ရှားပါတယ်"။

စတ္တာရော ခန္ဓာ အရှုပိနော အညမညံ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော-လေး ရှင်းတမ်း အတိုချုပ်ဖြစ်တယ်။ နောက်မှ အကျယ်ရှင်းပါ့မယ်။

စတ္တာရော မဟာဘူတာ အညမညံ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော-၌ စတ္တာရော မဟာဘူတာ = မဟာဘုတ်(၄)ပါးတို့သည် -ဟု ဆိုတဲ့

ဆောင်ပုဒ်။ ။ ဒုက္ခကိန်းလာ၊ ဒေါသသာ၊ မှန်စွာပယ်ရမည်။
ဆောင်ပုဒ်။ ။ သဘောသိမှ၊ ဥဒယ၊ ဝယမြင်နိုင်သည်။
ဆောင်ပုဒ်။ ။ ဒုက္ခပေါ်လျှင်၊ ငြောင့်တံကျင်၊ အမှန်ပင်ရှုရမည်။
ဆောင်ပုဒ်။ ။ သုခကိန်းလာ၊ ရာဂသာ၊ မှန်စွာပယ်ရမည်။
ဆောင်ပုဒ်။ ။ သုခပေါ်လျှင်၊ ဒုက္ခထင်၊ အမှန်ပင်ရှုရမည်။
ဆောင်ပုဒ်။ ။ ဥပေက်ကိန်းလာ၊ မောဟသာ၊ မှန်စွာပယ်ရမည်။
ဆောင်ပုဒ်။ ။ ဥပေက်ပေါ်လျှင်၊ မြဲမထင်၊ အမှန်ပင်ရှုရမည်။
ဆောင်ပုဒ်။ ။ ရူပံဤရူပ်၊ ရေမြုပ်သဏ္ဌာန်၊ အနိစ္စပဲ၊ မမြဲကောန်၊ ဆင်းရဲဒုက္ခ၊ ဖြစ်ရအမှန်၊ အနတ္တ မုချဝေကန်။
ဆောင်ပုဒ်။ ။ ဝေဒနာစက်၊ ရေပွက်သဏ္ဌာန်၊ အနိစ္စပဲ၊ မမြဲကောန်၊ ဆင်းရဲဒုက္ခ၊ ဖြစ်ရအမှန်၊ အနတ္တ မုချဝေကန်။
ဆောင်ပုဒ်။ ။ သညာအမှတ်၊ တံလျှပ်ပုံဟန်၊ အနိစ္စပဲ၊ မမြဲကောန်၊ ဆင်းရဲဒုက္ခ၊ ဖြစ်ရအမှန်၊ အနတ္တ မုချဝေကန်။
ဆောင်ပုဒ်။ ။ သင်္ခါရသဘော၊ ငှက်ပျောသဏ္ဌာန်၊ အနိစ္စပဲ၊ မမြဲကောန်၊ ဆင်းရဲဒုက္ခ၊ ဖြစ်ရအမှန်၊ အနတ္တ မုချဝေကန်။
ဆောင်ပုဒ်။ ။ ဝိညာဏ်အသိ၊ မျက်လှည့်ပုံဟန်၊ အနိစ္စပဲ၊ မမြဲကောန်၊ ဆင်းရဲဒုက္ခ၊ ဖြစ်ရအမှန်၊ အနတ္တ မုချဝေကန်။

(၁) အတ္ထိပစ္စည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုမှတ်ပုံ

သဟဇာတတ္ထိ-က သဟဇာတနှင့် အလားတူပါတယ်။ အနည်း ငယ်ပဲ အောက်ပိုင်းမှာ ရှင်းတမ်းလေး မပါတာတစ်ခုပါပဲ။ အပေါ်(၅) ချက်ကတော့ သဟဇာတအတိုင်းပဲ။ တစ်နံပါတ်က

စတ္တာရော ခန္ဓာ အရှုပိနော-၌ နာမက္ခန္ဓာ(၄)ပါးဖြစ်တယ်။ နာမက္ခန္ဓာ(၄)ပါးသရုပ်ကို ဝေ၊ သဉ်၊ သင် ဝိဉ် လို့ (၄)ပါး သရုပ်ကို ပြထားတယ်။ ဝေ-က ဝေဒနာ ကွန္ဓာ၊ သဉ်-က သညာကွန္ဓာ၊ သင်-က သင်္ခါရကွန္ဓာ၊ ဝိဉ်-က ဝိညာဏ ကွန္ဓာ။ စတ္တာရော ခန္ဓာအရ (၄)ပါးသရုပ်ဖြစ်တယ်။ ဝေဒနာကွန္ဓာ၊ သညာကွန္ဓာ၊ သင်္ခါရကွန္ဓာ၊ ဝိညာဏကွန္ဓာလို့ ထုတ်ပြထားပါတယ်။ အဲဒီ ဝေဒနာကွန္ဓာ၊ သညာကွန္ဓာ၊ သင်္ခါရကွန္ဓာ၊ ဝိညာဏကွန္ဓာသရုပ် တို့ကို အကုန်အပြည့်အစုံ ဖော်ရမယ်ဆိုလို့ရှိရင်တော့ စိတ်(၈၉)ခု၊ စေတသိတ်(၅၂)ပါး၊ စိတ်စေတသိတ်တွေ အားလုံးရထားတယ်။ အဲဒါက ပစ္စည်းတရားဘက်ကဖြစ်တယ်။

အညမည် + မညမညသ = အချင်းချင်းအား -၌ အချင်းချင်းအားဆိုတာ ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ် ပစ္စည်းအကြောင်းတရားဘက်ကလည်း ဒီနာမက္ခန္ဓာ(၄)ပါးပဲ။ ပစ္စယုပ္ပန်အကျိုးတရားဘက်ကလည်း ဒီနာမကွန္ဓာ (၄)ပါးပဲ။ အဲဒီလေးပါး အချင်းချင်း (အပြန်အလှန်) ကျေးဇူးပြုတယ်။ အရကောက်တရားကိုယ်ချင်းကလည်း အတူတူပဲ။ ပစ္စယုပ္ပန်ဘက်က အညမည်-အရကောက်လိုက်မယ်ဆိုလို့ရှိရင် စိတ်(၈၉)ခု၊ စေတသိတ်(၅၂)ခုပဲရတယ်။ အတူတူပဲ။ ခန္ဓာအရေအတွက်ချင်းလည်း အတူတူ၊ အရကောက်ချင်းလည်း အတူတူ။ ဘာဖြစ်လို့တူရတာလဲဆိုတော့ ပစ္စည်းတရားနဲ့ ပစ္စယုပ္ပန်တရား အပြန်အလှန် ကျေးဇူးပြုနိုင်တဲ့အတွက်ကြောင့် ဖြစ်တယ်။

ဝေဒနာက ပစ္စည်းအကြောင်းတရား ဖြစ်နေလို့ရှိရင် သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်က ပစ္စယုပ္ပန်အကျိုးတရားဖြစ်တယ်။ ဝေဒနာနဲ့ သညာ

က ပစ္စည်းတရား ဖြစ်နေလို့ရှိရင် သင်္ခါရနဲ့ ဝိညာဏ်က အကျိုး ပစ္စယုပ္ပန်တရားဖြစ်တယ်။ သင်္ခါရနဲ့ ဝိညာဏ်က ပစ္စည်းဖြစ်နေလို့ရှိရင် ဝေဒနာနဲ့ သညာက အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်တရားဖြစ်တယ်။ ဝိညာဏ်က ပစ္စည်းဖြစ်နေမယ်ဆိုလို့ရှိရင် ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရတို့က ပစ္စယုပ္ပန်တရားဖြစ်တယ်။ လှည့်ပြီးတော့ ယူလိုက်တော့ ပစ္စည်းဘက်ကလည်း အကုန်ရ၊ ပစ္စယုပ္ပန်ဘက်ကလည်း အကုန်ရ။ အချင်းချင်းဆိုတာ အဲဒီအဓိပ္ပာယ်ပါပဲ။ အရချင်းကတော့ အတူတူပဲ။

ပစ္စည်းဘက်ကလည်း နာမက္ခန္ဓာ (၄)ပါးလုံးရတယ်။ အရေအတွက်အားဖြင့် စိတ်တစ်ခုယုတ်ကိုးဆယ်၊ စေတသိတ်(၅၂)ပါးပဲ။ ပစ္စယုပ္ပန် အညမည်ဘက်ကလည်း အရေအတွက်အားဖြင့် ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်(၄)ပါးဖြစ်တယ်။ တရားကိုယ် အရကောက်အားဖြင့် စိတ်(၈၉)ခု၊ စေတသိတ် (၅၂)ခုပဲ အတူတူရပါတယ်။ ပစ္စည်းနှင့် ပစ္စယုပ္ပန်က အတူတူ ဘာကြောင့် ရနိုင်သလဲဆိုတော့ အပြန်အလှန် ကျေးဇူးပြုနေလို့တဲ့။

ခုနက ကျေးဇူးပြုပုံကို ပြောခဲ့ပြီးတဲ့အတိုင်း မြတ်စွာဘုရားဉာဏ်တော်မှာတော့ (အလျင်အမြန်)ပဲ။ ဝေဒနာက ပစ္စည်းဖြစ်လို့ရှိရင် သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်က ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်၊ ဖြစ်ပြီးတာနဲ့ပ ကုန်ပျက်ကုန်ပျက်သွားတယ်။ အလျင်အမြန် ကုန်ပျက်ကုန်ပျက်နေတယ်။ ဘယ်လောက်များ ကုန်ပျက်တာမြန်သလဲဆိုတော့ လက်ဖျစ်တစ်တွက်အတွင်း လျှပ်တစ်ပြက်အတွင်းမှာ ကုဋေတစ်သိန်းလောက် ကုန်ပျက်တယ်။ အဲဒီလောက်ပဲ မြန်တာကို မြတ်စွာဘုရားဉာဏ်တော်မှာ ထင်ရှားပါတယ်တဲ့။

ပထမအချက်က နာမ်အချင်းချင်း ကျေးဇူးပြုတာပဲ။ ဒုတိယအချက်က ရုပ်ရုပ်ချင်း ကျေးဇူးပြုတာပဲ။ တတိယအချက်က ရုပ်နာမ် နှစ်ပါးက ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးကို ကျေးဇူးပြုတာပဲ။ စတုတ္ထအချက်ကတော့ နာမ်တရားတွေက ရုပ်တရားကို ကျေးဇူးပြုတာပဲ။ ပဉ္စမအချက်ကတော့ ရုပ်ရုပ်ချင်း ကျေးဇူးပြုတာပဲ။ ဒီလောက်သိရင်လည်း တော်တော်လေး နေရာကျသွားပါတယ်။ မသိဘဲ ဒီတိုင်းကြီး ရွတ်နေတာထက်တော့ ပိုပြီးတော့ နေရာမကျသွားပါဘူးလား . . . နေရာကျသွားပါတယ်။

အချင်းချင်း အပြန်ပြန်အလှန်လှန် ကျေးဇူးပြုနေတဲ့ အချက်တွေကျတော့ မြတ်စွာဘုရားဉာဏ်တော်မှာ ထင်ရှားတယ်။ အချင်းချင်း မဟုတ်တဲ့ အချက်တွေကျတော့ ဝိပဿနာရှုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေအတွက်လည်း ထင်ရှားလာပါတယ်တဲ့။

(၂) အတ္ထိပဋ္ဌာန်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုမှတ်ပုံ

ဒီမှာ ယခုတရားနာပရိသတ်များက ဝိပဿနာယောဂီတွေများတော့ ဝိပဿနာရှုဖို့ရာလည်း အဓိကအချက်တစ်ခုပဲ။ ပဋ္ဌာန်းဒေသနာတော် သဘောတရားတွေ နားလည်ပြီးတဲ့နောက်ပိုင်းမှာ ဝိပဿနာရှုကွက်ကို ကြည့်ပြီးတော့လည်း ဝိပဿနာရှုတတ်ရမယ်။ မရှုကြရပါဘူးလား . . . ရှုကြရပါမယ်ဘုရား။ ရှုကြရမယ်။

စတ္တာရော ခန္ဓာ အရူပိနော-အရ ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ် အကုန်လုံးတော့ ရှုလို့ရတာပါပဲ။ ထင်ထင်ရှားရှား ရှုရတာတော့ ဝေဒနာကိုတော့ အများဆုံး ထင်ထင်ရှားရှား ရှုရတယ်။

တရားအားထုတ်တဲ့အခါ ဝေဒနာသုံးမျိုး တွေ့ကြတယ်။ ရှေးဦးစွာ ဒုက္ခဝေဒနာနဲ့ တွေ့ကြရပါတယ်။ ဒုတိယမြောက် သုခဝေဒနာ

အတိုင်း (၄)ပါးသရုပ်မှာ ပထဝီ အာပေါ တေဇော ဝါယော မဟာဘုတ် (၄)ပါးက ပစ္စည်းတရားဖြစ်တယ်။ အညမညံအရ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကလည်း ပထဝီ အာပေါ တေဇော ဝါယော မဟာဘုတ်(၄)ပါးပဲ။ မတူနေပါဘူးလား . . . တူနေပါတယ်ဘုရား။ တူနေတယ်။

အချင်းချင်းရဲ့အဓိပ္ပါယ်၊ ပထဝီက ပစ္စည်းတရားဖြစ်လို့ရှိရင် အာပေါ တေဇော ဝါယောတို့က ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်တယ်။ ပထဝီနဲ့အာပေါက ပစ္စည်းတရားဖြစ်လို့ရှိရင် တေဇော ဝါယောတို့က ပစ္စယုပ္ပန်အကျိုးတရားဖြစ်တယ်။ တေဇောနဲ့ဝါယောက ပစ္စည်းတရားဖြစ်လို့ရှိရင် ပထဝီနဲ့ အာပေါက ပစ္စယုပ္ပန်အကျိုးတရားဖြစ်တယ်။ ဝါယောက ပစ္စည်းတရားဖြစ်နေလို့ရှိရင် ပထဝီ အာပေါ တေဇောတို့က ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်တယ်။ ပစ္စည်းဘက်ကလည်း မဟာဘုတ်(၄)ပါးလုံး၊ ပစ္စယုပ္ပန်ဘက်ကလည်း မဟာဘုတ်(၄)ပါးလုံး အချင်းချင်း အပြန်ပြန်အလှန်လှန် ကျေးဇူးပြုတယ်။ (သဟဇာတတ္ထိပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုတယ်။ အညမညပစ္စည်းလည်း ရတာပေါ့လေ။ သဟဇာတပစ္စည်းက သဟဇာတအကြီး၊ အညမညပစ္စည်းက သဟဇာတအလတ်ဆိုတော့ အညမညသဘောလည်း သက်ဝင်နေပါတယ်။ အဲဒီသဘောကိုလည်း သိရပါတယ်။)

နောက်တတိယအချက် သြက္ကန္တိက္ခဏော နာမရူပံ-၌ နာမ-အရက ပဉ္စဝေါကာရပဋိသန္ဓေ (၁၅)ပါး၊ ရူပ-အရက ဟဒယဝတ္ထု။ ပဋိသန္ဓေစိတ္တက္ခဏလေးမှာ ကျေးဇူးပြုနိုင်ကြပုံဖြစ်တယ်။ ဥပါဒ် ဌိ ဘင်ဆိုတဲ့ စိတ္တက္ခဏလေးမှာ ကျေးဇူးပြုနိုင်တယ်။ ဟဒယဝတ္ထုကို ပဉ္စဝေါကာရပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာက သဟဇာတတ္ထိပစ္စယသတ္ထိဖြင့် ကျေးဇူးပြုတယ်။ အညမညံဆိုတဲ့အတိုင်း ဟဒယဝတ္ထုကလည်း ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ

နာမကွန္ဓာ (၁၅)ပါးကို အဲဒီစိတ္တက္ခဏလေးတစ်ချက်မှာ ကျေးဇူးပြုနိုင်တယ်။

တရားနာပရိသတ်များ၏ဉာဏ်၊ သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်တွေရဲ့ဉာဏ်မှာ၊ သာဝကတွေရဲ့ဉာဏ်မှာတော့ မထင်ရှားဘူး။ မြတ်စွာဘုရားဉာဏ်မှာ ထင်ရှားတယ်။ ထင်ရှားတဲ့အတွက် ဟောကြားလို့ တရားနာပရိသတ်များ သိကြရတယ်။ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားသည့် နက်နဲခက်ခဲ သိမ်မွေ့တဲ့ တရားတော်တွေကို မိမိတို့သိကြရတယ်။ လူဘဝရောက်နေတဲ့ အခိုက်အတန့်ဖြစ်လို့ သိရတာပါပဲ။ တခြားတခြားဘဝတွေ ရောက်နေရင်တော့ သိချင်မှ သိနိုင်တော့မယ်။

နောက်စတုတ္ထအချက် စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ-၌ နာမကွန္ဓ အရကောက်လိုက်တော့ ရုပ်ကို ဖြစ်စေနိုင်တဲ့ စိတ်(၇၅)ခုပဲရတယ်။ ဒွေပဉ္စဝိညာဏ်(၁၀)ကလည်း ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်၊ အရူပဝိပါက်(၄)ခုကလည်း ရုပ်ကိုမဖြစ်စေနိုင်တဲ့အတွက်ကြောင့် အဲဒါတွေ ကြဉ်လိုက်တော့ စိတ်(၇၅)ခု ရတယ်။ စေတသိတ် (၅၂)ခုလုံးလည်း ရပါတယ်။

စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ-အရကတော့ စိတ္တဇရုပ်၊ တစ်နည်းအားဖြင့် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်လည်းရတယ်။ အဲဒါကတော့ အချင်းချင်း မဖြစ်နိုင်တော့ဘူး။ အညမညံမရတော့ဘူး။ စိတ်စေသိတ်တရားတွေက စိတ္တဇရုပ်တွေဖြစ်အောင်သာ ကျေးဇူးပြုနိုင်တယ်။ စိတ္တဇရုပ်တွေက စိတ်စေတသိတ်တွေဖြစ်အောင် ပြန်ပြီးတော့ ကျေးဇူးမပြုနိုင်တဲ့အတွက်ကြောင့် အညမညလို့ ထည့်လို့ ရမှရပ့ါမလား . . . မရပါဘုရား။ မရတော့ဘူး။

စိတ်စေတသိတ်တရားတွေက ဘာနဲ့တူသလဲဆိုတော့ သစ်ပင်နဲ့ တူတယ်တဲ့။ ပစ္စည်းတရားထဲက စိတ်(၇၅)ခု၊ စေတသိတ်(၅၂)ပါးကတော့ သစ်နဲ့တူတယ်တဲ့။ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ-အရ စိတ္တဇရုပ်တွေကတော့ သစ်ပင်၏အရိပ်နဲ့ တူတယ်။ သစ်ပင်ကြီးက သစ်ပင်အရိပ်ဖြစ်အောင် ကျေးဇူးမပြုနိုင်ပါဘူးလား . . . ကျေးဇူးပြုနိုင်ပါတယ်ဘုရား။ သစ်ပင်က သစ်ပင်အရိပ်ထွက်ပေါ်လာအောင် ကျေးဇူးပြုတယ်။ အရိပ်ကနေပြီးတော့ သစ်ပင်ကြီးပြန်ဖြစ်အောင် ကျေးဇူးပြုလို့တော့ . . . မရပါဘုရား။ မရဘူး။ အဲဒီ သဘောအတိုင်းပါပဲတဲ့။ စိတ္တဇရုပ်တွေကနေပြီးတော့ စိတ်စေတသိတ်တရားတွေကို ဖြစ်အောင် ပြန်ပြီးတော့ ကျေးဇူးမပြုနိုင်ဘူးတဲ့။

မဟာဘူတာ ဥပါဒါရူပါနံ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော-၌ မဟာဘူတာအရ မဟာဘုတ်(၄)ပါးတို့ကို အရကောက်လိုက်တော့ ပထဝီ အာပေါ တေဇော ဝါယော (၄)ပါးလုံးပဲ။ ဥပါဒါရူပါနံ-အရ ကောက်လိုက်တော့ ဥပါဒါရူပ် (၂၄)ပါးရတယ်။ မဟာဘုတ်(၄)ပါးက ပစ္စည်းတရားဖြစ်တယ်။ ဥပါဒါရူပ်တွေက ပစ္စယုပ္ပန်တရားဖြစ်တယ်။ ဥပါဒါရူပ်တွေဆိုတာ မဟာဘုတ်တွေကို မှီပြီးတော့ဖြစ်ရတာ။ အလွန်သိမ်မွေ့တဲ့ ရုပ်တွေပဲတဲ့။ သူတို့ကလည်း အချင်းချင်း ထည့်လို့တော့ မရဘူး။

မဟာဘုတ်(၄)ပါး ပစ္စည်းတရားတွေက သစ်ပင်နဲ့လည်းတူတယ်။ ဥပါဒါရူပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားတွေက သစ်ပင်ရဲ့ အရိပ်နဲ့တူတယ်တဲ့။ မဟာဘုတ်ကသာ ဥပါဒါရူပ်ဖြစ်အောင် ကျေးဇူးပြုနိုင်တယ်။ ဥပါဒါရူပ်တွေကနေ မဟာဘုတ်ဖြစ်အောင် ကျေးဇူးမပြုနိုင်ဘူး။ သစ်ပင်အရိပ်က သစ်ပင်ကြီး ပြန်ဖြစ်လာအောင် ကျေးဇူးမပြုနိုင်သကဲ့သို့ ပါပဲတဲ့။ သဟဇာတထိပစ္စည်း (၅)ချက်ရှင်းတမ်း အတိုချုပ်ပါပဲ။

တော့ပေဘူး။ ဒီတော့ ပစ္စုပ္ပန်တည့်ဖို့လည်း အရေးမကြီးပါဘူးလား . . . အရေးကြီးပါတယ်ဘုရား။ ပစ္စုပ္ပန်တည့်အောင်ဆိုရင် ခန္ဓာကိုယ်ကို မလျှော့မတင်း ထားရတယ်။ မဇ္ဈိမပဋိပဒါဆိုသည့်အတိုင်း ခါးကို မလျှော့မတင်းနဲ့ ခေါင်းတည့်တည့်မတ်မတ် မလျှော့မတင်းနဲ့ထားပြီး တော့ စိတ်ကိုလည်း မလျှော့မတင်းပဲ ရှုမှတ်ရတယ်။

အသက်ရှူသွင်းလိုက်လို့ ဝမ်းဗိုက် ဖောင်းတက်လာတဲ့အခါ လေရှူသွင်းလိုက်တာနဲ့အမျှ အဆင့်ဆင့် ဖောင်းတက်လာတာကို ဖောင်းတက်လို့ပဲ မှတ်ရတယ်။ အသက်ရှူထုတ်လိုက်တဲ့အခါ လေရှူထုတ်လိုက်တာနဲ့အမျှ ဆင့်ဆင့်ပိန်ကျသွားတာကိုလည်း ပိန်တယ်လို့ပဲ မှတ်ရတယ်။ ဖောင်းတယ်၊ ပိန်တယ် နှစ်ချက်မှတ်နေတာ စိတ်က သိပ်မငြိမ်ဘူးဆိုလို့ရှိရင် စိတ်လှုပ်ရှားနေသေးတယ်ဆိုလို့ရှိရင် ဖောင်းတယ်၊ ပိန်တယ်၊ ထိတယ်ဟု သုံးချက်မှတ်ရတယ်။ ထိုင်ထားလို့ ကြမ်းနဲ့ထိနေတာ မာနေ ပူနေတဲ့ သဘောလေးကိုပဲ ထိတယ်ဟု ရှုမှတ်ရတယ်။

ဝိပဿနာအရာဖြစ်လို့ ပုံသဏ္ဌာန်ဒြပ်တွေတော့ ဖျောက်နိုင်သမျှ ဖျောက်ရမယ်။ ပညတ်တွေကိုတော့ ခွာနိုင်သမျှ ခွာရမယ်။ ဖောင်းတယ်၊ ပိန်တယ်၊ ထိတယ်ဟု သုံးချက်မှတ်လို့ ငြိမ်သွားပြီဆိုလို့ရှိရင်တော့ ဒီအမှတ်နဲ့ပဲမှတ်ပါ။ ဖောင်းတယ်၊ ပိန်တယ်၊ ထိတယ်ဟု မှတ်တာတောင်မှ စိတ်ကမငြိမ်ဘူး၊ လှုပ်ရှားနေသေးတယ်ဆိုလို့ရှိရင် ဖောင်းတယ်၊ ပိန်တယ်၊ ထိုင်တယ်၊ ထိတယ်ဟု လေးချက်မှတ်ပါ။

ထိုင်တယ်လို့မှတ်တဲ့အခါမှာလည်း အပေါ်ပိုင်း ကိုယ်အမူအရာက ခြုံချပြီးတော့ ထိုင်တယ်လို့ ရှုမှတ်ရပါတယ်။ ထိုင်တယ်လို့ မှတ်တဲ့အခါမှာလည်း ခေါင်း ကိုယ် ခြေ လက်ပုံသဏ္ဌာန်များကို ခွာနိုင်သမျှ

= ချမ်းသာတဲ့ ဝေဒနာနဲ့ တွေ့ရတယ်။ တတိယမြောက်ကျတော့ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာ ဥပေက္ခာဝေဒနာ = ချမ်းသာလည်းမဟုတ်၊ ဆင်းရဲလည်းမဟုတ်တဲ့ ဥပေက္ခာ ဝေဒနာနဲ့ တွေ့ကြရတယ်။ ဝေဒနာကိုတော့ အများဆုံး ရှုကြရတယ်။ ဝေဒနာသုံးမျိုးလုံးကို လွှမ်းမိုးအောင် ရှုနိုင်မယ်ဆိုလို့ရှိရင် မိမိအလိုရှိအပ် တောင့်တအပ်တဲ့ တရားထူးတရားမြတ်တွေကိုလည်း ရသွားနိုင်ပေတယ်။

သညာ သခ်ါရတို့ကို ရှုရတာတော့ရှိတယ်။ နည်းပါတယ်။ ဝိညာဏ်ကိုလည်း ရှုရတတ်တယ်။ တရားထိုင်နေတဲ့အခါ ထိုင်ခါစမှာ မှတ်သိစိတ်ဝိညာဏ်လေးဟာ မှတ်စရာအာရုံပေါ်မှာ တစ်ခါတစ်ခါ မကျနိုင်ဘူး။ အပြင်ရောက်သွားတယ်။ ဘုရားရောက်၊ ကျောင်းရောက်၊ ဈေးရောက်၊ အိမ်ကအလုပ်အကိုင်တွေရောက်။ အဲဒီထွက်ထွက်သွားတဲ့စိတ်ကလေးကို ဒီနေရာမှာတော့ ဘယ်လိုဆိုရမလဲ၊ ဝိညာဏ်လို့ ဆိုရတယ်။ စိတ်ထွက် စိတ်ကူးတွေ မှတ်နေရတာ ဘယ်သူ့ကို မှတ်နေရတာလဲ . . . ဝိညာဏ်ကို မှတ်နေရတာပါဘုရား။ ဝိညာဏ်ကို မှတ်တာဖြစ်တယ်။ ဝိပဿနာယောဂီတွေဆိုတော့ ဝိပဿနာရောက်လာမှ ပိုပြီးအားရှိလာပါတယ်။ ဘယ်နေရာက ဒီလိုရှုလိုက်မှ တရားတွေ တွေ့နိုင်တာပဲ။ ရှုကွက်ထဲကိုရောက်မှ ဝိပဿနာယောဂီက ပိုပြီးတော့ သဘောကျပါတယ်။

ဒီတော့ ရှေးဦးစွာ ဝေဒနာကို တွေ့နေရတယ်။ ဝေဒနာက ခုပြောခဲ့ပြီးတဲ့ သုံးမျိုးဖြစ်တယ်။ သုံးမျိုးဖြစ်တဲ့အနက်က ဒုက္ခဝေဒနာ မှာတော့ ပဋိယာ နုသယ= ဒေါသကိန်းနေတယ်တဲ့။ ဒုက္ခဝေဒနာကို လွှမ်းမိုးအောင် မမှတ်နိုင်သမျှကာလပတ်လုံး ဒီဒေါသကိန်းတော့ ဒီဒေါသ

ကြီးတန်းလန်းနဲ့ တရားထူးတရားမြတ် ရမှရပါ့မလား . . . မရနိုင်ပါဘုရား။ မရနိုင်ဘူး။ မရနိုင်ဘူးဆိုတာ အင်မတန် ထင်ရှားတယ်။

ထို့နောက် ဒုတိယတစ်ခါ သုခဝေဒနာနဲ့ပ တွေ့ရတယ်။ သုခဝေဒနာ = ချမ်းသာတဲ့ ဝေဒနာမှာတော့ ဘယ်အနုသယ ကိန်းနေလဲဆိုတော့ ရာဂါနုသယ = လောဘကိန်းတယ်။ လောဘရှိနေရဲ့သားနဲ့ လောဘကြီးတန်းလန်းနဲ့ တရားထူးတရားမြတ်တွေလဲ . . . မရနိုင်ပါဘုရား။ မရနိုင်ပေဘူး။ ဒါကြောင့် အဲဒီရာဂါနုသယကိုလည်း ပယ်နိုင်ရအောင် ကြိုးစားရမယ်။ ပယ်နိုင်မှသာလျှင် မိမိတို့အလိုရှိအပ် တောင့်တအပ်တဲ့ တရားထူးတရားမြတ်တွေ ရနိုင်မယ်။

ထို့နောက် အဒုက္ခမသုခဝေဒနာ = အလယ်အလတ်ဖြစ်တဲ့ ဥပေက္ခာ ဝေဒနာမှာတော့ ဘာအနုသယကိန်းသလဲဆိုလို့ရှိရင် မောဟအဝိဇ္ဇာနုသယကိန်းတယ်။ အဲဒီအဝိဇ္ဇာနုသယကြီး ရှိနေရဲ့သားနဲ့ တရားတွေရနိုင်ပါတယ်လို့ ဆိုလို့ရပါ့မလား . . . မရပါဘုရား။ မရဘူး။ အထူးသတိထားရမယ်။

တရားနာပရိသတ်များက တကယ့်ကို ဒီဘဝမှာ တရားရအောင် အားထုတ်မယ့်ပုဂ္ဂိုလ်တွေ မများပါဘူးလား . . . များပါတယ်ဘုရား။ အနည်းဆုံးအပါယ်တံခါးပိတ်တဲ့အဆင့် ရောက်အောင် အားထုတ်မယ့် ပုဂ္ဂိုလ်တွေဖြစ်တယ်။ အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ဒီလိုဝေဒနာတွေမှာ ကိန်းနေတဲ့ အနုသယတွေကို မပယ်နိုင်ဘဲနဲ့တော့ တရားရမှ ရနိုင်ပါ့မလား . . . မရနိုင်ပါဘုရား။ မရနိုင်ဘူး။ ဒီတော့ ကိန်းတဲ့တရားတွေ ကိန်းနေတာကိုလည်း သိရမယ်။ ပယ်ဖို့ရာ နည်းလမ်းကိုလည်း သိရမယ်။ ဒီတော့မှပဲ ပယ်နိုင်မယ်။ ပယ်နိုင်မှသာလျှင် မိမိတို့အလိုရှိအပ် တောင့်တ

အပ်တဲ့ အပါယ်တံခါးပိတ်တဲ့ အဆင့်ကစပြီးတော့ တရားထူးတရားမြတ်တွေ ရသွားနိုင်မယ်။

စရှုမှတ်ခါစတော့ ဒုက္ခဝေဒနာကိုပင် ထင်ရှားစွာ တွေ့ရတာပါပဲ။ ကျေးဇူးတော်ရှင် မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး ညွှန်ပြတဲ့နည်းဖြင့် တရားနာပရိသတ်များ တရားရှုမှတ်တဲ့အခါ တရားမှတ်တော့ မယ်ဆိုလို့ရှိရင် ဆိတ်ငြိမ်ရာအရပ်သို့ ချဉ်းကပ်ပြီးတော့ ကြာကြာထိုင်နိုင်တဲ့ ဣရိယာပုထ်မျိုးဖြင့် ဒူးတုပ်၍ဖြစ်စေ၊ တင်ပလ္လင်ခွေတ်၍ဖြစ်စေ ထိုင်ပြီးတော့ ခါးကို တည့်တည့်မတ်မတ်ထား၊ ခေါင်းကိုလည်း တည့်တည့်မတ်မတ်ထား၊ မျက်စိကိုတော့ မှိတ်ထား၊ စိတ်ကိုတော့ ဘယ်မှာထားရမလဲ . . . ဝမ်းဗိုက်မှာ စိုက်ထားရပါတယ်။

တည့်တည့်မတ်မတ်ထားဆိုလို ခန္ဓာကိုယ်ကို တင်းသည်ထက်တင်းထားမိတတ်တယ်။ အဲဒီလိုလည်း မတင်းထားသင့်ပေဘူး။ သိပ်တင်းထားလို့ရှိရင် ဝီရိယတွေ လွန်ကဲနေလို့ ပစ္စုပ္ပန်တည့်အောင် ရှုမှတ်လို့ မရပေဘူး။ ပုံမှန်ကလေးပဲ ခါးတည့်တည့်မတ်မတ် ခေါင်းတည့်တည့်မတ်မတ်ထားရပါတယ်။ တည့်သည်ထက်တည့်အောင် အားတွေသိပ်စိုက်ထားလို့ရှိရင် ကာယိက ဝီရိယ လွန်ကဲနေလို့ရှိရင် ဒီယောဂီဟာ စေတသိကဝီရိယ မှတ်စိတ်လည်း လွန်ကဲနေတတ်တယ်။ လွန်ကဲနေလို့ရှိရင် ပစ္စုပ္ပန် မတည့်တော့ပေဘူး။ ပစ္စုပ္ပန်မတည့်လို့ရှိရင် တရားတွေ မတွေ့နိုင်ပေဘူး။

တရားသဘောက ပစ္စုပ္ပန်တည့်တည့်လေးမှာပင်ရှိတယ်။ ဝိပဿနာယောဂီတွေအတွက် အထူးမှတ်သားစရာပဲ။ တစ်ဆံခြည် တစ်စက္ကန့်လောက် လွဲသွားလို့ရှိရင် အမှတ်မဖြစ်တော့ပေဘူး။ တရားမတွေ့နိုင်

ယောဂီကလည်း သဘောတွေကျလို့ "အို . . . ဖောင်းတာ ပိန်တာ ရွေ့တဲ့အတိုင်း မှတ်သိစိတ်က နောက်က လိုက်ရွေ့ပြီးတော့ မှတ်နေရတာပဲ။ ဖောင်းတာ ပိန်တာကြောင့် မှတ်သိစိတ်တွေ ဖြစ်နေရတာပဲ။" မသိသွားပါဘူးလား . . . သိသွားပါတယ်ဘုရား။ ဖောင်းတာ ပိန်တာ၊ ထိုင်တာ ထိတာတွေက အကြောင်းတရား၊ မှတ်သိစိတ်က အကျိုးတရား။ အဲဒီဉာဏ်စဉ်အဆင့် ရောက်သွားတဲ့အခါကျတော့ ယောဂီ တော်တော်လေး အခြေခံကောင်းသွားပါပြီ။

တရားစဝင်ကတည်းက ကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာများကတော့ တရားတွေ မြန်မြန်တွေ့ရအောင်၊ တရားတွေမြန်မြန်တက်ရအောင် "ယောဂီ အထွေထွေ အသေးစိတ်အမှတ်လေးကိုလည်း ကြိုးစားပြီးတော့ မှတ်ပေးရတယ်။ အလုပ်ပေးတရားထဲမှာ နာခဲ့ရတဲ့အတိုင်း အထွေထွေ အသေးစိတ်အမှတ်တွေလည်း ကြိုးစားပြီးတော့ မှတ်ရတယ်"လို့ မိန့်ကြားတယ်။ မိန့်ကြားပင်မိန့်ကြားငြားသော်လည်း နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်မှာတော့ သိပ်တော့ မှတ်လို့မရသေးပေဘူး။ တရားလာလျှောက်တဲ့အခါ "အထွေထွေအသေးစိတ်အမှတ်ကလေးကော မှတ်လို့ရပါရဲ့လား" "မရသေးပါဘူးဘုရား။ လွတ်တာတွေကပဲများနေပါတယ်ဘုရား"ဟု မလျှောက်ထားပါဘူးလား . . . လျှောက်ထားပါတယ်ဘုရား။ ဤပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ် အကြောင်းနဲ့အကျိုးကိုသိတဲ့ဉာဏ် ရောက်သွားတဲ့အခါကျတော့ အထွေထွေအသေးစိတ်အမှတ်တွေကို မှတ်လို့ရလာတတ်ပါတယ်။ အထူးသတိထားလို့ရှိရင် ရပါတယ်။

တရားထိုင်ရာက၊ အခုလို တရားနာရာက ထရတော့မယ်ဆိုလို့ရှိရင် အမြန်မထလိုက်ပါဘဲနဲ့ ခန္ဓာကိုယ်ထဲမှာ မှတ်သိစိတ်ကို သွင်း

ခွာ၊ ထိုင်ချင်တဲ့စိတ်ကြောင့်ဖြစ်တဲ့ လေတွေက တွန်းကန်ထားလို့ တောင့်တင်းတဲ့ သဘောလေးကိုပဲ ထိုင်တယ်လို့ မှတ်ရပါတယ်။ ဝိပဿနာအရာဖြစ်လို့ ပုံသဏ္ဌာန်ဒြပ်တွေကိုတော့ ခွာနိုင်သမျှခွာရမယ်။ ပုံသဏ္ဌာန်ဒြပ် ပညတ်တွေကို မှတ်နေလို့ရှိရင် ယောဂီ တရားတွေသိပ်ကြာသွားလိမ့်မယ်။ တရားအားထုတ်တဲ့ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တွေ တရားကြာချင်ပါရဲ့လား . . . မကြာချင်ပါဘုရား။ မကြာချင်ဘူး။ မကြာချင်လို့ရှိရင် ပညတ်ပုံသဏ္ဌာန်ဒြပ်တွေ ခွာနိုင်သမျှခွာ၍ ရှုမှတ်ရပါတယ်။

ဖောင်းတယ်၊ ပိန်တယ်၊ ထိုင်တယ်၊ ထိတယ် လေးချက်မှတ်လို့ကောင်းရင် လေးချက်ပဲမှတ်သွား။ ဖောင်းတယ်၊ ပိန်တယ်၊ ထိုင်တယ်၊ ထိတယ်လေးချက်မှတ်တာ ကြောင့်ကြစိုက်တာများလား၊ လုံ့လဝီရိယသိပ်စိုက်ရတာများလို့ မှတ်လို့မကောင်းတော့ဘူးဆိုလို့ရှိရင် တစ်ချက်ပြန်လျှော့။ ဖောင်းတယ်၊ ပိန်တယ်၊ ထိတယ်ဟု သုံးချက် ရှုမှတ်ပါ။ သုံးချက်မှတ်လို့ကောင်းရင် သုံးချက်ပဲရှုမှတ်။ သုံးချက်မှတ်ရတာတောင်မှ သမာဓိဖြစ်လာတဲ့အခါ ကြောင့်ကြစိုက်ရတာက များနေသေးတယ်၊ ပင်ပန်းနေသေးတယ်ဆိုလို့ရှိရင် ဖောင်းတယ်၊ ပိန်တယ်၊ နှစ်ချက်တည်းပဲ ရှုမှတ်ပါ။

ဖောင်းတယ်၊ ပိန်တယ်၊ ထိုင်တယ်၊ ထိတယ် မှတ်နေပါသော်လည်း အစပိုင်းမှာ ဘာမျှ သိပ်တော့မထင်ရှားသေးဘူး။ ဖောင်းတာကလည်း မိမိဝမ်းဗိုက်ကပဲ ဖောင်း၊ မှတ်တာကလည်း မိမိကပဲမှတ်၊ ပိန်တာကလည်း မိမိဝမ်းဗိုက်ကြီးကပဲ ပိန်၊ မှတ်တာကလည်း မိမိကပဲမှတ်၊ ထိုင်နေတာလည်း မိမိကိုယ်ကြီးကပဲ ထိုင်နေ၊ မှတ်တာကလည်း

မိမိကပဲမှတ်၊ ထိတာကလည်း မိမိခန္ဓာကိုယ်ကပဲ ထိနေတယ်၊ မှတ်တာကလည်း မိမိကပဲ မှတ်နေတယ်လို့ ထင်နေပေတယ်။ သမာဓိဉာဏ်မဖြစ်သေးခင်ကတော့ တစ်လုံးတည်းတစ်ခဲတည်းပဲ ထင်နေသေးတယ်။ မှတ်စရာအာရုံ ရုပ်တရားတွေနဲ့ မှတ်သိစိတ်နဲ့ တစ်လုံးတည်း တစ်ခဲတည်းပဲ ထင်နေတယ်။

နောက်တော့ သမာဓိဉာဏ်များ ဖြစ်လာပြီဆိုလို့ရှိရင် ဖောင်းတယ်လို့ မှတ်တဲ့အခါ ဖောင်းတာက တခြား၊ မှတ်သိစိတ်က တခြား၊ ပိန်တယ်လို့ မှတ်လိုက်ရင် ပိန်နေတာက တခြား၊ မှတ်သိစိတ်က တခြား၊ ထိုင်တယ်လို့ မှတ်လိုက်ရင် ထိုင်နေတာက တခြား၊ မှတ်သိစိတ်က တခြား၊ ထိတယ်လို့ မှတ်လိုက်ရင် ထိနေတာက တခြား၊ မှတ်သိစိတ်က တခြားဟု ကွဲပြားပြီး သိလာပေတယ်။ ဖောင်းတာ ပိန်တာ၊ ထိုင်တာ ထိတာတွေက ဘာမှ မသိတတ်တဲ့ ရုပ်တရား၊ မှတ်သိ မှတ်သိနေတာက သိတတ်တဲ့အတွက်ကြောင့် နာမ်တရားဟု နာမ်နဲ့ရုပ်နဲ့ ကွဲပြီးတော့ သိသွားတယ်။ နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ် ဖြစ်လာပေတယ်။

အဲဒီအဆင့်မှာလည်း ဒုက္ခဝေဒနာက သိပ်မထင်ရှားသေးဘူး။ တစ်ခါတစ်ခါတော့လည်း နည်းနည်းပါးပါးတော့ ညောင်းညာပင်ပန်းမှုတွေရှိတယ်။ သိပ်ပြီးတော့ ပြင်းပြင်းထန်ထန် ဒုက္ခဝေဒနာ မထင်ရှားသေးပေဘူး။ တစ်ခါတစ်ခါတော့လည်း သိပ်ပြီးတော့ မှတ်လို့ကောင်းသွားတတ်တယ်။

ဆင့်ကာဆင့်ကာမှတ်လို့ ဉာဏ်စဉ်တစ်ဆင့် တက်သွားတဲ့အခါ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်သို့ ရောက်သွားတယ်။ ဖောင်းတယ်၊ ပိန်တယ်၊ ထိုင်တယ်၊ ထိတယ်လို့ မှတ်နေရင်း ယောဂိ၏ဉာဏ်ထဲမှာ ထင်ရှား

လာတယ်။ ဖောင်းတာ ပိန်တာ၊ ထိုင်တာ ထိတာတွေက ရှေ့ကပေါ်ပေါ်ပေးနေလို့ ရှေ့ကရှိနေလို့ မှတ်သိစိတ်က နောက်က လိုက်လိုက်မှတ်နေရတာပဲ။ ရှေ့ကပေါ်ပေါ်ပေးနေတာက အကြောင်းပဲ၊ မှတ်သိစိတ်က အကျိုးတရားပဲလို့ မသိသွားပါဘူးလား . . . သိသွားပါတယ်ဘုရား။

အဲဒီအဆင့်ရောက်တော့ ဖောင်းတာ၊ ပိန်တာတွေက အမျိုးမျိုးပြောင်းလဲပြီးတော့ ဖောင်းနေတတ်တယ်။ ရင်ဝမှာ တက်ဖောင်းပိန်၊ ငယ်ထိပ်မှာ တက်ဖောင်းပိန်၊ ကျောဘက်ကပ်ပြီးတော့ ဖောင်းပိန်၊ ဘေးဘက်ကပ်ပြီးတော့ ဖောင်းပိန်၊ လည်ပြီးတော့ ဖောင်းပိန်။ ယောဂီက မမှတ်တတ်သလိုရှိလာတယ်။ ဘယ်လိုမှတ်ရပါမလဲဘုရား . . . လို့ လျှောက်ထားတယ်။ သူပြောင်းတဲ့အတိုင်းလိုက်မှတ်။ ကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာများက မပြောရပါဘူးလား . . . ပြောရပါတယ်ဘုရား။ ဘေးဘက်မှာကပ်ဖောင်းရင်လည်း ဘေးဘက်မှာပဲ ဖောင်းတယ်၊ ပိန်တယ်မှတ်။ ကျောဘက်က ဖောင်းပိန်ရင်လည်း ကျောဘက်မှာပဲ ဖောင်းတယ်၊ ပိန်တယ်မှတ်။ လည်ပြီးတော့ ဖောင်းရင်လည်း ဖောင်းတယ်၊ ပိန်တယ်လည်နေသလိုပဲမှတ်။ ငယ်ထိပ်မှာ တက်ပြီးတော့ ဖောင်းပိန်ဖြစ်နေရင်လည်း ငယ်ထိပ်မှာပဲ ဖောင်းတယ်၊ ပိန်တယ်မှတ်ပါ။

"ရင်ဝမှာတက်ပြီးတော့ ဖြစ်နေပါတယ်ဘုရား၊ ဘယ်လိုမှတ်ရမှာလဲဘုရား" ရင်ဝမှာပဲ ဖောင်းတယ်၊ ပိန်တယ်ပဲမှတ်ပါ။ ရင်ဝမှာ အသက်ရှူသွင်းလိုက်လို့ မောက်တက်လာတာကို ဖောင်းတယ်၊ ရှူထုတ်လိုက်လို့ ပြန်ကျသွားတာကိုတော့ ပိန်တယ်ဟု ရှုမှတ်နေရာတွင် ဖောင်းတာ၊ ပိန်တာတွေက ရွှေ့သွားတိုင်း မှတ်သိစိတ်က နောက်က လိုက်လိုက်ပြီး ရွှေ့ပြီးတော့ မမှတ်နေရပါဘူးလား . . . မှတ်နေရပါတယ်ဘုရား။

တရားတွေ ရှေ့ကို မတက်နိုင်ပေဘူး။ အဲဒီဒေါသ ပဋိဃာနုသယကို ပယ်ရအောင် ဘယ်လိုမှတ်ရမလဲ၊ ဒုက္ခဝေဒနာမှာ ကိန်းလာတဲ့ ပဋိဃာနုသယကို ပယ်ရမယ်။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ ဒုက္ခကိန်းလာ၊ ဒေါသသာ၊ မှန်စွာပယ်ရမည်။

ဒုက္ခဝေဒနာက သိပ်များတော့ ဒေါသ ဒေါမနဿတွေဖြစ်တယ်။ အဲဒါကို ပါဠိလိုပြောတော့ ပဋိဃာနုသယကိန်းတယ်။ ပဋိဃာနုသယ အရ တရားကိုယ်အရကောက်တော့ ဒေါသပါပဲ။

အဲဒီဒေါသ မကိန်းနိုင်ရအောင် ဘယ်လိုများ၊ မှတ်ရမလဲဆိုတော့

ဒုက္ခာ ဘိက္ခဝေ ဝေဒနာ သလ္လတော ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

ဘိက္ခဝေ = သံသရာဘေး လာမည့်ရေးကို မျှော်တွေးထောက်ဆ သိမြင်ကြတဲ့ အို . . . ချစ်သား ချစ်သမီးကို၊
ဒုက္ခာ = ဆင်းရဲသော၊
ဝေဒနာ = ဝေဒနာကို၊
သလ္လတော = မြားငြောင့်ဟူ၍ (ဝါ) မြားငြောင့်လို့ထင်အောင်၊
ဒဋ္ဌဗ္ဗာ = ရှုမှတ်အပ်၏။
ဣတိ = ဤသို့၊
ဘဂဝါ = မြတ်စွာဘုရားသည်၊
အဝေါစ = ကရုဏာရှေ့သွား ပညာအားဖြင့် ဟောကြားတော် မူခဲ့ပါပေသတည်း . . . ။

သာဓု . . . သာဓု. . . သာဓုပါဘုရား။

ထားပြီးတော့ သတိထားနေလိုက်လို့ရှိရင် ထချင်တဲ့စိတ်တွေ ရှေးဦးစွာ ဖြစ်နေတယ်။ မဖြစ်ပါဘူးလား . . . ဖြစ်ပါတယ်ဘုရား။ ထချင်တဲ့ စိတ်တွေ ဖြစ်နေတာကို သိရတော့ ထချင်တယ်၊ ထချင်တယ်ဟု မှတ် ရတယ်။ နောက်ပြီးမှ ထချင်တဲ့စိတ်ကြောင့်ဖြစ်တဲ့ လေတွေက တွန်း ကန် တွန်းကန်ပေးလို့ ထတဲ့ကိုယ်အမူအရာပေါ်လာတယ်။ တစ်ရွေ့ ပြီးတစ်ရွေ့ အပေါ်ကို ရွေ့တက်သွားတဲ့ ကိုယ်အမူအရာပေါ်လာမှ ထတယ်၊ ထတယ် မမှတ်ရပါဘူးလား . . . မှတ်ရပါတယ်ဘုရား။

ထလို့ပြီးတဲ့အခါမှာလည်း အမြန်မသွားလိုက်ဘဲနဲ့ ခေတ္တရပ်ပြီး မျက်စိလေး မှိတ်ထားပြီး အာရုံပြုကြည့်လိုက်ရင် သွားချင်တဲ့စိတ်တွေ ရှေးဦးစွာ ဖြစ်နေတာ ထင်ရှားနေပေတယ်။ အထူးသတိထားရင်တော့ ထင်ရှားတယ်။ သာမန်သတိထားရင်တော့ . . . မထင်ရှားပါဘုရား။ မထင်ရှားဘူး။ အမှတ်သတိမပါဘဲနဲ့ သွားခဲ့တဲ့အကြိမ်ပေါင်းက . . . များခဲ့လို့ပါဘုရား။ ဒီဘဝမှာ သာလားဆိုတော့ မဟုတ်ဘူး။ ဟိုး . . . အတိတ်အတိတ် အနမတဂ္ဂ သံသရာဘဝထဲက အမှတ်သတိမပါဘဲနဲ့ သွားခဲ့တဲ့အကြိမ်ပေါင်းက ရေတွက်လို့ကို မရတော့ပေဘူး။ အဲဒီလို အာသေဝနပစ္စည်းတွေ ရထားတော့ သာမန်သတိထားရင်တော့ မထင်ရှားဘူး။ အထူးသတိထားရင် ထင်ရှားပါတယ်။

ရှေးဦးစွာ သွားချင်တယ်၊ သွားချင်တယ်ဟု ရှုမှတ်ရပါတယ်။ နောက်ပြီးမှ သွားချင်တဲ့စိတ်ကြောင့်ဖြစ်တဲ့ လေတွေက တွန်းကန်လို့ သွားတဲ့ကိုယ်အမူအရာဖြစ်လာမှ သွားတယ် သွားတယ်၊ ဘယ်လှမ်းတယ် ညာလှမ်းတယ်၊ ကြွတယ် ချတယ်၊ ကြွတယ် လှမ်းတယ် ချတယ် မှတ်ပြီးတော့ သွားရတယ်။

သွားရာကနေ၍ ရပ်ရတော့မယ်ဆိုလို့ရှိရင်လည်း အထူးသတိထားလိုက်တဲ့အခါ ခန္ဓာကိုယ်ထဲမှာ အမှတ်သတိက ကပ်နေတဲ့ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တွေ ရပ်ချင်တဲ့စိတ်ကို သိလာတတ်တယ်။ တစ်လှမ်း နှစ်လှမ်း သုံးလှမ်းလောက် ကတည်းက ရပ်ချင်တဲ့စိတ်တွေ ဖြစ်နေတယ်။ ရပ်ချင်တဲ့စိတ်တွေက ထင်ရှားလာတော့ ရပ်ချင်တယ်၊ ရပ်ချင်တယ်ဟု မမှတ်ရပါဘူးလား . . . မှတ်ရပါတယ်ဘုရား။ နောက်ပြီးမှ ရပ်ချင်တဲ့စိတ်ကြောင့်ဖြစ်တဲ့ လေတွေက တွန်းကန်ထားလို့ ရပ်တဲ့ကိုယ်အမူအရာဖြစ်လာမှ ရပ်တယ်၊ ရပ်တယ် မှတ်ရတယ်။

ရပ်တယ်၊ ရပ်တယ်လို့ မှတ်တဲ့အခါမှာလည်း ခေါင်း ကိုယ်ခြေ လက် ပုံသဏ္ဌာန်များကိုတော့ ခွာနိုင်သမျှခွာ၊ ရပ်ချင်တဲ့စိတ်ကြောင့် ဖြစ်တဲ့ လေတွေက တွန်းကန်ထားလို့ တောင့်တင်းနေတဲ့ သဘောလေးကိုပဲ ရပ်တယ်၊ ရပ်တယ်လို့ မှတ်ရတယ်။

ရပ်ရာကနေ၍ ထိုင်ရတော့မယ်ဆိုလို့ရှိရင်လည်း အထူးသတိထားလိုက်တဲ့အခါ ထိုင်ချင်တဲ့စိတ်တွေ ရှေးဦးစွာ ထင်ရှားနေတယ်။ ထင်ရှားနေတော့ ထိုင်ချင်တယ်၊ ထိုင်ချင်တယ်ဟု မှတ်ရပါတယ်။ နောက်ပြီးမှ ထိုင်ချင်တဲ့စိတ်ကြောင့်ဖြစ်တဲ့ လေတွေက တွန်းကန်ချလို့ ထိုင်တဲ့ကိုယ်အမူအရာဖြစ်လာတော့မှ ထိုင်တယ်၊ ထိုင်တယ် မှတ်ရတယ်။

ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်သို့ ရောက်သွားတဲ့အခါကျတော့ အဲဒီအထွေထွေ အသေးစိတ်အမှတ်ကလေးတွေ မှတ်လို့ရလာတတ်တယ်။ ချင်စိတ်ကို အထူးသတိထားလိုက်လို့ ချင်စိတ်ကို မှတ်လို့ရပြီဆိုလို့ရှိရင် ချင်စိတ်ကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ကိုယ်အမူအရာတွေအကုန်လုံး မှတ်ရတာ လွယ်ကူသွားပါတယ်။ အဲဒီအခါကျတော့ ဆရာသမားတွေ ညွှန်ကြားတဲ့အတိုင်း မှတ်လို့ရှိရင်အမှတ်စိပ်စိပ်လေး မှတ်လို့ရသွားတော့ တရားတွေ မြန်မြန်တက်သွားတတ်ပါတယ်။

အဲဒီပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်မှာလည်း ဒုက္ခဝေဒနာတွေက သိပ်မထင်ရှားသေးဘူး။ ဆင့်ကာဆင့်ကာမှတ်လို့ တစ်ဆင့်တက်သွား၍ သမ္မသနဉာဏ်သို့ ရောက်သွားတဲ့အခါကျတော့ ထိုင်လို့မှ သိပ်မကြာသေးဘူး။ နာတာ ကျင်တာ အောင့်တာ၊ ကိုက်တာ ခဲတာ၊ မူးတာ ယားတာ၊ အော့ချင် အန်ချင်ရှိတာ၊ ယိမ်းနေတာ ယိုင်နေတာ ဒုက္ခဝေဒနာတွေ သိပ်များတော့ ယောဂီဟာ စိတ်နှလုံးမသာယာမှုတွေဖြစ်တယ်။ ခံလိုက်ရတာ၊ နာတာ ကျင်တာ အောင့်တာတွေကလည်း ခံလိုက်ရတာ၊ စိတ်ကလည်းဆင်းရဲ ကိုယ်ကလည်းဆင်းရဲ၊ စိတ်ဆင်းရဲမှုတွေ ဒေါမနဿ ဒေါသတွေ ဖြစ်ကြတယ်။ တချို့တချို့သော ယောဂီများကတော့ ခန္ဓာကိုယ်က ဒုက္ခတွေများလွန်းတော့ စိတ်ဆင်းရဲပြီးတဲ့အပြင် စိတ်တွေလည်း တိုနေတတ်တယ်။

အမှတ်အတိုင်းလျှောက်တတ်တဲ့ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်က “တပည့်တော် စိတ်တွေ တိုနေတယ်ဘုရား”တဲ့။ စိတ်တိုနေတာ၊ စိတ်ဆိုးနေတာ တရားကိုယ်ကောက်လိုက်တော့ ဘာလို့ဆိုရမလဲ . . . ဒေါသ ဒေါမနဿပါဘုရား။ ဒေါသ ဒေါမနဿဖြစ်တယ်။ ဘာကြောင့် ဒီဒေါသ ဒေါမနဿဖြစ်ရသလဲဆိုတော့ ဒီဝေဒနာကြောင့် ဝေဒနာတွေ ပြင်းထန်တာနဲ့အမျှ ဒေါသ ဒေါမနဿတွေ က အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်အခါခါဖြစ်တော့ အဲဒါကိုပဲ ပါဠိဝေါဟာရနဲ့ပြောတော့ ကိန်းတယ်တဲ့။ ဒုက္ခဝေဒနာမှာ ဘာကိန်းပါသလဲ၊ ဒေါသ ပဋိဃာနုသယကိန်းတယ်။

အဲဒီ ဒေါသ ပဋိဃာနုသယကိုပယ်နိုင်မှ ယောဂီမှာ ရှေ့ကို တရားတွေတက်နိုင်တယ်။ မပယ်နိုင်သေးလျှင် ဒေါသတွေရှိနေတဲ့အခိုက်အတန့်ဒေါသကြောင့် စိတ်တွေ အနှောင့်အယှက်ဖြစ်နေရင်

တော့ ဘာဖြစ်ပျက်လို့ဆိုရမလဲ၊ မှန်းဆဖြစ်ပျက်လို့ ဆိုရမယ်။ တကယ် တမ်း မမြင်ပေဘူး။ သဘောတွေ သိပြီးတဲ့အခါ နောက်တော့ ဖြစ်ပျက် တွေ မြင်လာလိမ့်မယ်။ နာတယ်။ ကျင်တယ်၊ အောင့်တယ်လို့ ဆင့်ကာ ဆင့်ကာ ပိုင်းခြားပိုင်းခြားပြီးတော့မှတ်လို့ သမာဓိဉာဏ် တစ်ဆင့် ရင့်ကျက် အားရှိထက်သန်လာတဲ့အခါ တစ်ချက်မှတ် တစ်ချက်ပိုနာ၊ တစ်ချက်မှတ် တစ်ချက်ပိုနာတာကို ယောဂီ သိလာတတ်ပါတယ်။

အထွတ်အထိပ်သို့ရောက်အောင် နာ၊ ကျင်၊ အောင့်ပြီးတဲ့အခါ ဝေဒနာလည်း သူ့အကြောင်းအားလျော်စွာ ပြန်လျော့လာတတ်ပါတယ်။ လျော့လာတဲ့အခါမှာလည်း မှတ်သိစိတ်ကို မလျော့ဘဲနဲ့ နာတယ်၊ ကျင်တယ်၊ အောင့်တယ် ပိုင်းခြားပိုင်းခြားပြီးတော့ မှတ်ပါ။ တစ်ချက်မှတ် တစ်ချက်ပိုနာ၊ တစ်ချက်မှတ် တစ်ချက်ပိုနာတာကို သိလာတတ်ပါ တယ်။ ပြန်လျော့တဲ့အခါမှာလည်း တစ်ချက်မှတ် တစ်ချက်ပြန်လျော့၊ တစ်ချက်မှတ် တစ်ချက်သက်သာ၊ တစ်ချက်မှတ်တစ်ချက် တခြားနေရာ သို့ ရွှေ့သွားတာကိုသိတော့ ဝေဒနာရဲ့ သဘောကို ပိုသိလာပါတယ်။ ဝေဒနာဆိုတာ အမြဲတမ်းပြောင်းလဲနေတာပဲ။ တစ်ဆက်တည်း နာနေ တာမဟုတ်ဘူး။ ပိုမသိလာပါဘူးလား . . . ပိုသိလာပါတယ်ဘုရား။ ဝေဒနာရဲ့သဘောကို ပိုသိလာတယ်။ ယောဂီပိုပြီးတော့ စိတ်ဝင်စား လာတယ်။

ဆင့်ကာဆင့်ကာမှတ်လို့ သမာဓိဉာဏ်တွေ တစ်ဆင့်ရင့်ကျက် အားရှိထက်သန်လာတဲ့အခါ နာတယ်လို့မှတ်လိုက်ရင် နာတာလေးက ပေါ်ပြီးတာနဲ့ပျောက်သွား၊ ပေါ်ပြီးတာနဲ့ ပျောက်သွားတာကို တွေ့သိ ကြရတယ်။ ပေါ်တာလည်း ထင်ရှား၊ ပျောက်ပျောက်သွားတာလည်း

(၃) အတ္ထိပန္နည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုမှတ်ပုံ

ဒုက္ခဝေဒနာမှာ ကိန်းလာတဲ့ ပဋိဃာနုသယ ဒေါသကို ပယ်ဖို့ရာ ဒုက္ခဝေဒနာကို မြားငြောင့်လို့ထင်အောင်. . . မြားငြောင့်တွေစူးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ တောထဲ တောင်ထဲမှာ အလုပ်သွားလုပ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေ လက်ဖဝါး ခြေဖဝါးတွေမှာ ဆူးစူးလို့ရှိရင် ဒီဆူးကို ပယ်နုတ်ပြီးမှ လုပ် စရာအလုပ်ကို လုပ်လို့ရှိရင် အချိန်မီပြီးနိုင်တယ်။ ဒီလိုမဟုတ်၊ ဆူးကလည်း စူးနေတာပဲ။ မနုတ်ဘဲနဲ့ အလုပ်တွေကိုသာ ဖိလုပ်နေတယ်ဆိုရင် ဆူး ကိုညာနေရတဲ့အတွက်ကြောင့် အလုပ်ဟာ အချိန်မီမပြီးဘဲ အချိန်ကုန် လူပန်း ဖြစ်နိုင်သလို ဒုက္ခဝေဒနာတည်းဟူသော ဆူးစူးလာလို့ရှိရင် လည်း ဒီဒုက္ခဝေဒနာကို လွှမ်းမိုးအောင်ဆူးကို ပယ်နုတ်သကဲ့သို့ ရှေးဦးစွာ လွှမ်းမိုးအောင် မှတ်ရမယ်။ ဒီတော့မှ ဒုက္ခဝေဒနာကို လွှမ်းမိုးအောင် ရှုမှတ်လိုက်မှ ဒုက္ခဝေဒနာမှာ ကိန်းနေတဲ့ ပဋိဃာနုသယဒေါသကို ပယ်ပြီးသား မဖြစ်သွားပါဘူးလား . . . ပယ်ပြီးသား ဖြစ်သွားပါတယ် ဘုရား။ ယောဂီအတွက် ဒုက္ခဝေဒနာကို လွှမ်းမိုးအောင် မှတ်နိုင်ဖို့ရာ နံပါတ်(၁)အဓိကအချက်တစ်ခုပဲ။

ဒုက္ခဝေဒနာဖြစ်သည့် နာတာ ကျင်တာ အောင့်တာတွေ ပေါ် လာလို့ရှိရင် ရှေးဦးစွာ ဘယ့်နှယ် နှလုံးသွင်းရမလဲ၊ သည်းခံမယ်လို့ နှလုံးသွင်းထားရတယ်။ ဒီလိုမဟုတ်ဘူး။ နာတာနဲ့အမျှ ခဏခဏ ဟိုဘက်ပြောင်းလိုက် ဒီဘက်ပြောင်းလိုက်ဆိုလို့ရှိရင် သမာဓိမှ ဖြစ်မှ ဖြစ်ပါ့မလား . . . မဖြစ်ပါဘုရား။ သည်းခံမယ်၊ သည်းခံမယ်ဟု နှလုံး သွင်းထားရပါတယ်။ ထို့နောက် ဒုက္ခဝေဒနာကို တစ်ချိန်လုံးပဲ ခံနေ ရတော့မလားဆိုတဲ့ ကြောင့်ကြမှု၊ ပူပန်မှုကလေးလည်း ဝင်လာတတ်

တယ်။ အဲဒါလေးလည်း မဝင်စေရဘူး။ နာတာကတော့ သူ့သဘော အတိုင်း နာနေမှာပဲ။ မှတ်ဖို့ရာတော့ မိမိတာဝန်ပဲလို့ နှလုံးသွင်းရမယ်။

ဒုက္ခဝေဒနာပေါ်လာလို့ရှိရင် ယောဂီများက ဒုက္ခဝေဒနာကို ခံနိုင်ရအောင် ခန္ဓာကိုယ်ကိုလည်း တင်း၊ စိတ်ကိုလည်း တင်းထား တတ်တယ်။ အဲဒီလိုလည်း မတင်းမိစေရဘူး။ တင်းထားမယ်ဆိုလို့ရှိ ရင် ဝိရိယတွေက လွန်ကဲနေလို့ ဝေဒနာပေါ်မှာ စိတ်ကလေး တည့် တည့်ချလို့ မရတော့ပေဘူး။ ထို့ကြောင့် ဒုက္ခဝေဒနာ ပြင်းထန်လာလို့ရှိ ရင် စိတ်ကိုလည်း အနည်းငယ်လျှော့၊ ခန္ဓာကိုယ်ကိုလည်း အနည်းငယ် လျှော့ရမယ်။ လျှော့ပြီးတဲ့အခါ ဝေဒနာအပေါ်မှာ စိတ်ကလေး တည့် တည့်ချ။ စိတ်ကလေးတည့်တည့်ချလို့ ရတာနဲ့ တော်တော်ကို နေရာကျ သွားပြီ။ မှတ်သိစိတ်ကလည်း လျင်မြန်တဲ့သဘော အလွန်ပဲအားရှိ တယ်။ ဝေဒနာကလည်း လျင်မြန်တဲ့သဘောရှိတယ်။ ဒါပေမယ့် ဘယ်သူက လွှမ်းမိုးမလဲဆိုတော့ မှတ်သိစိတ်ကပဲ လွှမ်းမိုးမလဲဆိုတော့ မှတ်သိစိတ်ကပဲ လွှမ်းမိုးမယ်တဲ့။

မနော ပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာ

ဓမ္မာ = နာမက္ခန္ဓာတရား(၄)ပါးတို့သည်၊

မနော ပုဗ္ဗင်္ဂမာ = ဝိညာဏက္ခန္ဓာသာလျှင် ရှေ့သွားရှိကုန်၏ (ဝါ) ပြဋ္ဌာန်းခြင်းရှိ၏။

ဝိညာဏက္ခန္ဓာဆိုတဲ့ မှတ်သိစိတ်ကပဲ ပြဋ္ဌာန်းတယ်၊ သူကပဲ အားရှိတယ်၊ သူကပဲ လွှမ်းမိုးမယ်ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပါယ်ဖြစ်တယ်။ ဝေဒနာ အပေါ်မှာ မှတ်သိစိတ်ကို တည့်တည့်ချပြီးတော့ ဒီဝေဒနာ နာနေတာ

ဘယ်လောက်နာနေသလဲ။ အသားပေါ် အရေပေါ်လောက်ပဲ နာတယ်၊ အကြောထိအောင် နာတယ်၊ အရိုးထိအောင် နာတယ်၊ ရိုးတွင်းခြင် ဆီထိအောင် နာတယ်ဟု စိတ်နှင့်သိအောင် စူးစိုက်ပါ။ စူးစိုက်ပြီးတဲ့ အခါကျမှ နာတယ်၊ ကျင်တယ်၊ အောင့်တယ် ပိုင်းခြားပိုင်းခြားပြီးတော့ ရှုမှတ်ပါ။ နာတဲ့အတိုင်းအရှည် ပမာဏကိုသိအောင် စူးစိုက်ထားတော့ သမာဓိမဖြစ်သွားပါဘူးလား . . . သမာဓိဖြစ်သွားပါတယ်ဘုရား။ ဆင့်ကာဆင့်ကာ လေးငါးချက်လောက် မှတ်လိုက်ရင် ပို၊ ပိုကျင်၊ ပိုအောင့်တာ ထင်ရှားလာတတ်ပါတယ်။ အထွတ်အထိပ်သို့ရောက်အောင် နာ၊ ကျင်၊ အောင့်ပြီးတဲ့အခါ ဝေဒနာလည်း အကြောင်းအားလျော်စွာ ပြန်လျော့လာတာပါပဲ။ ပြန်လျော့လာတဲ့အခါမှာလည်း မှတ်သိစိတ်ကို မလျော့ပေးလိုက်ရဘူး။

ပိုင်းခြားပိုင်းခြားပြီး စူးစိုက်ပြီးတော့ မှတ်ရမယ်။ လေးငါးချက် လောက် ဝေဒနာကို ဆင့်ကာဆင့်ကာ မှတ်လိုက်လို့ရှိရင် တစ်မျိုး သက်သက် တစ်မျိုးသက်သာ တခြားနေရာသို့ ရွှေ့ရွှေ့သွားတာ ထင်ရှား လာပါတယ်။ တိုးတိုးပြီးတော့နာ၊ ပြန်ပြန်ပြီးတော့ လျော့သွားသွားတာ ကိုသိတော့ ဝေဒနာရဲ့သဘောကို သိတာဖြစ်တယ်။ ဝေဒနာဆိုတာ အမြဲတစ်ဆက်တည်း နာနေတာတော့ မဟုတ်ဘူး။ တိုးတိုးပြီးတော့ လည်း နာတာပဲ။ လျော့လျော့ပြီးတော့လည်း သွားတာပဲလို့ သိလာ တာ ဝေဒနာရဲ့သဘောကို သိလာတာပါပဲ။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ သဘောသိမှ၊ ဥဒယ၊ ဝယမြင်နိုင်သည်။

သဘောကို သိမြင်ပြီးမှ ဥဒယ-က ဖြစ်၊ ဝယ-က ပျက်။ ဖြစ်ပျက် ကို သိနိုင်တယ်။ သဘောမှ မသိဘဲနဲ့ ဖြစ်ပျက် ဖြစ်ပျက်သွားရှုနေရင်

သမ္မသနဉာဏ်နဲ့ ဖြောင့်ဖြောင့်ဆန့်ကျင်ဘက်။ နာတာ ကျင်တာ အောင့်တာတွေ မရှိတော့ပေဘူး။ ကိုက်တာ ခဲတာ၊ မူးတာ ယားတာ လည်း မရှိတော့ပေဘူး။ ခန္ဓာကိုယ်ကလည်း ပေါ့ပေါ့ပါးပါး ဖြစ်လာ တယ်။ ကာယလဟုတာ စိတ္တလဟုတာ = ကိုယ်ကလည်းပေါ့ပါး စိတ် ကလည်းပေါ့ပါး၊ ကာယမုဒုတာ စိတ္တမုဒုတာ = ကိုယ်ကလည်းနူးညံ့ စိတ်ကလည်း နူးညံ့၊ ကာယုဇုကတာ စိတ္တုဇုကတာ = ကိုယ်ကလည်း ဖြောင့်မတ် စိတ်ကလည်းဖြောင့်မတ် ဖြစ်လာတယ်။

သမ္မသနဉာဏ် = ဆိုးတဲ့ဉာဏ်မှာတုန်းကတော့ ယောဂီက စိတ် တွေက ဆင်းရဲနေရတယ်။ စိတ်တွေက သိပ်မဖြောင့်ချင်ဘူး။ ဒေါသ တွေ ခဏခဏဖြစ်တယ်။ ကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာတွေကတော့ မြင်လိုက်တာနဲ့ သိတယ်။ ဩော် . . . ဒီယောဂီတော့ သမ္မသနဉာဏ် ရောက်နေပြီ။ သူမျက်နှာကလည်း မကြည်မသာ၊ ယောဂီ တရားစစ်ဆေးခံရတဲ့အခါ မှာလည်း ခပ်ဘောက်ဆတ်ဆတ် ဖြစ်နေတယ်။ ဘောက်ဆတ်ဆတ်နဲ့ ပြောတယ်။

စိတ်ထက်တဲ့ယောဂီကတော့ တစ်ခါတလေ ကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာ တွေကိုလည်း ပြန်ပြီးတော့ ပြောတတ်တယ်။ “ယောဂီ . . . ဒီအဆင့်မှာ ဒီဒုက္ခဝေဒနာတွေ တွေ့ရတာ ယောဂီအတွက်သာ မကောင်းတာ။ တရားသဘောကတော့ အလွန်ကောင်းပါတယ်။” “အရှင်ဘုရားကသာ ကောင်းတယ်ပြောနေတယ်၊ တပည့်တော် သေရပါတော့မယ်”လို့ ပြန် ပြောတယ်။ စိတ်က ဆိုးနေတာကိုး။ ဘာအနုသယကိန်းနေပါသလဲ . . . ပဋိဃာနုသယ ကိန်းနေပါတယ်ဘုရား။ ဆရာသမားတွေကိုတောင် ပြန်ပြောတတ်တယ်။

ထင်ရှားတယ်။ နာတယ်လို့ တစ်ချက်မှတ်လိုက်ရင် နှစ်ချက်နှစ်ချက် သိသွားတယ်။ ပေါ်တာလည်းသိ၊ ပျောက်ပျောက်သွားတာလည်းသိ။ ပေါ်တာက ဖြစ်၊ ပျောက်ပျောက်သွားတာက ပျက်။ ဝေဒနာဖြစ်ပျက်ကို သိသွားပြီဖြစ်တယ်။

အခု ဘယ်မှာတွေ့နေရသလဲ . . . ခန္ဓာကိုယ်ထဲမှာပါဘုရား။ မိမိခန္ဓာကိုယ်ထဲမှာ တွေ့ရတော့ တချို့ယောဂီ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ဖြစ်လိုက်တာ။ ဖြစ်ပျက် တွေ့ပြီဘုရားတဲ့။ ဩော် . . . ဟုတ်တယ်၊ တွေ့ပြီပေါ့။ အစဉ်အတိုင်း ရှုလာတော့ မတွေ့ရပါဘူးလား . . . တွေ့ ရပါတယ်ဘုရား။

ဆင့်ကာဆင့်ကာမှတ်လို့ သမာဓိဉာဏ် တစ်ဆင့်ရင့်ကျက် အားရှိထက်သန်သွားတဲ့အခါ ဖြစ်တာက မထင်ရှားတော့ပေဘူး။ ပျက် ပျက်သွားတာကပဲ ထင်ရှားတယ်။ မှတ်လိုက်တာနဲ့ ကုန်ပျက်၊ မှတ် လိုက်တာနဲ့ကုန်ပျက်။ အဲဒီ အခါကျတော့ ခန္ဓာကိုယ် အထည်ဖြပ်တွေ လည်း မထင်ရှားတော့ဘူး။ ဘယ်ကနာနေတယ်လို့ ယောဂီက မပြော တတ်တော့ဘူး။ နာတော့နာနေတာပဲဘုရား။ ကျောကလား၊ ရင်က လား၊ ခြေထောက်ကလား။ ပုံသဏ္ဌာန်ဖြပ်တွေက မထင်ရှားတော့ပေ ဘူး။ နာတဲ့သဘောကိုပဲ မှတ်လိုက်တာနဲ့ကုန်ပျက်၊ မှတ်လိုက်တာနဲ့ ကုန်ပျက်တာကို တွေ့မြင်ရ၍ ယောဂီက ပိုပြီးတော့ စိတ်ဝင်စားလာ တယ်။

ထို့နောက် သမာဓိဉာဏ် တစ်ဆင့်ရင့်ကျက် အားရှိလာတဲ့အခါ ဉာဏ်ထက်တဲ့ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်များကျတော့ နာတယ်လို့မှတ်လိုက်ရင် နာတာတွေလည်း ကုန်ပျက်၊ မှတ်သိစိတ်လည်း ကုန်ပျက်တာကို တွေ့ မြင်ကြရတယ်။ သိပ်ဉာဏ်ထက်တဲ့ ယောဂီများကျတော့ နာတယ်လို့

မှတ်လိုက်ရင် နာတာလည်းကုန်ပျက်၊ နာတယ်လို့သိနေတဲ့ အသိစိတ်
ကလေးလည်း ကုန်ပျက်၊ နာတယ်လို့မှတ်လိုက်တဲ့ မှတ်သိစိတ်လည်း
ကုန်ပျက်တာကို တွေ့မြင်ကြရတယ်။ ဘယ်နှချက် ကုန်ပျက်သွားပါသလဲ
. . . (၃)ချက် ကုန်ပျက်သွားပါတယ်ဘုရား။

တစ်ချက်မှတ်ရင် (၃)ချက် (၃)ချက် တရားတွေ မတက်သွား
ပါဘူးလား . . . တက်သွားပါတယ်ဘုရား။ နာတာလည်း မမြဲဘူး။
နာတယ်လို့ သိနေတဲ့ အသိစိတ်လည်း မမြဲဘူး။ နာတယ်လို့ မှတ်လိုက်
တဲ့ မှတ်သိစိတ်လည်း မမြဲဘူး။ မမြဲဘူးဆိုတာ မြန်မာလိုဖြစ်တယ်။
ပါဠိလိုကျတော့ . . . အနိစ္စပါဘုရား။ ကုန်ပျက်တာတွေက လျင်မြန်
အားကြီးတော့ နှိပ်စက်နေသကဲ့သို့ ဆင်းရဲတစ်မျိုးပါလား၊ ဆင်းရဲပါ
လား။ ဆင်းရဲပါလားဆိုတာ မြန်မာလိုဖြစ်တယ်၊ ပါဠိလိုကျတော့ . . .
ဒုက္ခပါဘုရား။ ဒီလိုကုန်ပျက် နှိပ်စက်နေတဲ့ ဆင်းရဲတွေကို ဘယ်လို
ကာကွယ်လို့ရပါ့မလဲ၊ ဘယ်လိုမှ ကာကွယ်လို့မရဘူး။ သူ့သဘော
အတိုင်းသူ ကုန်ပျက်နှိပ်စက်နေတာပဲ။ ကိုယ်အစိုးမရပါလား။ ကိုယ်
အစိုးမရပါလားဆိုတာ မြန်မာလိုဖြစ်တယ်။ ပါဠိလိုကျတော့ . . .
အနတ္တပါဘုရား။ ဝေဒနာအနိစ္စ၊ ဝေဒနာဒုက္ခ၊ ဝေဒနာအနတ္တ မြင်တော့
ဝေဒနာကို လွှမ်းမိုးသွားပြီ။

ငယ်ရွယ်စဉ်အခါကတည်းက မိဘဆရာသမားများပြောလို့
ကြားခဲ့ရတဲ့ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တတွေ ယခုဘယ်မှာတွေ့နေပါပြီလဲ
. . . ကိုယ့်ခန္ဓာကိုယ်ထဲမှာ တွေ့နေရပါတယ်ဘုရား။ ဝမ်းမြောက်ဝမ်း
သာတွေဖြစ်လို့ မျက်ရည်တွေဝဲပြီးတော့ ကျလာတယ်။ အနိစ္စ ဒုက္ခ
အနတ္တတွေ တွေ့ရပြီဘုရားတဲ့။ အို . . . ဟုတ်ပြီ၊ တွေ့ရပြီ။ အနိစ္စ

ဒုက္ခ အနတ္တဉာဏ်တွေ ပိုင်သွားလို့ရှိရင် ယောဂီရဲ့ ပါရမီအားလျော်စွာ
တရားထူးတရားမြတ်တွေ ရသွားနိုင်တာပါပဲ။

ဝေဒနာကို လွှမ်းမိုးသွားပြီးတဲ့အခါ ဝေဒနာကတော့ မထင်ရှား
တော့ဘူး။ ကုန်ပျက် ကုန်ပျက်နေတာကပဲ ထင်ရှားတယ်။ အနိစ္စ
သဘောတွေထင်ရှား၊ ဒုက္ခသဘောတွေထင်ရှား၊ အနတ္တသဘောတွေ
ထင်ရှားနေတော့ နာတာကို မှတ်သိစိတ်က လွှမ်းမိုးထားပြီးဖြစ်တယ်။
လွှမ်းမိုးထားတော့ ပဋိဃာနုသယ = စိတ်နှလုံးမသာယာမှုတွေဖြစ်တာ
မရှိတော့ပေဘူး။ ဒုက္ခဝေဒနာမှာ ကိန်းလာတဲ့ ပဋိဃာနုသယကို ပယ်ပြီး
သားဖြစ်သွားတယ်။ ဆူးကို ပယ်နုတ်သကဲ့သို့ ဝေဒနာကို လွှမ်းမိုးသွား
အောင် မှတ်လိုက်တော့ ဝေဒနာကို လွှမ်းမိုးသွားတော့ စိတ်နှလုံးမသာ
ယာမှု ဒေါမနဿတွေ မဖြစ်တော့ဘူး။ ပယ်ပြီးသား ဖြစ်သွားတယ်။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ ဒုက္ခပေါ်လျှင်၊ ငြောင့်တံကျင်၊ အမှန်ပင်ရှုရမည်။

ငြောင့်တံကျင်သဖွယ် လက်ဖဝါး ခြေဖဝါးတွေမှာ ဆူးစူးနေလို့
ရှိရင် နုတ်ပယ်သကဲ့သို့ ဝေဒနာကို လွှမ်းမိုးအောင် မှတ်လိုက်လို့ရှိရင်
ဒီဒုက္ခဝေဒနာမှာ ကိန်းနေတဲ့ ပဋိဃာနုသယကို ပယ်ပြီးသား မဖြစ်
သွားပါဘူးလား . . . ပယ်ပြီးသား ဖြစ်သွားပါတယ်ဘုရား။

(၄) အတ္ထိပန္နည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုမှတ်ပုံ (သုခဝေဒနာပါယ်ပုံ)

ဆင့်ကာဆင့်ကာမှတ်၊ ဆရာသမားတွေ ညွှန်ကြားတဲ့အတိုင်း
ဆင့်ကာဆင့်ကာမှတ်လိုက်လို့ တစ်ဆင့်တက်သွားတော့ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်
ရောက်သွားတယ်။ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ရောက်သွားတော့ ခုနပြောခဲ့တဲ့

ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်သို့ ရောက်လာတဲ့အခါ ဆိတ်ငြိမ်ရာကမ္မဋ္ဌာန်း ကျောင်းသို့ ချဉ်းကပ်ပြီးတော့ ရှုမှတ်နေလိုက်တာ၊ ရုပ်တရားနာမ်တရား တို့၏ ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်းသဘောတွေ ရှုမှတ်ပြီးတော့နေလိုက်တဲ့အခါ ဝိပဿနာပီတိသုခတွေ ဖြစ်လာတယ်။ လူသာမန်မဆိုထားနဲ့ နတ် သာမန်တောင် မခံစားနိုင်တဲ့ ပီတိသုခတွေ ဖြစ်လာတယ်။ "ဖရဏာပီတိ ဂွမ်းဆီထိ" သက္ခဲသို့ ထလို့တောင် မရတော့ဘူး။ ယောဂီက သာယာ နေတယ်။ အဲဒီပီတိနဲ့ စိတ်ချမ်းသာ ကိုယ်ချမ်းသာပေါ်မှာပဲ သာယာမှု တွေဟာ အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်အခါခါ ဖြစ်နေတတ်တယ်။

အဲဒီသာယာမှုလေးတွေကို တရားကိုယ်ကောက်လိုက်တော့ လောဘတဏှာရတယ်။ ရာဂလို့လည်း ခေါ်ပါတယ်။ အဖန်ဖန်အထပ် ထပ် ဖြစ်တာကိုတော့ ကိန်းတယ်လို့ ခေါ်ပါတယ်။ သုခဝေဒနာမှာ ဘာကိန်းပါသလဲဆိုရင် ရာဂါနုသယ လောဘကိန်းတယ်။ ချမ်းသာမှု ကလေးကို တပ်မက်သာယာနေတာ ရာဂပဲ။ အဲဒီသုခဝေဒနာမှာ ကိန်း နေတဲ့ ရာဂါနုသယရှိနေသမျှယောဂီ တရားမှရပ့်ါမလား . . . မရနိုင် ပါဘုရား။ မရနိုင်ပေဘူး။ တရားကတော့ အလယ်အလတ်လောက် တော့ ရောက်ပြီဖြစ်တယ်။

"ရှုမှတ်ကောင်းဆဲ၊ သာယာစွဲ၊ အထဲရပ်နေသည်" ဆိုသည့် အတိုင်း ရပ်သွားပြီ။ မတက်တော့ပေဘူး။ တချို့တော့ (၁၀)နှစ်လောက် တောင် ကြာနေတယ်။ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်မှာ ဆရာသမားတွေနဲ့လည်း အားမထုတ်နိုင်၊ အိမ်မှာပဲ ရသမျှအားထုတ်နေတယ်။ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် မှာပဲ သာယာသွားပြီးတော့ အဲဒီအချိန်ရောက်လာရင်လည်း ပီတိတွေ က သိပ်အားကြီးတော့ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာတွေ ဖြစ်ပြီးတော့ မျက်ရည် တွေ ဘာတွေကျတယ်။ အဲဒီလောက်နဲ့ပဲ သူရပ်ရပ်ပစ်လိုက်တယ်တဲ့။

တချို့ယောဂီက ပြောတယ်။ "တပည့်တော် အိမ်မှာနေတုန်းက ဒီလို စိတ်ဆိုးစိတ်ညစ်တွေ မဖြစ်တတ်ပါဘူးဘုရား။ အရှင်ဘုရားတို့ ရိပ်သာကိုရောက်မှ စိတ်ဆိုးစိတ်ညစ်တွေ ဖြစ်ကုန်ပြီဘုရား"တဲ့။ ဟုတ် ပါသလား . . . မဟုတ်ပါဘုရား။ ဟိုနဂိုတုန်းကတည်းက ရှိတာကို မသိလို့ဘဲ၊ အခုမှ တရားရှုလိုက်တော့ စိတ်ဆိုးစိတ်ညစ်တွေ မပေါ်လာ ပါဘူးလား . . . ပေါ်လာပါတယ်ဘုရား။ တရားပေါ်တာကို တရားပေါ် တယ်လို့ မပြောဘူး။ ဘယ့်နှယ်ပြောပါလိမ့်၊ အရှင်ဘုရားတို့ရိပ်သာကို ရောက်မှ တပည့်တော် စိတ်တွေဆိုးကုန်ပြီဘုရားတဲ့။

ထင်တာနဲ့ ဆရာသမားတွေကို ပြောလိုက်တယ်။ နေရာမှ ကျ မှကျပါ့မလား . . . နေရာမကျပါဘုရား။ သူက စိတ်ကထက်တော့ ဒီလိုပြောပေမယ့် သူကတရားတွေ မြန်မြန်တက်တယ်။ "မဟုတ်ပါဘူး၊ ယောဂီက အိမ်မှာကတည်းက ဒီစိတ်တွေကရှိပြီးသား၊ တခြားအာရုံ တွေက ဖုံးထားလို့ ဒီကျတော့ တရားနဲ့ခွာလိုက်တော့ ယောဂီ စိတ်ဆိုး စိတ်ညစ်တွေ ပေါ်လာတာ"လို့ ပြောလိုက်တော့ သဘောကျသွားတယ်။ အဲဒီဉာဏ်ကတော့ သမ္မသနဉာဏ်ဆိုးတဲ့ဉာဏ်ဖြစ်တယ်။

အခု ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ရောက်တော့ ပြောင်းပြန် ပြန်ဖြစ်သွား တယ်။ ကာယလဟုတာ စိတ္တလဟုတာ = ကိုယ်ကလည်းပေါ့ပါး စိတ် ကလည်းပေါ့ပါး။ ကာယမုဒုတာ စိတ္တမုဒုတာ = ကိုယ်ကလည်းနူးညံ့ စိတ်ကလည်းနူးညံ့။ ကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာကတော့ သူပြောတာနဲ့သိတယ်။ ကမ္မဋ္ဌာန်းလျှောက်ဖို့လာကတည်းက သူကအမှတ်ကလေးနဲ့ နူးနူးညံ့ညံ့ လေးပဲ။ ကာယုဇုကတာ စိတ္တုဇုကတာ = ကိုယ်ကလည်းဖြောင့်မတ် စိတ်ကလည်းဖြောင့်မတ်။ လျှောက်စရာတွေကို အကုန်လုံးပဲလျှောက်

တယ်။ သူဖြစ်တာတွေကို ကောင်းတာရော ဆိုးတာရော အကုန် လျှောက်ထားတယ်။

တချို့ယောဂီကတော့ ငယ်ငယ်က ဖြစ်ခဲ့တာတွေတောင်မှ ပြန်ပြီးတော့ လျှောက်ထားတယ်။ ပြန်သတိရလာတတ်တယ်တဲ့။ တရား သဘောအရ ပြန်သတိရတာဖြစ်တယ်။ ကိုယ်ကလည်းဖြောင့်မတ်၊ စိတ်ကလည်းဖြောင့်မတ်တာ ထင်ရှားပါတယ်။

ကာယကမ္မညတာ စိတ္တကမ္မညတာ = ကိုယ်ကလည်းခံ့ကျန်း စိတ်ကလည်းခံ့ကျန်း။ အောက်ဉာဏ်(၃)ဉာဏ်မှာတန်းကတော့ တစ်နာရီမှာ နှစ်ခါ သုံးခါ ပြောင်းရတဲ့ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၊ တစ်ထိုင်မှာ နှစ်ခါ သုံးခါပြင်ရတဲ့ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တွေ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ရောက်လာတဲ့အခါမှာ တစ်ခါမှ မပြင်ရတော့ဘူး။ ကိုယ်ကလည်းခံ့ကျန်း၊ စိတ်ကလည်းခံ့ကျန်းသွားလို့ဖြစ်တယ်။

ကာယပါဂုညတာ စိတ္တပါဂုညတာ = ကိုယ်ကလည်းလေ့လာပြီးသား စိတ်ကလည်းလေ့လာပြီးသား။ မှတ်စရာအာရုံနှင့် မှတ်သိစိတ်ဟာ အလိုလိုမှတ်နေရသကဲ့သို့ သူ့ဟာသူ အလိုလိုမှတ်နေသလိုပါပဲ။ “တပည့်တော်ထိုင်ပြီးတော့ ကြည့်နေရသလိုပါပဲဘုရား။” တချို့ယောဂီများ လျှောက်ထားကြတယ်။ အောက်ဉာဏ်မှာတော့ ခန္ဓာကိုယ်လည်း မယိမ်းယိုင်သွားရအောင် တည့်တည့်မတ်မတ်ရှိရအောင်၊ စိတ်ကိုလည်း အပြင်မထွက်သွားရအောင် မထိန်းရပါဘူးလား . . . ထိန်းရပါတယ်ဘုရား။ ထိန်းရပါတယ်။ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်သို့ ရောက်လာတော့ မထိန်းရတော့ပေဘူး။

ကာယိကသုခ စေတသိကသုခ = ကိုယ်ကလည်းချမ်းသာ စိတ်ကလည်းချမ်းသာ။ ကိုယ်ချမ်းသာ စိတ်ချမ်းသာတွေဖြစ်လာတော့ အဲဒီ

ချမ်းသာတွေပေါ်မှာ စွဲလမ်းတဲ့ လောဘတဏှာ ဖြစ်လာတတ်တယ်။ တရားအတွေ့ကောင်းတဲ့အခါကျတော့ အဲဒီသာယာမှုတွေ ဝင်လာတတ်တယ်။

သုညာဂါရံ ပဝိဋ္ဌဿ၊ သန္တစိတ္တဿ ဘိက္ခုနော။
အမာနုသီ ရတိ ဟောတိ၊ သမ္မာ ဓမ္မံ ဝိပဿတော။

သုညာဂါရံ = ဆိတ်ငြိမ်ရာကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်းသို့၊
ပဝိဋ္ဌဿ = ဝင်လျက်၊
သန္တစိတ္တဿ = ငြိမ်သက်သောစိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊
သမ္မာ = ကောင်းစွာ၊
ဓမ္မံ = ရုပ်တရား နာမ်တရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်း သဘောကို၊
ဝိပဿတော = ဝိပဿနာရှုသော၊
ဘိက္ခုနော = ဘေးကိုရှုတတ် ယောဂီမြတ်အား၊
အမာနုသီ = လူသာမန် နတ်သာမန်တို့ မခံစား မတွေ့သိနိုင်သော၊
ရတိ = ဝိပဿနာပီတိသုခတို့ဖြင့် ပျော်မွေ့ခြင်းသည်၊
ဟောတိ = ဖြစ်၏။
ဣတိ = ဤသို့၊
ဘဂဝါ = မြတ်စွာဘုရားသည်၊
အဝေါစ = ကရုဏာရှေ့သွား ပညာအားဖြင့် ဟောကြားတော်မူခဲ့ပါပေသတည်း . . .။

သာဓု . . . သာဓု. . . သာဓုပါဘုရား။

ဥပေက္ခာဝေဒနာဖြစ်တယ်။ သူ့ကိုမှတ်ရတာ မထင်ရှားပေဘူး။ ဥပေက္ခာဝေဒနာကို မှတ်ဖို့ရာ ယောဂီဉာဏ်မှာ ဥပေက္ခာဝေဒနာဟာ မထင်ရှားပေဘူး။ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားလို့သာ သိရတာဖြစ်တယ်။ ဥပေက္ခာဝေဒနာဆိုတာ အလွန်ပဲ သိမ်မွေ့ပါတယ်။ ကျမ်းဂန်တွေမှာ မိဂပဒဝဠဉ္ဇနနည်းဖြင့်ပြတယ်။ မိဂပဒဝဠဉ္ဇနနည်းဆိုတာ ကျောက်ဖျာပေါ်က သမင်ဖြတ်သွားတယ်။ တက်တဲ့ခြေရာကိုလည်း တွေ့ရတယ်၊ ဆင်းတဲ့ခြေရာကိုလည်း တွေ့ရတယ်။ သမင်ဖြတ်သွားတဲ့အခါမှာတော့ လူက မရှိသေးဘူး၊ နောက်မှရောက်လာတယ်။ တက်တဲ့ခြေရာကိုလည်း တွေ့ရတယ်၊ ဆင်းတဲ့ခြေရာကိုလည်း တွေ့ရတော့ ဒီကျောက်ဖျာပေါ်က သမင်ဖြတ်သွားတယ်ဆိုတာ မသိရပါဘူးလား . . . သိရပါတယ်ဘုရား။

အဲဒီလိုပါပဲ။ ဥပေက္ခာဝေဒနာက ဒုက္ခဝေဒနာနဲ့ သုခဝေဒနာကြားထဲမှာဖြစ်တယ်။ အတက်ခြေရာနဲ့ သုခဝေဒနာနဲ့တူတယ်။ အဆင်းခြေရာနဲ့ ဒုက္ခဝေဒနာနဲ့တူတယ်။ ဥပေက္ခာဝေဒနာက ကျောက်ဖျာပေါ်မှာရှိတဲ့ ခြေရာနှင့်တူတယ်။ အလွန်သိမ်မွေ့ပေတယ်။ မထင်ရှားပေဘူး။ သူ့ကို မှတ်ဖို့ရာမလွယ်ဘူး။ မလွယ်တော့ ဘယ်လိုမှတ်ရမလဲဆိုတော့ ဖောင်းပိန်ကို ပြန်၍ ရှုမှတ်ကြရပါတယ်။

သခ်ါရုပေက္ခာဉာဏ်သို့ ရောက်တဲ့အခါ လွယ်လွယ်လေး မှတ်နေကြရပေတယ်။ ဖောင်းတာ ပိန်တာများကလည်း အလိုလိုပေါ်နေလို့ မှတ်သိစိတ်ကလည်း အလိုလိုမှတ်နေသကဲ့သို့ ဖြစ်နေတော့ လွယ်အားကြီးတော့ ဘာဝင်လာပါလဲ၊ မောဟ = အဝိဇ္ဇာနုသယ မောဟ ဝင်လာတယ်။ အဲဒီမောဟ ဝင်လာလို့ရှိရင်လည်း မောဟကြီးနဲ့ တရားထူး တရားမြတ်များ ရမှရနိုင်ပါ့မလား . . . မရနိုင်ပါဘုရား။ မရဘူး။

ဘယ်လောက်ကြာပြီလဲလို့ မေးတော့ . . . "(၁၀)နှစ်လောက်ရှိပြီဘုရား"တဲ့။ မကြာနေပါဘူးလား . . . ကြာနေပါတယ်ဘုရား။ ရိပ်သာလည်း မဝင်နိုင်။ ဝင်နိုင်တဲ့အင်အားက မရှိလို့တဲ့။ လူမှုကိစ္စတွေကများလွန်းလို့တဲ့။ ဘာကိန်းတယ်လို့ ဆိုရပါ့မလဲ၊ ရာဂါနုသယ ကိန်းတယ်လို့ ဆိုရပါတယ်။ သုခဝေဒနာမှာ ရာဂါနုသယ ကိန်းတယ်ဆိုတာ ထင်ရှားပါတယ်။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ သုခကိန်းလာ၊ ရာဂသာ၊ မှန်စွာပယ်ရမည်။

သုခဝေဒနာမှာ ရာဂကိန်းတယ်။ အဲဒီသုခဝေဒနာမှာ ကြိုက်နှစ်သက်တဲ့၊ သာယာတဲ့ လောဘတဏှာရာဂကို ဘယ်နှမျိုးခေါ်ပါသလဲ၊ ရာဂလို့လည်းခေါ်တယ်၊ လောဘလို့လည်းခေါ်တယ်၊ တဏှာလို့လည်းခေါ်တယ်။ တရားကိုယ်ကောက်တော့ လောဘပါပဲ။ ဒီသုခဝေဒနာကို တပ်မက်တဲ့ လောဘပဲ။ အဲဒီလောဘ ရှိနေသမျှ ကာလပတ်လုံး ရှေ့ကို တရားတွေ မတက်နိုင်သေးပေဘူး။ အဲဒီရာဂါနုသယကို ပယ်နိုင်ရအောင် သုခဝေဒနာကိုပဲ ပြန်မှတ်ရမယ်လို့ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားပါတယ်။

သုခါ ဘိက္ခဝေ ဝေဒနာ ဒုက္ခတော ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

ဘိက္ခဝေ = သံသရာဘေး လာမည့်ရေးကို မျှော်တွေးထောက်ဆ
သိမြင်ကြတဲ့ အို . . . ချစ်သား ချစ်သမီးကို၊
သုခါ = ချမ်းသာသော၊
ဝေဒနာ = ဝေဒနာကို၊
ဒုက္ခတော = ဒုက္ခဟူ၍ (ဝါ) ဒုက္ခလို့ထင်အောင်၊
ဒဋ္ဌဗ္ဗာ = ရှုမှတ်အပ်၏။
ဣတိ = ဤသို့၊

ဘဂဝါ = မြတ်စွာဘုရားသည်၊
အဝေါစ = ကရုဏာရှေ့သွား ပညာအားဖြင့် ဟောကြားတော်မူခဲ့ပါပေသတည်း . . . ။
သာဓု . . . သာဓု . . . သာဓုပါဘုရား။

သုခဝေဒနာ မိမိသန္တာန်မှာ မိမိခန္ဓာကိုယ်မှာ ဖြစ်လာလို့ရှိရင် ဒုက္ခလို့ထင်အောင် မှတ်နိုင်ရမယ်။ ဒုက္ခလို့ထင်သွားတာနဲ့ သာယာတဲ့ လောဘ ရာဂတဏှာ ရာဂါနုသယ ပယ်ပြီးသား မဖြစ်သွားပါဘူးလား . . . ပယ်ပြီးသား ဖြစ်သွားပါတယ်ဘုရား။ ဒုက္ခကိုတော့ ဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်မှ မလိုချင်ပါဘူး၊ မသာယာပါဘူး။

ဘယ်လို ဒုက္ခလို့ထင်အောင် ရှုမှတ်ရမလဲဆိုတော့ ရိုရိုသေသေ စူးစူးစိုက်စိုက် ရှုမှတ်ရမယ်။ ကိုယ်ချမ်းသာတာကထင်ရှားရင် ကိုယ်ချမ်းသာတာကိုပဲ မှတ်ရမယ်။ စိတ်ကချမ်းသာနေတာ ထင်ရှားရင် စိတ်ချမ်းသာတာကိုပဲ မှတ်ရမယ်။ ချမ်းသာတယ်၊ ချမ်းသာတယ်လို့ပဲ မှတ်ရမယ်။ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်အခြေခံရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ စူးစိုက်ပြီးတော့ ချမ်းသာတယ်၊ **ချမ်းသာတယ်လို့ ရှုမှတ်လိုက်လျှင် ချမ်းသာတာလေးက ပေါ်ပြီးတာနဲ့ ပျောက်သွားတာကို တွေ့ကြရတယ်။ ပေါ်တာကဖြစ်၊ ပျောက်ပျောက်သွားတာက ပျက်**။ သမာဓိဉာဏ်အားကောင်းလေ ပေါ်တာပျောက်တာတွေက လျင်မြန်လေ၊ အဲဒါကို မိအောင်လိုက်ပြီး မှတ်နေရတယ်။

တချို့တချို့ ယောဂီများကတော့ "မြန်လွန်အားကြီးလို့ မိအောင် မမှတ်နိုင်တော့ဘူးဘုရား၊ ဘယ်လိုများ မှတ်ရပါမလဲဘုရား"တဲ့။ ဘယ်လိုမှတ်ရမလဲ၊ သိတယ် သိတယ်ပဲမှတ်တော့။ ဖြစ်တာပျက်တာတွေက

မြန်အားကြီးတော့ အဲဒါကို မိအောင်လိုက်မှတ်နေရတာ ဆင်းရဲခြင်းတစ်မျိုးပါလား လို့ မထင်လာပါဘူးလား . . . ထင်လာပါတယ်ဘုရား။ **ဖြစ်တာပျက်တာတွေက နှိပ်စက်နေသကဲ့သို့ပဲ၊ ဘယ်မှာချမ်းသာအစစ်ဟုတ်လို့လဲ၊ ဒုက္ခတစ်မျိုးပါလား**၊ မထင်သွားပါဘူးလား . . . ထင်သွားပါတယ်ဘုရား။ ထင်သွားတာနဲ့ ဒီချမ်းသာမှုမှာ စွဲလမ်းနေတဲ့ ရာဂါနုသယ ပယ်ပြီးသား မဖြစ်သွားပါဘူးလား . . . ဖြစ်သွားပါတယ်ဘုရား။ ပယ်ပြီးသားဖြစ်သွားတယ်။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ သုခပေါ်လျှင်၊ ဒုက္ခထင်၊ အမှန်ပင်ရှုရမည်။

သုခဝေဒနာပေါ်လာရင် ဒုက္ခလို့ထင်အောင် ရှုရမယ်။ ဒုက္ခလို့ထင်သွားရင် သုခဝေဒနာပေါ်မှာ ကိန်းနေတဲ့ ရာဂါနုသယကို ပယ်ပြီးသား ဖြစ်သွားတယ်။

(၅) အတ္ထိပန္နည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုမှတ်ပုံ (ဥပေက္ခာ ဝေဒနာပယ်ပုံ)

ဥပေက္ခာဝေဒနာကတော့ ဘယ်တော့မှ ထင်ရှားသလဲဆိုတော့ သခီါရုပေက္ခာဉာဏ်ကျမှ ပိုပြီးတော့ ထင်ရှားတယ်။ သခီါရုပေက္ခာဉာဏ်ရောက်ဖူးတဲ့ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်များ ကိုယ်တိုင်ပဲ တွေ့ကြရတယ်။ ထိုင်ပြီးတော့ ဖောင်းတယ်၊ ပိန်တယ်၊ ထိုင်တယ်၊ ထိတယ် မှတ်လိုက်ရင် တစ်ချက် နှစ်ချက်လောက်ပဲ မှတ်လိုက်ရတယ်။ မှတ်စရာအာရုံနဲ့ မှတ်သိစိတ် အလိုလိုမှတ်နေသကဲ့သို့၊ မှတ်စရာအာရုံကလည်း အလိုလိုပေါ်နေသကဲ့သို့၊ မှတ်သိစိတ်ကလည်း အလိုလိုမှတ်နေသကဲ့သို့ ချမ်းသာဘက်သို့လည်းမရောက်၊ ဆင်းရဲဘက်သို့လည်း မရောက်။ ဘာဝေဒနာပါလဲ . . . ဥပေက္ခာဝေဒနာပါဘုရား။

ကို ရှုမှတ်တာပါဘုရား။ ဝိညာဏ်ကို ရှုမှတ်တာဖြစ်တယ်။ ဝေ၊ သည်၊ သင်၊ ဝိဉ် ဆိုတာ ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်ထဲက ဝိညာဏ်လေးကို မရှုမှတ်ရပါဘူးလား . . . ရှုမှတ်ရပါတယ်ဘုရား။ မီသွားလို့ ရှိရင်တော့ အဲဒီထွက်နေတဲ့ စိတ်ကလေးကလည်း ပျောက်ပျောက်သွားမှာပဲ။ မမီသေးလို့ရှိရင် ဆက်ပြီးတော့သာ ရှုမှတ်နေရတယ်။ ဝိညာဏ်ကလည်း မှတ်စရာအာရုံတစ်ခုပါပဲ။ စတ္တာရော ခန္ဓာ အရှုပ်နော အညမညံ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော-ဆိုတဲ့ ပထမအချက်မှာ ဝိပဿနာရှုပုံလေး အကျဉ်းချုပ် ပြည့်စုံသွားပါပြီ။

(၆) အတ္ထိပစ္စည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုမှတ်ပုံ

စတ္တာရော မဟာဘူတာ အညမညံ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော-၌ စတ္တာရော မဟာဘူတာ-အရ (၄)ပါးမှာ ပထဝီ အာပေါ တေဇော ဝါယော (၄)ပါးဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီတရားတွေကလည်း ဝိပဿနာရှုတဲ့ အခါမှာ ထင်ရှားပါတယ်။ ခန္ဓာကိုယ်ထဲမှာ အထင်ရှားဆုံးပါပဲ။ ဝိပဿနာ ရှုတဲ့ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တွေ ပထဝီဓာတ်ပေါ်တာကိုလည်းတွေ့ရ၊ အာပေါဓာတ်ပေါ်တာကိုလည်းတွေ့ရ၊ တေဇောဓာတ်ပေါ်တာကိုလည်းတွေ့ရ၊ ဝါယောဓာတ်ပေါ်တာကိုလည်း တွေ့ရတာပါပဲ။ အများဆုံး အထင်ရှားဆုံး ဓာတ်ကြီးတွေပါပဲ။

မဟာဘူတာ-၌ မဟာ-ဆိုတာ ကြီးကျယ်ထင်ရှားစွာ၊ ဘူတ-က ဖြစ်တာ။ ခန္ဓာကိုယ်ထဲမှာ အထင်ရှားဆုံးဖြစ်နေတဲ့ ရုပ်ကြီးတွေပါပဲ။ ရှေးဦးစွာ ဝိပဿနာရှုလို့ သမာဓိညာဏ်ဖြစ်လာတဲ့အခါ တွေ့ရ

ဥပေက္ခာဝေဒနာမှာ မောဟကိန်းတယ်။ သခ်ါရုပေက္ခာဉာဏ်ကျတော့ ထင်ရှားတယ်။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ ဥပေက်ကိန်းလာ၊ မောဟသာ၊ မှန်စွာပယ်ရမည်။

ဥပေက္ခာဝေဒနာမှာ ကိန်းလာတဲ့ မောဟကို ပယ်ရတယ်။ ပယ်နိုင်မှ တရားထူးတရားမြတ် ရနိုင်တယ်ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပါယ်။ ဘယ်လိုပယ်ရမလဲလို့ လျှောက်ထားဖို့ရာရှိတဲ့အတွက်ကြောင့် မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားပါတယ်။

အဒုက္ခမသုခါ ဘိက္ခဝေ ဝေဒနာ အနိစ္စတော ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

ဘိက္ခဝေ = သံသရာဘေး လာမည့်ရေးကို မျှော်တွေးထောက်ဆသိမြင်ကြတဲ့ အို . . . ချစ်သား ချစ်သမီးကို၊
အဒုက္ခမသုခါ = ဆင်းရဲလည်းမဟုတ် ချမ်းသာလည်းမဟုတ်၊
ဝေဒနာ = ဝေဒနာကို၊
အနိစ္စတော = အနိစ္စဟူ၍ (ဝါ) အနိစ္စလို့ထင်အောင်၊
ဒဋ္ဌဗ္ဗာ = ရှုမှတ်အပ်၏။
ဣတိ = ဤသို့၊
ဘဂဝါ = မြတ်စွာဘုရားသည်၊
အဝေါစ = ကရုဏာရှေ့သွား ပညာအားဖြင့် ဟောကြားတော်မူခဲ့ပါပေသတည်း . . . ။

သာဓု . . . သာဓု. . . သာဓုပါဘုရား။

ဆင်းရဲလည်းမဟုတ်၊ ချမ်းသာလည်းမဟုတ်တဲ့ အလယ်အလတ်ဖြစ်တဲ့ ဥပေက္ခာဝေဒနာ မိမိခန္ဓာကိုယ်မှာ ပေါ်လာလို့ရှိရင် အနိစ္စလို့ထင်အောင် ရှုနိုင်ရမယ်တဲ့။ ဥပေက္ခာဝေဒနာကိုတော့ မထင်ရှားလို့

ပြန်မမှတ်နိုင်ပေဘူး။ နဂိုမှတ်မြဲ မူလဘူတမှတ်နေခဲ့တဲ့ ဖောင်းတယ်၊ ပိန်တယ်၊ ထိုင်တယ်၊ ထိတယ်ဟု ပြန်မရှုမှတ်ရဘူးလား။ . . . ပြန်ရှုမှတ်ရပါတယ်ဘုရား။

ရိုရိုသေသေ စူးစူးစိုက်စိုက် ရှုမှတ်ရပါတယ်။ ရိုရိုသေသေ စူးစူးစိုက်စိုက် ရှုမှတ်လိုက်တဲ့အခါ သခ်ါရုပေက္ခာဉာဏ်ဆိုတာ ဘင်ဉာဏ် အခြေခံရှိတယ်။ အပျက်ကိုမြင်တဲ့ ဘင်ဉာဏ်အခြေခံရှိတယ်။ ဖောင်းတယ်လို့ရှုမှတ်လိုက်ရင် ဖောင်းတာလေးတွေ ရိပ်ခနဲ ရိပ်ခနဲ ကုန်ပျက်သွားတာ တွေ့ရမယ်။ ပိန်တယ်လို့ ရှုမှတ်လိုက်ရင် ပိန်တာလေးတွေ ရိပ်ခနဲ ရိပ်ခနဲ ကုန်ပျက်သွားတာ တွေ့ရမယ်။ ထိုင်တယ်လို့ ရှုမှတ်ရင် ထိုင်တဲ့အမူအရာကလေးတွေ ရိပ်ခနဲ ရိပ်ခနဲ ကုန်ပျက်တာ တွေ့ရလိမ့်မယ်။ ထိတယ်လို့ရှုမှတ်လိုက်ရင် ထိတဲ့အမူအရာလေးတွေ ရိပ်ခနဲ ရိပ်ခနဲ ကုန်ပျက်သွားတာ တွေ့ရလိမ့်မယ်။

နောက်တော့ သမာဓိဉာဏ် တစ်ဆင့်အားရှိလို့ အားတွေ ပြန်ပြည့်လာတဲ့အခါကျတော့ ဖောင်းတယ်လို့ရှုမှတ်လိုက်ရင် ဖောင်းတာလေးလည်း ရိပ်ခနဲ ရိပ်ခနဲ ကုန်ပျက်၊ မှတ်သိစိတ်လည်း ကုန်ပျက်၊ ပိန်တယ်လို့ရှုမှတ်လိုက်ရင် ပိန်တဲ့အမူအရာလေးလည်း ရိပ်ခနဲ ရိပ်ခနဲ ကုန်ပျက်၊ မှတ်သိစိတ်လည်း ကုန်ပျက်၊ ထိုင်တယ်လို့ ရှုမှတ်လိုက်ရင် ထိုင်တဲ့အမူအရာလေးလည်း ရိပ်ခနဲ ရိပ်ခနဲ ကုန်ပျက်၊ မှတ်သိစိတ်လည်း ကုန်ပျက်၊ ထိတယ်လို့ ရှုမှတ်လိုက်ရင် ထိတဲ့အမူအရာလေးလည်း ရိပ်ခနဲ ရိပ်ခနဲ ကုန်ပျက်၊ မှတ်သိစိတ်လည်း ကုန်ပျက်သွားတာများကို တွေ့သိကြရပေတယ်။

ဖောင်းတာ ပိန်တာ၊ ထိုင်တာ ထိတာဆိုတဲ့ ရုပ်တရားတွေလည်း မမြဲဘူး။ မှတ်သိစိတ်လည်း မမြဲဘူး။ **ကုန်ပျက်ကုန်ပျက်တာမြင်**တော့ **မမြဲဘူးလို့** မထင်လာပါဘူးလား . . . မမြဲဘူးလို့ **ထင်လာပါတယ်** ဘုရား။ **မမြဲဘူး အနိစ္စဉာဏ်ထင်သွားတာနဲ့ မောဟကိန်းလို့ မရတော့ပေဘူး။ ဥပေက္ခာဝေဒနာမှာကိန်းတဲ့ မောဟကို့ ပယ်ပြီးသား ဖြစ်သွားပါတယ်** တဲ့။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ ဥပေက်ပေါ်လျှင်၊ မြဲမထင်၊ အမှန်ပင်ရှုရမည်။

"မြဲမထင်" မမြဲဘူးလို့ထင်အောင်၊ အနိစ္စလို့ထင်အောင် ရှုမှတ်လိုက်တော့ ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြစ်တာနဲ့ မောဟကို ပယ်ပြီးသား ဖြစ်သွားတယ်။ ဒီဝေဒနာ(၃)မျိုးမှာ ကိန်းနေတဲ့ အနုသယ(၃)မျိုးကို ပယ်နိုင်ပြီဆိုလို့ရှိရင် ယောဂီအတွက် တရားထူးတရားမြတ်ရဖို့ သေချာသွားပါပြီ။ ဝေဒနာ(၃)မျိုးဌ ကိန်းနေတဲ့ အနုသယ(၃)မျိုး ပယ်ပုံကိုဟောတာ အတိုချုပ် အကျဉ်းချုပ်ပါပဲ။ ဝေဒနာ သညာ သခ်ါရ ဝိညာဏ်။ ပစ္စည်းဘက်က ပစ္စယုပ္ပန်ဘက်က နှစ်ခုစလုံးပဲ ရှုလို့ရပါတယ်။ ဝေဒနာကို ရှုပုံလေးဟောတာ အတိုချုပ် အကျဉ်းချုပ်ပါပဲ။ ဝေဒနာရှုပုံကိုတော့ တရားနာပရိသတ်များ၊ ယောဂီများ ရှုမှတ်နေတတ်ပါတယ်။

တရားထိုင်ခါစမှာ စိတ်ကမငြိမ်သေးပေဘူး။ ဘုရားရောက်၊ ကျောင်းရောက်၊ စျေးရောက်၊ အိမ်ရောက် စသည်ဖြင့် ထွက်ထွက်သွားတယ်။ အဲဒီလို ထွက်သွားတယ်လို့ သိတာနဲ့ နောက်စိတ်က စိတ်ထွက်တယ်၊ စိတ်ကူးတယ်၊ ကြံစည်တယ် မရှုမှတ်ရပါဘူးလား . . . ရှုမှတ်ရပါတယ်ဘုရား။ ဘယ်သူ့ကို ရှုမှတ်တာလဲ . . . ဝိညာဏ်

အာပေါဓာတ်ရဲ့သဘောကိုလည်း တွေ့ရတယ်။ "နှာရည်တွေ သိပ်ထွက်တာပဲဘုရား။ တံတွေးတွေကလည်း ထွက်လိုက်တာ"ဟု မလျှောက်ပါဘူးလား . . . လျှောက်ပါတယ်ဘုရား။ ဘယ်ဓာတ်ကို တွေ့နေရတာပါလဲ . . . အာပေါဓာတ်ကို တွေ့နေတာပါဘုရား။ "ချွေးတွေကလည်း ဒီလောက်လည်း မပူဘဲနဲ့ တစ်ကိုယ်လုံး ရွှဲနေတာပါပဲဘုရား"။ ဘယ်ဓာတ်ကိုတွေ့တာပါလဲ . . . အာပေါဓာတ်ကို တွေ့တာပါဘုရား။ အာပေါဓာတ်ကို တွေ့တာဖြစ်တယ်။

တေဇောဓာတ်ရဲ့သဘောကိုလည်း တွေ့တာပဲ။ "အပူအနွေးအအေးတမည်" စသည်ဖြင့် ပူတာကိုလည်းတွေ့ရ၊ အေးတာကိုလည်း တွေ့ရ။ ထိုင်တဲ့အခါမှာတော့ တေဇောဓာတ် ထင်ရှားတဲ့အခါ "ပူလိုက်တာဘုရား။ ရာသီဥတုကလည်း မပူလှပါဘူး။ တပည့်တော် သိပ်ပူနေတာပဲ။ အောက်ပိုင်းကပူပြီး အထက်ပိုင်းက အေးနေပါတယ်ဘုရား"။ မလျှောက်ထားပါဘူးလား . . . လျှောက်ထားပါတယ်ဘုရား။ ပူတာလည်း တေဇော၊ အေးတာလည်း တေဇော။ "ကွက်ကွက်ပြီးတော့ ပူတယ်ဘုရားတဲ့။ တစ်ကိုယ်လုံးလည်း မဟုတ်ဘူး"တဲ့။ ဘာတွေ တွေ့တာပါလဲ . . . တေဇောကို တွေ့တာပါဘုရား။ တေဇောကို တွေ့တာဖြစ်တယ်။ "ကွက်ကွက်ပြီးတော့ အေးနေတယ်ဘုရား"တဲ့။ ဘာကိုတွေ့တာလဲ . . . တေဇောကို တွေ့တာပါဘုရား။ တေဇောကို တွေ့တာပါပဲ။

ဝိပဿနာတရားအားထုတ်တော့ ဓာတ်ရဲ့သဘောတွေ ခန္ဓာကိုယ်ထဲမှာ တွေ့ကြရတာပါပဲ။ ဝိပဿနာတရားအားထုတ်တဲ့အခါ ဓာတ်ကြီး(၄)ပါး ရှေးဦးစွာ တွေ့ရတာပဲ။ အထင်ရှားဆုံးပါပဲတဲ့။ ဒုတိယ အချက်လည်း အသင့်အတင့်တော့ ပြည့်စုံသွားပါပြီ။

တာပဲ။ ဖောင်းတယ်၊ ပိန်တယ်လို့ ရှုမှတ်နေတာ ဘာကိုရှုမှတ်နေရတာလဲ . . . ဝါယောကို ရှုမှတ်နေတာဖြစ်တယ်။ လေရှူသွင်းလိုက်တာနဲ့ အမျှ အဆင့်ဆင့် ဖောင်းတက်လာတာ၊ ဖောင်းတဲ့သဘော၌ တောင့်တင်းတဲ့သဘောလေးကို သိအောင် ရှုမှတ်ရတယ်။ ပိန်တဲ့အခါမှာလည်း တဖြည်းဖြည်း လျော့ကျသွားတဲ့၊ လှုပ်သွားတဲ့သဘောလေးကို သိအောင် ရှုမှတ်ရတယ်။ ဖောင်းတဲ့အခါ တောင့်တင်းတဲ့သဘော၊ ပိန်တဲ့အခါ လှုပ်ပြီးတော့ လျော့သွားတဲ့သဘော ဝါယောဓာတ်ကို ရှုမှတ်နေတာပဲ။ ဝါယောဓာတ်ရဲ့လက္ခဏာမှာ -

ထောက်ကန်တောင့်တင်း၊ လျော့ခြင်းတမည်၊
ယိမ်းယိုင်လှုပ်ရှား၊ ရွှေ့သွားတတ်သည်၊
သူလိုရာဘက်၊ တွန်းလျက်ဆောင်သည်၊

ဝါယောဓာတ်၊ သိမှတ်မြတ်ယောဂီ -ဆိုတဲ့အတိုင်း ဖောင်းတဲ့အခါ တောင့်တင်းတာလည်း ထင်ရှားပါရဲ့လား . . . ထင်ရှားပါတယ်ဘုရား။ ပိန်တဲ့အခါလျော့သွား၊ လှုပ်သွားတဲ့သဘောလေး မထင်ရှားပါဘူးလား . . . ထင်ရှားပါတယ်ဘုရား။

"ယိမ်းယိုင်လှုပ်ရှား၊ ရွှေ့သွားတတ်သည်"တဲ့။ ယိမ်းနေတာ၊ ယိုင်နေတာ၊ ရွှေ့နေတာ တရားထိုင်ခါစ တော်တော်ပဲ ထင်ရှားပါတယ်။ သမ္မသနဉာဏ်ရောက်ခါစ ယိမ်းယိုင်တာတွေ မဖြစ်နေပါဘူးလား. . . ဖြစ်နေပါတယ်ဘုရား။ ယိမ်းရင် ယိမ်းတယ် ယိမ်းတယ်၊ ယိုင်ရင် ယိုင်တယ် ယိုင်တယ်လို့ မရှုမှတ်ရပါဘူးလား. . . ရှုမှတ်ရပါတယ်ဘုရား။ ဘယ်သူ့ကို ရှုမှတ်နေရသလဲ. . . ဝါယောကို ရှုမှတ်နေရပါတယ်ဘုရား။ ဝါယောကို ရှုမှတ်နေတာဖြစ်တယ်။ အမှတ်ကောင်းလို့ရှိရင် ဉာဏ်ထက်

လို့ရှိရင်တော့ ယိမ်းတယ်၊ ယိမ်းတယ်လို့ရှုမှတ်ရင် ပြတ်ပြတ်သွားတာကို တွေ့ရပါတယ်။ ကိုယ်အမူအရာ ခေါင်း ကိုယ် ခြေလက်ပုံသဏ္ဌာန်များကို မထည့်ဘဲ ရွေ့ရွေ့သွားတဲ့သဘောလေးကို ယိမ်းတယ်၊ ယိမ်းတယ်လို့ မှတ်လိုက်ရင် တစ်ယိမ်းက တစ်ယိမ်းသို့လိုက်မပါ။ ကုန်ပျက်ကုန်ပျက် ပြတ်ပြတ်သွားတယ်။ ဉာဏ်ထက်တဲ့ ယောဂီများ မကြာခဏာ တွေ့ရပေတယ်။

တစ်ရွေ့ကတစ်ရွေ့သို့ လိုက်မပါပါလား။ မပါလာတော့ ပျက်ပျက်သွားတာပဲ။ မမြဲပါလား၊ မမြဲပါလားဟု မသိသွားပါဘူးလား။ . . . သိသွားပါတယ်ဘုရား။ သိသွားပါတယ်။ အမှတ်ကောင်းနေတဲ့ယောဂီက ယိမ်းတယ်၊ ယိမ်းတယ်လို့ မှတ်လိုက်ရင် တစ်ရွေ့ကတစ်ရွေ့သို့ လိုက်မပါ၊ တစ်ယိမ်းကတစ်ယိမ်းသို့ လိုက်မပါတာကို တွေ့သိကြရပါတယ်။ ဝါယောဓာတ်ကို မှတ်တာပါပဲ။ "ယိမ်းယိုင်လှုပ်ရှား၊ ရွေ့သွားတတ်သည်"ဆိုတဲ့အတိုင်း ရွေ့သွားတတ်တယ်။ ရှေ့သို့လည်း ရွေ့ရွေ့သွား၊ နောက်သို့လည်း ရွေ့ရွေ့သွားတတ်တယ်။ အဲဒါ ဝါယောဓာတ်ရဲ့ လက္ခဏာပါပဲ။

"သူလိုရာဘက်၊ တွန်းလျက်ဆောင်သည်"ဟု ဆိုရာ၌ စကြံ့လျှောက်နေတဲ့ တချို့ယောဂီတွေ လမ်းတည့်တည့်သွားလို့ မရဘူးဘုရားတဲ့။ ဟိုဘက်ရောက်၊ ဒီဘက်ရောက် ဖြစ်ကြတယ်။ တွန်းတယ်၊ တွန်းတယ်လို့ မမှတ်ရပါဘူးလား . . . မှတ်ရပါတယ်ဘုရား။ ဘယ်သူ့ကို တွေ့ရတာလဲ၊ ဝါယောဓာတ်ကို တွေ့ရတာဖြစ်တယ်။ "ယိမ်းယိုင်လှုပ်ရှား၊ ရွေ့သွားတတ်သည်၊ သူလိုရာဘက်၊ တွန်းလျက်ဆောင်သည်"

ဟု ဆိုသည့်အတိုင်း တချို့ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်မှာ ရှေ့ကိုလှမ်းလိုက်ရင် ရှေ့ကို လှမ်းလို့မရဘူး။ နောက်ကို ပြန်ဆုတ်သွားတယ်ဘုရားတဲ့။ ဘယ်သူ့သဘောပါလဲ . . . ဝါယောရဲ့သဘောပါဘုရား။ ဝါယောရဲ့သဘောတွေ့ရတာပါပဲ။

တကယ်သမာဓိဖြစ်တာနဲ့ ထူးထူးခြားခြား တွေ့တော့တာပါပဲ။ ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ် မပိုင်တော့ဘူး။ သမာဓိဖြစ်သွားတော့ ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ် မပိုင်တော့ဘူး။ ဝါယောဆိုတဲ့ဓာတ်က တွန်းတဲ့ဘက်ကို လျှောက်ပြီးတော့ လိုက်နေတယ်။ ကိုယ်အစိုးမရပါလားလို့ မသိသွားပါဘူးလား . . . သိသွားပါတယ်ဘုရား။ ဝါယောဓာတ်က ပိုထင်ရှားတယ်။ ပထဝီဓာတ်ကလည်း ထင်ရှားပါတယ်။ ထိုင်ပြီးမှတ်နေတဲ့အခါ ကြမ်းတမ်းတာတို့၊ ခက်မာတာတို့ ထင်ရှားတယ်။ "တပည့်တော်ထိုင်ရတာ တုတ်ကြီးတစ်ချောင်း အောက်ကခုထားသလိုပါပဲဘုရား"တဲ့။ ဘာဓာတ်ကို တွေ့ပါသလဲ . . . ပထဝီဓာတ်ကို တွေ့ရတာပါဘုရား။

ကြမ်းတမ်းမာခက်၊ ချောညက်တမည်၊
တည်ရာကိစ္စ၊ သူကပြုသည်၊
ခံလင့်ဆောင်ရေး၊ ပေါ့လေးထင်သည်၊
ပထဝီဓာတ်၊ သိမှတ်မြတ်ယောဂီ။

တုတ်ချောင်းကြီး အောက်ကခုထိုင်ထားရသလို ယောဂီတွေ့ရတယ်။ တစ်ခါတလေလည်း ပျော့ပျောင်းနူးညံ့တာ မတွေ့ရပါဘူးလား . . . တွေ့ရပါတယ်ဘုရား။ ပထဝီဓာတ်မှာ ထက်တဲ့ပထဝီဓာတ်ကျတော့ မာတာ၊ တင်းတာတွေ့ရတယ်။ နုံတဲ့ပထဝီဓာတ်ကျတော့ နူးညံ့တာ၊ သိမ်မွေ့တာ တွေ့ရတယ်။ ပထဝီဓာတ်သဘောတွေလည်း ယောဂီတရားထိုင်တဲ့အခါ တွေ့ရတယ်။ မာတာကိုတော့ အထူးတွေ့ရတယ်။

ဆင့် တက်သွားတာပါပဲ။ ထင်ရှားပါတယ်။ အဲဒီအချက်က ဝိပဿနာ ရှုကွက်ပါပဲ။

မဟာဘူတာ ဥပါဒါရူပါနံ -၌

မဟာဘူတာ = မဟာဘုတ်(၄)ပါးတို့သည်၊
ဥပါဒါရူပါနံ = ဥပါဒါရုပ်တို့အား၊
အတ္ထိပစ္စယေန = သဟဇာတတ္ထိပစ္စယသတ္တိဖြင့်၊
ပစ္စယော+ဥပကာရကော = ကျေးဇူးပြုသည်၊
ဟောတိ = ဖြစ်၏။

သူကတော့ ဝိပဿနာရှုစရာ သိပ်မထင်ရှားဘူး။ ပထဝီ အာပေါ တေဇော ဝါယောတို့က ဒုတိယအချက်က ရှုတဲ့အတိုင်း ရှုရပါတယ်။

သဟဇာတတ္ထိပစ္စည်းတရားအားလုံး စုပေါင်းလိုက်တဲ့အခါကျ တော့ ရုပ်နာမ်နှစ်ပါး၊ ခန္ဓာငါးပါးလုံး ရသွားပါတယ်။ ခန္ဓာငါးပါးလုံး မှာ ဝိပဿနာရှုဖို့ရာ ရှုကွက်ပါပဲ။ ဒါပေမယ့် ထင်ရှားတာကတော့ ဝေဒနာကိုရှုရတာလည်း ထင်ရှားတယ်။ ဝိညာဏ်ဆိုတဲ့ စိတ်ကိုရှုရ တာလည်း ထင်ရှားတယ်။ ရုပ်ကလည်း ပထဝီ အာပေါ တေဇော ဝါယောဆိုတဲ့ ဓာတ်ကြီး(၄)ပါးကို ရှုရတာ ထင်ရှားတယ်။ အဲဒါတွေကို မြတ်စွာဘုရား ခန္ဓာငါးပါးကို ဥပမာတွေနဲ့ သုတ္တန်တစ်ခုမှာ ဟောကြား ပါတယ်။

တစ်ချိန်သောအခါ မြတ်စွာဘုရား ဂင်္ဂါမြစ်ကမ်းနားကကျောင်း မှာ သီတင်းသုံးနေတော်မူပါတယ်။ ဂင်္ဂါမြစ်ထဲက ရေမြုပ်စိုင်ကြီးတစ်ခု မျောလာတာကို မြတ်စွာဘုရားက မြင်တော်မူတော့ ရဟန်းတော်တို့ကို ခေါ်ပြီးလျှင် ရေမြုပ်ကို ဥပမာပြပြီးတော့ ရုပ်ခန္ဓာကိုယ်ကြီးရဲ့ သဘော

(၇) အတ္ထိပစ္စည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုမှတ်ပုံ

သြက္ကန္တိက္ခဏော နာမရူပံ အညမညံ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော- ဟူသော ဒီအချက်ကတော့ ပဋိသန္ဓေအခိုက်ဖြစ်လို့ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားလို့သာ သိရတာဖြစ်တယ်။ တရားနာပရိသတ်များအနေနဲ့ ဝိပဿနာရှုလို့တော့ မရနိုင်ပေဘူး။

စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော- ဟူသော ဒီအချက်ကတော့ ဝိပဿနာရှုဖို့ရာ အကောင်း ဆုံးအချက်ပဲ။

စိတ်စေတသိတ်တရားတွေကနေပြီးတော့ စိတ္တဇရုပ်တွေကို ကျေးဇူးပြုတယ်။ ခုနပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း အကြောင်းနဲ့အကျိုးကိုသိတဲ့ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်သို့ ရောက်လာတဲ့အခါ အခုလို ထိုင်ရာက ထရ တော့မယ်ဆိုလို့ရှိရင် အထူးသတိထားလိုက်တဲ့အခါ ထချင်တဲ့စိတ်တွေ က ရှေးဦးစွာထင်ရှားနေလို့ ထချင်တယ်၊ ထချင်တယ်လို့ မှတ်ရတယ်။ ထချင်တယ်ကို အရကောက်လိုက်တော့ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာပဲ။ စိတ်ဟာ တစ်ခုတည်းတော့ ဖြစ်လို့မရဘူး။ စေတသိတ်နဲ့ တွဲပြီးတော့ ဖြစ်တယ်။ နောက်ပြီးမှ ထတဲ့အမူအရာတွေ ပေါ်လာလို့ ထတယ်၊ ထတယ်လို့ မှတ်ရပေတယ်။

ထတယ်၊ ထတယ်လို့ မှတ်တဲ့အခါမှာလည်း ခေါင်း ကိုယ် ခြေ လက် ပုံသဏ္ဌာန်များကို ခွာနိုင်သမျှခွာ၊ ထချင်တဲ့စိတ်ကြောင့်ဖြစ်တဲ့ လေတွေက တွန်းကန်ပေးနေလို့ ခန္ဓာကိုယ်အမူအရာ အပေါ်ကို တစ် ရွေ့ပြီးတစ်ရွေ့ ရွေ့ရွေ့တက်သွားတဲ့သဘောလေးကို သိနိုင်သမျှ သိအောင် စူးစိုက်။ တစ်ရွေ့ရွေ့တက်နေတဲ့ ရုပ်ခန္ဓာကိုယ်ရဲ့ အမူအရာသဘော တွေကို ယခုပါဠိတော်မှာ ဘယ်လိုခေါ်ရမလဲဆိုရင် စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ

ရူပါနံ-ဟု ခေါ်ဆိုရပါတယ်။ စိတ်ကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ဒီခန္ဓာကိုယ်အမူအရာ အပေါ်ကို ရွေ့ရွေ့တက်သွားတာ မထင်ရှားပါဘူးလား . . . ထင်ရှားပါတယ်ဘုရား။ ရှုမှတ်လို့ မရပါဘူးလား . . . ရှုမှတ်လို့ ရပါတယ်ဘုရား။ ရှုမှတ်လို့ရပေတယ်။

စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ-က ထချင်တယ် ထချင်တယ်၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ-က ထတယ် ထတယ်လို့ မမှတ်နေရပါဘူးလား . . . မှတ်နေရပါတယ်ဘုရား။ ဩော် . . . ကိုယ့်အမှတ်တွေက ပဋ္ဌာန်းဒေသနာတော်ထဲက အမှတ်တွေပါလား။ နေရာမကျပါဘူးလား . . . နေရာကျပါတယ်ဘုရား။ ပဋ္ဌာန်းဒေသနာနဲ့ ကိုက်ညီလို့နေတယ်။ ကိုက်ညီတော့ ဝမ်းမသာရပါဘူးလား . . . ဝမ်းသာရပါတယ်ဘုရား။

ထရာကနေပြီးတော့ တစ်ခါရပ်၊ ရပ်ရာက သွားရတော့မယ်ဆိုရင် အထူး သတိထားလိုက်တဲ့အခါ သွားချင်တဲ့စိတ်တွေ ထင်ရှားနေတယ်။ အမြန်တော့ မသွားလိုက်ရဘူး။ ခဏရပ်ပြီးတော့ အထူးသတိထားလိုက်ရင် သွားချင်တဲ့စိတ်တွေဖြစ်နေတာ ထင်ရှားနေတတ်ပါတယ်။ ထင်ရှားနေတော့ သွားချင်တယ်၊ သွားချင်တယ်ဟု မမှတ်ရဘူးလား . . . မှတ်ရပါတယ်ဘုရား။ အခုပါဠိတော်အရဆိုရင် ဘယ်အချက်ပါလဲ၊ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ-ဟူသော အချက်က သွားချင်တဲ့စိတ်တွေဖြစ်နေတယ်။ စိတ်တစ်ခုတည်းတော့ မဟုတ်ဘူး။ စေတသိတ်လည်းတွဲပြီးတော့ ဖြစ်ရတာပါပဲ။

နောက်ပြီးမှ သွားတဲ့ကိုယ်အမူအရာပေါ်လာမှ သွားတယ်၊ သွားတယ်ဟု ရှုမှတ်ရပါတယ်။ သွားချင်တဲ့စိတ်ကြောင့်ဖြစ်တဲ့ လေတွေက တွန်းကန်ပို့လို့ သွားတဲ့ကိုယ်အမူအရာတွေ ဖြစ်လာတယ်။ ဘယ်လှမ်းတယ် ညာလှမ်းတယ်၊ ကြွတယ် ချတယ်၊ ကြွတယ် လှမ်းတယ်

ချတယ်ဟု ရှုမှတ်ရပါတယ်။ သွားတဲ့အမူအရာတွေကိုတော့ ပါဠိတော်အရ ဘယ့်နှယ်ခေါ်ပါသလဲ . . . စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံလို့ ခေါ်ပါတယ်ဘုရား။ မထင်ရှားပါဘူးလား . . . ထင်ရှားပါတယ်ဘုရား။ ကိုယ်မှတ်နေတဲ့ အမှတ်တွေကို ပါဠိတော်မှာ မတွေ့နေရဘူးလား . . . တွေ့နေရပါတယ်ဘုရား။ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ် ရောက်ရင်တော့ တွေ့နေရတယ်။

သွားရာကရပ်ပြီး ထိုင်ရတော့မယ်ဆိုရင် ဒီအတိုင်း အမြန်မထိုင်လိုက်ဘဲနဲ့ အထူးသတိထားလိုက်တဲ့အခါ ထိုင်ချင်တဲ့စိတ်တွေ ရှေးဦးစွာ ထင်ရှားနေတော့ ထိုင်ချင်တယ်၊ ထိုင်ချင်တယ်ဟု ရှုမှတ်ရပါတယ်။ ထိုင်ချင်တယ်လို့မှတ်တာ ပါဠိတော်ထဲက ဘယ်ပါဠိတော်ကို မှတ်တာလဲ . . . စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာပါဘုရား။ တစ်ယောက်နှစ်ယောက်ပဲဖြေတယ်။ ကျန်တဲ့ယောဂီတွေ ဖြေကိုမဖြေနိုင်ဘူး။ ဖြေတော့ဖြေချင်ပါတယ်။ မှားသွားမှာ ကြောက်ရသေးတာကိုး။ ထိုင်ချင်တယ်လို့မှတ်တာ ပါဠိတော်ထဲက ဘယ်ပါဠိတော်ကို မှတ်တာလဲ . . . စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာပါဘုရား။

နောက်ပြီးမှ ထိုင်ချင်တဲ့စိတ်ကြောင့်ဖြစ်လာတဲ့ လေတွေက တွန်းချလိုက်လို့ ခန္ဓာကိုယ်အမူအရာ အောက်ကို ရွေ့ရွေ့ကျသွားတယ်။ ရွေ့ရွေ့ကျသွားတဲ့ ကိုယ်အမူအရာလေးကို မှတ်ရတာ ပါဠိတော်အရ ဘယ်ပါဠိတော်ပါလဲ . . . စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံပါဘုရား။ ထိုင်ချင်တဲ့စိတ်ကြောင့် ထိုင်ကျသွားတဲ့ ရုပ်အမူအရာလေးကို စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ-လို့ ပါဠိတော်ဝေါဟာရ ခေါ်တယ်။ မသိရပါဘူးလား . . . သိရပါတယ်ဘုရား။ နည်းမှန်းလမ်းမှန်မှတ်တော့ ပါဠိတော်နဲ့ မညီနေပါဘူးလား . . . ညီနေပါတယ်ဘုရား။ ညီနေတာ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာဖြစ်စရာပါပဲ။ ဆက်ကာဆက်ကာ မှတ်လို့ရှိရင် ဉာဏ်စဉ်တွေ အဆင့်

ဒီဌက်ပျောတုံးကြီးကို တကယ်တမ်း အနှစ်သာရ ရှိတယ်လို့ထင်တယ်။ ဘာမှ သုံးလို့မရဘူး။ အိမ်ဆောက်လို့လည်း . . . မရပါဘုရား။ အဖတ်တွေ အဖတ်တွေ ခွာကြည့်တော့ အဲဒီအဖတ်တွေမှာ အနှစ်သာရတစ်ခုမှ မရှိပါဘူး။ သခ်ါရ (၅၀)လုံး ဒီအတိုင်းပဲ။ သခ်ါရ(၅၀) ဘာတစ်ခုမှ အနှစ်သာရမရှိဘူး။ သူလည်း မမြဲပါဘူး။ အနိစ္စပဲ။ ဖြစ်တာပျက်တာတွေက လျင်မြန်အားကြီးတော့ ဒုက္ခပဲ။ ဒီလိုဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းတွေ နှိပ်စက်တဲ့ ဒုက္ခတွေကို ဘယ်လိုမှ ကာကွယ်လို့ မရဘူး။ သူ့သဘောအတိုင်း ဖြစ်ပျက် နှိပ်စက်နေတာပါပဲ။ အစိုးမရတဲ့ အနတ္တပါပဲ။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ သခ်ါရသဘော၊ ဌက်ပျောသဏ္ဌာန်၊ အနိစ္စပဲ၊ မမြဲဧကန်၊ ဆင်းရဲဒုက္ခ၊ ဖြစ်ရအမှန်၊ အနတ္တ မုချဧဝကန်။

ဝိညာဏ်က မျက်လှည့်နဲ့တူတယ်။ မျက်လှည့်သမားတွေ မျက်လှည့်ရုပ်ကို အလျင်အမြန် ပြောင်းလဲပေးလိုက်တယ်။ ဒီမှာ ကြည့်ထား ကြည့်ထား . . . ဂေါ်လီလုံးလေး၊ အုတ်ခဲတုံးလေးကို အလျင်အမြန် လှည့်ပေးလိုက်တော့ ရွှေတုံးကြီးဖြစ်သွားတယ်။ ငွေတုံးလိုလည်း ဖြစ်သွားတယ်။ ပုလဲတွေလည်း ဖြစ်သွားနိုင်တယ်တဲ့။ မြန်လွန်အားကြီးတော့ ဘေးကကြည့်တဲ့သူတွေက မသိလိုက်ဘူး။ ဒါကြောင့် ဝိညာဏ်ဟာ မျက်လှည့်သမားရဲ့ မျက်လှည့်ရုပ်လိုပါပဲတဲ့။

ဝိညာဏ်စိတ်ကလေးကလည်း သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ အမြင်မှာတော့ သွားတော့လည်း ဒီစိတ်၊ ရပ်တော့လည်း ဒီစိတ်၊ ထိုင်တော့လည်း ဒီစိတ်၊ လျောင်းတော့လည်း ဒီစိတ်ပဲလို့ မထင်ရပါဘူးလား . . . ထင်ရ

တွေကို မြတ်စွာဘုရားက အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တသဘောတွေ ဟောကြားပါတယ်။ သဟဇာတပစ္စည်းမှာ အစုံပါလို့ အဲဒါလေးလည်းထည့်ပြီး ဟောကြားရအောင်။

ရုပ်သည် ရေမြှုပ်ကြီးနဲ့တူတယ်တဲ့။ တရားနာပရိသတ်များ မြစ်ချောင်းထဲမှာ ရေမြှုပ်ကြီးမျောနေတာ မတွေ့ဖူးဘူးလား . . . တွေ့ဖူးပါတယ်ဘုရား။ ဘာတစ်ခုမှ ခိုင်ခံ့မှုမရှိပါဘူးတဲ့။ ကိုင်ပြီးတော့ အိုးတွေ ခွက်တွေလုပ်လို့လည်း . . . မရပါဘုရား။ ရုပ်ခန္ဓာကိုယ်ကြီးကလည်း ဒီအတိုင်းပဲ။ ဘာတစ်ခုမှ ခိုင်မြဲတာမရှိဘူးတဲ့။ အမြဲတမ်း ပျက်စီးနေတာပဲတဲ့။

အဲဒီရေမြှုပ်စိုင်ကြီးထဲမှာ ရေမွှေစတဲ့ ပိုးကောင်သတ္တဝါတွေလည်း ဝင်နေတာပဲတဲ့။ တရားနာပရိသတ်များရဲ့ ရုပ်ခန္ဓာကိုယ်ထဲမှာ ဒီလိုပဲ ပိုးမျိုး(၈၀)တွေ ဝင်နေပြီးတော့ ဒီခန္ဓာကိုယ်ထဲမှာပဲ သားပေါက်ဖွားကြ၊ ဒီခန္ဓာကိုယ်ထဲမှာပဲ သေကြ၊ ဒီခန္ဓာကိုယ်ထဲမှာ ကျင်ကြီးကျင်ငယ်စွန့်နေကြတယ်။ ရေမြှုပ်စိုင်ကြီးနဲ့ တူတယ်တဲ့။

ရေမြှုပ်စိုင်ကြီးဟာ ရေလှိုင်းစသော အကြောင်းအမျိုးမျိုးတို့ကြောင့် ပျက်ပျက်သွားတာပဲ။ ဒီမြစ်ချောင်းတွေထဲမှာ မပျက်တာတောင်မှ သမုဒ္ဒရာထဲရောက်တော့ အကုန်ပျက်စီးသွားတာပဲ။ တရားနာပရိသတ်များ ရုပ်ခန္ဓာကိုယ်ကြီးကလည်း ဒီအတိုင်းပဲ။ ကလလရည်ကြည်ကစပြီးတော့ ပျက်စီးနိုင်တာပဲ။ မပျက်စီးဘဲ အကြောင်းညီညွတ်လို့ရှိရင် သက်တမ်း(၁၀၀)ဆိုလို့ရှိရင် သက်တမ်း(၁၀၀)ကျရင်တော့ မပျက်စီးသွားပါဘူးလား . . . ပျက်စီးသွားပါတယ်ဘုရား။ (၇၅)နှစ်တမ်းဆိုရင် (၇၅)နှစ်မှာ ပျက်စီးသွားတာပဲ။ ရေမြှုပ်စိုင်ကြီးနဲ့ မတူပါဘူးလား . . .

တူပါတယ်ဘုရား။ ဘာတစ်ခုမှ မမြဲဘူး။ ဘာတစ်ခုမှ ခိုင်မာတာမရှိဘူး။ ဘာတစ်ခုမှ အစိုးရတာ မရှိဘူးတဲ့။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ ရူပံဣ္ဂါရုပ်၊ ရေမြုပ်သဏ္ဌာန်၊ အနိစ္စပဲ၊ မမြဲကောန်၊ ဆင်းရဲဒုက္ခ၊ ဖြစ်ရအမှန်၊ အနတ္တ မုချဝေကန်။

ဝေဒနာက ဘာနဲ့တူသလဲဆိုရင် ဝေဒနာက ရေပွက်နဲ့တူတယ်တဲ့။ ရေပြင်ပေါ်မှာ မိုးရေပေါက်ကလေးကျတဲ့အခါ ကျပြီးတာနဲ့ ပျက်သွား၊ ကျပြီးတာနဲ့ ပျက်သွားတာပဲ။ မပျက်သွားပါဘူးလား . . . ပျက်သွားပါတယ်ဘုရား။ ဝေဒနာကလည်း ခန္ဓာကိုယ်ထဲမှာ ပေါ်ပြီးတာနဲ့ ပျောက်၊ ပေါ်ပြီးတာနဲ့ပျောက်။ ဥဒယဗ္ဗယညာဏ်ရောက်လာတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ပိုမထင်ရှားပါဘူးလား . . . ထင်ရှားပါတယ်ဘုရား။ "ရေပွက်ကလေးတွေ ပွက်နေသလိုပဲဘုရား"လို့ တချို့ယောဂီတွေက လျှောက်ထားတယ်။ ဩော် . . . ဟုတ်လိုက်တာ။ ရေပွက်လေးက ပေါ်ပြီးတာနဲ့ပျောက်၊ ပေါ်ပြီးတာနဲ့ပျောက်သလို ဝေဒနာကလည်း မှတ်လိုက်တာနဲ့ ပေါ်ပြီးတာနဲ့ပျောက်၊ ပေါ်ပြီးတာနဲ့ပျောက်သွား။ အလွန်လျင်မြန်တာပါပဲ။

မြတ်စွာဘုရားဉာဏ်တော်မှာတော့ (ကောဋိသတသဟဿသခီါတာ ဥပ္ပဇ္ဇိတာ နိရုဇ္ဈတိ။ ခန္ဓဝဂ္ဂ သံ-၌-၃၉၅။ ပါ-၁၁၅)၌ ကုဋေတစ်သိန်းမျှ ဖြစ်ပြီးတော့ချုပ်၊ ဖြစ်ပြီးတော့ချုပ်သွားတာပဲဟု ဖွင့်ပြထားပါတယ်။ ဝေဒနာတွေ အလျင်အမြန် ဖြစ်ပျက် ဖြစ်ပျက်နေတော့ မမြဲပါလား၊ မမြဲခြင်း အနိစ္စပဲ။ ဖြစ်ပျက်တာတွေက လျင်မြန်အားကြီးတော့ နှိပ်စက်နေသကဲ့သို့ ဆင်းရဲခြင်းဒုက္ခပဲ။ ဒီလို ဖြစ်ပျက်နှိပ်စက်နေတဲ့ ဆင်းရဲတွေ ဘယ်လိုမှ ကာကွယ်လို့မရဘူး။ သူ့သဘောအတိုင်းသူ

ဖြစ်ပျက်နှိပ်စက်နေတာပဲ၊ ကိုယ်အစိုးမရတဲ့ အနတ္တပဲဟု ဝိပဿနာရှုတဲ့ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တွေ မထင်ပါဘူးလား . . . ထင်ပါတယ်ဘုရား။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ ဝေဒနာစက်၊ ရေပွက်သဏ္ဌာန်၊ အနိစ္စပဲ၊ မမြဲကောန်၊ ဆင်းရဲဒုက္ခ၊ ဖြစ်ရအမှန်၊ အနတ္တ မုချဝေကန်။

သညာဆိုတာကတော့ တံလျှပ်နဲ့တူတယ်။ တံလျှပ်ဆိုတာ နွေရာသီအခါတွေမှာ လမ်းတွေပေါ်မှာ၊ ပြောင်ရှင်းတဲ့ ကုန်းတွေပေါ်မှာ အရောင်တွေ တဖျပ်ဖျပ်ထွက်နေတာ အဝေးကနေ ကြည့်လို့ရှိရင် ရေလှိုင်းလို့ပဲထင်ရတယ်။ ရေလှိုင်းတွေပဲထင်ပြီးတော့ မသိတတ်တဲ့ သမင်သတ္တဝါတွေက ရေထင်ပြီး ရေရှားတဲ့အချိန်ဖြစ်တော့ အဲဒါတွေ လိုက်လိုက်ပြီး ဖမ်းပြီးတော့ ပါးစပ်နဲ့ ဟပ်ဟပ်ပြီးတော့ စားတယ်။ ရရဲ့လား . . . မရပါဘုရား။ ကြာတော့ ရင်ကွဲနာကျပြီး သေဆုံးရတယ်။

သညာကလည်း ပုဂ္ဂိုလ်ပဲ သတ္တဝါပဲ၊ အဖြူပဲ အနီပဲ၊ အကြောင်အကျားပဲ၊ လှပတယ် တင့်တယ်တယ်၊ သုဘပဲ၊ သုခပဲ၊ နိစ္စပဲ၊ နိစ္စထင်ပြီးတော့ စွဲလမ်းကြ သာယာကြတယ်။ နောက်ဆုံးကျတော့ အဲဒါတွေ ဒုက္ခတွေ မများကြပါဘူးလား . . . များကြပါတယ်ဘုရား။ ဘာတစ်ခုမှ ဟုတ်တာတွေမဟုတ်ဘူး။ သညာလည်း မမြဲခြင်း အနိစ္စ၊ ဆင်းရဲခြင်း ဒုက္ခ၊ အစိုးမရခြင်း အနတ္တပါပဲတဲ့။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ သညာအမှတ်၊ တံလျှပ်ပုံဟန်၊ အနိစ္စပဲ၊ မမြဲကောန်၊ ဆင်းရဲဒုက္ခ၊ ဖြစ်ရအမှန်၊ အနတ္တ မုချဝေကန်။

သခီါရတွေက ဘာနဲ့တူသလဲ၊ ငှက်ပျောတုံးနဲ့တူတယ်။ ငှက်ပျောတုံးကြီးဟာ အပြင်ကနေကြည့်တော့ ချောချောမောမောပဲ။ အထဲမှာ အနှစ်တော့ ရှိပါရဲ့လား . . . မရှိပါဘုရား။ မသိတတ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်က

ပစ္စည်း = အကြောင်း ပစ္စယုပ္ပန် = အကျိုး
နာမ် သမနန္တရနိရုဒ္ဓါ နာမ် ပဋ္ဌပ္ပန္နာနံ စိတ္တ
စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ စေတသိကာနံ ဓမ္မာနံ

၁။ နိဒါန်း - နိတ္ထိပစ္စယောတိ = နိ တ္ထိ ပစ္စည်းဆို
သည်မှာ
အကြောင်း - စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ = စိတ် စေတသိတ်
တရားတို့သည်
- သမနန္တရနိရုဒ္ဓါ = ချုပ်ပြီးသည့် မိမိ
၏အခြားမဲ့၌
အကျိုး - ပဋ္ဌပ္ပန္နာနံ = မိမိနှင့်အတူဖြစ်
ကြကုန်သော
- စိတ္တစေတသိကာဓမ္မာနံ = စိတ် စေတသိတ်
တရားတို့အား
အကြောင်းသတ္တိ - နတ္ထိပစ္စယေန = မရှိသည့်သတ္တိဖြင့်
နိဂုံး - ပစ္စယော = အကျိုးပြုသည်
- ဟောတိ = ဖြစ်၏။

ပါတယ်ဘုရား။ လျင်မြန်အားကြီးတော့ ဒီစိတ်တွေပဲလို့ ထင်ရတယ်။ ဟုတ်တော့ ဟုတ်ပါရဲ့လား . . . မဟုတ်ပါဘုရား။ သွားတာက တစ်စိတ်၊ ရပ်တာက တစ်စိတ်၊ ထိုင်တာက တစ်စိတ်၊ လျောင်းတာက တစ်စိတ်။ ဝိပဿနာဉာဏ် ရင့်ကျက်လာတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်များကတော့ ကိုယ်တိုင်တွေ့သိရတာပါပဲ။ ဒါကြောင့် ဝိညာဏ်က ဘာနဲ့တူသလဲ၊ မျက်လှည့်ရုပ်ကလေးနဲ့တူတယ်။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ ဝိညာဏ်အသိ၊ မျက်လှည့်ပုံဟန်၊ အနိစ္စပဲ၊ မမြဲကောန်၊ ဆင်းရဲဒုက္ခ၊ ဖြစ်ရအမှန်၊ အနတ္တ မုချဝေကန်။

သဟဇာတတ္ထိမှာ ခန္ဓာငါးပါးလုံးဟာ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တချည်းပဲ မဖြစ်နေပါဘူးလား . . . ဖြစ်နေပါတယ်ဘုရား။ ဝိပဿနာရှုတတ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ကတော့ အကုန်လုံး အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တချည်းပါပဲ။

ဝေဒနာကိုပဲရှုရှု၊ သညာကိုပဲရှုရှု၊ သင်္ခါရကိုပဲရှုရှု၊ ပထဝီကိုပဲရှုရှု၊ အာပေါကိုပဲရှုရှု၊ တေဇောကိုပဲရှုရှု၊ ဝါယောကိုပဲရှုရှု၊ ဓာတ်တစ်ခုခုကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် ရှုနိုင်မယ်ဆိုလို့ရှိရင်တော့ မိမိတို့အလိုရှိအပ်တောင့်တအပ်တဲ့ တရားထူးတရားမြတ်ကို နည်းမှန်လမ်းမှန် ရှုလို့ရှိရင် ရနိုင်တယ်။ နည်းမှန်လမ်းမှန်သာဖြစ်ပါစေ။ ဟာ-ဟိုယောဂီရှုတာနဲ့ မိမိရှုတာ မတူဘူး။ သူကတော့ တရားတွေတက်တယ်၊ ကိုယ်ကတော့ တရားရမှရပါ့မလား၊ ဒီလိုအားမငယ်ရဘူး။ ကိုယ်ရှုတာမှန်ရင်တော့ ကိန်းသေမုချ တရားရမှာပဲ။

အဲဒါလေးလည်း သိထားဖို့ မကောင်းဘူးလား . . . သိထားဖို့ကောင်းပါတယ်ဘုရား။ ဝေဒနာကိုပဲရှုရှု၊ ဘာကိုပဲရှုရှု၊ ရုပ်တရားကိုပဲရှုရှု၊ စိတ်ကိုပဲရှုရှု သတိပဋ္ဌာန်တရား(၄)ပါးထဲက ဘယ်ဟာကိုပဲရှုရှု၊ ကိုယ်ကာယကိုပဲရှုရှု၊ ဝေဒနာကိုပဲရှုရှု၊ စိတ်ကိုပဲရှုရှု၊ သဘောတရားကိုပဲ

ရှုရှု နည်းမှန်လမ်းမှန်သာရှုရင် တစ်နေ့သောအခါ မိမိရဲ့ ပါရမီအား လျော်စွာ တရားထူးတရားမြတ် ရဖို့ရာသေချာပါတယ်။

မြတ်စွာဘုရားလက်ထက်တော်အခါက အဲဒီအကြောင်းကို မြတ်စွာဘုရားဟောခဲ့ပါတယ်။ ရဟန်းတစ်ပါးက တရားထူးတရားမြတ်တွေ သိပ်လိုချင်တယ်။ ရဟန္တာဖြစ်အောင် ကျင့်ချင်တယ်။ ဒါပေမယ့် နည်းမှန်လမ်းမှန်ရမှ ကျင့်မယ်ဆိုပြီးတော့ ရဟန္တာဖြစ်တဲ့ မထေရ်ကြီးများထံ လိုက်ဆည်းကပ်ပြီးတော့ လျှောက်ထားတယ်။

ပထမဦးဆုံး မထေရ်ကြီးထံ သွားလျှောက်ထားတယ်။ "အရှင်ဘုရား . . . ဒဿနဝိသုဒ္ဓိ = အရှင်ဘုရား အမြင်မှန် တရားထူးတရားမြတ်ရသွားတာ ဘယ်တရားနဲ့ ရပါသလဲ" လျှောက်ထားတော့ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကြီးက သူရတဲ့တရားပဲ ဖြေလိုက်တယ်။ "ဆန္နံ ဖဿာယတနာနံ၊ အဗျတ္တိကာယတန ခြောက်ပါးကို ရှုတယ်။ အဲဒါနဲ့ တရားရပါတယ်"။

ထို့နောက် မထေရ်ကြီးတစ်ပါးကိုလည်း မေးကြည့်ဦးမယ်။ သေချာသထက် သေချာအောင်ဆိုပြီးတော့ နောက် ရဟန္တာဖြစ်တယ်လို့ သတင်းကြားတဲ့ မထေရ်ကြီးတစ်ပါးထံ သွားပြီးတော့ လျှောက်ထားပြန်တယ်။ "ဆရာတော်ကြီးဘုရား . . . ဆရာတော်ကြီးဘုရား ဒဿနဝိသုဒ္ဓိ = အယူမှန် အမြင်မှန် ရသွားတာ၊ ရဟန္တာဖြစ်သွားတာ ဘယ်တရားနဲ့ ရပါသလဲ"ဆိုတော့ "ပဥ္စန္နံ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာနံ၊ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးကို ရှုလို့ရတယ်"။

အဲဒီကျတော့ သူကသံသယဖြစ်တယ်။ ပထမမထေရ်ကြီးက ဘယ်နှပါး ပြောပါသလဲ . . . ခြောက်ပါးပါဘုရား။ ဒုတိယမထေရ်ကြီးက ငါးပါး။ "အို . . . မဖြစ်သေးပါဘူး။ ဒီမထေရ်ကြီးနှစ်ပါး မတူကြ

ဘူး"။ နောက်တတိယမြောက် မထေရ်ကြီးထံ သွားလျှောက်ထားတယ်။ "ဆရာတော်ကြီးဘုရား . . . ဆရာတော်ကြီး တရားရခဲ့တာ၊ ဒဿနဝိသုဒ္ဓိ = အယူမှန် အမြင်မှန် စင်ကြယ်သွားတာ ဘယ်တရားနဲ့ ရပါသလဲ" ဆိုတော့ "စတုန္နံ မဟာဘူတာနံ၊ မဟာဘူတ်(၄)ပါးကို ရှုလို့ရတယ်"ဟု မိန့်ကြားတယ်။ "အို . . . မဖြစ်သေးဘူး"ဆိုပြီး စတုတ္ထ မထေရ်ကြီးထံ သွားလျှောက်ထားတယ်။ လျှောက်ထားတော့ မထေရ်ကြီးက "ယံ ကိဉ္စိ သမုဒယဓမ္မံ၊ သဗ္ဗံ တံ နိရောဓမ္မံ"လို့ မိန့်ကြားလိုက်တယ်။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်စက်ပြတ်ပုံကို မိန့်ကြားလိုက်တာဖြစ်တယ်။

(၂၂) နတ္ထိ ပစ္စယောတိ

သမနန္တရနိရုဒ္ဓါ၊ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ၊ ပဋ္ဌပ္ပန္နာနံ စိတ္တစေတသိကာနံ ဓမ္မာနံ၊ နတ္ထိ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

နတ္ထိပစ္စည်း ။ ။ (၁) မရှိသည်ဖြစ်၍ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရားလည်းကောင်း။

(၂) တစ်ယောက်သော သတ္တဝါတွင် နာမ်တရားတို့ နှစ်ဌာနပြိုင်၍ ဖြစ်ခြင်း မရှိသည်ကို "နတ္ထိပစ္စည်း" ဆိုသတည်း။

စဉ်	ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်	ပစ္စယသတ္တိများ
၁	နာမ်	နာမ်	နတ္ထိ (အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဝိဂတ၊ အာသေဝန၊ သမ္မယုတ္တ)

ယံ ရူပံ နိဿာယ၊ မနော ဓာတုစ၊ မနောဝိညာဏာ ဓာတုစ ဝတ္တန္တိ၊ တံ ရူပံ မနော ဓာတုယာစ၊ မနောဝိညာဏာ ဓာတုယာစ၊ တံ သမ္မယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ၊ အဝိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

အဝိဂတပစ္စည်း။ ။ (၁) မကင်းသည်ဖြစ်၍ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရား လည်းကောင်း။

(၂) ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ပစ္စည်းအပေါင်းတို့တွင် အကျိုး ဖြစ်သော ပစ္စယုပ္ပန် တရားတို့နှင့် ခဏ ပစ္စုပ္ပန် အပြိုင် ရကောင်းသော " အဝိဂတ ပစ္စည်း" ဆိုသတည်း။

စဉ်	ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်	ပစ္စယသတ္တိများ
၁	နာမ် + ရူပ်	နာမ် + ရူပ်	အဝိဂတ (အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ)

၁။ နိဒါန်း - အဝိဂတပစ္စယောတိ = အဝိဂတပစ္စည်း ဆိုသည်မှာ

အကြောင်း - စတ္တာရော ခန္ဓာ အရူပိနော=နာမ်ခန္ဓာ(၄)ပါး တို့သည်

အကျိုး - အညမည် = အချင်းချင်းအား

အကြောင်းသတ္တိ - အဝိဂတပစ္စယေန = မချုပ်ပျက်မှို

(၂၃) ဝိဂတ ပစ္စယောတိ

သမနန္တရ ဝိဂတာ စိတ္တ စေတသိကာ ဓမ္မာ၊ ပဋ္ဌပ္ပန္နာနံ စိတ္တ စေတသိကာနံ ဓမ္မာနံ၊ ဝိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

ဝိဂတပစ္စည်း ။ ။ (၁) ကင်းသည်ဖြစ်၍ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရား လည်းကောင်း။

(၂) တစ်ယောက်သော သတ္တဝါတွင် နာမ် တရားတို့ နှစ်ဌာနပြိုင်၍ ဖြစ်ခြင်း မရှိသည်ကို "ဝိဂတ ပစ္စည်း" ဆိုသတည်း။

စဉ်	ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်	ပစ္စယသတ္တိများ
၁	နာမ်	နာမ်	ဝိဂတ (အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ နတ္ထိ၊ အာသေဝန၊ သမ္မယုတ္တ)

ပစ္စည်း = အကြောင်း ပစ္စယုပ္ပန် = အကျိုး

နာမ် သမနန္တရဝိဂတာ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ — နာမ် ပဋ္ဌပ္ပန္နာနံ စိတ္တ စေတသိကာနံ ဓမ္မာနံ

၁။ နိဒါန်း - ဝိဂတပစ္စယောတိ = ဝိဂတပစ္စည်းဆို သည်မှာ

အကြောင်း - စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ = စိတ် စေတသိတ် တရားတို့သည်

- သမနန္တရဝိဂတာ = ချုပ်ပြီးသည့် မိမိ၏အခြားမဲ့၌
အကျိုး - ပဋ္ဌပ္ပန္နာနံ = မိမိနှင့်အတူဖြစ်ကြကုန်သော
- စိတ္တစေတသိကာဓမ္မာနံ = စိတ် စေတသိတ် တရားတို့အား
အကြောင်းသတ္တိ - ဝိဂတပစ္စယေန = ကင်းပြီးသည့် သတ္တိဖြင့်
နိဂုံး - ပစ္စယော = အကျိုးပြုသည်
- ဟောတိ = ဖြစ်၏။

(၂၄) အဝိဂတ ပစ္စယောတိ

စတ္တာရော ခန္ဓာ အရူပိနော၊ အညမညံ၊ အဝိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

စတ္တာရော မဟာဘူတာ၊ အညမညံ၊ အဝိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

သြက္ကန္တိက္ခဏေ နာမရူပံ၊ အညမညံ၊ အဝိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ၊ စိတ္တ သမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ၊ အဝိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

မဟာဘူတာ၊ ဥပါဒါ ရူပါနံ၊ အဝိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

စက္ခာယတနံ၊ စက္ခု ဝိညာဏ ဓာတုယာ၊ တံ သမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ

ဓမ္မာနံ၊ အဝိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

သောတာ ယတနံ၊ သောတ ဝိညာဏဓာတုယာ၊ တံ သမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ၊ အဝိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

ဃာနာယတနံ၊ ဃာန ဝိညာဏ ဓာတုယာ၊ တံ သမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ၊ အဝိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

ဇိဝှါယတနံ၊ ဇိဝှါဝိညာဏဓာတုယာ၊ တံ သမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ၊ အဝိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

ကာယာယတနံ၊ ကာယ ဝိညာဏ ဓာတုယာ၊ တံ သမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ၊ အဝိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

ရူပါယတနံ၊ စက္ခု ဝိညာဏ ဓာတုယာ၊ တံ သမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ၊ အဝိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

သဒ္ဒါယတနံ၊ သောတာ ဝိညာဏ ဓာတုယာ၊ တံ သမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ၊ အဝိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

ဂန္ဓာ ယတနံ၊ ဃာန ဝိညာဏ ဓာတုယာ၊ တံ သမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ၊ အဝိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

ရသာယတနံ၊ ဇိဝှါဝိညာဏ ဓာတုယာ၊ တံ သမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ၊ အဝိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ၊ ကာယ ဝိညာဏ ဓာတုယာ၊ တံ သမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ၊ အဝိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

ရူပါယတနံ၊ သဒ္ဒါယတနံ၊ ဂန္ဓာယတနံ၊ ရသာယတနံ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ၊ မနော ဓာတုယာ၊ တံ သမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ၊ အဝိဂတ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

အကြောင်းသတ္တိ	- အဝိဇ္ဇာတပစ္စယေန	= မချုပ်ပျက်မှု
နိဂုံး	- ပစ္စယော	= အကျိုးပြုသည်
	- ဟောတိ	= ဖြစ်၏။

၉။ အကြောင်း	-ဇိဝှါယတနံ	= လျှာအကြည်သည်
အကျိုး	- ဇိဝှါဝိညာဏာဓာတုယာ	= စားသိစိတ်အား လည်းကောင်း
	- တံသမ္ပယုတ္တကာနံ	= ထိုစားသိစိတ်နှင့် ယှဉ်ကြကုန်သော
	- ဓမ္မာနဉ္စ	= စေတသိတ်တရား တို့အားလည်းကောင်း
အကြောင်းသတ္တိ	- အဝိဇ္ဇာတပစ္စယေန	= မချုပ်ပျက်မှု
နိဂုံး	- ပစ္စယော	= အကျိုးပြုသည်
	- ဟောတိ	= ဖြစ်၏။

၁၀။ အကြောင်း	- ကာယာယတနံ	= ကိုယ်အကြည်သည်
အကျိုး	- ကာယဝိညာဏာဓာတုယာ	= ထိသိသိစိတ်အား လည်းကောင်း
	- တံသမ္ပယုတ္တကာနံ	= ထိုထိသိသိစိတ်နှင့် ယှဉ်ကြကုန်သော
	- ဓမ္မာနဉ္စ	= စေတသိတ်တရား တို့အားလည်းကောင်း

နိဂုံး	- ပစ္စယော	= အကျိုးပြုသည်
	- ဟောတိ	= ဖြစ်၏။

၂။ အကြောင်း	- စတ္တာရော မဟာဘူတာ	= ဓာတ်ကြီး(၄)ပါး တို့သည်
အကျိုး	- အညမညံ	= အချင်းချင်းအား
အကြောင်းသတ္တိ	- အဝိဇ္ဇာတပစ္စယေန	= မချုပ်ပျက်မှု
နိဂုံး	- ပစ္စယော	= အကျိုးပြုသည်
	- ဟောတိ	= ဖြစ်၏။

၃။ အကြောင်း	- ဩဇဋ္ဌမကဏော	= ပဋိသန္ဓေခဏ၌
	- နာမရူပံ	= နာမ်နှင့်ရုပ်တို့သည်
အကျိုး	- အညမညံ	= အချင်းချင်းအား
အကြောင်းသတ္တိ	- အဝိဇ္ဇာတပစ္စယေန	= မချုပ်ပျက်မှု
နိဂုံး	- ပစ္စယော	= အကျိုးပြုသည်
	- ဟောတိ	= ဖြစ်၏။

၄။ အကြောင်း	- စိတ္တာစေတသိကာဓမ္မာ	= စိတ္တာစေတသိတ် တရားတို့သည်
အကျိုး	- စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ	= စိတ်စေတသိတ် တို့ကြောင့်ဖြစ်ကြ ကုန်သော

	- ရူပါနံ	= ရုပ်တရားတို့အား
အကြောင်းသတ္တိ	- အဝိဂတပစ္စယေန	= မချုပ်ပျက်မှု
နိဂုံး	- ပစ္စယော	= အကျိုးပြုသည်
	- ဟောတိ	= ဖြစ်၏။

၅။ အကြောင်း	- မဟာဘူတာ	= မာတ်ကြီး(၄)ပါး တို့သည်
အကျိုး	- ဥပါဒါရူပါနံ	= မာတ်ကြီးကိုမှီ၍ ဖြစ်ကြကုန်သော ရုပ်တရားတို့အား
အကြောင်းသတ္တိ	- အဝိဂတပစ္စယေန	= မချုပ်ပျက်မှု
နိဂုံး	- ပစ္စယော	= အကျိုးပြုသည်
	- ဟောတိ	= ဖြစ်၏။

၆။ အကြောင်း	- စက္ခာယတနံ	= မျက်စိအကြည် သည်
အကျိုး	- စက္ခုဝိညာဏာဓာတုယာ	= မြင်သိစိတ်အား လည်းကောင်း
	- တံသမ္ပယုတ္တကာနံ	= ထိုမြင်သိစိတ်နှင့် ယှဉ်ကြကုန်သော
	- ဓမ္မာနဉ္စ	= စေတသိတ်တရား တို့အားလည်းကောင်း

အကြောင်းသတ္တိ	- အဝိဂတပစ္စယေန	= မချုပ်ပျက်မှု
နိဂုံး	- ပစ္စယော	= အကျိုးပြုသည်
	- ဟောတိ	= ဖြစ်၏။

၇။ အကြောင်း	- သောတာယတနံ	= နားအကြည်သည်
အကျိုး	- သောတဝိညာဏာဓာတုယာ	= ကြားသိစိတ်အား လည်းကောင်း
	- တံသမ္ပယုတ္တကာနံ	= ထိုကြားသိစိတ်နှင့် ယှဉ်ကြကုန်သော
	- ဓမ္မာနဉ္စ	= စေတသိတ်တရား တို့အားလည်းကောင်း
အကြောင်းသတ္တိ	- အဝိဂတပစ္စယေန	= မချုပ်ပျက်မှု
နိဂုံး	- ပစ္စယော	= အကျိုးပြုသည်
	- ဟောတိ	= ဖြစ်၏။

၈။ အကြောင်း	- ဃာနာယတနံ	= နှာခေါင်းအကြည် သည်
အကျိုး	- ဃာနဝိညာဏာဓာတုယာ	= နံသိစိတ်အား လည်းကောင်း
	- တံသမ္ပယုတ္တကာနံ	= ထိုနံသိစိတ်နှင့် ယှဉ်ကြကုန်သော
	- ဓမ္မာနဉ္စ	= စေတသိတ်တရား တို့အားလည်းကောင်း

	- တံသမွယုတ္တကာနံ	= ထိုမနောဓာတ်နှင့် ယှဉ်ကြကုန်သော
	- ဓမ္မာနဥ္စ	= စေတသိတ်တရား တို့အားလည်းကောင်း
အကြောင်းသတ္တိ	- အဝိဂတပစ္စယေန	= မချုပ်ပျက်မှီ
နိဂုံး	- ပစ္စယော	= အကျိုးပြုသည်
	- ဟောတိ	= ဖြစ်၏။
၁၇။ အကြောင်း	- ယံ ရူပံ နိဿယ	= အကြင်ဟဒယကို အမှီပြု၍
အကျိုး	- မနောဓာတု စ	= မနောဓာတ်သည် လည်းကောင်း
	- မနောဝိညာဏဓာတုစ	= ကြံသိစိတ်သည် လည်းကောင်း
	- ဝတ္ထုန္တိ	= ဖြစ်ကြကုန်၏။
အကြောင်း	- တံ ရူပံ	= အကြင်ဟဒယရုပ် သည်
အကျိုး	- မနောဓာတုယာ စ	= မနောဓာတ်အား လည်းကောင်း
	- မနောဝိညာဏဓာတုစ	= ကြံသိစိတ်သည် လည်းကောင်း
	- တံသမွယုတ္တကာနံ	= ထိုကြံသိစိတ်နှင့် ယှဉ်ကြကုန်သော

အကြောင်းသတ္တိ	- အဝိဂတပစ္စယေန	= မချုပ်ပျက်မှီ
နိဂုံး	- ပစ္စယော	= အကျိုးပြုသည်
	- ဟောတိ	= ဖြစ်၏။
၁၁။ အကြောင်း	- ရူပါယတနံ	= အဆင်းမျိုးစုံ တို့သည်
အကျိုး	- စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ	= မြင်သိစိတ်အား လည်းကောင်း
	- တံသမွယုတ္တကာနံ	= ထိုမြင်သိစိတ်နှင့် ယှဉ်ကြကုန်သော
	- ဓမ္မာနဥ္စ	= စေတသိတ်တရား တို့အားလည်းကောင်း
အကြောင်းသတ္တိ	- အဝိဂတပစ္စယေန	= မချုပ်ပျက်မှီ
နိဂုံး	- ပစ္စယော	= အကျိုးပြုသည်
	- ဟောတိ	= ဖြစ်၏။
၁၂။ အကြောင်း	- သဒ္ဒါယတနံ	= အသံမျိုးစုံတို့သည်
အကျိုး	- သောတဝိညာဏဓာတုယာ	= ကြားသိစိတ်အား လည်းကောင်း
	- တံသမွယုတ္တကာနံ	= ထိုကြားသိစိတ်နှင့် ယှဉ်ကြကုန်သော
	- ဓမ္မာနဥ္စ	= စေတသိတ်တရား တို့အားလည်းကောင်း

အကြောင်းသတ္တိ - အဝိဂတပစ္စယေန = မချုပ်ပျက်မှီ
နိဂုံး - ပစ္စယော = အကျိုးပြုသည်
- ဟောတိ = ဖြစ်၏။

၁၃။ အကြောင်း - ဂန္ဓာယတနံ = အနံ့မျိုးစုံတို့သည်
အကျိုး - ဃာနဝိညာဏဓာတုယာ = နံ့သိစိတ်အာဒိ
လည်းကောင်း
- တံသမ္ပယုတ္တကာနံ = ထိုနံ့သိစိတ်နှင့်
ယှဉ်ကြကုန်သော
- ဓမ္မာနဥ္စ = စေတသိတ်တရား
တို့အားလည်းကောင်း

အကြောင်းသတ္တိ - အဝိဂတပစ္စယေန = မချုပ်ပျက်မှီ
နိဂုံး - ပစ္စယော = အကျိုးပြုသည်
- ဟောတိ = ဖြစ်၏။

၁၄။ အကြောင်း -ရသာယတနံ = အရသာမျိုးစုံတို့
သည်
အကျိုး - ဇိဝှါဝိညာဏဓာတုယာ = စားသိစိတ်အာဒိ
လည်းကောင်း
- တံသမ္ပယုတ္တကာနံ = ထိုစားသိစိတ်နှင့်
ယှဉ်ကြကုန်သော
- ဓမ္မာနဥ္စ = စေတသိတ်တရား
တို့အားလည်းကောင်း

အကြောင်းသတ္တိ - အဝိဂတပစ္စယေန = မချုပ်ပျက်မှီ
နိဂုံး - ပစ္စယော = အကျိုးပြုသည်
- ဟောတိ = ဖြစ်၏။

၁၅။ အကြောင်း - ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ = အတွေ့မျိုးစုံတို့
သည်
အကျိုး - ကာယဝိညာဏဓာတုယာ = ထိသိသိစိတ်အာဒိ
လည်းကောင်း
- တံသမ္ပယုတ္တကာနံ = ထိုထိသိသိစိတ်နှင့်
ယှဉ်ကြကုန်သော
- ဓမ္မာနဥ္စ = စေတသိတ်တရား
တို့အားလည်းကောင်း

အကြောင်းသတ္တိ - အဝိဂတပစ္စယေန = မချုပ်ပျက်မှီ
နိဂုံး - ပစ္စယော = အကျိုးပြုသည်
- ဟောတိ = ဖြစ်၏။

၁၆။ အကြောင်း - ရူပါယတနံ = အဆင်းမျိုးစုံတို့
သည်
- သဒ္ဒါယတနံ = အသံမျိုးစုံတို့သည်
- ဂန္ဓာယတနံ = အနံ့မျိုးစုံတို့သည်
- ရသာယတနံ = အရသာမျိုးစုံတို့
သည်
- ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ = အတွေ့မျိုးစုံတို့
သည်
အကျိုး - မနောဓာတုယာ = အာရုံကိုခံယူသည့်
မနောဓာတ်အာဒိ
လည်းကောင်း

ပေါင်းဆုံခြင်းကြောင့်၊ ဖဿော = ဖဿသည်၊ သမ္ဘဝတိ = ဖြစ်၏။ သူတို့ (၃)ဦးပေါင်းဆုံလိုက်တဲ့ အတွေ့လေးကို ဘာလို့ခေါ်သလဲ . . . ဖဿလို့ ခေါ်ပါတယ်ဘုရား။ ဖဿတဲ့ အခုအတ္ထိပစ္စည်းပါဠိတော်မှာတော့ မပါလာတော့ပေဘူး။ မပါလာသော်လည်း သူက တရားနာပရိသတ်များသန္တာန်မှာ ဆက်ပြီးတော့ ဖြစ်သွားတာပါပဲ။ မဖြစ်သွားပါဘူးလား . . . ဖြစ်သွားပါတယ်ဘုရား။

ဖဿပစ္စယာ = ဖဿဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊
ဝေဒနာ = ဝေဒနာသည်၊
သမ္ဘဝတိ = ဖြစ်၏။

ကြည့်လိုက်တဲ့အခါ မြင်လို့ကောင်းသလိုလို၊ မြင်လို့မကောင်းသလိုလို၊ အလယ်အလတ်လိုလို (၃)မျိုးလုံးပဲ တွေ့နိုင်ပါတယ်။ ကောင်းတဲ့ဝေဒနာလည်း ဖြစ်သွားနိုင်တယ်။ ဆိုးတဲ့ဝေဒနာလည်း ဖြစ်သွားနိုင်တယ်။ အလယ်အလတ်ရှိတဲ့ ဝေဒနာလည်း ဖြစ်သွားနိုင်တယ်။

တရားနာပရိသတ်များ အဆင်းကောင်းကောင်း မြင်တဲ့အခါကျတော့ သုခဝေဒနာ ကောင်းတဲ့ဝေဒနာတွေ မဖြစ်တတ်ပါဘူးလား . . . ဖြစ်တတ်ပါတယ်ဘုရား။ မကောင်းတဲ့ အဆင်းတွေ မြင်ရတော့လည်း ဒုက္ခဝေဒနာဖြစ်တယ်။ တစ်ခါတလေလည်း သာမညအဆင်းပဲ၊ သာမညနှလုံးသွင်းပဲဆိုရင်တော့ ဥပေက္ခာဝေဒနာဖြစ်တယ်။

ဖဿပစ္စယာ = ဖဿဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊
ဝေဒနာ = ဝေဒနာသည်၊
သမ္ဘဝတိ = ဖြစ်၏။
ဝေဒနာပစ္စယာ= ဝေဒနာဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊

- **ဓမ္မာနဉ္စ** = **စေတသိတ်တရားတို့အားလည်းကောင်း**

အကြောင်းသတ္တိ - **အဝိဂတပစ္စယေန** = **မချုပ်ပျက်မှီ**
နိဂုံး - **ပစ္စယော** = **အကျိုးပြုသည်**
- **ဟောတိ** = **ဖြစ်၏။**

ဆောင်ပုဒ်။ ။ **မြင်သိရာတွင်၊ မမှတ်လျှင်၊ သံသာလည်ပတ်သည်။**
ကြားသိရာတွင်၊ မမှတ်လျှင်၊ သံသာလည်ပတ်သည်။
နံသိရာတွင်၊ မမှတ်လျှင်၊ သံသာလည်ပတ်သည်။
စားသိရာတွင်၊ မမှတ်လျှင်၊ သံသာလည်ပတ်သည်။
ထိသိရာတွင်၊ မမှတ်လျှင်၊ သံသာလည်ပတ်သည်။
ကြံသိရာတွင်၊ မမှတ်လျှင်၊ သံသာလည်ပတ်သည်။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ **မြင်သိရာတွင်၊ ရှုမှတ်လျှင်၊ အစဉ်ပြတ်နိုင်သည်။**
ကြားသိရာတွင်၊ ရှုမှတ်လျှင်၊ အစဉ်ပြတ်နိုင်သည်။
နံသိရာတွင်၊ ရှုမှတ်လျှင်၊ အစဉ်ပြတ်နိုင်သည်။
စားသိရာတွင်၊ ရှုမှတ်လျှင်၊ အစဉ်ပြတ်နိုင်သည်။
ထိသိရာတွင်၊ ရှုမှတ်လျှင်၊ အစဉ်ပြတ်နိုင်သည်။
ကြံသိရာတွင်၊ ရှုမှတ်လျှင်၊ အစဉ်ပြတ်နိုင်သည်။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ **ဖြစ်တိုင်းရုပ်နာမ်၊ ချုပ်ပျက်ဟန်၊ ဧကန်ရှုရမည်။**

(၁) အဝိဂတပစ္စည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုမှတ်ပုံ

ဝိပဿနာရှုဖို့ ဒီနေရာမှာ စုံစုံလင်လင် တွေ့ရတာကတော့ ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒ်လည်ပတ်ပုံ ဒီမှာ အခြေခံတွေ ပါလာပါတယ်။

တစ်ချိန်သောအခါမှာ မြတ်စွာဘုရား ဉာတိကရွာ၊ အုတ်တိုက်ပြာသာဒ်ကျောင်းမှာ သီတင်းသုံးနေတယ်။ တစ်ပါးတည်း သီတင်းသုံးနေတယ်။ အဲဒီမှာ သီတင်းသုံးနေတဲ့အခါ မြတ်စွာဘုရားဉာဏ်တော်မှာ ဆင်ခြင်တဲ့စိတ်တွေ ဖြစ်လာတယ်တဲ့။

(၃၁)ဘုံကို အာရုံပြုပြီးတော့ သတ္တဝါတွေ သံသရာဝဋ်ဒုက္ခတွေမှာ လည်ပတ်နေတာကို မြတ်စွာဘုရားဉာဏ်တော်ဖြင့် ဆင်ခြင်ကြည့်တယ်။ လည်ပတ်ပုံဆင်ခြင်ပြီးတော့ ဝဋ်ဒုက္ခ ဖြစ်ကြောင်းတွေ ဆင်ခြင်တော်မူပါတယ်။ ဆင်ခြင်ပြီးတော့ ဝဋ်ဒုက္ခတွေ ပြတ်ကြောင်းတွေ မြတ်စွာဘုရား ဆက်လက်ပြီးတော့ ဆင်ခြင်တယ်။ ဆင်ခြင်ပြီးတဲ့အခါ မြတ်စွာဘုရား နှုတ်တော်ဖြင့် တစ်ခါရွတ်တော်မူပါတယ်။ နှုတ်တော်ဖြင့် တစ်ခါရွတ်ပုံကတော့ မြတ်စွာဘုရား ရွတ်တဲ့အထဲမှာ ဒီပါဠိတော်မှာပါတဲ့ အခြေခံ(၃)ချက် ပါနေတယ်။ စက္ခာယတနံ၊ ရူပါယတနံ၊ စက္ခုဝိညာဏာဓာတုယာ၊ ဒီ(၃)ခုပါနေတယ်။ ဒီ(၃)ခုက သံသရာဝဋ်ဒုက္ခဖြစ်ကြောင်း အခြေခံတွေပဲတဲ့။

စက္ခုဉ္စ ပဋိစ္စ ရူပေစ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စက္ခုဝိညာဏံ။ တိဏ္ဏံ သင်္ဂတိ ဖဿော။ ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ၊ ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ၊ တဏှာ ပစ္စယာ ဥပါဒါနံ၊ ဥပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေါ၊ ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ၊ ဇာတိပစ္စယာ ဇရာ မရဏံ သောကပရိဒေဝ ဒုက္ခ ဒေါမနဿုပါယာ

သာ သမ္ဘဝန္တီ၊ ဧဝမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမုဒယော ဟောတိ။

(၃၁)ဘုံမှာရှိနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါတွေဖြစ်နေရတဲ့ ဝဋ်ဒုက္ခအဆက်ဆက်ကို မြတ်စွာဘုရားဉာဏ်တော်ဖြင့် ဆင်ခြင်တယ်။ နောက်ပြီးမှ ရွတ်ဆိုလိုက်တယ်။

စက္ခုဉ္စ = မျက်စိအကြည်ကိုလည်းကောင်း၊
ရူပေစ = ရူပါရုံတို့ကိုလည်းကောင်း၊
ပဋိစ္စ = စွဲ၍၊
စက္ခုဝိညာဏံ = စက္ခုဝိညာဏ်သည်၊
ဥပ္ပဇ္ဇတိ = ဖြစ်၏။
စက္ခုံ = မျက်စိအကြည်၊ အတ္ထိပစ္စည်းတရားဖြစ်တယ်။
ရူပေစ = ရူပါရုံဆိုတာလည်း အတ္ထိပစ္စည်းတရားဖြစ်တယ်။
ပဋိစ္စ = သူတို့နှစ်ပါးကို အကြောင်းပြု၍ စွဲ၍၊
စက္ခုဝိညာဏံ = စက္ခုဝိညာဏ်သည်၊
ဥပ္ပဇ္ဇတိ = ဖြစ်၏။

စက္ခုဝိညာဏာဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ မတွေ့ရပါဘူးလား . . . တွေ့ရပါတယ်ဘုရား။ အဲဒါကစပြီးတော့ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် လည်သွားနိုင်တယ်တဲ့။

မျက်စိအကြည်မှာ ရူပါရုံအဆင်းလာတိုက်တော့ မြင်သိစိတ်ဖြစ်။ မြင်သိစိတ်ဖြစ်ပြီးတော့ တိဏ္ဏံ သင်္ဂတိ ဖဿော။ တိဏ္ဏံ = မျက်စိအကြည် အဆင်းရူပါရုံ စက္ခုဝိညာဏ်တို့၏ ပေါင်းဆုံခြင်းသည်၊ (၀၊)

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားတွေ၊ ဝဋ်ဒုက္ခတွေ အကြောင်းအကျိုး ဆက်စပ်ပြီးတော့ ဖြစ်နေပုံ မြတ်စွာဘုရားဉာဏ်တော်မှာ ထင်ရှားပြီတော့ ရွတ်ဆိုတော် မူတာပါပဲတဲ့။ တိုတိုပြောတော့ မျက်စိကနေပြီး ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်လည်ပုံပါပဲ။ မျက်စိကနေ မလည်သွားပါဘူးလား . . . လည်သွားပါတယ်ဘုရား။ လည်သွားတယ်။ ထို့နောက်တစ်ခါ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ချုပ်ငြိမ်းပုံကို ဝဋ်ဒုက္ခတွေချုပ် ငြိမ်းပုံကိုလည်း မြတ်စွာဘုရား ဆက်လက်ပြီးတော့ ဆင်ခြင်တော်မူပါတယ်တဲ့။

စက္ခုဉ္စ ပဋိစ္စ ရူပေစ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စက္ခုဝိညာဏံ။ တိဏ္ဏံ သင်္ဂတိ ဖဿော။ ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ၊ ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ၊ တဿာ ယေဝ တဏှာယ အသေသ ဝိရာဂနိရောဓာ ဥပါဒါနနိရောဓော၊ ဥပါ ဒါနနိရောဓာ ဘဝနိရောဓော၊ ဘဝနိရောဓာ ဇာတိနိရောဓော၊ ဇာတိနိ ရောဓာ ဇရာ မရဏံ သောကပရိဒေဝ ဒုက္ခဒေါမနဿုပါယာသာ နိရု ဇ္ဈန္တိ၊ ဧဝမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ နိရောဓော ဟောတိ။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်စက်ရဟတ်ကြီး ချုပ်ငြိမ်းသွားတာ၊ ပြတ်သွားတာကိုလည်း မြတ်စွာဘုရားဉာဏ်တော်မှာ ထင်လာလို့ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားပါတယ်။

စက္ခုဉ္စ = မျက်စိအကြည်ကိုလည်းကောင်း၊
ရူပေစ = ရူပါရုံတို့ကိုလည်းကောင်း၊
ပဋိစ္စ = စွဲ၍၊
စက္ခုဝိညာဏံ = စက္ခုဝိညာဏ်သည်၊
ဥပ္ပဇ္ဇတိ = ဖြစ်၏။

တဏှာ = စွဲလမ်းတပ်မက်ခြင်းတဏှာသည်၊
သမ္ဘဝတိ = ဖြစ်၏။

ဝေဒနာဖြစ်ရင်တော့ တဏှာကတော့ တစ်မျိုးမျိုးတော့ ဖြစ်တော့မှာပဲတဲ့။ သုခဝေဒနာကြောင့် တဏှာဖြစ်တာကတော့ မထင်ရှားပါဘူးလား . . . ထင်ရှားပါတယ်ဘုရား။ သုခဆိုတော့ သာယာတဲ့ တဏှာဖြစ်တယ်။

ဒုက္ခဝေဒနာကြောင့်လည်း တဏှာပဲ ဖြစ်တာပါပဲတဲ့။ ဆင်းရဲတွေနဲ့ တွေ့ရတော့ ချမ်းသာကိုပဲ ကောင်းတဲ့ခံစားခြင်းတွေကိုပဲ မျှော်လင့်တောင့်တတယ်။ ဆင်းရဲနဲ့တွေ့တော့ ဆင်းရဲကိုတော့ မလိုချင်ဘူး။ ချမ်းသာတာကိုပဲ လိုချင်တယ်။ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါတွေရဲ့စိတ်မှာ မဖြစ်ပါဘူးလား . . . ဖြစ်ပါတယ်ဘုရား။ ချမ်းသာကို လိုချင်တာလေးဟာ တရားကိုယ်ကောက်လိုက်တော့ တဏှာပါပဲ။ ဒုက္ခကလည်း တဏှာကို ကျေးဇူးမပြုပါဘူးလား . . . ကျေးဇူးပြုပါတယ်ဘုရား။ ဒုက္ခဝေဒနာကလည်း တဏှာကိုပဲ ကျေးဇူးပြုတယ်။ တချို့ တချို့ပုဂ္ဂိုလ်က ဉာဏ်မမီတော့ “ဒုက္ခက ဘယ့်နှယ်တဏှာကို ကျေးဇူးပြုမှာတုံးဘုရား”တဲ့။ မသိမှ မသိဘဲကိုးလို့။ ဒုက္ခတွေ့ရတော့ ချမ်းသာကိုပဲ မလိုချင်ပါဘူးလား . . . လိုချင်ပါတယ်ဘုရား။ ချမ်းသာကိုပဲ တောင့်တတော့ တဏှာပဲ မဖြစ်ပါဘူးလား . . . တဏှာပဲ ဖြစ်ပါတယ်ဘုရား။

ဒါကြောင့် . . .

ဝေဒနာပစ္စယာ = ဝေဒနာဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊
တဏှာ = စွဲလမ်းတပ်မက်ခြင်းတဏှာသည်၊
သမ္ဘဝတိ = ဖြစ်၏။
တဏှာပစ္စယာ = တဏှာဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊

ဥပါဒါနံ = စွဲလမ်းခြင်းသည်၊
သမ္ဘဝတိ = ဖြစ်၏။

တဏှာဖြစ်ပြီး တပ်မက်ပြီးရင် စွဲလမ်းသွားတာပါပဲ။ စွဲလမ်းမှု ဖြစ်တယ်။

ဥပါဒါနပစ္စယာ= ဥပါဒါန်ဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊
ဘဝေါ = ဘဝသည်၊
သမ္ဘဝတိ = ဖြစ်၏။

စွဲလမ်းတော့ ရအောင်ပြု ကံတွေပြု။ ကမ္မဘဝတွေဖြစ်တယ်။ မဖြစ်ပါဘူးလား . . . ဖြစ်ပါတယ်ဘုရား။

ဥပါဒါနပစ္စယာ= ဥပါဒါန်ဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊
ဘဝေါ = ကမ္မဘဝ ဥပပတ္တိဘဝသည်၊
သမ္ဘဝတိ = ဖြစ်၏။
ဘဝပစ္စယာ = ကမ္မဘဝဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊
ဇာတိ = ပဋိသန္ဓေနေရခြင်းသည်၊
သမ္ဘဝတိ = ဖြစ်၏။

ကံတွေပြုတော့ ပဋိသန္ဓေ မနေရပါဘူးလား . . . နေရပါတယ်ဘုရား။ ပဋိသန္ဓေနေရတယ်ဆိုတာ တရားနာပရိသတ်များ သိပြီးသားပဲ။ ချမ်းသာပါသလား၊ ဆင်းရဲပါသလား . . . ဆင်းရဲပါတယ်ဘုရား။ အို . . . (၉)လ (၁၀) အမိဝမ်းတွင်းမှာ ဒုက္ခတွေခံလိုက်ရတာ မသိလို့သာ၊ သိရင်တော့ နေကိုနေချင်တော့မှာမဟုတ်ဘူး။ ဟို . . . ပဋိသန္ဓေ အခါမှာ မသိတတ်တဲ့အရွယ်ဆိုတော့ ခံသာခံနေရတယ်။ မသိတော့ မသိဘူး။ အင်မတန်များပြားတဲ့ ဒုက္ခကြီးပဲ။

ဇာတိပစ္စယာ = ပဋိသန္ဓေနေရခြင်းတည်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊
ဇာတိ = ပဋိသန္ဓေနေရခြင်းသည်၊
သမ္ဘဝတိ = ဖြစ်၏။

ဇာတိဖြစ်လာပြီးရင် လူရယ်လို့ဖြစ်လာပြီးရင် မအိုရတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ရယ်လို့ . . . မရှိပါဘုရား။ မသေရတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်လို့လည်း . . . မရှိပါဘုရား။ မရှိဘူး။ သေရမှာမုချပဲ။ မြတ်စွာဘုရားဉာဏ်တော်မှာ သိနေပြီ။ ဆင်ခြင်ပြီးတော့ ရွတ်ဆိုသရဇ္ဈာယ်ပါတယ်တဲ့။

သောကပရိဒေဝ = စိုးရိမ်ရခြင်း၊ ငိုကြွေးရခြင်း၊ ကိုယ်ဆင်းရဲ
ဒုက္ခဒေါမနဿုပါယာသာ စိတ်ဆင်းရဲဖြစ်ရခြင်း ပြင်းစွာပူပန်ခြင်း တို့သည်၊
သမ္ဘဝန္တိ = ဖြစ်ကုန်၏။
ဧဝံ = ဤသို့သော အကြောင်းအဆက်ဆက်ဖြင့်၊
ကေဝလဿ = ချမ်းသာမဖက် ဆင်းရဲသက်သက်သာ ဖြစ်သော၊
ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ = ဆင်းရဲအစုကြီး၊
သမုဒယော = ဖြစ်ခြင်းသည်၊
ဟောတိ = ဖြစ်၏။
ဣတိ = ဤသို့၊
ဘဂဝါ = မြတ်စွာဘုရားသည်၊
အဝေါစ = ကရုဏာရှေ့သွား ပညာအားဖြင့် ဟောကြားတော်မူခဲ့ပါပေသတည်း . . . ။

သာဓု . . . သာဓု . . . သာဓုပါဘုရား။

သွားတော့ **တဏှာဖြစ်ခွင့်မရဘူး။ ဝိပဿနာရှုလို့ အခြေခံသမာဓိလေး ဖြစ်တာနဲ့ တဏှာဟာ ပြတ်သွားတော့တာပဲ**။ ဝိပဿနာဉာဏ်တွေ ရင့်ကျက်လာရင်တော့ ပိုပြီးတော့ မပြတ်ဘူးလား . . . ပိုပြီးတော့ ပြတ်ပါတယ်ဘရား။ ဒီတော့ **ဝိပဿနာမရှုလို့ရှိရင်တော့ သံသရာလည်နေမှာပဲ** တဲ့။ တရားနာပရိသတ်များကတော့ လည်ချင်ပါသေးလား . . . မလည်ချင်ပါဘုရား။

ကေဝလဿ = ချမ်းသာမဖက် ဆင်းရဲသက်သက်သာဖြစ်သော၊
ဧတဿ = ဤဆင်းရဲအစုဇ်၏၊
သမုဒယော = ဖြစ်ခြင်းသည်၊
ဟောတိ = ဖြစ်၏။

ဆင်းရဲကြီးတွေပါပဲတဲ့။ ဒီဘဝလည်းဆင်းရဲ၊ နောင်ဘဝလည်း ဆင်းရဲ၊ ဘဝရယ်လို့ဖြစ်လာရင်တော့ ဆင်းရဲနဲ့ မတွေ့ရပါဘူးလား . . . တွေ့ရပါတယ်ဘုရား။ ချမ်းသာလေးလည်း . . . ရှိပါတယ်ဘုရား။ လျှောက်ထားဖို့ မကောင်းဘူးလား . . . ကောင်းပါတယ်ဘုရား။ အဲဒီ ချမ်းသာကလည်း မြတ်စွာဘုရားဉာဏ်အမြင်ကတော့ ဝိပရိဏာမဒုက္ခ ဆင်းရဲတစ်မျိုးပဲ။ ဖောက်ပြန် ဖောက်ပြန်သွားတယ်တဲ့။ ချမ်းသာသလိုလို နဲ့ သူက ဒုက္ခပေးနေတာပဲ။ ဝိပရိဏာမဒုက္ခ သားတွေ သမီးတွေ စည်းစိမ်ဥစ္စာတွေ ပြည့်စုံ၊ လောကီချမ်းသာတွေ မရှိနေပါဘူးလား . . . ရှိနေပါတယ်ဘုရား။ မြဲပါရဲ့လား . . . မမြဲပါဘုရား။ မမြဲဘူး။

တစ်ခါတလေ ရုတ်တရက် မမျှော်လင့်ဘဲနဲ့ ပျက်စီးသွားလိုက်တော့ အဲဒီပြည့်စုံနေတဲ့ ချမ်းသာထက် ပိုပြီးတော့ ဆင်းရဲမသွားဘူးလား . . . ပိုပြီးတော့ ဆင်းရဲသွားပါတယ်ဘုရား။ ချစ်ခင်တဲ့ သားငယ်

တိဏ္ဏံ = မျက်စိအကြည် ရူပါရုံ မြင်သိစိတ်တို့၏ ပေါင်းဆုံခြင်းကြောင့်၊
ဖဿော = ဖဿသည်၊
သမ္ဘဝတိ = ဖြစ်၏။
ဖဿပစ္စယာ = ဖဿဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊
ဝေဒနာ = ဝေဒနာသည်၊
သမ္ဘဝတိ = ဖြစ်၏။
ဝေဒနာပစ္စယာ = ဝေဒနာဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊
တဏှာ = စွဲလမ်းတပ်မက်ခြင်းတဏှာသည်၊
သမ္ဘဝတိ = ဖြစ်၏။
အသေသဝိရာဂနိရောဓော = အကြွင်းမဲ့ချုပ်ခြင်းကြောင့်၊
ဥပါဒါနနိရောဓော = ဥပါဒါန်ချုပ်ခြင်းကြောင့်၊
ဟောတိ = ဖြစ်၏။
ဥပါဒါနနိရောဓော = ဥပါဒါန်ချုပ်ခြင်းကြောင့်၊
ဘဝနိရောဓော = ဘဝချုပ်ခြင်းသည်၊
ဟောတိ = ဖြစ်၏။
ဇာတိနိရောဓော = ဇာတိ၏ချုပ်ခြင်းသည်၊
ဟောတိ = ဖြစ်၏။
ဇရာ မရဏံ = အိုရခြင်း သေရခြင်းသည်၊
နိရုဇ္ဈတိ = ချုပ်၏။

သောကပရိဒေဝ = စိုးရိမ်းရခြင်း၊ ငိုကြွေးရခြင်း၊ ကိုယ်ဆင်းရဲ
ဒုက္ခဒေါမနဿုပါယာသာ စိတ်ဆင်းရဲဖြစ်ရခြင်း ပြင်းစွာပူပန်ခြင်း တို့သည်၊
နိရုဇ္ဈတိ = ချုပ်၏။
ဧဝံ = ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောအကြောင်း ချုပ်ခြင်း အဆက်ဆက်ဖြင့်၊
ကေဝလဿ = ချမ်းသာမဖက် ဆင်းရဲသက်သက်ဖြစ်သော၊
ဟောတိ = ဖြစ်၏။
ဣတိ = ဤသို့၊
ဘဂဝါ = မြတ်စွာဘုရားသည်၊
အဝေါစ = ကရုဏာရှေ့သွား ပညာအားဖြင့် ဟောကြားတော်မူခဲ့ပါပေသတည်း . . . ။

သာဓု . . . သာဓု . . . သာဓုပါဘုရား။

(၂) အဝိဇ္ဇာပစ္စည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုမှတ်ပုံ

ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ။ ဝေဒနာကြောင့် တဏှာဖြစ်။ အဲဒီ တဏှာ အကြွင်းမဲ့ချုပ်သွားပြီဆိုလို့ရှိရင် အဆက်အဆက် အကုန်ချုပ်တော့တာပါပဲတဲ့။ **ဝေဒနာကတော့ မဖြစ်ဘဲ မနေဘူး။ ဖြစ်မှာပဲ**။ အဲဒီ **ဝေဒနာကြောင့်ဖြစ်တဲ့ တဏှာချုပ်သွားရင်တော့ ချုပ်အောင် ရှုမှတ်**

နှိုင်တယ်ဆိုရင်တော့ ဝေဒနာမှာ စွဲလမ်းနေတဲ့ တဏှာချုပ်သွားတော့ ဝေဒနာမှာ ငြိကပ်နေတဲ့ တဏှာချုပ်သွားတော့ **ဥပါဒါန်းလည်းချုပ်**၊ ဥပါဒါန်ချုပ်တော့ ကမ္မဘဝတွေလည်းချုပ်၊ ဘဝချုပ်တော့ ဇာတိချုပ်၊ ဇာတိချုပ်တော့ ဇရာ မရဏ = အိုရခြင်း သေရခြင်းချုပ်၊ သောကတွေ ပရိဒေဝတွေ ငိုကြွေးရခြင်း၊ ပူဆွေးရခြင်း ဆင်းရဲဒုက္ခအမျိုးမျိုးတွေ ပြင်းစွာပူပန်ခြင်းတွေ ချုပ်သွားတာပါပဲ။ **"နိရောဓ" ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသို့ ရောက်သွားတာပဲ**၊ အပြီးတိုင် ချုပ်ငြိမ်းသွားတာ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်သွားကြတာပါပဲ။ သံသရာစက်ပြတ်ပုံဖြစ်တယ်။

ဘယ်ကနေ ဖြတ်ရမလဲဆိုရင် **တဏှာပြတ်အောင် ဖြတ်ရမယ်** ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပါယ်မပါလာပါဘူးလား . . . ပါလာပါတယ်ဘုရား။ တဏှာပြတ်အောင် ဖြတ်ချင်တယ်ဆိုတော့ **တဏှာကျမှ သွားဖြတ်ရင်တော့ လွယ်မှလွယ်ပါတော့မလား ...မလွယ်ပါ** ဘုရား။ **သူ့ရဲ့အကြောင်း ကစပြီး ဖြတ်ရမယ်။ ဝေဒနာကို ရှုမှတ်နိုင်လို့ရှိရင် တဏှာမဖြစ်တော့** ဘူး။ **မြင်ခိုက်၊ ကြားခိုက်၊ နံခိုက်၊ စားခိုက်ကတည်းက စပြီးတော့ အခု တရားနာပရိသတ်များ မှတ်နေတော့ တဏှာဖြစ်ခွင့်မရတော့ဘူး**။ ဝိပဿနာရှုနေတာ သံသရာစက်ကို ဖြတ်နေတာနဲ့ မတူပါဘူးလား . . . တူပါတယ်ဘုရား။

ဝိပဿနာရှုနေတော့ မြင်လျှင်မြင်ခိုက်မှာ မြင်တယ် မြင်တယ်လို့မှတ်၊ မြင်ကာမျှမတ္တမှာ တည်တည်သွားတော့ ဒီအဆင်းကို လိုချင်တဲ့တဏှာ ဖြစ်ပါရဲ့လား . . . မဖြစ်ပါဘုရား။ မဖြစ်တော့ဘူး။ မြင်ကာမျှမတ္တမှာတည်၊ ကြားကာမျှမတ္တမှာတည်၊ နံကာမျှမတ္တမှာတည်၊ စားကာမျှမတ္တမှာတည်၊ ထိကာမျှမတ္တမှာတည်၊ သိကာမျှမတ္တမှာ တည်တည်

နိရယမှိ = ငရဲ၌၊
သမပ္ပိတာ = ကျရောက်ကုန်သည်ဖြစ်၍၊
သောစန္တိ = အဖန်တလဲလဲစိုးရိမ်ကြရကုန်၏။
ဣတိ = ဤသို့၊
ဘဂဝါ = မြတ်စွာဘုရားသည်၊
အဝေါစ = ကရုဏာရှေ့သွား ပညာအားဖြင့် ဟောကြားတော်မူခဲ့ပါပေသတည်း . . . ။

သာဓု . . . သာဓု . . . သာဓုပါဘုရား။

(၃) အဝိဂတပစ္စည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုမှတ်ပုံ

တိုင်းစွန်တိုင်းဖျားမှာနေကြတဲ့ မြို့သူမြို့သားတွေ မိမိတို့မြို့ကို သူပုန်သူကန်တွေရန်မှ လုံခြုံအောင် စောင့်ရှောက်ရသကဲ့သို့ မိမိတို့ မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကိုယ်၊ စိတ်တည်းဟူသော ခန္ဓာကိုယ်ကို လုံခြုံအောင်စောင့်ကြ၊ သံသရာစက်ပြတ်အောင် အားထုတ်ကြ၊ ဘုရားပွင့်နေတဲ့အခိုက်အတန့် မလွန်သေးခင် ရှိနေတဲ့အခိုက်အတန့် အားထုတ်ကြ။

ဘုရားပွင့်နေတဲ့အခိုက်အတန့် လွန်သွားပြီ၊ သာသနာကွယ်သွားပြီဆိုလို့ရှိရင်တော့ အားထုတ်လို့ မရတော့ဘူး။ မရတော့ များသောအားဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါတွေဟာ အပါယ်သံသရာသို့သာ ကျရောက်တာများကြတယ်။ ငရဲသို့ကျပြီးတော့ အဖန်ဖန်ပူပန်ကြရလိမ့်မယ်။ ဘယ်သူမိန့်ကြားပါသလဲ . . . မြတ်စွာဘုရား မိန့်ကြားပါတယ်ဘုရား။ မြတ်စွာဘုရား မိန့်ကြားတယ်။

သမီးငယ်တွေ တွေ့နေတာနဲ့ ချမ်းသာနေတဲ့အခိုက်မှာ သားငယ်သမီးငယ်တွေ အကြောင်းတစ်ပါးပါးကြောင့် ရုတ်တရက် မမျှော်လင့်ဘဲ ပျက်စီးသွားတယ်။ အို . . . ဆင်းရဲလိုက်တာ၊ အရင်ကချမ်းသာထက်ကို ပိုပြီးဆင်းရဲတယ်။ တစ်ခါတည်း ရူးသွားမလောက် မဖြစ်တတ်ပါဘူးလား . . . ဖြစ်တတ်ပါတယ်ဘုရား။ မဖောက်ပြန်ပါဘူးလား . . . ဖောက်ပြန်ပါတယ်ဘုရာရား။ **ဖောက်ပြန်တဲ့အတွက် မြတ်စွာဘုရားက ဝိပရိဏာမဒုက္ခတဲ့။ ချမ်းသာလို့မထင်ပါနဲ့။ ဖောက်ပြန်တတ်တဲ့ ဆင်းရဲဒုက္ခတစ်မျိုးပါပဲ။**

ဒါကြောင့် ကေဝလဿ = ချမ်းသာမဖက် ဆင်းရဲသက်သက်ဖြစ်သော၊ ဧတဿ = ဤဆင်းရဲအစု၏၊ သမုဒယော = ဖြစ်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ = ဖြစ်၏ဟု ဟောကြားတော်မူတာဖြစ်တယ်။

မရှုမှတ်ရင်တော့ ဆင်းရဲနဲ့ မုချတွေ့ရမှာပဲ။ ဒီဘဝမှာလည်း တွေ့ရ၊ နောက်နောင်ဘဝတွေမှာလည်း မရှုမှတ်နိုင်သမျှကာလပတ်လုံးတော့ တွေ့ရမှာပဲ။ ဆောင်ပုဒ်ကလေးပါ ထည့်ဆိုရအောင်။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ မြင်သိရာတွင်၊ မမှတ်လျှင်၊ သံသာလည်ပတ်သည်။
ကြားသိရာတွင်၊ မမှတ်လျှင်၊ သံသာလည်ပတ်သည်။
နံသိရာတွင်၊ မမှတ်လျှင်၊ သံသာလည်ပတ်သည်။
စားသိရာတွင်၊ မမှတ်လျှင်၊ သံသာလည်ပတ်သည်။
ထိသိရာတွင်၊ မမှတ်လျှင်၊ သံသာလည်ပတ်သည်။
ကြံသိရာတွင်၊ မမှတ်လျှင်၊ သံသာလည်ပတ်သည်။

မမှတ်ရင်တော့ မပြတ်တော့ မလည်ပတ်ပါဘူးလား . . . လည်ပတ်ပါတယ်ဘုရား။ လည်ပတ်တယ်တဲ့။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ မြင်သိရာတွင်၊ ရှုမှတ်လျှင်၊ အစဉ်ပြတ်နိုင်သည်။
ကြားသိရာတွင်၊ ရှုမှတ်လျှင်၊ အစဉ်ပြတ်နိုင်သည်။
နံသိရာတွင်၊ ရှုမှတ်လျှင်၊ အစဉ်ပြတ်နိုင်သည်။
စားသိရာတွင်၊ ရှုမှတ်လျှင်၊ အစဉ်ပြတ်နိုင်သည်။
ထိသိရာတွင်၊ ရှုမှတ်လျှင်၊ အစဉ်ပြတ်နိုင်သည်။
ကြံသိရာတွင်၊ ရှုမှတ်လျှင်၊ အစဉ်ပြတ်နိုင်သည်။

ရှုမှတ်လို့ရှိရင်တော့ သံသရာစက်ပြတ်တယ်။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် တရားတွေ သိပြီးတဲ့နောက်ပိုင်းမှာ ဖြတ်ဖို့ရာ အဓိကပါပဲ။ သိရုံမျှလေး သိထားရင်တော့ သိပ်တော့ နေရာမကျသေးဘူး။ သိရုံမျှသိတာကတော့ မြတ်စွာဘုရား တရားဒေသနာတော်ကိုသိရလို့ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ တရားဒေသနာတော်တွေ ပရိယတ္တိသာသနာကို ကြည်ညိုရတဲ့သဘော သက်ရောက်လို့ အတော်အသင့်တော့ကောင်းပါတယ်။ သိသာသိပြီးတော့ သံသရာစက်ပြတ်အောင် မမှတ်ဘူးဆိုရင်တော့လည်း နေရာမကျမှကျပါ့မလား . . . နေရာမကျပါဘုရား။ နေရာမကျဘူး။ သိပြီးရင်တော့ ပြတ်အောင် ဖြတ်နိုင်မှလည်း နေရာကျမယ်။

ဖြတ်နိုင်တဲ့ဘဝ၊ ဖြတ်နိုင်တဲ့အခြေခံရှိမှ ဖြတ်လို့ရတယ်။ ဖြတ်နိုင်တဲ့ ဘဝမျိုးမဟုတ်ဘူး၊ ဖြတ်နိုင်တဲ့အခြေခံမျိုး မရှိဘူးဆိုရင်တော့ ဖြတ်လို့ ရမှရပါ့မလား . . . မရပါဘုရား။ အကွဏ -ဆိုတဲ့ ခဏဆိုး (၈)မျိုးထဲ ရောက်နေရင်တော့ မဖြတ်နိုင်ဘူးတဲ့။

အခုတရားနာပရိသတ်များရောက်နေတဲ့ ခဏက ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒ နဝမ ခဏ-ဖြစ်တယ်။ ဗုဒ္ဓ-က မြတ်စွာဘုရား၊ ဥပ္ပါဒ-က ပွင့်တော်မူတာ၊ နဝမ-က(၉)ခုမြောက်၊ ခဏ-က အခွင့်ကောင်းအခွင့်သာ။ သံသရာစက်ကို ပြတ်အောင်ဖြတ်နိုင်တဲ့ အခွင့်ကောင်းအခွင့်သာဖြစ်တဲ့ သာသနာ

တော်ကြီးနဲ့ တရားနာပရိသတ်များ မတွေ့နေရပါဘူးလား . . . တွေ့နေရပါတယ်ဘုရား။ (၉)ခုမြောက် အခွင့်ကောင်းအခွင့်သာကြီးပဲ။ အဲဒီလို အခွင့်ကောင်းအခွင့်သာ ရထားတဲ့အခိုက်အတန့်မှာ ဖြတ်နိုင်တာဖြစ်တယ်။

အခွင့်ကောင်းအခွင့်သာကြီး လွန်သွားရင်တော့ မဖြတ်နိုင်တော့ဘူးတဲ့။ မြတ်စွာဘုရား မကြာခဏပဲ ဟောကြားပါတယ်။

နဂရံ ယထာ ပစ္ဆန္ဆံ၊ ဂုတ္တံ သန္တရဗာဟိရံ။
ဧဝံ ဂေါပေထ အတ္တာနံ၊ ခဏော ဝေ မာ ဥပစ္စဂါ။
ခဏာတီတာ ဟိ သောစန္တိ၊ နိရယမှိ သမပ္ပိတာ။

ပစ္ဆန္ဆံ = တိုင်းစွန်တိုင်းဖျားဦးဖြစ်သော၊
နဂရံ = မြို့ကို၊
သန္တရဗာဟိရံ = အတွင်းအပနှင့်တကွ၊
ဂုတ္တံ ယထာ = လုံခြုံအောင် စောင့်ရှောက်ရသကဲ့သို့၊
ဧဝံ = ဤအတူ၊
အတ္တာနံ = မိမိကိုယ်ကို(ဝါ)မျက်စိ နား နှာ လျှာ ကိုယ် စိတ် တည်းဟူသော မိမိကိုယ်ကို၊
ဂေါပေထ = လုံခြုံအောင် စောင့်ရှောက်ကြကုန်လော့။
ခဏော = ဘုရားပွင့်တော်မူလာသော အခွင့်ကောင်းအခါကောင်းသည်၊
မာ ဥပစ္စဂါ = မလွန်သွားစေလင့်။
ခဏာတီတာ = ဘုရားပွင့်တော်မူလာသော အခွင့်ကောင်း အခါကောင်းကို လွန်စေကြကုန်သောသူတို့သည်၊

ယခုတရားနာပရိသတ်များလို သတိပဋ္ဌာန်အခြေခံရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်များကတော့ မြင်ကာမျှမတ္တမှာ တည်အောင်ရှုလို့ မရဘူးလား . . . ရှုလို့ရပါတယ်ဘုရား။ သတိက ကပ်နေတော့ မြင်ရတာ မြင်ကာမျှမတ္တမှာပဲ တည်သွားပါတယ်။

စကြိ်ုအမှတ်ကောင်းနေတဲ့ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ပါက ကြွတယ်။ လှမ်းတယ်၊ ချတယ် မှတ်နေရာတွင် ကြွတယ်လို့မှတ်တဲ့အခါမှာ ပေါ့ပေါ့ပြီးတော့ တက်သွားတာ၊ လှမ်းတယ်လို့မှတ်တဲ့အခါ ပေါ့ပေါ့ပြီးတော့ ရွှေ့သွားတာ၊ ချတယ်လို့မှတ်တဲ့အခါ လေးလေးပြီးတော့ ကျသွားတာကို ယောဂီက တွေ့နေတယ်။ မှတ်လို့ကောင်းနေတယ်။

အဲဒီလို အမှတ်တွေကောင်းနေတဲ့ အခိုက်အတန့်မှာ ယောဂီရှေ့နားက လူတစ်ယောက်က ဖြတ်သွားလိုက်တယ်။ “ယောဂီ . . . ယောဂီနားက ဖြတ်သွားတာ ဘယ်သူပါလဲ”လို့ သွားမေးကြည့်ရင် “လူတစ်ယောက်တော့ ဖြတ်သွားတာပဲ၊ ဘယ်သူလဲတော့ မသိဘူး” မဖြေဘူးလား. . . ဖြေပါတယ်ဘုရား။ အမျိုးသားလား အမျိုးသမီးလား၊ အရပ်ကမြင့်သလား နိမ့်သလား ကွဲမှကွဲပြားပါ့မလား . . . မကွဲပြားပါဘုရား။ မြင်ကာမျှမတ္တမှာ မတည်သွားပါဘူးလား . . . တည်သွားပါတယ်ဘုရား။ လောဘတဏှာ ဖြစ်ခွင့်ရရဲ့လား . . . ဖြစ်ခွင့်မရပါဘုရား။ သံသရာစက် ဖြတ်လိုက်တာဖြစ်ပါတယ်။

ဝိပဿနာအခြေခံလေးရှိတော့ ဖြတ်လို့ရသွားပြီ။ ကိုယ်ဖြတ်ချင်ရင်ပေါ့လေ။ မဖြတ်ချင်ရင်တော့လည်း ဘယ်တတ်နိုင်မလဲ။ မဖြတ်ချင်ရင်တော့ လည်ဦးပေါ့လေ။ ဒုက္ခတွေ ခံဦးပေါ့။

အခွင့်ကောင်းအခါကောင်းရှိတဲ့အခါမှာ ရအောင်ယူလိုက်တဲ့။ အပါယ်တံခါးပိတ်တဲ့အဆင့်ထိ ရအောင်ယူလိုက်။ မယူနိုင်ဘူး၊ မယူကြဘူးဆိုလို့ရှိရင်တော့ အပါယ်သံသရာသို့ ရောက်သွားပြီးတော့ ငရဲမှာကျပြီးတော့ အဖန်ဖန်အထပ်ထပ် စိုးရိမ်မှုတွေ ဖြစ်နေရလိမ့်မယ်။ သြော် . . . လူဖြစ်စဉ်အခါတုန်းက သာသနာတော်ကြီးနဲ့ တွေ့ကြုံစဉ် အခါတုန်းက အားမထုတ်ခဲ့လို့ အခုလို ငရဲဆင်းရဲတွေ ခံနေရတာပဲဟု နောင်တပူပန်မှုတွေ သွားဖြစ်နေကြမယ်တဲ့။ အခွင့်ကောင်းအခါကောင်း ရထားတဲ့အခိုက်အတန့် ပြတ်အောင်ဖြတ်၊ အနည်းဆုံးတော့ အပါယ်သံသရာဝင်္ဂဒုက္ခ ပြတ်သွားအောင်တော့ ယခုတရားနာပရိသတ်များ မဖြတ်နေကြရပါဘူးလား . . . ဖြတ်နေကြရပါတယ်ဘုရား။

အခွင့်ကောင်းအခါကောင်းရှိနေတဲ့အခိုက်မှာ ဖြတ်နေကြရတာဖြစ်တယ်။ အခွင့်ကောင်းအခါကောင်းမရှိတဲ့အခါ ဘယ်လိုမှဖြတ်လို့ မရတော့ပေဘူး။ ဖြတ်ဖို့ရာ နည်းလမ်းတွေကတော့ ယခုတရားနာပရိသတ်များ ရှုမှတ်နေတာဖြတ်ဖို့ရာ နည်းလမ်းပါပဲ။ ကာယ ဝေဒနာ စိတ္တ ဓမ္မတည်းဟူသော သတိပဋ္ဌာန်လေးပါးဖြင့် မိမိတို့ခန္ဓာကိုယ်မှာ ပေါ်ရာပေါ်ရာလေးတွေကို ပေါ်ခိုက်ပေါ်ခိုက်မှာ ရှုမှတ်နေတာ သံသရာစက်ကို ဖြတ်နေတာပါပဲတဲ့။

ပေါ်ရာပေါ်ရာအာရုံတွေပေါ် ပေါ်ခိုက်ပေါ်ခိုက်မှာမှတ်နေတော့ လောဘတဏှာ ဖြစ်ခွင့်ရပါရဲ့လား . . . မရပါဘုရား။ လောဘချုပ်သွားတာနဲ့ ဥပါဒါန်လည်းချုပ်သွား၊ စွဲလမ်းမှုတွေ မရှိတော့ပေဘူး။ စွဲလမ်းမှုမရှိတော့ ကံတွေလည် မပြုလုပ်တော့ဘူး။ ကံတွေမပြုလုပ်တော့ ဘဝလည်း . . . ချုပ်ပါတယ်ဘုရား။ ဘဝလည်းမဖြစ်တော့ဘူး၊

ချုပ်သွားတယ်။ ဘဝချုပ်တော့ ဇာတိ ဇရာ မရဏတွေ အိုရခြင်း သေရခြင်းစတဲ့ ဒုက္ခတွေ၊ သောက ပရိဒေဝတွေ၊ ဥပါယာသတွေ ပြင်းစွာပူပန်ရခြင်းတွေ မချုပ်သွားပါဘူးလား . . . ချုပ်သွားပါတယ် ဘုရား။ ချုပ်သွားတယ်။

တစ်ချက်မှတ် တစ်ချက်ချုပ်၊ တစ်ချက်မှတ် တစ်ချက်ချုပ်ပါပဲ။ တရားနာပရိသတ်များ မှတ်နေတာ တစ်ချက်မှတ် တစ်ချက်ချုပ်နေတော့ မှတ်နေတဲ့အခိုက်အတန့်မှာ တဏှာမချုပ်သွားပါဘူးလား . . . ချုပ်သွားပါတယ်ဘုရား။ ဖြစ်ခွင့်မရတာ ချုပ်နေတာပဲ။ မမှတ်ရင်တော့ သိမ်မွေ့တဲ့ လောဘတဏှာလေးတွေက မသိမသာ မရှိနေတတ်ပါဘူးလား. . . ရှိနေတတ်ပါတယ်ဘုရား။ ဟိုဟာလေးလိုချင်၊ ဒီဟာလေးလိုချင်၊ အမျိုးမျိုး လိုချင်စရာတွေက ဝင်နေတတ်တယ်။ အဲဒါတွေဟာ တဏှာပဲ။ မှတ်နေတဲ့အခိုက်အတန့် ဝင်လို့မရတော့ဘူး။ ချုပ်သွားရတယ်။

တစ်ချက်မှတ် တစ်ချက်ချုပ်တော့ တစ်စက္ကန့်မှာ တစ်မှတ်ရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်က များပါတယ်။ မများပါဘူးလား . . . များပါတယ်ဘုရား။ ယောဂီဟောင်းများတော့ တစ်စက္ကန့်အတွင်းမှာ တစ်မှတ်ဆိုတာ နည်းတောင်နည်းပါသေးတယ်။ တစ်ချက်မှတ်လိုက်ရင် အများကြီး အသိဉာဏ်တွေ ဝင်လာတာတွေရှိတယ်။

တစ်စက္ကန့်မှာ တစ်မှတ်နဲ့ပဲတွက်ရင် တစ်စက္ကန့်မှာ တစ်မှတ်၊ တစ်မိနစ်မှာ အမှတ်ပေါင်း(၆၀)၊ တစ်နာရီမှာ အမှတ်ပေါင်း (၃၆၀၀)။ တစ်နာရီ ထိုင်မှတ်လိုက်လို့ရှိရင် ဘဝပေါင်း (၃၆၀၀) မချုပ်ငြိမ်းသွားပါဘူးလား . . . ချုပ်ငြိမ်းသွားပါတယ်ဘုရား။ သခ်ၤာနည်းနဲ့တွက်တော့

အလွန်ပဲအားရစရာပဲ။ ဘဝပေါင်း(၃၆၀၀) အိုရခြင်းဒုက္ခ၊ သေရခြင်းဒုက္ခ၊ စိတ်ဆင်းရဲခြင်း၊ ငိုကြွေးရခြင်းဒုက္ခ၊ ပြင်းစွာပူပန်ရခြင်းဒုက္ခတွေ မချုပ်သွားဘူးလား . . . ချုပ်သွားပါတယ်ဘုရား။ ချုပ်သွားပါတယ်။

(၇)ရက်၊ တစ်လစသည်မှတ်လိုက်တော့ သခ်ၤာနည်းအရဆိုရင် တော်တော့်ကိုပဲ ချုပ်ငြိမ်းသွားတာပဲ။ ဒါကြောင့် ဝိပဿနာရှုရတာ အကျိုးမများပါဘူးလား . . . အကျိုးများပါတယ်ဘုရား။ အကျိုးများတယ်။ နည်းမှန်လမ်းမှန် ရှုနိုင်ဖို့ပဲ အရေးကြီးတယ်။ ယခုပါဠိတော်အရဆိုလို့ရှိရင် မျက်စိကစပြီးတော့ ရှုမှတ်ရမယ်။

ပါဠိတော်အရဆိုရင် မျက်စိကစပြီး ရှုမှတ်ပုံကို ဟောရတော့မှာပါပဲ။ မျက်စိအကြည်မှာ ရူပါရုံအဆင်းလေး လာတိုက်တယ်၊ စက္ခာယတနံဆိုတဲ့ မျက်စိအကြည်မှာ ရူပါယတနံဆိုတဲ့ အဆင်းရူပါရုံ လာမတိုက်ဘူးလား . . . လာတိုက်ပါတယ်ဘုရား။ လာတိုက်တော့ ဘာစိတ်ဖြစ်ပါသလဲ . . . မြင်သိစိတ်ဖြစ်ပါတယ်ဘုရား။ မြင်သိစိတ်ကလေးဖြစ်တယ်။ အဲဒီမြင်သိစိတ်ကလေးဖြစ်ခိုက်မှာ ရှုရတယ်။ မြင်တယ်၊ မြင်တယ်လို့ မရှုရဘူးလား . . . ရှုရပါတယ်ဘုရား။ ဝိပဿနာအခြေခံရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ် ရှုလို့ရပါတယ်။

ဝိပဿနာအခြေခံမရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကတော့လည်း မြင်လာလို့ရှိရင် မြင်တယ်၊ မြင်တယ်လို့ မြင်ကာမျှမတ္တမှာ တည်အောင်ရှုရမယ်လို့ ပြောလိုက်လို့ရှိရင် “ဘယ်လိုပြောတဲ့စကားကြီးလဲ၊ မြင်ပါပြီဆိုရင် အားလုံးမြင်ပြီးသားပါပဲ” ဒီလိုအဖြေပေးတယ်။ မြင်ပါပြီဆိုရင် မြင်ကာမျှမတ္တမှာ ဘယ်ရမလဲ။ အမျိုးသားပဲ အမျိုးသမီးပဲ၊ ဖြူတယ် မဲတယ်၊ ပိန်တယ် ဝတယ်သိပြီးသား ဖြစ်နေတာပဲတဲ့။ သတိပဋ္ဌာန်အခြေခံမရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်က ဒီလိုပဲပြောတယ်။ “ဘယ်လိုရှုလို့ရမှာတုံး”လို့မေးတယ်။

တော့ မရှိတော့ပါဘူး။ ကုန်ပျက်တာတွေက လျင်မြန်အားကြီးတော့ နှိပ်စက်နေသကဲ့သို့ ဆင်းရဲပါလား။ ဆင်းရဲပါလားဆိုတာ မြန်မာလို၊ ပါဠိလိုကျတော့ . . . ဒုက္ခပါဘုရား။ ဒုက္ခကြီးကို မြင်နေရတော့ လောဘ တဏှာ ဖြစ်မှဖြစ်ပါတော့မလား . . . မဖြစ်တော့ပါဘုရား။ ရှုမှတ်ရင် တော့ အလိုလိုမပြတ်သွားပါဘူးလား . . . အလိုလိုပြတ်သွားပါတယ် ဘုရား။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်စက်ရဟတ် ပြတ်ချင်တယ်ဆိုရင်တော့ ဘယ် တရားများ ရှုမှတ်ရပါ့မလဲ . . . သတိပဋ္ဌာန်တရား ရှုမှတ်ရပါမယ်ဘုရား။ တရားနာပရိသတ်များ သဘောပေါက်နေကြတာပဲ။ သဘောပေါက်လို့ ပဲ အခုလို ကြိုးကြိုးစားစား အားထုတ်နေနိုင်တာပါပဲ။ အကျိုးမများပါ ဘူးလား. . . အကျိုးများပါတယ်ဘုရား။ အကျိုးများပါတယ်။ ဒုက္ခ အမျိုးမျိုးတွေ ကင်းလွတ်သွားဖို့ရာ၊ ပြတ်သွားဖို့ရာ သတိပဋ္ဌာန် ဝိပဿ နာတရား အားထုတ်နေကြရတယ်။

နားမှာ အသံသဒ္ဒါရုံ လာတိုက်တဲ့အခါမှာလည်း ကြားသိစိတ် ကလေးဖြစ်တယ်။ နားအကြည် သောတာယတနလို့ဆိုတဲ့ နားအကြည် မှာ သဒ္ဒါယတနလို့ခေါ်တဲ့ အသံသဒ္ဒါရုံ လာတိုက်တော့ ဘာသိစိတ် ဖြစ်ပါသလဲ . . . ကြားသိစိတ်ဖြစ်ပါတယ်ဘုရား။ ကြားသိစိတ်ကလေး ဖြစ်တယ်။ ဝိပဿနာယောဂီဟာ အဲဒီကြားသိစိတ်ကလေးဖြစ်ခိုက်မှာ ကြားတယ်၊ ကြားတယ်လို့ မမှတ်ရပါဘူးလား . . . ကြားတယ်၊ ကြား တယ်လို့ မှတ်ရပါတယ်ဘုရား။ ကြားတယ်၊ ကြားတယ်လို့ မှတ်ရပါတယ်။

မျက်စိက တော်တော်နဲ့ မရကြပေဘူး။ ညဏ်ထက်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ် တွေ ဘင်္ဂဉာဏ် အားကောင်းတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်မှ ကုန်ပျက်ကုန်ပျက်တာတွေ

ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌမတ္တံ ဘဝိဿတိ။

ဒိဋ္ဌေ = မြင်ရသောအဆင်းရုပါရုံ၌၊
ဒိဋ္ဌမတ္တံ = မြင်ကာမျှဖြစ်သောစိတ်သည်၊
ဘဝိဿတိ = ဖြစ်လတ္တံ့ (၀၊) ဖြစ်အောင်ရှုရမယ်။
ဣတိ = ဤသို့၊
ဘဂဝါ = မြတ်စွာဘုရားသည်၊
အဝေါစ = ကရုဏာရှေ့သွား ပညာအားဖြင့် ဟောကြားတော် မူခဲ့ပါပေသတည်း . . . ။

သာဓု . . . သာဓု. . . သာဓုပါဘုရား။

မြင်လျှင်မြင်ကာမျှမတ္တမှာ တည်အောင်ရှုတတ်ရမယ်။ ရှုရမယ်။ သံသရာစက်ပြတ်ချင်လို့ရှိရင် မရှုရပါဘူးလား . . . ရှုရပါ တယ်ဘုရား။ ရှုရတယ်။ သတိပဋ္ဌာန်အခြေခံရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်များ မခက်လှ ပါဘူး။

မြင်သိစိတ်ဖြစ်တာ အကြောင်း (၄)ပါးကြောင့် ဖြစ်ရတယ်။

(၁) မျက်စိအကြည်ရယ်
(၂) ရူပါရုံအဆင်းရယ်
(၃) အရောင်အလင်းရယ်
(၄) နှလုံးသွင်းရယ် ဘယ်နှမျိုးရှိပါသလဲ . . . (၄)မျိုးရှိ ပါတယ်ဘုရား။ ဤအကြောင်း (၄)ပါးပြည့်စုံမှ မြင်သိစိတ်ဖြစ်တယ်။

အခု မျက်စိအကြည်လည်း ရှိနေတယ်။ ရူပါရုံအဆင်းလည်း လာတိုက်တယ်။ အရောင်အလင်းကလည်းရှိနေတယ်။ ယောဂီစကြိ

လျှောက်တော့ အရောင်အလင်းကလည်း မရှိဘူးလား . . . ရှိနေပါ
တယ်ဘုရား။ နှလုံးသွင်းတာ သူ့မှာမရှိဘူးတဲ့။ ဘာကိုသာ နှလုံးသွင်း
နေပါသလဲ . . . ရှုမှတ်မှုကိုသာ နှလုံးသွင်းနေပါတယ်ဘုရား။ အမှတ်
ကို နှလုံးသွင်းတယ်။ ကြွတယ်၊ လှမ်းတယ်၊ ချတယ်ဟု ရှုမှတ်ရာ၌
ပေါ့တာ လေးတာတွေကိုပဲ နှလုံးကသွင်းထားတော့ ဟိုမှာမြင်ရတာ
မြင်ကာမျှမတ္တ မတည်သွားပါဘူးလား . . . တည်သွားပါတယ်ဘုရား။

မြင်ကာမျှမတ္တမှာတည်သွားတာ သိပ်ထင်ရှားတာပဲ။ နှလုံးသွင်း
က အမှတ်ကိုသာ နှလုံးသွင်းတယ်။ ကြွတဲ့ လှမ်းတဲ့ ချတဲ့အမူအရာ၊
ပေါ့တဲ့လေးတဲ့သဘောကိုသာ နှလုံးသွင်းနေတော့ မြင်ရတဲ့ အဆင်း
ရူပါရုံဟာ မြင်ကာမျှမတ္တမှာပဲ တည်သွားတယ်။

တရားနာပရိသတ်များလို ဝိပဿနာအခြေခံရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ
အတွက် သိပ်တော့မခက်လှပါဘူးတဲ့။ ဝိပဿနာအခြေခံမရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်
တွေအတွက်တော့ အလွန်ခက်ပါတယ်တဲ့။ ဘယ်လိုပြောတဲ့ စကား
ကြီးလဲတဲ့။ ဆန့်ကျင်ဘက်လို ဖြစ်နေတယ်။

ယောဂီတစ်ယောက်က သူကတော့ အင်မတန်ပဲ တရားလည်း
လိုချင်ပါတယ်။ သူက အလွန်အလုပ်များတဲ့ ယောဂီပါပဲ။ (၁၀)ရက်
ခွင့်ယူပြီးတော့ လာအားထုတ်တယ်။ ကြိုးကြိုးစားစား အားထုတ်တယ်။
တရားတွေလည်းကြားထဲမှာ သိပ်တော့မလျှောက်နိုင်ဘူး။ လိုရင်းလေး
လောက်ပဲ လျှောက်နိုင်တယ်။ နောက်ထွက်မည့်ရက်ကျတော့ တရား
တွေ ပြည့်ပြည့်စုံစုံ လျှောက်တယ်။

"တပည့်တော် ငယ်ငယ်တုန်းက ကျောင်းနေတော့ စိတ်ကဆတ်
တယ်ဘုရား။ စိတ်ကဆတ်တော့ သူများနဲ့ မကြာခဏ ခိုက်ရန်ဖြစ်တော့

မိခင်ဖခင်တွေက ဆုံးမတယ်။ ဟဲ့ . . မြင်လျှင်မြင်ကာမျှမတ္တ၊ ကြား
လျှင်ကြားကာမျှမတ္တ ဒီလိုစိတ်ကိုထားရတယ်။ သူ့ကိုဆုံးမတာကို
ဘယ်လိုပြောတဲ့စကားကြီးလဲ။ သူ့စိတ်မှာ ဖြစ်သွားတယ်။ မြင်ပါပြီဆို
အကုန်လုံးမြင်ပြီ။ ကြားပါပြီဆို အကုန်လုံးကြားပါပြီ။ ပြန်ပြီးတော့ မပြော
ရဲလို့သာ အသာလေး အောင့်ခဲ့ရတယ်ဘုရား။ အခုတော့ သိပါပြီဘု
ရား"လို့ လျှောက်ထားတယ်။ မသိသွားဘူးလား . . . သိသွားပါတယ်
ဘုရား။

မြင်ကာမျှမတ္တမှာတည်၊ ကြားကာမျှမတ္တမှာတည်အောင်
ဝိပဿနာအခြေခံနုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာ ရှုမှတ်ကြရပါတယ်။ ဝိပဿနာ
အခြေခံရင့်ကျက်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကျတော့ မြင်တယ်၊ မြင်တယ်လို့ရှု
လိုက်ရင် မြင်ရတဲ့အဆင်းရူပါရုံလေး တရိပ်ရိပ်ပြောင်းလဲနေတာ၊ မြင်သိ
စိတ်လေးတွေ တစ်ခုပြီးတစ်ခု ပျက်ပျက်သွားတာ မြင်ကြတယ်။

တချို့ကတော့ တစ်မျိုးပဲမြင်တယ်။ တချို့ကတော့ နှစ်မျိုးလုံး
မြင်တယ်။ တချို့က သုံးမျိုးတောင်မြင်တယ်။ မြင်တယ် မြင်တယ်လို့
မှတ်လိုက်ရင် မြင်ရတဲ့ အဆင်းရူပါရုံလေးတွေ တရိပ်ရိပ် ကုန်ပျက်
ကုန်ပျက်သွားတာ၊ မြင်သိစိတ်ကလည်း ကုန်ပျက်ကုန်ပျက်သွားတာ၊
မြင်တယ် မြင်တယ်မှတ်လိုက်တဲ့ မှတ်သိစိတ်ကလေးလည်း ကုန်ပျက်
ကုန်ပျက်သွားတာ မြင်ကြတယ်။ မြင်တော့မမြဲပါလား၊ မသိသွားပါဘူး
လား . . . သိသွားပါတယ်ဘုရား။

မမြဲတာကြီးကို ဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်ကမျှား စွဲပါဦးမလဲ . . . မစွဲတော့
ပါဘုရား။ ဘယ်သူမှ မနှစ်သက်တော့ဘူး။ မမြဲဘူးဆိုတာ မြန်မာလို၊
ပါဠိလိုကျတော့ အနိစ္စပါဘုရား။ မမြဲတဲ့အနိစ္စကြီးကို တပ်မက်တယ်လို့

မရှိတတ်ပါဘူးလား . . . ရှိတတ်ပါတယ်ဘုရား။ ပျောက်ပျောက်သွား တာမြင်ရတော့ ဒီအနုပေါ်မှာ တပ်မက်တဲ့ လောဘတဏှာ . . . မရှိ တော့ပါဘုရား။ မရှိတော့ဘူး။ သံသရာစက်ပြတ်တာပါပဲ။ နှာခေါင်း ကလည်း သံသရာစက်ပြတ်တယ်။

လျှာအကြည်မှာ ရသာရုံလာတိုက်တဲ့အခါကျတော့ ဘာစိတ်ဖြစ် ပါသလဲ . . . စားသိစိတ်ဖြစ်ပါတယ်ဘုရား။ စားသိစိတ် ဖြစ်တယ်။ စားတယ် စားတယ်၊ ဝါးတယ် ဝါးတယ် မမှတ်ရပါဘူးလား . . . မှတ် ရပါတယ်ဘုရား။ အဲဒီမှာ အခြေခံအမှတ်တွေ အများကြီးပဲ။ ကျေးဇူး ရှင် မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး ညွှန်ကြားတဲ့အတိုင်း တရားနာ ပရိသတ်များ ဆွမ်းစားတဲ့အခါ မှတ်နေကြရတယ်။

ဆွမ်းပွဲကို မြင်ကတည်းက မြင်တယ် မြင်တယ်၊ ဆွမ်းပွဲကို လက်လှမ်းလိုက်တော့ လှမ်းတယ် လှမ်းတယ်၊ ဆွမ်းများကို လက်နဲ့ ထိတော့ ထိတယ် ထိတယ်၊ ဆွမ်းလုတ်ကို ပြင်လိုက်တော့ ပြင်တယ် ပြင်တယ်၊ ယူလိုက်တော့ ယူတယ် ယူတယ်၊ ခေါင်းကငဲ့လာတော့ ငဲ့ တယ် ငဲ့တယ်၊ ပါးစပ်ဟလိုက်တော့ ဟတယ် ဟတယ်၊ ဆွမ်းလုတ်ကို ခွံ့လိုက်တော့ ခွံ့တယ် ခွံ့တယ်၊ ခေါင်းပြန်ထူသွားတော့ ထူတယ် ထူ တယ်၊ လက်ကို ပြန်ချလိုက်တော့ ချတယ် ချတယ်၊ ဝါးတော့ ဝါးတယ် ဝါးတယ်၊ အရသာကိုသိတော့ သိတယ် သိတယ်၊ မျိုလိုက်တော့ မျိုတယ် မျိုတယ်မှတ်နေတော့ လောဘတဏှာဖြစ်ခွင့် . . . မရတော့ပါဘုရား။ မှတ်နေကတည်းကကို လောဘတဏှာဖြစ်ခွင့် မရတော့ဘူး။

နောက်တော့ သူ့ရဲ့သမာဓိဉာဏ်အားလျော်စွာ အမျိုးမျိုး ထင် လာတော့တာပါပဲ။ နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ် ရောက်သွားတယ်ဆိုရင်ပဲ လက်လှမ်းတယ် လက်လှမ်းတယ်လို့ မှတ်လိုက်ရင် လက်လှမ်းနေတာ

မြင်သွားကြပါတယ်။ မြင်ကာမျှမတ္တမှာ တည်အောင်တော့ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟ ဉာဏ်လောက်တည်းက ရသွားကြတယ်။ ကုန်ပျက်ကုန်ပျက်တဲ့အထိ ရောက်အောင်တော့ ဘင်္ဂဉာဏ်ရောက်တဲ့အခါမှ ဝိပဿနာဉာဏ် ထက်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေ မှတ်လို့ရကြတယ်။

နားက ကြားတယ်၊ ကြားတယ်လို့ မှတ်ရတဲ့အမှတ်ကတော့ ယောဂီတော်တော်များများပဲ မှတ်လို့ရတဲ့ယောဂီတွေ ရှိကြပါတယ်။ နားအကြည်မှာ အသံသဒ္ဒါရုံ လာတိုက်တဲ့အခါမှာ ကြားသိစိတ်ကလေး ဖြစ်လာတဲ့အခါ ကြားတယ်၊ ကြားတယ်လို့ ကြားကာမျှမတ္တမှာပဲ တည် အောင် ရှုမှတ်ရတယ်။ ခုနပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း အမှတ်တွေက ကောင်း နေတဲ့အခိုက်အတန့် ကြားတော့ ကြားနေတာပဲ။ ဘာအသံတွေလည်း တော့ သိပ်မကွဲလှဘူး။ ကောင်းတဲ့အသံလား၊ ဆိုးတဲ့အသံလား မကွဲတော့ ကြားကာမျှမတ္တမှာ မတည်သွားပါဘူးလား. . . တည်သွား ပါတယ်ဘုရား။ ကြားကာမျှမတ္တမှာ တည်သွားတော့ လောဘတဏှာ မဖြစ်တော့ဘူး။ အဲဒီထဲကစပြီးတော့ သံသရာစက်ဟာ မပြတ်နေပါဘူး လား . . . ပြတ်နေပါတယ်ဘုရား။

နောက် အလေ့အကျင့်ရတော့ သမာဓိဉာဏ်လည်း အားရှိ လာတဲ့အခါ ကြားတယ်၊ ကြားတယ်လို့မှတ်တဲ့အခါ ဆရာသမားများ ညွှန်ကြားတဲ့အတိုင်း နားထဲမှာပဲ နားအကြည်မှာပဲ စိတ်ကိုကပ်ပြီးတော့ ဟိုကအသံရောက်လာတော့မှ ကြားတယ်၊ ကြားတယ်လို့မှတ်လိုက်တဲ့ အခါ စမှတ်ခါစမှာတော့ ကြားတယ်၊ ကြားတယ်လို့မှတ်လိုက်ရင် အသံ ကြီးတွေက ပိုပိုကျယ်ကျယ်လာတာလည်း ရှိတယ်။ ဝေးဝေးသွားတာ လည်းရှိတယ်။ တိုးတိုးသွားတာလည်းရှိတယ်။ နီးနီးလာတာလည်းရှိ တယ်။ အသံပြောင်းလဲမှုတွေ စပြီးတော့ တွေ့လာတတ်ပါတယ်။

အဲဒီလိုတွေ့လာရင်တော့ နားကမှတ်လို့ရတော့မယ်။ ယောဂီ နေရာကျသွားပြီ။ မှတ်လို့ရတော့မယ်။ ဆင့်ကာဆင့်ကာမှတ်တော့ သမာဓိ ဉာဏ်တွေ အားရှိထက်သန်လာတဲ့အခါ ကြားတယ်၊ ကြားတယ်လို့ မှတ်လိုက်ရင် ကြားတဲ့အသံလေး တစ်လုံးပြီးတစ်လုံးပျက်၊ တစ်လုံးပြီး တစ်လုံး ပျောက်သွားတာယောဂီများ တွေ့ကြတာ တော်တော်များများ ပါပဲ။

တစ်လုံးပြီးတစ်လုံးပျက်၊ တစ်လုံးပြီးတစ်လုံး ပျောက်ပျောက်သွား တော့ ဒီအသံဟာ မမြဲပါလား၊ မထင်သွားပါဘူးလား . . . ထင်သွားပါ တယ်ဘုရား။ မမြဲပါလားဆိုတာ အနိစ္စ။ မမြဲတာကြီးကို လိုချင်တဲ့လောဘ တဏှာ ဖြစ်မှဖြစ်ပါတော့မလား . . . မဖြစ်တော့ပါဘုရား။ မပြတ်သွား ပါဘူးလား . . . ပြတ်သွားပါတယ်ဘုရား။ တဏှာပြတ်တော့ ဥပါဒါန် ပြတ်၊ ဥပါဒါန်ပြတ်တော့ ဘဝပြတ်၊ အကုန်ဆက်ပြီးတော့ ပြတ်သွား တာပါပဲ။ တဏှာပြတ်ဖို့ အရေးကြီးတာပါပဲတဲ့။ သံသရာစက်ဖြတ်ဖို့ရာ၊ လောဘတဏှာကိုဖြတ်ဖို့ရာ ဝိပဿနာရှုရတယ်ဆိုတာ မထင်ရှားပါဘူး လား . . . ထင်ရှားပါတယ်ဘုရား။

နောက်တော့ သမာဓိဉာဏ် တစ်ဆင့်ရင့်ကျက် အားရှိထက်သန် လာတဲ့အခါ ဘင်္ဂဉာဏ်ရောက်သွားတဲ့အခါ ကြားတယ်၊ ကြားတယ်လို့ မှတ်လိုက်ရင် ကြားတဲ့အသံလေးတွေ တစ်လုံးပြီးတစ်လုံး ပျက်ပျက် သွားတာ မြင်ပြီးတဲ့အပြင် ကြားသိစိတ်ပါ ပျက်ပျက်သွားတာ မြင်ကြ တယ်။ ဉာဏ်သိပ်ထက်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်များကျတော့ ကြားတယ်၊ ကြားတယ် လို့မှတ်လိုက်ရင် မှတ်သိစိတ်ပါ လိုက်လိုက်ပြီးတော့ ကုန်ပျက်ကုန်ပျက် သွားတာ မြင်ကြတယ်။

တစ်မျိုးမြင်ရင်လည်း တော်တော်နေရာမကျသွားဘူးလား . . . နေရာကျသွားပါတယ်ဘုရား။ တစ်မျိုးမြင်ရင်လည်း လောဘတဏှာ ဖြစ်ခွင့်မရတော့ဘူး။ တစ်လုံးပြီးတစ်လုံးပျက်၊ တစ်လုံးပြီးတစ်လုံးပျက်။ အမျိုးသားလို့ ပြောလိုက်တဲ့အသံကို ယောဂီက ကြားတယ်၊ ကြားတယ် လို့မှတ်လိုက်ရင် "အ"က သပ်သပ်ပြတ်သွား၊ "မျိုး"က သပ်သပ်ပြတ် သွား၊ "သား"က သပ်သပ်ပြတ်သွားတော့ အသံမဆက်တော့ နားမ လည်တော့ဘူး။ ပရမတ္ထအသံဖြစ်သွားတယ်။ ပျက်တာပဲ ထင်ရှားတယ်။ မမြဲဘူးဆိုတဲ့ ပျက်တာက ထင်ရှားတော့ ဒီအသံပေါ်မှာ နှစ်သက်တဲ့၊ တပ်မက်တဲ့ လောဘတဏှာ မရှိတော့ဘူး။ သံသရာစက် ပြတ်သွား တာပါပဲ။

နှာခေါင်းအကြည်မှာ အနုံဂန္ဓာရုံ လာတိုက်တဲ့အခါကျတော့ ဘာစိတ်ဖြစ်ပါသလဲ . . . နံသိစိတ်ဖြစ်ပါတယ်ဘုရား။ နံသိစိတ်ဖြစ် တဲ့အခိုက်အတန့်မှာ နံတယ်၊ နံတယ်လို့ပဲ မမှတ်ရပါဘူးလား . . . မှတ် ရပါတယ်ဘုရား။ ဝိပဿနာယောဂီကတော့ သဘောပေါက်တယ်။ ဝိပဿနာအခြေခံမရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကတော့ နံတယ်၊ နံတယ်လို့မှတ် ရမယ်ဆိုရင် "အို . . . ဘယ့်နှယ်ဟာတုံး၊ နံတာဟာ နံတာပေါ့"လို့ ဒီလိုပဲ အဖြေပေးမှာပဲ။ "နံတာ ဘာထူးလို့ နံတယ်လို့သွားမှတ်နေရမှာ လဲ၊ ဘာမှမထူးဘူး"လို့ ဒီလိုပြောမှာပါပဲ။

အခုတရားနာပရိသတ်များကတော့ သဘောကိုပေါက်နေတယ်။ နံကာမျှမတ္တမှာ တည်သွား။ မွှေးတဲ့အနံ့၊ နံတဲ့အနံ့ ဒီလိုမခွဲခြားနိုင် တော့ဘူး။ နံတာ နံကာမျှမတ္တ ရှေးဦးစွာ တည်သွားပြီ။ နောက်တော့ သမာဓိဉာဏ်အားရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေကတော့ နံတယ်၊ နံတယ်လို့မှတ်လိုက် ရင် နံတဲ့အနံ့လေးတွေ ရိပ်ခနဲ ရိပ်ခနဲပျောက်သွား၊ ရိပ်ခနဲပျောက်သွား

တာတွေ တွေ့ကြရတယ်။ ပေါ်တာက ဖြစ်၊ ပျောက်ပျောက်သွားတာက ပျက်ဖြစ်တယ်။

အဆင့်ဆင့် သမာဓိဉာဏ်တွေရင့်ကျက် အားရှိထက်သန်လာတဲ့အခါ ဘင်္ဂဉာဏ်သို့ ရောက်သွားတဲ့အခါကျတော့ ဖြစ်တာကတော့ မထင်ရှားတော့ဘူး။ ပျက်ပျက်သွားတာကပဲ ထင်ရှားတယ်။ အဲဒီအခါကျတော့ ပုံသဏ္ဌာန်ဒြပ်တွေလည်း မထင်ရှားတော့ဘူး။ ဝမ်းပိုက်ပုံသဏ္ဌာန်ဒြပ်ကြီးလည်း မထင်ရှားတော့ဘူး။ ခန္ဓာကိုယ်အထည်ဒြပ်ကြီးလည်း မထင်ရှားတော့ဘူး။ သဘောတရားမျှပဲ။ ဖောင်းတာနဲ့ ပိန်တာလေးလောက်ပဲ ထင်ရှားတယ်။ ထိုင်တာလည်း ထိုင်တဲ့သဘောလေးလောက်၊ ထိတာလည်း ထိတဲ့သဘောလေးလောက်ပဲ ထင်ရှားတယ်။ ခန္ဓာကိုယ်ကြီးရယ်လို့ မထင်ရှားတော့ဘူး။

မှတ်လိုက်ရင် မှတ်လိုက်တာနဲ့ ရိပ်ခနဲ ကုန်ပျက်ကုန်ပျက်။ ဖောင်းစမှာ မထင်ရှားတော့ဘူး။ ဖောင်းဆုံးမှာ ပျက်ပျက်သွားတာပဲ။ ရိပ်ခနဲကုန်ပျက် ရိပ်ခနဲကုန်ပျက် ကုန်ပျက်ကုန်ပျက်သွားတာကို မြင်ရတယ်။ ဗလဝဝိပဿနာ = အားရှိတဲ့ဝိပဿနာဖြစ်သွားတယ်။ ပညတ်တွေ၊ ခန္ဓာကိုယ်အထည်ဒြပ်တွေ ပျောက်ပြီးတော့ သဘောတရားမျှပဲ မှတ်နေရတယ်။

"ဝိပဿနာဉာဏ်တွေ ရင့်ကျက်ပြီလား၊ အားရှိသလား မရှိသေးဘူးလားလို့ သိချင်လို့ရှိရင်တော့ အဲဒီပညတ်နဲ့ပဲ ခိုနိုးကြည့်ရတယ်။ ပညတ်တွေက သိပ်ထင်ရှားနေတယ်။ အမြဲတမ်းပဲ ခွာနေရသေးတယ်ဆိုလို့ရှိရင် မိမိရဲ့ဝိပဿနာဉာဏ်ဟာ နုနေသေးတယ်"။

ကတခြား၊ မှတ်သိလိုက်တာကတခြား။ ဆွမ်းနဲ့လက်နဲ့ထိတော့ ထိတယ် ထိတယ်လို့မှတ်လိုက်တဲ့အခါ ထိနေတာကတခြား၊ မှတ်သိလိုက်တာကတခြား။ ဆွမ်းလုတ်ကိုပြင်တော့ ပြင်တယ် ပြင်တယ်လို့မှတ်လိုက်တဲ့အခါ ပြင်နေတာကတခြား၊ မှတ်သိလိုက်တာက . . . တခြားပါဘုရား။ တခြားစီသိနေတော့ ဒီကြားထဲမှာ လောဘတဏှာဝင်လို့ . . . မရပါဘုရား။ အဲဒီကစပြီး ဝင်လို့မရတော့ဘူး။ နောက်တော့ သမာဓိဉာဏ်တွေ ရင့်ကျက်သွားတဲ့အခါကျတော့ ပိုပြီးတော့ မဝင်နိုင်တော့ဘူး။ အဲဒီကနေပြီးတော့ သံသရာစက် ပြတ်သွားတာပါပဲ။

ကိုယ်အကြည်မှာ အတွေ့ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ လာတိုက်တဲ့အခါမှာတော့ ဘာသိစိတ်ဖြစ်ပါသလဲ . . . ထိသိစိတ်ဖြစ်ပါတယ်ဘုရား။ ထိသိစိတ်ဖြစ်တယ်။ အဲဒီထိသိစိတ်လေးဖြစ်ခိုက်မှာ ထိတယ်၊ ထိတယ် မမှတ်ရပါဘူးလား . . . မှတ်ရပါတယ်ဘုရား။ အခုတရားနာပရိသတ်များ၊ ယောဂီများ မှတ်နေကြရတာ ဒီထိသိစိတ်ကို ကာယမှာ မှတ်နေကြရတာများပါတယ်။ ကာယကနေကာ အားယူနေကြရတာပါပဲ။

ကိုယ်ကာယကတော့ မှတ်စရာတွေလည်း အကျယ်ပြန့်ဆုံးပါပဲ။ လက်သည်းဖျားများကိုထားပြီးတော့ ကျန်တဲ့ကိုယ်ကာယတွေမှာ အပ်ဖျားလေးနဲ့ လိုက်တို့ကြည့်၊ တို့လိုက်လို့ သိသိနေတယ်။ အဲဒီသိနေတဲ့ နေရာလေးက ကာယအကြည်ရှိတဲ့နေရာပါပဲ။ အဲဒီကာယအကြည်ရှိတဲ့ နေရာမှန်သမျှ ကာယနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်အနေနဲ့ ဝိပဿနာရလို့ ရနေပါတယ်။ အစပိုင်းမှာတော့ ထင်ရှားရာက "စ"မှတ်ရပါတယ်။

နောက်တော့ သမာဓိဉာဏ်တွေ ရင့်ကျက်လာတဲ့အခါကျတော့ ဘယ်နေရာကိုပဲ မှတ်လိုက်မှတ်လိုက် ထိနေတဲ့သဘောလေး၊ တိုးနေ

တဲ့သဘောလေး မသိရပါဘူးလား . . . သိရပါတယ်ဘုရား။ အစပိုင်းမှာ သမာဓိဉာဏ်မရင့်ကျက်ခင်တော့ သမာဓိတွေမရှိသေးခင် အားနည်းနေသေးတဲ့ အခိုက်အတန့်တော့ ထင်ရှားရာကစပြီး ကျေးဇူးတော်ရှင် မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး ညွှန်ပြတဲ့အတိုင်း အသက်ရှူသွင်းလိုက်လို့ ဝမ်းဗိုက်ဖောင်းတက်လာတဲ့အခါ ဖောင်းတယ်၊ ရှူထုတ်လိုက်လို့ ပိန်ကျသွားတဲ့အခါ ပိန်တယ်၊ ဖောင်းတယ် ပိန်တယ်လို့မှတ်နေတာလည်း အထိကိုပဲ မှတ်တာပါပဲ။

ရှူသွင်းလိုက်တဲ့အခါ ရှူသွင်းလိုက်တဲ့လေတွေက ဝမ်းဗိုက်ကာယအကြည်ကို ထိပြီးတော့ အဆင့်ဆင့်ဖောင်းတက်လာတာတွေ ထိတာလေးကို ရှေးဦးစွာ သိကြရတာပါပဲ။ ဒီတော့မှ ဖောင်းတယ်၊ ဖောင်းတယ်လို့ မမှတ်ရပါဘူးလား . . . မှတ်ရပါတယ်ဘုရား။ ပိန်တယ်လို့ မှတ်တဲ့အခါမှာလည်း ရှူထုတ်လိုက်တဲ့လေတွေက ဝမ်းဗိုက်ကာယအကြည်လေးကို လာတိုးတဲ့အခါ ရှေးဦးစွာ ထိတာကို သိရတယ်။ နောက်ပြီးမှ တရွေ့ရွေ့ကျသွားတာကို ပိန်တယ်၊ ပိန်တယ်လို့ မမှတ်ရပါဘူးလား . . . မှတ်ရပါတယ်ဘုရား။ မှတ်ရတယ်။

သမာဓိဉာဏ်တွေ ရင့်ကျက်လာတဲ့အခါကျတော့ ဘယ်နေရာကိုပဲ မှတ်လိုက်မှတ်လိုက် ထိနေတာ၊ တိုးနေတာလေးတွေက ထင်ရှားနေတယ်။ ဖောင်းတယ်၊ ပိန်တယ်က မထင်ရှားလို့ရှိရင် ထိုင်တယ်၊ ထိတယ်လို့မှတ်တာလည်း အထိကိုပဲ မှတ်တာပါပဲ။ သမာဓိတွေ အားရှိလာတဲ့အခါ ဘယ်နေရာကိုပဲမှတ်မှတ် ထိနေတာ၊ တိုးနေတာလေးကို သိနေတော့ မှတ်လို့ရတယ်။

အင်္ဂမင်္ဂါနုသာရီဝါယော -ဆိုတာ အင်္ဂါကြီးငယ်တွေမှာ အကုန်လုံး ပျံ့နှံ့ပြီးတော့ တိုးပြီးတော့ သွားနေတာဖြစ်တယ်။ ထိပြီးတော့ပဲ မသွားနေပါဘူးလား . . . ထိပြီးတော့သွားနေပါတယ်ဘုရား။ ထိပြီးတော့ သွားနေတယ်။ နှုတ်ခမ်းဖျားကို အာရုံပြုပြီး စူးစိုက်ကြည့်၊ နှုတ်ခမ်းဖျားမှာလည်း တိုးတိုးပြီးတော့ ထိထိသွားနေတာကို ထိတယ် ထိတယ်၊ တိုးတယ် တိုးတယ် မမှတ်ရပါဘူးလား . . . မှတ်ရပါတယ်ဘုရား။ နှာခေါင်းဖျားမှာ အာရုံပြုကြည့်ရင်လည်း နှာခေါင်းဖျားမှာ တိုးပြီးတော့ ထိပြီးတော့ တွန်းကန်နေတဲ့ သဘောလေးကို သိနေရတော့ တွန်းတယ် တွန်းတယ်၊ တိုးတယ် တိုးတယ်၊ လှုပ်တယ် လှုပ်တယ်၊ ထိတယ် ထိတယ် မှတ်လို့မရပါဘူးလား . . . မှတ်လို့ရပါတယ်ဘုရား။

ဘယ်နေရာကိုပဲမှတ်မှတ် ခြေဖျားလက်ဖျားတွေကို အာရုံပြုကြည့်လိုက်ရင် တိုးနေတာ ထိပြီးတော့ တိုးနေတာပဲ။ ထိပြီးတော့ တိုးနေတာလေးကို တိုးတယ် တိုးတယ်၊ ထိတယ် ထိတယ် မှတ်လို့ရတယ်။ သမာဓိဉာဏ်တွေ အဆင့်ဆင့် ရင့်ကျက်လာတဲ့အခါ ထိတယ်၊ ထိတယ်လို့မှတ်လိုက်ရင် ထိတာလေးက ထိပြီးတာနဲ့ပျောက်သွား၊ ထိပြီးတာနဲ့ပျောက်သွားတယ်။

ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်သို့ ရောက်လာရင်တော့ အတော်ကို ထင်ရှားလာပြီ။ ဖောင်းတယ်လို့မှတ်ရင် ဖောင်းစနဲ့ဖောင်းဆုံးပဲ ထင်ရှားတယ်။ ဖောင်းစကဖြစ်၊ ဖောင်းဆုံးက ပျက်။ ပိန်တယ်လို့မှတ်ရင်လည်း ပိန်စနဲ့ပိန်ဆုံးပဲ ထင်ရှားတယ်။ ပိန်စက ဖြစ်၊ ပိန်ဆုံးက ပျက်။ အဲဒီကျရင် ဖြန့်ပြီးတော့ မှတ်ကြည့်လို့ရှိရင် ဘယ်နေရာမှာပဲ မှတ်လိုက်မှတ်လိုက် ထိတာလေးဟာ ပေါ်ပြီးတာနဲ့ပျောက်သွား၊ ပေါ်ပြီးတာနဲ့ပျောက်သွား

ပါတယ်ဘုရား။ ပိုကောင်းတယ်။ သာမန်မှတ်တာနဲ့ မတူဘူး ကုန်ပျက်တာကို မြင်လောက်အောင် စူးစိုက်ထားတာကိုး။

မှတ်အားပိုကောင်းလာတယ်ဆိုလို့ရှိရင် မှတ်အားက ပိုကောင်းတော့ သမာဓိတွေ ပိုဖြစ်တယ်။ ဝိပဿနာဉာဏ်တွေ ပိုဖြစ်တယ်။ ပိုဖြစ်လာတော့ ဘင်္ဂဉာဏ်ရောက်တဲ့အခါ တကယ်တမ်း ကုန်ပျက်ကုန်ပျက်တာတွေ မြင်နေရတယ်။ မှတ်လိုက်တာနဲ့ကုန်ပျက် ကုန်ပျက်မြင်ရတော့ မမြဲပါလား၊ မမြဲပါလားလို့ အလိုလို စိတ်ထဲမှာ မထင်လာပါဘူးလား . . . ထင်လာပါတယ်ဘုရား။

မမြဲပါလားဆိုတာ မြန်မာလို၊ ပါဠိလိုကျတော့ အနိစ္စပါဘုရား။ ကုန်ပျက်တာတွေက လျင်မြန်အားကြီးတော့ နှိပ်စက်နေသကဲ့သို့ ဆင်းရဲပါလား။ ဆင်းရဲပါလားဆိုတာ မြန်မာလို၊ ပါဠိလိုကျတော့ . . . ဒုက္ခပါဘုရား။ ဒီလိုကုန်ပျက်နှိပ်စက်နေတဲ့ ဆင်းရဲတွေ ဘယ်လိုများ ကာကွယ်လို့ ရပါလိမ့်မလဲ၊ ဘယ်လိုမှ ကာကွယ်လို့မရဘူး။ သူ့သဘောနဲ့ သူ ကုန်ပျက်နှိပ်စက်နေတာပဲ၊ ကိုယ်အစိုးမရပါလား။ ကိုယ်အစိုးမရပါလားဆိုတာ မြန်မာလို့၊ ပါဠိလိုကျတော့ . . . အနတ္တပါဘုရား။ အနတ္တပါလား။

အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဉာဏ်တွေ ပိုင်သွားလို့ရှိရင် တရားနာပရိသတ်များ အလိုရှိအပ် တောင့်တအပ်တဲ့ သံသရာစက်ကြီးပြတ်ပြီး နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာသို့ ရောက်သွားမှာပါပဲ။ **ထို့ကြောင့် ကုန်ပျက်တဲ့ဘက်ကို စိတ်ကိုညွှတ်ပြီး ရှုမှတ်ကြရပါတယ်။**

တရုဏဝိပဿနာ = အားနည်နေသေးတယ်၊ နုနေသေးတယ်ဟု သိရပါတယ်။

ဒီလိုမဟုတ်တော့ဘူး။ ထိုင်မှတ်လိုက်တာနဲ့ မကြာခင်ပဲ ခန္ဓာကိုယ်အထည်ဖြပ်တွေပျောက်ပြီး သဘောတရားမျှပဲ မှတ်နေရတယ်ဆိုရင်တော့ မိမိရဲ့ဝိပဿနာ အားရှိလာပြီ၊ ရင့်ကျက်လာပြီဖြစ်တယ်။ မှတ်ရတာ အရာရာပဲ မှတ်လို့ကောင်းတတ်ပါတယ်။

ဘင်္ဂဉာဏ်သို့ ရောက်ခါစတော့ မကောင်းဘူး။ ပညတ်တွေကပျောက်သွားလို့ အထည်ဖြပ်နဲ့ မှတ်ခဲ့တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေဖြစ်တော့ အထည်ဖြပ်တွေ ပျောက်သွားတော့ မှတ်ရခက်နေတတ်တယ်။ နောက်တော့ သမာဓိဉာဏ် အားရှိထက်သန်လာတဲ့အခါ ပိုပြီးတော့ မှတ်လို့ကောင်းနေပါတယ်။

အဲဒီအခါကျလို့ရှိရင်တော့ မျက်စိကလည်း မြင်တယ်၊ မြင်တယ်လို့ မှတ်လို့ ရသွားတတ်ပါတယ်တဲ့။ နားကလည်း ကြားတယ်၊ ကြားတယ်လို့ မှတ်လို့ရသွားတတ်ပါတယ်။ အထူးသဖြင့်တော့ နားကပိုပြီးရကြတာ များကြပါတယ်။

ဘင်္ဂဉာဏ်ရောက်လာတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်လျှင် ဆရာသမားညွှန်ပြတဲ့အတိုင်း "ယောဂီ . . . ကြားတယ်၊ ကြားတယ်လို့ မှတ်ကြည့်ပါဦး" မှတ်ကြည့်လိုက်တဲ့အခါ အစပိုင်းမှာတော့ သိပ်မထင်ရှားဘူး။ အဲဒီနောက် တဖြည်းဖြည်းနဲ့ ကြားရတဲ့အသံလေး တစ်လုံးပြီးတစ်လုံးပျက် တစ်လုံးပြီးတစ်လုံးပျက် ပျက်ပျက်သွားတာ မြင်ရတယ်။ မှတ်ကြည့်မှလည်း ထင်ရှားတယ်။ မမှတ်ကြည့်ဘဲနဲ့တော့ ထင်မှထင်ရှားပါ့မလား

. . . မထင်ရှားပါဘုရား။ မှတ်တဲ့အခါကုန်ပျက်တဲ့ဘက်ကိုပဲ စိတ်ကို မည္ဆတ်ထားရပါဘူးလား . . . ည္ဆတ်ထားရပါတယ်ဘုရား။ ည္ဆတ်ထားရတယ်။

ည္ဆတ်ထားမှလည်း ကုန်ပျက်တာကို မြင်ရတယ်။ မည္ဆတ်ထားရင်တော့ တော်တော်နဲ့ကို မမြင်ဘူး။ တချို့တော်တော်ကို သမာဓိဉာဏ်တွေ ရင့်ကျက်နေပါပြီ။ နှစ်ပေါင်းလည်း အတော်ကြာနေတယ်။ "ယောဂီ ကုန်ပျက်တာ မြင်ပြီလား . . . " "မမြင်ရပါဘုရား"တဲ့။ "အို . . . ဘယ့်နှယ်လဲ။ မည္ဆတ်ထားဘူးထင်တယ်. . . " "ဟုတ်တယ်ဘုရား။ မည္ဆတ်ထားဘူး"တဲ့။ ည္ဆတ်ထားမှ မြင်မှာပေါ့။ မည္ဆတ်ထားဘဲနဲ့ မြင်မှမြင်ပါ့မလား . . . မမြင်ပါဘူးဘုရား။

ဥပ္ပန္နုပ္ပန္နာနံ သခ်ိါရာနံ ခယမေဝ ပဿတိ။

ဥပ္ပန္နုပ္ပန္နာနံ = ဖြစ်တိုင်းဖြစ်တိုင်းကုန်သော၊
သခ်ိါရာနံ = သခ်ိါရတရား ရူပနာမ်နှစ်ပါးတို့၏၊
ခယမေဝ = ကုန်ခြင်းကိုသာလျှင်၊
ပဿတိ = ရှု၏ (ဝါ) ရှုရမည်။
ဣတိ = ဤသို့၊
အဋ္ဌကထာစရိယော = အဋ္ဌကထာဆရာသည်၊
သံဝဏ္ဏေတိ = ကောင်းစွာမသွေ ဖွင့်ပြတော်မူခဲ့ပါပေသတည်း။

သာဓု . . . သာဓု . . . သာဓုပါဘုရား။

မိမိတို့သန္တာန်မှာ အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် ရူပ်တရား၊ နာမ်တရား နှစ်ပါးရှိတယ်။ အဲဒီ ရူပ်တရား၊ နာမ်တရားနှစ်ပါးဟာလည်း ဖြစ်ပေါ်တိုင်း ဖြစ်ပေါ်တိုင်း ကုန်ပျက်ကုန်ပျက်သွားတာပဲ။ အဲဒီကုန်ပျက်တဲ့ဘက်ကို စိတ်ကိုည္ဆတ်ပြီးတော့ ရှုမှတ်ပေးရမယ်။ ရှုမှတ်ပေးလို့ရှိရင် ကုန်ပျက်တာတွေကို တဖြည်းဖြည်းနဲ့ မြင်လာတတ်တယ်တဲ့။

ဘင်္ဂဉာဏ်မရောက်ခင်ပဲ တချို့ပုဂ္ဂိုလ်တော့ မြင်သွားကြတယ်။ ည္ဆတ်တာကလည်း ည္ဆတ်တတ်တယ်။ သမာဓိဉာဏ်တွေကလည်း အားရှိတယ်ဆိုလို့ရှိရင် ဣန္ဒြေငါးပါးတွေ ညီသွားတဲ့အခါ ည္ဆတ်ထားတဲ့ပုဂ္ဂိုလ် ကုန်ပျက်တာကို မြင်မြင်သွားတတ်တယ်။ ဖောင်းတဲ့အမူအရာလေးက ပိန်တဲ့ဆီသို့ လိုက်မပါဘူး။ ကျန်နေခဲ့သလို၊ ပိန်တဲ့အမူအရာကလည်း ဖောင်းတဲ့ဆီသို့ လိုက်မပါ၊ ကျန်နေခဲ့သလို တစ်ခါတစ်ရံ ဉာဏ်ထဲမှာ ထင်ထင်လာတယ်။

ထင်ထင်လာပေမယ့်လည်း အမြဲတမ်းကလည်း မတွေ့သေးတော့ ထင်ထင်ရှားရှားကလည်း မဟုတ်သေးတော့ ယောဂီက တစ်ခါတစ်ရံ စိတ်ထဲကတစ်မျိုးဖြစ်တယ်။ ဒါ စိတ်ထဲကထင်လို့ ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။ တကယ်တော့ ကုန်ပျက်တာတော့ ဟုတ်မယ်မထင်ပါဘူး။ မကုန်ပျက်တဲ့ဘက်ကနေ ပြန်ပြီးတော့ တင်းမိတတ်တယ်။ အဲဒီလိုလည်း မတင်းမိစေရဘူး။ ကုန်ပျက်တာလေးတွေတော့ အသင့်အတင့် တွေ့လာပြီ။ နောင်တော့ ကုန်ပျက်တာတွေ တွေ့ရတော့မှာပဲဟု စိတ်ကို ည္ဆတ်ပြီးတော့ ရှုပါ။ ရှုပါများတော့ ကုန်ပျက်တဲ့ဘက်ကို စိတ်ကည္ဆတ်ထားတာများတော့ မှတ်အားက ပိုမကောင်းပါဘူးလား . . . ပိုကောင်း

နောက်တွဲ (၂)

ပဋ္ဌာန်းဆိုင်ရာတို့သည် . . .

(က) **ပစ္စယုဒ္ဒေသ** အားဖြင့် ဟေတု၊ အာရမ္မဏ စသည်ဖြင့် **(၂၄)** ပါးရှိ၏။

(ခ) **မျိုး** အားဖြင့် အာရမ္မဏမျိုး၊ သဟဇာတမျိုး စသည်ဖြင့် **(၉)** ပါးရှိ၏။

(ဂ) **ခေါင်းဆောင်ပစ္စည်း** အားဖြင့် အာ, သ, ဥ စသည်ဖြင့် **(၈)** ပါးရှိ၏။

(ဃ) **ပစ္စည်းအချုပ်** အားဖြင့် အာ,ဥ,ကံ,အတ် ဟူ၍ **(၄)**ပါးရှိ၏။

(င) **တရားအချုပ်** အားဖြင့် နာမ်၊ ရုပ်၊ ပညတ် ဟူ၍ **(၃)**ပါးရှိ၏။

"ပဋ္ဌာန်းနှင့်ဝိပဿနာတရား– အကျဉ်းမှတ်စု"

ပဋ္ဌာန်းနှင့်ဝိပဿနာ ရှုမှတ်ပုံတရားများ ဖတ်ရှုနာယူသည့်အခါ နာမ်ရုပ်တို့၏ အကြောင်းပစ္စေယသတ္တိထူးများက အကျိုးပစ္စုပ္ပန် နာမ်ရုပ်တို့ကို မည်သည့်သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံကို ဉာဏ်မျက်လုံး၌ တွေ့ရှိရမည်ဖြစ်သည်။ နာမ်ရုပ်တို့၏ ဖြစ်ပျက်သန္ဓတိအစဉ်ကို သံသရာ (၃၁)ဘုံ ရှိနေသရွေ့ ပဋ္ဌာန်းတရား၏ သဘော သဘာဝ အတိုင်းသာ တွေ့ရှိရပါသည်။

ဝိပဿနာတရားသစ္စာစကားနှင့် ဖွဲ့ဆိုရလျှင် ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းတရား နာမ်ရုပ်ဖြစ်ပျက်တရားများဖြစ်၍ လောကီတရားများ ဖြစ်ကြပါသည်။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ ဖြစ်တိုင်းရုပ်နာမ်၊ ချုပ်ပျက်ဟန်၊ ဧကန်ရှုရမည်။

တရားတွေမြန်မြန်တွေ့၊ တရားတွေမြန်မြန်တက်ရအောင် ဖြစ်တိုင်းဖြစ်တိုင်း ကုန်ပျက်တဲ့ဘက်ကို ညွှတ်ပြီးတော့ ရှုမှတ်ကြရပါတယ်။

ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတတ္ထိအတွက် တိုတိုကျဉ်းကျဉ်းလေး ကျန်ပါသေးတယ်။ ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတတ္ထိဆိုတာ ဝတ္ထုလည်းဖြစ်၊ အာရုံလည်းဖြစ်၊ နှေးကလည်းဖြစ်၊ ရှိလည်းရှိနေတယ်။ ဝတ္ထုလည်းဖြစ်ရမယ်၊ အာရုံလည်းဖြစ်နိုင်တယ်၊ နှေးကလည်းဖြစ်နေတယ်၊ ရှိလည်းရှိနေတယ်။ ဘယ်နှချက်ပါလဲ . . . (၄)ချက်ပါဘုရား။ (၄)ချက်ပါ။ အဲဒါ ဘယ် အချက်လဲဆိုတော့ . . .

ယံ ရူပံ နိဿာယ မနောဓာတု စ မနောဝိညာဏဓာတု စ ဝတ္ထန္တိ။ တံ ရူပဲ မနောဓာတုယာ စ မနောဝိညာဏဓာတုယာ စ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဒီအချက်ပါပဲ။

ဟဒယဝတ္ထုကိုမှီပြီးတော့ မနောဓာတ်က (၃)ခု၊ မနောဝိညာဏဓာတ်က (၇၂)ခုတို့သည် ဟဒယဝတ္ထုကိုမှီပြီး ဖြစ်ရတဲ့အတွက်ကြောင့် ဝတ္ထုမဖြစ်နေပါဘူးလား . . . ဖြစ်နေပါတယ်ဘုရား။ ဝတ္ထုဖြစ်နေတယ်။ ပုရေဇာတလည်းဖြစ်နေတယ်။ နှေးကတည်းက ဟဒယဝတ္ထုကလည်း ရှိနေနှင့်ပြီ။

အဲဒီမနောဓာတ် မနောဝိညာဏဓာတ်တွေက တစ်ခါတစ်ရံ ဟဒယဝတ္ထုကိုလည်း အာရုံပြုပြီး ရှုမှတ်လို့ရတယ်။ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်အတွက်တော့ တရားနာပရိသတ်များအတွက်တော့ နှလုံးကခုန်နေတာ၊

တစ်ခါတစ်ရံ နှလုံးတွေ သိပ်ခုန်နေတယ်ဘုရား။ ဘယ်လိုမှတ်ရမလဲ၊ ခုန်တာကိုပဲမှတ်။ မမှတ်ရပါဘူးလား . . . မှတ်ရပါတယ်ဘုရား။ ဟဒယဝတ္ထုကလေးကို မှတ်ရာလည်း ရောက်သွားတတ်တယ်။ ဟဒယဝတ္ထုလေးမှီရာ နှလုံးက ခုန်နေတာကို ခုန်တယ်၊ ခုန်တယ်မှတ်တော့ ဟဒယဝတ္ထုကို ပြန်ပြီးတော့ အာရုံပြုတဲ့သဘောမျိုး သက်ဝင်သွားတယ်။

ခုန်တယ်လို့ မှတ်ရတယ်။ တစ်ချက်မှတ် တစ်ချက်ကုန်ပျက်၊ တစ်ချက်မှတ် တစ်ချက်ကုန်ပျက်။ ခုန်နေတဲ့ သဘောလေးကလည်း မမြဲပါလား။ ဟဒယဝတ္ထုလေးကလည်း မမြဲပါလား။ မသိသွားတတ်ပါဘူးလား . . . သိသွားတတ်ပါတယ်ဘုရား။ ကုန်ပျက်တာ မြန်အားကြီးတော့ နှိပ်စက်နေသကဲ့သို့ ဆင်းရဲပါလား၊ ဒုက္ခပါလားလို့လည်း သိတယ်။ ဒီလို ကုန်ပျက်နှိပ်စက်နေတဲ့ ဒုက္ခတွေကို ဘယ်လိုကာကွယ်လို့ရပါ့မလဲ၊ ကာကွယ်လို့ မရဘူး။ သူ့သဘောအတိုင်းသူ ကုန်ပျက်နေတာပဲ။ ကိုယ်အစိုးမရတဲ့ အနတ္တပါလား။

ဒီဟဒယဝတ္ထုလေး ခုန်နေတဲ့သဘောလေးကို ပြန်ပြီးတော့ အာရုံမပြုပါဘူးလား . . . အာရုံပြုပါတယ်ဘုရား။ အာရမ္မဏမဖြစ်ပါဘူးလား . . . ဖြစ်ပါတယ်ဘုရား။ ဒီဟဒယဝတ္ထုက ရှေးကလည်း နေတော့ ပုရေဇာတလည်းဖြစ်တယ်။ အတ္ထိလည်းဟုတ်တယ်။ ရှိနေလို့သာ မှတ်လို့ရတာ၊ မရှိနေရင်တော့ . . . မှတ်လို့မရပါဘူးဘုရား။ မှတ်လို့မရဘူး။ ဒါကြောင့် ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတတ္ထိ ဖြစ်တယ်။

ဤကဲ့သို့ အတ္ထိပစ္စည်းနှင့် အဝိဂတပစ္စည်းတို့ကို ရှုမှတ်ပုံနှင့် တကွ နာကြားရသဖြင့် နာကြားရသောအတိုင်း လိုက်နာကျင့်ကြံပွားများ အားထုတ်နိုင်ကြပြီးလျှင် မိမိတို့ အလိုရှိအပ် တောင့်တအပ်သော တရားထူး တရားမြတ်တို့ကို ဒုက္ခခပ်သိမ်းအေးငြိမ်းရာဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်

ချမ်းသာကို လွယ်ကူသော အကျင့်ဖြင့် လျင်မြန်စွာ ဆိုက်ရောက်၍ မျက်မှောက် ပြုနိုင်ကြပါ စေကုန်သတည်း . . . ။

ဆရာတော်ဘုရား ပေးသနားသောဆုနဲ့ ပြည့်စုံရပါလို၏၊ အရှင်ဘုရား။

သာဓု . . . သာဓု . . . သာဓုပါဘုရား။

နတ္ထိပစ္စည်းနှင့် ဝိဂတပစ္စည်းတို့သည် သဘောတရားအားဖြင့် အနန္တရပစ္စည်း၊ သမနန္တရပစ္စည်းတို့နှင့် တူကြပေသည်။ ထို့ကြောင့် ဤစာအုပ်၌ မရေးသား မဖော်ပြတော့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

သဒ္ဓမ္မရံသီရိပ်သာဆရာတော်

နောက်တွဲ (၁)

ကျေးဇူးပြုပုံ (၆)မျိုး

စဉ်	ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်	ပစ္စယသတ္တိများ	
၁	နာမ်	နာမ်	အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ အာသေဝန၊ သမ္မယုတ္တ	၆
၂	နာမ်	နာမ် + ရူပ်	ဟေတု၊ စျာန၊ မဂ္ဂ၊ ကမ္မ၊ ဝိပါက	၅
၃	နာမ်	ရူပ်	ပစ္ဆာဇာတ	၁
၄	ရူပ်	နာမ်	ပုရေဇာတ	၁
၅	ပညတ် + နာမ် + ရူပ်	နာမ်	အာရမ္မဏ၊ ဥပနိဿယ	၂
၆	နာမ် + ရူပ်	နာမ် + ရူပ်	အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ	၉

ဘဝါဘဝက မိမိတို့ထုံခဲ့သောကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်အားလျော်စွာ လိုက်ပါလာပြီး ရှေးရှေးက ကုသိုလ် အကုသိုလ်တွေက နောက်နောက်မှာ (ယွှပစ္စပ္ပန်)ဖြစ်တဲ့ကုသိုလ်၊အကုသိုလ်တွေကို လိုက်ပြီး ကျေးဇူးပြုပုံ၊ ဝိပဿနာရှုတဲ့အခါ ညာဏ်စဉ်အဆင့်ဆင့် အလိုက် အာသေဝနပစ္စည်းဖြင့် အဆင့်ဆင့်ကျေးဇူးပြုပုံ၊ ရွှေပန်းထိမ်သည် သားငယ်ရဟန်းဘဝငါးရာ ရွှေမှာထုံလာတဲ့ အာသေဝနပစ္စည်း ရတာကြောင့် ပဒုမ္မာကြာမြင်တာနဲ့ သမာဓိတွေဖြစ်၊ ဈာန်တွေရသွားပြီး သန္တာန်မှာ ရှိတဲ့ချစ်ခြင်းလောဘတဏှာကို ပြတ်အောင်ရှုမှတ်၍ ရဟန္တာဖြစ်သွားပုံကို ဟောကြားထားပါသည်။

(၁၃) ကမ္မပစ္စည်းဖြင့် ဝိပဿနာတရားရှုမှတ်ရာတွင်-

ကံကြောင့် ဂတိငါးဖြာလည်ရပုံ၊ ကံကြောင့် ဘဝများစွာမြင့်နိမ့်တာ ဖြစ်ရပုံ၊ ကံကြောင့် အတ္တခန္ဓာ လှတာမလှတာဖြစ်ရပုံ၊ ကံကြောင့် လောကဓံရှစ်ဖြာတွေ့ရပုံတို့ကို ဟောကြားထားပါသည်။

ထို့အပြင်ကာယကံ၊ ဝစီကံကို သိလဖြင့် ပါယ်ပုံ၊ မနောကံဖြစ်တဲ့ အဘိဇ္ဈာ၊ ဗျာပဒ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတို့ကို သမာထသမာဓိဖြင့်ပါယ်ပုံ၊ ဘဝအဆက်ဆက်က ဖြစ်ခဲ့တဲ့ကံဟောင်းတွေကို ဝိပဿနာညာဏ်တွေနဲ့ ပါယ်ရပုံ။

သောတာပတ္တိမဂ်ညာဏ်ရောက်ပါက ဘဝဟောင်းများကပါလာတဲ့ကံ၊ အပါယ်ငရဲသို့ကျစေနိုင်တဲ့ ကံဟောင်းတွေ အကုန်ပြတ်သွားပုံ။

နောက်တစ်ခါဆက်ပြီးကျင့်လိုက်၍ သကဒါဂါမ်ဖြစ်သွားလျှင် လူ့ပြည်နတ်ပြည်မှာ တစ်ကြိမ်ဘဲဖြစ်ရတော့သည်။

အရဟတ္တမဂ်ညာဏ် လောကုတ္တရာတရားတို့ဖြင့် နိဗ္ဗာန်စခန်းတွင် နာမ်ရုပ်မရှိ သခါရတရားမရှိသဖြင့် ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းတရားများလည်း မရှိတော့ပါ။

(၁) ဟေတုပစ္စည်းတရားဖြင့် ဝိပဿနာရှုမှတ်ရာတွင်-

အနိစ္စမြင်တော့ လောဘစင်သည်။ ဒုက္ခမြင်တော့ ဒေါသစင်သည်။ အနတ္တမြင်တော့ မောဟစင်သည်။ သမ္မာသနညာဏ်အဆင့်ရောက်လျှင် အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ တွေ့မြင်ရသည်ဟုဟောကြားထားပါသည်။

(၂) အာရမ္မဏပစ္စည်းတရားဖြင့် ဝိပဿနာရှုမှတ်ရာတွင်-

ဖြစ်ခိုက် ဝိညာဏ်တို့၏ ဖြစ်ပျက်ကို ရှုမှတ်နိုင်သဖြင့် ယောနိသော မနသိကာရဖြင့် အကုသိုလ်စိတ်တို့မပျောက်ပါက ဝိပဿနာရှုမှတ်ရာ ပပျောက်နိုင်ပုံ။ အတိုက်ခါတ်၊ အခံခါတ်၊ အပွင့်ခါတ်တို့၏ ဖြစ်ပျက်ကို ရှုမှတ်နိုင်သဖြင့် သမ္မာသနညာဏ်၊ ဥဒယဗ္ဗယညာဏ်၊ ဘင်ညာဏ်တို့ ရောက်ရှိပုံ ဒွါရငါးပါးမှာ ကျလာတဲ့အာရုံတွေကို မနောဒွါရက ရှုမှတ်ပုံတို့ကို ဟောကြား ထားပါသည်။

(၃) အဓိပတိပစ္စည်းတရားဖြင့် ဝိပဿနာရှုမှတ်ရာတွင်-

အကြီးအမှူးတရားလေးပါးပါဝင်ပုံ၊ သမ္မာသနညာဏ်၊ ဥဒယဗ္ဗယညာဏ်၊ ဘင်ညာဏ်၊ ဘယညာဏ်၊ အာဒီနဝညာဏ်၊ နိဗ္ဗိဒါညာဏ်၊ မုဉ္စိတုကမျတာညာဏ်၊ ပဋိသင်္ခါညာဏ်အထိ အဆင့်ဆင့်တက်သွားခြင်းသည် ဝိမံသာဓိပတိ (ပညာ) ဖြစ်ပုံတို့ကို ဟောကြားထားပါသည်။

(၄) အနန္တရပစ္စည်းတရားဖြင့် ဒွါရငါးပါးမှာ ကျလာတဲ့ အာရုံတွေကို မနောဒွါရက ရှုမှတ်ပုံကိုဟောကြားထားပါသည်။

(၅) သမနန္တရပစ္စည်းတရားမှာ အနန္တရပစ္စည်းတရားနှင့် အတူပင် ဖြစ်သည်။

(၆) သဟဇာတပစ္စည်းတရားဖြင့် ဝေဒနာရှုမှတ်ပုံကို ဟောကြား ထားပါသည်။

(၇) အညမညပစ္စည်းတရားဖြင့် ဝိပဿနာရှုမှတ်ရာတွင်-

ဝေဒနာနုပဿနာ ရှုမှတ်၍ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တမြင်တွေ့ခြင်း၊ ဒေါသ၊ ရာဂ၊ ဒုက္ခ၊ မောဟတို့ကို မှန်စွာပယ်နိုင်ခြင်း၊ ဥဒယဗ္ဗယညာဏ် နှင့် ဘင်္ဂညာဏ်တို့ကိုရှုမှတ်နိုင်ပုံတို့ကို ဟောကြားထားပါသည်။

ကာယာနုပဿနာဖြစ်သော သွားရပ်ထိုင်လျောင်းဖြင့်၊ စိတ္တ စေတသိကာဓမ္မာ၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ရူပါန်တို့ကို မှတ်ရှုနိုင်ပေသည်။

(၈) နိဿယပစ္စယောဖြင့် ဝိပဿနာရှုမှတ်ရာတွင်-

ဒွါရ(၆)ပါးအားလုံး လုံခြုံအောင်စောင့်စည်းပုံကို ဟောကြား ထားပါသည်။

(၉) ဥပနိဿယပစ္စည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုမှတ်ရာတွင်-

ကလျာဏ မိတ္တပုဂ္ဂိုလ်၊ ဥတု၊ ဘောဇဉ်တို့ကို အထောက် အကူဖြင့် တရားထူးတရားမြတ် ရနိုင်ပုံတို့ကိုဟောကြားပါသည်။

(၁၀) ပူရေဇာတပစ္စည်းဖြင့် ဝိပဿနာတရားရှုမှတ်ရာတွင်-

အာရုံ(၆)ပါးတို့၏ ဝိညာဏ်ဖြစ်ခိုက်တွင် ရှုမှတ်လျှင် သံသရာ စက်ပြတ်မည်။ မရှုမှတ်လျှင် သံသရာလည်မည်။ ခန္ဓာငါးပါးတို့သည် ဒုက္ခသစ္စာဖြစ်ပုံတို့ကို ဟောကြားထားပါသည်။

ထို့အပြင် ကြားသိစိတ်ဖြစ်ခိုက်ရှုမှတ်ရာတွင် သမာဓိညာဏ် အဆင့်ဆင့်ဖြင့် အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တညာဏ်တို့ရရှိပြီး သောတာပန် ဖြစ်သွားပုံထိ ဟောကြားထားပါသည်။

ဝတ္တာရမ္မဏအနေဖြင့် စက္ခုဝတ္ထုမျက်စိအကြည်ကိုမှီပြီး မြင်သိ စိတ်ဖြစ်ရသလို၊ ဟဒယဝတ္ထုကိုမှီပြီး မနောဓါတ်(၃)ခု၊ မနောဝိညာဏ ဓါတ်(၇၂)ခု၊ စေတသိတ်တို့ ဖြစ်ကြရသည့် ဝတ္ထုပူရေဇာတဖြစ်ပုံ၊ နောက်တစ်ခါ ဒီစိတ်တွေကိုဘဲ ပြန်ပြီးအာရုံပြုနိုင်ပေသည်။ ဒီဟဒယ ဝတ္ထုကိုအာရုံပြုပြီး မနောဝိညာဏ်စိတ်တွေ ပြန်ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ဒီဟဒယဝတ္ထုကို အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ ပြန်ရှုသည်မှာ ဝိပဿနာ ကုသိုလ်ဖြစ်၍ ဝတ္တာရမ္မဏ တရားဟောကြားထားပါသည်။

(၁၁) ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းဖြင့် ဝိပဿနာတရားရှုမှတ်ရာတွင်-

ပဋိသန္ဓေစိတ်ကစပြီး သေတဲ့အထိ၊ အဆက်မပြတ်ဖြစ်တဲ့ ရုပ်များကို နောက်နောက်စိတ်များက ပစ္ဆာဇာတသတ္တိနှင့်ကျေးဇူးပြုပုံ၊ မဂ်ရောက် ဖိုလ်ရောက်ရှုတော့ ဧကောဓမ္မော- တစ်ခုပဲရှုနေရတာ ဖြစ်ပုံ၊ ဖောင်းတယ်၊ ပိန်တယ်၊ ထိုင်တယ်၊ ထိတယ် ကာယအကြည် တစ်ခုကိုပဲ ရှုနေရပုံ၊ ရုပ်(၂၈)ပါးက ဝိပဿနာရှုရမည့်ရုပ်တွေဖြစ်ပြီး ကျန်(၁၀)က ပညတ်တွေဖြစ်လို့ မမှတ်ရဟုဟောပုံ စသည်တို့ကိုဟော ကြား ထားပါသည်။

(၁၂) အာသေဝနပစ္စည်းဖြင့် ဝိပဿနာတရားရှုမှတ်ရာတွင်-

အာသေဝနပစ္စည်းသည် အဘိဓမ္မာအရ၊ ဝီထိအစဉ်နှင့် ပစ္စပ္ပန် အခိုက်အတန့်မှာပဲ ကျေးဇူးပြုပေသည်။ သုတ္တန်ဒေသနာအရတော့

သမာဓိညာဏ်တွေ သိပ်အားကောင်း၍ ဘင်္ဂညာဏ်တွေ သိပ်ထက်သန်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကျတော့ မြင်သိစိတ်လည်းပျောက်၊ မြင်တယ်လို့ မှတ်သိစိတ်ပါပျောက်သွားကြတယ်။ အဲဒီလိုပျောက်တော့ အကုသိုလ် တွေမဖြစ်တော့ပါ။

ရှုမှတ်မှုတွေဖြစ်သွားတာနဲ့ ကြိုစည်စိတ်ကူးမှုတွေမရှိတော့ပါ။

တကယ်စင်စစ် အနုဿယကို ပါယ်နိုင်တာကတော့ အနုမတဂ္ဂ သံသရာကပါလာတဲ့ သန္တာန်အနုဿယကိုပါယ်နိုင်တာကတော့ ဘင်္ဂညာဏ်ပဲတဲ့။

သောတာပန် = လူ့ပြည်(သို့မဟုတ်)နတ်ပြည်တစ်နေရာရာမှ (၇)ဘဝနေပြီး နိဗ္ဗာန်ဝင်။

သကဒါဂါမ် = လူ့ပြည်(သို့မဟုတ်)နတ်ပြည်တစ်နေရာရာတွင် (၁)ဘဝနေပြီး နိဗ္ဗာန်ဝင်။

အနာဂါမ် = သုဒ္ဓဝါသဘုံမှာ (၁)ဘဝဖြစ်၍ နိဗ္ဗာန်ဝင်။

ရဟန္တာ = နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာ တစ်ခါတည်းရောက်သည်။

(၁၉) သမ္မယုတ္တပစ္စည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုမှတ်ပုံမှာ-

နာမ်ခန္ဓာ (၄)ပါး ပစ္စည်းတရား၊ ပစ္စပ္ပန်တရားတို့ဖြစ်နေကြပုံ၊ နာမ်ခန္ဓာ(၁)ပါးပါက ပစ္စည်းဖြစ်လျှင် ကျန်(၃)ပါးက ပစ္စယုတ်ပွားနှိုင်အကြောင်း အချက်(၄)ပါးတူမှ သမ္မယုတ္တပစ္စည်းဖြစ်နိုင်ပုံတို့ကို ဟောကြားထားပါသည်။

(၂၀) ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုမှတ်ပုံမှာ-

ရူပတရား နာမ်တရားတို့သည် ဝိပ္ပယုတ်တရားဖြစ်နေပုံ၊ ရူပတရားတို့သည် မသိတတ်သောသဘော၊ ပယ်၍မရသောသဘော၊

နောက်တစ်ခါဆက်လက်ကျင့်ကြံသဖြင့် အနာဂါမ်ဖြစ်သွားတဲ့အခါ အနာဂန္တာဆိုသည့်အတိုင်း ကာမသုဂတိဂဘုံမှာဖြစ်ရမယ့် အို-နာ-သေ ဆိုတဲ့ဒုက္ခတွေ လုံးဝပြတ်သွားတယ်။ သုဒ္ဓဝါသဘုံသို့ ရောက်သွားသည်။

ရဟန္တာဖြစ်သွားပါက (၃၁)ဘုံမှာဖြစ်ရမဲ့ ကံဆိုးကံကောင်းတွေ အကုန်လုံး ပြတ်သွားတယ်။နိဗ္ဗာန်သို့စံဝင်သွားတယ် စသည်ဖြင့် ဟောကြားထားပါသည်။

(၁၄) ဝိပါကပစ္စည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုမှတ်ရာတွင်-

ဝိပါတ်နာမ်ခန္ဓာ(၄)ပါး အချင်းချင်းအပြန်အလှန် ကျေးဇူးပြုပုံ၊ ဝိပါတ်အခိုက်အတန့်လေးမျိုးမှာ စေတနာအခိုက်အတန့်၊ ကံအခိုက်အတန့်၊ နိမိတ်အခိုက်အတန့်၊ ဝိပါတ်အခိုက်အတန့်ဟူ၍ ၄မျိုးရှိပုံ။

ပဋိသန္ဓေသွားဖြစ်တာ ဝိပါတ်စိတ်ဘဲ၊ ဘဝသစ်မှာသွားဖြစ်တဲ့ အခိုက်အတန့်လေး ဝိပါကအခိုက်အတန့်ဟုခေါ်ပုံ၊ ဂတိနိမိတ်ကောင်းမွန်ရန် ဘုရားစေတီ၊ ပန်းမျာပြင်ဆင်ပေးရပုံတို့ကိုဟောကြားထားပါသည်။

ကံတွေကကမ္မပစ္စည်းတရားက အကြောင်းတရား၊ ဝိပါတ်က အကျိုးတရားဖြစ်ပါတယ်။ ခန္ဓာမှာဖြစ်နေတဲ့ မြင်ကြားနံစား ထိသိစိတ်တွေဟာ ဝိပါတ်ဝိညာဏ်တွေကို ဝိပဿညာဏ်တွေ အားရှိလာတဲ့အခါ ပျောက်သွားပါတယ်။ သုခဝေဒနာ၊ ဒုက္ခဝေဒနာ၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာ (၃)မျိုးအနက် တစ်ခုစီ လွှမ်းမိုးအောင် (ပျောက်ပျက် တာသိရန်) တရား အားထုတ်ပုံကို ဟောကြားထားပါသည်။

မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာဓမ္မာ။ နာမကွန်ရှာတရား (၄)ပါးတို့သည် ဝိညာဏကွန်ရှာလျှင် ရှေ့သွားရှိ (၀ါ) ပြဋ္ဌာန်းခြင်းရှိ၏။ ဒုက္ခဝေဒနာကိုသည်းခံ၍ ဝေဒနာအပေါ်မှာစိတ်ကလေး တည့်တည့်ချပြီးတော့ ရှုလိုက်တဲ့အခါ ဝေဒနာပျောက်ပျက်(လွှမ်းမိုး)သွားပြီး တရားထူးတရားမြတ်များ ရသွားနိုင်ပုံကို ဟောကြားထားပါသည်။

သုခဝေဒနာပေါ်လျှင် ဒုက္ခစင်အောင်ရှုမှတ်ပုံ။ ဥပေက္ခာ ဝေဒနာပေါ်လျှင် အနိစ္စစင်အောင် ရှုမှတ်ပုံတို့ကိုလည်း ဟောကြားထားပါသည်။

(၁၅) အာဟာရပစ္စည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုမှတ်ရာတွင်-

ဆာလောင်ခြင်းသည် အလွန်ကဲဆုံးရောဂါဖြစ်ပုံ၊ ခန္ဓာငါးပါးတို့သည် အဆင်းရဲဆုံးသော ဒုက္ခဖြစ်ပုံတို့ကိုလည်းကောင်း၊

နာမ်အာဟာရာ ဖြစ်သော ဖဿ၊ စေတနာ၊ ဝိညာဏ်တို့ဖြင့် ဝိပဿနာတရားရှုမှတ်ပုံ တို့ကို ဟောကြားထားပါသည်။

(၁၆) အိန္ဒြိယပစ္စည်းဖြင့် ဝိပဿနာတရားရှုမှတ်ရာတွင်-

ဣရိယာပုတ်ကြီးလေးပါးကို ရှုမှတ်ပြီး နာမရူပပရိစ္ဆေဒညာဏ်ရရှိပုံ၊ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟညာဏ်ရရှိပုံ၊ မျက်စိ၊ နား၊ နှာခေါင်း၊ လျှာ၊ နှာ၊ ကိုယ်၊ စိတ်တည်းဟူသော အိန္ဒြေငါးပါးကို ဝိပဿနာတရားရှုမှတ်၍ တရားထူးများရနိုင်ပုံတို့ကို ဟောကြားထားပါသည်။

(၁၇) ဈာနပစ္စည်းဖြင့် ဝိပဿနာတရားရှုမှတ်ရာတွင်-

အနိစ္စလက္ခဏာ၊ ဒုက္ခလက္ခဏာ၊ အနတ္တလက္ခဏာ စသည့် လက္ခဏာရေးသုံးပါးကိုသိအောင် ရှုမှတ်နေသည့်ဈာန်ဟုခေါ်ပုံ၊ ဝိပဿနာဈာန်များ မိမိတို့သဏ္ဌာန်မှာဖြစ်နေပုံ၊

ဒုတိယဈာန်သည် ဥဒယဗ္ဗယညာဏ် အနုပိုင်းနှင့်တူသည်။

တတိယဈာန်သည် ဥဒယဗ္ဗယညာဏ် အရင့်ပိုင်းနှင့်တူသည်။

စတုတ္ထဈာန်သည် သခ်ါရပေက္ခာညာဏ်နှင့်တူပါသည်။

(သဒ္ဓမ္မရံသီဆရာတော်၏ ပဋ္ဌာန်းနှင့် ဝိပဿနာရှုနည်း အတွဲ(၂)မှ)

ထို့အပြင် ဝိပဿနာပိတိဖြစ်၍ တရားရှုမှတ်ပုံနှင့် ဈာန်တရားဖြင့် အထွေထွေအသေးစိတ်ရှုမှတ်ပုံ၊ သမ္မာသနညာဏ်ရောက်လျှင် ဝမ်းနည်းသွား၍ငိုရပုံ၊ ဥဒယဗ္ဗယညာဏ်ရောက်လျှင် တစ်နာရီမှာ တစ်ခါပြင်မထိုင် ရတော့ဘဲ ကိုယ်နှင့်စိတ်ပေါ့ပါး၊ နူးညံ့ ခံ့ကျန်းသွား၍ ၂နာရီ ၃နာရီ ၄နာရီဆက်၍ ရှုမှတ်နိုင်ပုံ၊

ဥဒယဗ္ဗယညာဏ်သို့ရောက်ရှိပြီး ဝိပဿနာပိတိ(၅)မျိုးဖြင့် တရားရှုမှတ်ပုံကိုလည်း ဟောကြားထားပါသည်။

(၁၈) မဂ္ဂပစ္စည်းဖြင့် ဝိပဿနာတရားရှုမှတ်ရာတွင်-

ဘဝအဆက်ဆက်၊ သံသရာအဆက်ဆက်ကလိုက်လာတဲ့ အကုသိုလ် အညစ်အကြေးတွေကို ဝိပဿနာပညာ မဂ်ပညာနှင့် ပါယ်ဖျက်ပုံ-

မြင်ခါမတ္တ၊ ကြားခါမတ္တ စသည်တို့တွင် တည့်အောင်ရှုရမည့် မြင်တဲ့အမှတ်ကို အဓိကထားပြီးနှလုံးသွင်းနေတယ်၊ မြင်ဖို့ရာ အဓိကထားပြီး နှလုံးသွင်းတာ မဟုတ်တော့ မြင်လျှင်မြင်ကာမျှ မတ္တမှာတည်သွားပါတယ်။ အဲဒီလိုတည်သွားလို့ ရှိရင် အနုဿယ မကိန်းတော့ပါ။ ခင်စရာတွယ်စရာ ပုဂ္ဂိုလ်ဘဲလို့ ပိုင်းပိုင်းခြားခြား မသိတော့၊ လောဘလည်းမဖြစ်၊ ဒေါသလည်း မဖြစ်တော့ပါ။

သုခဝေဒနာ = ဥဒယဗ္ဗယညာဏ်ရောက်လျှင် ပေါ်သည်။

ဥပက္ခာဝေဒနာ=သခ်ါရုပေက္ခာညာဏ်ရောက်လျှင် ပေါ်သည်။

-သုခဝေဒနာကို ဖြစ်/ပျက်ရှုမှတ်၍ ဒုက္ခအဖြစ်ရှုမှတ်ရမည်။ လောဘပါယ်သည်။

- ဥပက္ခာဝေဒနာကို အနိစ္စမြင်အောင်ရှုမှတ်နိုင်ရမည်။ မောဟ ပါယ်သည်။ ဥပက္ခာဝေဒနာသည် ဘင်္ဂါညာဏ်အခြေခံရှိသည်။

သြက္ကံန္တိကွဏော နည်မရှုပံ အည်မည် အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော ဟူသောအချက်ကတော့ ပဋိသန္ဓေအခိုက်ဖြစ်လို့ မြတ်စွာဘုရား၏ အရာသာဖြစ်တယ်။ ပုထုဇဉ်များ ဝိပဿနာရှုလို့ မရနိုင်ပါ။

ရုပ်သည် ရေမြုပ်ကြီးနှင့်တူသည်။

ဝေဒနာသည် ရေပွက်နှင့်တူသည်။

သညာသည် တံလျှက်နှင့်တူသည်။

သခ်ါရသည် ငှက်ပျောတုံးနှင့်တူသည်။

ဝိညာဏ်သည် မျက်လှည့်နဲ့တူသည်။ ပြောင်းလဲမှုမြန်သည်။

(၂၂) နတ္ထိပစ္စည်း

(၂၃) ဝိဂတပစ္စည်း

(၂၄) အဝိဂတပစ္စည်းဖြင့် ဝိပဿနာတရား ရှုမှတ်ရာတွင် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်လည်ပုံကို အခြေခံဟောကြားထားပါသည်။

ပူရေဇာတ- ရှေ့ကဖြစ်သောသဘောတို့ဖြစ်ပြီး၊ နာမ်တရားမှာ ကောင်းတဲ့နာမ်တွေကို ပါယ်ကြရကြောင်း ဟောကြားထားပါသည်။

(၂၁) အတ္ထိပစ္စည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုမှတ်ပုံမှာ-

နာမ်ခန္ဓာ(၄)ပါး အချင်းချင်း ပစ္စည်းနှင့်ပစ္စယဖြစ်ပုံ-မဟာဘုတ်(၄)ပါးတို့ပစ္စည်းနှင့်ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်ပုံ။ ပဋိသန္ဓေစိတ္တာလေးမှာ နာမ်နှင့် ရုပ်တို့ အညမညကျေးဇူးပြုပုံ၊ နာမ်ကရုပ်ကိုကျေးဇူးပြုပုံ၊ ရုပ်ကရုပ်ကို ကျေးဇူးပြုပုံတို့ကိုဟောကြားထားပါသည်။

နာမ်ခန္ဓာလေးပါး ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သခ်ါရ၊ ဝိညာဏ်တို့ကို ရှုမှတ်ရာတွင် ဝေဒနာကိုထင်ထင်ရှားရှား အများဆုံးရှုမှတ်နိုင်ပေသည်။ ဒုက္ခဝေဒနာနှင့်တွေ့ရင် ပုံသဏ္ဌာန်ဩဇာတွေကို ဖျောက်နိုင်သမျှ ဖျောက်ပါ။ ပညတ်တွေကို ခွါနိုင်သမျှခွါပါ။ ပရမတ်သဘောတွေကို မှတ်ရှုပါ။ သမာဓိများများရလာလျှင် နာမရူပပရိစ္ဆေဒညာဏ် ဖြစ်လာသည်။

နာမရူပပရိစ္ဆေဒညာဏ်မှာ ဒုက္ခဝေဒနာကမထင်ရှားလှသေးပါ။ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟညာဏ်မှာ အကြောင်းနဲ့အကျိုးကိုသိတဲ့ညာဏ် ရောက်သွားတော့ အထွေထွေ အသေးစိတ် အမှတ်တွေကို မှတ်လို့ ရလာပါတယ်။---ချင်စိတ်ကို အထူးသတိထားလိုက်လို့ ---ချင်စိတ် မှတ်လို့ရလျှင်---ချင်စိတ်ကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ကိုယ်အမူအရာတွေ အားလုံး မှတ်ရတာလွယ်ကူသွားပါတယ်။

ပစ္စယပရိဂ္ဂဟညာဏ်မှာလည်း ဒုက္ခဝေဒနာတွေက သိပ်မထင်ရှားသေးပါ။ သမာသနညာဏ်ရောက်သွားတော့ ဒုက္ခဝေဒနာတွေ သိပ်များတော့ စိတ်နှလုံးမသာယာမှုတွေဖြစ်တယ်။ နာ-ကျင်-အောင့်-ကိုက်ခဲ-မူး-ယား-အော့-အန်-ယိုင်ယိမ်းဖြစ်လာသည်။ စိတ်တိုစိတ်ဆိုးလာတယ်။

နာတာလေးမှတ်လိုက်ရင် နာတာလေးက ပေါ်ပြီးတာနဲ့ ပျောက်သွားတယ်၊ ပေါ်တာလည်းထင်ရှား ပျောက်သွားတာလည်း ထင်ရှားပေါ်တာကဖြစ် ပျောက်သွားတာကပျက်၊ ဝေဒနာဖြစ်ပျက်ကို သိသွားပြီ။

သမာဓိညာဏ်တစ်ဆင့် ရင့်ကျက်အားရှိလာတော့ နာတယ်လို့ မှတ်လိုက်ရင် နာတာတွေအကုန်ပျက်၊ နာတယ်လို့သိနေတဲ့ အသိစိတ်လည်း ကုန်ပျက်၊ နာတယ်လို့မှတ်လိုက်လိုက်တဲ့ မှတ်သိစိတ်လည်း ကုန်ပျက် တာတွေ တွေ့မြင်ကြရသည်။

တစ်ချက်မှတ်ရင်၃ချက်ကုန်ပျက်ပြီး တရားတွေတက် သွားပါတယ်။

နာတာလဲမမြဲ နာတယ်လို့သိတဲ့အသိစိတ်လည်းမမြဲ၊ အနိစ္စပါ။

ကုန်ပျက်တွေက လျှင်မြန်အားကြီးတော့ နှိပ်စက်နေသကဲ့သို့ ဆင်းရဲတစ်မျိုးပါကလား၊ ဒုက္ခပါ။

ဒီလိုကုန်ပျက်နှိပ်စက်နေတဲ့ ဆင်းရဲတွေကို ဘယ်လိုမှ ကာကွယ်လို့ မရပါ။သူ့သဘောအတိုင်း ကုန်ပျက်နှိပ်စက်နေတာဘဲ၊ ကိုယ်အစိုးမရပါလား အနတ္တပါ။

ဝေဒနာအနိစ္စ၊ ဝေဒနာဒုက္ခ၊ ဝေဒနာအနတ္တမြင်တော့ ဝေဒနာကို လွှမ်းမိုးသွားပြီ။

လွှမ်းမိုးသွားတော့ ပဋိဃာနုသယစိတ်နှလုံးမသာယာမှုတွေ ဖြစ်တာ မရှိတော့ပါ။

ဒုက္ခဝေဒနာ = သမာသနညာဏ်ရောက်လျှင်ပေါ်သည်။
ဒေါသပါယ်သည်။

ဒီဝေဒနာကြောင့် ဝေဒနာပြင်းထန်တာနဲ့အမျှ ဒေါသ- ဒေါမနဿတွေက အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် အခါခါဖြစ်လာတယ်။ ဒုက္ခဝေဒနာမှာ ဒေါသပဋိ ဿနုသယ ကိန်းနေတယ်။

ဒီဒုက္ခဝေဒနာကိုလွှမ်းမိုးအောင် ဆူးကိုပါယ်နှုတ်သကဲ့သို့ သည်းခံမယ်ဟု နှလုံးသွင်းပါ။

အဲဒီအခါ ဝိရိယစိတ်ကို နည်းနည်းလျှော့၊

ခန္တာကိုယ်ကိုလည်း အနည်းငယ်လျှော့၊

ဝေဒနာပေါ်မှာ စိတ်ကလေးတည့်တည့်ချ၊

မှတ်သိစိတ်ကဘဲ လွှမ်းမိုးပါမယ်။ မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာ။

ဒီဝေဒနာဘယ်လောက်နာနေသလဲ၊ မှတ်သိစိတ်နှင့်စူးစိုက်ပါ၊

စူးစိုက်ထားတော့ သမာဓိဖြစ်သွားပါသည်။

စူးစိုက်ပြီးတဲ့အခါ နာတယ်၊ ကျင်တယ်၊ အောင့်တယ်၊ ပိုင်းခြားပိုင်းခြားပြီးမှတ်ပါ။

ဆင့်ကာဆင့်ကာ လေးငါးချက်လောက်မှတ်လိုက်လျှင် ပိုနာပိုအောင့် ပိုကျင်တာတွေ ထင်ရှားလာပါတယ်။

အထွတ်အထိပ်သို့ရောက်အောင် နာကျင်အောင့်ပြီးတဲ့အခါ ဝေဒနာလည်းသူ့အကြောင်း အားလျှော့စွာ ပြန်လျှော့လာတတ် ပါတယ်။ တစ်ချက်မှတ်တစ်ချက် တစ်ခြားနေရာသို့ရွှေ့သွားတာ တွေ့လာ ရပါမယ်။ ဝေဒနာရဲ့သဘောကို ပိုမိုသိလာရပါမယ်။

ဝေဒနာဆိုတာပြောင်းလဲနေပါတယ်၊ တစ်ဆက်တည်းနာနေတာ မဟုတ်၊ ဆင့်ကာဆင့်ကာမှတ်လို့ သမာဓိညာဏ်ပိုမိုရင့်လာတဲ့အခါ

(၄) အနုတ္တရံ = အတုမရှိ လွန်မြတ်သောတရား။
(၅) ပဒံ = အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့ ရောက်အပ်သောတရား။

စူဠသောတာပန်ဟုခေါ်ဆိုနိုင်သူ

ကခ်ီဝိတရဏ ဝိသုဒ္ဓိစခန်းသို့ရောက်ဖူးသူအား ဒိဋ္ဌိနှင့် ဝိစိကိစ္ဆကို အတော်အတန်ပယ်ခွါနိုင်၍ သောတာပန်နှင့် အလားတူသောကြောင့် စူဠသောတာပန်ဟု ခေါ်ဆိုနိုင်ပါသည်။

"ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း အမေးအဖြေများ"

(၁) ဟေတုပစ္စည်း။

(၂) အာရမ္မဏ ပစ္စည်း။

မေး။ ။ စိတ်တို့သည် မှီတွယ်ရာ အာရုံနှင့် ကင်း၍ဖြစ်နိုင်ပါသလော။

ဖြေ။ ။ မဖြစ်နိုင်ပါ၊ အာရုံကို မှီတွယ်ရမှဖြစ်ပေါ်နိုင်ကြပါသည်။

(၃) အဓိပတိပစ္စည်း။

- နိဗ္ဗာန်ဟူသည် သာမညအာရုံမဟုတ်သဖြင့် အာရမ္မဏ အဓိပတိပစ္စည်းထိုက်ပါသည်။ ရူပါရုံ၊ သဒ္ဒါရုံကိုစွဲသလို နိဗ္ဗာန်အာရုံပြုဖူးတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်သည် နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော အာရုံက ကြီးကျယ်ကောင်းမြတ်လှ သောကြောင့် အလွန်စွဲသော အာရုံတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။

- လောကတ္တရာစိတ်သည် နိဗ္ဗာန်ကိုသာ အာရုံပြုသဖြင့် အရိယာပုဂ္ဂိုလ်များ၏ ကိုယ်ပိုင်စိတ်လည်းဖြစ်နေပါသည်။

"ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းကျေးဇူးပြုပုံ – ၆ မျိုး"

စဉ်	အကျိုး ပစ္စယုပ္ပန်	အကြောင်း ပစ္စည်းတရား	ပစ္စည်း အရေအတွက်	အကြောင်းပစ္စည်းတရားများ
၁	ရုပ်နာမ်	နာမ်	၅ ပါး	ဟေတု၊ ကမ္မ၊ ဝိပါက၊ စျာန၊ မဂ္ဂ
၂	ရုပ်နာမ်	ရုပ်နာမ်	၉ ပါး	အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြေယ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ
၃	ရုပ်	နာမ်	၁ ပါး	ပစ္ဆာဇာတ
၄	နာမ်	ရုပ်	၁ ပါး	ပုရေဇာတ
၅	နာမ်	နာမ်	၆ ပါး	အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ အာသေဝန၊ သမ္ပယုတ္တ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ
၆	နာမ်	ရုပ် နာမ် ပညတ်	၂ ပါး	အာရမ္မဏ၊ ဥပနိဿယ

အထက်ပါဇယားမှာ ပုထုဇဉ်တို့၏ လိုအပ်သော အကျိုးပေးပစ္စယုပ္ပန်အတွက် ကျေးဇူးပြုထောက်ပံ့ပေးမည့် ပစ္စည်းတရား တို့ကို ဝေဖန်ထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။

"ပဋ္ဌာန်းနှင့် နိဗ္ဗာန်"

အာရမ္မဏ ပစ္စည်း၊ ပကတူပ နိဿယ ပစ္စည်း ဤပစ္စည်းနှစ်ပါးကို ကာလဝိမုတ်ဟူ၍ ခေါ်ပါသည်။ ထိုပစ္စည်းတို့၌ ကာလဝိမုတ်ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်နှင့် ပညတ်တို့ ပါဝင်လျက်ရှိပါသည်။

နိဗ္ဗာန်နှင့် ပညတ်သည် အကြောင်းပစ္စည်း၌သာ ပါဝင်၍ အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်၌ မပါဝင်သော တရားများဖြစ်ကြပါသည်။

နိဗ္ဗာန်နှင့် ပညတ်သည် ဖြစ်ပေါ် ဥပါဒ်ခြင်း သဘောမရှိပါ။ ဖြစ်ပေါ် ဥပါဒ်ခြင်းသဘောရှိပါမှ ပစ္စယုပ္ပန်တွင် ပါဝင်နိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် နိဗ္ဗာန်နှင့် ပညတ်သည် အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်တွင် မပါဝင်နိုင်ကြပါ။

နာမ်တရားဟူသည် စိတ်၊ စေတသိက်ဟူသော နာမက္ခန္ဓာ ၄ ပါးနှင့် နိဗ္ဗာန်တို့ဖြစ်ပါသည်။

နိဗ္ဗာန်တရားသည် နာမ်အထူးဟုဆိုက မှန်ပါသည်။

ပုထုဇဉ်တို့သည် နိဗ္ဗာန်ကို တိုက်ရိုက်မတွေ့မြင်နိုင်ပါ။ မျက်စိဖြင့် မြင်တွေ့နိုင်သော အာရုံမျိုးမဟုတ်ပါ။

နိဗ္ဗာန်ကို အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မဂ်ဉာဏ်လေးပါးဖြင့်သာ မျက်မှောက်ပြုနိုင်ပါသည်။ နိဗ္ဗာန်သည် လောကုတ္တရာတရားဖြစ်ပါသည်။

နိဗ္ဗာန်၏ အမည်များမှာ

(၁) သဥပါဒိသေသနိဗ္ဗာန် = ခန္ဓာအကြွင်းအကျန်ရှိသော နိဗ္ဗာန်။

(၂) အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန် = ခန္ဓာအကြွင်းအကျန်မရှိသော နိဗ္ဗာန် စသည် ပရိယာယ အားဖြင့် နှစ်ပါးရှိပါသည်။

(၁) သုညတနိဗ္ဗာန် = အာရုံအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ သမ္မယုတ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟ တို့မှ ကင်းဆိတ်သောကြောင့် နိဗ္ဗာန်သည် သုညတ မည်သည်။

အလုံးစုံသော သခ်ါရတို့မှ ကင်းဆိတ်သောကြောင့် နိဗ္ဗာန်သည် သုညတမည်ပါသည်။

(၂) အနိမိတ္တနိဗ္ဗာန် = ရာဂအစရှိသော နိမိတ်မှ ကင်းသောကြောင့် နိဗ္ဗာန်သည် အနိမိတ္တ မည်ပါသည်။

အလုံးစုံသော သခ်ါရနိမိတ် မရှိသောကြောင့် နိဗ္ဗာန်သည် အနိမိတ္တမည်ပါသည်။

(၃) အပ္ပဏိဟိတနိဗ္ဗာန် = ရာဂအစရှိသောတောင့်တတတ်သော တရားမှ ကင်းသောကြောင့် တောင့်တတတ်သော တဏှာမရှိသောကြောင့် နိဗ္ဗာန်သည် အပ္ပဏိဟိတ မည်ပါသည်။ စသည်အခြင်းအရာအားဖြင့် သုံးပါးရှိပါသည်။

(၃၁)ဘုံသာ ရှိပါသည်။ နိဗ္ဗာန်ဘုံ မရှိပါ။

နိဗ္ဗာန်၏ ဂုဏ်အင်္ဂါများမှာ -

(၁) အစ္စုတံ = စုတေရွေ့လျားခြင်းမရှိသောတရား။

(၂) အစ္ဆန္နံ = စုတိဟုဆိုအပ်သော အဆုံးကိုလွန်သော တရား။

(၃) အသခ်ံတံ = ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အဟာရ တည်းဟူသော အကြောင်းတရားလေးပါးတို့ မပြုပြင်အပ်သောတရား။

ဖြေ။ ။ (၁) အဆုံးဇောသည် နောက်၌ ဆက်လက်၍ ဇော မဖြစ်သောကြောင့် ကျေးဇူးပြုရန် ပစ္စယုပ္ပန်မရှိပါ။ ထို့ကြောင့် အာသေဝနပစ္စည်း မတပ်နိုင်ပါ။

(၂) မဂ်ဇောသည် နောက်၌ သဘောတူသောဇော ဖြစ်မလာဘဲ ဖိုလ်ဇောဖြစ်လာသောကြောင့် အာသေဝနပစ္စည်း မတပ်နိုင်ပါ။

ဇာတ်တူသောဇောအချင်းချင်းဖြစ်ပါမှ အာသေဝနပစ္စည်း တပ်နိုင်ခွင့်ရှိပါသည်။

အာသေဝနပစ္စည်းမှာ ကုသိုလ်က ကုသိုလ်ကိုသာကျေးဇူးပြုပါသည်။ အနန္တရပစ္စည်းမှာ ကုသိုလ်က အဗျာကတကိုလည်း ကျေးဇူးပြုပါသည်။ ဥပနိဿယပစ္စည်းမှာ ကုသိုလ်က အကုသိုလ်ကိုပါ ကျေးဇူး ပြုပါသည်။

ကုသိုလ်စိတ်အားလုံး (၂၁)ခုရှိပြီး လောကီကုသိုလ် (၁၇)ခုနှင့် လောကုတ္တရာကုသိုလ် (၄)ခုရှိပါသည်။

ကြီးကျယ်သော လောကုတ္တရာကုသိုလ်ဇော (၄)ခုကို အာသေဝန ပစ္စည်းမတပ်ပါ။ လောကီကုသိုလ်များသာ အာသေဝနတပ်ပါသည်။

နာမ်တရားများတွင် ဝိပါက်စိတ်များသည် အားမရှိ၍ အာသေဝနပစ္စည်းမရပါ။ မှန်ထဲမှာ အရိပ်ပေါ်လာသလို သူတို့မှာ ပယောဂမရှိတဲ့ အတွက် ဝိပါက်စိတ်မှန်သမျှဟာ အာသေဝနပစ္စည်းမဖြစ်ပါ။

လောကုတ္တရာပစ္စည်း (၄)ခုဟာ ပစ္စည်းထဲမှာမပါလို့ အာသေဝနပစ္စည်းမတပ်ပါ။ လောကုတ္တရာပစ္စည်း (၄)ခုဟာ ပစ္စယုပ္ပန် တရားထဲမှာ မပါလို့ အာသေဝနပစ္စည်းမရပါ။

(၄) အနန္တရပစ္စည်း။

မေး။ ။ အနန္တရပစ္စည်း၏ ကျေးဇူးပြုပုံသဘောကို ဖော်ပြပါ။

ဖြေ။ ။ (၁) စုတိစိတ်သည် ပဋိသန္ဓေစိတ်အား အနန္တရသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။

(၂) ပဋိသန္ဓေစိတ်သည် ပထမအဝင်စိတ်အား အနန္တရသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။

(၃) ပထမဇောသည် ဒုတိယဇောအား အနန္တရ သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။

(၄) မဂ်စိတ်က ဖိုလ်စိတ်အား အနန္တရသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။

ဤသို့စသောအားဖြင့် ရှေ့ရှေ့စိတ်သည် နောက်နောက်စိတ်အား အနန္တရသတ္တိဖြင့် အခြားမဲ့ ကျေးဇူးပြုပုံအချက်မှာ လွန်စွာကျယ်ဝန်းလှပါသည်။

မေး။ ။ သတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်၌ ရံဖန်ရံခါ နာမ်တရားတို့၏ အနန္တရပစ္စည်း ဆက်သွယ်ခြင်းသဘောသည် ကင်းပြတ်နိုင်ပါသလား။

ဖြေ။ ။ နိဗ္ဗာန်သို့ မရောက်သေးသမျှကာလပတ်လုံး သတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်၌ နာမ်တရားတို့၏ အနန္တရပစ္စည်း ဆက်သွယ်ခြင်း မကင်းပြတ်နိုင်ပါ။ ရဟန္တာတို့၏ စုတိစိတ်နောက်သို့ ရောက်မှသာလျှင် အနတ္တရပစ္စယသတ္တိကင်းပြတ်နိုင်ပါသည်။

မေး။ ။ နိရောဓသမာပတ်ကို ဝင်စားခိုက်၊ အသညသတ်

ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ခိုက် ထိုအခိုက်အခါတို့၌ နာမ်တရားမရှိသောကြောင့် အနန္တရပစ္စယသတ္တိ ကင်းပြတ်ပါသလား။

ဖြေ။ ။ ထိုသို့အချိန်ကာလ ခြားမှုဖြင့် အနန္တရပစ္စယသတ္တိ ကင်းပြတ်သည်ဟု မဆိုရပါ။

(၁) နိရောဓသမာပတ်ကို ဝင်စားသောအခါ၌ နိရောဓသမာပတ်မဖြစ်မီက အဆုံးစွန်ချုပ်နေသော စိတ်သည် နိရောဓ သမာပတ်မှထသောအခါ ရှေ့ဦးစွာဖြစ်ပေါ်လာသောစိတ်အား အနန္တရသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။

(၂) အသညသတ်ပုဂ္ဂိုလ်မဖြစ်မီ အဆုံးစွန်ချုပ်ခဲ့သော စုတိစိတ်သည် အသညသတ်ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ပြီးနောက် တစ်ဖန် ဘဝသစ်၌ ဖြစ်ပေါ်လာသော ပဋိသန္ဓေအား အနန္တရသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။

ထို့ကြောင့် နိဗ္ဗာန်မရောက်သေးသမျှ ကာလပတ်လုံး သတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်၌ အနန္တရသတ္တိ မကင်းပြတ်နိုင်ပါ။

မဂ္ဂဝီထိ = န, ဒ, မ, ပ, ဥ, နူ, ဂေါ, မင်, ဖိုလ်, ဖိုလ်, ဖိုလ်, ဘွင်, န, ဒ, မ = အဗျာကတာ။

ပ = ပရိကံ = ကုသိုလ်(ဇော) = ဝိပဿနာပွားခြင်း။

ဥ = ဥပစာ = ကုသိုလ်(ဇော) = မင်္ဂလဖို့နီးလာတဲ့ဇော။

နူ = အနူလုံ = ကုသိုလ်(ဇော) = အရိယာဖြစ်ဖို့သင့်လျော်တဲ့ဇော။

ဂေါ = ဂေါတြဘူ = ကုသိုလ်(ဇော) = ပုထုဇဉ် အနွယ်ကို ဖြတ်ပြီး ပုထုဇဉ်ဘဝကို ကုန်ဆုံးစေတဲ့ဇော။

- ဒီခန္ဓာကိုယ်နဲ့ပဲ ပုထုဇဉ်ဘဝက အရိယာဘဝသို့ ပြောင်းတာကို သေသေချာချာသိနိုင်ပါသည်။ ဘဝတစ်ခုက ဘဝတစ်ခုကို ထူးထူးဆန်းဆန်းပြောင်းသွားခြင်းဖြစ်သည်။ ပုထုဇဉ်က သောတာပတ္တိမဂ်ဆိုက်တယ်ဆိုတာ အရိယာဖြစ်သွားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

- လောကီကုသိုလ်ဂေါတြဘူက လောကုတ္တရာကုသိုလ်မဂ်ကို (သောတာပတ္တိမဂ်ကို) အနန္တရပစ္စည်းနဲ့ ကျေးဇူးပြုပါသည်။

မင် = လောကုတ္တရာမဂ် (ဇော) = ကုသိုလ်ဇော = သောတာပတ္တိ မဂ်

ဖိုလ် = လောကုတ္တရာမဂ် (ဇော) = အဗျာကတဇော = သောတာပတ္တိ ဖိုလ်

ဘွင် = လောကုတ္တရာ ဘဝင်(စိတ်) = အဗျာကတာစိတ်

"မဂ္ဂါဖလဿ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော"လို့ ဟောထားသဖြင့် မင်္ဂလက ဖိုလ်ကို အနန္တရပစ္စည်းနဲ့ ကျေးဇူးပြုပါသည်။

(၅) သမနန္တရပစ္စည်း။
(၆) သဟဇာတပစ္စည်း။
(၇) အညမညပစ္စည်း။
(၈) နိဿယပစ္စည်။
(၉) ဥပနိဿယပစ္စည်း။
(၁၀) ပုရေဇာတပစ္စည်း။
(၁၁) ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်း။
(၁၂) အာသေဝနပစ္စည်း။

မေး။ ။ အဘယ်ကြောင့် အာသေဝနဇောမတပ်သည်ကို သဘောနှင့်တကွပြပါ။

(၁၅) အာဟာရပစ္စည်း။

(၁၆) ဣန္ဒြိယပစ္စည်း။

ပရမတ္ထတရားလေးပါးဖြစ်တဲ့ စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန် တရားတို့တွင် နာမ်တရား၊ ရုပ်တရားတွေ အများကြီးရှိတဲ့အထဲမှာ အစိုးရဖြစ်နိုင်တဲ့ ရုပ်-နာမ်တရား ဣန္ဒြေက (၂၂)ပါးပဲရှိပါသည်။ ရုပ်တရားရှိလို့ ရုပ်အစိုးရဖြစ်လာပြီး နာမ်တရားရှိလို့ နာမ်အစိုးရကလဲ ပါလာပါသည်။

အနညာတ ညဿာမီ တိန္ဒြေ ဆိုသည်မှာ လောကုတ္တရာ ပထမမဂ် သောတာပတ္တိမဂ်မှာ ယှဉ်တဲ့ပညာ စေတသိက်ဖြစ်ပါသည်။ သံသရာတစ်လျှောက် ဘယ်တုန်းကမှ မသိဖူးသေးတဲ့ တရားကို သိသောပညာ ဖြစ်ပါသည်။ (၃၁)ဘုံမှာ ဘဝပေါင်း အသင်္ချေအနန္တ သံသရာတစ်လျှောက်လုံး ဒီသစ္စာတရားကို ဘယ်တုန်းကမှ မသိခဲ့ သေးဘူးလို့ ဓမ္မစက္ကာတရားတော်မှာ ဟောကြားခဲ့ပါသည်။

အညိန္ဒြေ ဆိုသည်မှာ သောတာပတ္တိဖိုလ်၊ သဒၶါမိမဂ်၊ သဒၶါဖိုလ်၊ အနာဂါမိမဂ်၊ အနာဂါမိဖိုလ်၊ အရဟတ္တမဂ် ဆိုတဲ့ အလယ်လောကုတ္တရာ စိတ် (၆)ခုမှာ ယှဉ်တဲ့ပညာ စေတသိက်ဖြစ်ပါသည်။ သိပြီးသားတရားကို ထပ်ပြီး သိတဲ့ပညာလို့ ဆိုပါသည်။ အရိယာတွေမှာ သောတာပန်က နိဗ္ဗာန်ကို ပထမဆုံး မြင်ပါသည်။ သကဒါဂါမ်နဲ့ အနာဂါမ်ဖြစ်တော့လဲ နိဗ္ဗာန်ကို ထပ်ပြီး မြင်ပါသည်။ သစ္စာလေးပါးကို ထပ်ပြီးသိပါသည်။ လောကုတ္တရာစိတ်ကို (၈)ခုခွဲပြီး ဟောကြားရာတွင် အလယ် (၆)လောကုတ္တရာစိတ် (၆)ခုမှာရှိတဲ့ ပညာသည် အညိန္ဒြေ ဖြစ်ပါသည်။

အာသေဝနပစ္စည်းကြောင့် ဖြစ်တဲ့တရား မဟုတ်ပါ။ (စာ-၁၆၉)

အနုလုံ → ဂေါတြဘူ → လောကီကုသိုလ်တူ + အာရုံကွဲ
အာသေဝနပစ္စည်းရပါသည်။

ဂေါတြဘူ → မဂ် → အာသေဝနပစ္စည်းမတပ်ပါ။
လောကီနှင့် လောကုတ္တရာကွဲ + အာရုံတူ

မဂ် → ဖိုလ် = = = အာသေဝနပစ္စည်းရပါသည်။ မတပ်ပါ။
(လော-ကုသိုလ်) (လော - ဝိပါက်စိတ် - အဗျာကတာ) (စာ-၁၇၃)

“ပထမဇော + အလယ်ဇော ၅ ချက် + သတ္တမဇော”

- ပရမတ္ထ တရားတွေဟာ အာသေဝနပစ္စည်းရမှ အားရှိပါတယ်။
- ပထမဇောနဲ့ သတ္တမဇောက အာသေဝနပစ္စည်းမရပါ။
- အလယ်ဇော ၅ ချက်က အာသေဝနပစ္စည်းလဲဖြစ်၊ ပစ္စယုပ္ပန်လဲဖြစ်လို့ အင်မတန်အားကောင်းပါသည်။ ဇောကလဲ အရှိန်ဖြစ်ပါတယ်။ အရှိန်အပြင်းအထန်ဆုံးက အလယ်ဇော ၅ ချက်မှာ စတုတ္ထဇောဖြစ်ပါတယ်။
- အလယ်ဇော ၅ ချက်က အပရာ ပရိယ ဝေဒနိယကံဖြစ်ပြီး ဘဝပေါင်း ထောင်သောင်းအထိ အကျိုးပေးနိုင်ပါသည်။
- ဘဝပေါင်းအသင်္ချေ အနန္တ ဘယ်လောက်ကြာခဲ့တဲ့ “ကုသိုလ်” ဖြစ်ဖြစ် ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်းတရား ဥပတ္ထမ္ဘက ကံနဲ့ပေါင်းဆုံတဲ့အခါသူက ဖြုန်းကနဲထပြီး ဆင်းရဲသား ဘဝက မင်းဖြစ်တယ်။ ဆင်းရဲသား ဘဝက သူဌေးဖြစ်တယ်။ ဥပတ္ထမ္ဘက ကုသိုလ်နဲ့ သူဌေးဖြစ်ချင်သူက သူဌေးဖြစ်မယ့်လုပ်ငန်းလုပ်နေတာဟာ ဒီဘဝအကြောင်းပါပဲ။ ဘဝါဘဝက အပရာပရိယဝေဒနိယကံကလည်း ရှိနေတယ်ဆိုရင် ချက်ချင်း

ဆိုသလို သူဌေးဖြစ်တယ်၊ မင်းဖြစ်တယ် ဒီလိုအကျိုးပေးတယ်ဆိုတာ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါတွေမှာ ဘယ်ဘဝက ဘယ်လိုကုသိုလ်တွေလုပ်ခဲ့တယ် ဆိုတာ မသိနိုင်ပါ။

ကုသိုလ်ကံသာမဟုတ်ပါ အကုသိုလ်ကံတွေလဲ အပြိုင်ကိုယ်စီ ရှိနေပါသည်။ ပထမဇောက အာသေဝနပစ္စည်းထဲမှာ ပါသည်။ ပစ္စယုပ္ပန်မှာသာ မပါတာပါ။ အကျိုးပေးပုံကျတော့ အကုသိုလ်လုပ်ရန် ပထမ ဇောက ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယကံနဲ့ အကျိုးပေးတာပါ။ အကုသိုလ်လုပ်ရင် ဒိဋ္ဌအကျိုးပေးတာက နာမည်ပျက်တယ်၊ စီးပွားရေး ထိခိုက်တယ်၊ မင်းဒဏ် စိုးဒဏ်ခံရတယ်။ အကုသိုလ်လုပ်တာ လူမသိအောင်လုပ်ရင် လဲ အကျိုးမပေးဘူးလို့ ထင်နေကြပါသေးတယ်။ နာမည်လဲ မပျက်၊ စီးပွားရေးလဲ မထိခိုက်၊ မင်းဒဏ်လဲမခံရ စေကာမူ အနဲဆုံး စိတ်ကတော့ ဆင်းရဲရတာပဲ။ ကာယိက၊ စေတသိကဒုက္ခ၊ ရောဂါဘယရပြီး အိမ်တွင်းရေးတွေ ပွေရှုပ်တာတွေဟာ ပထမဇောက အကျိုးပေးတာ ချည်းပါဘဲ။

ကုသိုလ်ပဲလုပ်လုပ်၊ အကုသိုလ်ပဲလုပ်လုပ် ပထမဇောကတော့ ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယကံနဲ့ ပဝတ္တိကာလမှာ အကျိုးပေးပါတယ်။

သတ္တမဇောက နောက်ဆုံးဇောဖြစ်တဲ့အတွက် အားနည်းပါတယ်။ အရှိန်သေးတဲ့နောက်ဆုံးဇောဖြစ်တဲ့အတွက် ဒုတိယဘဝမှာ ပဋိသန္ဓေအကျိုးကို ပေးပါတယ်။

လူတစ်ယောက်ဟာ တိုးတက်နေတယ်၊ အကျိုးပေးနေတယ်ဆိုတာ၊ ကုသိုလ်ကောင်းမှုလုပ်လို့ အကျိုးပေးနေတာပါ။ ကုသိုလ်ကံအကျိုးပေးနေတဲ့အခိုက် အကုသိုလ်ကံကြွင်းတွေကလည်း စောင့်နေပါတယ်။ အဘိဓမ္မာတရားနဲ့ ဒီလိုစောင့်နေတယ်ပြောရင် သဿတဒိဋ္ဌ

ဖြစ်သွားပါတယ်။ သို့သော် ဒီလိုပဲ ကံတွေက စောင့်နေတယ်။ အရိပ်ပမာ လိုက်နေတယ်ဆိုတာ အများနားလည်အောင် "သုတ္တန်နည်း" နဲ့ ပြောတာဖြစ်ပါသည်။

(၁၃) ကမ္မပစ္စည်း။

ကမ္မပစ္စည်းဆိုသည်မှာ အတိတ်ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်ကံတွေကြောင့် လူခန္ဓာ၊ နတ်ခန္ဓာ၊ တိရိစ္ဆာန်ခန္ဓာတွေကို ဖြစ်ပေါ်အောင်လုပ်တဲ့ ကံတရားဖြစ်ပါသည်။

လောကုတ္တရာကုသိုလ်ကံက ခန္ဓာမဖြစ်တော့အောင် နိဗ္ဗာန်ရောက် အောင် ကျေးဇူးပြုတာဖြစ်ပါသည်။ ဒိဋ္ဌဓမ္မအကျိုးပေးတာက မဂ်ပြီး ဖိုလ် တစ်ခါထဲဖြစ်ပါသည်။

မဂ်ကုသိုလ်က အတိတ်ဖြစ်ပါသည်။ ဘဝခြားပြီးဖြစ်တဲ့ အတိတ်မဟုတ်ပေမယ့် ပုထုဇဉ်ဘဝနဲ့ အရိယာဘဝအပြောင်းအလဲမှာ မဂ်စေတနာဟာ ထူးဆန်းတဲ့ ကမ္မပစ္စည်းတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ဘဝပြောင်းနည်းတစ်မျိုးပါ။

(၁၄) ဝိပါကပစ္စည်း။

မေး။ ။ ကံဖြစ်ပြီးသည်၏အခြားမဲ့၌ လက်ငင်းဖြစ်ပေါ်သော ဝိပါက်သည် အဘယ်ဝိပါက်ဖြစ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ။ လောကုတ္တရာဝိပါက်ဟု ဆိုအပ်သော ဖိုလ်စိတ်လေးခုဖြစ်ပါသည်။ ထိုဖိုလ်စိတ် ၄ ခုသည် မဂ်ကုသိုလ်ဖြစ်ပြီးသော နောက်အခြားမဲ့၌ လက်ငင်းဖြစ်ပေါ်လာပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဖိုလ်စိတ် ၄ ခုသည် မဂ်စိတ် ၄ ခု၏ အနန္တရပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်ပါသည်။

(၁၈) မဂ္ဂပစ္စည်း။

မေး။ ။ အဘယ်သို့သော သဘောသတ္တိအားဖြင့် ကျေးဇူးပြု သော ပစ္စည်းကို မဂ္ဂပစ္စည်းဟု ခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ။ သုဂတိဘုံ၊ ဒုဂ္ဂတိဘုံ၊ နိဗ္ဗာန်ဘုံသို့ဆိုက်ရောက်စေနိုင် သော လမ်းခရီးသဘောသတ္တိအားဖြင့် ကျေးဇူးပြု သောပစ္စည်းကို မဂ္ဂပစ္စည်းဟုခေါ်ပါသည်။

မေး။ ။ အဘယ်မဂ္ဂင်များသည် သုဂတိဘုံ၊ နိဗ္ဗာန်ဘုံသို့ ရောက်စေနိုင်သော လမ်းခရီးသဖွယ်ဖြစ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ။ သမ္မာဒိဋ္ဌအစ၊ သမ္မာ သမ္မာဓိအဆုံးရှိသော မဂ္ဂင် မြတ် (၈)ပါးသည် သုဂတိဘုံနှင့် နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်စေ နိုင်သော လမ်းခရီးဖြစ်ပါသည်။

မေး။ ။ အဘယ်မဂ္ဂင်များသည် ဒုဂ္ဂတိဘုံသို့ ရောက်စေနိုင် သော လမ်းခရီးသဖွယ်ဖြစ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအစရှိသော မဂ္ဂင်ဆိုး (၇)ပါးသည် ဒုဂ္ဂတိဘုံ သို့ ရောက်စေနိုင်သော လမ်းခရီးဖြစ်ပါသည်။

မေး။ ။ စျာနပစ္စည်းသဘောနှင့် မဂ္ဂပစ္စည်းသဘောကိုယှဉ် တွဲ၍ ခြားနားပုံများကို ထင်ရှားအောင်ဖော်ပြပါ။

ဖြေ။ ။ (၁) စျာနပစ္စည်းသည် အာရုံ၌စိတ်ကို ဖြောင့်မတ် စွာ စူးစိုက်စေခြင်းကိစ္စ၊ စျာန်အဘိဉာဉ်သို့ ဆိုက်ရောက် စေခြင်းကိစ္စ ဤနှစ်ပါးကို ဆောင်ရွက်ပါသည်။

(၂) မဂ္ဂပစ္စည်းသည် ဝဋ်သုံးပါး၌ကျင်လည်ရန် ကံ အမျိုးမျိုးတို့ကို ဖြစ်စေခြင်းကိစ္စ၊ သံသရာဝဋ်မှ လွတ်

အညာတာဝိန္ဒြေ ဆိုသည်မှာ အရဟတ္တဖိုလ် (ရဟန္တာ)စိတ်နဲ့ ယှဉ်တဲ့ ပညာစေတသိက် ဖြစ်ပါသည်။ အလယ်လောကုတ္တရာပညာ (၆)ခုက သိပြီးတဲ့တရားကို နောက်ဆုံးအလုံးစုံအပြီးသတ်သိတဲ့ ပညာ ဖြစ်ပါသည်။ အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်ဆိုသည့် ကိလေသာအားလုံးမှ ကင်း လွတ်နေတဲ့ ဝိညာဉ်တော်ဟာ ဘယ်တော့မှ မပျက်စီးတော့ဘူး။ ကိလေသာသန့်ရှင်းကြည်လင်နေတဲ့ စိတ်မို့ နိဗ္ဗာန်ကို တခါတည်း ရောက်သွားခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ရဟန္တာနဲ့ အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်ဆိုရာတွင် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်မှာ အရဟ တ္တဖိုလ်စိတ် အမြဲဖြစ်နေတာ မဟုတ်ပါ။ ဖိုလ်ဝင်စားနေတဲ့ အခါမှာသာ အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်ဖြစ်ပါသည်။ အရဟတ္တဖိုလ်က နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုတဲ့အတွက် အရဟတ္တဖိုလ်က တခြား၊ နိဗ္ဗာန်က တခြားဖြစ်ပါသည်။

လောကုတ္တရာစိတ်ထဲမှာ အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်သည် ကိလေသာ အားလုံးသန့်ရှင်းကြည်နေတဲ့ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ စိတ်ဖြစ်ပါသည်။ အဘိဓမ္မာမှာ ဒီစိတ်က နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုနေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အာရုံနဲ့ အာရမ္မဏက တစ်မျိုးစီဖြစ်ပါသည်။ သုတ္တန်နည်းမှာတော့ အာရုံနဲ့ အရမ္မဏိက ကိုတစ်ခုထဲယူပြီး ရဟန္တာက အရဟတ္တဖိုလ်ဝင်စားနေတဲ့ အခါမှာ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုနေတော့ နိဗ္ဗာန်နဲ့နေတဲ့ အရိယာဖြစ် ပါသည်။

ရုပ်နဲ့ နာမ်ရှိတဲ့ သတ္တဝါများသည် ဝေဒနာ (၅)မျိုးကို ခံစားရမှာ ဖြစ်သည်။ ထိုဝေဒနာများ၏ အုပ်ချုပ်မှုကို ခံရမည်ဖြစ်သည်။ ထိုဝေ ဒနာအစိုးရ လက်အောက်ကထွက်မြောက်ရန် လုံးဝလွတ်မြောက်ရေးရ

ရန်မှာ သဒ္ဓါန္ဒြေ၊ ဝီရိယန္ဒြေ၊ သမာဓိန္ဒြေ၊ ပညိန္ဒြေဆိုသည့် ဣန္ဒြေ (၅)ပါး ကို ညီမျှအောင် ကြိုးစားရပါမည်။ ထိုသို့ ကြိုးစားလျှင် မသိခဲ့ရသေး သော သစ္စာတရားကို သိရမည်မှာ အနည်ာတ ညာဿယမိတိန္ဒြေသာ ဖြစ်ပါသည်။

ရုပ်ဣန္ဒြေယပစ္စည်း (၈)မျိုးရှိပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ -

(၁) စက္ခုန္ဒြေ၊ (၂) သောတိန္ဒြေ၊ (၃) ဃာနိန္ဒြေ၊ (၄) ဇိဝှိန္ဒြေ၊ (၅) ဇိဝိ တိန္ဒြေ၊ (၆) ကာယိန္ဒြေ၊ (၇) ဣတ္ထိန္ဒြေ၊ (၈) ပုရိသိန္ဒြေ တို့ဖြစ်ပါသည်။

နာမ် ဣန္ဒြေယပစ္စည်း (၈)မျိုးရှိပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ -

(၁) ဇိဝိတ၊ (၂) စိတ်၊ (၃) ဝေဒနာ၊ (၄) သဒ္ဓါ၊ (၅) ဝီရိယ၊ (၆)သတိ၊ (၇) ဧကဂ္ဂတာ၊ (၈) ပညာ တို့ဖြစ်ပါသည်။

(၁၇) ဈာနပစ္စည်း။

(၁) ပထမဈာန်

အာရုံပေါ်ရောက်အောင် ဝိတက်က စိတ်ကို တင်ပေးတဲ့ အခါ ထွက်သက်ဝင်သက် အာရုံပေါ်မှာ ထားခိုင်းပြီး စိတ်ကမပြေးရင် ပထမဈာန်ဖြစ်ပါသည်။

(၂) ဒုတိယဈာန်

ဝိတက်တင်ပေးတဲ့အာရုံကိုဘဲ ဝိစာရနဲ့ သုံးသပ်နေရင် ဒုတိယဈာန်ရောက်ပါသည်။

(၃) တတိယဈာန်

ထိုင်ပြီးအာရုံရှုနေရတာကို နှစ်သက်တဲ့ ပီတိဖြစ်နေတာ

ဝိတက်ဝိစာရ မလိုတော့ဘဲ တတိယဈာန်ရောက်နေပါသည်။ ဒီပီတိ ဆိုတဲ့ အာရုံနဲ့နေရရင် ဘယ်လောက်ကြာကြာထိုင်ရထိုင်ရ (၄)(၅)နာရီ လဲထိုင်နိုင်ပါသည်။

(၄) စတုတ္ထဈာန်

ပီတိခွါလိုက်တော့ သုခဝေဒနာဘဲဖြစ်ရမှာ။ ဒီဈာန်တွေရဲ့ အဆင့်တိုင်းကို ကြည့်ရင် သုခုဝေဒနာပဲဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ဒုက္ခဝေဒနာ မဖြစ်နိုင်ပါ။ ကြိုက်တောင်မကြိုက်ဘဲနဲ့ သူဘာသာအလိုလိုချမ်းသာ နေတာဖြစ်သည်။ စိမ့်စမ်းရေလို သူဘာသာစိမ့်စီးချမ်းသာနေခြင်းဖြစ် သည်။ လောကီမှာ ဒီချမ်းသာလောက် ချမ်းသာတာမရှိပါ။

(၅) ပဉ္စမဈာန်

သုခကိုလဲ မတွယ်တာဘဲ ခွာချနိုင်တော့ ဥပေက္ခာဖြစ်သွား တဲ့အခါ တည်ကြည်တဲ့သမာဓိ ပဉ္စမဈာန်ရောက်ပါတယ်။ ပဉ္စမဈာန် သမာဓိက လောကီချမ်းသာအားလုံးကို စွန့်ပစ်လိုက်လို့ အလွန်စင် ကြယ်တဲ့ သမာဓိဖြစ်လာပါသည်။

သမထလမ်းစဉ်မဟုတ်ဘဲ ဝိပဿနာလမ်းစဉ်မှာတော့ ဝေဒနာ နုပဿနာဆိုရင် ဝေဒနာအကုန်လုံးကို ရှုမှတ်လို့ရပါသည်။ သုခဝေဒနာ ဖြစ်စေ၊ ဒုက္ခဝေဒနာဖြစ်စေ ဖြစ်ပြီးပျက်သွားတာပဲ။ သူလဲမြဲနေတာ မဟုတ်ပါလား။ အနိစ္စကိုရှုလို့ ရပါတယ်။ ဥပက္ခာ ဝေဒနာလဲဖြစ်ပြီး ပျက်တာမို့ အနိစ္စရှုလို့ရပါသည်။ သမထဈာန် လမ်းမှာတော့ ဒုက္ခ ဝေဒနာကို ရှုဖို့မလိုပါ။

ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ် (၁၀)မှာ ဝိတက်ရဲ့အလုပ်မပါဘဲ အာရုံကထင် ရှားရှိတယ်။ တိုက်ရိုက်ထိတယ်ဆိုတော့ ဈာနပစ္စည်း မတပ်တော့ပါ။

ကြောင့် ဖြစ်ပျက်ပြောင်းလဲပြီးနေတာပဲလို့ သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိပြုတ်သွားတဲ့ မဂ္ဂ သစ္စာထိုက်တဲ့ မဂ်ပညာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ မဂ္ဂင်ဖြစ်ပါသည်။ အတ္တစွဲမရှိတော့ပဲနဲ့ တလောကလုံးဟာ ရုပ်နဲ့ နာမ် ဖြစ်ပျက်သာရှိတော့တယ်လို့ မြင်သွားပါတယ်။ သမ္မာဒိဋ္ဌိဖြစ်လာရင် သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ်၊ ရဟန္တာ ဖြစ်သွားမှာဖြစ်ပါသည်။

ဆရာရှိဖို့လိုပါသည်။ တရားအားထုတ်ရင်း ဘာမှမသိသေးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်က ထိုးထွင်းပြီး အလိုလိုသိမလာနိုင်ပါ။ ဒီအဆင့်ရောက်ရင် ဘယ်လိုဆက်အားထုတ်၊ အခုဖြစ်လာတဲ့တရားက ဘယ်လို၊ စသဖြင့် နည်းကျလမ်းမှန် ပြောပြသွန်သင်နိုင်တဲ့ဆရာကတော့ ရှိရမှာပါ။ ဆရာမရှိပဲနဲ့ ကိုယ့်ဘာသာကိုထိုင်ပြီး ကျင့်လို့တော့ တရားကို မသိနိုင်ပါ။

မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးမှာ လက်တွေ့ဝိပဿနာတရားအားထုတ်ရင် ဒီငါးပါးကတော့ ပါရမှာပါဘဲ။ သမ္မာဒိဋ္ဌိလား၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပလား၊ သမ္မာသတိလားလို့ ခွဲခြားလဲမသိ၊ အမည်နာမတောင် မသိပေမယ့်လဲ တကယ် တရားအားထုတ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မှာတော့ ဒီ (၅)မျိုးက ဖြစ်နေမှာပါ။

သစ္စာလေးပါးသိဖို့မှာ မဂ္ဂင် (၈)ပါးလုံး လိုပါသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာလောကမှာ မဂ္ဂင် (၈)ပါးလို့ပဲ ဆုံးဖြတ်ထားကြပါသည်။ မဂ္ဂင် (၅)ပါးဆိုတာက ဝါဒတစ်ခုပဲဖြစ်ပါသည်။

သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝ ဆိုတဲ့ မဂ္ဂင် (၃)ပါးလဲ ပါရပါတယ်။ ဒီဝိရတီ (၃)ပါးက လောကီမဟာကုသိုလ်စိတ်မှာ ဖြစ်တဲ့အခါ တပြိုင်နက်မဖြစ်နိုင်ပါ။ ဒါကြောင့် ပုထုဇဉ်မှာကတော့ သီလစောင့်ထိန်းရပါသည်။

မြောက်စေရန် ဘာဝနာမှုကို ထမြောက်စေခြင်းကိစ္စ ဤနှစ်ပါးကို ဆောင်ရွက်ပါသည်။

သတိဟာ တံခါးမှူးနဲ့တူသည် မကောင်းတဲ့အကုသိုလ်တရား မဝင်ရအောင် ဆောင်ရွက်တဲ့တရားဖြစ်ပါသည်။ သတိရှိနေရင် အကုသိုလ်က မဝင်နိုင်ပါ။

သမ္မာဝါစာက ဝစီဒုစရိုက် ၄ ပါးကို ရှောင်ကြဉ်မှုဖြစ်ပါသည်။ ဘာမှမပြောဘဲ ဆိတ်ဆိတ်နေရင်လည်း သမ္မာဝါစာဖြစ်နေပါသည်။

သမ္မာကမ္မန္တက ကာယဒုစရိုက် (၃)ပါးကို မလုပ်ပဲ ရှောင်ကြဉ်မှုဖြစ်ပါသည်။ ပါဏာတိပါတ၊ အဒိန္နာဒါန၊ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရ ဆိုတဲ့သုံးပါးကိုလုံခြုံရင် ပုတီးစိပ်နေ၊ လမ်းလျှောက်နေလျှင် သမ္မာကမ္မန္တဖြစ်ပါသည်။

သမ္မာအာဇီဝက အသက်မွေးမှုကိုင့်ပြီး ကာယဒုစရိုက် (၃)ပါး ဝစီဒုစရိုက် (၄)ပါးကို ရှောင်ကြဉ်မှုဖြစ်ပါသည်။

အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းကိုက သူများအသက်ကိုသတ်ရတဲ့ မုဆိုးတို့၊ တံငါတို့မှာ "ဒီတစ်နေ့တော့ ငါဒီအလုပ်တွေမလုပ်တော့ဘူး" လို့ စိတ်က ပိုင်းဖြတ်ပြီး မလုပ်ဘဲနေတာ အသက်မွေးမှုကိုင့်ပြီး ရှောင်ကြဉ်လိုက်တာဟာ သမ္မာအာဇီဝဖြစ်ပါသည်။

လခစားတွေမှာတော့ သူတို့လုပ်ငန်းက ကာယဒုစရိုက်၊ ဝစီဒုစရိုက်နဲ့ အသက်မွေးမှုမဟုတ်ပါ။ ဒါကြောင့် သူတို့ရှောင်ကြဉ်မှုက ရိုးရိုးသမ္မာဝါစာ၊ ရိုးရိုးသမ္မကမ္မန္တ၊ ရိုးရိုးသမာအာဇီဝ ဖြစ်ပါသည်။

သမ္မာသမာဓိကိုရလာတော့ ဝိပဿနာလုပ်ငန်းလုပ်မယ့် ပုဂ္ဂိုလ်တွေက စျာန်အဘိညာဉ်ရတဲ့အထိ မသွားဘဲနဲ့ ဒီနေရာမှာလမ်းခွဲပြီး သမ္မာသက်ပ္ပ မဂ္ဂင်ကို သွားရပါတယ်။

သမ္မာဝါယာမ မဂ္ဂင်ဆိုတဲ့ ဝီရိယကတော့ သတိပဋ္ဌာန်တရားတော် အားထုတ်တော့မယ်ဆိုပြီး (၃)နာရီကြာအောင်ထိုင်မယ် စသည်ဖြင့် အဓိဋ္ဌာန်နဲ့ တရားထိုင်တဲ့ အခါမျိုးမှာ ဝီရိယရှိမှ သတိပဋ္ဌာန်ဖြစ်မှာပါ။ သမ္မာဝါယမ မဂ္ဂင်မပါပဲနဲ့ တရားအားထုတ်လို့ မရနိုင်ပါ။

သမ္မာသက်ပ္ပဆိုတဲ့ ဝိတက်ကလည်း မဂ်ပညာမျိုးမဖြစ်ခင်မှာ အတွေးအခေါ်တွေရှိရပါတယ်။ ဖြစ်ပျက်ဘဲရှုနေနေ၊ စိတ္တနုပဿနာဘဲရှုနေနေ ရုပ်တရား နာမ်တရားတွေရဲ့ ဖြစ်ပျက်ကို ကြံစည်နေတာ ရုပ် နာမ်တရားတွေ ဘယ်လိုဖြစ်လာတယ် ဘယ်လိုပျက်သွားတယ် ဆိုတာကို လမ်းလျှောက်ရင်း ထမင်းစားနေရင်း တွေးတောနေတာဟာ သမ္မာသက်ပ္ပ မဂ္ဂင်ဖြစ်ပါသည်။

ဒီလိုပညာဉာဏ်ကြီးမားအောင် တွေးတောဆင်ခြင်တဲ့ သမ္မာသက်ပ္ပဟာ သမ္မာဒိဋ္ဌိရဲ့ အကောင်းဆုံးမိတ်ဆွေပါပဲ။ မှန်ကန်တဲ့ သစ္စာ (၄)ပါးတရားသိဖို့ ဉာဏ်ပေါ်ပေါက်ဖို့ သမ္မာသက်ပ္ပက အမြဲတမ်းကြံစည် တွေးခေါ်နေရပါသည်။ ဒီလိုတရားအပေါ်မှာ အကြံအစည်အတွေးအခေါ်တွေ ရင့်ကျက်လာတဲ့အခါ သစ္စာ (၄) ပါးကိုသိတဲ့ သမ္မာဒိဋ္ဌိ မဂ္ဂင်ဖြစ်လာပါသည်။

သစ္စာ (၄)ပါးမှာ အမှန်ကိုအမှန်အတိုင်းသိတယ်ဆိုတာက ရုပ်နဲ့ နာမ်ပဲရှိတယ်၊ ယောက်ျား၊ မိန်းမ၊ သတ္တဝါဆိုတာက လောကဝေါဟာရတွေပဲ တကယ်တော့ ရုပ်နဲ့ နာမ်သာ သူ့ဘာသာသူ အကြောင်း အကျိုး

အထက်ပါ မဂ္ဂင် (၃)ပါးသည် ပုဗ္ဗဘာဂမဂ္ဂင်တရားအားမထုတ်မီကထဲက ပြည့်စုံထားရမယ့် မဂ္ဂင်တွေဖြစ်ပါသည်။ တကယ်တရားစပြီး အားထုတ်တဲ့အခါ မဂ္ဂင်ငါးပါးနဲ့ အားထုတ်ရပါတယ်။

ဓမ္မစက်္ကာတရားတော်မှာ အစွန်းနှစ်ပါးလွတ်တဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးနဲ့ တရားအားထုတ်ရာမှာ သမ္မာဒိဋ္ဌိက စရမှာဖြစ်ပါသည်။

သမ္မာဒိဋ္ဌိကို ခေါင်းဆောင်တင်ရတာက ကာမဂုဏ် စည်းစိမ်ခံစားပြီး အပျော်အပါးတွေနဲ့နေရင်း တရားရနိုင်တယ်ဆိုတဲ့ အယူဝါဒအစွန်းနဲ့ မစားမသောက် အငတ် အပြတ်ခံပြီး ဒုက္ခအမျိုးမျိုးရောက်ပြီးမှ တရားရတယ်ဆိုတဲ့ အယူဝါဒအစွန်း။ အဲ့ဒီအယူဝါဒတွေကမှားတယ်။ ဒီလမ်းတွေဟာ နိဗ္ဗာန်ကို ရနိုင်တဲ့လမ်းမဟုတ်ဘူးလို့ ဒီလိုခွဲခြမ်းသိတဲ့ ပညာက ပထမဆုံး အရေးကြီးပါသည်။ ဒီလိုသိဖို့ အရေးကြီးလို့ ဓမ္မစက်္ကာမှာ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို သမ္မာဒိဋ္ဌိကစပြီး ဟောထားတာဖြစ်ပါသည်။

မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးမှာ ခုခေတ်တရားအားထုတ်ရင်း လက်တွေ့လုပ်ငန်းစဉ်မှာ သတိပဋ္ဌာန်က စရပါသည်။ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးမှ သမ္မာသတိမဂ္ဂင်နဲ့ စ၍ရှုရမှာပါ။ ဒီလိုအမှတ်နဲ့ တရားရှုခိုင်းထားတာက သမာဓိရအောင် လုပ်ခိုင်းထားတာပါ။ သတိပဋ္ဌာန် (၄)ပါးမှာ ကာယာနုပဿနာပဲရှုရှု၊ ဝေဒနာနုပဿနာပဲရှုရှု၊ စိတ္တာနုပဿနာပဲရှုရှု တရားတစ်ခုကိုရှုလို့ တော်တော်စိတ်ငြိမ်လာရင် သမ္မာသတိမဂ္ဂင်ကြောင့် သမ္မာသမာဓိဖြစ်လာတာဖြစ်ပါသည်။

ပြတ်သည်ဟု အယူရှိသော ဥစ္ဆေဒ ဒိဋ္ဌိကို ပါယ်ရှားနိုင်ပါသည်။

(၂) နတ္ထိပစ္စည်းသဘောကို ပိုင်နိုင်စွာသိရှိခဲ့ပါလျှင် မြဲသည်ဟု အယူရှိသော သဿတဒိဋ္ဌိကို ပါယ်ရှားနိုင်ပါသည်။

နတ္ထိပစ္စည်းမှာ ရုပ်တရားမပါပါ။

နာမ်က နာမ်ကိုမရှိဘဲနဲ့ ကျေးဇူးပြုတာပါ။

နိဗ္ဗာန်က ရှိသလား၊ မရှိဘူးလားမေးလျှင် ရှိပါတယ်။ နိဗ္ဗာန်ရှိတယ်ဆိုရင် အတ္ထိပစ္စည်းတပ်သလားဆိုရင် အတ္ထိပစ္စည်းမတပ်ပါ။ ပရမတ္ထတရားဆိုတာ အရှိလဲဟုတ်သည်။ အဖြစ်လဲဟုတ်သည်။ နိဗ္ဗာန်က အရှိတရားဟုတ်သော်လည်း ဥပါဒ်, ဋ္ဌိ, ဘင် မရှိတဲ့အတွက် အဖြစ်တရားတော့ မဟုတ်ပါ။ ပစ္စုပ္ပန် ဥပါဒ်, ဋ္ဌိ, ဘင် အားဖြင့် ရှိတဲ့တရားကိုသာ အတ္ထိပစ္စည်းဟု ပြောခြင်းဖြစ်ပါသည်။ နောက်ပြီး နိဗ္ဗာန်က ပစ္စုပ္ပန်လား၊ အနာဂတ်လား၊ အတိတ်လား ဆိုလျှင် နိဗ္ဗာန်က ကာလဝိမုတ် = ကာလသုံးပါးက လွတ်တဲ့တရားပါ။

နိဗ္ဗာန်က နာမ်တရားများလို ရှိနေတဲ့ အရှိတရားမျိုးမဟုတ်ပါ။ အမြဲတမ်းရှိနေတဲ့ တရားဖြစ်ပါတယ်။ နိဗ္ဗာန်သည် ဖြစ်လာတဲ့တရားမဟုတ်၊ ဖြစ်လာတဲ့တရားဆိုရင် ပျက်သွားတာရှိပေသည်။ ဘယ်ကမ္ဘာကစပြီး နိဗ္ဗာန်ဖြစ်နေတယ်၊ ဘယ်ကမ္ဘာကျရင် နိဗ္ဗာန် ပျက်သွားတယ် ဆိုတဲ့ ဒီလိုသဘောတရားမျိုးလဲ မဟုတ်ပါ။

နတ္ထိပစ္စယောက ရှိတာလည်းဟုတ်သည်။ ရှိပြီးတော့ ပျက်သွားတာကို ဟောကြားလို့ ဘယ်တော့မှ မပျက်နိုင်ဘူးဆိုတဲ့ သဿတဒိဋ္ဌိယူဆချက်ဟာ တစ်ခါထဲ လွင့်ပျောက်သွားရပါသည်။

ဝိပဿနာမဂ်ကနေပြီး သမာဒိဋ္ဌိလောကုတ္တရာ မဂ္ဂင်ဖြစ်လိုက်ရင် သီလက အကြွင်းမဲ့လုံခြုံသွားပါသည်။ ဝိရတီ (၃)ပါး စောင့်ထိန်းပြီးသားဖြစ်တော့ အရိယာက သီလကို အလိုလိုလုံခြုံနေပါသည်။

(၁၉) သမ္ပယုတ္တပစ္စည်း။

သမ္ပယုတ္တကို ယှဉ်ဖော်ယှဉ်ဖက်လို့ ဘာသာပြန်ကြပါသည်။ အဘိဓမ္မာအရတော့ တရားတစ်ခုနဲ့တစ်ခု ခွဲလို့မရအောင်ရောစပ်ပြီးနေခြင်းဖြစ်ပါသည်။ မြတ်စွာဘုရားက ဟောထားလို့ အများသိကြတယ်ဆိုတာက ဉာဏ်နဲ့သာ ခွဲခြားပြီးသိနေကြတာပါ။ နာမက္ခန္ဓာ (၄)ပါး မှာရှိတဲ့ ဝေဒနာသက်သက်ကို ကွဲအောင် ဝိပဿနာတရာရှုရင်လဲ မလွယ်ပါ။ သမ္ပယုတ္တဆိုတာ ခွဲလို့မရပါ။ ဉာဏ်နဲ့သာ ရှုလို့ရပါသည်။

ဥပမာ ဝေဒနာကို ရှုတယ်ဆိုပါစို့ တရားထိုင်တဲ့အခါ ညောင်းတာက ဒုက္ခဝေဒနာပါ။ ဝေဒနာကိုသိလိုက်တဲ့အခါ နာမ်ခန္ဓာ (၄)ပါး ဘယ်လိုပါလာသလဲဆိုတာကို ရှုကြည့်ဘို့မလွယ်ပါ။ တစ်ခုခုကို ပဓာနထားပြောရင်တော့ နဲနဲပေါ်ပါတယ်။ ညောင်းတယ်လို့သိတာက ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၊ ညောင်းလာတာက ဝေဒနက္ခန္ဓာ၊ ညောင်းတာကို ဝေဒနာလို့ လိုက်လိုက်ပြီး မှတ်နေတာက သညာက္ခန္ဓာမှတ်လိုက် မှတ်လိုက်ဆိုပြီး ကိုယ့်စိတ်ကို ကိုယ်တိုက်တွန်းနေတဲ့ကြိုးစားမှု အားထုတ်မှုက သခါရက္ခန္ဓာ ဖြစ်နေကြပါသည်။ ဒီနာမက္ခန္ဓာလေးပါးကို တရားထိုင်တဲ့အခါမှာ တစ်ခုစီကွဲအောင် ရှုနိုင်ဘို့က ပုထုဇဉ်မှာ မရှိနိုင်ပါ။

သမ္ပယုတ္တ လက္ခဏာ (၄)ပါးသည် ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို မှီရပါသည်။ အဖြစ်တူ၊ အပျက်တူ၊ အာရုံတူ၊ မှီရာတူ၊ ဒီ (၄)ချက်နဲ့ ညီမှသမ္ပယုတ္တဖြစ်ပါသည်။

(၂၀) ဝိပယုတ္တပစ္စည်း။

မေး။ ။ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်းသဘောကို ထိထိမိမိနားလည်ခဲ့ပါလျှင် အဘယ်ကဲ့သို့သော အကျိုးများဖြစ်ပေါ်နိုင်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ။ ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးတို့၏ အချင်းချင်းမပေါင်းစပ်ဘဲ ဖြစ်နေကြပုံသဘောကို ကောင်းစွာ သိမြင်နိုင်ပါသည်။ ဝိပဿနာဆင်ခြင်ရာ၌ နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ်ကို ထက်သန်စွာ ဖြစ်ပွားစေနိုင်ပါသည်။ ရုပ်နှင့်နာမ်တို့၏ သူ့သဘောနှင့်သူဖြစ်နေပုံကို သိမြင်သောအခါအနတ္တလက္ခဏာဉာဏ် ထက်သန်စွာ ဖြစ်ပေါ်နိုင်ပါသည်။

ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်းမှာ ရုပ်ကနာမ်၊ နာမ်ကရုပ်ဟာ ဘယ်တော့မှ သမ္ပယုတ္တမဖြစ်၊ ဝိပ္ပယုတ္တသာဖြစ်တယ်။ ဘယ်နေရာမှာပဲဖြစ်ဖြစ် ဒီတရားတွေဟာ ဘယ်လိုဘဲ သဟဇာတ ပေါင်းနေပေါင်းနေ၊ ဘယ်လိုဘဲ အညမည အပြန်အလှန် ကျေးဇူးပြုနေ ပြုနေ၊ နာမ်နဲ့ရုပ်ဟာ ဘယ်တော့မှ သမ္ပယုတ္တ မဖြစ်ဘူးလို့ ခိုင်ခိုင်မာမာ ဥပဒေထပ်ပြီး ထုတ်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်းကိုသဘောပါက်ရင် နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒ ဉာဏ်ကို ရရှိနိုင်ပါသည်။

ဆရာတော်ကြီးများက ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်းကို ဟောရခြင်းသည် နာမ်နဲ့ ရုပ်အတူတကွဘဲ ဖြစ်နေဖြစ်နေ၊ အပြန်အလှန်ဘဲကျေးဇူးပြုနေပြုနေ နာမ်ကတခြား၊ ရုပ်ကတခြား၊ သဘောတရားမှာကတော့

တခြားစီဘဲ ဘယ်တော့မှ ပေါင်းစပ်လို့လဲမရ၊ သမ္ပယုတ္တမဖြစ်ဘူးလို့ ဒီလိုသိလာတာက “နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ်ပါပဲ”လို့ ဟောကြားပါသည်။

ပဝတ္ထိအခါမှာ စိတ်နဲ့စိတ္တဇရုပ်တွေ၊ ပဋိသန္ဓေအခါမှာ ဝိညာဉ်နဲ့ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်၊ ပဝတ္ထိအခါမှာ ဝတ္ထုရုပ်နဲ့ မှီတဲ့ဝိညာဉ်တွေ ဒီလိုခွဲမရနိုင်တဲ့ အလွန်သိမ်မွေ့တဲ့နေရာတွေမှာ သမ္ပယုတ၊ ဝိပ္ပယုတ်ခွဲပြီးတော့၊ နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ်နဲ့ ဆင်ခြင်နိုင်တဲ့ ဝိပဿနာက သဗ္ဗညုတဉာဏ်ရှင် ဘုရားသခင်များ ဆင်ခြင်ကြတဲ့ ဝိပဿနာပါ။

(၂၁) အတ္ထိပစ္စည်း။

အဘိဓမ္မာပဋ္ဌာန်းဆိုတာက အနက်နဲဆုံး ဝိပဿနာပါ၊ မြတ်စွာဘုရားရှင်များရဲ့ ဝိပဿနာပါပဲ။

ရိုးရိုးဝိပဿနာရှုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာ ဥပါဒ်ခဏ၊ ဌိခဏ၊ ဘင်ခဏ ထိအောင် မရှုနိုင်ပါ။ ရှုနိုင်တာကတော့ ရုပ်နာမ်ရဲ့ဖြစ်စဉ်သန္တတိကိုသာ ဝိပဿနာရှုနိုင်ပါသည်။ စက္ခုဝတ္ထုကဖြစ်လာတဲ့ ဥပါဒ်ခဏ၊ ဌိခဏ၊ ဘင်ခဏ စက္ခုဝိညာဉ်စိတ်ကနေဖြစ်လာတဲ့ ဥပါဒ်ခဏ၊ ဌိခဏ၊ ဘင်ခဏ ဆိုတာက မြတ်စွာဘုရားကလွဲရင် ဘယ်သူမှ မမြင်နိုင်ပါ။

(၂၂) နတ္ထိပစ္စည်း = ( ) အနန္တရပစ္စည်း

မေး။ ။ အတ္ထိပစ္စည်း၊ နတ္ထိပစ္စည်းသဘောများကို ပိုင်နိုင်စွာသိရှိခဲ့ပါလျှင် အဘယ်သို့သောအကျိုးများ ထွန်းကားဖြစ်ပေါ်လာနိုင်ပါသနည်း။

(ဖြေ)။ ။ (၁) အတ္ထိပစ္စည်းသဘောကို ပိုင်နိုင်စွာ သိရှိခဲ့ပါလျှင်

ဝိပဿနာတရား– ပဋ္ဌာန်းဓဿနာ အရှုခံနှင့်

စဉ်	အရှုခံနှင့် အရှုဉာဏ်	နား	မျက်စိ	နှာ	လျှာ	ကိုယ်	စိတ်	ဝိညာဉ်	ဟဒယဝတ္ထု	ဥဒယ	ဝယ	အနိစ္စ	ဒုက္ခ
	ပဋ္ဌာန်း-၂၄ပစ္စည်း	ကြား	မြင်	နံ	စား	ထိ	သိ	သိ	ထပ်သိ	ဖြစ်	ပျက်	ပျက်	ဆင်းရဲ
၁၅	အာဟာရ ပစ္စယော	√					ဇဝန √	√	√				
၁၆	ဣန္ဒြိယ ပစ္စယော	√	√	√	√	√	√	√	√				
၁၇	ဈာန ပစ္စယော					√		√	√			√	√
၁၈	မဂ္ဂ ပစ္စယော	√	√	√	√	√	√	√	√				
၁၉	သမ္မယုတ္တ ပစ္စယော		√					√	√				
၂၀	ဝိပ္ပယုတ္တ ပစ္စယော	√	√	√	√	√	√	√	√				
၂၁	အတ္ထိ ပစ္စယော	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
၂၂	နတ္ထိ ပစ္စယော	= အနန္တရ ပစ္စယော											
၂၃	ဝိဂတ ပစ္စယော	= အနန္တရ ပစ္စယော											
၂၄	အဝိဂတ ပစ္စယော	= အတ္ထိ ပစ္စယော											

(၂၃) ဝိဂတပစ္စည်း = (၂၂) နတ္ထိပစ္စည်း = (၄) အနန္တရပစ္စည်း

နတ္ထိပစ္စည်းနဲ့ ဝိဂတပစ္စည်း နှစ်ခုက တစ်စုံပါ။ မရှိတာနဲ့ ကင်းပြတ်တာနဲ့ အတ္ထိပစ္စည်းနဲ့ အဝိဂတပစ္စည်း နှစ်ခုက တစ်စုံပါ။ ရှိတာနဲ့ မကင်းတာနဲ့။

(၂၄) အဝိဂတပစ္စည်း = (၂၁) အတ္ထိပစ္စည်း = (၆) သဟဇာတပစ္စည်း

အတ္ထိပစ္စည်းနဲ့ အဝိဂတပစ္စည်းက အားလုံးအတူတူပါပဲ။

ပဋ္ဌာန်းရဲ့ အဆုံးမှာ အတ္ထိပစ္စယောနဲ့ နတ္ထိပစ္စယော၊ ဝိဂတပစ္စယောနဲ့ အဝိဂတပစ္စယော ဆိုတဲ့ လေးပစ္စည်းက (၂၄)ပစ္စည်းလုံးကို အုပ်ပြီးဟောလိုက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

(၁) (ပဋ္ဌာန်းအဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက် နှင့် အမေးအဖြေ စာအုပ်မှ)

ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းနည်း။ သင်္ဂြိုလ်သင်နည်းသစ် စာ -၁၇၂
တရားအချုပ် - နာမ်ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်၊ ပညတ်

(၁) ဟေတုပစ္စည်း

ပစ္စည်း	ပစ္စည်း ဗိတ်	ပစ္စယုပဟန် ၇၁ ဗိတ်
	စေတသိက် ၆	၅၂ စေတသိက်
	ရုပ်	က- စိတ္တဇ
	ပညတ်	ခ-ကမ္မဇ

နာမ်ကနာမ်+ရုပ်။ ၁၃,၁၄,၁၇,၁၈

(၂) အာရမ္မဏပစ္စည်း

	၈၉	၈၉
	၅၂	၅၂
	၂၈	

နာမ်+ရုပ်+ပညတ်ကနာမ် ကို။ ၉

(၃)သဟဇာတပစ္စည်း၊

	၈၉/-/၁	၈၉/-/၁
	၅၂/-/၃	၅၂/-/၃
	ယဒယ/၄/-.	ယဒယ/၄/+.

နာမ်+ရုပ်ကနာမ်+ရုပ်ကို။ ၃,၇,၈,၉,၁၅,၁၆,၂၀,၂၁,၂၄

(၄)အညမညပစ္စည်း

	၈၉/-/၁	၈၉/-/၁
	၅၂/-/၃	၅၂/-/၃
	ယဒယ/၄/-.	ယဒယ/၄/+.

နာမ်+ရုပ်ကနာမ်+ရုပ်ကို။ ၃,၆,...

(၅)နိဿယပစ္စည်း

	၈၅/.၄၃
	၅၂/.၄၄
၆/ဟဒယ	

ရုပ်ကနာမ်ကို ။ =၁၀

(၆)အာဟာရပစ္စည်း

၈၅	
၅၂	
ဇ-ကာယဒသ	

နာမ်+ရုပ်ကို။

(၇)အာဒေဝနပစ္စည်း

၄၇	၅၁
၅၂	၅၂

နာမ်ကနာမ်ကို ။ ၄,၅,၁၉,၂၂,၂၃

(၈)ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်း

	၁၀
	၇
၅	

နာမ်+ရုပ်ကနာမ်+ရုပ်ကို။ ၃,၆,၇,၂၀,....

(၉)အတ္ထိပစ္စည်း

	၈၉
	၅၂
	၂၈

နာမ်+ရုပ်ကနာမ်+ရုပ်ကို။ ၃,၆,၇,၁၆

(၁၀)နတ္ထိပစ္စည်း

	၈၉
	၅၂
	၂၈

နာမ်ကနာမ်ကို= (၄) ,(၂၂)

(၁၁)ဝိဂတပစ္စည်း

၈၉	၈၉
၅၂	၅၂
	၁၈

နာမ်+ရုပ်ကနာမ်+ရုပ်ကို။ (၂၁)+(၆)+(၁၀)

(၁၂)အဝိဂတပစ္စည်း

၈၉	၅၂
၈၉	၅၂
၁၈	

နာမ်ကနာမ်ကို။ ၄,၅,၁၂,၂၂,၂၃

(၁၃)ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်း

၇၅	
၅၂	

နာမ်ကရုပ်ကို၊နာမ်ကနာမ်+ရုပ်ကို။ ၃,၆,၇,၁၅,

(၁၄)သမ္မယုတ္တပစ္စည်း

၈၉	၈၉
၅၂	၅၂

နာမ်ကနာမ်ကို။ ၄,၅,၁၂,၂၂,၂၃

(၁၅)ဃဋနပစ္စည်း

၁၆(က)	၁	၅၂	(ခ) ၁	၅၂
၁၆(ခ)	၃	၅၁	၃	၅၁
	သာမိပတိ		သာမိပတိ	
	စိတ္တဇရုပ်		စိတ္တဇရုပ်	

၁၅(ခ)အာဟာရပစ္စည်း

၁	၈၉
၂	၅၂
	(က)စိတ္တဇရုပ်
	(ခ)ကမ္မဇရုပ်

ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းနည်း။ သင်္ဂြိုလ်သင်နည်းသစ် စာ -၁၇၂
တရားအချုပ် - နာမ်ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်၊ ပညတ်

(၁) ဟေတုပစ္စည်း

ပစ္စည်း	ပစ္စည်း ဗိတ်	ပစ္စယုပဟန် ၇၁ ဗိတ်
	စေတသိက် ၆	၅၂ စေတသိက်
	ရုပ်	က- စိတ္တဇ
	ပညတ်	ခ-ကမ္မဇ

နာမ်ကနာမ်+ရုပ်။ ၁၃,၁၄,၁၇,၁၈

(၂) အာရမ္မဏပစ္စည်း

	၈၉	၈၉
	၅၂	၅၂
	၂၈	

နာမ်+ရုပ်+ပညတ်ကနာမ် ကို။ ၉

(၃)သဟဇာတပစ္စည်း

	၈၉	၈၉
	၅၂	၅၂

နာမ်ကနာမ်ကို=၄,၁၂,၁၉,၂၂,၂၃

(၄)ဥပနိဿယပစ္စည်း

	၈၉	၈၉
	၅၂	၅၂
	၂၈	

နာမ်+ရုပ်+ပညတ်ကနာမ်ကို=၂

(၅) ကမ္မပစ္စည်း

		၃၆
	၃၃	၃၈
		ကာမဇရုပ်

နာမ်ကနာမ်+ရုပ်။ ၁,၁၄,၁၇,၁၈

(၆) ဝိပါကပစ္စည်း

	၃၆	၃၆
	၃၈	၃၈
		(က)စိတ္တဇရုပ် (ခ)ကမ္မရုပ်

နာမ်ကနာမ်+ရုပ်။ ၁,၁၃,၁၇,၁၈

(၇)စျာနပစ္စည်း

		၇၉
၅	၅၂	၅၂
		(က)စိတ္တဇရုပ် (ခ)ကမ္မရုပ်

နာမ်ကနာမ်+ရုပ်။ ၁,၁၃,၁၄,၁၈

(၈) မဂ္ဂပစ္စည်း

		၇၁
၉	၅၂	၅၂

နာမ်ကနာမ်+ရုပ်ကို။ ၁,၁၃,၁၄,၁၇

(၉) အတ္ထိပစ္စည်း

	၈၉	၈၉
	၅၂	၅၂
	၁၈	

နာမ်+ရုပ်ကနာမ်+ရုပ်ကို။(၆),(၁၀)

(၁၀) နတ္ထိပစ္စည်း

	၈၉	၈၉
	၅၂	၅၂

နာမ်ကနာမ်ကို= ၄,၅,၂၃,၁၂,၁၉

၃(ခ)	၁	၅၂		
	၃	၅၁		
		သာမိပတိ		
		စိတ္တဇရုပ်		

၂၀(ခ)ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်း

ပဋ္ဌေါပဒ္ဓိနေ့	ပဋ္ဌေါပဒ္ဓိသနေ့
ဟဒယ	ဟဒယ

နိဗ္ဗာန်ကိစ္စပါတာ =(၂), (၃)

ပညတ်ကိစ္စပါဂ=(၂), (၉) / ပစ္စယုပ္ပန်မှာနိဗ္ဗာန်မှ မတွေ့ရသေး။

မှတ်ချက်(၁)

[ခန္ဓာငါးပါး = ရုပ်, ဝေဒနာ, သညာ, သင်္ခါရ, ဝိညာဉ်]
= ရုပ်နာမ်၂ပါး (အရှုခံတရား)
= ပညတ် ကိုပါယ်၊ ပရမတ်ကိုသာရှု။

မှတ်ချက်(၂)

[မဂ္ဂင်၈ပါး = အရှုညွှတ်တရား သတိပဋ္ဌာန် ၄ပါး]
= (အရှုခံတရား)

မှတ်ချက်(၃)

သွားရပ်ထိုင်လျောင်း = ထိ

မှတ်ချက်(၄)

အရှုခံတရား
ရုပ်+နာမ် = ရုပ်, ဝေဒနာ, သညာ, သင်္ခါရ, ဝိညာဏ်
= ခန္ဓာငါးပါး
အတွင်းအာယတန= မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကိုယ်၊ စိတ် ၆ပါး
အပြင်အာယတန ၆ပါး = အဆင်း၊ အသံ၊ အနံ့၊ အရသာ၊ အတွေ့၊ မနောဓါတ်
အပွင့်ဓါတ် ၆ပါး = မြင်၊ ကြား၊ နံ၊ စား၊ ထိ၊ သိ
ရုပ် = ပထဝီ၊ အာပေါ၊ ဝါယော၊ တေဇော
သတိပဋ္ဌာန်၄ပါး = ကာယာနုပဿနာ၊ ဓမ္မာနုပဿနာ၊ စိတ္တာနုပဿနာ၊ ဝေဒနာနုပဿနာ။

မဂ္ဂင်၈ပါး၊ သတိပဋ္ဌာန်လေးပါး အရှုညွှတ်ဇယား

အနတ္တ အစိုးမရ	ဘယ ကြောက်	အာဒီနဝ အပြစ်	နိဗ္ဗိဒါ ရွံမုန်း	မုဉ္စိတုကမျှတာ ပစ်ချလို	သတိပဋ္ဌာန် ၄ပါး	မဂ္ဂင် ၈ပါး	ပ-စျာန် ဝိတက်	ဒု-စျာန် ဝိစာရ	တ-စျာန် ပီတိ	စ-စျာန် သုခ	ပဉ္စစျာန် ကေဂ္ဂတာ	မဂ် ဖိုလ်
					ဝေ	√	√	√	√	√		သောတာပန်
					ကာ	√	√	√	√	√		သောတာပန်
√	√				ဝေ	√	√	√	√	√	√	သောတာပန်
	√	√	√	√	√	√	√	√	√			ဘင်္ဂဉာဏ်
					ဓမ္မာ	√						
					√	√	√	√	√	√	√	ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်
√					ဝေ	√						ဘင်္ဂဉာဏ်

ဝိပဿနာတရား အရှုခံနှင့်

စဉ်	အရှုခံနှင့် အရှုဉာဏ်	နား	မျက်စိ	နှာ	လျှာ	ကိုယ်	စိတ်	ဝိညာဉ်	ဟဒယဝတ္ထု	ဥဒယ	ဝယ	အနိစ္စ	ဒုက္ခ
	ဝိပဿနာဉာဏ်စဉ်အဆင့်	ကြား	မြင်	နံ	စား	ထိ	သိ	သိ	ထပ်သိ	ဖြစ်	ပျက်	ပျက်	ဆင်းရဲ
၁	နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်	√				√		√		√			
၂	ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်	√	√		√	√		√		√			
၃	သမ္မသနဉာဏ်	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
၄	ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√		
၅	ဘင်္ဂဉာဏ်	√	√	√	√	√	√	√	√		√		
၆	ဘယဉာဏ်	√	√	√	√	√	√	√	√		√		
၇	အာဒီနဝဉာဏ်	√	√	√	√	√	√	√	√		√		
၈	နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်	√	√	√	√	√	√	√	√		√		
၉	မုဉ္စိတုကမျတာဉာဏ်	√	√	√	√	√	√	√	√		√		
၁၀	ပဋိသင်္ခါဉာဏ်	√	√	√	√	√	√	√	√		√	√	√
၁၁	သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်	√	√	√	√	√	√	√	√		√		
၁၂	အနုလောမဉာဏ်								√		√	√	√
၁၃	ဂေါတြဘူဉာဏ်								√			√	√
၁၄	မဂ်ဉာဏ်								√				
၁၅	ဖိုလ်ဉာဏ်								√				
၁၆	ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်								√				

ဉာဏ်စဉ်ဇယား

အနုတ္တ	ဘယ	အာဒီနဝ	နိဗ္ဗိဒါ	မုဉ္စိတုကမျတာ	သတိပဋ္ဌာန်	မဂ္ဂင်	ပ-ဈာန်	ဒု-ဈာန်	တ-ဈာန်	စ-ဈာန်	ပဥ္စဈာန်	မဂ်
အစိုးမရ	ကြောက်	အပြစ်	ရုံမုန်း	ပစ်ချလို	၄ပါး	၈ပါး	ဝိတက်	ဝိစာရ	ပီတိ	သုခ	ကေဂ္ဂတာ	ဖိုလ်
					√	√	√	√				
					√	√	√	√				
√					√	√	√	√				
					√	√	√	√	√			
					√	√	√	√	√			
	√				√	√	√	√	√			
		√			√	√	√	√	√			
			√		√	√	√	√	√			
				√	√	√	√	√	√			
√					√	√	√	√	√			
√					√					√	√	
√					√					√	√	
√					√						√	
											√	√
											√	√
											√	√

လောဘ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌတွေကို ပါယ်တာကို ပဟာနပရိညာလို့ ခေါ်ပါသည်။ ပုထုဇဉ် မိမိတို့ အနေဖြင့် ပဋ္ဌာန်းတရားတော်လာ ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန် တရားများကို သိရှိနားလည်ရန် ခက်ခဲမည်ဖြစ်ပါသည်။ သညာသိဖြင့်သာ ကျေနပ်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။

တစ်ခုချင်းစီသော ဝီထိစိတ်၊ ဘဝင်စိတ်၊ စုတိစိတ်၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်တို့မှာ ပုထုဇဉ်တို့ လုံးဝသိနိုင်မည် မဟုတ်ပါ။

ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းများတွင် ပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့် ကမ္မဇရုပ်ပါဝင်သော နေရာများမှာ -

ဩကန္တိကွဇော = ပဋိသန္ဓေခဏ အဖြစ်

(၁) (၆) သဟဇာတပစ္စည်း
(၂) (၇) အညမညပစ္စည်း
(၃) (၈) နိဿယ ပစ္စည်း
(၄) (၁၁) ပစ္ဆာဇာတ ပစ္စည်း
(၅) (၁၃) ကမ္မပစ္စည်း
(၆) (၁၄) ဝိပါက ပစ္စည်း
(၇) (၁၅) အာဟာရ ပစ္စည်း
(၈) (၁၆) ဣန္ဒြိယ ပစ္စည်း
(၉) (၂၁) အတ္ထိပစ္စည်း
(၁၀) (၂၄) အဝိဂတ ပစ္စည်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။

ပုထုဇဉ်မှ အရိယာသို့ ရောက်ရှိရေး မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးလမ်းတွင် တွေ့ရှိနိုင်သည့် နာမ်နှင့် ရုပ်များမှာ နာမ်ခန္ဓာလေးပါးဖြစ်သည့် ဝိညာနက္ခန္ဓာ၊ ဝေဒနက္ခန္ဓာ၊ သဒ်္ဓါရက္ခန္ဓာ၊ သညာက္ခန္ဓာ ဖြစ်ပါသည်။

မှတ်ချက်(၅)

အရှုညာဏ်တရား

မဂ္ဂင်၈ပါး = သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပ၊ သမ္မာအာဇီဝ၊
သမ္မာဝါယမ၊ သမ္မာသတိ၊ သမ္မာသမာဓိ၊
သမ္မာကမ္မတ၊ သမ္မာဝါစာ၊

မှတ်ချက်(၆)

ရုပ်နာမ်သဘာဝ

လူတို့၏ သန္တာန်မှာဖြစ်နေတဲ့ ရုပ်တရား၊ နာမ်တရား နှစ်ပါးလုံးသည် ဖြစ်ခိုက်မှာပဲရှိသည်။ ပျက်ပြီးသွားတာနဲ့ ဒီခန္ဓာကို ဘယ်နေရာမှ မရှိတော့ပါ။ မဖြစ်ခင်ကလည်း ဒီရုပ်တရား နာမ်တရားတွေ ခန္ဓာကိုယ်ရဲ့ ဘယ်နားမှာမှမရှိပါ။ ထို့ကြောင့် ပရမတ် (သဘော) ကို ရှုပါ။ ဖြစ်ခိုက်မှာ ပစ္စုပ္ပန် တဲ့နိုင်သမျှ တဲ့အောင်ရှုပါ။ သန္တတိ ပစ္စုပ္ပန် အစဉ်လေးကို မီအောင် ရှုပါ။ ဖြစ်ပျက်ကိုတွေ့အောင်ရှုပါ။ ဝိပဿနာ အစစ်ဖြစ်ပါသည်။

နိဂုံး

ပဋ္ဌာန်း နှင့် ဝိပဿနာ

"ပဋ္ဌာန်း (၂၄)ပစ္စည်းမှာ အကြောင်းအကျိုး ဝိပဿနာနဲ့ ဆင်ခြင်ပုံက ပစ္စည်းတစ်ခုနဲ့တစ်ခု ဆင်ခြင်ပုံချင်းမတူပါ။ ပစ္စည်း တစ်ခုမှာ ဝိပဿနာရှုနည်းတစ်မျိုးသာ ဖြစ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်ပါ၍ သူ့အချိန်နဲ့သူ ကြိုက်သူလိုဆင်ခြင်ရန်ဖြစ်ပါသည်။"

"လောကမှာ ရှိရှိသမျှလူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတွေဟာ နာမ်နဲ့ရုပ်လို့ပဲ ပြောရမှာဖြစ်ပါသည်။ ဒီ နာမ်-ရုပ်တွေနဲ့ဘဲ အားလုံးလှုပ်ရှားနေရပါသည်။ နောက်ပြီး ဒီနာမ်-ရုပ်တွေဟာ မမြဲဘူး ဖြစ်ပြီး ပျက်တာပဲ ဖြစ်ပါသည်။"

ပဋ္ဌာန်းတရားတော်သည် ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ယောကျ်ား၊ မိန်းမ၊ လူနတ်ဗြဟ္မာ ဘာတစ်ခုမှမပါ။

ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းတွင် ပါဝင်သော တရားကိုယ်များ (၁) ရုပ်၊ (၂) နာမ် (စိတ် + စေတသိတ်)၊ (၃) ပညတ်၊ (၄) နိဗ္ဗာန်၊ (၅) ကုသိုလ်၊ (၆) အကုသိုလ်၊ (၇) အဗျာကတ တို့ဖြစ်ပါသည်။

ဖြစ်နေတဲ့ နာမ် - ရုပ်တွေသည် သူ့အလိုလိုဖြစ်နေတာ မဟုတ်ဘဲ အကြောင်းတရားအမျိုးမျိုးကြောင့် အကျိုးတရားဖြစ်နေပုံများကို ဟောထားခဲ့သည့်တရားဖြစ်ပါသည်။

ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ယောကျ်ား၊ မိန်းမ ဆိုတဲ့ အတ္တစွဲဟာ ဗြဟ္မာကြီးများထိ စွဲနေတဲ့ အင်မတန်ပြုပျက်ဖို့ ခဲယဉ်းတဲ့ အစွဲဖြစ်ပါသည်။

အထက်ပါအတ္တစွဲ ပြုတ်ရအောင် အကြောင်းတရား (၂၄) မျိုးကို နည်းအမျိုးမျိုးနဲ့ အလွန်ဉာဏ်ကြီးတဲ့ နတ်ပရိတ်သတ်၊ ဗြဟ္မာ ပရိတ်သတ်များကို ဟောခဲ့တဲ့ တရားတော်ဖြစ်ပါသည်။

ရှုပါရုံကရုပ်၊ မြင်တဲ့စိတ်က နာမ်ပဲလို့ ဒီလိုပိုင်းခြားသိတဲ့ နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ်ကို ရအောင်ဟောထားသည့် ပဋ္ဌာန်းတရားတော်ဖြစ်ပါသည်။

ရူပါရုံနဲ့ စက္ခုဝိညာဉ်မှာ ရူပါရုံက အကြောင်းတရား၊ စက္ခုဝိညာဉ်က အကျိုးတရားဖြစ်သည်။ ရူပါရုံမရှိလျှင် စက္ခုဝိညာဉ်မရှိနိုင်သဖြင့် ယခုကဲ့သို့ အကြောင်းအကျိုးအမှန်အတိုင်း သိခြင်းကို ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်ဟု ခေါ်ပါသည်။

စက္ခုဝိညာဉ်ကမြင်တာ၊ ငါမြင်တာမဟုတ်၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ပြုတ်ပါတယ်။ အာရမ္မဏ ပစ္စည်းမှာ ဟောတာက သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ပြုတ်ရန်ဖြစ်ပါတယ်။ အနန္တရ ပစ္စည်းမှာ ဝီထိကတော့ တစ်ခုပျက်ပြီး တစ်ခုဖြစ်လာတာကို သိရပါသည်။ ဒီဝိညာဉ်တွေဟာ ပျက်သွားပြီး အသစ်အသစ်တွေ ထပ်ဖြစ်နေပါသည်။ ဒီလိုမမြဲတာကို သိလာလျှင် တီရဏ ပရိညာလို့ သိရပါသည်။ ဟေတု ပစ္စည်းမှာ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ လက္ခဏာရေး ၃ ပါးထင်လာတာ တီရဏပရိညာဖြစ်ပေသည်။

အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ လက္ခဏာထင်လာတော့ ဒီခန္ဓာကိုယ်ကို အကြောင်းပြုပြီး ငါပဲ သူပဲလို့ထင်တဲ့ မာနတွေ မရှိတော့ပါ။ ပစ္စည်းဥစ္စာကြောင့်လဲ မာနမရှိတော့ပါ။ မာနမရှိတော့ဘဲ မာနပါယ်လိုက်တာက ပဟာန ပရိညာဖြစ်ပါသည်။

ရုပ်ခန္ဓာအဖြစ် ရူပက္ခန္ဓာ ထင်ရှားသော ရုပ် ၁၈ ပါးဖြစ်ပါသည်။ ဝိပဿနာ တရားရှုမှတ်ရာတွင် နာမ် (နာမ်ခန္ဓာ - ၄ ပါးအစု) နှင့် ရုပ် (ရုပ်အစု - ၁၈ ပါး)တို့ ခွဲခြား (ခွဲခွဲခြားခြား) ရှုမှတ်၍ (သိရှိ) ရန်ဖြစ်ပါသည်။ (သညာသိ၊ စာဖတ် သိမဟုတ်ပါ)။ ထို့နောက် နာမ် နှင့် ရုပ်တို့၏ ဖြစ်ခြင်း (အကြောင်းနှင့်အကျိုး)ကို ရှုမှတ်သိရှိ ရန်ဖြစ်ပါသည်။ နာမ် နှင့် ရုပ်တို့၏ ဖြစ်ပြုပြင် နှင့် ပျက်သဘာဝ တို့ကို သိရှိရန် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့နောက် နာမ် နှင့် ရုပ်တို့၏ အပျက်လုံးလုံး ရှုမှတ်သိရခြင်း။ ထို့နောက် နာမ် နှင့် ရုပ်တို့၏ အပြစ်ကို သိခြင်း၊ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ လက္ခဏာ(၃)ပါးဖြင့် ရှုမှတ်ခြင်း၊ လောကီစိတ်များမှ လွတ်၍ လောကုတ္တရာစိတ်သို့ ပြေးဝင်ပြောင်းရွှေ့ခြင်းတို့ဖြစ်ပါသည်။

ဝိပဿနာတရားရှုမှတ်မှုဉာဏ်စဉ် အဆင့်ဆင့်တို့တွင် ပဋ္ဌာန်းဒေသနာ ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့မှ သင့်ရာသင့်ရာ ပါဝင် အထောက်အကူပြုနိုင်ကြပါသည်။ ပဋ္ဌာန်း နှင့် ဝိပဿနာတရားတော်များ မှတ်စုတို့ကို အကြိမ်ကြိမ်ဖတ်ရှုခြင်း၊ မှီငြမ်းမူရင်းတရားတော် စာအုပ်များကို ဖတ်မှတ်ခြင်းတို့ဖြင့် ဝိပဿနာ တရားရှုမှတ်ပွားများ တိုးပွားပြည့်စုံကြပါစေ။

ဦးညီညီစိန်
B.E (Mech) 79
PE . ACPE (Mech)
ညွှန်းကြားရေးမှူး (အငြိမ်းစား)
မြန်မာ့ရေနံ (၂၀၁၅)

ရည်ညွှန်းကိုးကားထားသည့် တရားစာအုပ်များစာရင်း

စဉ်	စာအုပ်	စာအုပ်အမည်	ရေးသားသူ
၁		ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်	စာစောင်
၂	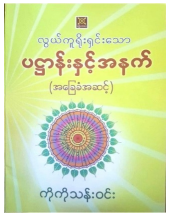	ပဋ္ဌာန်းနှင့်အနက် (အခြေခံအဆင့်)	ကိုကိုသန်းဝင်း
၃	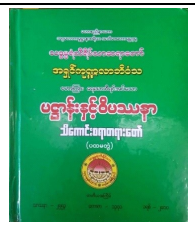	ပဋ္ဌာန်းနှင့်ဝိပဿနာ သိကောင်းစရာတရားတော် (ပထမတွဲ)	သဒ္ဓမ္မရံသီရိပ်သာဆရာတော် အရှင်ကုလ္လာဘိဝံသ
၄	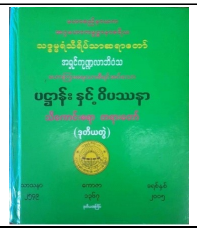	ပဋ္ဌာန်းနှင့်ဝိပဿနာ သိကောင်းစရာတရားတော် (ဒုတိယတွဲ)	သဒ္ဓမ္မရံသီရိပ်သာဆရာတော် အရှင်ကုလ္လာဘိဝံသ
၅	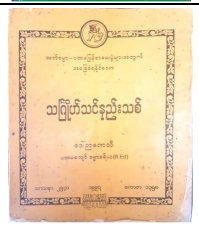	သင်္ဂြိဟ်သင်နည်းသစ်	ဒေါက်တာဇော်သီ ပထမကျော် ဓမ္မာစရိယ (B.Ed)

ရည်ညွှန်းကိုးကားထားသည့် တရားစာအုပ်များစာရင်း

စဉ်	စာအုပ်	စာအုပ်အမည်	ရေးသားသူ
၆	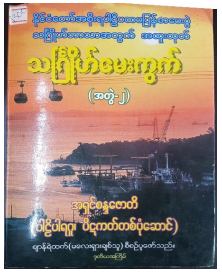	သင်္ဂြိဟ်မေးကွက် (အတွဲ - ၂)	အရှင်စန္ဒဇောတိ (ပါဠိပါရဂူ၊ ပိဋကတ်တစ်ပုံဆောင်)
၇	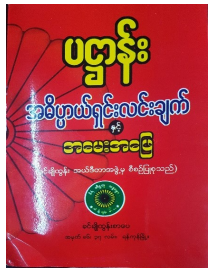	ပဋ္ဌာန်း အဓိပ္ပါယ်ရှင်းလင်းချက်နှင့် အမေးအဖြေ	ခင်ချိုထွန်း အယ်ဒီတာအဖွဲ့
၈	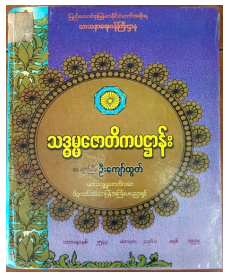	သဒ္ဓမ္မဇောတိကပဋ္ဌာန်း	ဆရာကြီး ဦးကျော်ထွတ်
၉	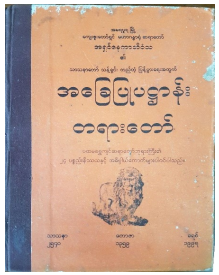	အခြေခြပုပဋ္ဌာန်း တရားတော်	အမရပူရမြို့ ကျေးဇူးတော်ရှင် မဟာဂန္ဓာရုံဆရာတော် အရှင်ဇနကာဘိဝံသ